

Holy Bible

Aionian Edition®

**Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT**

AionianBible.org
Biblia Santuaren lehen alderantzizko itzulpena munduan
% 100 doan kopiatzeko eta inprimatzeko
Biblia Morea bezala ere ezaguna

Holy Bible Aionian Edition ©
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2024

Source text: Crosswire.org

Source version: 7/21/2015

Source copyright: Public Domain

Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 8/31/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* © is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Euskara at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	11
Markos	36
Lukas	52
Joan	79
Eginak	99
Erromatarrei	125
1 Korintoarrei	136
2 Korintoarrei	146
Galaziarrei	153
Efesoarrei	157
Filipoarrei	161
Kolosarrei	164
1 Tesalonikarrei	167
2 Tesalonikarrei	170
1 Timoteori	172
2 Timoteori	175
Titori	177
Filemoni	179
Hebrearrei	180
Santiago	188
1 Pedro	191
2 Pedro	194
1 Joan	196
2 Joan	199
3 Joan	200
Judas	201
Apokalipsia	202

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida

Hiztegia

Mapak

Patua

Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaquie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Daud-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuá. **2** Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayec. **3** Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. **4** Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. **5** Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan Iesse. **6** Eta Iessec engendra ceçan Daud reguea. Eta Daud regueac engendra ceçan Salomon Vriasen emazte ičanaganic. **7** Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Roboamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. **8** Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatec engendra ceçan Ioram. Eta Ioramec engendra ceçan Ozias. **9** Eta Oziasec engendra ceçan Ioatham. Eta Ioathamec engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. **10** Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manassec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. **11** Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimec engendra citzan Iechonias eta haren anayec. Babylonerat eraman ičan ciradenean. **12** Eta Babylonerát eraman ičan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. **13** Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. **14** Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. **15** Eta Eliud-ec engendra ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. **16** Eta Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, ceinaganic iayo ičan baita Iesus, cein erraiten baita Christ. **17** Bada Abrahamganic Daudigananoco generatione guciac, dirade hamalaur generatione. Eta Daudiganic Babylonerat eraman ičan ciraden arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babylonerat eraman ičan ciradeneac Christigananocoac, hamalaur generatione. **18** Bada Iesus Christen sortzea hunela ičan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. **19** Orduan bere senhar Iosephec, ceren iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi, secretuqui vtzi nahi vkan çuen. **20** Baina gauça hauc gogoan cerabiltzala, huná, launaren Aingueruá aguer cequion ametsetaric, cioela,

Ioseph Daud-en semeá, ezaicela beldur eure emazte Mariaren hartzera: ecen hartan concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. **21** Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuetaric. **22** Bada haur gucia eguin ičan da, launac Prophetáz erran vkan çuena compli ledinçát, cioela, **23** Huná, virginabat içorra ičanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, laincoa gurequin. **24** Lotaric iratzarturic bada Iosephec eguin ceçan Aingueruác manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. **25** Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedin: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem ludeacoan regue Herodesen demborán, huná, Çuhurac Orientetic ethor citecen Ierusalemara, **2** Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? ecen ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. **3** Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusalem gucia harequin. **4** Eta bilduric Sacrificadore principal guciac eta populuaen Scribác, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. **5** Eta hec erran cieçoten, Bethlehem ludeacoan, ecen hunela scribatua duc Prophetáz, **6** Eta hi Bethlehem Iudaco lurrá, ezaiz Iudaco gobernadorén arteco chipiena, ecen hireganic ilkiren duc, Israel ene populua bazcaturen duen gobernadora. **7** Orduan Herodes secretuqui Çuhurac deithuric informa cedin hetaric diliigentqui, içarra aguertu ičan çayen demboráz: **8** Eta hec Bethlehemerat igorriic, erran cieçén, Ioanic informa çaitetze diliigentqui haourtchoaz: eta eriden duqueçuean, iaquin eraci ieçadacue, nic-ere ethorriic adora deçadan hura. **9** Hec bada reguea ençunic parti citecen: eta huná, Orientean ikussi vkan çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa cen lekuaren gainera ethorriic gueldi cedin. **10** Eta içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguiz. **11** Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere ama Mariarequin: eta ahopez adora ceçaten hura, eta bere thesaurac desplegaturic presenta cietzoten estrenác, vrrhe, encensu, eta myrrha. **12** Eta diuinoqui ametsetan aduertitu ičanic ezlitezcan Herodesgana itzul, berce bidez retira citecen bere comarcará. **13** Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueruá aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaquiric har itzac haourtchoa eta haren ama, eta ihes eguic Egyptera: eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. **14** Iosephec bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama gauaz, eta retira cedin Egyptera. **15** Eta egon cedin han

Herodesen finerano, launac Prophetáz erran çuena compli ledinçát, cioela Egyptetic deithu vkan dut neure Semea. 16 Orduan Herodesec ikussiric nola Çuhurréz enganatu içan cen, asserre cedin haguitz: eta bere gendea igorric hil citzan Bethlehemen eta haren aldiri gucietan ciraden haour bi vrthetaco eta behereco guciac, Çuhurretatic diligentqui informatu içan cen demboraren araura. 17 Orduan compli cedin launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, 18 Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar eta auhen handi. Rachel bere haourracgatic nigarrez egon, eta ezta consolatu nahi içan, ceren eztraden. 19 Baina Herodes hil eta, huná, launaren Aingueruá aguer cequión ametsetan Iosephi Egypten, 20 Cioela, iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan adi Israeleco lurrerát, ecen haourtchoaren arimaren ondoan çabiltzanac hil içan dituc. 21 Harc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, eta ethor cedin Israeleco lurrera. 22 Baina ençunic ecen Archelaussec regnatzen çuela ludean bere aita Herodesen lekuan, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinuqui aduertituric retira cedin Galileaco bazterretarát. 23 Eta hara ethorric habita cedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetéz erran içan cena compli ledinçát, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora hartan ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela ludeaco desertuan: 2 Eta cioela, Emenda çaitetzte: ecen ceruètaco resumá hurbil da. 3 Ecen haur da Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, çucen itzaçue haren bidescác. 4 Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzco guerricoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. 5 Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta ludea gucia, eta lordanaren inguruco comarca gucia. 6 Eta batheyatzen ciraden harenganic lordanean, bere bekatuac confessatzen cituztela. 7 Ikussiric bada anhitz Phariseuetaric eta Sadduceuetaric ethorten ciradela haren baptismora, erran cieçén, Vipera castá, norc auisatu çaituzte hira ethortecoari ihes daguioçuen? 8 Eguin itzaçue bada fructuac emendamenduaren digneac. 9 Eta ezteçaçuela presumi ceuroc baithan erraitera, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita ahal dieçaqueola. 10 Bada ia aizcorá arborén errora eçarria da: beraz arbore fructu onic eguiten ez tuen gucia piccatzen da eta sura egoizten. 11 Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, ni baino borthitzago da, ceinen çapatén ekarteco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu sainduaz

eta suz. 12 Bere bahea bere escuan du, eta garbituren du bere larraina: eta bilduren du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil erreren du behinere hiltzen ezten suan. 13 Orduan ethor cedin Iesus Galileatic lordanera loannesgana, harenganic batheya ledinçát. 14 Baina loannesec haguitz empachatzten çuen hura, cioela, Nic behar diat hireganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? 15 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Vtzac oraingotz: ecen hunela complitu behar diagu iustitia gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. 16 Eta Iesus batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, irequi içan çaiçzan ceruác, eta ikus ceçan laincoaren Spiritua vsso columba baten guissán iausten eta haren gainera ethorten 17 Eta huná vozbat cerutic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut.

4 Orduan Iesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçát. 2 Eta barurtu cituenean berroguey egun eta berroguey gau, finean gosse cedin. 3 Eta ethorric harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin laincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui eguin ditecen. 4 Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guiçona ogui beretic vicico, baina laincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. 5 Orduan hura du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinnacle gainean. 6 Eta diotsó, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauèla hiçaz bere Aingueruèy, eta bere escuetan eramamen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçát. 7 Erran cieçon Iesusec, Berriz scribatua duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. 8 Berriz hura du eramaiten deabruac gucizco mendi gora batetara, eta eracusten drautza munduco resuma guciac eta hetaco gloriá: 9 Eta diotsó, Hauc gucioc emanen drauzquiat, baldin ahozpez adora baneçac. 10 Orduan diotsó Iesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure lainco launa adoraturen duc, eta hura bera cerbitzaturen duc. 11 Orduan vtziten du hura deabruac: eta huná, Aingueruác ethor citecen, eta cerbitzaten çuten hura. 12 Eta ençun vkan çuenean Iesusec, ecen Ioannes presonér cela, retira cedin Galileara. 13 Eta vtziric Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas aldecoan, Zabulongo eta Nephthalingo bazterretan: 14 Compli ledinçát Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, 15 Zabulongo lurrá eta Nephtalingo lurrá itsassorraco bide aldean lordanaz berce aldetic, Gentilén Galileá: 16 Populu ilhumben cetzanac argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean eta itzalean ceunçaney argui althatu içan çaye. 17 Orduan-danic has cedin Iesus

predicatzén, eta erraiten, Emenda çaitetzte: ecen hurbil da ceruètaco resumá. 18 Eta lesusec Galileaco itsas aldean çabilala, ikus citzan bi anaye, Simon, Pierris erraiten dena, eta Andriu haren anayea, egoitzen çutela sarea itsassora (ecen pescadore ciraden.) 19 Eta dioste, Çatozte ene ondoan, eta eguinen çaituztet guiça pescadore. 20 Eta hec bertan vtziric sareac iarriqui içan çaiçzan. 21 Eta handic aitzinago iraganic, ikus citzan berçeric bi anaye, laques Zebedeoren semea, eta loannes haren anayea, vnçi batetan bere aita Zebedeorequin, bere sarén adobatzen ari ciradela: eta dei citzan. 22 Eta hec bertan vnçi eta bere aita vtziric iarriqui içan çaiçzan. 23 Eta inguratzén çuen Galilea gucia lesusec, hayén synagoguetan iracasten ari cela, eta resumaco Euangelioa predicatzén çuela, eta sendatzén çuela eritassun mota gucia, eta langore mota gucia populuaren artean. 24 Orduan io ceçan haren famác Syria gucia: eta presenta cietzoten gaizquí ceuden guciac, eritassun diuersez eta tormentaz eduquiac, eta demoniatuac, eta lunaticoac, eta paralyticoac: eta sendatzén cituen. 25 Eta gendetze handi iarriqui cequión Galileatic, eta Decapolicic, eta Ierusalemic, eta Iudeatic, eta Iordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, iğan cedin mendi batetara: eta iarri cenean hurbildu içan çaiçzan bere discipuluac. 2 Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraiten çuela, 3 Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. 4 Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. 5 Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. 6 Dohatsu dirade iustitiáz gosse eta egarri diradenac: ceren hec asseren baitirade. 7 Dohatsu dirade misericordiosoac: ceren hæy misericordia eguinen baitzaye. 8 Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec laincoa ikussiren baituté. 9 Dohatsu dirade baquea procuratzén dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. 10 Dohatsu dirade iustitiagatic persecutatzen diradenac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. 11 Dohatsu içanen çarete nehorc iniuria erran drauqueçuenen, eta persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gucia erran duqueitenean çuen contra, gueçurrez ene causaz. 12 Boz eta aleguera çaitetzte, ceren çuen saria handi baita ceruètán: ecen hala persecutatu vkan dituzté çuen aitzineco Prophetác. 13 Çuec çarete lurreco gatza: eta baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay camporat irazitaco eta guiçonéz ohondicatu içateco baicen. 14 Çuec çarete munduco arguia. Ecin estal daite ciuitate mendi gainean iarria. 15 Eta eztute iarichequitén candelá eta hura eçarten gaitzurupean, baina

candelerean, eta argui eguiten draue etheco guciey. 16 Hala argui begui çuen arguiac guiconén aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica deçaten çuen Aita ceruètán dena. 17 Eztuçuela vste ecen Leguearen edo Prophetén abolitzera ethorri naicela: eznaiz ethorri abolitzera, baina complitzera. 18 Ecen eguiáz diotsuet, iragan daiteno ceruá eta lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic iraganen, gauça guciac eguin diteno. 19 Norc-ere beraz hautsiren baitu manamendu chipién hautaric bat, eta iracatsiren baititu hunela guiçonac, chipién deithuren da hura ceruètaco resumán: baina norc-ere eguinen baititu eta iracatsiren, hura handi deithuren da ceruètaco resumán. 20 Ecen erraiten drauçuet, baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena eta Phariseuena baino, çuec etzaretela sarthuren ceruètaco resumán. 21 Ençun vkan duçue nola erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilen: eta norc-ere hilen baitu, hura iudicioz punitu içateco digne date. 22 Baina nic erraiten drauçuet, ecen nor-ere asserretzen baitzayo bere anayeri causa gabe, iudicioz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca bere anayeri, Raká, hura conseilluz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (Geenna g1067) 23 Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadi ecen hire anayead baduela cerbait hire contra, 24 Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerequin, eta orduan ethorricic presenta eçac eure oblationea. 25 Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, harequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeac ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. 26 Eguiáz erraiten drauat, ezaiç ilkiren handic, renda diroano azquen pelata. 27 Ençun vkan duçue ecen lehenagocoeý erran içan çayela, Eztuc adulterioric iauquiren. 28 Baina nic erraiten drauçuet, Norc-ere beguiesten baitu emazteric, hura guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela harequin bere bihotzean. 29 Bada baldin eure begui escuinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetic bat, eta eztadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) 30 Eta baldin eure escu escuinac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetic bat, eta eztadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) 31 Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, bemó separationecico letrá: 32 Baina nic diotsuet, ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, salbu paillardicaren causaz, adulterio eguin eraciten draucala: eta nor-ere

vtziarequin ezconduren baita, harc adulterio iauquiten duela. 33 Berriz ençun vkan duçue, ecen lehenagocey erran içan çayela, Ezaiz desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eure iuramendu promettatuac. 34 Baina nic diotsuet ezteçaçuen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren thronoa da. 35 Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco alxia da: ezeta Ierusalem, ecen regue handiaren ciuitatea da. 36 Halaber eure buruáz eztuc iuraturen, ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. 37 Baina biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, gaichtotic da. 38 Ençun vkan duçue, ecen erran içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. 39 Baina nic erraiten drauçuet, Ezteçoçuela resisti gaizquiari: baina baldin norbeitec io baheça eure escuineco mathelán, itzul ieçoç bercea-ere. 40 Eta hiri auçi equin nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, vtzi ieçoç mantoa-ere. 41 Eta norc-ere nahi vkanen baihou borchatu lecoa baten eguitera, albeitando harequin biga. 42 Escatzen çayanari emóc: eta hireganic maillebatu nahi duena ezteçála iraitz. 43 Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac eure etsayari. 44 Baina nic erraiten drauçuet, Onhets itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaçue maradicatzen çaituztenac, vngui eguieçue gaitz daritzuèney: eta othoitz eguieçue oldartzen çaitziquenacgatic, eta persecutatzen çaituztenacgatic. 45 Çuen Aita ceruètan denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du bere iguzquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten du vria iustoén eta iniustoén gainera. 46 Ecen baldin çuey on daritzuèney on badarizteçue, cer sari vkanen duçue? eztute publicanoéc-ere hori bera eguiten? 47 Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiten badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? eztute publicanoec-ere horrela eguiten? 48 Çareten bada çuec perfect, çuen Aita ceruètan dena perfect den beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztaguieçuen guieçonén aitzinean heçaz ikus çaitzençat: ezpere sariric eztuçue vkanen çuen Aita ceruètan dena baithan. 2 Bada elemosyna eguiten duanean, ezteçála trompettá io eraci eure aitzinean, hypocritéc eguiten duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guieçonéz estima ditecençat: eguiacz diotsuet recebitzen dutela bere saria. 3 Baina hic elemosyna eguiten duanean, ezalbeilequi hire ezquerrac, cer eguiten duen hire escuinac. 4 Hire elemosyná secretuan dençat: eta eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc aguerrian. 5 Eta othoitz eguiten duanean, ezaiçela hypocritéc beçala: hæy laket ciayec congregationetan eta carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, guieçonéz ikus ditecençat:

eguiacz erraiten drauçuet ecen recebitzen dutela bere saria. 6 Baina othoitz eguiten duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure borthá ertsiric, othoitz eguióc eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. 7 Bada othoitz eguiten duçue, ezteçaçuela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. 8 Etzaretela beraz hetarát irudi: ecen badaqui çuen Aitac ceren behar çareten, esca çauquizequen baino lehen. 9 Hunela beraz çuec othoitz eguieçue, Gure Aita ceruètan aicena, sanctifica bedi hire icena: 10 Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondeata ceruán beçala lurrean-ere. 11 Gure eguneco oguia iguc egun. 12 Eta quitta ietzaguc gure çorrac, nola guc-ere gure çordunéy quittatzen bairauegu. 13 Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. 14 Ecen baldin barka badietzeçue guieçoney bere faltác, barkaturen drauçue çuey-ere çuen Aita cerucoac. 15 Baina baldin barka ezpadietzeçue guieçoney bere faltác, çuen Aitac-ere eztrauzquieçue barkaturen çuen faltác. 16 Guehiago, barur daguieçue, etzaretela itchura tristetaco hypocritéc beçala: ecen desguisatzen dituzté bere beguitharteac, barur diradela guieçoney agueri diradençat: eguiacz erraiten drauçuet, ecen recebitzen dutela bere saria. 17 Baina hic barur eguiten duanean vncta eçac eure buruá, eta ikuz eçac eure beguitharteac: 18 Guieçoney barur aicela agueri ezaquiençat, baina eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. 19 Eztitzaçuela equin çuen thesaurac lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzen baititu, eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzté. 20 Baina equin itzaçue çuen thesaurac ceruán, non ez cerrenec ez herdoillac ezpaitu goastatzen, eta non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. 21 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 22 Gorputzaren arguia da beguia, beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gucia argui datec: 23 Baina baldin hire beguia gaichto bada hire gorputz gucia ilhun datec: beraz baldin hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hura cein handi date? 24 Nehorc bi nabussi ecin cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue lainçoa eta abrastassunac. 25 Halacotz erraiten drauçuet, eztuçuen artharic çuen vicitezac, cer ianen duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino guehiago, eta abillamendua baino gorputza? 26 Confideraitzaçue ceruco choriac, ecen eztute eraiten, ez errequeitatzen, ezeta

graneretara biltzen, eta çuen Aita cerucoac hatzen ditu hec: etzaretè çuec anhitzez hec baino excellentago? 27 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi, ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 28 Eta veztiduráz cergatic çarete arthatsu? ikas eçaçue nola landaco floreac handitzen diraden: ez nekatzen dirade, ez iruten duté. 29 Baina erraiten drauçuet are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. 30 Bada baldin landaco egun belhar dena, eta bihar labean eçarten dena, laincoac hala inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, fede chipitacoac? 31 Eztuçuela beraz artharic erraiten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz veztituren gara? 32 (Ecen gauça hauc guciac Paganoéc bilhatzen dituzté) ecen badaqui çuen Aita cerucoac, ecen gauça hauen gución beharra baduçuela. 33 Baina bilha eçaçue lehenic laincoaren resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçquičue gaineraco. 34 Etzaretela bada arthatsu biharamunaz: ecen biharamunac beretaco artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçaçuela iudica, iudica etzaitzençát. 2 Ecen cer iugemenduz iudicaturen baituçué, iudicaturen çarete: eta cer neurritz neurthuren baituçué, aldiz neurthuren çaiçué. 3 Eta cergatic behatzen duc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzen? 4 Edo, nola diotsóc eure anayeri, Vztaç idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguiuan? 5 Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçán fitsa eure anayeren beguitic. 6 Ezteyeçuela gauça saindua orey, eta eztiçuela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: bere oinéz ohondica eztiçtzen, eta itzuliric çathica etzaitzen çuec. 7 Esca çaitetzte eta emanen çaiçué: bilha eçaçue, eta eridenen duçué: bulka eçaçue, eta irequiren çaiçué. 8 Ecen escatzen den guciac, recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. 9 Ecen nor da çuetaric guiçona, baldin bere semea ogui esca badaquió, harri emanen draucana? 10 Eta, baldin arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? 11 Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquiçué gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago çuen Aita ceruétan denac emanen drauzte gauça onac escatzen çaiçquioney? 12 Bada guiçonéc çuey eguin dietzaçuen nahi dituçuen gauça guciac, eguin ietzeçué çuec-ere hæy halaber: ecen haur da Leguea eta Prophetác. 13 Sar çaitetzte bortha herssitic: ecen bortha largoa eta bide çabala da perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac. 14 Ecen bortha herssia da eta bide herssia

vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac. 15 Beguirauçué bada propheta falsuetaric, cein ethorten baitirade çuetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. 16 Bere fructuetaric eçaguturen dituçue hec. Ala biltzen duté elhorrietaric mahatsic, edo karduetaric ficoric? 17 Hala arbore on guciac fructu onac eguiten ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten ditu. 18 Arbore onac fructu gaichtoric ecin daidi, eta arbore gaichtoac fructu onic ecin daidi. 19 Fructu onic eguiten ezten arbore gucia piccatzen da eta sura egoitzen. 20 Bere fructuetaric beraz eçaguturen dituçue hec. 21 Niri launa, launa, erraiten drautan gucia ezta sarthuren ceruétaco resumán, baina ene Aita ceruétan denaren vorondatea eguiten duena. 22 Anhitzec erranen draut egun hartan, launa, launa, eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztiugu hire icenean deabruac egotzi campora, eta eztugu hire icenean verthute anhitz eguin? 23 Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzuet eçagutu: parti çaitetzte eneganic iniquitate eguiten duçuenóc. 24 Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hura dut comparaturen guiçon çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: 25 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etchearen contra: eta ezta erori içan: ecen arroca gainean fundatua cen. 26 Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaititu eguiten, comparaturen da guiçon erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. 27 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori içan da, eta haren deseguitea handi içan da. 28 Eta guerta cedin propos hauc acabatu cituenean Iesusec, populua miraz baitzegoen haren doctrináz. 29 Ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiqui cequiön. 2 Eta huná, sorhayo batec ethorric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. 3 Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura Iesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. 4 Orduan diotsó Iesusec, Beguirauc nehori ezterroán: baina habil, eta eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, hæy testimoniagetan dençát. 5 Eta sarthu cenean Iesus Capernaumen, ethor cedin harengana Centenerbat othoitç eguiten ceraucala, 6 Eta cioela, launa, ene muthilla diatzac etchean paralytico, gaizqui tormentatua. 7 Eta diotsó Iesusec, Nic ethorric sendaturen diat hura. 8 Eta

ihardesten çuela Centenerac erran ceçan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 9 Ecen ni-ere guiçon nauc bercceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huni, Oha, eta ioaiten duc: eta bercceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dic. 10 Eta haur ençunic lesusec mirets ceçan: eta dioste çarreizconey, Eguiaz erraiten drauquet, eztudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. 11 Baina badiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruètaco resumán: 12 Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 13 Eta erran cieçón lesusec Centenerari, Ohá eta sinhetsi duán beçala eguin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu hartan berean. 14 Eta lesusec Pierrisen etchera ethorriric, ikus ceçan haren amaguiharreba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. 15 Eta hunqui ceçan haren escua, eta vtzi ceçan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. 16 Eta arratsa ethorri cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituc hitzaz, eta gaizqui ceuden guciac senda citzan: 17 Compli ledinçát Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. 18 Eta ikussiric lesusec gendetze handi bere inguruán, mana citzan discipuluac ioan litecen berce aldera. 19 Eta hurbilduric Scriba batec erran cieçon, Magistruá, iarreiquiren natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. 20 Eta diotsó lesusec, Aceriec çulhoac citié eta ceruco choriéc ohatzeac, baina guiçonaren Semeac eztic non bere buruá reposa deçan. 21 Guero bere discipuluetic, berce batec erran cieçon, launa, permiti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. 22 Eta lesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén ohorztera. 23 Eta vncian sarthu cenean iarreiqui içan çaiçzan bere discipuluac. 24 Eta huná, tormenta handibat alta cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. 25 Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguira gaitzac, galdu guihoaçac. 26 Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citzan haiceac eta itsassoa: eta sossagu handia eguin cedin. 27 Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haicec-ere eta itsassoac obeditzen baitute? 28 Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera, aitzinera ethorri içan çaiçzan bi demoniatu thumbetic ilkiric, gucizco terribleac, hambat non nehor ecin iragan baitzaiten bide hartaric. 29 Eta huná, heyagora eguin ceçaten, ciotela,

Cer da gure eta hire artean, Iesus laincoaren Semea? ethorri aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzera? 30 Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: 31 Eta deabruác othoiztez çaiçzan, cioitela, Baldin campora egoizten bagaituc, permiti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. 32 Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkiric ioan citecen vrdaldera: eta huná, vrdalde hura gucia oldar cedin garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. 33 Orduan vrdainéc ihes eguin ceçaten: eta ethorriric hirira, conta citzaten gauça guciac, eta cer demoniatuey heldu içan çayen. 34 Eta huná, hiri gucia ilki cequión Iesusi aitzinera: eta ikussi çutenean hura, othoiz eguin cieçoten retina ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce aldera, eta ethor cedin bere hirira. 2 Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric lesusec hayén fedeá, erran cieçón paralyticoari, Auc bihotz on, semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 3 Eta huná, Scribetic batzuc erraiten çuten bere baitan, Hunec blasphematen du. 4 Eta ikussiric lesusec hayén pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtoqui pensatzen duçue çuen bihotzetan? 5 Ecen cein da erratchago, erraitea, Barkatu çaiçquic eure bekatuac: ala erraitea, Iaiqui adi eta ebil adi? 6 Daquiçuençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduan diotsó paralyticoari) Iaiqui adi, har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 7 Orduan iaiquiric ioan cedin bere etcherát. 8 Eta gendetzéc hori ikussiric mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinec eman vkan baitraue halaco autoritateá guiçoney. 9 Eta handic iragaiten cela lesusec ikus ceçan guiçombat peage lekuan iarria Mattheu deitzen cenic, eta diotsó, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiqui cequión: 10 Eta guertha cedin Iesus haren etchean mahanean iarriic cegoela, huná, anhitz publicano eta vicitze gaichtotacoric ethorriric, iar baitzitecen mahanean lesusequin eta haren discipuluequin. 11 Eta hori ikussiric Phariseuéc erran cieçén haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du çuen magistruc? 12 Orduan lesusec hori ençunic erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharic, baina eri diradenéc. 13 Baina çoazte, eta ikas eçaçue cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio. Ecen eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 14 Orduan ethor citecen harengana Ioannesen discipuluac, cioitela, Cergatic guc eta Phariseuéc barur eguiten dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric eguiten? 15 Eta erran ciecen lesusec, Ezconduaren gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua hequin deno? Baina

ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua eta orduan barur eguinen baituqueite. 16 Halaber nehorc eztrauca eratchequiten oihal pedaçu latzbat abillamendu çar bati: ecen compligarri eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquitzenago da ethendurá. 17 Eta eztute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarno issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarten duté, eta biac beguiratzen dirade. 18 Gauça hauc hæy erraiten cerauztela, huná, iaun batec ethorriic adora ceçan hura, cioela, Ene alaba orain hil içan duc: baina ethorriic eçarrac eure escua haren gainean, eta vicico baita. 19 Eta iaiquiric Iesus iarreiqui cequiún, eta haren discipuluac. 20 (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzez eri cen emazte batec guibeletic ethorriic hunqui ceçan haren abillamendu ezpaina. 21 Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. 22 Orduan Iesusec itzuliric eta hura ikussiric erran ceçan, Aun bihotz on, alabá, eure fedead saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). 23 Eta Iesusec ethorriic iaun haren etchera eta ikussiric soinuariac, eta gendetzea tumultu ari cela, 24 Dioste, Retira çaitetzte, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta truffatzen ciraden harçaz. 25 Eta idoqui içan cenean gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta iaiqui cedin nescatchá. 26 Eta laster ceguian fama hunec lur hartan gucian. 27 Eta Iesus handic iragaiten cela, iarreiqui içan çaiçcan bi itsu oihez ceudela, eta cioitela, Auc pietate guçaz, Daud-en semeá. 28 Eta ethorri cenean etchera, ethor citecen harengana itsuoc, eta dioste Iesusec, Sinhesten duçue hori ahal daididala? Diotsote, bay launa. 29 Orduan hunqui citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedearen araura eguin bequiçue. 30 Eta irequi citecen hayén beguiac, eta debeta citzan mehatchurequin Iesusec, cioela, Beguirauçue nehorc eztaquian. 31 Baina hec ilkiric barreya ceçaten haren famá herri hartan gucian. 32 Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten guiçon mutu demoniatubat. 33 Eta deabrua campora egotzi içan cenean, minça cedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc, cioitela, Egundano ezta aguertu hunelaco gauçaric Israelen. 34 Baina Phariseuéc erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora egoizten ditu deabruac. 35 Eta inguratzen cituen Iesusec hiri eta burgu guciac, iracasten ari cela hayén synagoguetan, eta predicatzen çuela resumaco Euangelioa eta sendatzen çuela eritassun mota gucia eta langore mota gucia populan. 36 Eta ikussiric Iesusec gendetzeac, compassione har ceçan heçaz, ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi artzainic ezutenac beçala. 37 Orduan dioste bere discipuluey, Segur

vztá handi da, baina languile guti. 38 Othoitz eguiçoue bada vztá labeari, irion ditzan languileac bere vztara.

10 Orduan bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman ciecen bothere spiritu satsuéen contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. 2 Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anayea: Iacques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anayea. 3 Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: Iacques Alpheoren semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. 4 Simon Cananeo, eta Iudas Iscariot, hura traditu-ere çuena. 5 Hamabi hauc igor citzan Iesusec, eta eman cieçén manamendu, cioela, Gentiletarát etzoaztela, eta Samaritanoén hiritan etzaitetzela sar: 6 Bainaitzitic çoazte Israeleco etchecho ardi galduetara. 7 Bada partitu eta, predica eçaçue, erraiten duçuela, Ceruétaco resumá hurbil da. 8 Eriac senda itzaçue, sorhayoac chahu itzaçue, hilac resuscita itzaçue, deabruac campora egotz itzaçue: dohainic recebitu duçue, eta dohainic emaçue. 9 Eztaguiçuela prouisioneric vrhez, ez cilharrez, ez cobrez çuen guerricoetan: 10 Ezeta maletaz bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, ecen languilea bere viciaren digne da. 11 Eta cein-ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa çaitetzte nor den hartan digneric, eta çaudete han parti çaitetzteno. 12 Eta cembeit etchetan sarthuren çaretenean, saluta eçaçue hura. 13 Eta baldin etchea digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: baina baldin digne ezpada, çuen baquea çuetara itzul bedi. 14 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco erhautsa. 15 Eguiaz erraiten drauçuet, emequiago tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 16 Huná, nic igorten çaituztet quec, ardiac otsoén artera beçala: çareten bada çuhur sugueac beçala, eta simple vsso columbác beçala. 17 Eta beguira çaitetzte guiçonetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, eta bere synagoguetan açotaturen çaituzte. 18 Eta gobernadoretara eta reguetaera emanen çarete ene causaz, hec eta Gentiléç testimoniage haur dutençat. 19 Baina liura çaitetztenean, eztuçuela artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen ordu hartan berean emanen çaiçue cer minça çaitetzqueten. 20 Ecen etzarete quec minço çaretenac, baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minço dena. 21 Eta liuraturen du anayec anayea heriotara, eta aítac haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren ditzuté. 22 Eta guciéz gaitzetsiac

iċanen çarete, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen da. **23** Eta persecutaturen çaituztenean hiri hartan, ihes eguique berce batetara: ecen eguiaz erraiten drauçuet, eztiuçue inguraturen Israeleco hiri guciac, non ethor eztadin guiçonaren Semea. **24** Ezta discipulua magistruren gaineco, ezeta cerbitzaria bere iaunaren gaineco. **25** Asco du discipuluac bere magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu baduté, cembatez guehiago haren domesticoc? **26** Etzaretela beraz hayén beldur: ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic, ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. **27** Ilhumbean erraiten drauçuedana, erraçue arguián: eta beharrira ençuten duçuená, predica eçaçue etche gainetan. **28** Eta etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil deçaquetenen: bainaitzitic çareten beldur arimá eta gorputza gehennán gal ahal ditzaquenaren. (Geenna g1067) **29** Bi parra-chori eztirade dirutcho batetan saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, çuen Aita gabe. **30** Etare çuen buruco bilo guciac contatuac dirade. **31** Etzaretela beraz beldur: parra-choriéc baino çuec guehiago valio duçue. **32** Bada norc-ere aboaturen bainau guiçonén aitzinean, aboaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. **33** Baina norc-ere vkaturen bainau guiçonén aitzinean, vkaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. **34** Eztuçuela vste ecen baquearen eçartera, ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen eçartera, baina ezpataren. **35** Ecen ethorri naiz guiçonaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere amaguinharrebaren contra. **36** Eta guiçonaren etsay beraren domesticoc iċanen dirade. **37** Aita edo ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene digne. **38** Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri ondotic eztarreitana, ezta ene digne. **39** Bere vicia beguiraturen duenac, galduren du hura: eta bere vicia galduren duenac ene causaz, beguiraturen du hura. **40** Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, ni igorri nauena recebitzen du. **41** Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du: eta iustoaren icenean iustobat recebitzen duenac, iustoren saria recebituren du. **42** Eta norc-ere edatera emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hautaric bati discipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela bere saria galduren.

11 Guero guertha cedin Iesusec bere hamabi discipuluey manamendu emaitea acabatu çuenean, parti baitzedin

handic iracats eta predica leçançat hayén hirietan. **2** Eta loannesecc presoindeguian ençunic Christen obrác, igorric bere discipuluetaric biga, **3** Erran cieçon, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? **4** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Çoazte eta conta ietzoçue loannesi, ençuten eta ikusten dituçuen gauçác: **5** Itsuéc ikustea recrubaritzen duté, eta mainguác badabilta, sorhayoac चाहutzen dirade, eta gorréc ençuten duté, hilac resuscitazen dirade, eta Euangelioa paubrey denuntiatzen çaye. **6** Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. **7** Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin Iesus erraiten populari loannesecc, Ceren ikustera ilki iċan çarete desertura? haiceaz erabilten den canabera baten? **8** Baina ceren ikustera ilki iċan çarete? guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoc ekarten dituztenac, reguén etchetan dirade. **9** Baina ceren ikustera ilki iċan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. **10** Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. **11** Eguiaz erraiten drauçuet, ezta ilki emaztetaric iayo diradenén artean nehór, Iohannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruétaco resumaco chipiena hura baino handiago da. **12** Eta Iohannes Baptistaren egunetaric oraindrano, ceruétaco resumari bortha eguiten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. **13** Ecen Propheta guciéc eta Legueac loanneseccanano prophetizatu vkan duté. **14** Eta, baldin nahi baduçue recebitu, haur da Elias ethorteco cena. **15** Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **16** Baina norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, **17** Ceinécc baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: ernessiz cantatu drauçuegu, eta eztuçue deithoreric eguin. **18** Ecen ethorri da Iohannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. **19** Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guiçon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu iċan da sapientiá bere haourrécc. **20** Orduan has cequién hunela reprochatzen haren verthuteric anhitz eguin iċan cen hiriey, ceren emendatu etziraden: **21** Malediczione hiri Corazin, malediczione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguin iċan balirade çuec baithan eguin iċan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. **22** Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiago tractatuac iċanen diradela. **23** Eta hi Capernaum cerurano althatu iċan aicena ifferrurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodoman eguin iċan

balirade hi baithan eguin ičan diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hadēs g86) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiaguo tractatuac ičanen diradela iudicioco egunean. 25 Dembora hartan ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala ičan baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten guciác, eta nic paussu emanen drauçuet çuey. 29 Har eçaçue ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçaçue eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta çuen arimençát paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene vztarria aisit da, eta ene cargá arin.

12 Dembora hartan ioaiten cen Iesus ereincetan gaindi Sabbath egun batez: eta haren discipuluac ciraden gosse, eta has citecen buruca idoquiten, eta iaten. 2 Eta Phariseuc ikussiric erran cieçoten, Horrá, hire discipuluéc eguiten dié Sabbathoan eguin sori eztena. 3 Baina harc erran cieçén, Eztuçue iracurri Daud-ec gossez eguin çuena eta harequin ciradeneç? 4 Nola sarthu ičan cen laincoaren etchean, eta propositionezco oguiac ian cituen: hetaric iatea ez haren, ez harequin ciradenén, Sacrificadorén baicen sori etzelaric? 5 Edo eztuçue iracurri Leguean, nola Sabbath egunetan Sacrificadoréc templean Sabbath eguna hausten dutén, eta hoguen-gabe diraden? 6 Bada erraiten drauçuet, ecen templea baino handiagobat hemen dela. 7 Eta baldin bacinaquite cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio, etzintuquezten condemnatu hoguen-gabeac. 8 Ecen Sabbathoaren-ere laun da guiçonaren Semea. 9 Eta handic partituric hayén synagogara ethor cedin. 10 Eta huná, cen han guiçombat escua eyhar çuenic: eta interroga ceçaten, ciotela, Sori da Sabbath egunean sendatzea? haur cioiten, hura accusa leçatençat. 11 Eta harc erran cieçén, Nor ičanen da çuetaric guiçona, ardiat duenic: eta, baldin hura Sabbathoan lecera eror badadi, harturen eta althaturen eztuena? 12 Eta cembatez da guiçona ardia baino guehiago? Beraz sori da Sabbathoetan vngui eguitea. 13 Orduan diotsó guiçon hari, Heda eçac eure escua. Eta heda ceçan, eta bercea beçain senda cedin. 14 Eta Phariseuéc ilkiric har ceçaten conseillu, haren contra, nolatan hura hil leçaqueten. 15 Baina Iesusec hori eçaguturic leku eguin ceçan handic: eta iarrei qui cequión gendalde handia, eta hec guciac senda

citizan. 16 Eta mehachurequin debeta citizan ezleçaten manifesta. 17 Compli ledinçát Esaias prophetáz erran ičan cena, cioela, 18 Huná, ene cerbitzari elegitu dudana, ene maitea, ceinetan hartzen baitu bere atseguin ona ene arimác: eçarriren dut neure Spiritua haren gainean, eta iugemendu Gentiley predicaturen draue. 19 Eztu iharduquiren, ezeta oihuric eguinen, eta nehorc eztu carriquetan haren voza ençunen. 20 Canabera çarthatua eztu chehaturen, eta kea darión lihoa eztu iraungiren: iugemendua victoriatan ilki eraci diroeno. 21 Eta haren icenean Gentiléç sperança vkanen dute. 22 Orduan presentatu ičan çayó demoniatu itsu eta mutubat: eta senda ceçan hura, halaco maneraz non itsu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten baitzuen. 23 Eta spanta cedin populu gucia, eta erraiten çuen, Ezta haur Daud-en semea? 24 Baina Phariseuéc hori ençunic, erraiten çuten: Hunec eztitu deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén princearen partez baicen. 25 Baina Iesusec eçaguturic hayén pensamenduac, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, deseguinen da: eta bere contra partitua den hiric edo ethec, eztu iraunen. 26 Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumác? 27 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? Halacotz hec çuen iuge ičanen dirade. 28 Baina baldin nic laincoaren Spirituaz campora egoizten baditut deabruac, beraz ethorri da çuetara laincoaren resumá. 29 Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen esteca ezpadeça borthitza? eta orduan haren etchea pillaturen duque. 30 Enequin eztena ene contra da, eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da. 31 Halacotz erraiten drauçuet, bekatu eta blasphemio gucia barkaturen çaye guiçoney: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiçoney. 32 Eta nor-ere minçaturen baita guiçonaren Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (aiñ g165) 33 Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: ecen fructutic arborea eçagutzen da. 34 Viperén castá, nolatan vngui minça ahal çaitetzquete gaichto çaretelaric? ecen bihotzeco abundantiatic ahoa minço da. 35 Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guiçon gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. 36 Baina badiotsuet, eçen guiçonéc erran duqueiten hitz alfer guciac, contu rendaturen dutela iudicioco egunean. 37 Ecen eure hitzetaric iustificaturen aiz, eta eure

hitzetari condemnaturen aiz. 38 Orduan ihardets ceçaten Scribetari eta Phariŕeuetari batzuc, cioitela, Magiŕtrua, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. 39 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Nazione gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, lonas prophetaren signoa baicen. 40 Ecen hala nola lonas balenaren sabelean hirur egun eta hirur gau içan baitzén: hala içanen da guiçonaren Semea lurraren bihotzean, hirur egun eta hirur gau. 41 Niniuaco guiçonac iaiquiren dirade iudicioan natione hunequin, eta condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitziraden lonasen predicationera, eta huna, lonas bainoagoa hemen. 42 Egu-erdico reguiná iaiquiren da iudicioan natione hunequin, eta harc condemnaturen du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera, eta huná, Salomon bainoagoa hemen. 43 Bada spiritu satsua ilki denean guiçonaganic, leku leihorréz dabila, paussu bilha, eta eztu erideiten. 44 Orduan erraiten du, Itzuliren naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, erideiten du hutsa, escobaturic eta appainduric. 45 Orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berceŕic çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac, eta sarthuric habitatzen dirade han, eta guiçon haren fina hatsea baino gaichtoago da: hala natione gaichto huni-ere helduren çayó. 46 Eta hura oraino populuari minço çayola, huná, haren ama eta anayec ceuden lekorean, harequin minçatu nahiz. 47 Eta cembeitec erran cieçón, Hará, hire ama eta hire anayec lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. 48 Baina harc ihardesten çuela erran cieçón hura erran cionari, Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayec? 49 Eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran ceçan, Huná ene ama eta ene anayec. 50 Ecen norc-ere eguinen baitu ene Aita ceruètan denaren vorondatea, hura da ene anaye, eta arrea, eta ama.

13 Egun hartan berean Iesus etchetic ilkiric, iar cedin itsas costán. 2 Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnci batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze gucia itsas costán cegoen. 3 Eta erran cieçén anhitz gauça comparationez, cioela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. 4 Eta ereitean hacitic batzu eror citecen bide bazterrea: eta choriac ethorri içan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. 5 Eta batzu erori içan dirade leku harriçuetara, non ezpaitzuten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaitzuten lur barneric. 6 Guero iguzquia goratu eta, erre içan dirade, eta ceren ezpaitzuten erroric, eyarthu içan dirade. 7 Eta batzu erori içan dirade elhorri artera: eta handitu içan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. 8 Eta

batzu erori içan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batac ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 9 Ençuteco beharriŕic duenac, ençun beça. 10 Orduan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minço atzaye? 11 Eta harc ihardesten çuela, erran cieçén, Ceren çuey eman baitzaicue ceruètaco resumaco secretuén eçagutzea, baina hæy etzaye eman. 12 Ecen norc-ere baitu, hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen du: baina norc-ere ezpaitu, hari duena-ere edequiren çayó. 13 Halacotz comparationez minço natzaye: ceren dacussatelaric ezpaitute ikusten, eta ençuten dutelaric ezpaitute ençuten, ez aditzen. 14 Hala complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec baitio, Ençutez ençunen duçue, eta ez adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquiete oharturen. 15 Ecen guicendua da populu hunen bihotza, eta beharriéz gogorqui ençun vkan duté, eta beguiac ertsu vkan dituzté: beguiez ikus, eta beharriéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 16 Bada dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: eta çuen beharriac, ecen ençuten duté. 17 Ecen eguiac erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta iustoc desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gauçén, eta ezpaituzte ikussi: eta ençutera, ençuten dituçuen gauçén, eta ezpaituzte ençun. 18 Çuec bada ençuçue ereillearen comparationea. 19 Noiz-ere nehorc ençuten baitu resuma hartaco hitza, eta ez aditzen, ethorten da Gaichto hura, eta harrapatzen du haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean hacia recebitu duena. 20 Eta leku harriçuetara hacia recebitu duena, haur da, hitza ençuten, eta hura bertan bozcarioequin recebitzen duena: 21 Baina eztu erroric bere baitan, halacotz da iraute gutitaco: eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic heltzen denean, bertan scandalizatzen da. 22 Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten duena, baina mundu hunetaco arthác, eta abrastassunezco enganioac ithotzen duté hitza, eta fructuric eztu eguiten. (aiõn g 165) 23 Baina lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta aditzen duena, ceinec fructu ekarten baitu eta eguiten, batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 24 Berce comparationebat proposa cieçén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá haci ona bere landán erein duen guiçonarequin. 25 Baina guiçonac lo ceunçala, ethor cedin haren etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan cedin. 26 Eta handitu cenean belharra, eta fructu eguin çuenean, orduan aguer cedin hiraca-ere. 27 Orduan ethorriŕic aitaŕamiliaren cerbitzariéc erran cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? nondic du beraz hiraca?

28 Eta harc erran ciecéen, Guiçon etsayac hori eguin du. Eta cerbitzariéc erran cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun hura? 29 Eta harc erran ciecéen, Ez: hiracaren biltzean oguia-ere idoqui ezteçaçuen harequin batean. 30 Vtizaçue biac elkarrequin handitzera vzta-arterano: eta vzta demborán, erranen drauet biltzaley, Bil eçaçue lehenic hiracá, eta hers eçaçue açautoz erratzecotzat: baina oguia bil eçaçue ene granerera. 31 Berce comparationebat proposa ciecéen, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá, mustarda bihi guiçon batec harturic bere landán erein duenarequin. 32 Cein baita haci gucietaco chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore bilhatzen da, hambat non ethorten baitirade ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituzte haren adarretan. 33 Berce comparationebat erran ciecéen, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá altchagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altcha dadin arterano. 34 Gauça hauc guciac erran cietzén lesusec comparationez gendetzey, eta comparatione gabe etzayen minçatzen. 35 Compli ledinçát Prophetáz erran ičan dena, cioela, Irequiren dut comparationez neure ahoa: declaraturen ditut munduaren fundatzetic gorderic egon ičan diraden gauçác. 36 Orduan vtziric populua ethor cedin etchera lesus: eta ethorri ičan çaiçzan bere discipuluac, cioitela, Declara ieçaguc landaco hiracaren comparationea. 37 Eta harc ihardesten çuela érran ciecéen, Haci ona ereiten duena da guiçonaren Semea. 38 Eta landá da mundua: eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, Gaichtoaren haourrac dirade: 39 Eta hura erein duen etsaya, da deabrua: eta vztá, munduaren fina da: eta vzta biltzaleac, Aingueruác dirade. (aiõn g165) 40 Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan erratzen, hala ičanen da mundu hunen finean. (aiõn g165) 41 Igorriren ditu guiçonaren Semeac bere Aingueruác, eta bilduren dituzte haren resumatic scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. 42 Eta egotziren dituzte labe daichecanera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. 43 Orduan iustoéc arguituren duquite iguzquiac beçala, bere Aitaren resumán. Ençuteco beharriric duenac ençun beça. 44 Berriz comparatu da ceruètaco resumá thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura eridenic guiçon batec estali vkan du: eta harçazco bozcarióz ioaiten da, eta duen gucia saltzen du, eta landa hura erosten. 45 Berriz comparatu da ceruètaco resumá guiçon marchand perla ederrén bilha dabilanarequin 46 Ceinec precio handitaco perlabat eriden çuenean, ioanic sal baitzeçan çuen gucia, eta eros baitzeçan hura. 47 Berriz comparatu da ceruètaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta gauça mota

gucietaric biltzen duenarequin: 48 Cein bethe ičan cenean idoqui baitzeçaten vr ezpondara: eta iarriric bil citzaten onac vncietara, eta gaichtoac camporát iraitz citzaten. 49 Hala ičanen da munduaren finean: ethorriren dirade Aingueruác, eta separaturen dituqueizte gaichtoac iustoén artetic. (aiõn g165) 50 Eta egotziren dituqueizte labe daichecanera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. 51 Erraiten draue lesusec, Aditu dituçue gauça hauc guciac? Diotsate, Bay launa. 52 Eta harc erran ciecéen, Halacotz Scriba ceruètaco resumán iracatsia den gucia, comparatu da cembeit aitafamilia bere thesauretic gauça berriric eta çaharric idoquiten duen batequin. 53 Eta guertha cedin comparatione hauc acabatu cituenean, lesus iragan baitzedin handic. 54 Eta ethorri cenean bere herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: hámbat non spantatuac baitzeuden, eta erraiten baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? 55 Ezta haur charpanter-semble? ezta horren ama Maria deitzen, eta horren anayeac lacques eta loses eta Simon eta Iuda? 56 Eta horren arrebác eztirade guciac gu baithan? nondic bada huni gauça hauc gucioc? 57 Eta scandalizatzen ciraden hartan. Eta lesusec erran ciecéen, Ezta Prophetaric ohore gabe bere herrian eta bere etchean baicen. 58 Eta etzeçan eguin han verthute anhitizic, hayén incredulitatearen causaz.

14 Dembora hartan ençun ceçan Herodes Tetrarchac Iesusen famá: 2 Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptistá da, hura resuscitatu ičan da hiletaric, eta halacotz verthuté obratzen duté hunetan. 3 Ecen Herodesec hatzamanic ioannes esteca ceçan, eta presoindeguian eçar, Herodias haren anaye Philipperen emaztearen causaz. 4 Ecen erraiten ceraucan hari ioannesec, Eztuc sori hori duán. 5 Eta hura hil nahi çuelaric populuaren beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. 6 Bada Herodesen sor eguneco bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara eguin ceçan. 7 Nondic iuramendurequin prometta baitzieçon, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. 8 Harc bada aitzinetic amáz instruitu içanic, Indac (dio) hemen platean ioannes Baptistaren buruá. 9 Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceçan eman lequiön. 10 Eta igor ceçan ioannesic presoindeguian buruären edequi eracitera. 11 Eta ekarri ičan da haren buruá platean, eta eman cequiön nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. 12 Guero ethor citecen haren discipuluac, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta ohortz ceçaten: eta ioanic conta cieçoten Iesusi. 13 Eta hori ençunic Iesus parti

cedin handic vnci batetan leku deserty batetara appart: eta ençunic gendetzeac oinez iarreiqui içan çaiçcan hiriataric. **14** Eta ilkiric Iesusec ikus ceçan gendetze handibat eta compasione har ceçan heçaz, eta hayén arteco eriac senda citzan. **15** Eta arrats aldean ethorri içan çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Leku desertya duc haur, eta ordua ia iragan, eyec congít gendetzey, burguètarát ioanic iateco eros deçatençat. **16** Baina Iesusec erran cieçén, Eztute ioaiteco mengoaric, eyeçue ceuroc iatera. **17** Eta hec diotsote, Eztiagu hemen borz ogui eta bi arrain baicen. **18** Eta harc erran cieçen, Ekaztaçue huna. **19** Eta populua belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goitituric, gratiác renda citzan, eta hautsiric eman cietzen discipuluey oguiac, eta discipuluéc gendetzey. **20** Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetaric hamabi sasqui betheric. **21** Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonen inguruá, emazteac eta haourrac gabe. **22** Eta bertan Iesusec bortcha citzan bere discipuluac vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera iragaitera: populuari congít lemon bizquitartean. **23** Eta congít emanic populuari, igan cedin mendira bereciqui, othoitz eguin leçançát. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. **24** Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguéz tormentatua: ecen haice contra cen. **25** Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara Iesus, itsas gainez çabilala. **26** Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguin ceçaten. **27** Baina bertan miñça cequién Iesus, cioela, Sporça çaitetzte: ni naiz etzaretela beldur. **28** Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceçan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hiregana ethortera vr gainez. **29** Bada harc erran ceçan, Athor. Eta iautsiric vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, Iesusgana ethor ledinçát. **30** Baina haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguin ceçan, cioela, launa, salua neçac. **31** Eta bertan Iesus escua hedaturic lot cequiön, eta diotsó, O fede chipitacoá, cergatic dudatu duc? **32** Eta sarthu ciradenean vncira, sossega cedin haicea. **33** Orduan vncian ciradeneç ethorric adora ceçaten hura, cioitela, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. **34** Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesaretco lurrera. **35** Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guiçonéc, igor ceçaten inguruco aldiri gucietara, eta presenta cietzoten eri ciraden guciac. **36** Eta othoitz eguiten ceraucaten solament hunqui leçaten haren abillamendu ezipaina, eta hunqui vkan çuten guciac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade Iesusgana Ierusalematar Scriba eta Phariseu batzu, dioitela, **2** Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenançaz? ecen eztiite ikutzen bere escuac oguia iaten dutenean. **3** Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eta çuec cergatic iragaiten duçue laincoaren manamendua çuen ordenançaz? **4** Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoraitzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. **5** Baina çuec dioçue, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Eneganic den dono gucia probetchaturen çaiç: ohora ezipadeça-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. **6** Eta ezdeustu vkan duçue laincoaren manamendua çuen ordenançáz. **7** Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, **8** Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezipainéz ohoratzen nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. **9** Baina alferretan ohoratzen naute, iracasten dituztela doctrinatáz guiçonén manamendua. **10** Eta populua beregana deithuric erran cieçén, Ençun eçaçue eta adi eçaçue. **11** Eztu ahoan sartzen denac satsutzen guiçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guiçona. **12** Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Phariseuac propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? **13** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruètaoac landatu eztuen landare gucia erroetaric idoquiren da. **14** Vtziçtaçue, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida badeça, biac hobira eroriren dirade. **15** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara ieçaguc comparatione hori. **16** Eta Iesusec erran ceçan, Oraino çuec-ere adimendu gabe çarete? **17** Oraino eztuçue aditzen ecen ahoan sartzen den gucia, sabelera ioaiten dela, eta retreitera egoitzen dela? **18** Baina ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guiçona. **19** Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzecác, adulterioac, paillardicác, ohoinqueriác, testimoniage falsuac, gaitzerraitecác. **20** Hauc dirade guiçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gaberico iateac, eztu guiçona satsutzen. **21** Eta ilkiric handic Iesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. **22** Eta huná, emazte Chananeabat aldiri hetaric ilkiric, oihuz iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz Daud-en seme launá, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. **23** Baina harc etzieçon ihardets hitzic. Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguïoten, cioitela, Emóc congít: ecen oihuz diaoc gure ondoan. **24** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaiz igorri Israeleco etheco ardi galduetara baicen. **25** Eta harc ethorric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. **26** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztun

gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 27 Baina harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabussién mahainetic erorten diraden appurretatic iaten dié. 28 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón, O emaztea, handi dun hire fedea: equin bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabá orduandanic. 29 Eta partituroc handic lesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. 30 Orduan ethor cedin haren gana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz berce: eta eçar citzaten lesusen oinetara, eta senda citzan. 31 Hala non populuc mirets baitzeçan çacusquianean mutuac miñcatzen, hebainic sendaturic, mainguc çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica ceçaten Israeleco laincoa. 32 Orduan lesusec beregana deithuric bere discipuluac erran ceçan, Compassione dut populu huneçaz: ecen ia hirur egun du enequin dagoela, eta ezte cer ian deçaten: eta eztitut baruric igorri nahi, bidean flaca ezteceçat. 33 Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen resasiatzeço? 34 Eta dioste lesusec, Cembat ogui dituçe? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. 35 Orduan mana ceçan populua lurrean iarera. 36 Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluey: eta discipuluéc populuari. 37 Eta ian ceçaten guciéc, eta resasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasqui betheric. 38 Eta ian çutenac ciraden, laur milla guiçon, emazteac eta haourrac gabe. 39 Orduan congit emanic gendetzeari, igan cedin vnci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorriric Phariseuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri ceçaten cembeit signo cerutic eracuts liecén. 2 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Arratsean, erraiten duçe, Dembora eder eguinen du: ecen gorri da ceruá. 3 Eta goicean dioçe, Egun tempestate eguinen du: ecen ceruá orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruären irudiaz, iugeatzen daquçe, eta demboretaco signoéz ecin diroçe? 4 Generacione gaichtoa edo adulteroa signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen Ionas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan cedin. 5 Eta ethorri ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta lesusec erran ciecen, Gogoauçe eta beguira çaitetze Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic. 7 Eta hec iharduquiten çutén bere artean, cioitela, Hori dio, ceren oguiric hartu eztugun. 8 Eta lesusec eçagaturic erran cieçén, Cer diharducaçe ceurón artean,

fedec chipitacoác, ceren oguiric hartu eztuçuen? 9 Oraino eztuçe aditzen, eta etzaret guehiagoric orhoit borz milla guiçonén borz oguiéz, eta cembat sasqui goititu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guiçonén çazpi oguiéz, eta cembat sasqui goititu cintuzten? 11 Nola eztuçe aditzen ecen eztrauçedala oguiz erran, beguira cindeitzen Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altchagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean lesus Cesareaco bazter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guiçonéc, guiçonaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetaric bat. 15 Dioste, Eta çuec nor naicela dioçe? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ lainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semeá: ecen haraguic ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruétan denac. 18 Baina are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Harri hunen gainean edificaturen dudala neure Eliçá: eta ifernuco borthác etzaizcala hari garaithuren. (Hadēs 986) 19 Eta hiri emanen drauzquiat ceruétaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothuren baituc lurrean, lothua içanen duc ceruétan: eta cer-ere lachaturen baituc lurrean, lachaturia içanen duc ceruétan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehori ezlerroten, hura cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin lesus bere discipuluey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemara, eta anhitz suffritu Ancianoetaric eta Sacrificadore principaletaric, eta Scribetaric, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitatu. 22 Eta hura appartaturic has cequiön Pierris reprotchatzen, cioela, Eurorçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçón Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empachtu atzait: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guiçonén diradenac. 24 Orduan lesusec erran cieçén bere discipuluey, Baldin nehori ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hura: eta norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, eridenen du hura. 26 Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamendutan? 27 Ecen guiçonaren Semea ethorriren da bere Aitaren glorián bere Aingueruéquin: eta orduan rendaturen drauca batbederari bere obrén araua. 28 Eguiaz diotsuet, badirade hemen

present diradenetic batzu, herioa dastaturen ez tutenic, guizonaren Semea bere resumara ethorten ikus diroiteno.

17 Eta sey egunen buruän, har citzan Iesusec Pierris eta lacques eta loannes haren anayea, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. **2** Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamenduac churi citecen arguia beçala. **3** Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minço ciradela. **4** Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón Iesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, eguin ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. **5** Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: huni beha çaquizquite: **6** Eta hori ençunic discipuluac eror citeçen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguiz. **7** Orduan ethorriic Iesusec hunqui citzan hec, eta erran cieçén, laiqui çaitetzte, eta etzaretela beldur. **8** Eta goititric bere beguiac nehor etzeçaten ikus Iesus bera baicen. **9** Eta menditic iausten ciradela, mana citzan Iesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guizonaren Semea hiletaric resuscita daiteno. **10** Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? **11** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciac: **12** Baina erraiten drauçuet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina eguin dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guizonaren Semeac-ere suffrituren du hetaric. **13** Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen loannes Baptistáz erran cerauela. **14** Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guçoibat, haren aitzinean belhauricatzen cela, **15** Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzen: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. **16** Eta presentatu diraeat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié. **17** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, O natione sinheste gabea eta bihurriá, noizdrano finean çuequin içanen naiz? noizdrano finean suportaturen çaituztet? ekardaçue hura huna. **18** Eta mehatcha ceçan deabrua Iesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic. **19** Orduan ethorriic Iesusgana appart discipuluéc erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? **20** Eta Iesusec erran ciecen, Çuen sinheste gabeagatic: ecen eguiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat den becembat fede baduçue, erranen draucaçue mendi huni, Iregan adi hemendic hara: eta iraganen da, eta etzaiçue deus

impossibleric içanen. **21** Baina deabru mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. **22** Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran cieçén Iesusec, Içanen da, guizonaren Semea liuraturen baita guizonen escuetara: **23** Eta hilen dute hura: baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta triste citecen haguiz. **24** Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmác recebitzen cituztenac, eta erran cieçoten, Çuen magistruac didrachmác eztitu pagatzen? **25** Dio, Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequión IESVS, cioela, Simon, cer irudi çaiç? Lurreco reguéc norenganic hartzen dituzté tributac eta taillac? beré haourretaric, ala bercetacoetaric? **26** Diotsa Pierrisec, Bercetacoetaric. Diotsa Iesusec, Beraz libre dituc haourrac. **27** Baina scandaliza ez titzagunçát, ittassora ioanic, egotzac amuá: eta lehen iganen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc staterabat: harturic hura eman iecéc enegatic eta hiregatic.

18 Ordu hartan berean ethor citecen Iesusgana discipuluac, cioitela, Nor da handiena ceruètaco resuman? **2** Eta deithuric haourtchobat beregana Iesusec, eçar ceçan hura hayén artean. **3** Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin conuertu ezpaçaitetzte, eta haourtchoac beçalaca ezpaçaitetzte, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. **4** Norc-ere bada bere buruá humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? **5** Eta norc-ere recebituren baitu hunelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. **6** Baina norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequión bere leppoan asto-errota harribat, eta hunda ledin itsas hunderrean. **7** Maledictione munduari scandaloén causaz: ecen necessario da scandaloac datocen, badaric-ere maledictione guizon hari, ceinez scandalo ethorten baita. **8** Baldineta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau trenca eçac hura eta iraitzac eureganic, hobe duc hire, mainguric edo escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituála suco gehennara iraitz adin. (*aiönios g166*) **9** Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eureganic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara iraitz adin. (*Geenna g1067*) **10** Beguirauçue menosprecia ezteçaçuen chipi hautaric bat: ecen erraiten drauçuet hauen Aingueruèc bethiere dacussatela ene Aita ceruetan denaren beguithartea. **11** Ecen ethorri içan da guizonaren Semea galdu cenaren saluatzera. **12** Cer irudi çaiçue? baldin guizon batec ehun ardi baditu, eta hetaric bat

errebela badadi, eztitu lauroguy eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic eztu errebela cena bilhatzen? **13** Eta baldin guertha badadi eriden deçan hura, eguiac erraiten drauçuet ecen bozcario guehiago duela harçaz, ecen ez lauroguy eta hemeretzi errebela etziradenez. **14** Halaber ezta çuen Aita ceruètan denaren vorondatea chipi hautaric bat gal dadin. **15** Eta baldin hire anayec hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzen baçaic, irabaci duc eure anayea. **16** Baina baldin behatzen ezpaçaic, har itzac eurequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonioren ahoan hitz gucia fermu dençat. **17** Eta baldin hæy behatzen ezpaçaye, erróc Eliçari: eta baldin Eliçari behatzen ezpaçayó, albeiheduca pagano eta publicano beçala. **18** Eguiac erraiten drauçuet, cer-ere lothuren baituçue lurrean, lothua içanen da ceruån: eta cer-ere lachaturen baituçue lurrean, lachatuua içanen da ceruån. **19** Berriz diotsuet ecen baldin çuetaric biguec consenti badeçate lurraren ganean, esca ditecen gauça gucia eguinen çayela ene Aita ceruetan denaz. **20** Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han naiz hayén artean. **21** Orduan harengana hurbilduric Pierrisec erran ceçan, launa, cembatetaran bekatu eguinen du ene contra ene anayec, eta barkaturen draucat? ala çazpitarano? **22** Diotsó IESVSEC, Eztiossát çazpitarano, baina çazpitan hiruroguy eta hamarretarano. **23** Halacotz da comparatu ceruètaco resumá beré cerbitzariequin contu eguin nahi vkan duen regue batequin. **24** Eta contu eguiten hassi cenean, presenta cequión bat, hamar-milla talent hari çor ceraucanic. **25** Eta ceren harc ezpaitzuen nondic paga, mana ceçan haren iaunac sal ledin hura, eta haren emaztea, eta haourrac, eta cituen gauça guciac: eta çorra paga ledin. **26** Halacotz cerbitzari hunec bere buruá lurrera egotziric supplicatzen çuen hura, cioela, launa, auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauat. **27** Orduan compassione harturic cerbitzari haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. **28** Baina ilkiric cerbitzari hunec eriden ceçan bere cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga neçac çor duanaz. **29** Eta bere cerbitzari-quideac haren oinetara bere buruá egotziric othoitz eguiten ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauat. **30** Baina harc etzuen eguin nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoinean, çorra paga lirono. **31** Bada ikussiric haren cerbitzari-quidéc cer eguin içan cen, triste citecen haguiz: eta ethorric declara cieçoten bere iaunari eguin içan cen gucia. **32** Orduan hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoá, çor hura gucia quittatu drauat, ceren othoitz eguin baitrautac: **33** Ez-auena hic-ere

eure cerbitzari-quideac pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? **34** Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman cieçén, hari çor ceraucan gucia paga lieçaqueono. **35** Hala ene Aita ceruètan denac-ere eguinen drauçue çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltác barka ezpadietzoque.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin ludeaco bazterretara, lordanaren berce aldeaz. **2** Eta iarreiqui cequión gendetze handi, eta senda citzan han. **3** Orduan ethor citecen harengana Phariseuc tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guiçonac bere emaztea eceinere causagatic? **4** Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Eztuçue iracurri ecen Creaçaleac hatsetic eguin cituela arra eta emea? **5** Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guiçonac aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari, eta içanen dirade biac haraguibat. **6** Bada guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. Beraz laincoac iunctatu duena, guiçonac etzeçala separa. **7** Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? **8** Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permittitu drauçue çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. **9** Eta erraiten drauçuet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, paillardaçagatic baicen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. **10** Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guiçonaren emaztearequilaco beharquia, eztuc on ezconcea. **11** Baina harc erran cieçén, Eztute guciéc ardiesten hitz haur, baina eman içan çayenéc. **12** Ecen badirade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade chikiratuac, guiçonéz chilkiratu içan diradenac: eta badirade chikiratuac ceruètaco resumagatic bere buruác chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, har beça. **13** Orduan haourtchoac presentatu içan çaiçcan escuac ganean eçar lietzençat eta othoitz leguiençat: eta discipuluec mehatcha citzaten. **14** Baina Iesusec dioste, Vtziuçue haourtchoac, eta enegana ethortetic eztiuçuela ematcha: ecen hunelacoén da ceruètaco resumá. **15** Eta escuac ganean eçarri cerauztenean, parti cedin handic. **16** Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçón, Magistru oná, cer vngui eguinen dut vicitzé eternala dudançat? (aiōnios g166) **17** Eta harc erran cieçón, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiraitzac manamenduac. **18** Diotsó, Cein? Eta Iesusec erran ceçan Eztuc hilen, Eztuc

adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. 19 Ohoraitzac aita eta ama. Eta, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 20 Diotsó guiçon gazteorrec, Horiac guciac beguiratu citiat neure gaztetassunetic: cer oraino falta çait? 21 Diotsó lesusec, Baldin perfect ičan nahi bahaiz, oha, sal eçac duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri. 22 Eta ençon çunean guiçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. 23 Orduan lesusec erran cieçén bere discipuluey, Eguiaz erraiten drauquet, ecen abratsa nequez sarthuren dela ceruètaco resumán. 24 Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orrtazaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. 25 Gauça hauc ençunic haren discipuluac spanta citecen haguitz, cioitela, Nor da beraz salua ahal daitenic? 26 Eta lesusec hetarat behaturic, erran cieçén, Guiçonac baithan hori impossible da: baina laincoa baithan gauça guciac possible dirade. 27 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarrei qui gaitzaizquic hiri: cer ičanen da beraz gure? 28 Eta lesusec erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen çuec niri iarrei qui çaiçquidatenóc, regenerationean iarriren denean guiçonaren Semea bere maiestatearen thronoan, iarriren çaretela çuec-ere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinnuac. 29 Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen. (aiōnios g166) 30 Baina anhitz lehen diradenac, ičanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da ceruètaco resumá aitafamilia batequin, cein ilki ičan baita arguiaren beguiari languile alocatzera bere mahasticotzat. 2 Eta languilequin accordaturic dinero batetan eguneco, igor citzan bere mahastira. 3 Eta ilkiric hirur orenén inguruán, ikus citzan berce alfer ceuden batzu plaçán. 4 Eta erran cieçén, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauquet. 5 Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedratzi orenén inguruán, eguin ceçan molde berean. 6 Eta hameca orenen inguruán ilkiric, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun gucian alfer? 7 Diotsate, Ceren nehorc ezpaiquaitu alocatu. Dioste, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. 8 Eta arrastu cenean, erran cieçón mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairuá, hassiric azquenetic lehenetarano. 9 Eta ethorri ciradenean hameca orenen

inguruán alocatuac recebi ceçaten dinero bana. 10 Eta ethorric lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çutela: baina recebi ceçaten hec-ere dinero baná. 11 Eta recebitu çutenean, murmuratzen çuten aitafamiliaren contra, 12 Cioitela, Azquen hauc oreibat eguin dié lanean, eta gure bardin eguin dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. 13 Eta harc ihardesten çuela hetaric bati erran cieçón, Adisquideá, eztrauät hiri bidegaberico eguiten: ez aiz dinero batetan enequin accordatu? 14 Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay beçembat. 15 Ala eznaiz haiçu nahi dudanaren eguitera neure onéz? ala hire beguia gaichto da, ceren ni on bainaiz? 16 Hala ičanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. 17 Eta lesusec Ierusalemara igaitean, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran cieçén, 18 Huná, igaiten gara Ierusalemara, eta guiçonaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principaley eta Scribey, eta hura condemnaturen dute hiltzera: 19 Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 20 Orduan ethor cedin harengana Zebedeoren semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. 21 Eta harc erran cieçón, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. 22 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztaquiçue ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edateco dudan copa? Eta batheya ahal çaitzequete ni batheyaturen naicen baptismoaz? Diotsote, Bay. 23 Orduan dioste, Ene copá edanen baduçue, eta ni batheyaturen naicén baptismoaz batheyaturen baçarete: baina ene escuinean edo ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitaz appainduric dauèney. 24 Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. 25 lesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquiçue ecen nationetaco principiéc seignoriatzen dutela hayen gainean: eta handiéc autoritatez vsatzen dutela hayén gaynean. 26 Ordea ezta hala ičanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi ičanen baita çuen artean, biz çuen muthil: 27 Eta nor-ere nahi ičanen baita çuen artean lehen ičan, biz çuen cerbitzari. 28 Hala nola guiçonaren Semea ezpaita ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzera, eta bere viciaren rançoinetan anhitzengetic emaitera. 29 Eta hec Iericotic partizen ciradela, gendetze handi iarrei qui cequión. 30 Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudenec, ençunic ecen Iesus iragaiten cela, oihu eguin ceçaten, cioitela, Auc pietate guçaz David-en seme launá. 31 Eta gendetzeac mehatchatzen cituen hec

ichil litecencát, baina hec oihu guehiago eguiten çuten, cioitela, Auc pietate guçaz Daid-en seme launá. 32 Eta gueldituric lesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duçue daguiçuedan? 33 Diotsote, launa, gure beguiac irequi ditecen. 34 Eta compassione harturic lesusec hunqui citzan hayén beguiac: eta bertan ikustea recebi ceçaten hayén beguiéc, eta hari iarreiqui cequizquión.

21 Eta Ierusalem aldera ciradenean, eta ethor citecenean Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan lesusec igor citzan bi discipulu, 2 Erraiten cerauela, Çoazte çuen aurkaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat estecatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadaçue. 3 Eta baldin nehorc deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela: ecen bertan igorreren ditu hec. 4 Bada haur gucia eguin içan da Prophetáz erran cena compli ledinçát, cioela, 5 Erroçue Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarricoaren vme arraren gainean iarria. 6 Discipuluac bada ioan citecen, eta eguin ceçaten lesusec ordenatu cerauèn beçala. 7 Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayén gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayén gainean. 8 Eta gendetze handic heda citzaten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac piccatzen cituzten arboretaric, eta bidean hedatzen. 9 Eta aitzinean ioaiten eta iarreiquiren cen populua oihuz cegoen, cioela, Hosanna Daid-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetan aicená. 10 Eta sarthu cenean hura Ierusalemen, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? 11 Eta populua erraiten çuen, Haur da Iesus Prophetá Galilean den Nazareteco. 12 Eta sar cedin Iesus laincoaren templean, eta egotz citzan campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guciac: eta cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vsso colombác saltzen cituztenen cadirác. 13 Eta dioste, Scribatua da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: baina çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. 14 Orduan ethor citecen harengana itsuac eta maingüac templean: eta senda citzan hec. 15 Baina ikussiric Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc eguin cituen miraculuac, eta haourraco oihuz ceudela templean, eta erraiten çutela, Hosanna Daid-en semeá: gaitzi cequién. 16 Eta erran cieçoten, Badançuc hauc cer doitén? Eta lesusec erran cieçén, Bay: eztuçue egundano iracurri, Haourrén eta edosquiten dutenén ahotic complitu vkan duc laudorioa. 17 Eta hec vtziric, ilki cedin hiritic campora Bethanariat: eta ostatu har ceçan han. 18 Eta goicean hirirát itzultzen cela, gosse cedin. 19 Eta ikussiric ficotzebat

bidearen gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus hartan eriden hostoric baicen: eta diotsa, Guehiago fructuric hireganic sor eztadila secular. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. (aiōn g165) 20 Eta hori ikussiric discipuluéc mirets ceçaten, cioitela, Nolatan bertan eyhartu içan da ficotzea? 21 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin fede baduçue, eta duda ezpadeçaçue, ez solament ficotzeari eguin içan çayona eguinen duçue, baina are baldin mendi huni badarroçue, Khen adi, eta iraitz adi itsassora eguinen da. 22 Eta cerere galde eguinen baituçue orationean sinhesten duçuela, recebituren duçue. 23 Eta ethorri cenean templerá, Sacrificadore principalac eta populuco Ancianoac, hura iracasten ari cela, ethor citecen harengana, cioitela, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc hiri eman drauc autoritate hori? 24 Ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez, cein badarraðaçue nic-ere erranen drauçuet, cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 25 Ioannesen Baptismoa nondic cen? cerutic ala guionetaric? Eta hec baciharducaten berac baihthan, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen draucu, Cergatic bada hura eztucue sinhetsi? 26 Eta baldin badarragu, Guionetaric: beldur gara comunaren: ecen guciéc daducate ioannes Prophetatan. 27 Eta ihardesten ceraucotela Iesusi, erran ceçaten, Etzeaquagu. Erran cieçén harc-ere, Eztrauçuet nic-ere erraiten cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 28 Baina cer irudi çaiçue, Guion batec cituen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erran ceçan, Semé habil, egun travailla adi ene mahastian: 29 Harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan cedin. 30 Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón halaber. Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ni nihoac iauna, Eta etzedin ioan. 31 Bi hautaric ceinec eguin çuen bere aitaren vorondeata? Diotsate, Lehenac. Dioste lesusec, Eguiaz erraiten drauçuet ecen publicanoac eta paillardác aitzincen çaiçquçuela laincoaren resumara. 32 Ecen ethorri da ioannes çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuçue hura sinhetsi: baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, haren sinhestera. 33 Berce comparationebat ençuçue. Cen aitafamiliaibat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta hartan hobibat eguin ceçan lacotzát, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariet: eta camporat ioan cedin. 34 Bada fructuén sasoina hurbildu cenean, igor citzan bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. 35 Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt ceçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. 36

Berriz igor ceçan berce cerbitzariric lehenac baino guehiago, eta hæi halaber eguin ciecéen. 37 Azquenean igor ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen dute ene semea. 38 Baina laborariéc ikussiric semea erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozte, hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. 39 Eta harturic hura iraitz ceçaten mahastitic campora, eta hil ceçaten. 40 Dathorrenean bada mahasti iabeac cer eguinen drauè laborari hæy? 41 Diotsate, Gaichto hec gaizqui deseguin: eta bere sasoinen fructuac renda dietzoyoten berce laborariri bere mahastia alocaturen. 42 Dioste lesusec, Egundano eztuçue iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin içan da: Haur launaz eguin içan da, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 43 Halacotz diotsuet ecen edequiren çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, hartaco fructuac eguinen dituen populari. 44 Eta harri haren gainera eroriren dena, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. 45 Eta ençun citzatenean Sacrificadore principaléc, eta Phariseuéc haren comparationeac, eçagut ceçaten ecen heçaz minço ceta. 46 Eta hatzaman nahi çutelaric, populuaeren beldur içan ciraden, ceren Propheta beçala hura baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. 2 Comparatu da ceruètaco resumá, bere semearen ezteyac eguin cituen regue batequin. 3 Eta igor citzan bere cerbitzariac ezteyeta gomitatuén deitzera: baina etziraden ethorri nahi içan. 4 Berriz igor ceçan berce cerbitzariric, cioela, Erreçue gomitatuëy, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicenduac haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozte ezteyeta. 5 Baina hec conturic eguin gabe ioan citecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. 6 Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. 7 Eta regue ençunic hori asserré cedin: eta igorric bere gendarmesac, deseguin citzan guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. 8 Orduan dioste bere cerbitzariey, Ezteyac prest badirade, baina gomitatu ciradenac, eztirade digne içan. 9 Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen dituçuen guciac dei itzaçue ezteyeta. 10 Eta cerbitzari hec ilkiric bidetara, bil citzaten eriden cituzten guciac, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekua, mahainean iarriric ceudenéz. 11 Eta sarthu cenean regue mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikus ceçan han guičombat eztey arropaz veztitua etzenic. 12 Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá ezuala? Eta ahoa boça cequiön. 13 Orduan erran ciecéen reguec

cerbitzariey, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaçue, eta egotzaçue campoco ilhumbeta: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 14 Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. 15 Orduan appartaturic Phariseuéc consellu har ceçaten nola hura hatzaman liroiten hitzean. 16 Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitela, Magistruá, baceaquiagu eguiati aicela, eta laincoaren bidea eguiaçqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guičonén apparentiara behá: 17 Erraguc bada, cer irudi çaiç? bidezco da Cesari tributaren emaita, ala ez? 18 Eta eçaguturic lesusec hayen maitiá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritac? 19 Eracustaçue tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. 20 Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribua? 21 Diotsate, Cesarena. Orduan erraten draue, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 22 Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtziric ioan citecen. 23 Egun hartan ethor citecen harengana Sadduceuac, resurreccioneric ezteela dioitenac, eta interroga ceçaten, 24 Cioitela, Magistruá, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil bada haourric vkan gabe, haren anayeac aliançagatic harturen du haren emaztea, eta leinu eguinen drauca bere anayeri. 25 Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçoan bere emaztea bere anayeri. 26 Eta halaber bigarrenac eta hirugarrenac, çazpigarreneano. 27 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 28 Resurreccionean bada, çazpietaric ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. 29 Eta ihardesten duela lesusec dioste, Huts eguiten duçue Scripturác eta laincoaren verthutea iaquin gabez. 30 Ecen resurreccionean eztu nehorc emazteric hartzen ez emaiten ezconçaz: baina dirade laincoaren Aingueruác ceruán beçala. 31 Eta hilén resurreccionean den becembatean, eztuçue iracurri cer laincoaz erran içan çaiçuen, dioela, 32 Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. 33 Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. 34 Phariseuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. 35 Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, 36 Magistruá, cein da manamendu handia Leguean? 37 Eta lesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure pensamendu guciac. 38 Haur duc manamendu lehena eta handia. 39 Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 40 Bi manamendu hautaric Legue gucia eta Prophetác

dependitzen dituc. 41 Eta bildu ciradenean Phariseuac, interroga citzan lesusec, 42 Cioela, Cer irudi çaiçue Christez? noren seme da? Diotsate, Daudid-en. 43 Eta dioste, Nola beraz Daudid-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, 44 Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzaquezano hire etsayac hire oinén scabella. 45 Beraz baldin Daudid-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? 46 Eta nehorc ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequiön ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. 2 Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Phariseuac: 3 Cerere bada erranen baitrauçue beguira deçaçuen, beguira eçaçue eta eguiçue: baina hayén obrén araura eztaguiçuela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. 4 Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac biltzen dituzté, eta eçarten guiçonén soinetara: baina bere erhiac hunqui nahi ezituzté. 5 Eta bere obra guciac eguiten dituzté guiçonéz ikus ditecençát: ecen çabaltzen dituzté bere philacterioac, eta luçatzen dituzté bere veztimendetaco bazterrac. 6 Eta on darizté lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey synagoguetan, 7 Eta salutationey merkatuetan, eta guiçonéz deithu içateari Magistruá, Magistruá. 8 Baina çuec etzaitzela dei Magistru: ecen bat da çuen doctora, Christ: eta çuec gucioc, anaye çarete. 9 Eta çuen aita ezteçaçuela nehor dei lurrean: ecen bat da çuen Aita, ceruétan dena. 10 Eta etzaitzela dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. 11 Baina çuen artean handién dena, biz çuen cerbitzari. 12 Ecen bere buruá goraturen duena, beheraturen da: eta bere buruá beheraturen duena, goraturen da. 13 Baina maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ceren ersten baituçue ceruètaco resumá guiçonén aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, eta sartzen diradenac ezituçue vtziten sartzera. 14 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen iresten dituçue ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitç eguin irudiz: halacotz duçue condemnatione handiagoa recebituren. 15 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen itsassoa eta leihorra inguraten dituçue, proselytobat daguiçuençát, eta eguin denean, gehennaco seme eguiten duçue dobláz ceuroc baino areago. (Geenna g1067) 16 Maledictione çuen gainean guidari itsuác, ceinéc baitioçue, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. 17 Erhoác eta itsuác, cein da handiago vrrhea, ala vrrhea sanctificatzen duen templea? 18 Eta erraiten duçue, norc-ere iuraturen

baitu aldareaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu haren gainean den oblationeaz, çordun da. 19 Erhoác eta itsuác, cein da handiago oblationea, ala oblationea sanctificatzen duen aldarea? 20 Beraz aldareaz iuraten duenac, iuraten du harçaz, eta haren gainean diraden gauça guciéz. 21 Eta norc-ere iuraten baitu templeaz, iuraten du harçaz, eta hartan habitatzen denaz. 22 Eta iuraten duenac ceruáz, iuraten du laincoaren thronoaz eta haren gainean iarriric dagoenaz. 23 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen detchematzen dituçue menta eta anisa eta cuminoa, eta vtziten dituçue Legueco gauça piçuagoac, hala nola, iugemendua eta misericordia eta leyalitatea: gauça hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. 24 Guidari itsuác, eltzoa irazten duçue: eta camelua iresten. 25 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina barnetic dirade arrauberiaz, eta eccessez betheac. 26 Phariseu itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren barnecoa, hayén campocoa-ere chahu dadinçát. 27 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen sepulchre churituac irudi duçue, hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. 28 Halaber çuec-ere campotic guiçoney eracusten çarete iusto, baina barnean hypocrisiaz eta iniquitatez betheac çarete. 29 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen Prophetén sepulchreac edificatzen dituçue, eta iustoén monumentac ornatzen. 30 Eta dioçue, Baldin gure aitén egunetan içan baguina, ezquinén hayén lagun içanen Prophetén odolean. 31 Halatan testificatzen duçue ceurón buruén contra, ecen Prophetác hil dituztenén seme çaretela. 32 Çuec-ere betha eçaçue çuen aitén neurria. 33 Sugueác, vipera castác, nola itzuriren çaiçquie gehennaco iugemenduari? (Geenna g1067) 34 Halacotz huná, nic igorten ditut çuetara Prophetác eta Çuhurrac eta Scribác eta hetaric batzu hilen dituçue eta crucificaturen: eta hetaric batzu açotaturen dituçue çuen synagoguetan, eta persecutaturen hiritic hirira: 35 Dathorrençát çuén gainera lurraren gainean issuri içan den odol iusto guçia, Abel iustoaren odoletic, Zacharia Barachiaren semearen odoleroa, cein hil vkan baituçue templearen eta aldarearen artean. 36 Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guciac natione hunen gainera. 37 Ierusalem, Ierusalem, Prophetác hiltzen eta hiregana igorriac lapidatzen dituaná, cembatetan bildu nahi vkan ditut hire haourrac, oilloac bere chitoac hegalen azpira biltzen dituen beçala, eta ezpaituc nahi vkan? 38 Horrú, guelditzen çaiçue çuen etchea desert. 39 Ecen badiotsuet, eznauçue

ikussiren hemendic harát derraqueçueno, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templetic ilkiric Iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çaiçzan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. **2** Eta Iesusec erran cieçén, Eztacusquiçue gauça hauc guciac? eguiac erraiten drauçuet, ezta gueldituren hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. **3** Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetaco mendi gainean, ethor cequizquión discipuluac appart, cioitela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduaren finarenic içanen da? (aiōn g165) **4** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten. **5** Ecen anhitç ethorriren dirade ene icenean, erraiten dutela, Ni naiz Christ: eta anhitç seducituren duté. **6** Eta ençunen dituçue guerlác eta guerla hotsac: beguirauçue trubla etzaitzetzen: ecen gauça hauc guciac eguin behar dirade, baina ezta oraino içanen fina. **7** Ecen altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade içurriteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac lekutic lekura. **8** Baina hauc guciac dolore hatseac dirade. **9** Orduan liuraturen çaituzte afflictionetara, eta hilen çaituzte, eta gende guciéz gaitz etsiac içanen çarete ene icenagatic. **10** Eta orduan scandalizaturen dirade anhitç, eta batac bercea tradituren du, eta batac bercea gaitzetsiren du. **11** Eta anhitç propheta falsu altchaturen dirade eta seducituren dute anhitç. **12** Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, hozturen da anhitzen charitatea. **13** Baina norc perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. **14** Eta resumaco Euangelio haur predicaturen da mundu vniuersoan, natione guciy testimoniagetan: eta orduan ethorríco da fina. **15** Dacussaçuenean bada desolationearen abominationea, Daniel prophetáz erran içan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen duenac adi beça) **16** Orduan ludean diratenéc, ihes albeileguité mendiatarát: **17** Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts deusen bere etchetic eramaitera: **18** Eta landán datena, ezalbeiledi guibelerat itzul bere abillamenduén hartzera. **19** Dohain-gaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. **20** Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguitea eztén neguán, ezeta Sabbath egunean. **21** Ecen tribulatione handia orduan içanen da, nolacoric ezpaita içan munduarén hatsetic oraindrano, ez içanen. **22** Eta baldin laburtu içan ezpalirade egun hec nehör salua ezlaite, baina elegituacgatic, egun hec laburturen dirade. **23** Orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo han: ezalbeitzineçate sinhets. **24** Ecen altchaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac,

eta eguinen duté signo handi eta miraculu: bay possible baliz, elegituen-ere seducigarri. **25** Huná, aitzinetic erran drauçuet. **26** Beraz baldin nehorc erran badieçaçue, Hará, desertuan da, etzaitzela ilki, Hará, gambratchoetan da: ezteçaçuela sinhets. **27** Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **28** Ecen non-ere içanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade arranoac-ere. **29** Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta ezta emanen ilharguiac bere erguia, eta içarrac eroriren dirade cerutic, eta ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **30** Eta orduan aguerturen da guiçonaren Semearen signoa ceruán: eta orduan plaignituren dirade lurreco leinu guciac, eta ikussiren dute guiçonaren Semea datorquela ceruco hodeyeta bothere eta gloria handirequin. **31** Eta igorreren ditu bere Aingueruác trompeta soinu handirequin, eta bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruén bazter batetic hayén berce bazterrererano. **32** Bada ficotzétic ikas eçaçue comparisonea, ia haren adarra ninicatzen denean eta hostatzen, badaquiçue vdá hurbil dela. **33** Hala çuec-ere dacusquiçuenan gauça hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil datela. **34** Eguiac erraiten drauçuet, eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. **35** Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac ez tirade iraganen. **36** Baina egun harçaz eta orenaz den becembatean, nehorc eztaqui, ez ceruètaco Aingueruéc-ere, ene Aitac berac baicen. **37** Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **38** Ecen hala nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baitzuten eta edaten, ezconcen baitziraden eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano. **39** Eta ezpaitzetzaten eçagut dilubioa ethor cedino, eta guciac eraman citzaqueeno: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **40** Orduan biga içanen dirade landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **41** Biguec ehoren dute errotán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **42** Veilla eçaçue bada, ecen eztaquiçue cer orduç çuen launa ethorteco den. **43** Eta hura iaquiçue, ecen baldin baleaqui aitafamilíac cein goait aldiz ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta ezliroela bere etchea çulhatzera vtzi. **44** Halacotç çuec-ere çaudete prest: ecen vste eztuçuen orduan guiçonaren Semea ethorreren da. **45** Eta cein da cerbitzari leyala eta çuhurra, nabussiac muthillén compainiaren gaineco eçarri duena, hæy demborán vitança deyençat? **46** Dohatsu da cerbitzari hura bere nabussiac dathorreranean, hala eguiten eridenen duena. **47** Eguiac erraiten drauçuet, ecen bere on gucién gaineco hura eçarriren duela. **48** Bada baldin erran

badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, Luçatzen du ene nabussiac ethortera: **49** Eta has badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta edaten hordiequin: **50** Cerbitzari haren nabussia ethorriren da harc vste eztiuen egunean, eta eztaquian orenean: **51** Eta bereciren du hura, eta hypocriten contuan eçarriren: han içanen da nigar eta hortz garrascots.

25 Orduan comparaturen da ceruètaco resumá hamar virgina bere lampác harturic sposoaren aitzinera ilki diradenequin: **2** Eta hetaric borçac ciraden çuhur, eta borçac erho. **3** Erhoéc, bere lampén hartzean, etzeçaten har olioric berequin. **4** Baina çuhurréc har ceçaten olio bere vncietan bere lampequin. **5** Eta nola sposoac ethortera berancen baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. **6** Eta gau-herditan oihu eguin cedin, Huná, sposoa heldu da, ilki çaitetzte haren aitzinera. **7** Orduan iaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citzaten bere lampác. **8** Eta erhoéc çuhurrey erran cieçén, Iguçue çuen oliotic: ecen gure lampác iraunguiten dirade. **9** Baina ihardets ceçaten çuhurrec, cioitela, Ez, beldurrez asco eztugun gure eta çuen: baina aitzitic çozte saltzen dutenetara, eta erossaçue ceurondaco. **10** Eta hec eroatera ioaiten ciradela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen harequin ezteyeta, eta erts cedin borthá. **11** Guero bada ethorten dirade berce virginacere dioitela, launa, iauna, irequi ieçaguc. **12** Baina harc ihardesten duela, dio, Eguiaz diotsuet, etzaituztet eçagutzen. **13** Veilla eçaçue bada: ecen eztaquie guiçonaren Semea ethorriren den eguna ez orena. **14** Ecen gauça haur guiçombat beçala da, ceinec lekorerat ioaiten dei baitzitan bere cerbitzariac, eta bere onac eman baitzietzén. **15** Eta batari eman cietzón borz talent, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere anciaren araura: eta ioan cedin lekorrerat bertan. **16** Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta eguin citzan berce borz talent. **17** Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz citzan berce biga. **18** Baina bat recebitu çuenac ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere nabussiaren diruá. **19** Eta dembora handiaren buruán ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu eguiten du hequin. **20** Orduan ethorriric borz talentac recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, cioela, Nabussia, borz talent eman drauzquidac, huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. **21** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **22** Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac-ere diotsa, Nabussia, bi talent

eman drauzquidac, huná, berce biga irabaci citiat heçaz. **23** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **24** Baina ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, Nabussia, eçagutzen nián ecen guiçon gogorra incela, erein eztuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu eztuán lekuan elkarganatzen duala. **25** Hunegatic beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: huná, baduc eurea. **26** Eta ihardesten çuela bere nabussiac erran cieçón, Cerbitzari gaichtoá eta lachoá, bahaquian ecen biltzen dudala erein eztudat lekuan: eta elkarganatzen dudala barreyatu eztudat lekuan. **27** Beraz behar erauén eman ene diruá cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu bainuqueen neurea lucururequin. **28** Edequi eçoçue bada huni talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. **29** Ecen duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago vkanen du: baina deus eztenari, duena-ere edequiren çayó. **30** Eta cerbitzari alferra egotzaçue lekoreco ilhunbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **31** Bada guiçonaren Semea dathorrenean bere glorián, eta Aingueru saindu guciac harequin, orduan iarriren da bere gloriaren thronoan. **32** Eta bilduren dirade haren aitzinera natione guciac, eta bereciren ditu batac bercetari, artzainac ardiac akerritaric beretzen dituen beçala. **33** Eta eçarriren ditu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. **34** Orduan erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozte ene Aitaren benedicuátac, hereta eçaçue munduaren fundacionetic preparatu çaiçuen resumá. **35** Ecen gosse içan naiz eta eman drautaçue iatera: egarri içan naiz, eta eman drautaçue edatera: arrotz nincen, eta recebitu nauçue, **36** Billuci, eta veztitu nauçue: eri, eta visitatu nauçue: presoindeguian nincén, eta enegana ethorri içan çarete. **37** Orduan ihardetsiren draucate iustoéc, dioitela, launa, noiz ikussi augu gosseric, eta bazcatu augu: edo egarriric eta edatera eman drauagu? **38** Eta noiz ikussi augu arrotz, eta recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? **39** Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguian eta ethorri gara hiregana? **40** Eta ihardesten duela Reguec erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipién hautaric bati eguin draucaçuen becembatean niri eguin drautaçue: **41** Orduan erranen draue ezquerrecoy-ere, Maradicuátac, parti çaitetzte eneganic seculaco sura, deabrulari eta haren aingueruèy preparaturic dauenera. (aiönios g166) **42** Ecen gosse içan naiz, eta eztrautaçue eman iatera: egarri içan naiz, eta eztrautaçue eman edatera. **43** Arrotz nincén, eta eznauçue recebitu: billuci, eta eznauçue veztitu: eri eta presoindeguian, eta eznauçue visitatu. **44** Orduan hec-ere ihardetsiren draucate, erraiten dutela, launa, noiz ikussi

augu gosse edo egarri, edo arrotz, edo billuci, edo eri, edo presoindeguian, eta ezaugu cerbitzatu? 45 Orduan ihardetsiren draue, erraiten duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric bati eguin eztraucañuen becembatean, niri-ere eztrautaque eguin. 46 Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (aiñios g166)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guciac, erran baitziecén bere discipuluey. 2 Badaquiçue ecen bi egunen buruån Bazco eguiten dela, eta guiçonaren Semea tradituren dela crucifica dadinçat. 3 Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco Ancianoac Sacrificadore principal Caiphas deitzen denaren salara. 4 Eta conseillu eduqui ceçaten fineciaz lesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. 5 Baina erraiten çuten, Ez bestán, tumultoric eztençat populuaeren artean. 6 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, 7 Ethor cedin harengana emaztebat, boeytabat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceçan, hura iarriric egon eta, haren buru gainera. 8 Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién cioitela, Certaco da goastu haur? 9 Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. 10 Eta hori eçaçaturic lesusec dioste, Cergatic fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. 11 Ecen bethiere paubreac vkanen dituçue çuequin: baina ni eznaçue bethi vkanen. 12 Ecen hunec vnguentu hunen ene corputz gainera hustea ene ohorztecotzát eguin du. 13 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 14 Orduan ioan içan da hamabietaric bat ludas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaletara. 15 Eta dioste, Cer eman nahi drautaque, eta nic hura çuey liuraturen bairtrauçuet? Eta hec assigna cietzótén hoguey eta hamar diru peça. 16 Eta gueroztic aicina bilha çabilan, hura tradi leçançat. 17 Eta altchagarri gaberico oguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluac Iesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçagun iatera Bazcoa? 18 Eta harc erran ciecen, Çoazte hirira edoceingana, eta erroçue, Magistruac cioc, Ene demorá hurbil duc, hi baithan eguinen diat Bazcoa neure discipuluequin, 19 Eta discipuluec eguin ceçaten lesusec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 20 Bada arrastu cenean, iar cedin mahainean hamabiequin. 21 Eta hec alha ciradela, erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela. 22 Orduan triste citecen haguiz, eta has cequién hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, launa? 23 Baina harc ihardesten çuela

erran ceçan, Norc eçarten baitu enequin escua trempatzeco platean, harc tradituren nau. 24 Segur, guiçonaren Semea badoa harçaz scribatua den beçala: baina maledicione guiçon haren gainean ceinez guiçonaren Semea traditzen baita: on çuqueen guiçon harc baldin sorthu içan ezpaliz. 25 Eta ihardesten çuela ludasec, ceinec hura traditzen baitzuen, erran ceçan, Magistruá, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. 26 Eta hec alha ciradela har ceçan lesusec oguia, eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta eman cieçén bere discipuluey, eta erran, Har eçaçue, ian eçaçue, haur da ene gorputza. 27 Eta harturic copá, eta gratiác rendaturic, eman cieçén, erraiten çuela, Edan eçaçue hunetaric gucióc. 28 Ecen haur da ene odol Testamentu berricoa anhitzengatic issurten dena bekatuén barkamendutan. 29 Eta badiotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, çuequin berriric neure Aitaren resumán hura edanen dudan egunerano. 30 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 31 Orduan dioste lesusec, Çuec gucióc gau hunetan scandalizaturen çarete nitan: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. 32 Baina resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. 33 Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciac hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic ezniatsec scandaliza. 34 Diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauála. 35 Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquitere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceçaten. 36 Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemene deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, lar çaitetze hemen, harache ioanic othoitz daididano. 37 Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciç keichatzen. 38 Orduan dioste lesusec, Alde gucietaric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue enequin. 39 Eta aitzinachiago ioanic, ahospez iar cedin, othoitz eguiten çuela, eta cioela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa haur: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. 40 Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten ditu lo daunçala: eta diotsa Pierrisi, Horrela orembat ecin veillatu duçue enequin? 41 Veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, sar etzaitetzen tentationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 42 Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta othoitz eguin ceçan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa haur iragan dadin eneganic, hura edaten dudala baicen: eguin bedi hire vorondatea. 43 Guero itzuliric erideiten ditu berriz lo daunçala: ecen hayen beguicac sorthatuac ciraden. 44 Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta othoitz eguin ceçan

heren aldian, hitz berac erraiten cituela. **45** Orduan ethorten da bere discipuluetara, eta dioste, Lo eguïque gauguero, eta reposa çaitetzte: huná, hurbildu da orena, eta guiçonaren Semea liuratzen da gaichtoén escueta. **46** Iaiqui çaitetzte, goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. **47** Eta hura oraino minço cela, huná, ludas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén eta populuco Ancianoén partez. **48** Eta hura traditzen çuenac, eman cerauen seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen bairaucat, hura da: çatchetzate hari. **49** Eta bertan hurbilduric Iesusgana, erran ceçan, Magistruá, Vngui hel daquiala. Eta pot eguin cieçón. **50** Orduan Iesusec erran cieçón Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan hurbilduric eçar citzaten escuac Iesusen gainean, eta lot cequizquión. **51** Eta huná, Iesusequin ciradenetic batec, auançaturic escua, idoqui ceçan bere ezpatá, eta ioric Sacrificadore principalaren cerbitzaria, edequi cieçón beharria. **52** Orduan diotsa Iesusec, Itzul eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata harturen duten guciac, ezpataz hilen dituc. **53** Vste duc ecin othoitz daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguzquet bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? **54** Nolatan beraz compli litezque Scripturác, diotenean, ecen hunela behar dela eguin? **55** Ordu hartan berean erran cieçén Iesusec gendetzey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin, ene hatzamaiera: egun oroz çuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta eznauçue hatzaman. **56** Baina haur gucia eguin içan da, compli litecençat Prophetén Scripturác. Orduan discipulu guciéc, hura abandonnaturic, ihes eguin ceçaten. **57** Baina Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceçaten Caiphaz Sacrificadore subiranoagana, non Scribác eta Ancianoac bilduac baitziraden. **58** Eta Pierris iarreiquiren çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançát. **59** Eta Sacrificadore principalac eta Ancianoac eta conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan Iesusen contra, hil eraci leçatençát: **60** Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethorri bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Baina finean ethorric bi testimonio falsuc erran ceçaten, **61** Hunec erran du, Deseguin ahal dirot laincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. **62** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? **63** Eta Iesus ichiliic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiuratzten aut lainco viciaren partez, erran dieçaguán, eya hi aicenez Christ laincoaren Semea. **64** Diotsa Iesusec, Hic erran duc: baina

are diotsuet, Hemendic harat ikussiren duçue guiçonaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco hodeyeta ethorten dela. **65** Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten çuela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio behar dugu? huná, orain ençun vkan duçue hunen blasphemioa. **66** Cer irudi çaiçue? Eta hec ihardesten çutela, erran ceçaten. Hil mereci du. **67** Orduan thu eguin cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta bercéc cihorréz vkaldi eman cieçoten, **68** Cioitela, Christ, prophetiza ieçaguc, nor den io auena. **69** Eta Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequión nescatobat, cioela, Hi-ere Iesus Galileanoarequin incén. **70** Baina harc vka ceçan gucién aitzinean, cioela, Etzeaquinat cer dionán. **71** Eta hura corralerat ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batec: eta erran cieçén han ciradeney, Haur-ere Iesus Nazarenorequin cen. **72** Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, cioela, Ezteçagut guiçona. **73** Eta appurbaten buruán ethor citecen present içan ciradenac, eta erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen eure minçatzeac-ere declaratzen au. **74** Orduan has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Ezteçagut guiçona. Eta bertan oillarrac io ceçan. **75** Orduan orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan mingui.

27 Guero goiça ethorri cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eta populuco Anciano guciéc Iesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. **2** Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. **3** Orduan Iudasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruác Sacrificadore principaley eta Ancianoey. **4** Cioela, Bekatu eguin dut, odol innocentaren traditzeaz. Baina hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. **5** Eta diruác iraitzitic templean, retina cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruá. **6** Orduan Sacrificadore principalec diruác harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. **7** Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten landá estrangeren ohortz leku. **8** Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. **9** Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, cioela, Eta hartu vkan dituzté hoguey eta hamar diruác, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu içan baita Israeleco haourréz: **10** Eta eman dituzte hec tupinaguile baten landaren erosteco, launac niri ordenatu cerautan beçala. **11** Eta Iesus

eraman cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan Gobernadoreac, cioela, Hi aiz Iuduén Reguea? Iesusec erran cieçón, Hic dioc. 12 Eta accusatu içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzeçan ihardets. 13 Orduan diotsa Pilatec, Eztañçuc cembat gauça hire contra testificatzen duten? 14 Eta etzieçón ihardets hitz batetara-ere: hala non miresten baitzuen Gobernadoreac haguiz. 15 Bada bestán costumatu çuen Gobernadoreac populuari beréc nahi çutén presoner baten largatzera. 16 Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas deitzen cenic. 17 Bildu ciradenean bada hec, erran cieçén Pilatec, Cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? 18 Ecen baceaquian inuidiaz hura liuratu çutela. 19 Eta hura alki iudicialean iarriric cegoela, igor cieçón bere emazteac, cioela, Eztuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz iragan diat egun ametsetaric horrengatic. 20 Orduan Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc burutan eman cieçoten populuari Barabbasen esca litecen, eta Iesus hil eraci leçaten. 21 Eta ihardesten çuela Gobernadoreac erran cieçén, Biotaric cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. 22 Erran cieçén Pilatec, Cer eguinen dut beraz Iesusez Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bedi. 23 Eta Gobernadoreac dioste, Baina cer gaizqui eguin du? Orduan hec ohiu guehiago eguiten çutén, erraiten çutela, Crucifica bedi. 24 Eta ikussiric Pilatec ecen etzuela deus probetchatzen, baina tumultoa handitzenago cela, vr harturic ikuz citzan escuac populuaeren aitzinean, cioela, Innocent naiz ni iusto hunen odoletic: çuec ikussaçue. 25 Eta ihardesten çuela populu guciac erran ceçan, Horren odola dela gure gainean eta gure haourren gainean. 26 Orduan larga cieçén Barabbas: eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçát. 27 Orduan gobernadorearen gendarmeséc eramanic Iesus pretioria, bil ceçaten haren aitzinera banda gucia. 28 Eta billuci çutenean eman cieçoten soinera escarlatazco mantobat. 29 Eta elhorrizco coroabat plegaturic eçar ceçaten haren buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta haren aitzinean belhauricatzu truffatzen ciraden harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiala, Iuduén Regueá. 30 Eta thu eguinic haren contra, har ceçaten canabera hura, eta haren buruári ceraunsaten. 31 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta eraman ceçaten crucificatzera. 32 Eta ilki ciradenean eriden ceçaten guiçon Cyreniano Simon deitzen cembat: haur bortcha ceçaten haren crutzearen eramaitera. 33 Eta ethorri ciradenean Golgotha deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola bur-heçur lekua) 34 Eman cieçoten

vinagre edatera behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çuenean etzuen edan nahi vkan. 35 Eta crucificatu çutenean parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric: compli ledinçát Prophetáz erran cena, Partitu vkan dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean çorthe egotzi vkan duté. 36 Eta iarriric ceudela beguiratzen çutén hurá han. 37 Eta eçar ceçaten haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA. 38 Orduan crucificatu içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetic eta bercea ezquerretic. 39 Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten hura, bere buruác higuizten cituztela, 40 Eta cioitela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruá: baldin laincoaren Semea bahaiz, iauts adi crutzetic. 41 Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. 42 Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara diro: baldin Israeleco Regue bada, iauts bedi orain crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. 43 Fida da laincoa baithan, empara beça orain, baldin haren gogaraco bada: ecen erran du, laincoaren Semea naiz. 44 Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere reprotchatzen ceraucaten. 45 Baina sey orenetaric bedratzi orenetaranu lur guciaren gainean ilhumbé eguin cedin. 46 Eta bedratzi orenén inguruán oihuz iar cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? 47 Eta han present ciradenetaric batzuc hori ençunic, cioiten, Elias deitzen du hunec. 48 Eta bertan laster eguinic hetaric batec, eta spongiabat harturic vinagrez betheric, eta eçariric canabera baten inguruán, edatera eman cieçón. 49 Eta bercéc erraiten çuten, Vtzac, dacussagun, eya ethorriren denez Elias horren emparatzera. 50 Eta orduan Iesusec berriz ocengui oihu eguinic, spiritua renda ceçan. 51 Eta huná, templeco velá erdira cedin bi çathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, eta harriac, erdira citecen. 52 Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceunçanén gorputzac iaiqui citecen. 53 Eta monumentetaric ilkiric haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate saindura, eta aguer cequizquien anhitzi. 54 Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, lur ikaratzea eta eguin içan ciraden gauçac ikussiric, ici citecen haguiz, erraiten çutela, Eguiazqui laincoaren Semea cen haur. 55 Han ciraden halaber anhitz emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarreiqui içan baitzaizcan Iesusi Galleatic, hura cerbitzatzen çutela. 56 Hetaric cen, Maria Magdalena, eta Maria Iacquesen eta losesen ama, eta Zebedeoren semen amá. 57 Eta arrastu cenean, ethor cedin guiçon abratsbat Arimathatic, Ioseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu

içan cen. 58 Haur ethor cedin Pilatgana, eta esca cequiön lesusen gorputzaren: orduan mana ceçan Pilatec renda ledin gorputza. 59 Eta gorputza harturic Iosephc mihiße churi batetan barna eçar ceçan. 60 Eta eçar ceçan bere monument berri arroca batetan ebaquia çuenean: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin. 61 Eta Maria Magdalena eta Maria bercea ciraden han iariac sepulchre aurkán. 62 Eta biharamunean, cein baita Sabbathoaren preparatione ondoan, bil citecen Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. 63 Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari harc vici cela erran ceçan, Ondoco heren egunean resuscitaturen naiz. 64 Mana eçac bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc gauáz ethorric, hura ebats ezteçaten, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz baitate azquen errorea lehena baino gaichtoago. 65 Eta erran ciecén Pilatec, Badituçe goardac: çoazte, segura çaitetze daquiçuen beçala. 66 Hec bada ioanic segura ceçaten sepulchrea, harria ciguilaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquencean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. 2 Eta huná, lur ikaratze handibat eguin cedin: ecen launaren Aingueruá iauts cedin cerutic, eta ethorric aldara ceçan harria borthatic, eta iariiric cegoen haren gainean. 3 Eta cen haren ikartzea chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. 4 Eta haren beldurrez, ici citecen goardác, eta hilac beçalaca citecen. 5 Baina ihardesten çuela Aingueruác erran ciecén emaztey, Çuec eztuçuela beldurric: ecen badaquit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabiltzatela: 6 Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozte ikussaçe launa eçarri içan cen lekua. 7 Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluey, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duçe. Huná, erran drauçuet. 8 Eta bertan partituric monumentetic iciapen eta bozcario handirequin, laster eguin ceçaten haren discipuluey declaratzera. 9 Baina hec haren discipuluey declaratzera cioacela, huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquiçuela. Eta hec hurbilduric lot cequitzén haren oiney, eta adora ceçaten hura. 10 Orduan dioste Iesus, Eztuçuela beldurric: çoazte, declara ieceçue ene anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren nauté. 11 Hec partitu eta, huná, goardetaric batzu ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore principaley eguin içan ciraden gauça guciac. 12 Orduan bilduric Ancianoequin, eta conseillu harturic, diru somma ona eman ciecén gendarmesey:

13 Cioitela, Erraçe, Haren discipuluéc gauaz ethorric, hura ebatsi vkan duté gu lo gauçala. 14 Eta baldin hori gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren draucagu, eta eguicetoric idoquiren çaituztegu. 15 Eta hec diruá harturic eguin ceçaten iracatsi içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos haur Iuduén artean egungo egunerano. 16 Baina hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, non ordenatu baitzarauen Iesus. 17 Eta hura ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. 18 Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman içan çait niri bothere gucia ceruän eta lurrean. 19 Çoazte bada eta iracats itzaçe gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: 20 Iracasten dituçuela nic manatu drauçuedan guciaren beguiratzen: eta huná, ni çuequin naiz bethiere munduaren finerano. Amen.

(aiõn g165)

Markos

1 IESVS CHRIST laincoaren Semearen Euangelio hatsea:
2 Scribatua den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec appainduren baitu hire bidea hire aitzinean 3 Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, plana itzaçue haren bidescác. 4 Batheyatzen ari cen loannes desertuan, eta predicatzen çuen emendamendutaco baptismoa bekatuéen barkamendutan. 5 Eta ioaiten cen harengana ludeaco herri gucia eta Ierusalemecoac: eta batheyatzen ciraden guciac harenganic Iordaneco fluuiotan, bere bekatuac confessatzen cituztela. 6 Eta cen loannes veztitua camelu biloz, eta Iaruzco guerrico batez bere guerruncean inguru, eta othi eta bassezti iaten çuen. 7 Eta predicatzen çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetaco hedearen beheitituric ezpainaiz lachatzeco digne. 8 Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz. 9 Eta guertha cedin egun hetan, Iesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin loannesganic Iordanean. 10 Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citzan ceruác erdiratzen, eta Spiritu saindua vsso columbat beçala haren gainera iausten. 11 Eta voz-bat eguin cedin ceruétaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzen baitut neure atseguin ona. 12 Eta bertan Spirituac irion ceçan hura desertura. 13 Eta egon cedin han desertuan berroquey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Aingueruéc cerbitzatzen çuten. 14 Eta loannes hatzaman ican cenean, ethor cedin Iesus Galileara, predicatzen çuela laincoaren resumaren Euangelioa: 15 Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da laincoaren resumá: emenda çaitetzte, eta sinhets eçaçue Euangelioa. 16 Eta Galileaco itsas bazterrean çabilala ikus citzan Simon eta Andriu haren anayea, sareac itsassora egoitzen cituztela (ecen pescadore ciraden) 17 Eta erran ciecen Iesusec, Çatozte ene ondoan eta eguinen çaituztet guiça pescadore. 18 Eta bertan vtziric bere sareac iarreiçui iça çaiçcan. 19 Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citzan Iacques Zebedeoren semea eta loannes haren anayea, hec-ere vncian bere sareac adobatzen cituztela. 20 Eta bertan dei citzan hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarreiçui iça çaiçcan. 21 Guero sartzen dirade Capernaum-en, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. 22 Eta spantaturic ceuden haren doctrináz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. 23 Eta cen hayén synagogán guiçombat spiritu

satsua çuenic, eta oihuz iar cedin, 24 Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? ba ceaquiat nor aicen, hi aiz laincoaren saindua. 25 Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. 26 Eta spiritu satsua hura çathituric, eta ocengui oihuz iarriçic, ilki cedin harenganic. 27 Eta spanta citecen guciac, hala non bere artean galdez baitzeuden, cioitela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? autoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baititu eta obeditzen baitute? 28 Eta io ceçan haren famác bertan Galilea inguruco comarca gucia. 29 Eta bertan synagogatic ilkiric, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera Iacquesequin eta loannesequin. 30 Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan miñatu iça çaiçcan harçaz. 31 Orduan hurbulduric goiti ceçan hura escutic harturic, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citzan. 32 Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten gueizqui ceuden guciac eta demoniatuac. 33 Eta hiri gucia borthara bildua cen. 34 Eta senda citzan erharçun diuersez eri ciraden guciac: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac miñatzera vtziten nola hura eçagutu vkan lutén. 35 Guero goicean oraino ilhun handia cela iaiquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku desertu batetara, eta han othoitz eguiten çuen. 36 Eta iarreiçui iça çaiçcan Simon eta harequin ciradenac. 37 Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guciac hire bilha diabiltzac. 38 Orduan dioste Goacen hurbilengo burguétara: han-ere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki iça naiz. 39 Eta predicatzen çuen hayén synagoguetan, Galilea gucian: eta deabruac campora egoitzen cituen. 40 Eta ethor cedin harengana sorhayobat, othoitz eguiten ceraucala, eta hari belhauricaturic ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçaquec. 41 Orduan Iesusec compassione harturic eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, 42 Eta hori erran çuenean, bertan ioan cedin harenganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. 43 Eta hura mehatchaturic bertan igor ceçan camporát: 44 Eta erran cieçón, Beguirauc nehoi deus ezterroan: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzac eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gauçác hæy testimoniagetan. 45 Baina hura ilkiric has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquiaren manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Iesus ecin sar baitzaiten hirira, baina lekorean leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden harengana alde gucietaric.

2 Eta berriz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun iça da ecen etchean cela. 2 Eta

bertan anhitz bildu ičan dirade hambat non bortha aldirié-
ere ecin eduqui baitzitzaqueizten: eta declaratzen cerauen
hitza. 3 Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten
çutela laurez eramaiten cen paralyticobat. 4 Eta ceren ecin
hurbil baitzaquidizquion gendetzearen causaz, aguer ceçaten
lesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten
paralyticoa cetzan ohea. 5 Orduan lesusec hayén fedea
ikussiric, erran cieçon paralyticoari, Semé, barkatu çaiçquic
eure bekatuac. 6 Eta Scribetaric batzu ciraden han iarriac,
eta iharduquiten çuten bere bihotzetan, hunela, 7 Cergatic
haur hunela blasphemio erraiten ari da? Norc bekatuac
barka ahal ditzaque laincoac berac baiçen? 8 Eta bertan
eçaguturic lesusec bere spirituz, ecen hala ciharducate
berac baithan, erran cieçen, Cergatic horrelaco gauceç
diharduçaue çuen bihotzetan. 9 Cein da erratchago, erraitea
paralyticoari, Barkatu çaiçquic bekatuac, ala erraitea, lai
qui adi, eta har eçac eure ohea, eta ebil adi? 10 Daquiçuençat
bada ecen guiçonaren Semeac baduela bothere bekatuén
barkatzeco lurreen (diotsa paralyticoari) 11 Hiri diossat, lai
qui adi, eta har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 12
Eta bertan iaiqui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién
presentian: hala non guciac spantatuac baitzeuden, eta
glorificatzen baitzuten laincoa, erraiten çutela, Egundano
hunelaco gauçaric eztugu ikussi. 13 Eta ilki cedin berriz
itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen harengana,
eta iracasten cituen hec. 14 Eta vrruti iragaiten cela, ikus
ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuan iarriric, eta
erran cieçon, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiçui cequión. 15
Eta guertha cedin, lesus haren etchean mahainean iarriric
cegoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco
iar baitzedin lesusequin eta haren discipuluequin, ecén
anhitz ciraden eta iarreiçui ičan çaiçzan. 16 Eta Scribéç
eta Phariseuéc ikussiric publicanoequin eta gende vicitze
gaichtotacoequin iaten çuela, erran cieçén haren discipulueç,
Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten
du eta edaten? 17 Eta haur ençunic lesusec dioste, Osso
diradenéc eztute medicuren beharric: baina eri diradenéc:
ecen ez naiz ethorri iustoén deitzera: baina bekatoren,
emendamendutara. 18 Eta Ioannesen eta Phariseuén
discipuluéc barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta
diotsate, Cergatic ioannesen eta Phariseuen discipuluéc
barur eguiten dute, eta hire discipuluéc ezpátute baruric
eguiten? 19 Eta erraiten draue lesusec: Ezteyetaço gendéc
baruric ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua
berequin duteno baruric ecin daidite. 20 Baina ethorriren
dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, eta orduan
barur eguinen duté egun hetan. 21 Eta nehorc oihal

pedaçu latz-bat ezto iosten abillamendu çar batetan, ezpere
haren compligarri berri harc edequiten drauca çarrari, eta
gaizcoatzenago da ethendurá. 22 Halaber nehorc ezto eçarten
mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere mahatsarno
berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarno issurten
da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria
çahagui berrietan eçarri behar da. 23 Eta guertha cedin hura
iragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gaindi,
eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca
idoquiten. 24 Eta Phariseuéc erran cieçoten, Horrá, cergatic
eguiten duté Sabbathoan eguin sori eztena? 25 Eta harc
erran cieçén, Eztuçue egundano iracurri vkan, cer eguin çuen
Dauid-ec necessitate çuenean, eta gossetu cenean bera
eta harequin ciradenac? 26 Nola sarthu ičan cen launaren
etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán:
eta propositioneco oguiac ian vkan cituen, Sacrificadorén
baiçen iateco sori etziradenac, eta nola harequin ciradeneç-
ere eman cerauen? 27 Guero erran cieçén: Sabbatho
guiçonagatic eguin ičan da, ez guiçona Sabbathoagatic. 28
Bada guiçonaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guiçombat
escua eyhartua çuenic. 2 Eta gogoatzen çutén eya
Sabbathoan sendaturen çuenez accusa leçatençat. 3 Eta
diotsa guiçon escu eyhartua çuenari, laiqui adi artera. 4
Guero dioste, Sabbathoan vngui eguitea da sori, ala gaizqui
eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec
ichilic ceuden. 5 Eta hetarát inguru behaturic asserrerequin,
eta hayén bihotzeco obstinationeaz contristaturic, diotsa
guiçonari, Heda eçac eure escua: Eta heda ceçan, eta
haren escua, bercea beçain senda cedin. 6 Orduan ilkiric
Phariseuéc, bertan Herodianoequin conseillu eduqui ceçaten
haren contra, hura hil lecatençat. 7 Baina lesus bere
discipuluequin retira cedin itsas alderát: eta iarrequi cequión
gendetze handia Galileatic eta ludeatic. 8 Eta Ierusalemetic,
eta Idumeatic, eta Iordanaz berce aldetic: eta Tyreco eta
Sydoneco inguruètan habitatzen ciradenetic gendetze
handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor
citecen harengana. 9 Eta erran cieçén bere discipulueç
vncichobat bethi prest eduqui lequión, gendetzearen causaz,
hers ezleçatençat. 10 Ecen anhitz sendatu vkan çuen,
hala non afflictionetan ciraden guciac oldartzen baitziraden
harengana hunqui lecatençat. 11 Eta spiritu satsuéc hura
ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruac egoizten
cituztén, eta oihu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren
Sem 12 Baina harc haguiz mehatchatzen cituen, manifesta
ez leçatençat. 13 Guero igan cedin mendi batetara, eta

dei citzan beregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. **14** Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatzera igorteco: **15** Eta lutén bothere eritassunén sendatzeco, eta deabruén campora egoizteco. **16** Lehenic Symon, (ceini icen eman baitzieçon Pierris:) **17** Eta lacques Zebedeoren semea, eta loannes lacquesen anayea, (eta hæy icen eman ciecén Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) **18** Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Mattheu, eta Thomas, eta lacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananea, **19** Eta ludas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. **20** Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco artea -ere ecin har baitziroiten. **21** Eta haur ençon çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman leçatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. **22** Eta Ierusalemetic iautsi içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. **23** Eta hec beregana deithuric, erran ciecén comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. **24** Ecen baldin resumabat bere contra partitua bada, ecin dauque resuma hura. **25** Eta baldin etchebat bere contra partitua bada, ecin dauque etche hura. **26** Hala baldin Satan-ere altcha badadi eta partitua bada bere contra, ecin dauque, baina fin du. **27** Ecin nehorc borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitza esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. **28** Eguiaz erraiten drauçuet, ecen bekatu guciac giuçonén seméy barkaturen çaitzela, eta blasphematu dituçueizten blasphemio guciac: **29** Baina norc-ere blasphematuren baitu Spiritu sainduaren contra eztu barkamenduric vkanen secular, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aiñon g165, aiñnios g166) **30** Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. **31** Ethorten dirade bada haren anayea eta haren ama: eta lekorean ceudela igor citzaten batzu harengana, haren deitzera. **32** Eta iarriric cegoen haren inguruån gendetzea, eta hec erran cieçoten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. **33** Orduan ihardets ciecén, cioela, Nor da ene ama, edo ene anayea? **34** Eta inguru behatu çuenean haren inguruån iarriric ceuden discipuluetara, dio, Huná ene ama, eta ene anayea. **35** Ecen norc-ere eguine baitu laincoare vorondatea, hura da ene anayea eta ene arreba, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vncira sarthuric, iarriric baitzuegoen itsassoan: eta populu

gucia itsas costan leihorrean cen. **2** Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, **3** Ençon eçaque, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. **4** Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrean, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. **5** Eta berce partebat eror cedin leku harriçuetara, non ezpaitzuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaitzuen lur barnetassunic. **6** Baina iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaitzuen, eyhar cedin. **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. **8** Eta bercea eror cedin lur-onera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. **9** Orduan erran ciecén, Ençuteco beharriric duenac, ençon beça. **10** Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruån hamabiequin ciradenéc, comparationez. **11** Eta erran ciecén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradeneçy comparationez gauça guciac tractatzen çaitze: **12** Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquión ohar: eta dançutela ençon deçaten, eta adi ezteçaten: conuertit eztececen eta bekatuac barka ez taquizquién. **13** Eta erran ciecén, Eztaquieçy comparatione haur? Eta nolatan comparatione guciac eçagutiren dituçue? **14** Ereilleac hitza ereiten du. **15** Bada hauc dirade bide bazterrean hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençon dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kencen du hayen bihotzetan erein cen hitza. **16** Eta hauc dirade halaber leku harriçuetara hacia recebitzen dutenac: eta ençon dutenean hitza, bertan bozcarioerequin recebitzen dute hura. **17** Eta eztute erroric berac baithan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizatzen dirade. **18** Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: **19** Baina mundu hunetaco ansiéc, eta abrastassunezco enganioac, eta berce gaucetaco guthiciéc barneraric ithotzen dute hitza, eta fructu gabetzen da. (aiñon g165) **20** Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéc hitza ençuten baitute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. **21** Erran ciecén halaber, Ala candela ekarten da gaitzurupean, edo ohapean eçar dadinçat? eza candelerean eçar dadinçat? **22** Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethorri behar da. **23** Baldin nehorc ençuteco beharriric badu, ençon beça. **24** Guehiago erran ciecén, Gogoauçue cer ençuten duçuen: cer neurritz neurturen baituçue, neurturen

çaique, eta emendaturen çaique, çuey ençuten duçuenoy. 25 Ecen duenari, emanen çayó: eta deusic eztuenari, duenare edequiren çayó. 26 Guehiago erraiten çuen, laincoaren resumá da, guiçón hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta laiçuten liçaten baten ançora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruán. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guiçonac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen, Cer irudi duela erranen dugu laincoaren resumác? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bihibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Baina erein den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguin ahal baititzaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal ciroitenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina appartean bere discipuluey declaratzen cerauzten gauça guciac. 35 Eta erran ciecén egun hartan, arrastu cenean, iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vtziric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan althaca cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciaren guibelego aldean cetzan lo bururdi baten gainean: orduan irartzatzen dute, eta diotsate, Magistruá, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran cieçón itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquillitate handi eguin cedin. 40 Eta erran ciecén Cergatic çarete horrela icior? nola eztuçue federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiten çuten elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obeditzen baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenoén comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbetatic spiritu satsua çuen guiçombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzuen thumbetan, eta cadenaz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan cepoz eta cadenaz estecatu içan cenean hauts baitzitizan cadenác, eta çathica cepoac: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihuz cegoela, eta bere buruári harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çuenean Iesus vrrundanic, laster eguin ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihuz voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean,

Iesus lainco subiranoaren Semea? adiurutzen aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiten ceraucan, Ilki adi spiritu satsuá, guiçon horrenganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan, cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoitz handi eguiten çeraucan, ezlitzan igor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendi aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoitz eguin cieçoten deabru hec guciéc, cioitela, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitecençat. 13 Eta permiti cieçén bertan Iesusec. Eta ilkiric spiritu satsuac lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruá) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguin ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campocoetara: Orduan ilki citecen ikustera cer eguin içan cen. 15 Eta ethorten dirade Iesusgana, eta ikusten dute demoniatu içan cena iarriric eta veztituristic eta cençaturic, legionea vkan çuena diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran cieçén hæy, nola demoniatuari heldu içan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquión othoitz eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoiztez çayon demoniatu içan cena harequin licén. 20 Ioan cedin bada, eta has cedin predicatzen Decapolisen cein gauça handiac eguin cerauztan Iesusec: eta guciéc miresten çuten. 21 Eta iragan cenean Iesus vncian berriz berce aldera, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. 22 Eta huná, ethor cedin synagogaco principal lairus deitzen cembat, eta ikussi çuenean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. 23 Eta othoitz handi eguiten ceraucan, cioela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoitz eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean, senda dadinçat eta vici den. 24 Eta ioan cedin Iesus harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen çuten. 25 Eta emaztebat cen odol iariatzea hamabi vrthe hetan çuenic: 26 Eta anhitz suffritu vkan çuen anhitz medicutaric, eta berea gucia despendatu çuen, eta etzén deus probetchatu, baina gaizcoatuago içan cen. 27 Hura Iesusez minçatzen ençunic, ethor cedin gendetzean guibeletic, eta hunqui ceçan haren arropá. 28 Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac hunqui baditzat ber, sendaturen naiz 29 Eta bertan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere gorputzean sendatu cela plaga hartaric. 30 Eta bertan Iesusec bere baithan eçaguturistic harenganic ilki içan cen verthutea, itzuliric gendetzean, erran ceçan, Norc hunqui ditu ene abillamenduac? 31 Eta erran cieçoten bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen auela, eta dioc, Norc hunqui nau? 32 Eta inguru behatzen çuen, haur eguin çuena ikus leçançat. 33 Eta emaztea beldurric

eta ikararic, nola baitzaquian hura baithan eguin ičan cena, ethor cedin, eta egotz cečan bere buruá haren aitzinera, eta erran cieçón eguia gucia. 34 Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedea saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure plagatic. 35 Oraino hura minço cela ethor citecen batzu synagogaco principalarenetic, cioitela, Hire alabá hil duc, cergatic fatigatzen duc Magistra? 36 Eta Iesusec erraiten cen hitz haur ençun çuen beçain sarri, diotsa synagogaco principalari, Eztuála beldurric, sinhetsac solament. 37 Eta etzeçan permitti nehor iarreiqui lequiön Pierris, eta lacques, eta loannes lacquesen anayea baicen. 38 Guero ethor cedin synagogaco principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoa, eta nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. 39 Eta sarthuric dioste, Cergatic tormentatzen çarete, eta nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. 40 Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric campora, har citzan nescatcharen aítá eta amá, eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá cetzan lekura. 41 Eta harturic nescatcharen escua, diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá (hiri diosnat) iaiqui adi. 42 Eta bertan iaiqui cedin nescatchá, eta baçabilan: ecen hamabi vrthetacoa cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. 43 Eta haguiz manatu vkan ditu, nehorc haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequiön.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta baçarreitzan bere discipuluac. 2 Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetari anhitzec miresten çuten, cioitela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da huni eman ičan çayon sapientia haur, eta are hunelaco verthuteac hunen escuz eguiten baitirade? 3 Ezta haur charpanter? Mariaren seme, lacquesen eta losesen eta ludaren eta Simonen anaye? eztirade hunen arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen ciraden hartan. 4 Eta erraiten cerauen Iesusec, Ezta Prophetabat desohoratzen bere herrian, eta ahaidén artean, eta bere etchean baicen. 5 Eta ecin eguin çuen han verthuteric batre, cembeit eri bakoitz, escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitan baicen. 6 Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, eta inguratzen cituen burguác inguru, iracasten ari cela. 7 Orduan dei citzan hamabiac, eta has cedin hayén igorten birá: eta eman cieçén bothere spiritu satsuén gainean. 8 Eta mana citzan ezleçaten deus har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, ez oguiric, ez diruric guerricoan. 9 Baina sandaleac iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlitatecen vezti. 11 Eta norc-ere recebituren ezpaizaituzte, eta çuec ez ençunen, handic

partitzean, iharros eçaçue çuen oinén azpico errhautsa, testimoniagetan hayén contra. Eguiac diotsuet, emequiago tractatuac ičanen diradela Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 12 Eta hec partituric predicatzen çuten batbedera emenda ledin. 13 Eta deabru anhitz campora egoitzen çutén: eta vnctatzen çutén olioz anhitz eri, eta sendatzen cituzten. 14 Eta ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen haren icena cen famatua) eta erran ceçan, loannes batheyatzen ari cena, resuscitatu ičan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté hartan. 15 Bercéc cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo Prophetetaric bat beçalaco. 16 Bada hori ençunic Herodesec dio, Haur da loannes nic buruá edequi draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. 17 Ecen Herodes hunec gende igorric har ceçan loannes, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura emazte hartu baitzuen. 18 Ecen erraiten ceraucan loannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea duán. 19 Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. 20 Ecen Herodes beldur çayón loannesi, eçagaturic ecen hura cela guiçon iustoa eta saindua, eta ohore ekarten ceraucan: eta hura ençunic anhitz gauça eguiten çuen, eta gogotic hura ençuten çuen. 21 Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere sor eguneco banqueta eguiten cerauenean princiey eta capitainey eta Galileaco principaley: 22 Eta sarthuric Herodiasen alabá dançatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudeney atseguin eguin cerauenean, Reguec diotsa nescatchari, Esca aquit cerere nahi baitun, eta emanen draunat. 23 Eta cin eguin cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia emanen draunat, neure resumaren erdirano. 24 Eta harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen naiz? Eta harc erran ceçan, loannes Baptistaren buruären. 25 Eta bertan sarthuric affectionatuqui Reguegana, esca cequiön, cioela, Nahi diat orain bertan eman dieçadán platean loannes Baptistaren buruá. 26 Eta Reguec haguiz tristeturic, cinagatic eta harequin mahainean iarriric ceudenacgatic, eztu iraitzi nahi vkan. 27 Eta bertan Reguec, igorric borrarrea, mana ceçan ekar ledin haren buruá: harc bada ioanic edequi cieçón buruá presoindeguian. 28 Eta ekar ceçan haren buruá platean, eta eman cieçón hura nescatchari, eta nescachác eman cieçón bere amari. 29 Eta hori ençunic haren discipuluac ethor citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta eçar ceçaten thumbán. 30 Eta bil citecen Apostoluac Iesusgana, eta conta cieçoten eguin eta iracatsi çuten gucia. 31 Eta erran cieçén, Çatozte ceuróc appart leku desertu batetara, eta reposa çaitetzte

gutibat: ecen anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta iateco aicinaric-ere etzutén. 32 Ioan citecen bada leku desertu batetara vncian appart: 33 Baina ikus citzan populua ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitzec: eta oinez hiri guciataric laster eguin ceçaten hara, eta aitzin cequizen hæy, eta bil citecen harengana. 34 Orduan ilkiric ikus ceçan gendetze handia lesusec, eta compassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. 35 Eta nola ia berandua baitzén, ethorri içan çaiçcan bere discipuluac, erraiten çutela, Desertu duc leku haur, eta ia berandua duc: 36 Eyc congit, inguruco herrietarát eta burgüetarat ioanic, berén ogui eros deçatençát: ecen cer ian deçaten eztié. 37 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dineroren oguia, eta emanen drauegu iatera? 38 Eta harc dioste, Cembat ogui dituçue? çoazte eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. 39 Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciac mahaintaraz belhar pherde gainean. 40 Eta iar citecen arencaz, ehuná, eta berroguey eta hamarná. 41 Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac cerurát altchaturic, gratiác renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, hæy aitzinera eçar lietzençat: eta bi arrainac parti cietzén guciy. 42 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen. 43 Eta goiti ceçaten çathietaric hamabi sasquitara, eta arrainetaric carbait. 44 Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonen inguruá. 45 Guero bertan bere discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, berac populuari congit lemon bizquitartean. 46 Eta hec igorri cituenean, mendira ioan cedin othoitz eguitera. 47 Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, eta hura bera leihorrean. 48 Eta ikus ceçan pena çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. 49 Baina hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste çuten fantosmabat cela: eta oihu eguin ceçaten, 50 Ecen guciéc ikusten çuten hura, eta trubla citecen: baina bertan minça cequién, eta erran cieçén, Sporça çaitetzte, ni naiz, etzaretela beldur. 51 Orduan içan cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non are tinquetz spantago baitzitecen berac baithan, eta mirets ceçaten. 52 Ecen etzutén aditu oguiéz eguin içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. 53 Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. 54 Eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. 55 Eta laster eguin çutenean inguruco comarca hura gucia, has citecen

ohetan erién ekarten, non cela hura ençuten baitzuten, hara. 56 Eta nora-ere sar baitzedin burguètara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan eçarten cituzten eriac, eta othoitz eguiten ceraucaten haren arropa ezpaina berere hunqui leçaten: eta hunquitzen çutén guciac sendatzen ciraden.

7 Orduan bil citecen harengana Phariseuac, eta Ierusalemetic ethorri içan ciraden Scriba batzu. 2 Eta hec ikussi çutenean haren discipuluetaric batzuc escu communez (erran nahi baita, ikuci gabéz) iaten çutela oguia, arrangura citecen. 3 Ecen Phariseuéc eta ludu guciéc, maiz escuac ikuciric baicen, ez tute iaten, aitzinecoen ordenançac eduqiten dituztela. 4 Eta merkatutic itzultzen, diradenean, ikuciac ezpadirade, ez tuté iaten. Anhitz berce gauçaric-ere bada beguiratzeco hartu dutenic, nola baitirade goporrén ikutzeac, eta cubenac, eta cobrezco vncienac, eta ohenac. 5 Guero interrogatzen dute Phariseuéc eta Scribéc, Cergatic hire discipuluac eztabiltza aitzinecoen ordenançén araura, baina escuac ikuci gabe iaten dute oguia? 6 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Segurqui vngui prophetizatu vkan du Esaiasec çueçaz hypocritoz, scribatua den beçala, Populu hunec ezpainez ohoratzen nau, baina hayén bihotza vrrun da eneganic. 7 Baina alferretan cerbitzatzen naute, iracasten dituztela doctrinatat guiçonén manamenduac. 8 Ecen laincoaren manamendua vtziric, guiçonen ordenançá eduqiten duçue, hala nola, cubén eta goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 9 Erraiten cerauen halaber, Vngui nombait irazitzen duçue laincoaren manamendua, çuen ordenançá beguira deçacueneçát. 11 Baina çuec dioçue, Baldin norbeitec aitari edo amari baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe date hura. 12 Eta ez tuçue permittitzen harc deus guehiagoric eguin dieçón bere aitari edo bere amari: 13 Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 14 Guero deithuric populu gucia beregana, erran cieçén, Beha çaquizquidate guciac, eta adi eçaçue. 15 Ezta deus guiçonaren campotic, hura baithan sartzen denic, hura satsu ahal deçaquenic: baina harenganic ilkiten diraden gauçac dirade, guiçona satsutzen dutenac. 16 Nehorc ençuteco beharriric badu ençun beça. 17 Guero etchean sarthu cenean populutic retiraturic interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. 18 Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Ez tuçue aditzen, ecen campotic guiçona baithan sartzen diradenetaric deusec, ecin hura satsu deçaquela? 19 Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten

da campora reitrea, chahutzen dituela vianda guciac. 20 Ciosten bada, Guiçonaganic ilkiten dena da, guiçona satsutzen duena. 21 Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardic, hiltzecác, 22 Ohoinqueriác, auaritiác, gaichtaqueriác, engania, insolentia, bekaizetria, gaitzerraitea, superbiá, erhotassuna: 23 Gaichtaqueria hauc guciac barnetic ilkiten dirade, eta satsutzen dute guiçona. 24 Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarát: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. 25 Ecen harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabatchoac baitzuen spiritu satsua, ethorric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, 26 (Eta emaztea cen Grec, nationez Syrophenissiana) eta othoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. 27 Eta lesusec erran cieçón, Vtzan behin haourrac ressasia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 28 Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçón, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourrén appurretatic. 29 Orduan erran cieçón, Hitz horrengatic ohá, ilki dun deabrua hire alabaganic. 30 Eta ioan içan cenean bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta alabá ohe gainean cetzala. 31 Guero partitric Tyreco eta Sidongo quoarteretic, ethor cedin Galileaco itsassora, Decapolisco comarquén arteaz. 32 Orduan presentatzen draucate gor nequez minço combat, eta othoitz eguiten escua gainean eçar lieçón. 33 Eta hura gendetzetic appart harturic, eçar citzan bere erhiac haren beharrietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan haren mihia. 34 Guero cerurat beguiac altchaturic suspirio eguin ceçan, eta erran cieçón Ephphata, erran nahi baita, Irequi adi. 35 Eta bertan irequi citecen haren beharriac, eta lacha cedin haren mihico etchequidurá, eta minço cen claroqui. 36 Eta mana citzan nehori ezlerroten: baina combat-ere harc defenda baitziecén, vnquiz guehiago publicatzen çutén. 37 Eta guciz miraculu esten çutén, cioitela, Vngui gauça guciac eguin ditu: gorrey ençun eraciten draue, eta mutuac minça eraciten ditu.

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaitzuten cer ian leçaten, dei citzan beregana lesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, 2 Compassione dut populuz: ecen ia hirur e gun du enequin daudela, eta eztuté cer ian deçaten. 3 Eta baldin igor baditzat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horietaric batzu vrrundanic ethorri içan dirade. 4 Eta ihardets cieçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemen nehorc ressasia

ahal litzaque oguiz desertuan? 5 Eta interroga citzan, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. 6 Orduan mana ceçan populua iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiác rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu cituzten populuaren aitzinean. 7 Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiác rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. 8 Ian ceçaten bada, eta ressasia citecen: eta altcha citzaten çathi soberatuetic çazpi sasquitara. 9 Eta ian çutenac ciraden laur millaren inguruá, guero eman cieçén congít. 10 Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. 11 Eta ethor citecen Phariseuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. 12 Orduan barnadanic bere spirituan suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiaz diotsuet generatione huni signoric etzayola emanen. 13 Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. 14 Eta ogui hartzera discipuluey ahantz cequién: eta oguibat baicen etzutén berequin vncian. 15 Eta mana citzan, cioela, Gogouaçue eta beguira çaitetze Phariseuén altchagarritic, eta Herodesen altchagarritic. 16 Eta baciharducaten elkarren contra, cioitela, Ceren oguic ez tugun da hori. 17 Eta hori eçagutu çuenean lesusec, erran ciecen, Cer diharducaçue, ceren oguic ez tuçuen? oraino ez tuçue consideratzen ez aditzen? oraino gogortua duçue çuen bihotza. 18 Beguiac dituçuelaric, eztaçussaçue? eta beharriac dituçuelaric, eztañçaçue? eta etzarete orhoit? 20 Eta çazpiac laur milla guiçoney hautsi nerauztenean combat sasqui çathiz betheric altchatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. 21 Eta erran cieçén, Nola ez tuçue aditzen? 22 Eta ethor cedin Bethsaidara: eta presenta cieçoten itsubat, eta othoitz ceguioten, hura hunqui leçan. 23 Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric, interroga ceçan, deus balacussanez. 24 Eta harc beguiac altchaturic erran ceçan, Badiacusquiat guiçonac, ecen ohartzen nitziayec arboreac diruditela dabiltzala. 25 Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçón: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciac. 26 Orduan lesusec igor ceçan hura bere etcherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehori ezterroala burguän. 27 Eta lesus eta haren discipuluac handic ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguétara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guiçonéc? 28 Eta hec ihardets ceçaten, ioannes Baptista, eta bercéc Elias, eta

bercéc Prophetetic bat. 29 Orduan harc dioste, Eta çuec ni nor naicela dioque? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. 30 Orduan debeta citzan mehatchurequin nehori hura ezlerroten harçaz. 31 Eta has cedin hayén iracasten, ecen behar cela guïçonaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reprobata ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribéz, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. 32 Eta claroqui propos hunez miñçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequiön reprotchatzen. 33 Eta harc itzuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotcha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: ecen eztiituc aditzen laincoaren diraden gauçác, baina guïçonén diradenac. 34 Guero populua beregana deithuric bere discipuluequin, erran cieçén, Norc-ere nahi baitu ene ondoan ethorri, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 35 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere vicia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia enegatic eta Euangelicogatic, saluaturen du hura. 36 Ecen cer probetchu du guïçonac, baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arimá gal badeça? 37 Edo cer emanen du guïçonac bere arimaren recompensamendutan? 38 Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz generatione adultera eta bekatore hunetan, guïçonaren Semea-ere ahalque içanen da harçaz, dathorreanean bere Aitaren glorián Aingueru sainduequin.

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen badiradela hemen present diradenotatic batzu, herioa dastaturen eztutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorric dacusqueiteno. 2 Eta sey egunen buruán har citzan Pierris, eta lacques eta loannes, eta eraman citzan mendi gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. 3 Eta haren abillamenduac argui citecen, eta haguiz churrit elhurra beçala, halaca non bolaçalec lurraren gainean ecin hain churi eguin baileçaque. 4 Guero aguer cequién Elies Moysesequin, eta minço ciraden lesusequin. 5 Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa Iesusi, Magistruá, on duc gu hemen garén: eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 6 Eta cer minço cen etzaquian: ecen icituac ciraden. 7 Eta eguin cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni beha çauizquiqote. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehori guehiagoric, Iesus bera baicen berequin. 9 Eta hec menditic iausten ciradela, mana citzan, nehori ezlietzoten erran ikussi cituzten gauçác, guïçonaren Semea hiletaric resuscitatu licenean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui

ceçaten berac baithan, elkarrri galde eguiten ceraucata, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatzet harc. 11 Guero interroga ceçaten, ciotela, Cergatic dioite Scribéc ecen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasec lehen ethorric bere staturaco ditu gauça guciac: eta scribatua den beçala guïçonaren Semeaz, behar da anhitz suffri deçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Baina erraiten drauçuet ecen Elias ethorri içan dela, eta hari eguin nahi ceraucaten gucia, eguin draucata, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorric, ikus ceçan gendetze handibat hayén inguruán, eta Scribéc hequin ciharducata. 15 Eta bertan gendetze gucia, hura ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguinez saluta ceçaten. 16 Orduan interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaçue çuen artean? 17 Eta ihardesten çuela gendetzeoetaric batec, erran ceçan, Magistruá, ekarri diat neure semea hiregana, ceinec baitu spiritu mutubat. 18 Eta non-ere har baiteça, çathicatzet dic: eta orduan haguna diaric, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta eyarthu dihoac: eta erran diraueat hire discipuluey egotz leçaten campora, eta ecin eguin dié. 19 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, O natione sinheste gabea, noizdrano finean çuequin içanen naiz? noizdrano finean supportaturen çaituztet? ekarçue hura enegana. 20 Orduan ekar ceçaten harengana: eta ikussi çuenean, bertan spirituac çathica ceçan hura, eta lurrera erorric iraulzatzen cen haguna lariola. 21 Orduan interroga ceçan Iesusen haren aita, Cembat dembora du haur heldu çayola? Eta harc diotsa, Haourra-danic. 22 Eta anhitzetan sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina deus ahal badaguic, hel aquigu, guçaz compassione harturic. 23 Eta Iesusen erran cieçón, Baldin hori sinhets ahal badeçac, gauça guciac dituc possible sinhesten duenaren. 24 Eta bertan haour aitác oihuz cegoela nigarrequin erran ceçan, Sinhesten diat, launa, hel aquio ene incredulitateari. 25 Eta ikussiric Iesusen ecen populua lasterca elkarganatzen cela, mehatcha ceçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá eta gorrá, nic aut manatzen, Ilki adi horrenganic, eta guehiagoric ez adila sar hori baithan. 26 Eta spiritua oihu eguic eta hura gaizqui çathicaturic, ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non anhitzec erraiten baituzten ecen hil cela. 27 Baina Iesusen harén escua harturic, chuchent ceçan hura, eta iaiqui cedin. 28 Eta etchean sarthu cenean, bere discipuluéc interroga ceçaten appart, Cergatic guc hura ecin campora egotzi dugu? 29 Eta erran cieçén, Deabru mota hura bercela ecin ilki daite orationez eta barurez baicen. 30 Eta handic ilkiric, elkarrequin çabiltzan Galilean gandi: eta etzuen nahi nehorec iaquin leçan. 31 Ecen iracasten

cituen bere discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen da guiçonén escueta, eta hilen duté: baina hilic, hereneco egunean resuscitaturen da. **32** Baina hec erran haur etzuten aditzen, eta beldur ciraden haren interrogatzera. **34** Eta hec ichil citecen: ecen elkarren contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino handiagoa. **35** Eta iarri cenean, dei citzan hamabiac, eta erran cieçén, Baldin nehor lehen ičan nahi bada, gucietaco azquenén ičanen da, eta gucien cerbitzari. **36** Eta haourtchobat harturic eçar ceçan hayen artean, eta hura bessoetara harturic, erran cieçén, **37** Norc-ere hunelaco haourtchoetaric bat recebituren baitu ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen bainau, eznau ni recebitzen, baina ni igorri nauena. **38** Eta ihardets cieçón loannesec, cioela, Magistruá, ikussi diagu cembeit hire icenean deabruac campora egoitzen cituenic, cein ezpeitarreicu guri: eta debetatu diagu hura, ceren ezpetarreicu guri. **39** Eta lesusec dio, Ezteçaçuela hura debeta: ecen ezta nehor ene icenean verthuteric eguiten duenic, eta bertan niçaz gaizqui minça ahal daitenic. **40** Ecen gure contra eztena, gure alde da. **42** Eta norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruän eçar ledin, eta itsassora egotz ledin. **43** Eta baldin eure escuac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura: hobe duc hire, escu bakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) **44** Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. **45** Eta baldin eure oinac trebuca eraciten, bahau, trenca eçac hura, hobe duc hire, mainguric vicitzean sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) **46** Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. **47** Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, hobe duc hire, begui bakoitzdun laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (Geenna g1067) **48** Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. **49** Ecen batbedera suz gacituren da: eta sacrificio gucia gatzetz gacituren da. **50** Gauça ona da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz hura gacituren duçue? Auçue ceuróc baithan gatz, eta baque auçue elkarren artean.

10 Guero handic partituric, ethor cedinludeaco aldirietara lordanaren berce aldeaz: eta berriz gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz iracasten cituen. **2** Orduan ethorric Phariseuéc interroga ceçaten tentatzen çutela, Sori da guiçonac bere emaztea vtzi deçan? **3** Baina

harc ihardesten çuela erran ceçan, Cer manatu drauçue Moysesec? **4** Eta hec erran ceçaten, Moysesec permettitu dic separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen vtzitera. **5** Eta ihardiesten çuela lesusec erran cieçén, Çuen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauçue manamendu hori. **6** Baina creatione hatsetic, arra eta emea eguin cituen laincoac. **7** Hunegatic, vtziren ditu guiçonac bere aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari. **8** Eta biac ičanen dirade haraguibat. Beraz guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. **9** Bada laincoac iunctatu duena guiçonac ezteçala separa. **10** Eta etchean berriz discipuluéc gauçá harçaz beraz interroga ceçaten. **11** Eta harc erran cieçen, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio iauquiten du haren contra. **12** Eta baldin emazteac vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin ezcon badadi, adulterio iauquiten du. **13** Orduan presenta cietzoten haourtcho batzu, hec hunqui litançat: baina discipuluéc mehatchatzen cituzten, hec presentatzen cituztenac. **14** Eta hori ikus ceçanean lesusec, fascha cedin eta erran cieçén, vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta eztiizaçuela empacha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. **15** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan sarthuren. **16** Eta hec bessoetara harturic, escuac hayén gainean eçarriric, benedica citzan. **17** Eta hura ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitec harengana laster eguinic, eta haren aitzinean belhauricaturic, interroga ceçan, Magistru oná, cer eguinen dut vicitze eternala hereta deçadançat? (aiónios g166) **18** Eta lesusec erran cieçen, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa. **19** Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage falsuric erran, Damuric eztaguioala nehor, Ohoraitzac eure aita eta ama: **20** Eta harc ihardesten çuela erran cieçen, Magistruá, horiac guciac beguiratu citiat neure gatzetassunetic. **21** Eta lesusec harenganat behaturic, onhets ceçan, eta erran cieçón, Gauça baten peitu aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athor, arreit niri, crutzea harturic. **22** Eta hura faschatu hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan inguru behaturic lesusec dioste bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, laincoaren resumán sarthuren diraden! **24** Eta discipuluac spanta citecen hitz hauçaz. Baina lesusec berriz ihardesten çuela erran cieçén, Haourrac, cein gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren resumán sar ditecen. **25** Errachago da cablebat orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. **26**

Baina hec are spantago citecen, bere artean cioitela, Eta nor salua ahal daite? 27 Baina hetarat behaturic lesusec dio, Guignonac baithan impossible da, baina ez laincoac baithan: ecen gauça guciac possible dirade laincoac baithan. 28 Orduan Pierris has cedin hari erraiten, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarrei qui gaitzaizquic hiri. 29 Eta ihardesten duela lesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic etchea, edo anayec, edo arrebác, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourrac, edo landác, ene eta Euangelioaren amorecatic. 30 Recebi ezteçan orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche eta anaye, eta arrebá, eta ama, eta haour, eta landa, persecutionequin, eta secula ethortecoan vicitze eternala. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac lehen. 32 Eta ciraden bidean igaiten ciradela Ierusalemara: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, eta spantatzen ciraden, eta çarreitzola ciraden beldur. Eta harturic berriz hamabiac, has cequien ethorri behar çaizcan gaucén erraiten: 33 Cioela, huná, igaiten gara Ierusalemara: eta guignonaren Semea liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta Gentilén escuetaraco duté: 34 Eta hec escarniaturen dute hura, eta açotaturen, eta thu eguinen draucate, eta hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 35 Orduan ethorten dirade haregana lacques eta loannes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistruá, nahi guendiquec cer-ere escaturen baicara, eguin içaçagun. 36 Eta harc erran cieçén, Cer nahi duçue daguiçedan? 37 Eta hec erran cieçoten, Eman içaçaguc, bata hire escuinean, eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen hire glorián. 38 Eta lesusec erran cieçén, Eztaquiçue ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edaten dudan copá, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheya ahal çaitzquete? 39 Eta hec erran cieçoten, Bay. Eta lesusec erran cieçén, Nic edaten dudan copá edanen baduçue, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: 40 Baina ene escuinean edo ene ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye preparatu içan çayeney. 41 Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen lacquesez eta loannesez. 42 Baina lesusec hec beregana deithuric dioste Badaquiçue ecen nationén gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean seignoriatzen dutela, eta hayén artean handi diradenéc autoritatez vsatzen dutela hayen gainean. 43 Baina ezta hala içanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi içanen baita handiena içan çuen artean, içanen da çuen cerbitzari. 44 Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean içan ehen, içanen da gucién cerbitzari. 45 Ecen guignonaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina

cerbitzatzera, eta bere viciaren anhitzengatic rançoinetan emaitera. 46 Orduan ethorten dirade Iericora: eta hura Iericotic ilkiten cela, eta haren discipuluac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren seme itsua cegoen iarriric, bide bazterrean, esquez: 47 Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin oi hu eguiten eta erraiten, Iesus Daud-en semeá, auc pietate niçaz. 48 Eta mehatchatzen çuten anhitzec ichil ledin: baina harc vnquiz oi hu guehiago eguiten çuen, Daud-en semeá, auc pietate niçaz. 49 Orduan lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: deitzen au. 50 Eta hura, bere mantoa egotzi çuenean, iaiquiric ethor cedin Iesusgana. 51 Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc daguiadan? Eta itsuac diotsa, Magistruá, ikustea recebi deçadan. 52 Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedecac saluatu au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iairreiquiten çayón Iesusi bidean.

11 Eta Ierusalemara, Bethphage eta Bethania Oliuatzetaco mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean, igor citzan bere discipuluetaric biga, 2 Eta erran cieçén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta hartan sarthuren çareten beçain sarri, eridenen duçue asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iarri içan etzayonic: Iachaturic hura ekardaçue. 3 Eta baldin nehorc badarraçue, Cergatic hori eguiten duçue? erraçue ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. 4 Parti citecen bada, eta eriden ceçaten asto vmea estecaturic, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha ceçaten hura. 5 Eta han ceudenetaric batzuc erran cieçén, Cer ari çarete, Iachatzen baituçue asto-vmea? 6 Eta hec erran cieçén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. 7 Eta ekar ceçaten asto-vmea Iesusgana, eta eçar cietzoten berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. 8 Eta anhitzec berén abillamenduac heda citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquiten cituzten arboretaric eta bidean hedatzen. 9 Eta aitzinean cioacénéc, eta iarrei quiten ciradenéc, oi hu eguiten çuten, cioitela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. 10 Benedicatu dela gure aita Daud-en resuma launaren icenean ethorten dena: Hosanna leku gorenetan aicená. 11 Eta sar cedin Ierusalemen Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequin. 12 Eta biharamuneyen ilki içan ciradenean Bethaniatic, gosse cedin. 13 Eta vrrudanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus hartan eriden ceçaquenez: eta hartara ethorric, etzeçan deus eriden historic baicen: ecen etzén fico demborá. 14 Orduan

ihardesten çuela lesusec erran cieçón ficotzeari, Hemendic harát hireganic secular fructuric nehorc ian etzeçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéc. (aiōn g165) **15** Eta ethorten dirade Ierusalemra: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoitzen, eta cambiadoreen mahainac, eta vsso columba saltzalen cadirác itzul citzan. **16** Eta etzuen permittitzen nehorc vnciric erabil leçan templetic. **17** Eta iracasten ari cen, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. **18** Eta haur ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: ecen beldur çaiçzan, ceren populu gucia miraculuz baitzegoen haren doctrináz. **19** Eta arratsa ethorri cenean, ilki cedin Iesus hiritic. **20** Eta goicean aldetic iragaiten ciradela ikus ceçaten ficotzea erroetarano eyhartua. **21** Orduan orhoituric Pierrisec erran cieçón, Magistruá, huná, hic maradicatu duán ficotzea eyhartu duc. **22** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecéen, Auçue laincoaren fedea. **23** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-eré erranen baitrauca mendi huni, Ken adi, eta iraitz adi itsassora: eta ezpaitu dudaric eguinen bere bihotzean, baina sinhetsiren baitu ecen erraiten duena eguinen dela, cer-ere erranen baituque eguinen çayó. **24** Halacotz erraiten drauçuet, ceren-ere othoitz eguiten duçuela escaturen baitzarete, sinhetsaçue ecen recebituren duçuela: eta eguinen çaiçue. **25** Baina othoitz eguiten iar çaitetzenean, barka eçaçue baldin deus baduçue nehoren contra: çuen Aita ceruétacoacere, çuey barka dietzaçuen çuen faltác. **26** Ecen baldin çuec barka ezpadeçaque: çuen Aita ceruétan denac-ere eztrauzquique barkaturen çuen faltác. **27** Orduan ethorten dirade berriz Ierusalemra: eta templean çabilala, ethor citecen harengana Sacrificadore principalac, eta scribác, eta Ancianoac **28** Eta erran cieçoten, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc eman drauc autoritate hori gauça horiac eguin ditzán? **29** Eta lesusec ihardesten çuela erran ciecéen, Interrogaturen çaitutzet nic-ere çuec gauça batez: eta ihardestaçue, eta erranen drauçuet cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **30** Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guiçonetaric? ihardestaçue. **31** Eta baciharducaten elkarren artean, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du Cergatic beraz eztuçue sinhetsi hura? **32** Baina baldin erran badeçagu, Guiçonetaric populuaren beldur gara: ecen guciéc çaducaten Ioannes eguiaczco Propheta içan cela. **33** Eta ihardesten çutela erran cieçoten Iesusi, Etzeaquigu. Eta lesusec ihardesten duela

dioste, Nic-ere eztrauçuet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guiçon-batec, eta ingura ceçan hessiz, eta eguin ceçan hobibat lacotaco, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca ciecéen laborariey, eta camporat ioan cedin. **2** Eta igor ceçan laborietara sasoinean cerbitzaria, laborietaric recebi leçançát mahastico fructutic. **3** Baina hec hura harturic çaurt ceçaten, eta igor ceçaten hutsic. **4** Eta berriz igor ceçan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz hauts cieçoten buruá, eta igor ceçaten desonestqui tractaturic. **5** Eta berriz bercebat igor ciecéen, eta hura hil ceçaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eta berceac hiltzen citutzela. **6** Oraino bada bere seme maitebat vkan eta, hura-ere igorri vkan du hetara azquenic, cioela, Ahalque içanen dirade ene semearen. **7** Baina laborari hec erran ceçaten bere artean, Haur da primua: çatozte hil deçagun haur, eta gure içanen da heretagea. **8** Eta harturic hura hil ceçaten, eta iraitz ceçaten mahastitic campora. **9** Cer eguinen du bada mahasti iabeac? Ethorriren da, eta deseguinen ditu laborariac, eta emanen du mahastia berceri. **10** Eta Scriptura haur-ere eztuçue iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cantoin buru eguin içan da: **11** launaz eguin içan da haur, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? **12** Ayher ciraden bada haren hatzamaitea, baina populuaren beldur ciraden: ecen eçagutu çuten hayén contra comparatione haur erran çuela: eta hura vtziric ioan citecen. **13** Guero igor citzaten harengana Phariseutaric eta Herodianoetaric batzu, hura hatzaman leçatençát hitzean. **14** Eta hec ethorri ric diotsate, Magistruá, bacequiagu ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guiçonén apparentiara beha, baina eguiaczqui laincoaren bidea iracasten duc: Bidezco da tributaren Cesari emaitea, ala ez? emanen dugu, ala eztugu emanen? **15** Eta harc, eçaguturic hayén hypocrisiá, erran ciecéen, Cergatic tentatzen nauçue? ekardaçue dinerobat, ikus deçadançat. **16** Eta hec presenta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta scribua? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. **17** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecéen, Renda ietzoçue Cesarenac Cesari: eta laincoarenac laincoari. Eta mirets ceçaten haren gainean. **18** Orduan ethor citecen harengana Sadduceuac, ceinéc erraiten baitute eztela resurreccioneric, eta interroga ceçaten, cioitela, **19** Magistruá, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin cembeiten anayea hil bada, eta vtzi badu emaztea, eta haourric vtzi ezpadu, har deçan haren anayac haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. **20** Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac

har cieçán emazte, eta hiltzean etzieçán leinuric vtzi. 21 Eta bigarrenac har cieçán hura, eta hil ciedián, eta harc-ere etzieçán leinuric vtzi: eta hirugarrenac halaber. 22 Eta har cieçateán hura çazpiéc, eta leinuric etzieçateán vtzi: gucietaco azquenenic hil ciedián emaztea-ere. 23 Resurrectionean bada, resuscitatu diratenean hetaric ceinen emazte içanen da? Ecen çazpiéc hura emazte vkan dié. 24 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Eztuçue halacotz huts eguiten ceren ezpaitaquizquiçue Scripturác, ezeta laincoaren verthutea? 25 Ecen hiletaric resuscitatu diratenean, eztu nehorc emazteric harturen, ez emanen ezconçaz: baina içanen dirade ceruètaco Aingueruác beçala. 26 Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitazen diradela, eztuçue iracurri Moysesen liburuan, nola berroan hari minçatu içan çayón laincoa, cioela, Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? 27 Ezta hilén laincoa, baina vicién laincoa: çuec beraz haguiz enganatzen çarete. 28 Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi cerauela, harc interroga ceçan, Cein da manamendu gucietaco lehena? 29 Eta lesusec ihardets cieçón. Manamendu gucietaco lehena duc, Behadi Israel, gure lainco launa, laun bakoitzbat duc. 30 Onhetsiren duc bada eure lainco launa, eure bihotz guciáz, eta eure arima guciáz, eta eure pensamendu guciáz, eta eure ahal guciáz: haur duc lehen manamendua. 31 Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala: hauc baino berce manamendu handiagoric eztuc. 32 Orduan erran cieçón Scriba harc, Vngui, Magistruá, eguiazqui erran duc, ecen laincobat dela eta harçaz berceic eztela: 33 Eta haren onhestea bihotz guciáz, eta adimendu guciáz, eta arima guciáz, eta indar guciáz: eta hurcoaren onhestea bere buruá beçala, guehiago dela ecen ez holocausta eta sacrificio guciac. 34 Eta lesusec ikussi çuenean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, erran cieçón, Ezaiz vrrun laincoaren resumatic. Eta nehor guehiagoric etzayón ausart interrogatzera. 35 Eta ihardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Daud-en seme dela? 36 Ecen Daud-ec berac erran du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca launac ene launari, Iar-adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. 37 Beraz Daud-ec berac deitzen du hura laun: nondic da beraz haren seme? Eta gendetze anhitez ençuten çuen hura gogotic. 38 Eta erraiten cerauen bere doctrinán, Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on dariztenetaric, 39 Eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan: 40 Iresten dituztela ema alhargunén

etcheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: hauc recebituren duté condemnatione handiagoo. 41 Eta lesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, gogoatzen çuen nola populuaç diru emaiten çuen truncoara, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. 42 Eta ethorric emazte alhargun paubre batec eman citzan bi peça chipi, baitziraden quadrantbat. 43 Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guehiago eman duela ecen ez truncoara eman duten guciéc. 44 Ecen guciéc soberaturic çutenetic eman vkan duté, baina hunec eman du bere paubreatic çuen gucia bayeta, bere sustantia gucia.

13 Eta ilkiten cela templetic, erran cieçón bere discipuluetaric batec, Magistruá, ikusquic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. 2 Orduan lesusec ihardesten çuela erran cieçón, Badacusquic edificio handi hauc? eztuc gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. 3 Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierrisec eta lacquesec, Ioannesec eta Andriuec, 4 Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciac complituren diradenean. 5 Eta Iesus, ihardesten cerauela, has cedin erraiten, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten: 6 Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. 7 Baina dançuzquiçuenean guerlác eta guerla famác, etzaitzeta trubla: ecen gauça hauc eguin behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. 8 Ecen altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzec lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduac: dolorén hatseac, hauc. 9 Baina beguira eieçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gubernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, hæy testimoniagetan. 10 Eta natione gucietan behar da lehenic predicatu Euangelioa. 11 Eta hatzamanic eramanen çaituztenean etzaretela aitzinetic ansiatan cer erranen duçuen, eta ezalbeitzineçate medita: baina cerere emanen baitzaiçue ordu hartan, hura albeitzinnarrete: ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina Spiritu saindua. 12 Orduan liuraturen du anayec anayea heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. 13 Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéz, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. 14 Dacussaçuenean bada desolationearen abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, behar eztén lekuan dagoela (iracurtzen

duenac adi beça) orduan ludean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: 15 Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iaunts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere etchetic eramaitera. 16 Eta landán datena ezalbeiledi guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. 17 Baina dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. 18 Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguita eztné neguán. 19 Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gaucén createz hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. 20 Eta baldin launac laburtu ezpalitu egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elegituacgatic, laburtu ditu egun hec. 21 Eta orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. 22 Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguinen dituzte signoac eta miraculuac seducitzeco, baldin possible baliz, elegituen-ere. 23 Baina çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquiçuet gauça guciac. 24 Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. 25 Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruétan diraden verthuteac ikaraturen dirade. 26 Eta orduan ikussiren duté guiçonaren Semea datorquela hodeyeta bothere eta gloria handirequin. 27 Eta orduan igorriren ditu bere Aingueruác, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetaric, lur bazterretic ceru bazterrerano. 28 Bada ficotzetic ikas eçaçue comparationea. Haren adarra ia vstertzen eta hostatzen denean, badaquiçue ecen vdá hurbil dela. 29 Hala çuec-ere ikus deçaçuenean gauça hauc eguiten diradela, iaquiçue ecen hurbil datela borthán. 30 Eguiaz erraiten drauçuet, ecen ezteia iraganen mende haur, gauça hauc guciac eguin diteno. 31 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztride iraganen. 32 Baina egun harçaz eta orenaz nehorc eztaqui, ez eta ceruán diraden Aingueruéc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. 33 Beguirauçue, veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, ecen eztaquiçue demborá noiz daten. 34 Hala da nola camporat ioan licén guiçon batec, bere etchea vtziric, eta emanic bere cerbitzariey autoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. 35 Veilla eçaçue beraz: ecen eztaquiçue noiz etzcheo iauna ethorriren den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberic dathorreanean, lo çaunçatela eriden etzaitzaten. 37 Eta çuey erraiten drauçuedana, guciy erraiten drauet, Veilla eçaçue.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui altchagarri gabecoen bestá bi egunen buruán: eta Sacrificadore principalac eta Scribác çabiltzan bilha nolatan hura fineciaz hatzamanic

hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populuac tumultoric eztençat. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarric cegoela, ethor cedin emaztebat aspic garbizco vnguentu precio handitaco boeitabat çuela: eta hautsirc boeítá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguentu goastatze haur eguin içan da? 5 Ecen haur hirur-ehun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta baçadassaten haren contra. 6 Baina Iesusec dio, Vtzaçue hori, cergatic faschatzen duçue? obra ombat enegana eguin du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituçue, hæy vngui ahal daidieçue: baina ni eznauçue bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena eguin du: auançatu da ene gorputzaren vncatzera ene ohorztecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan Iudas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principaletara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha çabilan nolátan hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta altchagarri gabeco oguién lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçaçun ian deçánçat Bazcoa? 13 Orduan igor citzan bere discipuluetaric biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaiçue guiçombat, pegar-bat vr daramala: çarricizate hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroçue aita familiaric: Magistruac cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 15 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ieçaguçue. 16 Parti citecen bada haren discipuluac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarric ceudela, eta alha ciradela, dio Iesusec, Eguiaz erraiten drauçuet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ondoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzen duenec tradituren nau. 21 Segur guiçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean, ceinez guiçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guiçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan Iesusec oguia eta gratiác rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaçue, ian eçaçue: haur da ene gorputza. 23

Eta copá hartu çuenean, gratiác rendaturic, eman cieçén: eta edan çeçaten hartaric guciéc. 24 Eta dioste, Haur da ene odol Testamentu berricoa, anhitzen gatic issurten dena. 25 Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriric laincoaren resumán edanen dudan egunerano. 26 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuazetaco mendirát. 27 Orduan dioste lesusec, Guciac scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatua da, Ioren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. 28 Baina resuscita nadinean aitzinduren natzaicue Galileara. 29 Eta Pierrisec erran cieçón, Baldin guciac scandaliza baditezere, ni ez ordea. 30 Orduan diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. 31 Baina harc vnguz haguizago erraiten çuen, Baldin hirequin hil behar banuere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciac-ere erraiten çutén. 32 Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, Iar çaitetze hemen, othoitz daididano. 33 Eta hartzen ditu Pierris eta Iacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitzen, eta guciac keichatzen. 34 Eta dioste, Alde gucietaric triste da ene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue. 35 Eta aitzinachiago ioanic, bere buruá lurrera egotz çeçan, eta othoitz eguin çeçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: 36 Eta erran çeçan, Abba, Aitá, gauça guçiác possible dituc hire: transporta eçaç eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. 37 Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillatu duc? 38 Veilla eçaçue, eta othoitz eguiçue, sar etzaitetzten tentationetan: spiritua prompto da, baina haraguiá flacu. 39 Eta berriz ioanic othoitz eguin çeçan, eta propos bera erran çeçan. 40 Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiac cargatuac ciraden, eta etzaquiten cer ihardets çeçaqueoten. 41 Eta ethor cedin herén aldián, eta dioste, Lo eguiçue gaurguero, eta reposa çaitetzte: asco da, ethorri da orena: huná, liurutzen da guçioren Semea gaichoén escuetara. 42 Iaiqui çaitetzte, goacén: huná, ni traditzen nauena hurbildu da. 43 Eta bertan, hura oraino minço cela, ethor cedin ludas, baitzén hamabietaric bat, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén partez. 44 Eta eman cerauen, hura traditzen çuenac elkarren artean seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen bairtraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue segurqui. 45 Eta ethorri cenean, bertan harengana hurbilduric diotsá, Magistruá, Magistruá, eta pot eguin cieçón. 46 Orduan hec eçar citzaten

bere escuac haren gainean, eta hatzaman çeçaten. 47 Eta han ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io çeçan Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçón beharria. 48 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? 49 Egun oroz çuen artean nincén templean iracasten ari nincela, eta ez nauçue hartu. Baina behar da compli ditecen Scripturác. 50 Orduan hura vtziric haren discipulu guciéc ihes ceguitén. 51 Eta guçiön gaztebat iarrei qui içan çayón gorputz billuciaren gainean inguru mihisse batez estaliric, eta hatzaman çeçaten hura guçiön gazte batzuc. 52 Baina hura, vtziric mihissea, billuzgorriric itzur cequién. 53 Orduan eraman çeçaten Iesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal guciac, eta Ancianoac, eta Scribác. 54 Eta Pierris vrrundanic iarrei qui cequiön Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. 55 Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio gucia Iesusen contra testimoniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatençát: eta etzutén erideiten. 56 Ecen anhitzec falsuqui testificatzen çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testimoniageac. 57 Orduan batzuc iaiquiric falsuqui testifica çeçaten haren contra, cioitela, 58 Guc ençun dugu hori erraiten, Nic deseguinen dut temple escuz eguin haur, eta hirur egunez berce escuz eguin eztembat edificaturen dut. 59 Baina halare hayén testimoniagea etzén conforme. 60 Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga çeçan Iesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 61 Baina hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga çeçan hura, eta erran cieçón, Hi aiz Christ lainco Benedicatuaren Semea? 62 Eta lesusec erran cieçón, Ni nauc, eta ikussiren duçue guçioren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyeten. 63 Orduan Sacrificadore subiranoac bere arropác erdiraturic erran çeçan, Cer guehiago testimonio behar dugu? 64 Ençun duçue blasphemioa: cer irudi çaiçue? Eta hec guciéc haren contra iugea çeçaten, hil mereci cuela. 65 Eta has citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren beguithartearen estaltzen, eta haren buffetazten: eta hari erraiten, Prophetiza eçaç. Eta officieréc cihor vkaldi emaiten ceraucaten. 66 Eta Pierris behereco salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren nescatoetaric bat: 67 Eta ikussi çuenean Pierris berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran çeçan, Eta hi Iesus Nazarenorequin incén. 68 Baina harc vka çeçan, cioela, Eztinát eçaçutzen, ez etzeaquinat

hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac io ceçan. 69 Eta nescatoa berriz hura ikussiric, has cedin han ciradeneý erraiten, Haur hetaric da. 70 Baina harc berriz vka ceçan. Eta appurbaten buruán berriz han ciradeneý erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac irudi dic. 71 Orduan hura has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Eztuc eçagutzen çuec dioçuen guiçon hori. 72 Eta berriz oillarrac io ceçan: eta orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan.

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Ancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. 2 Orduan interroga ceçan, hura Pilatec, Hi aiz luduen Reguea? Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, Hic dioc. 3 Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. 4 Eta Pilatec berriz interroga ceçan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificatzen dutén. 5 Baina Iesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non miresten baitzuen Pilatec. 6 Eta bestan largatzen ohi cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. 7 Eta cen Barabbas deitzen cembat presoner seditioneco lagunequin, heriotze mutinationez eguin çuenic. 8 Eta oihuz iarriric populua has cedin escatzen eguin liecén bethiere eguin vkan cerauen beçala. 9 Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duçue larga dieçaçuedan luduén Regueá? 10 (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratu çutén Sacrificadore principaléc) 11 Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten populua lehen Barabbas larga liecén. 12 Eta Pilatec ihardesten çuela, berriz erran ciecén, Cer bada nahi duçue daguiodan luduén Regue deitzen duçuen huni? 13 Eta hec berriz oihu eguin ceçaten, Crucifica eçac. 14 Eta Pilatec erraiten cerauen, Baina cer gaizqui eguin du? Eta hec hambat oihu guehiago eguin ceçaten, Crucifica eçac. 15 Pilatec bada populua gogara eguin nahiz, larga ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturic liura ciecén crucifica ledinçat. 16 Orduan gendarmesec eraman ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta dei ceçaten banda gucia. 17 Eta vezti ceçaten hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan elhorri plegatuzco corabat. 18 Eta has citecen haren salutatzen, cioitela, Vngui hel daquiala, luduen Regueá. 20 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten escarlatazcoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduéz: eta camporat eraman ceçaten crucifica leçatençat. 21 Eta bortcha ceçaten bidezco Simon Cyreniano deitzen cembat, landetaric heldu cela, (cein

baitzén Alexandreren eta Ruforen aita) haren crutzea eraman leçançat. 22 Guero eraman ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Bur-heçur lekua. 23 Guero eman cieçoten edatera mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc etzeçan har 24 Eta crucificatu çutenean, parti citzaten haren abillamenduac, çorthé egotziric hayén gaínean, norc cer ioan leçaqueen. 25 Ciraden bada hirur orenac hura crucificatu çutenean. 26 Eta cen haren causaren inscripcionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. 27 Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinean, eta bercea ezquerrean. 28 Eta compli cedin Scriptura dioena, Eta gaizquigulequin estimatu içan da. 29 Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten bere buruac higitzen cituztela, eta cioitela, He, templea deseguiten eta hirur egunez edificatzen duaná. 30 Empara eçac eure buruá, eta iautsi adi crutzetic. 31 Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara deçaque. 32 Christ Israeleco Reguea iauts bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradeneý-ere iniuriatzen çutén. 33 Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguin cedin lur guciaren gaínean bedratzi orenetarano 34 Eta bedratzi orenetan oihu eguin ceçan Iesusec ocengui, Eloi, Eloi, lammasabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? 35 Eta han ciradentaric batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. 36 Laster eguin ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçariric canabera baten inguruán, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaçue: dacussagun eya ethorriren denez Elias horren kencana. 37 Eta Iesusec oihu handibat eguinic, spiritua renda ceçan. 38 Eta templeco velá erdira cedin bi çathitara garaitic behererano. 39 Eta ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, ecen hala oihu eguinic spiritua rendatu çuela, erran ceçan, Eguiazqui guiçon haur laincoaren Semea cen. 40 Eta baciraden emazteac-ere vrrundanic beha ceudela, ceinén artean baitzen Maria Magdalena, eta Maria Iacques chipiaren eta losesen amá, eta Salome. 41 Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarreiqui içan çaiçzan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz berce emazte harequin batean Ierusalemra igan içan ciradenic. 42 Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) 43 Ethorriic Ioseph Arimatheacoa, conseillér ohoratua, hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoena, ausart cedin Pilatgana sartzera, eta esca cequión Iesusen gorputzaren. 44 Eta Pilatec miresten çuen baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga ceçan hura, eya baçueñez heuraguiric hil cela. 45 Eta gauçá eçaguturic

Centeneraganic, eman cieçón gorputza Iosephi. **46** Eta harc mihissebat erossiric, eta hura erautsiric estal ceçan mihisseaz: eta eçar ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. **47** Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha ceuden non eçar ten cen.

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalenac eta Maria Iacquesen amác eta Salomec eros citzaten vnguentu aromaticoac, ethorriric hura embauma leçatençat. **2** Eta guciz goiz astearen lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean **3** Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? **4** Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guciz handia cen. **5** Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuineco aldean iarria, abillamendu churi luce batez vezitua: eta ici citecen **6** Baina harc dioste, Etzaitzeltela ici: Iesus Nazareth crucificatu ičan denaren bilha çabiltzate, resuscitatu da: ezta hemen, huná lekua non eçarri vkan çutén. **7** Baina çoazte, erran ieçeçue haren discipuluey eta Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioaiten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauçuen beçala. **8** Eta hec bertan partituristic ihes eguin ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehori deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden.

9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Eta Iesus resuscitatu cenean, asteco lehen egun goicean, aguer cequiún lehenic Maria Magdalenari, ceineticar çazpi deabru campora egotzi baitzituen. **10** Harc ioanic conta cieçén, Iesusequin ičan ciradeneç, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. **11** Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. **12** Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradeni aguer cequiún berce formatan, camporat partitzen ciradela. **13** Eta hec itzuli ciradenean conta cieçen bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. **14** Azquenic, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequiún, eta reprotcha cieçen hayén incredulitatea, eta bihotz gogortassuna: ceren hura resuscituristic ikussi vkan çutenac ezpaitizutzen sinhetsi. **15** Eta erran cieçén, Çoazte mundu orotara, eta predica ieçoçue Euangelioa creatura guciari **16** Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztuena condemnaturen da **17** Eta signo hauc sinhetsi duqueiteneç iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren dituzté, lengoage berriz minçaturen dirade: **18** Sugueac kenduren dituzté: eta baldin cerbait heriotaracoric edan badeçate, eztraue calteric eguinen: erien gainean escuac

eçarriren dituzté, eta sendaturen dirade. **19** Eta launa gauça hauçaz hæy minçatu ičan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. **20** Hec-ere partituristic predica ceçaten leku gucietan, launac hequin obratzen çuela, eta hitza confirmatzen çuela iarreiquiren ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzez escu eçarri baitu narratione baten scribatzera complituqui gure artean certificatu içan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre içan diradenéc. **3** Niri-ere on iruditu içan ciatadac gucia hatsetic finerano diligentqui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz scribatzera, o Theophile guczico excellentea: **4** Hobequi eçagut deçánçat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES ludeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic: eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenança gucietan reprochuric gabe çabiltzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinaratuac. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere aldian sacrificadoregoa exercitzen çuenean, **9** Sacrificadoregoaren officico costumaren araura, çortheta eror baitzequión launaren templean sarthuric encensamenduaren eguiteco. **10** Eta populu guciac campoan othoitz eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequión launaren Aingueruá, cegoela encensamenduco aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçón Aingueruác, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun içan duc hire othoitzá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic seme batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes **14** Eta bozcario eta alegrança vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi içanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce arnoric eztic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren sabeleandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuertituren dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliassen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditzançat aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariasec Aingueruári, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta ene emaztea duc bere egunetan aitzinaratua. **19** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, eta igorri içan nauc hirequin minçatzera, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu içanen aiz eta ecin minçaturen aiz, gauça hauc eguin ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetsi ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta

populua cegoen Zachariasen beguira, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin minça cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visione ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditu ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officico egunac acabatu ciradenean, bere etcherát itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebethez, cioela, **25** Segur, hunela eguin vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guiçonén artetic ken leçançat. **26** Eta seigarren hilebethean igor cedin Gabriel Aingueruá laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** David-en etchetico Ioseph deitzen cen guiçon-batequin fedatua cen virgina batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueruác hura baithara sarthuric, erran ceçan, Salututzen aut gratia eguin çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Ainguerua ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueruác, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baithan. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sabelean, eta erdiren aiz seme batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura içanen dun handi, eta eritziren ciayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraucan lainco launac bere aita David-en thronoa. **33** Eta regnaturen din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun içanen. (aiōn g165) **34** Erran cieçón orduan Mariac Aingueruári, Nola içanen da hori, guiçonic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçón, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguinen draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harc-ere concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric içanen laincoa baithan. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatoa: eguin bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueruá. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuqui ludaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariasen etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutationea, iauz baitzedin haourra haren sabelean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihez iar cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatua hi emaztén artean, ecen benedicatua dun hire sabeleco fructua. **43** Eta nondic haur niri, ethor dadin ene launaren ama enegana? **44** Ecen huná, hire salutationearen voza ene beharrietara heldu içan den beçain sarri, iauci içan

dun bozcarioz haourra ene sabelean. 45 Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren complituren baitirade launaz erran çaiçquinan gauçac 46 Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác launa. 47 Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene Saluadorea baithan. 48 Ceren behatu vkan baitu bere nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic harat dohatsu erranen naute generatione guciéc. 49 Ecen gauça handiac eguin drauzquit botheretsu denac: eta haren icena saindu da: 50 Eta haren misericordia da generationetatic generationetara haren beldurra dutenetara. 51 Botheretsuqui eguin vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac berén bihotzeco pensamenduan. 52 Egotzi ditu botheretsuac thronoetatic, eta goratu ditu chipiac. 53 Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac igorri ditu hutsic 54 Sustengatu vkan du Israel bere haourra, bere misericordiáz orhoit içanez. 55 Gure aitey minçatu çayen beçala, Abrahami eta haren haciari iagoiticotz. (aiõn g165) 56 Eta egon cedin Maria harequin hirur hilebetheren inguruá: guero itzul cedin bere etcherát. 57 Eta compli cedin Elisabethen ertzeco demborá: eta erdi cedin seme batez. 58 Eta ençun ceçaten haren auçoéc eta ahaidéc, nola frangoqui launac bere misericordia declaratu çuen harengana, eta alegueratzen ciraden harequin. 59 Eta guertha cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen haourtchoaren circonciditzera, eta deitzen çuten hura bere aitaren icenaz, Zacharias. 60 Baina ihardesten çuela haren amac erran ceçan, Ez, baina deithuren da Ioannes. 61 Eta erran cieçoten, Eztun nehor hire ahaidetan icen horrez deitzen denic. 62 Orduan keinu eguin cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei ledin. 63 Eta harc tableta batzuren escaturic scriba ceçan, cioela, ioannes da horren icena. Eta mirets ceçaten guciéc. 64 Eta irequi cedin bertan haren ahoa, eta haren mihia lacha cedin: eta minço cen laudatzen çuela laincoa. 65 Eta icidura ethor cedin aldiri hetaco gucién gainera, eta ludaco herri mendicü orotan publica citecen hitz hauc guciac. 66 Eta ençun cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten çutela, Nor haourtcho haur içanen da? Eta launaren escua cen harequin. 67 Orduan haren aita Zacharias bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan, cioela, 68 Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren visitatu eta redemitu baitu bere populua. 69 Eta alchatu bairaucu saluamendutaco adarra Daidid bere cerbitzariaren etchean. 70 Nola minçatu içan baita bere Propheta saindu bethidanic içan diradenen ahoz. (aiõn g165) 71 Salbu içanen guinela gure etsayetatic eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. 72 Gure aitey misericordia leguieñçat, eta orhoit icén bere aliança sainduaz: 73 Eta gure Aita Abrahami eguin ceraucan iuramenduaz: 74 Ecen

emanen ceraucula, beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic, hura cerbitza guieñçan, 75 Saindutassunetan eta iustitiatan haren aitazinean, gure vicico egun gucietan. 76 Eta hi haourtchoá, Subiranoaren Propheta deithuren aiz: ecen ioanen aiz launaren beguitharte aitazinean, haren bideac appain ditzançat, 77 Eta eman dieçoañçat saluamenduco eçagutzea haren populuari, hayén bekatuén barkamenduaz. 78 Gure laincoaren affectione misericordiosoaz, ceinez visitatu vkan baiquaitu, Orientac garaitic: 79 Argui daguieñçat ilhumbean eta herioaren itzalean iarriric daudeney, gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. 80 Eta haourtchoa handitzen eta spirituz fortificatzen cen: eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar içan çayón egunerano.

2 Eta guerra cedin egun hetan ethor baitzedin ordenançabat Cesar Augustoren partez, scribiz iar ledin mundua oro. 2 (Lehen descriptione haur eguin cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) 3 Eta ioaiten ciraden guciac scributan iartera, batbedera cein bere hirirát. 4 Igan cedin bada Ioseph-ere Galileatic, Nazarethco hiritic, Iudeara, Daidid-en ciuitate Bethlehem deitzen denera (ceren baitzén Daidid-en ethetic eta arraçatic) 5 Scributan iar ledinçat Maria emaztetan eman içan çayonarequin, cein baitzén içorra. 6 Eta guertha cedin hec han ciradela, compli baitzitecen haren ertzeco egunac. 7 Eta erdi cedin bere seme lehen iayoaz, eta bandatoz trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán, ceren ezpaitzén hayendaco lekuric ostalerián. 8 Eta ciraden comarca berean artzain campoetan ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen gainean beguiratzen cituztenac. 9 Eta huná, launaren Aingueruá vstegaberic ethor cequién, eta launaren gloriác argui ceçan hayén inguruán, eta icidura handiz ici citecen. 11 Ecen Daidid-en ciuitatean iayo çaiçuela Saluadorea, cein baita Christ launa. 12 Eta haur vkanen duçue seignale, eridenen baituçue haourra bandatoz trochatua, mangederán eçarria. 13 Eta bertan Aingueruárequin eguin cedin armada celestial multzobat, laudatzen çutela laincoa, eta cioitela, 14 Gloria ceru guciz goretan laincoari, eta lurrean baque, guiçonac baithara vorondate ona. 15 Eta guertha cedin, hetaric Aingueruác cerurat ioan ciradenean, erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen bada Bethlehemerano, eta dacussagun eguin içan den gauça haur, cein launac iaquin eraci bairaucu. 16 Eta ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta Ioseph, eta haourtchoa mangederán eçarria. 17 Eta ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz erran içan çayena. 18 Eta ençun vkan cituzten guciéc mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çaiçten gaucén gainean. 19 Eta

Mariac beguiratzen cituen gauça hauc guciac, bere bihotzean ehaiten cituela. 20 Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen eta laudatzen çutela laincoa, ençun eta ikussi vkan cituzten gauça guciéz, erran içan cayen beçala. 21 Eta complitu içan ciradenean haourtchoaren circonciditzeco çortzi egunac, orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola deithu içan baitzén Aingueruáz, sabelean concebi cedin baino lehen. 22 Eta complitu içan ciradenean Mariaren purificationeco egunac Moysesen leguearen arauéz, eraman ceçaten haourtchoa, Ierusalemra, launari presenta lieçotencát. 23 (Nola baita scribatua launaren Leguean, Ar vme-vncia irequiten duen gucia, saindu launari deithuren çayó) 24 Eta eman leçatencát oblationea, launaren Leguean erran denaren araura, turturela pare-bat, edo bi vsso columba vme. 25 Eta huná, cen guiçombat Ierusalemen Simeon deitzen cenic: eta cen guiçon haur iusto eta laincoaren beldur, Israeleco consolationearen beguira cegoena: eta Spiritu saindua cen haren gainean. 26 Eta denuntiatu içan çayón diuinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric ikussiren, non lehen ikus ezleçan Christ launarena. 27 Hura bada ethor cedin Spirituaz mouituric templerá: eta sartzen çutela Iesus haourra bere aita-améc, haren causaz eguin leçatencát Legueco costumaren araura: 28 Harc orduan har ceçan hura bere bessoetara, eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, 29 launa, orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren araura baquez. 30 Ecen ikussi dié ene beguicé hire saluagarria, 31 Cein preparatu baituc populu gucién beguitharte aitzinean. 32 Argui Gentiley arguitzecoá, eta Israeléco hire populuaren gloriá. 33 Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz erraiten ciraden gaucéz. 34 Eta benedica citzan Simeonec, eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, eçarri içan dun haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurreccionetan Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo: 35 Are eurorren arima-ere iraganen din ezpata batec, aguer ditecencát anhitz bihotzetaco pensamenduac. 36 Bacén prophetessabat-ere Anna deitzen cenic Phanuel-en alaba, Aser-en leinuco, cein baitzén ia adin handitacoá, eta vici içan cen senharrarequin çazpi vrthez bere virginitateaz gueroztic. 37 Eta lauroguey eta laur vrtheren inguruco alharguna celaric, etzen partitzen templetic, barurez eta orationez cerbitzatzen çuela laincoa gau eta egun. 38 Hunec-ere bada ordu berean ethorriric, laudatzen çuen launa, eta harçaz minço çayen redemptionearen beguira Ierusalemen ceuden guciéy. 39 Eta acabatu çutenean gucia launaren Leguearen araura, itzul citecen Galileara, bere Nazaretheco hirira. 40 Eta haourtchoa handitzen cen eta spirituz fortificatzen, eta bethatzen cen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren

gainean. 41 Eta ioaiten ciraden haren aita-amác vrthe oroz Ierusalemra Bazco bestán. 42 Eta hamabi vrthetara heldu cenean, içan citecen hec Ierusalemra bestaco costumaren arauéz: 43 Eta hartaco egunac complitu ciradenean, hec itzultzen ciradela, azquen cedin Iesus haourra Ierusalemen: eta etzaquión oharth Ioseph, ez bere ama: 44 Baina vstez hura compainian cen, ioan citecen egun baten bidean: eta haren bilha çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. 45 Eta erideiten etzutenean, bihur citecen Ierusalemra, haren bilha çabiltzala. 46 Eta guertha cedin, hirur egunen buruán eriden baitzeçaten hura templean, iarriric cegoela doctoren artean, hæy behatzen çayela eta hec interrogatzen cituela. 47 Eta spantatzen ciraden hura ençuten çutén guciac, haren iaquinaren eta respostuén gainean. 48 Eta hura ikussiric spanta citecen: eta erran cieçón bere amác, Semé, cergatic horrela eguin draucuc? huná, hire aita eta ni keichuric hire bilha guiniabiltzán. 49 Orduan dioste, Cergatic da ene bilha baitzinabiltzaten? etzinaquitén ecen neure Aitaren eguitecoetan occupatua behar dudala içan? 50 Baina hec etzeçaten adi erran cerauen hitza. 51 Orduan iauts cedin hequin, eta ethor cedin Nazarethera: eta cen hayen suiet: eta haren amac beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere bihotzean. 52 Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta handitez, eta gratiaz laincoa baithan eta guiçonac baithan.

3 Eta Tiberio Cesaren emperadoregoaren hamaborzgarren vrthean, Pontio Pilate Iudeaco gobernadore cenean, eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta Lisania Abilineco tetrarcha, 2 Eta Annas eta Caiphas Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequión laincoaren hitza Iohannes Zachariasen semeari desertuan. 3 Eta ethor cedin Iordanaren inguruco comarca gucira, predicatzen çuela emendamendutaco Baptismoa bekatuén barkamendutan: 4 Nola baita scribatua Esaias prophetaren hitzén liburuán, dioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, plana itzaçue haren bidescác. 5 Haran gucia betheren da, eta mendi eta mendisca gucia beheraturen da, eta makur diraden gauçac chuchenduren dirade, eta bide ikeçuac planaturen, 6 Eta ikussiren du haragui guciac laincoaren saluagarria. 7 Erraiten cerauen bada harenganic batheya litecencát ethorten ciraden gendetzey, Vipera castá, norc auisatu çaituzte ethorteco den hirari ihes eguiten? 8 Eguin itzaçue bada fructu emendamenduaren digneac: eta etzaitetzela has erraiten ceuroc baithan, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita, ahal dieçaqueola. 9 Bada ia aizcora-ere arborén

errora eçarria da: beraz arbore fructu on eguiten ezten gucia piccatzen da, eta sura egoitzen. **10** Orduan interroga ceçaten gendetzéc, cioitela, Cer eguinen dugu beraz? **11** Eta ihardesten çuela erran cieçén, Bi arropa dituenac eman bieço eztenari: eta iatecoric duenac, halaber eguin beça. **12** Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya litecneçat: eta erran cieçoten, Magistruá, cer eguinen dugu? **13** Eta harc erran cieçén, Deus ordenatu çaiçuen baino guehiago ezteçaçuela erekar. **14** Interroga ceçaten gendarmesec-ere, cioitela, Eta guc cer eguinen dugu? Eta dioste, Nehor ezteçaçuela tormenta, ez iniuria: eta contenta çaitetzte çuen gagéz. **15** Eta populua beha cegoela, eta guciéc bere bihotzetan pensatzen çutela loannesez, eya hura liçatenez Christ, **16** Ihardets ceçan loannesec, erraiten cerauela guciey, Eguia da nic batheyatzen çaitutzet vrez: baina heldu da ni baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen lachatzeco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz eta suz. **17** Ceinen bahea haren escuan içanen baita, eta garbituren du chahu bere larraina: eta bilduren du bihia bere granerera: baina lastoa choil erreren du bihinere hiltzen ezten suan. **18** Bada anhitz berce gauçaz-ere exhortatzen çuela euangelizatzen ceraucan populuari. **19** Baina Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta berac eguin cituen gaichtaqueria guciacgatic, **20** Eratchequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, eçar baitzeçan loannes presoindeguian. **21** Eta guertha cedin populu gucia batheyatzen cela, eta Iesus batheyaturic othoitez cegoela, irequi baitzedin cerua: **22** Eta iauts baitzedin Spiritu saindua forma visibletan vsso columba baten guissán, haren gainera, eta vozbat cerutic eguin baitzedin, cioela, Hi aiz ene Seme maitea, hitan hartzen diat neure atseguin ona. **23** Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta hamar vrtheren inguruco içaten, seme (estimatzen çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliren seme: **24** Heli Matthaten: Matthat, Leuren: Leui, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: **25** Ioseph, Matthatiaren: Matthatia, Amosen: Amos, Nahumen: Nahum, Esliren: Esli, Naggeren: **26** Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: **27** Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, Neriren: **28** Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: **29** Er, Ioseren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioramen: Ioram, Matthaten: Matthat, Leuren. **30** Leui, Simeonen: Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: Ionam, Eliacimen: **31** Eliacim, Melearen: Melea, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen:

Nathan, Daud-en: **32** Daud, lesseren: lesse, Obed-en: Obed, Boozen: Booz, Salmonen: Salmon, Naassonen: **33** Naasson, Aminadab-en: Aminadab, Aramen: Aram, Esronen: Esron, Pharesen: Phares, Iudaren: **34** Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: **35** Nachor, Saruch-en: Saruch, Ragauren: Ragau, Phalec-en: Phalec, Heberen: Heber, Saleren: **36** Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: **37** Lamech, Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-en: Iared, Mahalaleel-en: Mahalaleel, Cainanen: **38** Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: Adam, Iaincoaren.

4 Eta Iesus Spiritu sainduaz bethea parti cedin Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz desertura, **2** Eta hantenta cedin deabruaz berroquey egunez: eta etzeçan deus ian egun hec cirauteno, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. **3** Orduan erran cieçón deabruac, baldin Iaincoaren Semea bahaiz, erróc harri huni ogui bilha dadin. **4** Eta ihardets cieçón Iesusec, cioela, Scribatua duc, ecen eztela ogui berez vicico guiçona, baina Iaincoaren hitz guciac. **5** Orduan eramanic hura deabruac mendi gora batetara, eracuts cietzon munduco resuma guciac dembora moment batez. **6** Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloriá: ecen niri eman içan ciatadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. **7** Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. **8** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Guibelerat adieneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure Iainco launa, eta hura bera cerbitzaturen duc. **9** Orduan eraman ceçan Ierusalemara, eta eçar ceçan templeco pinnacle gainean: eta erran cieçón, Baldin Iaincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá hemendic beherera. **10** Ecen scribatua duc, bere Ainguéruy cargu emanen drauela hiçaz, hire beguiratzeco: **11** Eta escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadincát. **12** Baina ihardesten duela Iesusec diotsa, Errana duc, Eztuc tentaturen eure Iainco launa. **13** Guero tentatione gucia acabatu eta, deabrua parti cedin harenganic dembora batetaranocotz. **14** Eta itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galileara: eta haren famá ioan cedin inguruco comarca orotara. **15** Eta hura ari cen iracasten hayén synagoguetan, guciéc ohoratzen çutela. **16** Ethor cedin bada Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere costumaren araura Sabbath egunean synagogán: eta iaiqui cedin iracurtzera. **17** Eta eman cequiön Esaias prophetaren liburuá: eta desplegatu çuenean liburuá, eriden ceçan lekua, non scribatua baitzén,

18 launaren Spiritua da ene gainean, ceren vnctatu bainau: paubrey euangelizatzer a igorri nau, bihotzez hautsien sendatzer a, 19 Captiuoey largançaren, eta itsuey ikustearen recubramenduaren predicatzer a, eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren vrthe bozcariotacoaren predicatzer a. 20 Eta plegaturic liburuâ rendatu ceraucanean ministreari, iar cedin: eta synagogaco gucién beguiac haren gainera fincatuac ciraden. 21 Orduan has cequién erraiten, egungo egunean complitu da Scriptura haur çuen beharrietan. 22 Eta guciéc testimoniage emaiten ceraucaten, eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen semea? 23 Eta erran cieçén, Frangoqui erranen drautaçue comparatione haur, Medicuâ, senda eçac eure buruâ: cerere gauça ençun baitugu eguin içañ diradela Capernaum-en, eguin itzac hemen-ere eure hirian. 24 Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric batre eztela gogaracoric bere herrian. 25 Baina eguiaz erraiten drauçuet, anhitz ema alhargun cen Eliasen egunetan Israelen, ceruâ ertsi içañ cenean hirur vrthe eta sey hilebethecatotz, hala non eguin baitzedin gossete handia lur guciaren gainean. 26 Baina hetaric batetara-ere etzén igorri içañ Elias, Sarepta Sidoniaco hirira baicen, emazte alhargun batgana. 27 Eta anhitz sorhayo cen Israelen Eliseo prophetaren demborán, baina hetaric batre etzén chahutu içañ Naaman Syriacoa baicen. 28 Orduan bethe citecen guciac asserretassunez synagogán, gauça hauc ençuten cituztenean. 29 Eta iaiquiric egotz ceçaten hura hiritic campora, eta eraman ceçaten mendi gainera (ceinen gainean hayen hiria edificatua baitzen) gainetic behera egotz leçatençat. 30 Baina hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. 31 Eta ia uts cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten cituen Sabbathoetan. 32 Eta spantatuac ceuden haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin cen haren hitza. 33 Eta cen synagogán guçoibat deabru satsuaeren spiritua çuenic, eta iar cedin oihuz ocengui, 34 Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? baceaquiat nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. 35 Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. Eta deabrua, hura artera egotzitic, ilki cedin harenganic, eta calteric batre etzieçon eguin. 36 Eta spantamendu iar cedin gucietan, eta minço ciraden elkarren artean, cioitela, Cer hitz da haur, autoritaterequin eta bothererequin manatzen baititu spiritu satsuaec, eta ilkiten baitirade? 37 Eta io citzan haren famác herriaren inguruco comarca guciac. 38 Eta iaiquiric Iesus synagogatic, sar cedin Simonen etchean: eta Simonen ama-guinharreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta

othoitz ceguioten harengatic. 39 Eta haren garaitic cegoela mehatcha ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza citzan. 40 Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz eriric çuten guciéc ekar citzaten harengana: eta harc escuac hetaric batbederari gainera eçarritic senda citzan. 41 Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzenganic, oihuz ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren Semea. Baina harc mehatchatzen cituela, etzituen vtziten erraitera, ecen baceaquitela hura cela Christ. 42 Eta arguitu cenean ilkiric ioan cedin leku deserte batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitzan, eta ethor citecen hura baitharano: eta baçaducaten hura hetaric parti ezledinçat. 43 Baina harc erran cieçén, Berce hiriey-ere euangelizatu behar drauet laincoaren resumá: ecen hartacotzat igorri içañ naiz. 44 Eta predicatzen çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, populuac hura hertsen çuela laincoaren hitzaren ençuteagatic, bera Genesaretho lac bazterrean baitzeogoen: 2 Eta ikus citzan bi vnci lac bazterrean ceudela: eta hetaric ilkiric arrançalec sareac ikutzen cituzten: 3 Eta sarthuric vnci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, othoitz ceguion lurretit retina leçan appurbat: guero iarriric vncitic iracasten cituen gendetzeac. 4 Eta minçatetic ichildu cen beçala, erran cieçón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaçue çuen sareac hatzamaitera. 5 Orduan ihardesten duela Simonac diotsa, Magistruâ, gau gucian nekaturic eztiagu deus hartu: baina hire hitzera largaturen diat sarea. 6 Eta hori eguin çutenean, enserra ceçaten arrain mola handibat: eta ethencen cen hayén sarea. 7 Eta keinu eguin cieçén berce vncico laguney, ethorriric lagun lequitzén: eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vnciac hundatzerano. 8 Eta hori ikussiric Simon Pierrisec egotz ceçan bere buruâ Iesusen belhaunetara, cioela, Parti adi eneganic, launa, ecen guiçon bekatorea nauc ni. 9 Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin ciraden guciac, hartu cituzten arrain hatzamaitearen gainean, halaber lacques eta loannes Zebedeoren seme Simonen lagun ciradenac-ere. 10 Orduan erran cieçón Simoni Iesusec, Eztuâla beldurric, oraindanic guiçon hatzamaile içanen aiz. 11 Eta vnciac leihorrera cituztenean gucia vtzitic, hari iarreiçui içañ çaiçzan. 12 Eta guertha cedin hura hiri batetan cela, hunâ, guiçon sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: eta ikussi çunean Iesus, bere buruâ beguitharte gainera egotzitic othoitz ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal neçaquec. 13 Eta Iesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna parti cedin harenganic. 14 Eta harc mana ceçan nehori ezlerón:

baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure chahutzeagatic Moysesec ordenatu duen beçala hæy testimoniagetan. 15 Eta harçazco proposa gueroago aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen ciraden ençutera, eta bere eritassunetari harçaz senda litecençát. 16 Baina bera retiratua cegoen desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. 17 Eta guertha cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac eta Legueco doctorac baitzeuden iarriric, cein ethor baitzitecen Galileaco eta ludeaco eta Ierusalemeco burgu gucietaric: eta launaren verthutea cen hayén sendatzeco. 18 Orduan huná batzu, dacarquitela ohean guiçon-bat cein baitzén paralytico: eta çabiltzan hura barnera ekarri nahaiz, eta haren aitzinean eçarri nahiz. 19 Eta erideiten etzutenean nondic hura barnera liroiten, gendetzearen causaz, iganic etche gainera, teuletari erauts ceçaten ohetchoarequin artera, Iesusen aitzinera: 20 Eta hayén fedea ikussi çuenean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 21 Orduan has citecen pensatzen Scribác eta Phariseuac, cioitela, Nor da blasphemioac erraiten dituen haur? Norc barka ahal ditzaque bekatuac laincoac berac baicen? 22 Eta Iesus ec eçaguturic hayén pensamenduac, ihardesten çuela erran cieçén, Cer pensatzen duçue çuen bihotzetan? 23 Cein da errachago, erraitea, Barkatu çaiçquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? 24 Daquiuençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticoari) Hiri erraiten drauat laiqui adi, eta eure ohetchoa harturic habil eure etcherát. 25 Eta bertan laiquiric hayén aitzinean, eta alchatu çuenean bera cetzan ohetchoa, ioan cedin bere etcherát, glorificatzen çuela laincoa. 26 Eta icidura batec har citzan guciac, eta glorificatzen çutén laincoa: eta bethe citecen beldurtassunez, erraiten çutela, Segur ikussi ditugu egun nehorc vste etzituqueen gauçác. 27 Eta gauça hayen buruán ilki cedin, eta ikus ceçan publicano Leui deitzen cembat, peage lekuan iarriric, eta erran cieçón, Arreit niri. 28 Eta hura gauça guciac vtziric laiqui cedin, eta iarrei qui içan çayón. 29 Eta eguin cieçón banquet handibat Leuic bere etchean, eta cen publicanoezco eta berce hequin mahainean iarriric ceudenezco compainia handibat. 30 Eta hetaric Scriba eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren discipuluen contra, cioitela, Cergatic publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten eta edaten duçue? 31 Eta ihardesten çuela Iesus ec erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina gaizqui daudenéc. 32 Eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 33 Eta hec erran cieçoten, Cergatic Ioannesen discipuluéc barur eguiten dute

maiz eta othoitz eguiten, halaber Phariseuenece-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? 34 Eta harc erran cieçén, Barur eraci ahal ditzaqueçue ezconduaren gamberaco gendeac ezcondua hequin deno? 35 Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, orduan barur eguinen duté egun hetan. 36 Guero comparationebat-ere erran cieçen, Nehorc eztrauca eratchequiten abillamendu berri baten pedaça abillamendu çar bati: ezpere berriac ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic den pedaça. 37 Eta nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan, ezpere mahatsarno berriac çathituren ditu çahaguiac eta bera issuriren da, eta çahaguiac galduren dirade: 38 Baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarteco da: eta biac beguiratzen dirade. 39 Eta ezta nehor çaharretic edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen erraiten du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bada Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitzén ereincetan gaindi: eta buruca idoquiten ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bihituric. 2 Eta Phariseuetari batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguin sori eztena? 3 Orduan ihardesten çuea Iesus ec erran cieçén, Eztuçue haur-ere iracurri cer eguin çuen David-ec gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? 4 Nola sarthu içan cen laincoaren etchean eta propositioneco oguiac hartu cituen, eta ian cituen, eta eman cieçén harequin ciradenece-ere: hetaric iatea Sacrificadorén baicen sori eztelari. 5 Guero erraiten cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoaren-ere. 6 Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: eta cen han guiçon-bat eta haren escu escuyna cen eyhar. 7 Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Phariseuéc eya Sabbathoan senda leçaqueenez, accusatione eriden leçatençat haren contra. 8 Baina baceaquizquian hayén pensamenduac, eta diotsa guiçon escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic artean. Eta hura laiquiric egon cedin çutic. 9 Erran cieçén bada Iesus ec, Interrogaturen çaituztet gauça batez, Sabbathoetan vngui eguitea da sori ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea ala galtzea? 10 Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guiçonari, Hedeçac eure escua: eta harc eguin ceçan hala: eta senda cedin haren escua bercea beçain. 11 Eta bethe citecen eraucimenduz, eta elkarrequin minço ciraden, cer leidioten Iesusi. 12 Eta guertha cedin egun hetan, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. 13 Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta hetaric

hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei baitzitan, 14 (Simon, Pierris-ere deithu çuena, eta Andriu haren anayea: lacques eta loannes: Philippe eta Bartholomeo: 15 Mattheu eta Thomas: lacques Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, 16 ludas lacquesen anayea: eta ludas Iscariot, traïdore-ere ičan cena) 17 Eta iautsiric hequin, gueldi cдын leku plano batetan, bere discipuluzco companiarequin, eta populu mulço handirequin ludea gucitic, eta Ierusalemec, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazterretic, cein ethorri baitziraden hura ençun leçatençat, eta bere eritassunetariç senda litecençat: 18 Eta spiritu satsuez tormentatzen ciradenac: eta senda citecen. 19 Eta populu gucia hura hunqui nahiz çabilan: ecen verthute harenganic ilkiten cen: eta sendatzen cituen guciac. 20 Orduan harc bere beguiac discipuluetarat altchaturic, erraiten çuen, Dohatsu çarete paubreac: ceren çuen baita laincoaren resumá. 21 Dohatsu çarete orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren irri eguinen baituçe. 22 Dohatsu içanen çarete, guiçonéc gaitzetsiren çaituztenean, eta iraitziren eta iniuriaturen çaituztenean, eta çuen icena gaichto beçala iraitziren dutenean, guiçonaren Semearen causaz. 23 Aleguera albeitzinteizte egun hartan, eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handi da ceruètan: ecen halaber eguiten cerauecen prophetey hayén aitec. 24 Baina maledictione çuey abratsoy: ecen baduçe çuen consolationea. 25 Maledictione çuey betheac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. Maledictione çuey orain irriz çaudetenoy: ecen auhen eta nigar eguinen duçe, 26 Maledictione çuey, guiçon guciéc onherranen çaituztenean: ecen molde berean eguiten cerauecen propheta falsuey hayén aitéc. 27 Baina çuey diotsuet dançuçuenoy, Onhets itzaçe çuen etsayac: vngui eguieçe gaitzesten çaituzteney. 28 Benedicaitzaçe çuec maradicatzen çaituztenac: eta othoitz eguieçe oldartzen çaiçquienacgatic. 29 Eta mathela batean ioiten auènarì, para ieoç bercea-ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iacca-ere ezteçoala debeta. 30 Escatzen çauán guciari emóc, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren esca. 31 Eta nola nahi baituçe equin dieçaçuen çuey guiçonéc, çuec-ere eguieçe hæy halaber. 32 Ecen baldin onhesten badituçe çuec onhesten çaituztenac, cer esquer duqueçe? ecen vicitze gaichtotacoec-ere bere onhesleac onhesten dituzté. 33 Eta baldin vngui badaguieçe çuen vnguiguiley, cer esquer duqueçe? ecen vicitze gaichtotacoec-ere hura bera eguiten duté. 34 Eta baldin presta badieçeçe rendaturen drauçuela sperança duçueney, cer esquer duqueçe? ecen vicitze gaichtotacoec-ere vicitze gaichtotacoey prestatzen draue, ordaina recebi deçatençat. 35 Bada onhets itzacue çuen

etsayac, eta vngui eguieçe: eta presta eçaçe, deus handic sperança gabe: eta çuen saria içanen da handi, eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura benigno da ingratetara eta gaichtoetara. 36 Çareten beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordioso den beçala. 37 Ezteçaçuela iudica, eta etzarete iudicaturen: ezteçaçuela condemna eta etzarete condemnaturen: barka eçaçe, eta barkaturen çaiçe. 38 Emaçe eta emanen çaiçe: neurri ona galkatua, eta higuítua, eta mucurru doana emanen çaiçe çuen golkora: ecen neurtzen duçuen neurri beraz, neurthuren çaiçe çuey-ere aldiz. 39 Halaber erraiten cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua guida ahal deçan? eztira biac hobira eroriren? 40 Ezta discipulua bere magistruaeren gaineco: baina nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da magistru beçala. 41 Eta, cergatic dacussac eure anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapirioari ez atzayo ohartzen? 42 Edo nola ahal derraqueoc eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beguian den fitsa, eurrorrec hire beguian den gapirioa ikusten eztuanean? Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán eure anayeren beguico fitsa. 43 Segur ezta arbore ona, fructu gaichtoa eguiten duena: ez eta arbore gaichtoa, fructu ona eguiten duena. 44 Ecen arbore gucia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorrietaric eztute biltzen ficoric, ezeta sapparretaric, mendematzen mahatsic. 45 Guiçon onac bere bihotzeco thesaur onetic idoquiten du gauça ona: eta guiçon gaichtoac bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquiten du gauça gaichtoa: ecen bihotzeco abundantiatic haren ahoa miço da. 46 Baina cergatic deitzen nauçe launa, launa: eta ez eguiten, nic erraiten ditudanac? 47 Enegana ethorten den gucia, eta ene hitzac ençuten eta hec eguiten dituena: eracutsiren drauçuet nor irudi den. 48 Irudi du etchebat edificatzen duen guiçona, ceinec aitzurto eta barna irequi baitu, eta eçarri fundamenta arroca baten gainean: eta soberná ethorric, fluuioac ereçarri vkan drauca etche hari, eta ecin higuítu du: ecen arroca gainean fundatua cen. 49 Baina ençun vkan dituenac, eta ez equin, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guiçona: ceini ereçarri baitrauca fluuioac, eta bertan erori ičan da, eta etche haren deseguitea handi ičan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz guciac populuac çançuela, sar cedin Capernaumen. 2 Eta Centener baten cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen guciç maite. 3 Eta harc ençun çuenean lesusez, igor citzan harengana Iuduén Ancianoac, othoitztez çayola, ethorric senda leçan haren cerbitzaria. 4 Eta hec ethorri ciradenean lesusgana,

othoitz ceguioten affectionatuqui, cioitela, ecen digne cela nehorc hura aithor lieçón. 5 Ecen maite dic, cioiten, gure nationea eta synagogabat harc edificatu diraucuc. 6 Iesus bada ioan cedin hequin. Baina ia ethetic vrrun handi etzela, Centenerac igor citzan adisquideac harengana, ciotsala, launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean sar adin. 7 Halacotz neure buruà-ere eztiat digne estimatu hiregana ethorteco: baina errac hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 8 Ecen ni nauc berderen meneco guìçon, ditudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari Eguic haur, eta eguiten dic. 9 Eta gauça hauc ençunic Iesusec mirets ceçan harçaz: eta itzuliric erran cieçon berari çarreican companiari, Erraiten drauçuet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. 10 Eta igorri içan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean, eriden ceçaten cerbitzari eri içana sendoric. 11 Eta guertha cedin biharamunean Iesus ioaiten baitzen Naim deitzen cen hirira: eta ioaiten ciraden harequin haren discipuluetaric vnguisco, eta gendetze handia. 12 Eta hirico portaleari hurbildu çayon beçala, huná, eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren seme bakoitza, eta hiritic compania handia cen harequin. 13 Eta alhargun hura ikussi çuenean launac, compassione har ceçan haren gainean, eta erran cieçon, Eztaguinala nigarric. 14 Eta hurbilduric hunqui ceçan kutchá, (orduac gorputza çaramatenac gueldi citecen) eta erran ceçan, Guìçon gazteá, hiri diossat, iaiqui adi. 15 Eta iar cedin hil içana, eta has cedin miñçatzen. Eta eman cieçon hura bere amari. 16 Eta har citzan guciac beldur batec, eta glorificatzen çuten laincoa, erraiten cutela, Segur Propheta handibat iaiqui içan da gure artean, eta segur laincoac visitatu du bere populua. 17 Eta io ceçan harçazco fama hunec ludea gucia eta inguruco comarca gucia. 18 Eta conta cietzoten Iohanes bere discipuluec gauça hauc guciac. 19 Eta deithuric bere discipuluetaric biga Iohanesec igor citzan Iesusgana, cioela, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? 20 Eta ethorriric harengana guìçon hec erran ceçaten, Iohanes Baptistac igorri guiaitic hiregana, dioela, Hi aiz ethorteco cena, ala berce baten beguira gaude? 21 Eta ordu berean anhitz senda ceçan eritassunetaric, eta plaguetaric, eta spiritu gaichtoetaric eta anhitz itsuri ikustea eman cieçén. 22 Guero ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Iohannic conta ietzoque Iohanesi ikussi eta ençun dituçuen gauçac: ecen itsuéc ikustea dutela recebitzen, mainguác diradela ebiltzen, sorhayóac diradela chahutzen gorréc dutela ençuten, hilac diradela resuscitatzen, paubrey çayela Euangelioa predicatzen. 23 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena

nitan. 24 Eta partitu ciradenean Iohanesen mandatariac, has cequiön, Iohanesec populuari erraiten, Ceren ikustera ilki içan çarete desertura? canabera haiceaz erabilten den baten? 25 Baina ceren ikustera ilki içan çarete? guìçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoaetan, eta delicioetan diradenac, reguén palacioetan dirade. 26 Baina ceren ikustera ilki içan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 27 Haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 28 Ecen erraiten drauçuet, emaztetaric iayó diradenén artean ezteela Prophetaric batre Iohanes Baptista baino handiagoric: badaric-ere laincoaren resumán chipièn dena hura baino handiago da. 29 Orduan populua guciac hori ençunic eta publicanoéc iustificac ceçaten laincoa, batheyatu içanic Iohanesen baptismoaz. 30 Baina Phariseu eta Legueco doctor harenganic batheyatu etziradenéc laincoaren conseillua arbuya ceçaten bere buruén contra. 31 Orduan erran ceçan launac, Norequin bada comparaturen ditut generatione hunetaco guìçonac? eta cer irudi dute? 32 Merkatuan iarriric dauden, eta bata berceari oihuz dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéc baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçuegu eta eztuque nigarric eguin. 33 Ecen ethorri da Iohanes Baptista, oguiric iaten ezteuela, ez mahatsarnoric edaten, eta dioçue, Deabrua du. 34 Ethorri da guìçonaren Semea iaten eta edaten duela: eta dioçue, Huná guìçon gormanta eta hordia, eta publicanoén eta vicitze gaichtotacoen adisquidea. 35 Baina iustificatu içan da sapientiá bere haour guciéz. 36 Eta othoitz eguin cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric Phariseuaren etchean, iar cedin mahainean. 37 Eta huná, hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean, ecen hura Phariseuaren etchean mahainean iarria cela, ekar ceçan boeitabat vnguentu, 38 Eta guibeletic haren oinetara cegoela, has cedin nigarrez cegoela haren oinén nigar vriz arregatzen: eta ichucatzen cerauzcan bere buruco adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz vnguenstatzen cituen. 39 Orduan hori ikussiric hura gomitatu çuen Phariseuac erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec, baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den haur hunquitzen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa da. 40 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Simon, badiat cerbait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistruá, errac. 41 Hartzedun batec citián bi çordun, batac cián çor borzehun dinero, eta berceac berroquey eta hamar. 42 Eta hec ez vkanez nondic paga, quitta cieceán biey. Hautaric bada,

errac, ceinec hura maiteago vkanen du? **43** Eta ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içan çayonac. Eta harc erran cieçon, Bidezqui iugeatu duc. **44** Eta emazteaganat itzuliric erran cieçon Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içan nauc, vric ene oinetara eztuc eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arregatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. **45** Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenaz gueroztic, eztuc ene oiney pot egutetic guelditu. **46** Oloz ene buruã eztuc vnctatu: baina hunec vnguentuz vnctatu citic ene oinac. **47** Halacotz erraiten drauat barkatu çaiçcala bere bekatu anhitzac, ecen haguiz onhetsi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago onhesten dic. **48** Guero emazteari erran cieçon, Barkatu çaiçquin eure bekatuac. **49** Eta has citecen elkarrequin mahainean iarric ceudenac, bere artean erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? **50** Baina emazteari erran cieçon, Eure fedeaç saluatu au: oha baquerequin.

8 Eta guero guertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen çuela laincoaren resumá eta hamabiac ciraden harequin: **2** Eta emazte batzu harçaz spiritu gaichtoetic, eta eritassunetic sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içen baitziraden, **3** Eta Ioanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta berkeric anhitz bere onetic hura aiutatzen çutenic. **4** Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri gucietic anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, **5** Ilki cedin ereillebat bere haciaren ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içan cen, eta ceruco choriéc irets ceçaten hura. **6** Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaitzuen hecetasunic: **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorriéc itho ceçaten hura. **8** Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguin ceçan fructu ehunetan hambat. Hauén erraiten oihuz cegoen, Ençuteco behariric duenac, ençun beça. **9** Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. **10** Eta harc erran cieçen, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina bercey comparationez, dacussatelic ikus ezteçaten, eta dançutelic adi ezteçaten. **11** Haur da bada comparatione, Hacia da laincoaren hitza. **12** Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsiric salua eziticeçat. **13** Eta harri gainecoac dirade, ençun dutenean bozcariorequin

recebitzen dutenac hitza: baina hauc erroric eztute, hauc demboratocoz sinhesten duté, eta tentioneco demborán retiratzen dirade. **14** Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze hunetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta ezuté fructuric ekarten. **15** Baina lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac **16** Eta nehorc arguia viztu duenean, eztu hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candeler gainean eçarten du, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençat. **17** Ecen ezta secreturic, aguerturen eztenic: ez estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorriren eztenic. **18** Ikus-açue bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela vste duena-ere edequiren çayo hari. **19** Orduan ethor citecen harengana haren ama eta haren anayeaç, eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. **20** Eta declara cequión, erraiten ceraucatala, Hire ama, eta hire anayeaç lekorean diaudec, hi ikussi naiz. **21** Baina harc ihardesten çuela erran cieçen, Ene ama eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta eguiten dutenac. **22** Eta guertha cedin egun batez, hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: eta erran cieçen, Iragan gaitecen lacaren berce aldera. Eta parti citecen. **23** Eta vncian hec ioaiten ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haicezco tormentabat lacera: eta vrez bethatzen ciraden, eta peril çutén. **24** Orduan hurbilduric iratzar ceçaten hura, cioitela, Magistruá, Magistruá, galdu guihoaçac. Eta harc iratzarriric mehatcha citzan haicea eta vraren tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia eguin cedin. **25** Eta erran cieçen, Non da çuen fedea? Hec icituric ceudela mirets ceçaten, cioitela elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta vra manatzen baititu eta obeditzen baitute? **26** Guero tira ceçaten Gadarenoen comarcarát, cein baita Galilearen aurkaz aurk. **27** Bada hari lurrera ilki eta, bat cequión hiri hartaco guiçon dembora lucez gueroz deabrua çuen-bat: eta abillamenduz etzén veztitzen, eta etchetan etzen egoiten, baina thumbetan. **28** Eta harc ikussi çuenean Iesus, heyagoraz cegoela, egotz ceçan bere buruã haren aitzinera, eta ocengi erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semeá? othoit eguiten drauat, ezneçála, tormenta. **29** Ecen manatzen çuen spiritu satsua guiçonaganic ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta estecaturic cadenz eta cepoez beguiratzen cen: baina estecailluac çathituric eramaiten cen deabruaz desertuetara. **30** Orduan interroga ceçan hura Iesusec, cioela, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. **31** Eta

othoitz eguiten ceraucaten, ezlitzan mana abysmora ioaitera. (Abysos g12) 32 Eta cen han vrdalde handibat alha cenic mendian: eta othoitz eguiten ceraucaten permitti liecén hetara sartzera: eta permitti ciecéen. 33 Ilkiric bada deabruac guiçónaganic sar citecen vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lac-era, eta itho cedin. 34 Eta vrdainéc ikussi çutenean cer eguin içan cen, ihes eguin ceçaten: eta partituristic conta ceçaten hirian eta campoetan. 35 Orduan gendeac ilki citecen eguin içan cenaren ikustera, eta ethor citecen Iesusgana, eta eriden ceçaten guiçona ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztitua, eta cençatua, iarriric cegoela Iesusen oinetara: eta ici citecen. 36 Eta conta ciecen hæy ikussi vkan çutenec-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. 37 Orduan othoitz eguin cieçoten Gadarenoén aldiri inguruco gendetze guciac, parti ledin hetaric: ecen icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, itzul cedin. 38 Eta othoitz ceguión guiçon harc, ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin licén: baina Iesusec igor ceçan, cioela, 39 Itzul adi eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac eguin drauzquián laincoac. Ioan cedin bada hiri gucitic predicatzen cituela Iesusec eguin cerauzcan gauça guciac: 40 Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, recebi baitzeçan gendetzeac: ecen guciac haren beguira ceuden. 41 Orduan huná, ethor cedin Iairus deitzen cen guiçombat, eta hura cen synagogaco principal: eta egotzi çuneean bere buruá Iesusen oinetara, othoitz eguin cieçon sar ledin haren etchera: 42 Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren ingurucoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaiten gendetzeac hertsen çuen. 43 Eta hamabi vrthez gueroztic odola baratzen etzayon, eta medicuetan bere sustantia gucia despendatu çuen, eta batez-ere ecin sendatu içan cen emaztebatec, 44 Hurbilduric guibeletic hunqui ceçan haren arropa ezpainá eta bertan gueldi cedin haren odol iariatzea. 45 Orduan dio Iesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéc vkatzen çutenaren gainean, erran ceçan Pierrisec, eta harequin ciradenéc, Magistruá, gendetzéc hertsen eta aurizquitzen aute, eta dioc, Nor da ni hunqui nauena? 46 Baina Iesusec dio, Norbaitec hunqui nau ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. 47 Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruá haren aitzinera egotziric declara cieçón populu guciaren aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola sendatu içan cen bertan. 48 Eta harc erran cieçón, Alabá aun bihotz on eure fedead sendatu au: oha baquerequin. 49 Oraino hura miñço cela, ethor cedin cembeit synagogaco principalarenetic, hari ciotsala, Hil içan duc hire alabá: ezteçala fatiga Magistrua. 50 Baina Iesusec ençunic

ihardets cieçón nescatcharen aitári. Ezaicela beldur, sinhets eçac solament, eta hura sendaturen baita. 51 Eta etchera sarthuric, etzeçan nehör sartzera vtzi Pierris eta lacques eta Ioannes eta nescatcharen aita eta ama baiçen, 52 Eta nigarrez ceuden guciac, eta lamentatzen çutén: baina harc erran ceçan, Eztaguiçuela nigarric: ezta hil, baina lo datza. 53 Eta truffatzen ciraden harçaz, hil cela iaquinez. 54 Eta harc, guciac campora iraitziric, eta haren escua harturic, oiuhu eguin ceçan, cioela, Nescatchá, iaiqui adi. 55 Eta itzul cedin haren spiritua, eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequiön iatera. 56 Eta spanta citecen haren aita-amá: baina harc mana citzan nehori ezlerroten eguin içan cena.

9 Guero deithuric elkarrequin bere hamabi discipuluac, eman ciecéen bothere eta autoritate deabru gucién gainean, eta eritassunén sendatzeco. 2 Eta igor citzan hec laincoaren resumaren predicatzera, eta erién sendatzera. 3 Eta erran ciecéen, Ezteçaquela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez oguiric, ez diruric, eta eztuçuela birá arropa. 4 Eta cein-ere etchetan sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaitzindezte. 5 Eta norcere recebituren ezpaitzaituzte, ilkiric hiri hartaric, çuen oinetaco errhautsa-ere iharros eçaçue testimoniagetan hayén contra. 6 Hec bada ilkiric ioaiten ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzen çutela leku gucietan. 7 Eta ençun citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciac: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiten baitzutén, ecen Ioannes hiletaric resuscitatu cela. 8 Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetaric resuscitatu cela. 9 Orduan dio Herodesec, Ioanнесi nic buruá edequi draucat: nor da bada haur, ceinez nic baitançuzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. 10 Eta itzuliric Apostoluéc conta cietzoten Iesusi, eguin cituzten gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin Iesus appart. Bethsaida deitzen den hirico leku desertu batetara. 11 Eta gendetzeac hori iaquinic, iarreiçui çaiçcan, eta recebitu cituenean, miñçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çutenac, sendatzen cituen. 12 Eta eguna has cedin beheratzen: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congít gendetzey, ioanic inguruco burguétara eta parropiotara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. 13 Baina erran ciecéen, Eyeçue çuec iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztitiagu borz ogui eta bi arrain baina guehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezpadeçagu iateco. 14 Ecen baciraden borz milla guiçonetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahaindaraz berroguey eta

hamarná. 15 Eta hala eguin ceçaten, eta iar citecen guciac. 16 Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaeren aitzinean eçar litzatençát. 17 lan ceçaten bada guciéc, eta ressasia citecen: eta goititu ičan dirade soberatu ičan çaitzen çathietaric hamabi sasquitara. 18 Eta guertha cedin, hura appart othoitz eguiten cegoela, discipuluac harequin baitziraden eta interroga baitzitzan hec, cioela, Ni nor naicela dioite gendec? 19 Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagocoetaric resuscitatu ičan dela. 20 Eta erran cieçén, Eta çuec nor naicela ni dioçue? Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Christ laincoarena. 21 Orduan harc mehatchatzen citularic mana citzan nehori haur ezlerroten: 22 Cioela, Behar da guiçonaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reproba dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. 23 Guero erraiten cerauen guciy. Baldin nehori hor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. 24 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia: galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, saluaturen du hura. 25 Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere buruá destrui deçan, eta gal dadin? 26 Ecen nor-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz, harçaz ahalque içanen da guiçonaren Semea, dathorreanean bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. 27 Eta erraiten drauçuet eguiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen ez tutenic laincoaren resumá ikus deçaqueteno. 28 Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruán, har baitzitzan Pierris eta ioannes eta lacques, eta igan baitzedin mendi batetara othoitz eguitera. 29 Eta othoitz eguiten cegoela, haren beguitharteco formá mutha cedin, eta haren abillamendua churrit eta chist-mista beçain arguit. 30 Eta huná, bi guiçon minço ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: 31 Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalemen complitzeco çuen fina. 32 Eta Pierris, eta harequin ciradenac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guiçonac. 33 Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean harenganic: Pierrisec erran baitzieçón Iesusi, Magistruá, on duc gu hemen garen, eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etzaquiala cer minço cen. 34 Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguin cedin hodeybat, eta estal citzan hec:

eta ici citecen hodeyean sartzén ciradenean. 35 Orduan vozbat eguin cedin hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, huni beha çaquizquite. 36 Eta voz hura eguiten cela, eriden cedin Iesus bera: eta hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten nehori deus erran ikussi cituzten gauçetaric. 37 Eta guertha cedin ondoco egunean, hec menditic iautsi ciradenean, gendetze handibat encontrura ilki baitzequion hari. 38 Eta huná, compainiaco guiçombat oihuz iar cedin, cioela, Magistruá, othoitz eguiten drauat beha-eçac ene semeaganát: ecen haur bera baicen eztiat. 39 Eta huná, spirituac hartzen dic, eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicatzén dic haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, haur hausten duela. 40 Eta othoitz eguin diraeat hire discipuluey, egotz leçaten hura campora: baina ecin eguin dié. 41 Eta ihardesten duela Iesussec dio, O natione incredula eta gaichtoá, noizdrano finean çuequin içanen naiz eta supportaturen çaituztet? Ekarrac huna eure semea. 42 Eta oraino hurbiltzen cela hauts ceçan hura deabruac eta çathica: eta mehatcha ceçan Iesussec spiritu satsua, eta senda ceçan haourra, eta renda cieçón bere aitari. 43 Eta spanta citecen guciac laincoaren verthute gucizco handiaren gainean. Eta guciac miraculuz ceudela, eguiten cituen gauça gucién gainean, erran cieçén bere discipuluey, 44 Eçar itzaçue çuec hitz hauc çuen beharrietan: ecen içanen da guiçonaren Semea liuraturen baita guiçonén escuetara. 45 Baina hec hitz haur etzuten aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaituztén hura senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzera hitz huneçaz. 46 Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. 47 Eta Iesussec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çuenean, haourtchobat harturic eçar ceçan bere aldean: 48 Eta erran cieçén, Norc-ere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipiena çuen gucion artean, hura içanen da handi. 49 Eta ihardesten çuela Ioannesec erran ceçan, Magistruá, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoitzen cituenic: eta debetatu diagu hura, ceren ezpaitarreic gurequin hiri. 50 Orduan erran cieçón Iesussec, Ezteçaquela debeta, ecen gure contra eztena gure alde da. 51 Eta guertha cedin, haren goiti alchatzeco egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguithartea gogo eguinic Ierusalemera ioaitera. 52 Eta igor citzan mandatariaic bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostatus appain lieçotençát: 53 Baina etzeçaten recebi, ceren haren beguithartea baitzén Ierusalemerrat ioiten cenarena. 54 Eta hori ikussiric haren discipulu lacquesec

eta loannesece erran ceçaten, launa, nahi duc derragun sua iauts dadin cerutic, eta deseguin ditzan, Eliasec-ere eguin çuen beçala? **55** Baina itzuliric lesusec mehatcha citzan hec, cioela, Eztaquiçue cer spiritutaco çareten. **56** Ecen guiçonaren Semea ezta ethorri guiçonén vicién galtzera, baina saluatzera. Eta ioan citecen berce burgu batetara. **57** Guero guertha cedin, hec bidez ioaiten ciradela, erran baitzieçón norbeitec, launa, iarreiquiren natzaic norat-ere ioanen baitaiz. **58** Eta lesusec erran cieçon. Aceriéç çulhoac citié, eta ceruco choriéc ohatzeac: baina guiçonaren Semeac eztic non bere buruá paussa deçan. **59** Baina erran cieçón berce bati, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permiti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. **60** Eta erran cieçón lesusec, Vtzitzac, hilac bere hilén ohorztera: baina hi habil eta denuntia eçac laincoaren resumá. **61** Orduan erran ceçan berce batec-ere, launa, iarreiquiren natzaic hiri: baina permiti ieçadac behin ethecoetatic congít har deçadan. **62** Eta erran cieçón lesusec, Eztuc nehor bere escua goldean eçarten eta guibelerat behatzen duenic propio denic laincoaren resumacotzat.

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruroguey eta hamar-ere, eta igor citzan hec birá bere beguitharte aitzinean, bera ethorteco cen hiri eta leku gucietara. **2** Eta erraiten cerauen, Vztá handi da, baina languile guti: othoitz eguioçue bada vzta labeari, irion ditzan languileac bere vzta. **3** Çoazte, huná nic igorten çaituztet çuec bildotsac otsoén artera beçala. **4** Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapataric: eta nehor bidean ezteçaçuela saluta. **5** Cein-ere etchetan sarthuren baitzarete, lehenic erraçue, Baquea dela etche hunetan. **6** Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çuetara itzuliren da. **7** Eta etche hartan berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiçuenetic: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzaitetzela iragan ethetic etchera. **8** Baina are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaituzte, ian eçaçue aitzinera eçarten çaiçuiçuenetic: **9** Eta sendaitzaçue hartan diraten eriac, eta erreçue, Hurbildu da çuetara laincoaren resumá. **10** Baina cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaituzte recebituren, ilkiric hango carriquetara, erraçue, **11** Çuen hiritic lothu çaicun errhautsa-ere iharrosten dugu çuen contra: guciagatic-ere haur iaquiçue, ecen hurbildu dela çuetara laincoaren resumá. **12** Baina badiotsuet ecen Sodomacoac egun hartan hiri hura baino emequiago tractatuac içanen diradela. **13** Malediczione hiri Chorazin, malediczione hiri Bethsaida, ecen baldin Tyren

eta Sidonen eguin içan balirade çuec baithan eguin içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin iarriric emendatu ciratequeen. **14** Halacotz Tyr eta Sidon emequiago tractatuac içanen dirade iudicioan ecen ez çuec. **15** Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena, iffernurano beheraturen aiz. (Hadés g86) **16** Çuec ençuten çaituztenac, ni ençuten nau: eta çuec iraitzen çaituztenac, ni iraitzen nau: eta ni iraitzen nauenac, ni igorri nauena iraitzen du. **17** Eta itzuli içan dirade hiruroguey eta hamarrac bozcariorequin, cioitela, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciaizquiçue hire icenean: **18** Eta erran cieçén, Ikusten nuen Satan chistmista beçala cerutic erorten. **19** Huná, badrauçuet bothere suguén eta scorpionén gainean ebiteco, eta etsayaren puissança guciaren gainean: eta deussec eztrauçue calteric eguinen. **20** Ordea harçaz etzaitetzela aleguera, ceren spirituac suiet eguiten çaiçuiçuen: baina aitzitic aleguera çaitetze, ceren çuen icenac scribatuac baitirade ceruétan. **21** Ordu hartan berean aleguera cedin Iesus spirituz, eta erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiatic, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey: bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. **22** Orduan discipuluetarat itzuliric erran ceçan, Gauça guciatic niri neure Aitaz eman çaiçquit, eta nehorc eztaqui nor den Semea, Aitác baicen: eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. **23** Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran cieçén, Dohatsu dirade çuec dacusquiçuen gauçac dacusquiten beguiatic. **24** Ecen erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta reguec desiratu vkan dutela çuec ikusten dituçuen gaucén ikustera, eta ezpaituzte ikussi: eta ençuten dituçuen gaucén ençutera, eta ezpaituzte ençun. **25** Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedin, hura tentatzen çuela, eta cioela, Magistruá, cer eguinez vicitze eternala heretaturen dut? (aiñios g166) **26** Eta harc erran cieçón, Leguean cer da scribatua? nola iracurtzen duc? **27** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciatic, eta eure arima guciatic, eta eure indar guciatic, eta eure pensamendu guciatic: eta eure hurcoa eure buruá beçala. **28** Orduan erran cieçón, Vngui ihardetsi duc: hori egui eta vico aiz. **29** Baina harc bere buruá iustificatu nahiz, erran cieçón Iesusi, Eta nor da ene hurcoa? **30** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Guiçombat iausten cen Ierusalemetic lericora, eta eror cedin gaichtaguínén artera, eta hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura erdi hilic vtziric. **31** Eta encontruz Sacrificadorebat iauts cedin bide harçaz beraz: eta hura ikussiric berce aldetic iragan cedin. **32** Halaber Leuitabat-ere leku hartara helduric eta hura

ikussiric, berce aldetic iragan cedin. **33** Baina Samaritanobat bere bidea iragaiten çuela, ethor cedin harengana, eta hura ikussiric compassione har ceçan. **34** Eta hurbilduric lot citzan haren çauriac, emanic olio eta mahatsarno, eta hura eçarriric bere abrearen gainean, eraman ceçan ostaleriala, eta pensa ceçan. **35** Biharamunean partitzean idoquiric bi dinero eman cietzón ostatuari, eta erran cieçón, Errequeitu emóc huni, eta cer-ere guehiago despendaturen baituc, nic itzul nadinean rendaturen drauat. **36** Cein bada hirur hautaric irudi çaic gaichtaguetara erori içan denaren hurco içan dela? **37** Eta harc erran cieçón, Hari misericordia eguin vkan draucana. Diotsa bada lesusec, Oha, hic-ere eguic halaber. **38** Eta guertha cedin hec ioaiten ciradela, hura sar baitzedin burgu batetan: eta emazte, Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere etchera. **39** Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen cenic, harc-ere lesusen oinetara iarriric cegoela, haren hitza ençuten çuen. **40** Baina Martha eguicetotan cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta gueldituric erran ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpác neuror cerbitzatzera vtziten nauen? erroc bada ni aldiz aiuta neçan. **41** Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta tormentatzen aiz anhitz gauçaren ondoan: **42** Ordea gauçabat dun necessarió. Baina Mariac parte ona hautatu din, cein ezpaizayo edequiren.

11 Guertha cedin halaber leku batetan othoitz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçón bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc othoitz eguiten, loannesec-ere bere discipuluey iracatsi drauen beçala. **2** Eta erran cieçén, Othoitz eguiten duçuenean, erran eçaçue, Gure Aita ceruètan aicena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruán beçala, lurrean-ere. **3** Gure eguneco oguia iguc egunecotzat. **4** Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen dirauèagu guri çor draucuten guciey. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. **5** Eta erran cieçén, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-erditan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: **6** Ecen ene adisquidebat ethorri içan duc bidetic enegana, eta eztiát cer aitzinean eçar dieçodan. **7** Eta harc barnetic ihardesten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc ohean: ecin iaiqui niaitec hiri emaitera. **8** Erraiten drauçuet, baldin iaiquiric eman ezpadieço-ere, ceren haren adisquide den: halere haren muthiritassunagatic iaiquiric emanén drauca combat-ere behar baitu. **9** Eta nic erraiten drauçuet, Esca

çaitetzte, eta emanen çaiçue: bilhaeçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue eta irequiren çaiçue. **10** Ecen escatzen den guciac recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayo. **11** Eta cein da çuetaric aitá, semea ogui esca badaquió, harribat emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquio, ala arrainaren lekuan suguebat emanen drauca? **12** Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona emanen drauca? **13** Beraz çuec baldin gaichto çaretelaric, badaquiçue gauça onén çuen haourrey emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestialac emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçconey. **14** Orduan egotz ceçan campora deabrubat, eta hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki cenean, miña baitzedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc. **15** Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu campora deabruac. **16** Eta berceac tentatzen çutela, signo cerutic esquez çaiçcan. **17** Baina harc nola baitzequizuan hayén pensamenduac, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, deseguiten da: eta etche bere contra partitua erorten da. **18** Eta baldin Satan-ere bere contra partitua bada, nolatan haren resumá egonen da? ecen badioçue Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic deabruac. **19** Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec içanen dirade çuen iuge. **20** Baina baldin laincoaren erhiac campora egoizten baditut deabruac, segur heldu içan da çuetara laincoaren resumá. **21** Guiçon borthiz harmatu batec beguiratzen duenean bere iaureguia, baquean dirade harc dituen gauçác. **22** Baina bera baino borhitzago batec acomettaturic garait badeça, haren harmadura gucia, ceinetan fida baitzén, edequiten du, eta haren ostillamendua distribuitzen. **23** Enequin eztena ene contra da: eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da, **24** Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku leihorréz dabila, paussu bilha: eta erideiten eztuenean, dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan bainaiz. **25** Eta ethorric erideiten du hura escobatua eta appaindua. **26** Eta orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten da guiçon haren azquen conditionea lehena baino gaichtoago. **27** Eta guertha cedin gauça hauc erraiten cituela, alchaturic voza emazte batec populuaren artetic, erran baitzieçón, Dohatsu dituc hi egari auen sabela, eta hic edosqui dituán vगतac. **28** Eta harc erran ceçan, Baina aitzitic dohatsu dirade laincoaren hitza ençuten, eta hura beguiratzen dutenac. **29** Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten,

Generacione haur gaichtoa da: signo esquez dago: baina signoric etzayó emanen Ionas prophetaren signoa baicen. 30 Ecen nola Ionas Niniuacoey signo ičan baitzayen, hala ičanen çayó guiçonaren Semea-ere generacione huni. 31 Egu-erdi aldeco reguina iaiquiren da iudicioan generacione hunetaco guiçonequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: 32 Niniuaco guiçonac iaiquiren dirade iudicioan generacione hunequin, eta condemnaturen duté: ceren Ionasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, Ionas bainoagoa leku hunetan. 33 Eta nehorc candela irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzurupean: baina candelerean, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençat. 34 Gorputzaren candelá, beguia da: beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gucia ere argui duquec: baina gaichto bada, hire gorputza-ere ilhun duquec. 35 Considera eçac bada hitan den arguia ilhumbe ezten. 36 Beraz baldin hire gorputz gucia argui bada, parteric batre ilhunic eztuela: argui ičanen duc gucia, candelác bere claretateaz arguitzen auènean beçala. 37 Eta minçatu cenean, othoitz eguin cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. 38 Baita Phariseuac hori ikussiric mirets ceçan ceren lehenic ezpaitzedin ikuz barazcal aitzinean. 39 Eta erran cieçón launac, Baina çuec Phariseuoc coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta gaichtaqueriaz. 40 Adimendu gabeác, campocoa eguin duenac eztu barnecoa ere eguin? 41 Aitzitic duçuenetic emaçue elemosynatan: eta huna, gauça guciac chahu dituqueçue. 42 Baina maledictione çuen gainean Phariseuác: ecen detchematzen dituçue menthá eta rutá, eta baratze belhar gucia, baina vtziten dituçue guibelera laincoaren iugemendua eta charitatea: hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. 44 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen monument agueri eztiradenac beçala çarete, eta hayén gainean dabilizan guiçonéc ezpaitaquizquite. 45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoretaric batec diotsa, Magistrua, gauça horién erraitean gu-ere iniuriatzen gaituc. 46 Eta harc dio, Maledictione çuen gainean-ere Legueco doctorác, ecen cargatzen dituçue guiçonac carga iassaiteco nequezcoez: baina ceuroc çuen erhietaric batez ezituçue cargác hunquitzen. 47 Maledictione çuen gainean, ecen edificatzen dituçue Prophetén thumbác, eta çuen aitéc hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testificatzen duçue ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duçuela: ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituçue hayén thumbác. 49 Halacotz laincoaren sapientiac-ere erran du,

Igorriren ditut hetara Prophetác eta Apostoluac, eta hetaric hilen duté eta persecutaturen. 50 Nacione huni galdeguin daquionçat, munduaren creationeaz gueroztic issuri den Propheta gucién odola: 51 Abelen odoletic Zachariasen odolerano, cein hil vkan baitzutén aldareari eta templeari artean: are diotsuet, galde eguinen çayola nacione huni. 52 Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eçagutzearen gakoia kendu duçue: ceuroc etzarete sarthu ičan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituçue. 53 Eta gauça hauc hæy erraiten cerazutenean, has cequitzon Scribác eta Phariseuac haguitz hertsen, eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aiherrez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Bizquitartean bildu ičanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizkiten baitzutén, has cequién erraiten bere discipuluey, Lehenic beguira çaitetzte Phariseuén altchagaritic, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhumbean erran dituçuen gauçác, arguien ençunen dirade: eta beharrira gambaretan erran duçuen, predicatione da etche gainetan. 4 Eta diotsuet çuey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric eguin deçaten. 5 Baina eracutsiren drauçuet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó autoritatea duenarén: are diotsuet, haren beldur çareten. (Geenna g1067) 6 Eztira borz parra-chori bi dirutchotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahanciric laincoaren aitzinean? 7 Baina çuen buruco bilo guciac-ere contatuac dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duçue çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guiçonon aitzinean, guiçonaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Baina ni guiçonén aitzinean vkaturen nauena, vkatua ičanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norc-ere erranen baitu hitzic guiçonaren Semearen contra barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 Eta eramanen çaitutzenean synagoguetara, eta magistratuetara, eta potestatetara, eztuçuela ansiaric, nola edo cer ihardetsiren duçuen edo cer erranen. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu hartan berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran cieçón gendetzecoetaric batec, Magistruá, erróc ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 Baina harc erran cieçón, Guiçoná, norc eçarri nau ni iuge, edo partizale çuen gainean? 15 Guero erran cieçón, Ikussaçue, eta beguira çaitetzte auaritiatic: ecen

cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, bere vicia eztu bere onetari. 16 Eta erran ciecéen comparationebat, cioela, Guiçon abrats baten landéc abundantqui fructu ekarri vkan duté: 17 Eta gogueta eguiten çuen bere baithan, cioela, Cer eguinen dut? ecen ez tut nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta erran ceçan, Haur eguinen dut: desegüinen ditut neure granerac, eta handiagoc eguinen ditut: eta hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure onac. 19 Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, badituc on handiac anhitz vrthetacozat bilduac: reposa adí, ian eçac, edan eçac, eta atseguin har eçac. 20 Baina erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurco gauèan eure arimá edequiren çaic: eta dituán gauçác, noren içanen dirade? 21 Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituen, eta laincoa baithan abrats eztena. 22 Orduan erran ciecéen bere discipuluey, Halacotz diotsuet, ez tuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen: ez eta gorputzaz cerçaz vezturen çareten. 23 Vicia vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. 24 Considera itzaçue beleac, ecen ez tutela ereiten ez biltzen, eta hec ez tuté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choriéc baino guehiago balio duçue? 25 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 26 Bada baldin chipién dena-ere ecin badaquiçue, cer goiticoéz arthatsu çarete? 27 Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: ez tirade nekaten, eta ez tute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin ez teta veztitu içan hetaric bat beçala. 28 Bada baldin egun landán belhar dena, eta bihar labeen eçarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac 29 Çuec beraz eztaguçuela galderic cer ianen duçuen edo cer edanen: eta ez taitez teta dudán iar 30 Ecen gauça hauc guciac munduco gendéc bilhatzen dituzté: baina çuen Aitac badaqui, ecen hauèn beharra baduçuela. 31 Bainaitzitic bilha eçaçue laincoaren resumá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçuçué gaineraco. 32 Ezaicela beldur tropel chipiá, ecen çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren emaitera. 33 Sal itzaçue çuen onac, eta eman itzaçue elemosynatan. Eguin itzaçue ceurondaco çahartzen ez tiraden mulsác, ceruètan thesaur nehoiz-ere falta ez taitembat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non cerrenec ezpaitu desegüinen. 34 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 35 Bira çuen guerrunceac guerricatuac, eta çuen candelác irachequiác. 36 Eta çuec çareten noiz hayén nabussia ez tteyetic itzul daiten beguira dauden guiçonetarát irudi: dathorreanean, eta borthá bulka deçanean, bertan irequi deçotençat. 37 Dohatsu dirade cerbitzari hec,

cein dathorreanean nabussiac eridenen baititu iratzarriac: eguiac diotsuet guerricaturen dela bera, eta mahaianean iar eraciren dituela, eta aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. 38 Eta baldin badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari hec. 39 Eta haur iaquiçue, ecen baldin baleaqui aita familiaric cer orduz ohoina ethorteco licén, veilla leçaqueela, eta ez leçaqueela vtzi çulhatzera bere etchea. 40 Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste ez tuçuen orduan guiçonaren Semea ethorriren da. 41 Orduan erran cieçón Pierrisec, launa, guri erraiten draucuc comparatione hori ala bay guciyere? 42 Eta erran ceçan launac, Cein da despensér leyalá eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençat? 43 Dohatsu da cerbitzari hura, dathorreanean nabussiac hala eguiten eridenen duena. 44 Eguiazqui erraiten drauçuet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. 45 Eta baldin erran badaçua cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzen muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen: 46 Ethorriren da cerbitzari haren nabussia, harc vste ez tuten egunean, eta ez taquiaren oreanean: eta bereciren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. 47 Eta bere nabussiaren vorondatea eçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura eguin, ceaturen da anhitz vkaldiz: 48 Baina eçagutu ez tuena, eta ce hatu içateco merci duqueen gauçac eguin dituen, ceaturen da vkaldi gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguinen çayó: eta beguiratzera anhitz eman içan çayonari, hambat guehiago galde eguinen çayó. 49 Suaren emaitera ethorri naiz lurrera: eta cer nahi dut guehiago baldin ia irachequia bada? 50 Baina baptismo batez batheyatzeco naiz, eta nola hertsen naiz haur compli daiten artean? 51 Vste duçue ecen lurrean baquearen eçartera ethorri naicela? ez, diotsuet, baina diuisionearen. 52 Ecen hemendic harát içanen dirade borz etche batetan diuisionetan diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. 53 Diuisionetan içanen da aítá semearen contra, eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, eta alabá amaren contra: ama-guinharrebá bere errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren contra. 54 Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, lkus deçaçueanean hodeybat alchatzen dela Occidentetic, bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen da. 55 Eta hegoác draunsanean, erraiten duçue, ecen bero eguinen duela: eta hala guerthatzen da. 56 Hypocritác, ceruären eta lurraren itchuraren iugeatzen daquiçue: eta dembora hunez nola ez tuçue iugeatzen? 57 Eta nola ceuron buruz-

ere eztoque iugeatzen bide dena? 58 Bada ioaiten aicenean eure partida contrastarequin magistratuagana, enseyada iudidean haren menetic ilkiten: tira ezeçançat iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta sargeantac eçar ezeçan presoindeguan. 59 Erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic azquen pelata-ere renda diroqueano.

13 Eta baciraden batzu dembora hartan berean hari contatzen ceraucatenic Galileanoéz, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. 2 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Vste duçue ecen Galileano hauc berce Galileano guciac baino bekatoreago ciradela, ceren halaco gauçác suffritu baititutze? 3 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezaçaitezte guciac halaber galduren çarete. 4 Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duçue Ierusalemeco habitant guciac baino hoguendunago ciradela? 5 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezaçaitezte, guciac halaber galduren çarete. 6 Erraiten çuen comparatione haur-ere, ficotzebat çuen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. 7 Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta eztiat erideiten: picca eçac: certaco lurra-ere empatchatzen du? 8 Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duquedano, eta vngarri eman deçaqueodano. 9 Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezpere, guero piccaturen duquec. 10 Eta iracasten ari cen synagoga batetan Sabbathoan. 11 Eta huná, emaztebat ethor cedin eritassunezco spiritua çuenic ia hemeçortzi vrthez: eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent ceiten. 12 Eta hura ikussi çunecan lesusec dei ceçan beregana, eta erran cieçón, Emaztea, lachatu aiz eure eritassunetic. 13 Eta gainean eçar cietzón escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen çuen laincoa. 14 Baina ihardesten çuela synagogaco principalac, gaitzituric ceren Sabbathoan sendatu çuen lesusec, erran cieçon populuari, Sey egun dirade ceinetan lan eguin behar baita, hetan badaçatozte eta senda çaitetzte, eta ez Sabbath egunecan. 15 Ihardets cieçón bada launac, eta erran ceçan, Hypocritá, çuetaric batbederac Sabbathoan ezto lachatzen bere idia edo bere astoa mangederatic, eta eramaiten ederatera? 16 Eta Abrahamen alaba haur, cein estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrthe duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar Sabbath egunecan? 17 Eta gauça hauc harc erraiten citunecan, confunditzen ciraden hari contrastatzen çaiçquion guciac: baina populu gucia alegueratzen cen

harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. 18 Orduan erraiten çuen lesusec, Cer irudi du laincoaren resumác? eta cerequin comparaturen dut hura? 19 Mustarda bihia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzecan, eta haz cedin eta arbore handia eguin cedin eta ceruco choriéc ohatzeac eguin dituzte haren adarretan. 20 Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumác? 21 Altchagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gucia altchatu liçateno. 22 Guero iragaiten cen hirietan eta burguètan, iracasten çuela, eta Ierusalemertaco bidea eguiten çuela. 23 Eta erran cieçón norbeitec, launa, gutiac dira saluatzen diradenac? Eta harc erran cieçén, 24 Enseyada çaitetzte sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauçuet, sarthu nahiz ebiliren diradela, eta ecin sarthuren baitirade. 25 Eta aita familia iaiqui datenean, eta borthá ertsi duqueenean, eta has çaitetztenecan campoan egoiten, eta bortharen bulkatzen, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauçue, Eztaquit çuec nongo çareten. 26 Orduan hassiren çarete erraiten, lan diagu hire presentían, eta edan diagu, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. 27 Eta erranen du, Erraiten drauçuet eztaquit çuec nongo çareten: parti çaitetzte eneganic iniquitate eguiten duçuen guciác. 28 Han içanen da nigar eta hortz garrascots: ikus ditzaçunecan Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Propheta guciac laincoaren resumán, eta çuec campora irazitzen çaretela. 29 Orduan ethorriren dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta Eguerditic: eta iarriren dirade mahainecan laincoaren resumán. 30 Eta huná, dirade azquen, lehen içanen diradenac: eta dirade lehen, azquen içanen diradenac. 31 Egun hartan berean hurbil citecen Phariseuetaric batzu, erraiten ceraucata, Ilki adí, eta oha hemendic: ecen Herodesec hil nahi au. 32 Eta erran cieçén, Çoazte eta erroçue aceri hari, Huná, egoizten citiát deabruac campora, eta sendatzea acabatzen diát egun eta bihar, eta hereneco egunecan fin hartzen diat. 33 Baina bide eguin behar diat egun eta bihar eta etzi: ecen ezto guerthatzen Prophetaric batre hil dadin Ierusalemetic lekora. 34 Ierusalemec, Ierusalemec, ceinec hiltzen baitituc Prophetác, eta lapidatzen hiregana igorri diradenac, cembat aldiz nahi vkan ditut bildu hire haourrac, oilloac bere chito alde bere hegalén azpira beçala, eta ezpaituque nahi vkan? 35 Horrá vtziten çaiçue çuen etchea desert. Baina eguiac diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha daiteno darraçuen, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

14 Guertha cedin halaber hura ethorri cenean Phariseuetaco principal baten etchera Sabbathoan bere

refectionearen hartzera, hec gogoia emaiten baitzeraucaten. 2 Eta huná, guiçon hydropicobat cen haren aitzinean. 3 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçén Legueco doctorey eta Phariseuey, cioela, Sori da Sabbathoan sendatzea? 4 Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hura harturic senda ceçan, eta igor ceçan. 5 Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquió, eztu bertan hura idoquiren Sabbath egunean? 6 Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaqueoten. 7 Erraiten cerauen halaber gomitatu içan ciradeneý comparationebat, gogoatzen çuela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, 8 Norbeitet dei açanean ezteyeta, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino ohoratuagobat harc deithu duen: 9 Eta ethorriric hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçán, Emóc huni lekua: eta orduan has ezadin ahalquerequin azquen lekuaren eduquiten. 10 Baina gomitatu aicenean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorrenean hi gomitatu auenac erran dieçançat, Adisquideá, içan adi gorago: orduan duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. 11 Ecen bere buruá goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruá beheratzen duena, goraturen da. 12 Eta bera gomitatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten duanean barazcaribat edo affaribat, eztiizala dei eure adisquideac, ez eure anayead, ez eure ahaideac, ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetic gomita ezeçatençat, eta ordaina renda eztaquián. 13 Baina eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, impotentac, mainguác, itsuac: 14 Eta dohatsu içanen aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurrectionean. 15 Eta gauça hauc ençunic harequin mahainean iarriric ceudenetaric batec erran cieçón, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. 16 Eta harc erran cieçón, Guiçon batec eguin ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: 17 Eta igor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuéy erraitera, Çatozte, ecen gauça guciac prest dirade. 18 Baina guciac has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçón, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitz eguiten drauat, eduqui neçac excusatutan. 19 Eta berceac erran ceçan, Borz idi vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitz eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. 20 Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotz ecin niathorrec. 21 Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduan asserreturic aitafamiliaç erran cieçón bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carrietara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguác eta itsuac huna barnera erekar itzac. 22 Eta erran ceçan

cerbitzariac, Nabussiá, eguin içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. 23 Orduan erran cieçón nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berroetara, eta bortchaitzac, sartzera bethe dadingát ene etchea. 24 Ecen erraiten drauçuet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batec-ere ezuela ene affaritic dastaturen. 25 Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçén. 26 Baldin nehore negana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditu bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayead eta arrebác, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. 27 Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. 28 Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gostuac contatzen eztiituená, eya acabatzeco baduenez? 29 Fundamenta eçarri duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guciac harçaz truffatzen has eztiitecençat, dioitela, 30 Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. 31 Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen ez tuen, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez, hoguey millarequin haren contra ethorten denari? 32 Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore igoriric baque esquez iarten da. 33 Hala beraz, norc-ere çuetaric bere on guciac ezpaititu renuntiatzen hura ecin date ene discipulu. 34 On da gatza: baina baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? 35 Ezta lurrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina camporat egoizten da hura. Ençuteco beharriric duenac, ençun beca.

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitze gaichtotaco guciac, hura ençun leçatençat. 2 Eta murmuratzen çutén Phariseuéc eta Scribéc, cioitela, hunec gende vicitze gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. 3 Baina harc erran cieçén comparatione haur, cioela, 4 Cein guiçonec çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, eztiitu vtziten lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? 5 Eta eriden duenean eçarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. 6 Guero ethorriric etchera, deitzen ditu adisquideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetzte enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. 7 Erraiten drauçuet ecen hala bozcario içanen dela ceruán bekatore emendatzen den baten 8 Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, eztu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? 9 Eta eriden duenean, deitzen ditu emazte adisquideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetzte enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. 10 Hala, diotsuet, bozcario içanen

dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. **11** Halaber erran ceçan, Guiçon batec cituen bi seme: **12** Eta hetaric gaztenac erran cieçón aitári, Aitá, indac onhassunetic niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. **13** Eta egun gutiren buruán, guciac bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. **14** Gucia despendatu vkan çuenean, eguin içan cen gossete gogorbat herri hartan, eta hura has cedin behar içaten: **15** Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. **16** Eta desir çuen vrdéc iaten çuten maguinchetaric bere sabelaren bethatzera: eta nehorc etzeraucan emaiten. **17** Eta bere buruári ohart cequionean, erran ceçan, Combatalocacer diraden ene aitaren etchean oguia frango dutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! **18** laiquiric ioanen naiz neure aitagana, eta erranen draucat, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean. **19** Eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco: eguin neçac eure alocaceretaric bat beçala. **20** laiquiric bada ethor cedin bere aitagana. Eta hura oraino vrrun cela, ikus ceçan bere aitac, eta compassione har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruá haren leppora, eta pot eguin cieçon. **21** Eta erran cieçón semeac, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco. **22** Orduan erran cieçén aitác bere cerbitzariey, Ekarçue arropa principalena, eta iaunz eçoçue: eta emoçue erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: **23** Eta ekarriric aretze guicena, hil eçaçue: eta iaten dugula atseguin har deçagun. **24** Ecen ene seme haur hil cen, eta harçara viztu da: galdu cen, eta eriden da. Eta has citecen atseguin hartzen. **25** Eta cen haren seme çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citzan melodiá eta dançác. **26** Eta deithuric cerbitzarietaric bat, interroga ceçan hura cer cen. **27** Eta harc erran cieçón, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aitac aretze guicembat, ceren ossoric hura recebitu duen. **28** Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aitác bada ilkiric othoitiz eguin cieçon. **29** Baina harc ihardesten çuela erran cieçón bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eztiat iragan, eta egundano pitinabat eztrautac eman neure adisqueidequin atseguin hartzeco. **30** Baina hire seme haur, ceinec iretzi vkan baitu hire onhassun gucia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucac huni aretze guicena. **31** Eta harc erran cieçón, Semé, hi bethi enequin aiz, eta ene gucia hire duc: **32** Eta atseguin hartu behar çuán eta alegueratu,

ceren hire anaye haur hil baitzén, eta viztu baita, galdu baitzén, eta eriden baita.

16 Eta erran cieçén bere discipuluey-ere, Guiçon abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: **2** Eta hura deithuric erran cieçón, Cer dançut haur hiçaz? renda eçac eure despensaren contua: ecen guehiagoric ecin aiçate despensér. **3** Orduan erran ceçan bere baithan despenserac, Cer eguinen dut, neure nabussiac despensaren carguá edequiten drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daidit, esque ebiltera ahalque naiz. **4** Badaquit cer eguinen dudán, despensergoatic kendu naicenean recebi neçatençát batzuc bere etchetara. **5** Orduan deithuric bere nabussiaren çordunetaric batbedera, erran cieçón lehenari, Combataçor draucac ene nabussiaric? **6** Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta iarriric fitetz, scriba eçac berroquey eta hamar **7** Guero berce bati erran cieçón, Eta hic combataçorduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta scriba eçac lauroquey. **8** Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui eguin vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrac çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (aiōn g165) **9** Eta nic erraiten drauçuet, Eguin itzaçue çuendaco adisqueideac abrasassun iniquoéz falta çaitzetenen recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (aiōnios g166) **10** Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. **11** Bada baldin abrasassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrasassun eguiazcoetan nor fidaturen çaiçue? **12** Eta baldin berceren gauçán leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauçue? **13** Cerbitzaric batec-ere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrasassunac **14** Eta gauça hauc guciac ençuten cituzten Phariseuec-ere, cein baitziraden auaritoso: eta harçaz truffatzen ciraden **15** Eta erran cieçén, Çuec çarete çuen buruác iustificatzen dituçuenac guiçonén aitzinean: baina laincoac badaçaguzqui çuen bihotzac: ecen guiçoney gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. **16** Legueac eta Prophetéc iraun duté loannesganano: dembora harçaz gueroztic laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hura du bortchatzen. **17** Errachago da ceruá eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutsbat eror dadin. **18** Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconcen baita, adulterio iauquiten du:

eta senharrac vtzi duenarequin ezconcen denac, adulterio iauquiten du. **19** Cen bada guiçon abratsbat, eta veztizen cen escarlataz eta cetaz, eta egun oroz tractatzen cen vngui eta magnificoqui. **20** Cen halaber paubrebat Lazaro deitzen cenic, cein baitzetzan haren borthán, çauriz bethea. **21** Eta çuen desir abratsaren mahainetic erorten ciraden appurretatic assetzeco, baina are orac ethorten ciraden eta haren çauriac limicatzen cituztén. **22** Guertha cedin bada hil baitzedin paubrea, eta eraman baitzedin Aingueruéz Abrahamen bulharrera: hil cedin bada abrats hura-ere, eta ohortze ičan cen. **23** Eta iffenuetan bere beguiac goiti altchaturic tormentetan cela, ikus ceçan Abraham vrrundanic, eta Lazaro haren bulharrean: (**Hadēs 986**) **24** Orduan harc oihuz cegoela erran ceçan, Aita Abrahám, auc misericordia niçaz, eta igor eçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoa vrean, eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzen nauc gar hunetan. **25** Eta erran ceçan Abrahamec, Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu dituala, eta Lazaroc halaber gaitzac: eta orain haur consolatzen duc, eta hi tormentatzen aiz. **26** Eta berce alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenac, ecin baititezque, ezeta hortíc hunát iragan. **27** Eta erran ceçan harc, Othoitz eguiten drauat beraz, Aitá, igor deçán hori ene aitaren etchera. **28** Ecen bacitiat borz anaye, hæy testifica diecençát, hec-ere ezatocençat tormentazco leku hunetara. **29** Diotsa Abrahamec, Bacitié Moyses eta Prophetác: ençun bitzate hec. **30** Baina harc erran ceçan, Ez, aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan badadi hetara, emendaturen dituc. **31** Eta Abrahamec erran cieçón, Baldin Moyses eta Prophetác ençuten ezpadituzte, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, ezié sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandaloac ezatocen: baina maledictione hari, norçaz ethorten baitirade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hautaric bat scandaliza deçan. **3** Beguira çaitetzte, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçóç. **4** Eta baldin çazpitan egunean faltatzen badu hire contra, eta çazpitan egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçoten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc fedea. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueote marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adi itsassoan: eta obedi cinçaqueizte. **7** Baina

ceinec çuetaric, cerbitzaribat duenean laboratzen edo abrán bazcatzen ari denic, landatic itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahainean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duquedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerric othe drauca cerbitzari hari, ceren eguin baititu manatu ičan çaiçzan gauçac? Eztut vste. **10** Hala çuec-ere, eguin dituqueçueanean manatu ičan çaiçquiçuen gauça guciac, erraçue, Cerbitzari inutilac gara: eguin behar guenduena eguin vkan dugu. **11** Eta guertha cedin hura Ierusalemert ioaiten iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bathu ičan çaiçzan hamar guiçon sorhayo, eta gueldi citecen vrrun: **13** Eta altcha ceçaten voza, cioitela, Iesus magistrúa, auc misericordia guçaz. **14** Eta ikussi citunean erran cieçén, Çoazte, eracuts ietzeçue çuen buruác Sacrificadorey. Eta guertha cedin, ioaiten ciradela chahu baitzitecen. **15** Eta hetaric batec ikussi çuenean, ecen sendatu cela, itzul cedin, glorificatzen çuela laincoa ocengui: **16** Eta egotz ceçan bere buruá ahozpez haren oinetara, esquerrac emaiten cerauzcala, eta haur cen Samaritano. **17** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Eztirade hamarrac chahutu ičan? Bedratziac bada non dirade? **18** Batre ezta eriden ičan itzuli denic, laincoari gloria emaitera, arrotz haur baicen. **19** Eta erran cieçón hari, laiquiric oha, eure fedeaç saluatu au. **20** Eta interrogatu ičanic Phariseuéz noiz ethorteco cen laincoaren resumá: ihardets cieçén, eta erran, Ezta ethorriren laincoaren resumá paradarequin: **21** Eta ez tute erranen, Huná hemen, edo, hará han: ecen huná, laincoaren resumá barnean duçue. **22** Halaber erran cieçén discipuluey, Ethorriren dirade egunac desiraturen baituçue guiçonaren Semearen egunetaric baten ikustera, eta ezpaituçue ikussiren. **23** Eta erranen çaiçue çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreitela. **24** Ecen nola chistmistac argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala ičanen da guiçonaren Semea-ere bere egunean. **25** Baina lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reproba dadin natione hunez. **26** Eta nola eguin baitzedin Noeren egunetan, hala ičanen da guiçonaren Semearen egunetan-ere. **27** Iaten çutén, edaten çutén, emazte hartzen çutén eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciac. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere eguin ičan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzen çutén, edificatzen çutén: **29** Baina Lot Sodomatic ilki cen egunean, suz eta suphrez vri eguin ceçan

cerutic, eta guciac desequin citzan: **30** Halaber ičanen da guiçonaren Semea declaraturen den egunean. **31** Egun hartan etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchean badu, ezalbeiledi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeiledi itzul guibelecoetara. **32** Orhoit çaitetze Lot-en emazteaz. **33** Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzan, harc du galduren hura: eta norc-ere galduren baitu, viuificaturen du hura. **34** Erraiten drauçuet, gau hartan biga ičanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtziren. **35** Biga ičanen dirade elkarrequin errotan ehaiten duqueitenic: bata harturen da, eta bercea vtziren. **36** Biga ičanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtziren. **37** Orduan ihardesten dutela, erraiten draucate, Non launa? Eta harc erran cieçén, Non-ere ičanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran ciecen comparationebat-ere fin hunetaracotz ecen bethi othoitz eguin behar dela, enoyatu gabe: **2** Cioela, lugebat cen hiri batetan laincoaren beldur etzenic, eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: **3** Eta cen hiri hartan emazte alhargumbat, eta ethor cedin harengana, cioela, Eguidac iustitia neure partida contrastaz. **4** Eta harc etzuen deus eguin nahi vkan dembora lucez: baina guero erran ceçan bere baithan, laincoaren beldur ezpanaiz-ere eta nehorçaz conturic ez eguitenagatic: **5** Badaric-ere ceren fascheria emaiten baitraut alhargun hunec, iustitia eguinen draucat, finean-ere ethoriz buruá hauts eztieçadan. **6** Eta dio launac, Ençuçue cer iuge gaichto harc erraiten duen: **7** Bada laincoac eztraue iustitia eguinen bere elegitu gau eta egun hari oihuz dagozcaney, hayén alde asserretzera luçatzen badu-ere? **8** Erraiten drauçuet, ecen hayén mendequioa eguinen duela sarri. Baina guiçonaren Semea dathorreanean, eridenen othe du federic lurrean? **9** Eta erran cieçén bere buruétan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac deus-ere estimatzen etzituzteney, comparatione haur: **10** Bi guiçon igan ičan ciraden templa othoitz eguitera, bata Phariseu eta bercea publicano: **11** Phariseuac cegoela gauça hauçaz bere baithan othoitz eguiten çuen, laincoá, esquerrac emaiten drauzquiat ceren ezpainaiz berce guiçon harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano haur beçala-ere. **12** Astean biguetan eguiten diat barur, posseditzen ditudan gauça guçietaric hamarrenac emaiten citiát. **13** Eta publicanoac vrrun cegoela, etzituen are beguiac-ere cerurat altchatu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón, cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreoni. **14** Badiotsuet, iausti ičan dela haur iustificaturic bere etcherat, eta ez bercea: ecen bere buruá goratzen duen gucia,

beheraturen da: eta bere buruá beheratzen duena, goraturen da. **15** Eta ekarten cituzten harengana haour chipiac-ere, hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipuluéc, mehatcha citzaten. **16** Baina lesusec haourtchoac beregana deithuric, erran ceçan, Vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta ezitzaçuela ematcha: ecen hunelacoén da laincoaren resumá. **17** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtchoac beçala, ezteza sarthuren hartan. **18** Orduan interroga ceçan cembeit iaunec, cioela, Magistru oná, cer eguinez, vicitze eternala possedituren dut? (aiñnios g166) **19** Eta erran cieçon lesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat baicen, eta hura, laincoa. **20** Manamenduc badaquizquic, Eztuc adulteraturen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure ama. **21** Eta harc erran ceçan, Horiac guciac beguiratu citiát neure gaztetassunetic. **22** Eta lesusec hori ençunic erran cieçon, Oraino gauçabat falta çaic: duán gucia sal eçac eta eman iecec paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri. **23** Eta hura gauça horiac ençunic, triste cedin: ecen guciç abratsa cen. **24** Eta ikussiric lesusec hura haguitz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz den onhassundunac laincoaren resumán sar ditecen! **25** Ecen errachago da cablebat sar dadin orratzaren çulhotic, ecen ez abratsa sar dadin laincoaren resumán. **26** Eta haur ençun vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua ahal daite? **27** Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan impossible diraden gauçác, possible dirade laincoa baithan. **28** Eta erran ceçan Pierriseç, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciác, eta iarreiqui gaitzaizquic hiri. **29** Eta harc erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, nehor ezteza vtzi duenic etchea, edo aitamác, edo anayec, edo emaztea, edo haourrac laincoaren resumaren causaz, **30** Non vnguiz guehiago recebi ezteçan dembora hunetan, eta ethorteco den seculán vicitze eternala. (aiñ g165, aiñnios g166) **31** Eta harturic hamabiac erran ciecen, Huná, igaiten gara Ierusalem, eta complituren çaziquíó, guiçonaren Semeari Prophetéz scribatu ičan diraden gauça guciac. **32** Ecen Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen eta thustaturen da. **33** Eta açotatu duqueitenean, hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **34** Eta hec gauça hautaric etzeçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc hetaric estaliac, eta erraiten ciradenac etzituzten aditzen. **35** Eta guertha cedin hura Iericorát hurbiltzen cela, itsubat baitzén iarria bide bazterrean esque cegoela. **36** Eta harc ençun ceçanean populua iragaiten, galde eguin ceçan, hura cer cen. **37** Eta erran cieçoten ecen Iesus Nazareno

iragaiten cela. **38** Orduan oihu eguin ceçan, cioela, Iesus Daud-en semeá, auc pietate niçaz. **39** Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzen çutén ichil ledinçát: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Daud-en semea, auc pietate niçaz. **40** Eta Iesusec gueldituric mana ceçan ekar lequion beregana, eta hura hurbildu içan cenean, interroga ceçan, **41** Cioela, Cer nahi duc daguiadan? Eta harc erran ceçan, launa, vistá recebi deçadan. **42** Eta Iesusec erran cieçón, recebi eçac vistá: eure fedead saluatu au. **43** Eta bertan ikus ceçan, eta hari iarreiuiten çayón, glorificatzen çuela laincoa: Eta populu guciac hori ikussiric eman cieçon laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric Iericon, iragaiten cen. **2** Eta huná, Zaccheo deitzen cen guioçombat, eta hura cen publicano principal, eta abrats: **3** Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen Iesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thaillu chipitaco cen. **4** Eta aitzinera laster eguinic igan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. **5** Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic Iesusec ikus ceçan hura: eta erran cieçon, Zaccheo, haitsa lehiatuqui: ecen egun hire etchean egon behar diat. **6** Orduan haur iauts cedin lehiatuqui, eta recebi ceçan hura alegueraqui. **7** Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, cioitela, Ecen guioçon vicitze gaichtotaco batenean sarthu cela, alogea ledinçát. **8** Eta han cegoela Zaccheoc erran cieçón launari, Huná, neure onén erdiac, launa, emaiten diraitzateat paubrey: eta baldin deus nehori bidegabequi edequi badraucat, rendatzen diat halaco laur. **9** Orduan Iesusec erran cieçón, Egun saluamendua etche huni eguin içan ciayóc, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. **10** Ecen ethorri içan da guioçonaren Semea galdú içan cena bilha eta salua leçançat. **11** Eta hec gauça hauc ençuten cituztela, continuatzen çuen, eta erran ceçan comparationebat, ceren baitén Ierusalemeco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan laincoaren resumá manifestaturen cela. **12** Erran ceçan bada, Guioçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzera, guero itultzecotán. **13** Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran cieçén, Traffica eçaçue nathorren artean. **14** Eta bere ciuitatecoéc çaritzoten gaitz, eta igor cieçoten embachadorebat guibeletic, cioitela, Eztugu nahi horrec regna deçan gure gainean. **15** Eta guertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzeçan dei lequizquion diruá eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguin çuen. **16** Ethor cedin bada lehena, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. **17** Eta harc erran

cieçón, Vngui duc cerbitzari oná: ceren gauça chipian leyal içan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. **18** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguin citic borz marco. **19** Eta harc huni-ere erran cieçón, Hi-ere aicén borz hiriren gaineco. **20** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hire marcoa, cein eduqui baitut gorderic oihal batetan: **21** Ecen hire beldur içan nauc, ceren baitaiz guioçon gogorra: hartzen duc eçarri eztuana, eta biltzen duc erein eztuana. **22** Orduan harc erran cieçón, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoá: bahaquian ecen guioçon gogorra naicela, hartzen dudala eçarri eztudana, eta biltzen dudala erein eztudana: **23** Nola beraz ez tuc ene diruá banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekarri bainuqueen? **24** Eta present ciradeneç erran cieçen, Edequi eçoçue marcoa, eta emoçue hamar dituenari. **25** Eta hec erran cieçoten, launa, bacitic hamar marco. **26** Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta ez tuenari, duen-ere edequiren çayola. **27** Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna neçan nahi vkan ez tuten hec, ekatzue huna eta hil itzaçue ene aitzinean. **28** Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemerrat igaiten cela. **29** Eta guertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera, igor baititzan bere discipuletatic biga, **30** Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: hartan sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iarri etzayonic: hura lachaturic ekardaçue. **31** Eta baldin nehorc galde badaguicue, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erranen draucaçue, Ceren launac hunen beharra baitu. **32** Eta ioanic igorri içan ciradenec eriden çuten erran cerauen beçala. **33** Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran cieçen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? **34** Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. **35** Eta eraman ceçaten hura Iesusgana, eta eçarriric berén abillamenduac asto-vme gainean, eçar ceçaten gainean Iesus. **36** Eta hura cioela, hedatzen cituzten berén abillamenduac bidean. **37** Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutze gucia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthute guciacgatic, **38** Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baquea dela ceruán eta gloria leku gorenetan. **39** Orduan gendetzeco Phariseuetaric batzuc erran cieçóten, Magistruá, mehatcha itzac eure discipuluac. **40** Eta harc ihardesten cuela erran cieçén, Erraiten drauçuet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oihu eguinen dutela. **41** Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguin ceçan haren gainean, cioela, **42** O baldin hic berere eçagutu vkan bahitu eure

ionata hunetan berere, eure baquearen gauçac! Baina orain estaliac diaudec hire beguetaric 43 Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure etsayéc assetiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, eta hersturen alde gucietaric. 44 Eta arrasaturen auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta ezié vtziren hitan harria harriaren gaineac: ceren ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. 45 Eta sarthuric templean, has cedin, hartan saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten. 46 Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco etchea da, eta çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. 47 Eta iracasten ari cen egun oroz templean: eta Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. 48 Baina etzutén erideiten cer eguin ahal leçaqueoten: ecen populu gucia cen attento haren ençutera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc populua iracasten çuela templean, eta euangelizatzen cegoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribác, Ancianoequin, 2 Eta erran cieçoten, Erraguc cer autoritatez gauça horiac eguiten dituan, edo nor den hiri autoritate hori eman drauana. 3 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: erradaçue bada niri, 4 Ioannesen baptisimoa cerutic cen, ala guiçonetariç? 5 Eta hec baciharducaten berén artean, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du, Cergatic beraz eztuçue sinhetsi hura? 6 Eta baldin badarraçu, Guiçonetariç: populu guciac lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, Ioannes Propheta cela. 7 Ihardets ceçaten bada, etzaquitela nondic cen. 8 Orduan lesusec erran cieçén, Nic-ere eztrauçuet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 9 Orduán has cedin populuari comparatione hunen erraiten, Guiçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca cieçén hura laborariey, eta dembora lucez campoan egon cedin. 10 Eta sasoinean igor ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic igor ceçaten hutsic. 11 Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic igor ceçaten hutsic. 12 Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere çaurthuric egotz ceçaten campora. 13 Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguinen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguian haur dacussatenean ohoraturen duté: 14 Baina hura ikussiric laborariéc propos eduqui ceçaten, cioitela, Haur da primua: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. 15 Eta egotziric hura mahastitic campora, hil ceçaten. Cer bada eguinen draue hæy mahasti iabeac? 16 Ethorriren

da eta deseguinen ditu laborari hec, eta emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztadila. 17 Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da bada scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin içan da? 18 Harri haren gainera eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehecaturen. 19 Orduan aihar ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac haren gaineac escuén eçartera ordu hartan berean: baina populua beldur citecen: ecen eçagutu vkan çutén hayén contra erran çuela comparatione haur. 20 Eta hura gogoatzen çutela, igor citzaten espiác iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. 21 Eta hec interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, baceaquiaçu vngui erraiten eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea eguiazuqui iracasten duala. 22 Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? 23 Eta adituric hayén fineciá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? 24 Eracustaçue dinerobat: norenac ditu imagina eta scribua? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. 25 Orduan erran cieçén, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 26 Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populua aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gaineac ichil citecen. 27 Orduan hurbil cequizquion Sadduceu batzu (ceinéc vkatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. 28 Cioitela, Magistruá, Moysesec scribatu diracuc, Baldin cembeiten anayea hil badadi emazte duelaric, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayec haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. 29 Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. 30 Eta har cieçán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. 31 Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiecere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil cituan. 32 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 33 Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiéc vkan dié hura emazte 34 Orduan ihardesten çuela erran cieçén lesusec, Mundu hunetaco haouréc hartzen duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aiõn g165) 35 Baina secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenen diradenéc, ezuté harturen ezconçaz, ez ezirade harturen. (aiõn g165) 36 Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruèn pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco seme diradenaz gueroz. 37 Eta hilac resuscitazen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta

iacob-en laincoa. 38 Bada laincoa ezta hilena, baina viciena: ecen guciac hari vici çaiçzquio. 39 Eta ihardesten çutela Scribetaric batzuc erran ceçaten, Magistruá, vngui erran duc. 40 Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren interrogatzera. 41 Eta erran ciecén, Nola erraiten duté Christ Daudid-en seme dela? 42 Ikussiric ecen Daudid-ec berac dioela Psalmuén liburuán, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, 43 Eçar ditzaquedano hiré etsayac hire oinén scabella. 44 Daudid-ec beraz laun hura deitzen du, eta nola da haren semé? 45 Eta populu guciac ençuten çuela, erran ciecén bere discipuluey. 46 Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta on dariztenetaric salutationey merkatuetan, eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. 47 Ceinéc iresten baititutze ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitç eguin irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoa.

21 Eta behatu çuenean ikus citzan abratsac eçarten cituztela bere donoac truncora. 2 Eta ikus ceçan emazte alhargun paubreat ere bi peça chipi eçarten cituela. 3 Eta erran ceçan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago eçarri vkan duela. 4 Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic eçarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreçiatic bere sustantia çuen gucia eçarri vkan du. 5 Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran ceçan. 6 Hauc dirade miratzen dituçuenac? ethorriren dirade egunac ceinetan ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. 7 Orduan interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethorri behar diradenean? 8 Eta harc erran ceçan, Beguirauçue seduci etzaitzetzen: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. 9 Eta ençun ditzaçuenean guerlác eta seditioneac ezalbeitzinteitze icit: ecen gauça hauc lehen ethorri behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. 10 Orduan erran ciecén, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: 11 Eta lur ikaratze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta içurriteac, eta icidurác: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. 12 Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac eçarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liuratzen çaituztela synagoguetara eta presoindeguietara, eramanic Reguetara eta Gobernadore tara, ene icenagatic. 13 Eta horiac helduren çaiçzquiey testimoniagetan. 14 Eçarçue bada çuen bihotzetan, aitzinetic ez pensatzera

nola ihardetsiren duçuen. 15 Ecen nic emanen drauçuet aho, eta iaquite ceini ecin contrastaturen baitzaizquio, ezeta resistituren çuey contrastaturen çaiçzquiey guciéc. 16 Halaber liuraturen çarete aitez eta améz eta anayéz eta ahaidéz eta adisquidéz: eta çuetaric hil eraciren duté: 17 Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete ene icenaren causaz. 18 Baina çuen buruco bilobat ezta galduren. 19 Çuen patientiáz posediditzaçue çuen arimác. 20 Eta ikus deçaçuenean Ierusalemegendarmeriaz inguratua, orduan albeitzinequite ecen hurbil datela haren destructione. 21 Orduan ludean diradenéc ihes albeilequite mendietarát: eta haren artecoac retira albeilitez: eta campoetan diradenac ezalbeilitez hartan sar. 22 Ecen mendequozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat 23 Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu hartan. 24 Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiuo eramanen dirade natione gucietara, eta Ierusalem aurizquia içanen da Gentiléç, Gentilén demborác compli daitezqueno. 25 Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguian eta içarretan: eta Iurrean afflictione nationetan ez iaquinez cer eguin, orroaz daudela itsassoa eta bagác: 26 Hala non guionac hilac beçalacaturen baitirade iciduraren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguira egoitez: ecen ceruétaco verthuteac ikaraturen dirade. 27 Eta orduan ikussiren duté guionaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. 28 Eta gauça hauc eguiten has ditecenean, chuchent albeitzinteitze, eta goiti albeitzinçate çuen buruác, ecen hurbiltzen da çuen redemptione. 29 Eta erran ciecén comparatione haur, Ikusquiey ficotzea eta arbore guciac. 30 Ia hostatzen diradela dacussaçuenean, ceuron buruz eçagutzen duçue ecen ia hurbil dela vdá. 31 Halaber çuec-ere ikussiren duqueçuenean gauça hauc eguiten diradela, eçagut albeitzineçate ecen hurbil dela laincoaren resumá. 32 Eguiaz erraiten drauçuet ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. 33 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 34 Gogoa eyeçue bada çuen buruý, çuen bihotzac sortha eztececen gormandiçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansiéz: eta subitoqui gainera ethor eztaquiey egun hura. 35 Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu lur guciaren gainean habitatzen diraden guciac. 36 Veilla eçaçue bada, dembora gucian othoitç eguiten duçuela, ethorteco diraden gauça guciety itzurteco digne eguin çaitetzençat, eta guionaren Semearen aitzinean egon ahal çaitetzençat. 37 Eta egunáz templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco deitzen den

mendian egoiten cen. 38 Eta populu gucia goicean ethorten cen harengana, templean hura ençun leçañçat.

22 Eta cen hurbiltzen altchagarri gaberico oguién bestá, Bazco erraiten dena: 2 Eta çabiltzan Sacrificadore principialac eta Scribác nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. 3 Baina Satan sar cedin ludas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. 4 Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueen. 5 Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. 6 Eta harc prometta ceçan: eta gendetzeric ezlicenean haren hæy liuratzeco dembora propiren bilha çabilan. 7 Ethor cedin bada altchagarri gaberico oguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. 8 Eta igor citzan Pierris eta Ioannes, cioela, ioanic appain ieçaguçue Bazcoa ian deçağunçat. 9 Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçağun? 10 Harc erran cieçén, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaiçue guiçombat, pegarbat vr daramala: hari çarreitzate sarthuren den etchera: 11 Eta erroçue etcheco aitafamiliari, Magistruac erraiten drauc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 12 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat apprestatua: han appain eçaçue Bazcoa. 13 Orduan ioanic eriden citzaten gauça guçiác erran cerauen beçala: eta appain ceçaten Bazcoa. 14 Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. 15 Eta erran cieçén, Desirez desiratu vkan dut Bazco hunen çuequin iatera, nic suffri deçadan baino lehen. 16 Ecen erraiten drauçuet, guehiagoric eztudala ianen hunetatic, compli daiteno laincoaren resumán. 17 Eta copa harturic gratiác rendatu cituenean erran ceçan, Har eçaçue haur, eta parti eçaçue çuen artean. 18 Ecen erraiten drauçuet eztudala edanen aihenaren fructutic, laincoaren resumá ethor daiteno. 19 Eta harturic oguia, gratiác rendatu cituenean, hauts ceçan: eta eman cieçén, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 20 Halaber copa-ere eman cieçén, affal ondoan cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. 21 Badaric-ere huná, ni traditzen nauenaren escua, enequin da mahainean. 22 Eta segur guiçonaren Semea, ordenatu içan den beçala badoa: guciagatic-ere maledictione guiçon hari, ceinez traditzen baita. 23 Orduan hec has cequizquiön bata berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein cen hetaric hura eguinen luena. 24 Eta guertha cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric estimaturen cen guehien. 25 Baina harc erran cieçén, Nationén reguéc seignoriatzten dute hayén gainean, eta hayén gainean

authoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. 26 Baina çueçaz ezta hala: aitzitic çuen arteco handiena biz chipién beçala: eta gobernatzen duena, cerbitzaten duena beçala. 27 Ecen cein da handiago, mahainean iarriric dagoena, ala cerbitzun ari dena? eza mahainean iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzaten ari dena beçala. 28 Eta çuec çarete enequin iraun duçuenac ene tentationétan. 29 Nic bada disposatzen drauçuet resumá, niri neure Aitac disposatu vkan drautan beçala. 30 Ian deçağunçat eta edan ene mahainean ene resumán, eta iar çaitetzten thronoén gainean iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinuac. 31 Erran ceçan halaber launac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ançora çuen bahatzeco desira dic: 32 Baina nic othoitze eguin diat hiregatic, falta ezta din hire fedea: hic bada noizpait conuertituric confirmaitzac eure anayead. 33 Eta harc erran cieçón, launa, prest nauc hirequin eta presoindiguira eta heriora ioaitera: 34 Baina lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaguála vka deçaqueán baino lehen. 35 Guero erran cieçén, Çuec igorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. 36 Erran cieçén bada, Baina orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta eztueneac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. 37 Ecen erraiten drauçuet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoequin contatu içan da. Ecen segur niçazco gaucéc fin hartzen duté. 38 Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran cieçén, Asco da. 39 Guero ilkiric parti cedin costumatu beçala Oliuatzetaco mendirát: eta iarreiqui içan çaiçcan bere discipuluac-ere. 40 Eta leku hartara ethorri cenean, erran cieçén, Othoitze eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 41 Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruá, eta belhauraticuric othoitze eguiten çuen, 42 Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur eneganic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguin bedi. 43 Eta aguer cequiön Aingueruá cerutic hura confortatzen çuela. 44 Eta hersturatan iarriric othoitze eguiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chorta gatzatu lurrera erorten diradenac beçala. 45 Guero orationetic iaiquiric ethor cedin bere discipuluetara, eta eriden citzan tristez lo ceunçala. 46 Eta erran cieçén, Cergatic lo çauñçate? iaiqui çaitetzte, eta othoitze eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta ludas deitzen cena, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion Iesusi pot leguionçát. 48 Eta lesusec erran cieçón, ludas, pot batez guiçonaren Semea traditzen duc? 49 Orduan haren

aldean ciradenéc ikussiric cer ethorteco cen, erran cieçoten, launa, ioren dugu ezpataz? 50 Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuineco beharria. 51 Baina ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Vtzitzaçue eguitera hunadrano. Eta haren beharria hunquiric, senda ceçan hura. 52 Guero erran cieçén lesusec harenana ethorri ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitaine, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? 53 Egun oroz çuequin nincela templean, eztiçuue escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. 54 Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiquiten çayón vrrundanic. 55 Eta sua viztu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. 56 Eta ikussi çuenean hura nescato batec su bazterrean iarria, hari begui eratchequiric erran ceçan, Haur-ere harequin cen: 57 Baina vka ceçan harçaz, cioela, Emazteá, ezminat eçagutzen hura. 58 Eta appur baten buruán bercebatec hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Baina Pierrisec diotsa, Guiçoná, ez nauc. 59 Eta quasi oren baten buruán, berce batec segurutzen çuen, cioela, Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. 60 Eta Pierrisec dio, Guiçoná, etzeaquit cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. 61 Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io ceçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. 62 Eta camporat ilkiric Pierrisec nigar eguin ceçan mingui. 63 Eta Iesus çaducaten guiçonac, truffatzen ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: 64 Eta hura inguru estaliric haren beguitharteari ceraunsaten, eta interrogatzen çuten, cioitela, Prophetiza eçac nor den hi io auena. 65 Eta anhitz berce gauçaric erraiten çutén haren contra desondratzen çutela. 66 Eta arguitu cenean bil citecen populuco Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribác, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera 67 Cioitela, Hi aiz Christ? erran ieçaguc. Eta erran cieçén, Baldin erran badieçaquet, eztuçue sinhetsiren: 68 Eta baldin interroga baçaitzatet-ere, eznauçue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. 69 Hemendic harát guiçonaren Semea iarria içanen da laincoaren verthutearen escuinean. 70 Orduan erran cieçoten guciéc, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran cieçén, Çuec dioçue ecen ni naicela. 71 Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuroc ençun dugu beraren ahotic.

23 Guero altcha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. 2 Eta has citecen haren accusatzen, cioitela, Eriden vkan dugu haur populuaen corrupitzen, eta tributén Cesari emaitetic debetaten ari dela, dioela, bera dela Christ Reguea. 3 Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz luduén Reguea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. 4 Eta erran cieçén Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzey, Hoguenic batre eztut erideiten guiçon hunetan. 5 Eta hec hambat gortzenago ciraden, cioitela, Mouitzen dic populua, iracasten ari dela ludea gucian, Galilean hassiric hunadrano. 6 Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun çuenean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guiçona. 7 Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela, igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalemen cen egun hetan. 8 Eta Herodes Iesus ikussiric aleguera cedin haguiz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteco desira çuen, ceren anhitz gauça ençuten baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. 9 Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. 10 Eta Sacrificadore principalac eta Scribác ceuden han arrogantqui hura accusatzen çutela. 11 Baina Herodesec bere gendearequin hura menospreciaturic, eta escamiaturic, abillamendu churi batez veztituric, harçara igor ceçan Pilatgana. 12 Eta egun hartan berean adiquisde citecen elkarren artean Pilate eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. 13 Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore prinpalac, eta Gobernadoreac, eta populua, erran cieçén, 14 Presentatu drautaçue guiçon haur populuaen nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre eztut eriden guiçon hunetan, çuec accusatzen duçuenetic: 15 Baina ez Herodesec-ere: ecen igorri vkan çaituztet harenana, eta huná, herio merci duen gauçaric eztrauca eguin. 16 Beraz gaztigatu eta, largaturen dut. 17 Eta behar cerauen bat largatu bestán. 18 Bada iar cedin oihuz elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, 19 Cein baitzén, hirian eguin içan cen cembeit mutinationegatic eta heriotzegatic presoindeguian eçarria. 20 Berriz bada Pilate minça cequién, Iesus largatu nahiz. 21 Baina hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çutela, Crucifica eçac, crucifica eçac hori. 22 Eta harc heren aldian erran cieçén, Baina cer gaizqui eguin du hunec? hiltzeco hoguenic eztut erideiten haur baithan: gaztigaturic beraz largaturen dut. 23 Baina hec hertsen çutén oihu handiz requeritzen çutela, crucifica ledin: eta hayén heyagorác eta Sacrificadore principalenac renforçatzen ciraden. 24 Orduan Pilatec iugea ceçan eguin lequién

galde eguiten çutena. 25 Eta larga ciecén mutinationeagatic eta heriotzeagatic presoindeguian eçarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta eman ciecén Iesus, nahi lutena leguiten. 26 Eta hura eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetari heldu cen-bat, hari crutzea gainean eçar cieçoten Iesusen ondoan eramaiteco. 27 Eta iarreiquiren çayón gendetze handia populutic eta emaztetaric, hura plaignitzen eta lamentatzen çutela. 28 Baina itzuliric hetarát Iesusec erran ceçan, Ierusalemeco alabác, eztaguçueta nigarric ene gainean: baina ceuron buruén gainean eguçueta nigar, eta çuen haourrén gainean. 29 Ecen huná, ethorriren dirade egunac ceinétan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta engendratu eztuten sabelac, eta eredosqui eztuten vgtzac. 30 Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, Eror çaitetze gure gainera: eta mendisquey, estal gaitzaçue. 31 Ecen baldin egur hecean gauça hauc eguiten badituzte, eyharrean cer eguinen da? 32 Eta eramaiten ciraden berceic bi gaizquiguile-ere harequin hil eraciteco. 33 Ethorri içan ciradenean bada Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten hura, eta gaizquiguileac: bata escuinean eta bercea ezquerrean. 34 Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaqueie cer eguiten dutén. Guero haren abillamenduc partituric, çorte egotz ceçaten. 35 Eta populua han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, cioetela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. 36 Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çaiçcala eta vinagre presentatzen ceraucatela: 37 Eta erraiten çutela, Baldin hi bahaiz Iuduén Reguea empara eçac eure buruá. 38 Eta cen scributobat-ere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. 39 Eta gaizquiguile vrkatuetaric atac blasphematzten çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz Christ, empara eçac eure buruá eta gu. 40 Baina ihardesten çuela berceac reprotcha ceçan hura, cioela, Ezaiç laincoaren berere beldur, ikussiric ecen condemnatione berean aicela? 41 Eta gu behinçat iustoqui: ecen eguin ditugunén merecituac recebitzen citiagu: baina hunec eztic deus gaizquiric eguin. 42 Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitendi niçaz, launa, ethor adinean eure resumara. 43 Orduan erran cieçón Iesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin içanen aicela paradisoan. 44 Eta cen sey orenen inguruá, eta ilhumbeguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetaranó. 45 Iguçquia-ere ilhund cedin, eta templeco velá erdira cedin artetic. 46 Eta oihu eguinic voz handiz Iesusec dio, Aitá, hire escuetan eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic

renda ceçan spiritua. 47 Eta ikussiric Centenerac cer eguin içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui guiçon haur iusto cen. 48 Eta spectacle hartara bildu içan ciraden gendetze guciac, ikussiric eguin içan ciraden gauçac bere bulharrey ceraunstela itzultzen ciraden. 49 Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarreiquiren içan çaiçcanac, gauça hauc ikusten cituztela. 50 Eta huna, Ioseph çaritzan guiçombat, conseiller, guiçon ona eta iustoa: 51 (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan ez eguitatean) Iuduén Arimathea hirico, eta hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoen: 52 Hura ethorric Pilatgana, esca cedin Iesusen gorputzaren. 53 Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta eçar ceçan monument batetan cein baitzén arroca batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén eçarri içan. 54 Eta cen preparationeco eguna, eta Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. 55 Eta iarreiquiren harequin Galileatic ethorri içan ciraden emaztec-ere mira ceçaten monumenta, eta nola eçarri içan cen haren gorputza. 56 Guero itzuli ciradenean appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta Sabbathoan reposa citecen, manamenduaren araura.

24 Baina asteco lehen egunean, guciç goiz ethor citecen monumentera, ekarten cituztela appaindu cituztén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. 2 Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratua. 3 Eta sarthu ciradenean etzeçaten eriden Iesus launaren gorputza. 4 Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guiçon eriden baitzitecen han, chistmist ançora arguitzen çuten abillamendutan. 5 Eta nola icituac baitziraden, eta beheititzen baitziraden beguithartez lurrera guicon hec erran ciecén, Cergatic hilén artean bilhatzen duçue vici dena? 6 Ezta hemen, baina resuscitatu da: orhoit çaitetze nola erran cerauçuen oraino Galilean cela, 7 Cioela, Behar da guiçonaren Semea liura dadin vicitze gaichtotacoen escuetara, eta crucifica dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. 8 Eta orhoit citecen haren hitzéz. 9 Eta monumentetic itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciac hamequey, eta berce guciey. 10 Eta ciraden Maria Magdalena eta Ioanna eta Maria Iacquesen ama, eta berce hequin ciradenac, gauça hauén Apostoluey erraileac. 11 Eta irudi cequitzén erguelqueria beçala hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. 12 Baina Pierrisec iaiquiric laster ceuguian monumentera, eta ikartzera beheitituric ikus citzan mihisse hutsac bere gain eçarriac: guero ioan cedin bere baitthan miresten çuela eguin içan cenaz. 13 Eta huná, hetaric biga ioaiten ciraden egun hartan berean burgu batetara

hiruroguey stadio Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen cenera: **14** Eta minço ciraden elkarren artean heldu ičan ciraden gauça hauçaz guciéz. **15** Guertha cedin bada hec minço ciradela eta ciharducatelata, Iesus-ere hæy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. **16** Baina hayen beguiac luluratuac ceuden hura eçagut ezleçatençát. **17** Eta erran cieçén, Ceric dirade ioaiten çaretela çuen artean compartitzen dituçuen hitz horiac, eta cergatic çarete triste? **18** Eta ihardesten çuela batac Cleopas deitzen cenac, erran cieçón, Hi euror aiz Ierusalemen arrotz, eta eztaquizquic hartan egun hautan eguin ičan diraden gauçac? **19** Eta harc erran cieçén, Cer gauça? Eta erran cieçóten, Iesus Nazarenoaz, cein ičan baita guiçon Propheta, eguinez eta erranez botheretsua, laincoaren eta populu guciaren aitzinean. **20** Eta nola hura liuratu vkan dutén Sacrificadore principaléc eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, eta crucificatu vkan dutén. **21** Eta guc sperança guendián hura cela Israel redemitu behar çuena: badaric-ere horién gucion gainera, egun duc herén eguna gauça hauc eguin ičan diradela. **22** Baina gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein guciç goiz monumentean ičan baitirade: **23** Eta eriden ezlutenean haren gorputza, ethorri ičan dituc, dioitela visionebat-ere Aingueruènic ikussi vkan dutela, hura vici dela dioiteneic **24** Eta ioan ičan dituc gurequin ciradenetic batzuc monumentera, eta hala eriden dié nola emaztéç erran baitzuten: baina bera eztié ikussi. **25** Orduan harc erran cieçen, O adimendu gabeac, eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera bihotz berantcorretacoac! **26** Etzena behar Christec gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? **27** Guero hassiric Moyses baitaric eta Propheta gucietic, declaratzen cerauzten Scriptura gucietaç harçaz beraz ciraden gauçác. **28** Eta hurbil citecen ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi eguiten çuen. **29** Baina bortcha ceçaten, cioitela, Ago gurequin: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Sar cedin bada hequin egoitera. **30** Eta guertha cedin hequin mahainean iarriric cegoela, oguia harturic gratiác renda baititzitan, eta hautsiric eman baitzieçén. **31** Orduan irequi citecen hayén beguiac, eta eçagut ceçaten hura: baina hura ken cedin hayén aguerritic. **32** Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, eta declaratzen cerauzquigunean Scripturác? **33** Eta iaiquiric ordu hartan berean itzul citecen Ierusalemera, eta eriden citzaten elkargana bilduac hamecéc, eta hequin ciradenac: **34** Erraiten çutela, Resuscitatu da launa eguiaçqui, eta aguertu ičan çayó Simoni. **35** Hec-ere conta citzaten bideco gauçác, eta nola heçaz eçagutu ičan cen oguiaren haustean.

36 Eta gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus bera hayén artean, eta erran cieçén, Baquea dela çuequin. **37** Baina hec trublaturic eta icituric, vste çutén spiritubata çacussatela. **38** Orduan erran cieçén, Cergatic trublatu çarete, eta cergatic pensamenduac igaiten dirade çuen bihotzetara? **39** Ikus itzaçue ene escuac eta ene oinac: ecen hura bera naiz ni, hazta neçaçue, eta mira: ecen spirituac haraguiric ez heçurric eztu, nola nic dudala baitacussaçue. **40** Eta gauça hauc erran cituenean, eracuts cietzén escuac eta oinac. **41** Baina oraino hec alegueraz sinhesten etzutela, eta miraz ceudela, erran cieçén, Baduçue hemen deus iatecoric? **42** Orduan hec presenta cieçóten arrain erre çathibat, eta ezti orrace batetic. **43** Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. **44** Eta erran cieçén, Hauc dirade erraiten nerauzquiçuen hitzac, oraino çuequin nincela, ecen behar ciradela complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciac. **45** Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén aditzeco. **46** Eta erran cieçén, Hala da scribatua eta hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita ledin hiletaric hereneco egunean. **47** Eta predica ledin haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua natione gucietaç, hassiric Ierusalemetic. **48** Eta çuec çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nic igorriren dut neure Aitaren promessa çuen gainera: **49** Baina çuec çaudete Ierusalemeco hirian verthutez garaitic vezti çaitetzqueteno. **50** Guero eraman citzan camporát Bethaniano eta bere escuac altchaturic, benedica citzan. **51** Eta guertha cedin hec benedicatzen cituela, appartaturic hetaric, goiti althca baitzedin cerurát. **52** Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera, bozcario handirequin. **53** Eta ciraden bethi templean, laudatzen eta benedicatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baithan, eta lainco cen Hitza. **2** Hitz haur cen hatsean laincoa baithan. **3** Gauça guciac Hitz harçaz eguin içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguin, eguin denic. **4** Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiçonén Arguia: **5** Eta Argui hunec ilhumbean arguitzen du: eta ilhumbeac hura eztu comprehenditu. **6** İçan da guiçon-bat laincoaz igorria, Ioannes deitzen cenic. **7** Haur ethor cedin testimoniage ekartera Arguiatz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. **8** Eetzén hura Arguia, baina igorri cen Arguiatz testifica leçançat. **9** Haur cen Argui eguiatzcoa, mundura ethorten den guiçon gucia arguitzen duena. **10** Munduan cen, eta mundua harçaz eguin içan da, eta munduac eztu hura eçagutu. **11** Beretara ethorri içan da, eta beréc eetzute hura, recebitu. **12** Baina hura recebitu duten guciy, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: **13** Cein ezpaitirade iayo odoletaric, ez haraguiaren vorondatetic, ez guiçonaren vorondatetic: baina laincoaganic. **14** Eta Hitza haragui eguin içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiatz bethea **15** Ioannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu eguin, cioela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. **16** Eta haren abundantiaric guciéc recebitu vkan dugu, eta gratia gratiagatic. **17** Ecen Leguea Moysesec eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguin içan da. **18** Laincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. **19** Eta haur da Ioannesen testimoniage, Iuduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? **20** Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. **21** Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. **22** Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçat igorri gaituzteney: cer dioc eurorrez? **23** Dio, Ni naiz desertuan oihuz dagoenaren voza, Plana eçaçue launaren bidea, Esaias Prophetác erran çuen beçala. **24** Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets cieçén Ioannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz vrez, baina çuen artean da bat çuec eçagutzen eztuçuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco

hedearen lachatzeco ezpainaiz ni digne. **28** Gauça hauc Bethabaran eguin içan ciraden lordanaz berce aldean, non Ioannes batheyatzen ari baitzén. **29** Biharamunean ikusten du Ioannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduaren bekatuac kencen dituena. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guiçon-bat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzera. **32** Orduan bada testifica ceçan Ioannesec, cioela, Ikussi dut Spiritua iausten dela vsso columba baten guissán cerutic eta egon -ere bacedin haren gainean. **33** Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzera igorri nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34** Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. **35** Biharamunean berriz bacegoen Ioannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta ikussiric Iesus ebiltan, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiçui içan çaiçzan Iesusi. **38** Eta itzuliric Iesus, eta ikussiric hec çarreizala, dioste hæy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistra) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaçue. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen egun hartan: ecen hamar orenén inguruá cen. **40** Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, Ioannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiçui çaiçconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) **42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesus, harenganat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) **43** Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçón, Arreit niri. **44** Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. **45** Erideiten du Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. **46** Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethetic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. **47** Ikus ceçan Iesus, Nathanael harengana ethorten cela, eta erran ceçan harçaz, Huná eguiatzco Israelitabat ceinetan enganioric eçpaita. **48** Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets ceçan Iesus, eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze azpian incenean ikusten indudan. **49** Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran cieçón, Magistruá, hi

aiz laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. 50 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Ceren erran drauadan, Ikussi aut ficotze azpian, sinhesten duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. 51 Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Hemendic harat ikussiren duçue ceruá irequiric, eta laincoaren Aingueruac igaiten eta iausten diradela guiçonaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguin citecen Cana Galileacoan: eta Iesusen ama cen han 2 Eta deithu içan cen Iesus-ere, eta haren discipuluac ezteyeta. 3 Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amác diotsa, Iesusi, Mahatsarnoric eztié. 4 Diotsa Iesusec, Cer dut nic hirequin emaztea? oraino eztun ethorri ene orena. 5 Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçaçue, eguiçue. 6 Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac Iuduén purificationearen araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná neurri. 7 Dioste Iesusec, Bethaitzaçue kubác vrez. Eta bethe citzaten garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaçue orain, eta ekarroçue mestedostalari. Eta ekar cieçoten: 9 Eta dastatu çuenean mestedostalac vr mahatsarno eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du sposoa mestedostalac, 10 Eta diotsa, Guiçon guciac lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina hic beguiratu vkan duc mahatsarno ona oraindrano. 11 Signo hatse haur eguin ceçan Iesusec Cana Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc 12 Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren amá eta haren anayec eta haren discipuluac: eta egon citecen han, ez anhitz egun. 13 Ecen hurbil cen Iuduén Bazcoa. Igan cedin bada Iesus Ierusalemara. 14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. 15 Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan templetic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. 16 Eta vsso columba salçaley erran ciecén, Ken itçaçue gauça hauc hemendic: eta eztaguiçuela ene Aitaren etcheaz merkatalgoatoco etche. 17 Orduan orhoit citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hire etcheazco zeloac ni ian niauc. 18 Ihardets ceçaten bada Iuduéc eta erran cieçoten, Cer signo eracusten draucuc gauça horiac eguin ditzán? 19 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran ciecén, Deseguin eçaçue temple haur, eta hirur egunez dut altchaturen: 20 Erran ceçaten bada Iuduéc, Berroguay, eta sey vrthez edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez altchaturen duc? 21 Baina hura minço cen

bere gorputzazco templeaz. 22 Bada resuscitatu cenean hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, eta Iesusec erran çuen hitza. 23 Eta Ierusalemen cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren icenean, ikussiric harc eguiten cituen signoac. 24 Baina Iesus bera etzayen fida, ceren harc eçagutzen baitzituen guciac: 25 Eta ceren ezpaitzuen mengoaric nehorc testifica leçan guiçonaz: ecen berac baçaquian cer cen guiçonean.

3 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemo deitzen cenic, Iuduén arteco principaletaric bat: 2 Haur ethor cedin Iesusgana gauaz, eta erran cieçón, Magistruá, baceaquiaçu ecen laincoaganic magistru ethorria aicela: ecen nehorc ecin eguin citzaquec hic eguiten dituán signo hauc, laincoa harequin ezpada. 3 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztenec, ecin ikus deçaçuela laincoaren resumá 4 Erran cieçón Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal daite çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean sar eta iayo ahal daite? 5 Ihardets ceçan Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz iayo eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán. 6 Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spiritutic iayo dena, spiritu duc. 7 Ezteçála mirets ceren erran drauadan, Berriz iayo behar çarete. 8 Haiceac nahi duen lekura diraunsac: eta haren hotsa ençuten duc: baina eztaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: hala duc spiritutic iayo den gucia. 9 Ihardets ceçan Nicodemoc, eta erran cieçón, Nolatan gauça hauc eguin ahal daitezque? 10 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Hi aiz Israeleco doctor, eta gauça hauc eztituc eçagutzen? 11 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, ecen daquigun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea eztuçue recebitzen. 12 Baldin Iurreco gauçác erran badrauzquiçuet, eta sinhesten ezpadituçue? nolatan baldin ceruco gauçác erran badietzaçuet sinhetsiren duçue? 13 Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruán dena. 14 Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea desertuan, hala altcha dadin behar da guiçonaren Semea: 15 Hura baithan sinheste duenic batre gal eztatadin, baina vicitze eternala duençát. (aiōnios g166) 16 Ecen hala laincoac onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan baitu, hura baithan sinhesten duenic gal eztatadin, baina vicitze eternala duençát. (aiōnios g166) 17 Ecen eztu igorri laincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçançát, baina mundua harçaz salua dadinçát. 18 Hura baithan sinhesten duenic, ezta condemnatzen: baina sinhesten eztuena ia condemnatua da: ecen eztu sinhetsi

laincoaren Seme bakoitzaren icenean. **19** Haur da bada condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obrác gaichtoac baitirade. **20** Ecen gaizqui ari den guciac, gaitz daritza arguiari: eta ezta arguira ethorten, haren obrác reprehendi ezтитеcençat. **21** Baina bidezqui ari dena, ethorten da arguira, haren obrác manifesta ditecençat: ceren laincoaren araura eguinac baitirade. **22** Guero ethor cedin Iesus bere discipuluequin ludeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. **23** Eta loannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. **24** Ecen oraino etzén eçarri içan loannes presoindeguian. **25** Altcha cedin bada questionebat loannesen discipuluetaric luduequin purificationeaz. **26** Eta ethor citecen loannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, lordanaz berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta guciac ethorten dituc harengana. **27** Ihardets ceçan loannes-ec eta erran ceçan, Ecin guionac recebi deçaque deus, baldin eman ezpadaquio cerutic. **28** Çuec ceuroc çaituztet testimonio nola erran dudán, Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. **29** Sposa duena sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguitz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegança complitu da. **30** Harc behar du handitu, eta nic chipitu. **31** Garaitic ethorri dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz minço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. **32** Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorc eztu recebitzen. **33** Haren testimoniagea recebitu duenac ciguilatu du ecen laincoa eguiati dela. **34** Ecen laincoac igorri duena laincoaren hitzéz minçatzen da, ecen laincoac eztrauca neurritz emaiten Spiritua. **35** Aitác maite du Semea, eta gauça guciac eman ditu haren escura. **36** Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze eternala: baina Semea obeditzen eztuenac, eztu ikussiren vicitzea, baina laincoaren hirá dago haren gainean. (aiōnios g166)

4 Bada eçagutu çuenean launac nola ençun çuten Phariseuéc ecen Iesus discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez loannesec: **2** (Iesus bera batheyatzen ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) **3** Vtzi ceçan ludea, eta ioan cedin berriz Galilearát. **4** Eta harc behar çuen iragan Samariatic. **5** Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. **6**

Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vnhatua berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruá. **7** Ethor cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçón hari Iesussec, Indan edatera. **8** Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostera. **9** Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi ludu aicelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztié conuersioneric luduéc Samaritanoequin. **10** Ihardets ceçan Iesussec eta erran cieçon, Baldin bahaqui laincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzerauquenán vr vicitic. **11** Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? **12** Ala gure aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta berac hunetaric edan baitu, eta haren haourré, eta haren abréç? **13** Ihardets ceçan Iesussec eta erran cieçon, Vr hunetaric edaten duen gucia egarrituren dun berriz: **14** Baina norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren secular: baina nic emanen draucadan vra, eguinen dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalecotzat. (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egarri eznadin, eta ethor eznadin huna idoquitera. **16** Diotsa Iesussec, Habil dei eçan eure senharra, eta athor huna. **17** Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçón, Eztiát senharric. Diotsa Iesussec, Vngui erran dun, Eztiát senharric. **18** Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiaz erran dun. **19** Diotsa emazteac, launa, badiacussát ecen Propheta aicela hi. **20** Gure aitéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalemen dela lekua non adoratu behar baita. **21** Diotsa Iesussec, Emaztea, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaituçue mendi hunetan ez Ierusalemen adoraturen Aita. **22** Çuec adoratzen duçue eztaquiçuená, guc adoratzen dinagu daquiguna: ecen saluamendua luduetaric dun. **23** Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoraçale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoraçalén galdez diagon. **24** Laincoa dun Spiritu: eta hura adoratzen dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar diné. **25** Diotsa emazteac, Baceaquiát ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorrenean declaraturen dirauzquiguc gauça guciac. **26** Diotsa Iesussec, Ni naun hura, hirequin minço naicena. **27** Eta bizquitartean ethor citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin minço cen: badaric-ere nehorc etzieçón erran, Ceren galdez ago? edo, Cer minço aiz horrequin? **28** Vtzi ceçan bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin hirira, eta erran cieçén

leku hartaco gendey. 29 Çatozte, ikussaçe guïçon-bat ceinec erran bairtrauzquit eguin ditudan gauça guciac: ezta haur Christ? 30 Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. 31 Eta bizquitartean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistraua, ian eçac. 32 Baina harc erran cieçén, Nic viandabat dut iateco, çuec eztaçuïuenic. 33 Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc ekarri othe drauca iatera? 34 Dioste lesusec, Ene viandá da eguin deçadan ni igorri nauenaren vorondatea, eta acaba deçadan haren obrá. 35 Eztuçe çuec erraiten, Oraino laur hilebethe dirade, eta vztá ethorriren da? Huná, erraiten drauquet, goititzaçe çuen beguiac, miraitzaçe bazterracc, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. 36 Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternalercotzát: ereiten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiñios g166) 37 Ecen hunetan erran haur eguiaczco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. 38 Nic igorri çaituztet nekatu etzaretaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén trabailluan sarthu içan çarete. 39 Eta hiri hartaco Samaritanoetic anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagatic, cioela, Eguin dudan gucia erran draut. 40 Ethorri ciradenean bada Samaritanoac, othoitz eguin cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. 41 Eta anhitzez guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. 42 Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goitiric hire erranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceaquinagu ecen haur dela eguiaczqui Christ munduaren Saluadorea. 43 Eta bi egunen buruán parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. 44 Ecen lesusec berac testifica ceçan, ecen Propheta batec bere herrian ohoreric eztuela. 45 Bada ethorri içan cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán Ierusalemene eguin cituen gauça guciac ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan ciraden bestara. 46 Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira, non eguin vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaun-bat, ceinen semea baitzén eri Capernaumen. 47 Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguin cieçon iauts ledin, eta senda lieçón bere semea: ecen hiltzera cioan. 48 Erran cieçón orduan lesusec, Signoac eta miraculuac ikus ezpaditzaçe, ezteçaqueçue sinhets. 49 Diotsa gorte iaun harc, launa, iausti adi ene semea hil dadin baino lehen. 50 Diotsa lesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan guïçonac lesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. 51 Eta ia hura iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquion, eta conta cieçoten, cioitela, Hire semea vici duc. 52 Orduan galdeguin cieçén,

cer orenez hobequi eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian helgaitzac. 53 Eçagut ceçan bada aitác ecen oren hartan cela lesusec erran ceraucana, Hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren ethe guciac. 54 Bigarren signo haur berriz eguin ceçan lesusec ethorri içan cenean Iudeatic Galileara.

5 Gauça hauen ondoan, Iuduén bestabat cen, eta igan cedin Iesus Ierusalemera. 2 Eta da Ierusalemene ardi plaçán ikuzgarribat Hebraicoz Beth-esda deitzen denic, borz galeria dituenic. 3 Hetan cetzan eri, itsu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higitzearen beguira ceudela. 4 Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena sendatzen cen, cerere eritassunec baitzaducan. 5 Eta cen guïçon-bat han hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanic. 6 Haur ikus ceçanean lesusec cetzala, eta eçaguturic ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? 7 Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitartean, bercebat ene aitzinean iausten duc. 8 Diotsa lesusec, laiqui adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. 9 Eta bertan senda cedin guïçon hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. 10 Erran cieçoten bada Iuduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçán. 11 Ihardets cieçén, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. 12 Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan guïçon hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen Iesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura lesusec templean, eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic eztaguiala, cerbait gaizquiago hel eztaquián: 15 Ioan cedin guicon haur, eta conta cieçén Iuduey ecen Iesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz persecutatzen çutén Iuduéc Iesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguin baitzuten Sabbathoan. 17 Baina lesusec ihardets cieçén, Ene Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada Iuduac hura hil nahiz hagitzaço çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoa hautsi çuen, baina are ceren haren Aita laincoa cela erran baitzuen, bere buruá laincoaren bardin eguinez. 19 Ihardets ceçan bada lesusec, eta erran cieçén, Eguiacz eguiacz erraiten drauquet, ecin daidi Semeac bere buruz deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc eguiten baitu, hura Semeac-

ere halaber eguiten du. 20 Ecen Aitác maite du Semea, eta berac eguiten dituen gauça guciac eracusten drauzca, eta hauc baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaçuençât. 21 Ecen nola Aitac resuscitazten baititu hilac eta viuificatzen, halaber Semeac-ere nahi dituenac viuificatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu iugeatzen nehor, baina iugemendu gucia eman drauca Semeari: 23 Guciéc Semea ohora deçatençât, Aita ohoratzen duten beçala: Semea ohoratzen eztenac, eztu ohoratzen Aita, ceinec igorri baitu hura. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ene hitza ençuten, eta ni igorri nauena sinhesten duenac, baduela vicitze eternala, eta haina ezta condemnationetara ethorriren: baina iragan da heriotic vicitzera. (aiōnios g166) 25 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute laincoaren Semearen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. 26 Ecen nola Aitac baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan vicitzearen vkaitea. 27 Eta bothere eman drauca iugemendu-ere eguiteco, guiçonaren Seme den becembatean. 28 Ezteçaçuela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. 29 Eta ilkiren dirade vngui eguin duqueitenac, vicitzeco resurreccionera: baina gaizqui eguin duqueitenac, condemnationeco resurreccionera. 30 Ecin daidit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen eznavila neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan. 31 Baldin nic testificatzen badut neure buruáz, ene testimoniagea ezta sinhesteco. 32 Bercebat da testificatzen duenic niçaz, eta badaquit ecen eguiazco dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. 33 Çuec igorri vkan duçue ioannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. 34 Baina nic eztut guiçonaganic testimoniageric recebitzen: baina gauça hauc erraiten ditut çuec salua çaitetzençât. 35 Hura cen candela çachecana eta argui eguiten çuena: eta çuec nahi içan çarete appur-batetacotz alegueratu haren arguiari. 36 Baina nic ioannesena baino testimoniage handiagooa dut: ecen niri Aitac compli ditzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiten ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela. 37 Eta ni igorri nauen Aitac berac testificatu du niçaz. Eztuçue haren voza egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eztuçue haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue sinhesten. 39 Informa çaitetzte diligentqui Scripturetaric; ecen çuec vste duçue hetan vicitze eternala duçuela: eta hec dirade niçaz testificatzen dutenac. (aiōnios g166) 40 Eta etzarete ethorri

nahi enegana, vicitzea duçuença. 41 Gloriaric guiçonetaric eztut hartzen. 42 Baina eçaçutzen çaitutzet ecen laincoaren amorioa eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure Aitaren icenean, eta eznavuque recebitzen: baldin bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal deçaqueçue, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituçue bilhatzen? 45 Eztuçuela vste ecen nic accusaturen çaituztedala çuec Aita baithan: bada norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituçue. 46 Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhetz nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. 47 Baina baldin haren scribatuac sinhesten ezpadituçue, nolatan ene hitzac sinhetsiren dituçue.

6 Guero ioan cedin Iesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. 2 Eta iarreiquiren çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzituzten harc erién gainean eguiten cituen signoac. 3 Orduan igan cedin mendi batetara Iesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. 4 Eta hurbil cen Bazco, luduen bestá. 5 Bada beguiac althatu cituenean Iesusec eta ikussi çuenean ecen gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic erossiren dugu ogui, hauc ian deçatençat? 6 (Baina haur erraiten çuen haren enseyatzegatic, ecen berac baçaquian, cer eguiteco çuen) 7 Ihardets cieçón Philippec, Ber-ehun dineroren oguiaz ezliqueye asco, den gutiena batbederac har leçan. 8 Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon Pierrisen anayead. 9 Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz ogui garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteco? 10 Eta erran ceçan Iesusec, Iar eraci eçaçue gendea. Eta cen belhar handi leku hartan. Iar citecen bada borz milla guiçonon contuaren inguruá. 11 Eta har citzan Iesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta discipuluéc iarriric ceudeneç: halaber arrainetaric-ere nahi çuten becembat. 12 Eta resasiatu içan ciradenean erran cieçén bere discipuluey, Bil itzaçue soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. 13 Bil citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteneç soberaturic. 14 Gende hec bada ikussi çutenean Iesusec eguin çuen miraculua, erraiten çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen Propheta hura. 15 Iesusec bada eçaçuturic ecen haren harrapatzera ethorteco ciradela hura regue eguin leçatençât, retina cedin berriz mendira ber-bera. 16 Eta arratsa ethor cedinean, iaups citecen haren discipuluac itsassora. 17 Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera Capernaum alderát: eta ia ilhuna cen, eta etzén Iesus hetara ethorri. 18 Eta itsassoa,

haice handic erauntsiz altchatzen cen. 19 Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute lesus itsas gainez dabilala, eta vnciari hurbiltzen çayola, eta ici citecen. 20 Eta harc erran cieçén, Ni naiz, etzaretela beldur. 21 Nahi vkan çutén bada hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura. 22 Biharamunean itsassoaren berce aldetic gueldituric cegoen gendetzeac ikussi duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat baicen, ceinetara haren discipuluac sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere discipuluequin lesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan içan ciradela: 23 Eta Tiberiadetic berce vncitchoric ethorri cela leku haren aldera non oguia ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic launac. 24 Ilkus ceçanean bada gendetzeac ecen lesus etzela han, ez haren discipuluac, sar citecen hec-ere vncietara, eta ethor citecen Capernaumera, lesus bilhatzen çutela. 25 Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten, Magistruá, noiz huna ethorri aiz? 26 Ihardets cieçén lesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ene bilha çabiltzate, ez ceren miraculuac ikussi dituçuen, baina ceren ian baituçue oguietatic, eta ressasiatu içan baitzarete. 27 Trabaiilla çaitetzte ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze eternalecotzat irauten duenagatic, cein guiçonaren Semeac emanen baitrauçue: ecen Seme haur lainco Aitac ciguilatu vkan du. (aiōnios g166) 28 Erran cieçoten bada, Cer eguinen dugu eguin ditzagunçat laincoaren obráç? 29 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaçuen harc igorri duena baithan. 30 Orduan erran cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussagunçat eta hi sinhets eçagun? cer obra eguiten duc? 31 Gure aitéc ian vkan dié manná desertuan: scribatua den beçala, Cerutico oguia eman draue iatera. 32 Erran cieçén bada lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, eztrauçue Moysesec eman cerutico oguia: baina ene Aitac emaiten drauçue cerutico ogui eguiazcoa. 33 Ecen laincoaren oguia da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze draucana. 34 Erran cieçoten bada, launa, eman ieçaguc bethiere ogui hori. 35 Eta erran cieçén lesusec, Ni naiz vicitzeco oguia: enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. 36 Baina erran drauçuet, ecen ikussi-ere banuçuela, eta eztuçue sinhesten. 37 Aitac emaiten drautan gucia, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten dena, ez tut campora iraitziren. 38 Ecen cerutic iautsi içan naiz eguin deçadençat ez neure vorondatea, baina ni igorri naueuaren vorondatea. 39 Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita deçadan hura azquen egunean. 40

Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciac, duen vicitze eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. (aiōnios g166) 41 Murmuratzen çutén bada luduéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi naicen oguia. 42 Eta erraiten çutén, Ezta haur lesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc eçagutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic iautsi naiz? 43 Ihardets ceçan bada lesusec eta erran cieçén, Ezteçaçuela murmura çuen artean. 44 Nehor ecin dathor enegana, baldin ni igorri nauen Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. 45 Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciac laincoaz iracatsiac. Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana. 46 Ez Aita ikussi duenez nehorc, laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. 47 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ni baithan sinhesten duen guciac badu vicitze eternala. (aiōnios g166) 48 Ni naiz vicitzeco oguia. 49 Çuen aitéc ian vkan duté manná desertuan, eta hil içan dirade. 50 Haur da oguia cerutic iautsi dena, hunetaric ianen duena hil eztadinçat. 51 Ni naiz ogui vicia cerutic iautsi naicena: nehorc ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalqui, eta nic emanen dudan oguia, ene haraguia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. (aiōn g165) 52 Baciharducaten bada luduéc elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguia eman ahal dieçaçuegu iatera? 53 Orduan erran cieçén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ian ezpadeçaçue guiçonaren Semearen haraguia, eta edan ezpadeçaçue haren odola, eztuçue vicitzeric çuec baithan. 54 Iaten duenac ene haraguia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. (aiōnios g166) 55 Ecen ene haraguia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. 56 Ene haraguia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni hartan. 57 Nola ni igorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaiz neure Aitaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere niçaz. 58 Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aitéc manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalqui. (aiōn g165) 59 Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. 60 Haren discipuluetaric bada anhitez gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaçue? 61 Çaquialaric bada lesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz murmuratze çutela, erran cieçén, Hunec scandalizatzen çaituzte? 62 Cer date bada baldin ikus badeçaçue guiçonaren Semea igaiten lehen cen lekura? 63 Spiritua da viuificatzen duena, haraguiaic

eztu deus probetchatzen: nic erraiten drauzquiuedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. **64** Baina badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen baçaquian hatseandanic lesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein cen hura tradituren çuena. **65** Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauçuet ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitaz eman ezpaçayo. **66** Orduandanic haren discipuluetaric anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. **67** Erran cieçén bada lesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? **68** Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec, launa, norengana ioanen gara? vicitze eternalezco hitzac dituc hic: (aiōnios g166) **69** Eta guc sinhetsi eta eçagutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. **70** Ihardets cieçén lesusec, Etzaitzuet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? **71** Eta haur erraiten çuen ludas Iscariot Simonen semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero baçabilan Iesus Galilean: ecen etzén ludean ebili nahi, ceren luduac baitzabiltzan hura hil nahiz. **2** Eta hurbil cen luduén bestá tabernaclén deitzen cena. **3** Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil ludearát, hire discipuluéc-ere ikus ditzatençát hire obra eguiten dituanac. **4** Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiz dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruá munduari. **5** Ecen are haren anayec-ere etzuten sinhesten hura baithan. **6** Dioste bada lesusec, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. **7** Ecin munduac gaitzets çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testificatzen baitut harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. **8** Çuec igan çaitztezte besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethe. **9** Eta gauça hauc erran cerautzenean egon cedin Galilean. **10** Eta igan ciradenean haren anayec, orduan hura-ere igan cedin bestara, ez aguerriç, baina ichilic beçala. **11** Luduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? **12** Eta murmuracione handia cen populuaeren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guioçon ona da: eta bercéc erraiten çuten, Ezta: baina seducitzen du populua. **13** Badaric-ere nehor frangoqui etzén minço harçaz, luduén beldurrez. **14** Eta besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templera, eta iracasten ari cen. **15** Eta miraz ceuden luduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui, ikassi gabe? **16** Ihardets cieçén lesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina ni igorri nauenarena. **17** Baldin nehorc nahi badu haren vorondatea eguin, eçaguturen du doctrináz, eya

laincoaganic denez, ala ni neure buruz minço naicenez. **19** Eztrauçue Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batec-ere obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? **20** Ihardets ceçan populuaç eta erran, Deabrua duc hic: nor dabila hi hil nahiz? **21** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçén, Obrabat eguin dut, eta guciac miraz çaudete. **22** Baina halere Moysesec eman drauçue Circoncisionea, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duçue guioçona. **23** Baldin Circoncisionea recebitzen badu guioçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçát: asserre çarete ene contra ceren guioçon-bat ossoqui sendatu dudan Sabbathoan? **24** Ezteçaçuela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçaçue. **25** Erraiten çuten bada Ierusalemetar batzuc, Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? **26** Eta huna, frangoqui minço da, eta eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui eçagutu othe luquite Gobernadoréc, ecen haur dela eguiazqui Christ? **27** Baina haur badaquigu nondic den: baina Christ dathorreanean, nehorc eztu iaquinen nondic daten. **28** Oihuz cegoen bada Iesus templean, iracasten çuela eta erraiten, Eta ni nauçue eçagutzen, eta nondic naicén badaquieçue, eta neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguiati ni igorri nauena, cein ezpaituçue çuec eçagutzen. **29** Baina nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harc igorri bainau. **30** Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitan escuac eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. **31** Eta gendetzecoataric anhitzeç sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiten çuten, Christec dathorreanean guehiago miraculo eguinen othe du, hunec eguiten dituenac baino? **32** Ençun ceçaten Phariseuéc gendetzeta hauén gainean harçaz murmuratzen: eta igor citzaten Phariseuéc eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatençát. **33** Erran cieçén bada lesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoa igorri nauénaganát. **34** Bilhaturen nauçue eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitzeçquete. **35** Erran ceçaten bada luduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaitugu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuac diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén iracastera? **36** Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauçue, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitzeçquete? **37** Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin Iesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehor egarri bada, bethor enegana eta edan beça **38** Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr vicizco fluuiocac iariaturen çaicza bere sabeletic. **39** (Eta haur erraiten çuen hura baithan sinhesten çutenéc recebitzeco

çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaiztén glorificatu) 40 Anhitzec bada gendetzecoetaric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da eguiazqui Propheta hura. 41 Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? 42 Eztu Scripturac erraiten, ecen Daud-en hacitic, eta Bethlehemo Daud egoiten cen burgutic Christ ethorriren dela? 43 Dissensione eguin cedin bada populuaren artean harengatic. 44 Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehorc etzitzaen eçar haren gainea escuac 45 Ethor citecen bada officierac Sacrificadore principaletara eta Phariseuetara, eta hec erran cieçén, Cergatic eztuçue hura ekarri? 46 Ihardets ceçaten officieréc, Egundano ezta hala minçatu guiçonic, nola guiçon haur. 47 Halacotz ihardets ciecen Phariseuéç, Ezothe cinatezte çuec-ere seducitu? 48 Ala Gobernadoretaric edo Phariseuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? 49 Baina populu Leguea cer den eztaquian haur, maradicatua da. 50 Dioste Nicodemo harengana gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric bat, 51 Ala gure Legueac condemnatzen du nehor, bera behin ençun gabe, eta cer eguin duen eçagutu gabe? 52 Ihardets ceçaten eta erran cieçotén, Ezaiz hi-ere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetaric ezta ilki. 53 Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

8 Baina Iesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. 2 Eta arguiaren beguian berriz ethor cedin templerá, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarriric cegoela iracasten cituen hec. 3 Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Phariseuéç emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriric, 4 Diotsate, Magistruá, emazte haur hatzaman içan duc adulterioaco eguitate berean. 5 Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? 6 Eta haur erraiten çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençát. Baina Iesus ec behiiti gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. 7 Eta haren interrogatzeç perseueratzen çutela, chuchenduric erran cieçén, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric scribatzen çuen lurrean. 9 Bada hori ençun çutenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetaric hassiric azquenetarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea 10 Eta chuchendu cenean Iesus ec nehor etzacussanean emaztea baicen, erran cieçón hari, Emazteá, non dirade hire accusaçaleac? nehorc ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehorc, launa. Eta erran cieçón Iesus ec, Ezaut nic-ere condemnatzen:

oha, eta guehiago bekaturic eztaguinala. 12 Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren arguia: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco arguia. 13 Erran cieçotén bada Phariseuéç, Hic eure buruáz testificatzen duc, hire testimoniagea eztcu sinhesteco. 14 Ihardets ceçan Iesus ec eta erran cieçén, Nic neurorçaz testificatzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiten naicen: baina çuec eztaquicue nondic ethorten naicen, ez norat ioaiten naicén 15 Çuec hararguiaren arauetz iugeatzen duçue, nic eztcu iugeatzen nehor. 16 Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiazco da: ecen eznaiz neuror, baina ni eta ni igorri nauen Aita. 17 Baina çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiçonén testimoniagea sinhesteco dela. 18 Ni naiz neurorçaz testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz ni igorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita? Ihardets ceçan Iesus ec, Ez ni nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen baninduçue, ene Aita-ere eçagut cindeçaque. 20 Hitz hauc erran citzan Iesus ec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor etzaquión lot, ceren oraino ezpaiztén ethorri haren orena 21 Erran cieçén bada berriz Iesus ec, Ni banoa eta bilhaturen nauçue, eta çuen bekatuan hilen çarete: norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten çuten bada Iuduéc, Berac hilen othe du bere buruá? erraiten baitu, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 23 Orduan erran cieçén, çuec beheretic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetaric çarete, ni ez naiz mundu hunetaric. 24 Halacotz erran drauçuet ecen çuen bekatueta hilen çaretela. Ecen baldin sinhets ezpadeçaque ni naicela hura, çuen bekatueta hilen çarete. 25 Erran cieçotén bada, Hi nor aiz? Orduan erran cieçén Iesus ec, Hatseandancoa, badiotsuet. 26 Anhitç gauça dut çueçaz minçatzeco eta iugeatzeco: baina ni igorri nauena eguiati da: eta nic harenganic ençun ditudan gauçac munduari erraiten drauzquiot. 27 Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Erran cieçén bada Iesus ec, Altchatu duqueçuenen guiçonaren Semea, orduan eçaguturen duçue ecen ni naicela hura, eta neure buruz eztcudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. 29 Ecen ni igorri nauena enequin da: eznaiz vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçac eguiten baititut bethiere. 30 Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 31 Orduan erraiten cerauen Iesus ec hura sinhetsi vkan çuten Iuduey, Baldin çuec perseuera badeçaque ene hitzean, eguiazqui ene discipulu içanen çarete. 32 Eta duçue eçaguturen Eguiá, eta Eguiác çuec libre eguinen çaituzte. 33 Ihardets cieçotén, Abrahamen

hacia gaituc, eta nehor eztiagu cerbitzatu egundano: nola dioc hic gu libre iñanen garela? **34** Ihardets ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen bekatua eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. **35** Eta cerbitzaria ezta egoiten bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. (aion g165) **36** Bada baldin Semeac çuec libre eguin baçaitzate, eguiazqui libre iñanen çarete. **37** Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çaretela: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuric çuec baithan. **38** Nic erraiten dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten duçue çuen aita baithan ikussi duçuen. **39** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. Dioste lesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete, Abrahamen obrác eguin cinçaqueizte. **40** Orain bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic ençun dudan eguia erran drauçuedan guiçona: hori Abrahamec eztu eguin. **41** Çuec eguiten dituçue çuen aitaren obrác. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardičataric iayo: aitabat diagu, baita laincoa. **42** Erran ciecén bada lesusec, Baldin laincoa çuen aita baliz, maite ninduqueçue ni: ecen ni laincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta eznaiz neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. **43** Cergatic ene lengoagea eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene hitza. **44** Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguin nahi dituçue: hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen eguiaric ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta gueçurraren aita. **45** Eta ceren nic eguia erraiten baitut, eznauçue sinhesten. **46** Norc çuetaric reprehenditzen nau ni bekatuz? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten? **47** laincoaganic denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec ezfituçue ençuten, ceren ezpaitzarete laincoaganic. **48** Ihardets ceçaten orduan luduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? **49** Ihardets ceçan lesusec, Eztu nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, eta çuec desohoratzen nauçue ni. **50** Eta nic ez tut neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic, eta iugeatzen duenic. **51** Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin nehorc ene hitza beguira badeça, herioa eztu ikussiren secular. (aion g165) **52** Orduan erran cieçoten luduéc, Orain eçagutu diagu ecen deabrua duala: Abraham hil iñan duc eta Prophetác: eta hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, eztu dastaturan herioa secular. (aion g165) **53** Ala hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil iñan baita? Prophetac-ere hil iñan dituc: nor hic eure buruá eguiten duc? **54** Ihardets ceçan lesusec, Baldin nic glorificatzen badut neure buruá, ene gloria ezta deus: ene

Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. **55** Eta eztuçue eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran badeçat ecen eztudala hura eçagutzen, iñanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. **56** Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançát ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratu iñan da. **57** Erran cieçoten bada luduéc, Berroguey eta hamar vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi duc? **58** Erran ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. **59** Har ceçaten orduan harri: haren contra aurthiteco: baina Iesus gorde cedin, eta ilki cedin templetic.

9 Eta iragaiten cela lesusec ikus ceçan guiçon sortzetic itsubat. **2** Eta interroga ceçaten bere discipuluéc. erraiten cutela. Magistruá, Ceinec bekatu eguin du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? **3** Ihardets ceçan lesusec, Ez hunec bekatu eguin du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo da, laincoaren obrác manifesta litecençat hunetan. **4** Ni igorri nauenaren obrác eguin behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin obraric baitaidi. **5** Munduan naiceno, munduaren Arguia naiz. **6** Haur erran çuenean thu eguin ceçan lurrera, eta eguin ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz frotta citzan itsuaren beguiac: **7** Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe, igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta itzul cedin ikusten çuela. **8** Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu cela, erraiten çuten, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? **9** Batzuc erraiten çuten, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac erraiten çuen, Ni naiz hura. **10** Erran cieçoten bada, Nolatan irequi iñan dirade hire beguiac? **11** Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, Iesus deitzen den guiconac lohi eguin du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut, Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea recebitu dut. **12** Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaquit. **13** Eramaiten dute itsu ohi cen hura Phariseuetara. **14** Eta cen Sabbathoa lesusec lohia eguin çuenean eta haren beguiac irequi cituenean. **15** Berriz bada interroga ceçaten hura Phariseuéc-ere nolatan ikustea recebitu çuen. Eta harc erran ciecén, Lohi eçarri vkan draut neure beguién gainera, eta garbitu naiz, eta ikusten dut. **16** Erraiten çuten bada Phariseuetaric batzuc, Guiçon haur ezta laincoaganic: ecen Sabbathoa eztu beguiratzen. Bercéc erraiten çuten, Nolatan guiçon vicitze gaichtotaco batec sign hauc eguin ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. **17** Erraiten draucate itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta harc erran

ceçan, Propheta dela. 18 Baina etzeçaten sinhets luduéc harçaz, ecen itsu içan cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren aitaméc dei litzaqueteno: 19 Eta interroga citzaten hec, cioitela, Haur da çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuena? nolatan bada orain dacussa? 20 lhardets ciecén haren aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela gure semea, eta itsu iayo içan dela: 22 Gauça hauc erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziraden luduén: ecen ia ordenatu çuten luduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. 23 Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaçue. 24 Dei ceçaten bada bigarren aldian guiçon itsu içana, eta erran cieçoten, Emóc gloria laincoari: guc bacequiagu ecen guiçon hori gaichtoa dela. 25 lhardets ceçan bada harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelariç orain badacussadala. 26 Eta erran cieçoten berriz, Cer eguin drauc? nolatan irequi ditu hire beguiac? 27 lhardets ciecén, la erran drauçuet, eta eztuçue ençun: cergatic berriz ençun nahi duçue? ala çuec-ere haren discipulu eguin nahi çarete? 28 Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén hi haren discipulu: guçaz den becebetean, Moysesen discipulu gaituc. 29 Guc bacequiagu ecen Moysesin minçatu içan çayola laincoa: baina haur nondic den etzeaqiagu. 30 lhardets ceçan guiçonac eta erran ciecén, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiçue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. 31 Eta badaquigu ecen laincoac vicitze gaichtotacoac eztituela ençuten: baina baldin norbite laincoaren cerbitzari bada, eta haren vorondeata eguiten badu, hura ençuten du. 32 Egundano ençun içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aiōn g165) 33 Baldin ezpaliz haur laincoagatic, deus ecin laidi. 34 lhardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guçiori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta iraitz ceçaten hura campora. 35 Ençun ceçan Iesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çuenean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic laincoaren Semea baithan? 36 lhardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? 37 Eta erran cieçon Iesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. 38 Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. 39 Eta erran ceçan Iesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara ethorri naiz: ikusten ez tutenéc, ikus deçatençat: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. 40 Eta ençun ceçaten hori, Phariseuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? 41 Erran ciecén Iesusec, Baldin itsu

bacinete, etzinduqueite bekatuic: baina orain erraiten duçue, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, borthatic ardién artheguiria sartzen eztena, baina da igaiten bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. 2 Baina borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. 3 Huni borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. 4 Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ioaiten da: eta ardiac hari iarreiquiren çaiçca, ecen eçagutzen dute haren voza. 5 Eta arrotz bati etzaizca iarreiquiren, baina ihes eguinen draucate: ceren ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. 6 Comparatione haur erran ciecén Iesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer cen hæy erraiten cerauena. 7 Erran ciecén bada berriz Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ni naicela ardién borthá. 8 Guçiac cembat-ere ene aitzinean ethorri baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin: baina ardiéc ez tizute hec ençun vkan. 9 Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkiren da, eta bazca eridenen du. 10 Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguinen ditançat baicen: ni ethorri naiz vicitze dutençat, eta abundantia dutençat. 11 Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatic. 12 Baina mercenarioac, eta artzain eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean otsoa heldu dela, vtziten ditu ardiac, eta ihes eguiten du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. 13 Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaitu ardién ansiaric. 14 Ni naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure ardiéc. 15 Aitac ni eçagutzen nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta neure vicia eçarten dut neure ardiacgatic. 16 Berce ardiric-ere badut cein ezpaitirade arthegui hunetaco: hec-ere ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta eguinen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitagatic. 19 Orduan berriz dissensione eguin cedin luduén artean propos haucgatic. 20 Eta erraiten çuten hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen çaiçquite? 21 Bercéc erraiten çutén, Hitz hauc ez tizade deabrua duenarenac: ala deabruac itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan Dedicacionearen bestá eguin cedin Ierusalemen, eta negü cen. 23 Eta

passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. 24 Ingura ceçaten bada hura Iuduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran ieçaguc frangoqui. 25 Ihardets cieçén Iesusec, Erran drauçuet, eta eztuçue sinhesten: nic neure Aitaren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. 26 Baina çuec eztuçue sinhesten: ecen etzarete ene ardiataric, nola erran bairauçuet. 27 Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta iarreiquiren çaiçquit niri. 28 Eta nic vicitze eternala emaiten drauet hæy: eta eztirade galduren secular: eta eztitu harrapaturen hec nehorc ene escutic. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. 30 Ni eta Aita bat gara. 31 Har ceçaten bada berriz harri Iuduéc haren lapidatzeo. 32 Ihardets cieçén Iesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauçuet neure Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauçue? 33 Ihardets cieçoten Iuduéc, cioitela, Obra onagatic ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren hic guiçon aicelaric eguiten baituc eure buruá lainco. 34 Ihardets cieçén Iesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, lainco çarete? 35 Baldin hec deithu baditu lainco, ceinetara laincoaren hitza eguin içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: 36 Ni Aitac sanctificatu eta mundura igorri bainau, çuec dioçue ecen blasphemiatzen ari naicela, ceren erran dudana, ecen laincoaren Semea naicela? 37 Baldin neure Aitaren obrác eguiten ezpaditut, ezneçaçuela sinhets: 38 Baina baldin eguiten baditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaçue: eçagut eta sinhets deçaçuen ecen Aita nitan dela eta ni hartan. 39 Berriz bada hura hartu nahiz çabiltzan: baina itzur cedin hayén escuetaric. 40 Eta ioan cedin berriz Iordanaz berce aldera, lehen Ioannes batheyatzen ari cen lekura: eta egon cedin han. 41 Eta anhitz ethor cedin harengana, eta erraiten çutén, Ioannesec eztu signoric batre eguin vkan: baina Ioannesec huneçaz erran dituen gauça guciac, eguiazcoac ciraden. 42 Eta anhitzec han sinhets ceçaten hura baithan.

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guiçombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguco. 2 (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vnctatu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) 3 Igor ceçaten bada hunen arrebéc harengana, cioitela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. 4 Eta hori ençunic Iesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz

laincoaren Semea glorifica dadinçat. 5 Eta cituen maite Iesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. 6 Bada ençun çuenean ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan. 7 Guero horren ondoan erran cieçén discipuluey, Goacen Iudearát berriz. 8 Diotsate discipuluéc, Magistruá, orain ciabiltzan Iuduac hi lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaiten aiz? 9 Ihardets ceçan Iesusec, Egunean ez tira hamabi oren? baldin nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopatzen: ecen mundu hunetaco arguia ikusten du. 10 Baina baldin nehor ebil badadi gauaz, behaztopatzen da: ecen arguiric ezta hura baithan. 11 Gauça hauc erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adiquisdea lo datza, baina banoa iratzar deçadan. 12 Erran cieçoten bada bere discipuléc, launa, baldin lo badatza sendaturen duc. 13 Eta haur erran ceçan Iesusec haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. 14 Orduan bada erran cieçén Iesusec claroqui, Lazaro hil da: 15 Eta aleguera naiz çuengatic (sinhets deçaçuençat) ceren ezpainincén han: baina goacen harengana. 16 Erran cieçén bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençát. 17 Ethor cedin bada Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. 18 Cen bada Bethania hurbil Ierusalemerean hamaborz stadioren inguruá: 19 Eta Iuduetic anhitz ethor citecen Marthagana eta Mariagana, hec consola litzatençát bere anayez. 20 Marthac bada ençun ceçanean Iesus ethorten cela, aitzinera ilki cequión: eta Maria etchean iarriric cegoen. 21 Erran cieçón bada Marthac Iesusi, launa, baldin içan bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: 22 Baina orain-ere baceaquiat ecen cer-ere galde eguinen bairaucac laincoari, emanen drauala hiri. 23 Diotsa Iesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. 24 Diotsa Marthac, Baceaquiat ecen resuscitaturen dela resurreccionean, azquen egunean. 25 Erran cieçón Iesusec, Ni naun resurreccionea eta vicitzea: ni baithan sinhesten duena, baldin hil içan badere vicico dun: 26 Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten baitu ni baithan, secular eztun hilen. Sinhesten dun haur? (aiōn g165) 27 Erraiten drauca, Bay, launa, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme mundura ethorteco cena. 28 Eta haur erranic, ioan cedin, eta secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, cioela, Magistrua dun hemen, eta deitzen au. 29 Hura, hori ençun duenean, iaiquiren da fitetz, eta ethorten da harengana. 30 Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen Marthac encontratu çuen lekuan. 31 Orduan harequin etchean ciraden Iuduac, eta hura consolatzén çutenac, ikussiric ecen Maria hain fitetz iaiqui, eta ilki cela, iarreiquiren cequiquion hari, cioitela, Monumentera ioaiten da, han

nigar daguiñat. 32 Bada Mariac, ethor cedinean lesus cen lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruã haren oinetara, ciotsala, launa, baldin içan bahinz hemen, etzuequeán hil ene anaye. 33 Iesusec bada ikus ceçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden luduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trublã ceçan bere buruã: 34 Eta erran ceçan, Non eçarri duçue? Erraiten draucate, launa, athor eta ikussac. 35 Eta nigar eguin ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten bada luduéc, Horra nola maite çuen. 37 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Ecin eguin ciroqueen itsuaren beguiac irequi dituen hunec, haur-ere hil ezladin? 38 Iesus bada berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren gainera, eçarria. 39 Dio Iesusec, Altcha eçaçue harria. Diotsa Marthac, hil içan cenaren arrebác, launa, kirestu duc gaurguero: ecen laur egunetacoa duc. 40 Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin sinhets badeçan ikussiren dunala laincoaren gloria? 41 Ken ceçaten bada harria, hila eçarri içan cen lekutic. Orduan Iesusec althaturic goiti beguiac, erran ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiãt, ceren ençun binauc: 42 Eta nic baniaquiãn ecen bethi ençuten nauala: baina inguru dagoen gendetzeagatic erran diãt, sinhets deçatençat ecen hic igorri nauala. 43 Eta hauc erranic, voz goraz oiuhu eguin ceçan, Lazaro, athor campora. 44 Eta hil içan cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren beguithartea crobitchet batez cen estalia. Dioste Iesusec, Lacha eçaçue eta vtzi eçaçue ioaitera. 45 Bada ludu Mariagana ethorri ciradenetic, eta Iesusec eguin cituen gauçac ikussi cituztenetic anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 46 Baina hetaric batzuc ioan citecen Phariseuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguin cituen gauçac. 47 Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc conseillua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guiçon hunec anhitz signo eguiten du. 48 Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. 49 Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, erran ciecén, Çuec eztaquiçue deus: 50 Eta eztaçue pensatzen ecen probetchu dugula, guiçombat hil dadin populuagatic, eta natione gucia gal ezladin. 51 Eta haur bere burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza ceçan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. 52 Eta ez solament natione harengatic, baina are laincoaren haour barreyatuac bil litançát batetara. 53 Bada egun harçaz gueroztic consultatzen çutén elkarrequin hura hil leçatençát. 54 Iesus bada guehiagoric etzabilan aguerriz

luduén artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco comarcarát, Ephraim deitzen den hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. 55 Eta cen hurbil luduén bazcoa, eta igan cedin anhitz Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. 56 Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çutén, templean leudela, Cer irudi çaiçue, ecen eztele ethorriren bestara? 57 Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc manamendu, baldin nehorc eçagutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençát.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin Bethaniara, non baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. 2 Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitzua eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetic bat. 3 Orduan Mariac harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vncta citzan Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethi cedin vnguentuaren vrrinez. 4 Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec, ludas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. 5 Ceren vnguentu haur ezta saldu içan hirerehun dinerotan, eta eman paubrey? 6 Eta haur erran ceçan, ez paubrez harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoin baitzen, eta mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitziten. 7 Erran ceçan bada Iesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. 8 Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethiere vkanen. 9 Orduan eçagut ceçan luduetaric gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. 10 Eta consulta ceçaten Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençát. 11 Ecen luduetaric anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. 12 Biharamunean bestara ethorri içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemera, 13 Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oiuhu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Israeleco reguea. 14 Eta eriden ceçan Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, 15 Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. 16 Eta gauça hauc etzitzaten eçagut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cenean, orduan orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça hauc eguin cerautzatela. 17 Eta testificatzen çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta

hura resuscitatu çuela hiletaric. 18 Halacotz atzina ethorri-
ere ičan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc miraculu
haur eguin çuela. 19 Eta Phariseuéc erran ceçaten bere
artean, Eztacussaçue ecen etzaretela deus probetchatzen?
horrá, mundua haren ondoan ioan da. 20 Eta baciraden
Grec batzu igaiten ohi ciradenetaric adoratzera bestán:
21 Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén
Bethsaidaco Galilean, eta othoitz eguin cieçoten, cioiela,
launa, nahi guendiquec Iesus ikussi. 22 Ethorten da Philippe
eta erraiten drauca Andriui, Andriuéc berriz eta Philippec
erraiten draucate Iesusi. 23 Eta Iesusec ihardets cieçén,
cioela, Ethorri da ordua guiçonaren Semea glorificaturen
baita. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ogui bihia
lurrera eroriric hil ezpadadi, hura bera dago: baina baldin
hil badadi fructu anhitz ekarten du. 25 Bere viciari on
daritzanac galduren du hura: eta bere viciari gaitz daritzanac
mundo hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura.
(aionios g166) 26 Baldin ni cembeitec cerbitzaten banau,
niri iarreiqui bequit: eta non ni ičanen bainaiz, han ene
cerbitzaria-ere ičanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza
baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. 27 Orain ene arimá
trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren
hunetaric: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. 28 Aitá,
glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic,
cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. 29 Eta
gendetze han cenac, eta ençun çuenac, cioen, igorciribat
eguin çuela. Bercéc cioiten, Aingueruá minçatu ičan çayo.
30 Ihardets ceçan Iesusec eta erran, Ezta enegatic voz
haur eguin ičan, baina çuengatic. 31 Orain da mundo
hunén iugemendua: orain mundo hunetaco princea egotziren
da campora. 32 Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic,
guciac tiraturen ditut neuregana. 33 (Eta haur erraiten çuen,
aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) 34 Ihardets
cieçón gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ
badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar
dela goiti dadin guiçonaren Semea? nor da guiçonaren Seme
hori? (aion g165) 35 Erran cieçén orduan Iesusec, Oraino
dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaitetzte
Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençát: ecen
ilhumbean dabilanac, eztaqui norat ioaiten den. 36 Arguia
duçueno sinhets eçaçue. Arguia baithan, Arguiaren seme
çaretentçat. Gauça hauc erran citzan Iesusec: guero ioanic
gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu eguin baçuen-
ere hayén aitzinean, etzuten sinhesten hura baithan: 38
Esaias prophetaren hitza compli ledinçát, cein erran vkan
baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren
bessoa nori reuelatu ičan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets

ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40 Itsutu
vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza:
beguiz ikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ez teçaten, eta
conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 41 Gauça hauc
erran citzan Esaiasec, haren gloriá ikussi çuenean, eta
minçatu ičan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere
anhitzec hura baithan sinhets ceçaten: baina Phariseuacgatic
etzuten aithortzen, synagogatic campora egotz litecen
beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guiçonén gloriá,
ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oiuhu eguin ceçan
Iesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac, eztu
sinhesten ni baithan, baina ni igorri nauena baithan. 45 Eta
ni ikusten nauenac, ikusten du ni igorri nauena. 46 Ni Argui
mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenic batre,
ilhumbean eztagoentçat 47 Eta baldin nehorc ençun baditza
ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzen hura:
ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançát, baina
mundua salua deçadançat. 48 Ni iraitzen nauenac, eta ez
recebitzen ene hitzac, badu norc condemna deçan:
ni minçatu naicen hitzac condemnaturen du hura azquen
egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina ni
igorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran
deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen
haren manamendua vicitze eternal dela: bada nic erraiten
ditudan gauçac, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten
ditut. (aionios g166)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala Iesusec ecen ethorri
cela haren orena iragan ledinçat mundo hunetaric
Aitaganát, nola maite vkan baitzituen bereac, munduan
ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan
(deabruac ia eçarri çuenean Iudas Iscarioten, Simonen
semearen bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquialaric Iesusec
gauça gucia eman drauzcala hari Aitac escuetara, eta
bera laincoaganic ilki dela, eta laincoganat ioaiten dela: 4
laiquiten da affaritetic, eta vtziten du arropá: eta harturic
longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero eçar ceçan vr
bacin batetara, eta has cedin discipuluen oinén ikutzen,
eta guerricatua cen oihalaz ichucutzen. 6 Ethor cedin bada
Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri
oinac ikutzen drauzquidac? 7 Ihardets ceçan Iesusec eta
erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina
guero eçaguturen duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztituc ikuciren
ene oinac secular. Ihardets cieçón Iesusec, Baldin ikuz
ezpaheçat, eztuc vkanen parteric enequin. (aion g165) 9
Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac solament, baina
escuac-ere eta buruá. 10 Diotsa Iesusec, Ikucia denac,

eztic mengoaric oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu çarete, baina ez gucioc. **11** Ecen baçaquian cein cen hura traditzen çuena: halacotz erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. **12** Bada ikuci cituenean hayén oinac, eta bere arropac harçara hartu cituenean, berriz mahainean, iarriric erran cieçén, Badaquiçue cer eguin drauçuedan? **13** Çuec deitzen nauçue, Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. **14** Baldin beraz nic ikuci baditut çuen oinac launa eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar drauzteçue elkerric oinac ikuci. **15** Ecen exemplu eman vkan drauçuet, nic çuey eguin drauçuedan beçala, çuec-ere daguiçuen. **16** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta embachadorea hura igorten duena baino handiago. **17** Baldin gauça hauc badaquizquiçue, dohatsu içanen çarete baldin eguin baditzaçue. **18** Eznaiz çueçaz gucioc minço: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da compli dadin Scripturá, Enequin oguiá iaten duenac, altchatu du ene contra bere oindogorá. **19** Oraindanic erraiten drauçuet eguin dadin baino lehen, eguin datenean, sinhets deçaquençát ecen ni naicela. **20** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nic norbeit igor badeçat, norc-ere hura recebitzen baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du ni igorri nauena. **21** Gauça hauc erran cituenean Iesus trubla cedin spirituan, eta testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela ni. **22** Orduan discipuluéc batác berceaganat behatzen çutén, ceinez minço cen dudatan içanez. **23** Eta cen Iesusen discipuluetaric bat mahainean haren bulharrera iarria, cein maite baitzuen Iesusec: **24** Eta keinu eguin cieçón huni Simon Pierrisec, galde leguión, cein cen harc erraiten çuena. **25** Bada harc Iesusen stomaquera beheraturic, diotsa, launa, cein da? **26** Ihardets ceçan Iesusec, Hura duc nic ahamen trempatua emanen draucadana. Eta busti çuenean ahamena, eman cieçón Iudas Iscariot Simonenari. **27** Eta ahamenaren ondoan sar cequión Satan. Eta diotsa Iesusec, Eguiten duana eguic fitetz. **28** Baina mahainean ciradenetaric batec-ere etzuen aditzen certara hura erran ceraucan. **29** Ecen batzuc vste çuten, ceren mulsá baitzuen Iudasec, ecen erran ceraucala Iesusec, Eros itzac bestacotzát behar ditugun gauçac: edo paubrey cerbait eman liecén. **30** Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta cen gauá. **31** Eta ilki cenean, erran ceçan Iesusec, Orain glorificatu da guiçonaren Semea, eta laincoa glorificatu da hartan. **32** Baldin laincoa glorificatu bada hartan, laincoac-ere glorificaturen du hura bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. **33** Haourtoác, oraino appurbat çuequin naiz: bilhaturen nauçue: baina

luduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çaitzeçue: hala çuey-ere erraiten drauçuet orain. **34** Manamendu berribat emaiten drauçuet, batác berceari on daritzoçuen, nic çuey on eritzi drauçuedan beçala, çuec -ere elkarric on daritzoçuençat. **35** Hunetan eçaguteren dute guciéc ecen ene discipulu çaretela, baldin charitate baduçue batác berceagana. **36** Diotsa Simon Pierrisec, launa, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçón Iesusec, Norat ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarreiçui aquidit: baina iarreiçuiren atzait guero. **37** Diotsa Pierrisec, launa, ceren ecin iarreiçui naquidic orain? neure arima hiregatic eçarriren diát. **38** Ihardets cieçón Iesusec, Eure arimá enegatic eçarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano hiruretan.

14 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duçue laincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaçue. **2** Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa çuey leku appaincera. **3** Eta ioan naiçatenean, eta leku çuey appaindu drauqueçuedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere çaretençát. **4** Eta norat ni ioaiten naicen badaquiçue, eta bidea badaquiçue. **5** Diotsa Thomasec, launa, etzeaquigu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiçuegu? **6** Diotsa Iesusec, Ni naiz bidea eta eguia eta vicitza: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. **7** Baldin eçagutzen baninduçue ni, ene Aita-ere eçagut cineçaçue: eta oraindanic eçagutzen duçue hura, eta ikussi duçue hura. **8** Diotsa Philippec, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, **9** Diotsa Iesusec, Hambat demboraz çuequin nau, eta eznauc eçagutu ni? Philippé, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? **10** Eztuc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten drauzquiçuedan hitzac, neuroorganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrác. **11** Sinhets neçaçue ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçue. **12** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrác, harc-ere eguinen ditu, eta hauc baino handiagoac eguinen ditu: ecen ni Aitaganat ioaiten naiz. **13** Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean, hura dut eguinen: glorifica dadinçat Aita Semean. **14** Baldin cerbait esca baçaitezte ene icenean, nic dut eguinen. **15** Baldin niri on badaritzaçue, ene manamenduc beguiritzaçue. **16** Eta nic othoitç eguinen draucat Aitari, eta berce Consolaçalebat emanen drauçue, dagoençat çuequin eternalqui: (aión g165) **17** Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaquçue

hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. 18 Etzaitzudet vtziren çurtz: itzuliren naiz çuetara. 19 Oraino gutibat, eta munduac eznau guehiagoric ikussiren, baina çuec ikussiren nauçue: ceren ni vici bainaiz, çuec-ere vicico çarete. 20 Egun hartan çuec duçue eçaguturen ecen ni naicela neure Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiratzen dituena, da niri on dariztana: eta niri on dariztana, ene Aitaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat, eta manifestaturen draucat hari neure buruâ. 22 Diotsa ludasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruâ manifestaturen baitraucuc, eta ez munduari? 23 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçôn, Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta harengana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza eguinen dugu. 24 Niri on eztariztanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina ni igorri nauen Aitarena. 25 Gauça hauc erran drauzquiçuet, çuequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spiritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren drauzquiçue gauça guciac, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran drauzquiçuedan gauça guciac 27 Baquea vtziten drauçuet, neure baquea emaiten drauçuet: eztrauçuet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Eztatila trubla çuen bihotza, eta ezta dila icit. 28 Ençun duçue ecen erran drauçuedala, Banoa, eta itzuliren naiz çuetara. Baldin on bacindarizté, segur aleguera cinteçquete ceren erran baitut, banoa Aitaganâ: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauçuet eguin dadin baino lehen, eguin datenean sinhets deçaçuençât. 30 Eznaiz guehiagoric çuequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco princea, eta nitan eztu deus. 31 Baina haur eguiten da, eçagut deçançât munduac: ecen on dariztadala Aitari: eta nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaiqui çaitetzte, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina
 2 Nitan fructu ekarten ezten chirmendu gucia, kencen du: eta fructu ekarten duen gucia, चाहतुन दु, fructu guehiago ekar deçançât. 3 Ia çuec chahu çarete nic erran drauçuedan hitzagatic. 4 Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, çuec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidiçue. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta

eihartzen da: guero biltzen, eta sura egoitzen, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan badaude, cer-ere nahi baituçue esca çaitetzte, eta eguinen çaiçue. 8 Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac beguira baditzaçue, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ene alegrançá çuetan dagoençat, eta çuen alegrançá bethé dadinçât. 12 Haur da ene manamendua, batac bercea maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan beçala 13 Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitec bere arimâ bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Çuec ene adisquide içanen çarete, baldin eguin badeçaçue cer-ere nic manatzen baitrauçuet 15 Guehiagoric etzaitzudet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauçuet. 16 Eznauçue çuec ni elegitu, baina nic elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu çaituzté, ioan çaitetzençat eta fructu ekar deçaçuen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquizquite ene Aitari ene icenean, eman dieçaçuençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçuet, elkar maite duçuençât. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaituzté, badaquiçue ecen ni çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 20 Orhoit çaitetzte nic erran drauçuedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, çuec-ere persecutaturen çaituzte: baldin ene hitza beguiratu baduté, çuena-ere beguiraturen duté. 21 Baina gauça hauc guciac eguinen drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. 22 Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluquete: baina orain excusaric eztuté bere bekatuaz. 23 Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. 24 Baldin hayén artean nehorc bercec eguin eztituen obrâc eguin ezpanitu, bekaturic ezluquete: baina orain ikussi dituzté, eta gaitz eritzi draucute niri eta ene Aitari. 25 Baina haur da hayén Leguean scribatua dagoen hitza compli dadinçât, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzi draudate. 26 Baina nic neure Aitaganic igorriren drauçuedan Consolaçalea dathorreanean, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. 27 Baina çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiçuet scandaliza etzaitzençat: 2 Egotziren çaituzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborá non norc-ere hilen baitzaituzte vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. 3 Eta gauça hauc eguinen drauzquiçue, ceren ezpaitue eçagutu Aita, ez ni. 4 Baina gauça hauc erran drauzquiçuet cuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaitetzençat heçaz, ecen nic erran drauzquiçuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrauzquiçuet erran, ceren çuequin bainincén. 5 Baina orain banoa ni igorri nauenaganát, eta çuetaric nehorc eznavu interrogatzen, Norat oha? 6 Baina ceren gauça hauc erran drauzquiçuedan, tristitiác bethe du çuen bihotza, 7 Baina nic eguia erraiten drauçuet, behar duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta ethorriren çuetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çuetara. 8 Eta dathorrenean harc vençuturen du mundua bekatuz eta iustitiaz eta iugemenduz. 9 Bekatuz diot, ceren ezpaitute ni baithan sinhesten. 10 Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganát ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznavuçue ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. 12 Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar ditzaqueçue orain. 13 Baina dathorrenean hura, Spiritu eguiaczoa diot, harc guidaturen çaituzte eguia gucitara: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçác declaraturen drauzquiçue. 14 Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauçue. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran drauçuet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauçuela. 16 Dembora gutibat, eta eznavuçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta eznavuçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. 18 Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19 Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran cieçén, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta eznavuçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren nauçue. 20 Eguiaczoa erraiten drauçuet, nigar eta lamentatione eguinen duçue çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. 21 Amazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guiçombat mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada

orain tristitia duçue: baina harçara ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegança ezta nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun hartan eznavuçue deusez interrogaturen. Eguiaczoa erraiten drauçuet ecen cer-ere escaturen baitzaitzquite ene Aitari ene icenean, emanen drauçuela. 24 Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitetze, eta recebituren duçue, çuen alegança complitua dençat. 25 Gauça hauc comparationez erran drauzquiçuet: baina ethorten da ordua ezpainaizaiçue guehiagoric comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaitzaiçue. 26 Egun hartan ene icenean escaturen çarete, eta eztrauçuet erraiten ecen nic othoitz eguinen draucadala Aitari çuengatic. 27 Ecen Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan bainauçue, eta sinhetsi baituçue ecen laincoaganic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtziten dut mundua, eta banoa Aitaganát. 29 Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquigu ecen badaquizquala gauça guciac, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoaganic ilki aicela. 31 Ihardets cieçen lesusec, Orain sinhesten duçue? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren bainauçue: baina eznavuçue neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran drauzquiçuet, nitan baque duçuençat: munduan afflictione vkanen duçue: baina auçue bihotz on, ni munduari garaitu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citzan beguiaczoa cerurát, eta erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançat. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciey, vicitze eternala eman diecençat. (aiñonios g166) 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiaczoa, eta Iesus Christ hic igorri duana. (aiñonios g166) 4 Nic glorificatu aut lurraren gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baithan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur eguin cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraeat hire icena hic niri mundutic eman draután guiçoney: hireac cituán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. 8 Ecen niri eman drauzquidán hitzac hæy eman dirauzteat: eta hec recebitu citié, eta eçagutu dié eguiaczoa ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igorri nauala. 9 Nic hecgatic othoitz eguiten diat: eztiat munduagatic othoitz

eguiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriac dituc. **10** Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireác ene, eta glorificatu ičan nauc hetan. **11** Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. **12** Hequin munduan nincenean, nic beguiratzen nitián hec hire icenean: niri eman drauzquidanac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztuc galdu ičan, perditionezco semea baicen: Scripturá compli ledinçát. **13** Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten citiat munduan, dutençát ene alegrança complitua berac baithan. **14** Nic eman diraeat hæy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **15** Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. **16** Eztituc mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **17** Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. **18** Nola ni igorri binauc mundura, nic-ere igorri citiat hec mundura. **19** Eta hecgatic sanctificatu diát neure buruá hec-ere sanctificatuac diradençát eguiáz. **20** Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: **21** Guciac bat diradençát, nola hi Aita baitaiz nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauála. **22** Hic niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraeat hæy: bat diradençát gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauála, eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauála. **26** Eta eçagut eraci diraeat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzi draután onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipuluac **2** Eta baçaquian leku hura ludasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu ičan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Phariseuetaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. **4** Iesusec bada çaquizquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturic

erran cieçén, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzuen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8** Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha baçabiltzate, vtzitzaçe hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli ledinçát, Niri hic eman drauzquidanetaric, eztiát galdu batre. **10** Eta Simon Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón escuineco beharria: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçón bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztat edanen Aitac niri eman drautan copa? **12** Orduan bandác eta capitainac eta luduen officieréc elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **14** Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena luduey ecen probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. **15** Eta iarreiquiren çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán **16** Baina Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequiún nescato borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçón Pierrisi nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guiçon hunen discipuluetaric? Dio harc, Ez naun. **18** Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz kamborra eguinic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin Pierris-ere eta berotzen cegoen. **19** Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrináz. **20** Ihardets cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu ičan natzayóc munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora luduac alde gucietaric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. **21** Cergatic interrogatzen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciaquié cer erran dudan nic. **22** Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieretaric batec cihor colpebat eman cieçón Iesusi, cioela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore subiranoari? **23** Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquiaz: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? **24** Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic

Caiphas Sacrificadore subiranoagana. 25 Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. 26 Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharria ebaqui ceraucanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? 27 Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. 28 Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriora: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriora, satsu ezlitezceñat, baina Bazcoa ian leçatençat. 29 Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guiçon hunen contra? 30 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaziçui-eguile ezpaliz, ezquindraueñ hiri liuratu. 31 Dioste orduan Pilatec, Har eçaçue haur çuec, eta çuen Leguearen araez condemna eçaçue. Orduan erran cieçoten Iuduéc, Eztuc sori guretçat nehoren hiltzea. 32 Haur cen Iesusen hitza compli ledinçat, cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar luen. 33 Sar cedin bada berriz Pretoriora Pilate, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz Iuduen Reguea? 34 Ihardets cieçon Iesusec, Eurorren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran draue niçaz? 35 Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Iudu naiz? eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratu arauté: cer eguin duc? 36 Ihardets ceçan Iesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu hunetaric baliz ene resumá, ene gendeac combati litezquec Iuduey liura ezneninçat: baina orain ene resumá eztuc hemengo. 37 Erran cieçón orduan Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan Iesusec, Hic dioc ecen Regue naicela ni. Ni hunetacotçat iayo içan nauc, eta hunetacotçat ethorri içan nauc mundura, testimoniage demodançat eguiari. Eguiatic den guciac, ençuten dic ene voza. 38 Diotsa Pilatec, Cer da eguiá? Eta haur erran çuenean, berriz ilki cedin Iuduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur baithan causaric batre. 39 Eta costumabat baituçue bat larga dieçaçuedan Bazcoz: nahi duçue bada larga dieçaçuedan Iuduen Reguea? 40 Oihuz iar citecen bada berriz guciac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas gaichtaguin-bat.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan.

2 Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. 3 Eta erraiten çutén, Vngui hel daquiála Iuduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. 4 Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran cieçén, Huná, ekarten drauquet campora, eçagut deçaçuençat ecen eztudala

hunetan hoguenic batre erideiten. 5 Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroá çacarçuela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guiçona. 6 Baina ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu eguin ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaçue ceuroc, eta crucifica eçaçue: ecen nic eztut erideiten haur baithan hoguenic. 7 Ihardets cieçoten Iuduéc, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen araez hil behar dic, ecen laincoaren Seme bere buruá eguin dic. 8 Ençon çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. 9 Eta sar cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta Iesusec repostaric etzieçón eman. 10 Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minço? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? 11 Ihardets ceçan Iesusec, Ezuque bothereric batre ene contra, baldin eman ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu handiagoa dic. 12 Handic harat baçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina Iuduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren adisquide: ecen bere buruá regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayóc Cesari. 13 Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen den lekuan. 14 Eta cen orduan Bazcoco preparacionea, eta sey orenén inguruá: orduan dioste Pilatec Iuduey, Huná çuen Reguea. 15 Baina hec oihu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Ihardets çaçaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu regueric Cesar baicen. 16 Orduan bada eman cieçén crucifica ledinçat. Eta har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. 17 Eta hura bere crutzea çacarçuela ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. 18 Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berçeric biga, alde batetic eta bercetic, eta Iesus artean. 19 Eta scriba ceçan titulubat Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. 20 Titulu haur bada Iuduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen lekua: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecqueç, eta Latinez. 21 Ciotsaten bada Pilati Iuduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba Iuduén Regue: baina berac erran duela, Iuduén Reguea naiz. 22 Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. 23 Bada gendarmeséc Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduac, (eta eguin citzaten laur parte, gendarmesetaric batbederari ceini bere partea) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. 24 Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguiguin harçaz çorthen ceinen

ičanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçát, dioela, Ene abillamenduac partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguin citzaten. 25 Eta ceuden Iesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria Cleopasena eta Maria Magdalena. 26 Ikus citzanean bada Iesusen bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. 27 Guero diotsa discipuluari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. 28 Guero nola baitzaquian Iesusen ecen berce gauça guciac ia complitu ciradela, compli ledinçát Scripturá, erran ceçan, Egarrí naiz. 29 Eta vncibat cen han vinagrez betheric eçarria. Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta hissopoaren inguruán eçarriric, presenta cieçoten ahora. 30 Eta hartu çuenean Iesusen vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruá beheraturic renda ceçan spiritua. 31 Orduan Iuduéc ezlaudençat crutzean gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguïoten Pilati hauts litecen hayén çangoac, eta ken litecen. 32 Ethor citecen bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. 33 Baina Iesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. 34 Baina gendarmesetaric batec dardoaz haren seihetsa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. 35 Eta ikussi duenac testificatu vkan du, eta eguiazcoa da haren testimoniagea: harc badaqui ecen eguiác erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençát. 36 Ecen gauça hauc eguin içan dirade Scriptura compli ledinçát, Ezta hautsiren haren heçurric. 37 Eta berriz berce Scriptura batec erraiten du, Ikussiren duté nor çulhatu dutén. 38 Gauça hauen ondoan othoitz eguin cieçón Pilati Ioseph Arimatheacoac (cein baitzén Iesusen discipulu, baina ichilizco, Iuduén beldurrez) ken leçan Iesusen gorputza: eta permetti cieçón Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan Iesusen gorputza. 39 Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena Iesusgana gauaz lehenic) ekarten çuela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. 40 Har ceçaten orduan Iesusen gorputza, eta lot ceçaten hura mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute Iuduéc ohorzeco. 41 Eta hura crucificatu içan cen leku hartan cen baratzebat, eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaizén nehor eçarri içan. 42 Han bada, Iuduén preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, eçar ceçaten Iesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean, oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic aldaratua. 2 Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu Iesusen maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. 3 Ilki cedin bada Pierris, eta berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequiön Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheitituric ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han eçarriac: 7 Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez oihaequin eçarria, baina appart biribilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin berce discipulu monumentera lehenic ethorri içan cen hura-ere, eta ikus ceçan, eta sinhets ceçan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturá, ecen behar cela hura hiletaric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac beretarac. 11 Baina Maria cegoen monumentaren aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus citzan bi Aingueru churiz vezituiac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea oinetara, Iesusen gorputza etzan içan cen lekuan. 13 Eta hec erran cieçoten, Emazteá, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene launa, eta ezpaitaquit non eçarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul cedin guibelerac, eta ikus ceçan Iesus han cegoela, eta etzaquian Iesus cela. 15 Diotsa Iesusen, Emazteá, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila? Harc vstec ecen baratzeçaina cela, diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac non eçarri duán: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa Iesusen, Mariá: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17 Diotsa Iesusen, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun igan neure Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure laincoagana eta çuen laincoagana. 18 Ethor cedin Maria Magdalena contactzen cerauela discipuluey ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco lehen egun hartan, eta borthác ertsiac ceudela, non bilduac baitziraden discipuluac Iuduén beldurrez, ethor cedin Iesus eta gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seihetsa: eta aleguera citecen discipuluac ikussiric launa. 21 Eta erran cieçén berriz, Baquea dela çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çaituztet çuec. 22 Eta haur erran çuenean,

hats eman ciećen eta erran, Recebi eçaçue Spiritu saindua. 23 Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çaitze hæy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue, eduquiac dirade. 24 Eta Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin Iesus ethorri cenean. 25 Erran cieçoten bada hari berce discipuluéc, Ikussi diagu launa. Eta harc erran ciećen, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén seignalea, eta eçar ezpadeçat neure erhia itzén lekuan, eta eçar ezpadeçat neure escua haren seyhetsean, ez tut sinhetsiren. 26 Eta çortzi egunen buruån berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin Iesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta erran ceçan, Baquea dela çuequin. 27 Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta heda eçac eure escua, eta eçarrac ene seihtetsean: eta ezaicela sinheste-gabe, baina sinheste-dun. 28 Eta ihardets ceçan Thomasec: eta erran cieçón, Ene launa eta ene laincoá. 29 Diotsa Iesusec, Ceren ikussi binauc, Thomas sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. 30 Bada anhitz berce signoric-ere equin ceçan Iesusec bere discipuluén aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. 31 Baina gauça hauc scribatu içan dirade, sinhets deçaçuençát ecen Iesus dela Christ laincoaren Semea, eta sinhesten duçuela vicitzea duçuençát haren icenean.

21 Guero manifesta cequién berriz Iesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: 2 Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetaric berceric biga. 3 Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaçac gu-ere hirequin. Parti citecen, eta igan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. 4 Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin Iesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc Iesus cela. 5 Dioste bada Iesusec, Haourrác, iaquiric batre baduçue? Ihardets cieçoten, Ez. 6 Eta harc dioste, Egotzaçue sarea vnciarene escuineco aldera, eta eridenen duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaçueten arrainén anhitzez. 7 Diotsa bada Iesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruá itsassora. 8 Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruá) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. 9 Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta oguia. 10 Dioste

Iesusec, Ekarçue orain hartu dituçuen arrainetaric. 11 Igan cedin Simon Pierris, eta tira ceçan sarea lurrera, ehun eta berroguey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. 12 Dioste Iesusec, Çatozte barazcal çaitetzte. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzan interrogatzera, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen launa cela. 13 Ethorten da bada Iesus eta hartzen du oguia eta emaiten draue, eta arrainetic halaber. 14 Haur cen ia heren aldía Iesus bere discipuluey manifestatu içan çayena hiletaric resuscitatuz gueroztic. 15 Bada barazcaldú ciradenean, diotsá Simon Pierrisi Iesusec, Simon Ionaren semeá, hauc baino hobe dariztac? Diotsa, Bay launa: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene bildotsac. 16 Diotsa are berriz, Simon Ionaren semeá, on dariztac niri? Diotsa, Bay launa, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene ardiac. 17 Erraiten drauca herenean, Simon Ionaren semeá, on dariztac niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On dariztac niri? Eta erran cieçón, launa, hic gauça guciac badaquizquic, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa Iesusec, Bazcaitzac ene ardiac. 18 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, gazteago incenean, guerricatzen incén, eta bahindoan norat nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta bercec guerricaturen au, eta eramanen au nahi ez tuquean lekura. 19 Eta haur erran ceçan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen lainco. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. 20 Itzuliric Pierrisec ikus ceçan Iesusec maite çuen discipulu hura, iarreiquiren cela, cein sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera, eta erran baitzeçan, launa, nor da hi traditzen auena? 21 Haur bada ikussi çuenean Pierrisec, diotsa Iesusi, launa, eta haur cer? 22 Diotsa Iesusec, Baldin hori nahi badut dagoen nathorrore, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. 23 Eta ilki cedin hitz haur anayén artean ecen discipulu hura etzela hilen: baina etzeraucan erran Iesusec, eztuc hilen: baina, Baldin hori nahi badut dagoen nathorrore, cer mengoa duc hic? 24 Haur da discipulu hura ceinec testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça hauc harc scribatu ditu: eta badaquigu ecen eguiazco dela haren testimoniagea. 25 Baina bada anhitz berce gauçaric-ere Iesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz punctu, munduac-ere ez tut vste eduqui litzaqueela scriba litezquen liburuác.

Eginak

1 LEHENIC minçatu iğan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi iğan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruá viciric bere passioneaz gueroztic anthitz seignale segurez, berroguey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezliten parti Ierusalemec, baina iguriqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituçe eneganic. **5** Ecen Ioannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, cioitela, launa, dembora hunetan bere staturaco draucac resumá Israeli? **7** Eta erran cieçén, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprian eçarri dituen demborén edo sasoinén eçagutzea. **8** Baina recibituen duçe çuen gainera ethorriren den Spiritu sainduaren verthutea, eta iğanen çaiçquidate testimonio Ierusalemec, eta Iudea gucian, eta Samarian, eta Iurraren bazterrerano. **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela althca cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguetic. **10** Eta cerurat beguiac fincatuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guiçon presenta citecen hayén aitzinean veztidura churitan: **11** Ceinéc erranere baitzeçaten, Galileaco guiçonác, cergatic zaudete, cerurat beha çaudetela? goiti çuetaric cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorriren da nola ikussi baituçe cerurat ioaiten. **12** Orduan itzul citecen Ierusalemec Oluuatzetaco deitzen den menditic, cein baita Ierusalemec aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu iğan ciradenean, iğan citecen gamera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Mattheu, Iacques Alpheoren semea eta Simon Zelotes, eta Iuda Iacquesen anayea. **14** Hauc guciéc perseueratzen çutén gogobatez othoiztatan eta orationetan emaztequin, eta Iesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucoric) **16** Guiçon anayeác, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Dauiden ahoz, Iudasez, cein iğan baita Iesusen hatzamailén guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetaco portionea. **18** Harc bada acquisitu du landabat iniquitatezco alocairutic, eta bere buruá egotziric erditic Ieher eguin vkan du, eta vrratu iğan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu

iğan da Ierusalemec habitant guciéz: hala non deithu iğan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuán, Eguin bedi haren habitacionea desert, eta ezten han habita dadinic. Eta, Haren administratione har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu iğan diraden guiçon hautaric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri iğan den dembora gucian, **22** Hassiric Ioannesen Baptismotic, gureganic goiti recebitu iğan den egunerano, bat eguin dadin haren resurreccionen testimonio gurequin. **23** Presenta citzaten bada biga, Ioseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz Iusto deithu iğan baita, eta Matthias. **24** Eta othoizte eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa gucien bihotzac baiteçaguzquic, eracutsac cein elegitu duán bi hautaric, **25** Har deçançat ministerio hunetaco eta Apostolutassuneco, portionea, ceinetaric erauci iğan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekurát. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorthea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta eguin cedin subitoqui cerutic soinuac botheretsuqui heldu den haice baten ançora, eta bethe ceçan ethe gucia non baitzeuden iarriric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi parituaç, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrottez, Spirituac minçatzera emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalemec egoiten ciraden Iudu laincoaren beldurra çuten guiçonetaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur eguin cenean, bil cedin gendaldebat, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitziten bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çutén elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc gucioc, ezirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbedera iayo iğan garen lengoage propriaz minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamitéc, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egypten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduéc eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez minço diradela laincoaren gauça magnificoez. **12** Eta spantatuac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? **14** Baina çutic cegoela Pierrisec hamequequin, althca ceçan bere voza, eta minça cequién, cioela, Guiçon

luduác eta Ierusalemen habitatzen çareten guciác, haur iaquique, eta beharriez har itzaçue ene hitzac. 15 Ecen ezitrade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric ecen egunaren heren orena dela. 16 Baina haur da loel prophetáz erran içan dena. 17 Eta içanen da, azquen egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitut neure Spiritutic haragui guciren gainera: eta prophetizaturen dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc visionac ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez amets eguinen duté. 18 Eta segur neure muthilén eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dut neure Spiritutic, eta prophetizaturen duté. 19 Eta eguinen ditut gauça miraculuzcoac ceruán garayan, eta signoac Iurrean beherean, odol eta su eta kezco vapore. 20 Iguzquia cambiaturen date ilhumbetara, eta ilharguia odoletara, launaren egun handia eta notablea dathorren baino lehen. 21 Eta içanen da norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen baita haina. 22 Israeltar guiçonác, ençun itzaçue hitz hauc: Iesus Nazarenoa, guiçon laincoaz approbatua çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta signoz, cein eguin baititu laincoac harçaz çuen artean, ceuroc-ere daquiçuen beçala: 23 Haur, laincoaren confeillu arrastatuz eta prouidentiaz emana hartu cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan duçue. 24 Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren doloreac lachaturic, ceren ezpaizén possible hura harçaz, eduqui ledin. 25 Ecen Daud-ec erraiten du harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean bethiere: ecen neure escuineco aldean daut higui eznadin. 26 Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta boztu da ene mihia, eta are guehiago ene haraguia paussaturen da sperançatan. 27 Ecen eztuc vtziren ene arimá sepulchrean, eta eztuc permtitturen hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (Hadēs g86) 28 Eçagut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. 29 Guiçon anayeác, frangoqui erran ahal deçaqueçuet Daud patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. 30 Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerrunceco fructutic, haraguiaren arauéz, Christ suscitaturen çuela, haren throno gainean iar eraciteco. 31 Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren haraguiac eztuela ikussi corruptioneric. (Hadēs g86) 32 Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça hunez gu gucioc gara testimonio. 33 Bada laincoaren escuinaz altchatu içan denean eta Spiritu sainduaren promessa Aitaganic recebitu duenean, erautsi vkan du çuec orain dacussaçuen

eta dançuçuen haur. 34 Ecen Daud ezta igan ceruétara: baina dio berac, Erran drauca launac ene launari, Iar adi ene escuinean, 35 Eçar ditzaçuedano hire etsayac hire oinén scabella. 36 Segur iaquin beça bada Israeleco etche guciac, ecen hura laun eta Christ eguin duela laincoac: Iesus çuec crucificatu duçuen haur diot. 37 Eta gauça hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer eguinen dugu guiçon anayeác? 38 Eta Pierrisec dioste, Emenda çaitetzte eta batheya bedi çuetaric batbedera Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. 39 Ecen çuey eguin çaiçue promessa eta çuen haourrey, eta vrrun diraden guciy, cembatere deithuren baititu gure lainco launac. 40 Eta anhitz berce hitzez testificatzen çuen, eta exhortatzen cituen, cioela, Salua çaitetzte natione gaichto hunetaric. 41 Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya citecen, eta augmenta citecen egun hartan hirur milla arimaren inguruáz. 42 Eta perseueratzen çuten Apostoluén doctrinán, eta communicationean, eta oguiaren haustean, eta orationétan. 43 Eta arima guciari beldurtassun lot cequion, eta anhitz gauça miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. 44 Eta sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta gauça guciac commun cituztén. 45 Possessioneac eta onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten guciy batbederac beharra çuenaren araura. 46 Eta egun oroz perseueratzen çutén gogo batez templean, eta hausten çutela oguia etchez etche, hartzen çuten bere othorançá alegrançarequin eta bihotzecco simplicitaterequin: 47 Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu gucia baithan. Eta launac eratchequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

3 Bada Pierris eta Iannes elkarrequin igaiten ciraden templea othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. 2 Eta guiçon bere amaren sabeleandanic maingu cembat ekarten cen: cein eçarten baitzutén egun oroz templeco bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençát templean sartzen ciradene. 3 Harc ikus citzanean Pierris eta Iannes templean sartzera cioacela, othoitz eguin ciecen elemosynabat luençát. 4 Baina harenganat beguiac çorrozturic Pierrisec Iannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. 5 Eta hura beguira çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. 6 Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez vrrheric eztiát: baina cer baitut hura emaiten draut: Iesus Chrif Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebil adi. 7 Eta hura escu escuinetic harturic, goiti ceçan,

eta bertan erscont citecen haren oin çolác eta aztalac. 8 Eta iauciric gueldi cedin çutic, eta baçabilan: eta sar cedin hequin templean, ebiltan eta iauzten cela eta laudatzen çuela laincoa. 9 Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. 10 Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. 11 Eta maingu sendatu içanac Pierris eta loannes çadutzala, laster eguin ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. 12 Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçón populuari, Israeltar guiçonác, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorrozturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebil eraci baguindu beçala? 13 Abrahamen eta Isaac-en eta Iacoben laincoac, gure aitan laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçüena Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. 14 Baina çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequiçuen: 15 Eta vicitzearen princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatu baitu: eta gauça hunez testimonio gara gu. 16 Eta haren icena baithango fedeaç, ikusten eta eçagutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedeaç bere membro gucietaço dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentian. 17 Eta orain, anayeác, badaquit ecen ignorantiaz eguin vkan duçuela, çuen Gobernadorec-ere beçala. 18 Baina laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçác, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. 19 Emenda çaitetzte bada, eta conuerti çaitetzte, ken ditecençát çuen bekatuac. 20 Refrigeramendutaco demborác ethorri diratenean launaren presentiat, eta igorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçüena, Iesus Christ: 21 Cein ceruác eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationeco demboretarano. (aiton g165) 22 Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçuen gauça guciatan. 23 Eta içanean da, nor-ere Propheta hari behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren artetic. 24 Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-ere badituzte egun hauc. 25 Çuec çarete Prophetén, eta laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacian benedicatuac içanen dituc lurreco familia guciac. 26 Çuey lehenic laincoac suscitaturic Iesus bere Semea

igorri vkan drauçue, harc benedica cinçatençat, çuetaric batbedera çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Baina hec populuari minço çaiçüala, ethor cequitzén Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, 2 Gaitzuric ceren iracasten baitzutén populua, eta predicatzen baitzutén Iesusen icenean hiletarico resurreccionea. 3 Eta escuac egotz citzaten hayén gainera, eta eçar citzaten presoindeguien biharamunerano. Ecen ia arratsa cen. 4 Eta hitza ençun çutenetaric anhitzec sinhets ceçaten: eta guiçonén contua eguin cedin borz millatarano. 5 Eta guertha cedin biharamunean bil baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribác Ierusalemra: 6 Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphas eta loannes, eta Alexander, eta Sacrificadorén arraçatic ciraden guciac. 7 Eta artean eçarri cituztenean, interroga citzaten, Cer botherez edo noren icenean gauça haur eguin duçue çuec? 8 Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran ciecen, Populuaren Gobernadoreác eta Israeleco Ancianoác, 9 Egungo egunean guiçon impotent bati eguin içan çayón vnguiaz examinatzen garenaz gueroz, cer moienez haur sendatu içan den: 10 Iaquieue çuec gucioc eta Israeleco populu guciac, ecen Iesus Christ Nazarenoren icenean cein çuec crucificatu baituçue, cein laincoac resuscitatu baitu hiletaric, harçaz guiçon haur dagoela sendoric çuen aitzinean. 11 Haur da harri çueçaz edificaçaleoz arbuyatu içan den hura, cein eguin içan baita cantoin buru. 12 Eta ezta bercetan batetan-ere saluamenduric: ecen berce icenic ezta ceruären azpian guiçoney eman çayenic, ceinez saluatu behar garén. 13 Orduan ikussiric Pierrisen minçatzeco hardieçá eta loannesena, eta eçaguturic ecen guiçon letragabeac eta idiotac ciradela, miresten çutén, eta eçagutzen çutén hec Iesusequin içanac ciradela. 14 Eta çacussatenean sendatu içan cen guiçona hequin present cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. 15 Orduan hec conseillutic campora ilkitera manaturic: compartizen çutén elkarren artean, 16 Cioitela, Cer eguinen drauègu guiçon hoey? ecen signo clarobat hauçaz eguin içan dela, manifest da Ierusalemeco habitant guciy, eta ecin vka deçaquegu. 17 Baina guehiagoric publica eztaadin populuaren artean, defenda diecegun mehatchuz, eztaquizquión guehiagoric minça icen horretan nehorri-ere. 18 Bada hec deithuric mana citzaten neholetan-ere ezlitezcan minça, eta ezleçaten iracats Iesusen icenean. 19 Baina Pierrisec eta loannesec ihardesten çutela erran cieçén, Eya laincoaren aitzinean gauça iustoa denez lehen çuey obeditzea ecen ez laincoari, iugea eçaçue. 20 Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta

ikussi ditugun gauçac erran eztitzagun. 21 Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueizten, populuaren causaz, ceren guciéc laincoa glorificatzen baitzutén eguin içan cenaz. 22 Ecen berroguey vrthe baino guehiago cituen guiçonac, ceinen gainean sendatzeco signo haur eguin içan baitzén. 23 Eta ioaitera vtzi cituztenean ethor citecen bere gendetara, eta conta ciecéen cer-ere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc erran baitzerauécén. 24 Eta hec ençun cituztenean gogo batez altha ceçaten voza laincoagana, eta erran ceçaten, launa, hi aiz ceruá eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guciac eguin dituán laincoa, 25 David eure cerbitzariaren ahoz erran duana, Cergatic mutinatu içan dirade gendeac, eta populuéc pensatu vkan dituzté gauça vanoac? 26 Bildu içan dirade lurreco regueac, eta princeac elkarrequin bathu içan dirade launaren eta haren Christen contra. 27 Ecen bildu içan dituc eguiaz hire seme saindu lesusen contra, cein vnctatu baituc, Herodes eta Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarequin. 28 Eguin leçatençat cerere hire escuac eta hire conseilluac lehenetic eguitera determinatu baitzuen. 29 Orain bada launa, beha eçac hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzariay libertate gucierequin hire hitzaz miñça ditecen: 30 Eure escua hedaturic ossassun emaitera, signoac eta miraculuac eguin ditecen lesus hire Seme Sainduaren icenean. 31 Eta othoitz eguin çutenean, ikara cedin lekua ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta miñçatzen ciraden laincoaren hitzaz hardieçarequin. 32 Eta aralde sinhetsi vkan çutenén bihotza eta arimá cen bat: eta nehorc posseditzen cituen gaucetaric etzuen erraiten deus bereric çuela, baina gauça guciac cituztén commun. 33 Apostoluere verthute handitan testificatzen çutén lesus launaren resurrectioneaz, eta gratia handia cen bayen gucién gainean. 34 Ecen nehorc deusen beharic etzuen hayén artean: ceren landaric edo etcheric çuten guciéc saltzen baitzituztén, eta saldu içan ciraden gaucén precioa ekarten baitzutén 35 Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen çayón batbederari, beharra çunenaren araura. 36 Ilosec bada, cein icen goiticoz dei baitzedin Apostoluéz Barnabas (erran nahi baita consolacionezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, 37 Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric diruá eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Baina Ananias deitzen cen guiçon batec, Sapphira bere emaztearequin sal ceçan possessionebat: 2 Eta apparta ceçan preciotic partebat, haren emazteac-ere çaquialaric: eta cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. 3 Eta erran ceçan Pierrisec, Ananias, cergatic bethe du Satanec

hire bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic appartatzera? 4 Baldin beguiratu bahau etzena hire guelditzen? eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça hori gogoan eçarri behar auen? eztrauec guiçoney gueçur erran, baina laincoari. 5 Eta Ananias hitz hauc ençunic, eror cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar cedin gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 6 Eta iaiquiric lagun gazte batzuc har ceçaten hura, eta camporat eramanic ohortz ceçaten. 7 Eta guertha cedin quasi hirur orenen buruán, haren emazteac-ere, cer eguin cen etzaquialaric, sar baitzedin: 8 Eta erran cieçón Pierrisec, Erran ieçadan hambatetan landá saldu duçue? Eta harc erran ceçan, Bay, hambatetan. 9 Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan baitzarete çuen artean launaren spirituaren tentatzera? horrá, hire senharra ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen aute hi. 10 Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan spiritua. Eta sarthuric lagun gaztéc eriden ceçaten hura hila, eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharraren aldean. 11 Eta beldurtassun handia eguin cedin Eliça guciaren gainean, eta gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 12 Eta Apostoluén escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuan: (eta ciraden guciac gogo batetaco Salomonen galerián. 13 Eta bercetaric batre etzén venturatzen hequin nahastecatzera: baina magnificatzen cituen hec populuac. 14 Eta emendatzenago cen launean sinhesten çutenen compainiá, hambat guiçonez nola emaztez) 15 Hambat non karriquetara ekarten baitzituztén. eriac, eta ohetan eçarten eta liceretan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçat. 16 Eta biltzen cen hiri hurbiletaco communa-ere Ierusalemara, ekarten cituztela eriac eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciac sendatzen ciraden. 17 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciraden guciac (cein baita Sadduceuen sectá) inuidiaz bethe citecen. 18 Eta egotz citzaten escuac Apostoluén gainera, eta eçar citzaten presoindogui publicoan. 19 Baina launaren Aingueruác gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta hec campora idoquiric, erran ceçan, 20 Çoazte, eta templean çaudetela declaira ietzoçue populuari vicitze hunetaco hitz guciac. 21 Eta hec haur ençunic far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari ciraden. Eta ethorric Sacrificadore subiranoac, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta Israeleco haourrén Anciano guciac: eta igor ceçaten presoindeguira erekar litecençat. 22 Baina ethorric officieréc etitzaten eriden presoindeguien, eta itzuliric conta ceçaten, 23 Cioitela, Presoindeguia behinçat eriden dugu ertsia diligencia

gucirequin, eta goardác campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi dugunean, nehor eztugu barnean eriden. 24 Hitz hauc ençun eta, Sacrificadore subiranoa eta templeco Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. 25 Baina ethorriric cembeitec erran cieçén, Hará, presoindeguian eçarri cintuzten giçonac templean dirade, eta iracasten dute populua. 26 Orduan templeco Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitezecen) 27 Eta ekarriric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, 28 Cioela, Eztrauquegu manamendu expressez defendatu etzineçaten iracats icen horretan? eta huná, bethe duçue Ierusalemec çuen doctrínáz, eta nahi duçue gure gainera erekarri guiçon horren odola. 29 Orduan ihardesten çuela Pierrisec eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez guiçonac. 30 Gure Aitén laincoac resuscitatu vkan du Iesus, cein çuec çurean vrkaturic hil vkan baituçué. 31 Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere escuinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. 32 Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obeditzen duteney. 33 Eta hec haur ençunic despitez leher eguiteco ceuden, eta consultatzen çuten hayén hiltzera. 34 Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guciac ohoratzen baitzuen, mana ceçan lekorerat appurbat retina litecen Apostoluac: 35 Guero erran cieçén, Israeltar guiçonác, gogoauçué ceurotara, guiçon hauçaz cer eguinen duçuen. 36 Ecen dembora hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequiön guiçon araldebat, laur ehunetarano: cein hil baitzeçaten, eta hari behatu, içan çaiçzan guciac hautsi içan dirade eta ezdeus bilhatu. 37 Haren ondoan altcha cedin Iudas Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hura-ere, eta hari behatu içan çaiçzan guciac deseguin citecen. 38 Eta orain diotsuet, parti çauquitez guiçon horiey, eta vtzitzaçué: ecen baldin guiçonetaric bada conseillu edo obra hori, deseguin da: 39 Baina baldin laincoaganic bada, ezteçaqueçué deseguin, beguirauçué etzaitzetzen laincoagana contrariant eriden. Eta haren opinioneco içan ciraden. 40 Orduan deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten ezlitezecen minça Iesusen icenean, eta vtzi citzaten ioaitera. 41 Hec bada ioan citecen alegueraric conseilluaren aitzinetic, ceren Iesusen icenean iniuriá suffritzeco ohore hura eguin içan baitzayen. 42

Eta egun guciac templean eta etchean etziraden guelditzen iracastetic eta Iesus Christen predicatzetic.

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, eguin cedin Grecoén murmuratzebat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. 2 Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtziric mahainac cerbitza ditzagun. 3 Hautaitzaçué beraz, anayeác, çuetaric çazpi guiçon testimoniage onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. 4 Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiquiren gnaiçzquió. 5 Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, guiçon fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: 6 Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec othoitze eguinic escuac gainean paussa cietzén. 7 Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguiz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemen: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedea obeditzen çuen. 8 Eta Estebeneç betheric fedez eta botherez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populan. 9 Eta altcha citecen batzu, Libertinén, eta Cyreneanoén eta Alexandrianoén, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenén deitzen den synagogatic, disputatzen ciradela Estebenequin. 10 Eta ecin resisti ceçaqueoteren sapientiari eta hura minça eraciten çuen Spirituari. 11 Orduan suborna citzaten guiçon batzu erraiten çutenic, Ençun dugu hori erraiten hitz blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. 12 Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta Scribác: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta eraman ceçaten conseillura. 13 Eta presenta citzaten testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu hunen, eta Leguearen contra. 14 Ecen ençun vkan dugu haur erraiten, ecen Iesus Nazareno horrec deseguin duela leku haur, eta muthaturen dituela Moysesec eman drauzquigun ordenançác. 15 Eta beguiac harenan egotziric, conseilluan iarriric ceuden guciéc ikus ceçaten haren beguithartea quasi Aingueru baten beguithartea beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? 2 Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeác eta aitác, ençuçué, Gloriazco laincoa aguer cequiön gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin baino lehen: 3 Eta erran cieçón, Ilki adi eure herritic, eta eure ahaidetaric, eta athor nic

eracutsiren drauādan lurrera. 4 Orduan ilkiric Chaldeoén herritic habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman cečan hura çuec habitatzen çareten lur hunetara. 5 Eta etzieçón heretageric eman hartan, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezaçuēn-ere. 6 Baina hunela erran cečan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura suiëctionetaco eguinen dié, eta gaizqui tractaturen laur ehun vrthez. 7 Baina hec cerbitzatu duqueiten gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkirēn dituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. 8 Eta eman cieçón Circoncisionezcó aliançá: eta hunela Abrahamec engendra cečan Isaac, eta circoncidi cečan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra cečan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchác. 9 Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoac cen harequin: 10 Eta idoqui cečan hura bere tribulatione guciëtaric, eta eman cieçón gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzečan hura Egypteco eta bere etche gucico gobernadore. 11 Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri gucira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aitéc. 12 Baina ençun ceçanean Iacob-ec bacela ogui Egypten, igor citzan gure Aitác lehenic. 13 Eta bigarren aldian eçagut cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequin Pharaori Iosephen leinua. 14 Orduan mandatariaç igorriric Ioseph-ec erekar cečan bere aita Iacob, eta bere ahacoa gucia, baitziraden hiruroguey eta hamaborz persona. 15 Iauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil cedin hura, eta gure Aitác. 16 Eta eraman ičan ciraden Sichemera, eta eçarri ičan ciraden sepulchrean, cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan Emor Sichemeco semearen semëtaric. 17 Baina laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua eta multiplica Egypten: 18 Berce reguebat Ioseph eçagutu etzuenic altcha cedino. 19 Hare gure nationearen contra fineciaz vsatzen çuela, gaizqui tracta citzan gure aitác, bere haourrēn heriotara abandonna eraciterano, arraçá falta ledinçát. 20 Dembora hartan sor cedin Moyses, eta cen laincoaren gogaraco: cein hirur hilebethez haci ičan baitzén bere aitaren etchean. 21 Guero hura abandonnatu ičan cenean, era-man cečan Pharaoren alabác, eta haz cečan beretaco semetan. 22 Eta instruitu ičan cen Moyses Egyptecoen sapientia gucian, eta cen botheretsu erranetan eta eguinetan. 23 Baina bethe çayonean berroguey vrtheren demborá, ičan cequiön bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: 24 Eta ikussiric iniuria

hartzēn çuembat, defenda cečan eta mendeca bidegabe hartzēn çuena, Egyptianoa ioric. 25 Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéc ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. 26 Eta biharamunean hec guducatzēn ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guiçónác, anaye çarete çuec: cergatic batác berceari gaizqui eguiten draucaçue? 27 Baina hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulka cečan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineco prince eta iuge? 28 Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoa hil auen beçala? 29 Orduan ihes eguin cečan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz eguin cedin Madiango lurrean, non engendra baitzitan bi seme. 30 Eta berroguey vrthe complitu cituenean aguer cequiön Sinaco mendico desertuan launaren Aingueruá, berro batetaco su-garrea. 31 Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visionëaz: eta consideratzera hurbiltzen cela eguin cedin harengana launaren voza, 32 Cioela, Ni nauc hire aitén laincoac, Abrahamen laincoac., eta Isaac-en laincoac, eta Iacob-en laincoac. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatzen. 33 Orduan erran cieçon launac, Eraunzquic eure oinetaco çapatác: ecen hi aicēn lekua lur saindua duc. 34 Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi ičan nauc hayén idoquitera, orain bada athor, igorriren aut Egyptera. 35 Moyses arnegatu çutén haur, cioitela, Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada laincoac prince eta liberaçale igor cečan, Aingueru berroan aguertu ičan çayonaren escuz. 36 Hunec campora idoqui citzan hec, miraculuac eta signoac eguinez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, berroguey vrthez. 37 Moyses haur da erran cerauena Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayëtaric ni beçalacoric: hari beha çaquizquite. 38 Haur da congregationean desertuan ičan cena, Aingueruárequin, cein minçatzen baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, ceinec recebitu baititu hitz viciac guri emaiteco. 39 Ceini ezaçaitzaca behatu nahi ičan gure Aitác, baina refusatú vkan duté, eta itzuli ičan dirade bere bihotzez Egypterát: 40 Ciotsatela Aaroni, Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: ecen Moyses, ceinec Egypteco lurretic campora eraman baiquaitu, etzeaquiaçu cer heldu ičan çayón. 41 Eta aretzebat eguin ceçaten egun hetan, eta offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzen ciraden bere escuezcó obra eguinetan. 42 Orduan guibelaz itzul cequiön laincoac, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzatzera: Prophetén liburuån scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu

drazquidaque niri oblationeac eta sacrificioac berroquey vrthez desertuan? 43 Aitzitic hartu vkan duque Moloch-en tabernaclea, eta çuen lainco Remphamen içarra, eta figura hec adoratzeco eguin dituque: hunegatic irionen çaituztet Babylonez alde hartara. 44 Testimoniageco tabernaclea gure aitequin içan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moyses i erran ceraucanac, hura eguin leçan ikussi çuen formaren ançora. 45 Tabernacle hura-ere gure Aitéc recebituric eraman ceçaten Iosuerequin Gentilén possessionera, cein iraitzi vkan baititu laincoac gure Aitén aitzinetic David-en egunetaran. 46 Ceinec eriden baitzeçan gratia laincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden leçan tabernaclebat Iacob-en laincoarendaco. 47 Eta Salomonec edificac cieçón etchebat. 48 Baina Subiranoa ezta escuz eguin templetan habitatzen nola Prophetac erraiten baitu, 49 Ceruá da ene thronoa, eta lurra ene oinén scabellá. Cer etche edificaturen drautaque niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeco lekua? 50 Ala eztitu ene escuac eguin gauça horiac guciac? 51 Gende garhondo gogorrác, eta bihotz eta beharri circonciditu gabeác, çuec bethi Spiritu sainduari contrastatzen çaiçziote, çuen aitác beçala, çuec-ere. 52 Prophetetic cein ez tute persecutatu çuen aitéc? hil-ere badituzte lustoaren aduenimendua aitzinetic erran dutenac, ceinen tradiçale eta erhaile orain çuec içan baitzarete. 53 Ceinéç recebitu baituque Leguea Aingueruén ministerioz, eta ezpaituque beguiratu. 54 Eta gauça hauén ençutean, leher eguiten çuten bere bihotzetan eta hortz garrascotsez ceuden haren contra. 55 Baina nola baitzén Spiritu sainduaz bethea, cerurát beguiac alchaturic ikus ceçan laincoaren gloria, eta Iesus laincoaren escuinean cegoela. 56 Eta dio, Huná, ikusten ditut ceruác irequiatic. eta guionaren Semea laincoaren escuinean dagoela. 57 Orduan hec oi hu handiz iarriric bere beharriac boça citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. 58 Eta hiritic campora iraitziric lapidatzen çuten: eta testimonioec eçar citzaten bere abillamenduac Saul deitzen cen guion gazte baten oinetara. 59 Eta lapidatzen çutén Esteben, inuocatzen eta erraiten çuela, Iesus launá, recebi eçac ene spiritua. 60 Eta belhaurico iarriric oi hu eguin ceçan ocengui launa, ez tieceala imputa bekatu haur, Eta haur erran çuenean lokar cedin.

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta eguin cedin dembora hartan persecutione handi Ierusalem cen Eliçaren contra: eta guciac barreya citecen ludeaco eta Samariaco comarquetarát, salbu Apostoluac. 2 Eta eraman ceçaten Esteben ohorztera laincoaren beldurra çuten guion batzuc, eta nigar handi eguin ceçaten haren gainean. 3 Eta

Saulec deseguiten çuen Eliçá, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz guionac eta emazteac presoindeguian eçarten cituen. 4 Bada barreyatu içan ciradenac baçabiltzan hara huna, laincoaren hitza denunciaturen çutela. 5 Eta Philippec iautsiric Samariaco hiri batetara, predica cieçén Christ. 6 Eta populua gogo batez behatzen çayon Philippec erraiten çuenari, ençuten eta ikusten cituztela eguiten cituen signoac. 7 Ecen spiritu satsuác, heçaz eduquiten ciradenetic anhitzetaric ilkiten ciraden, ocengui oihuz ceudela: eta anhitz paralytico eta maingu senda cedin. 8 Eta alegrança handi eguin cedin hiri hartan. 9 Eta Simon deitzen cen guionbat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen çuenic, eta Samariaco populua encantatu çuenic, cioela bere buruáz cembeit personage handi cela. 10 Ceini behatzen baitzaizquión chipienetic handieneranoco guciac, cioitela, Haur da laincoaren verthute handi hura. 11 Eta hari beha çaiçzan ceren dembora lucez encantamenduz adimendutaric erauci baitzituen. 12 Baina Philippe sinhetsi çutenean, ceinec denuntiatzen baitzituen laincoaren resumari eta Iesus Christen icenari appertenitzen çaiçzan gauçac, batheyatzen ciraden bay guionac bay emazteac. 13 Eta Simonec berac-ere sinhets ceçan, eta batheyatuz gueroztic Philipperen aldetic etzén higitzen: eta eguiten ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, spantatzen cen. 14 Eta ençun çutenean Ierusalem cen ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebitu çuen laincoaren hitza, igor citzaten hetara Pierris eta Ioannes. 15 Hauc hara iautsi içan ciradenean othoitz eguin ceçaten heçgatic, recebi leçatençát Spiritu saindua. 16 (Ecen oraino hetaric batetara-ere etzén iautsi içan, baina solament batheyatuac ciraden Iesus launaren icenean) 17 Guero paussa citzaten escuac hayén gainean, eta recebi ceçaten Spiritu saindua. 18 Orduan ikussiric Simonec ecen Apostoluen escuen paussatzez emaiten cela Spiritu saindua, diru presenta cieçén. 19 Erraiten çuela, Indaque niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean paussaturen bairtrautzat, recebi deçan Spiritu saindua. 20 Baina Pierrisec erran cieçón, Hire diruá hirequin gal dadila, ceren estimatu baituc laincoaren dohaina dirutan conquestatzen dela. 21 Eztuc hic parteric ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hire bihotza eztuc chuchen laincoaren aitzinean. 22 Emendadi bada eure malitia horretaric, eta laincoari othoitz eguióc, eya, aguian barka lequidiane z eure bihotzeco pensamendua. 23 Ecen behaçun guciçco karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacussát. 24 Orduan ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Othoitz eguiocque çuec enegatic launari, erran dituçuen gaucetaric batre guertha eztaquidançát, 25 Hec bada testificaturic eta

denuntiatuic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemera, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelioa predica ceçaten. 26 Guero launaren Aingueruá minça cequiún Philipperi, cioela, laiqui adi, eta habil Egu-erdi alderát, Ierusalemetic Gazara iausten den bidera: hura duc desert. 27 Eta iaiquiric ioan cedin, eta huná, guiçon Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu gucia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineco: eta ethorri içan cen adoratzera Ierusalemera: 28 Eta itzultzen cen iarriric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. 29 Orduan erran cieçón Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquio carriot horri. 30 Eta Philippec laster eguinic ençun ceçan hura, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçón, Baina aditzen duc iracurtzen duana? 31 Eta harc dio, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneça? Eta othoitz eguin cieçon Philipperi iganic iar ledin harequin. 32 Eta Scripturaco passage iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera eraman içan da: eta nola bildots-bat motzen duenaren aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere ahoa 33 Haren beheratzean haren iugemendua goratu içan da: baina haren irautea norc contaturen du? ecen altchatzen da Iurretic haren vicia. 34 Eta ihardesten ceraucala Eunuchoac Philipperi, erran ceçan, Othoitz eguiten drauat, norçaz Prophetác erraiten du haur? bere buruáz, ala cembeit berceç? 35 Orduan irequiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetic denuntia cieçon Iesus. 36 Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: orduan dio Eunuchoac, Huna vra: cerc empachatzten nau batheyatu içatic? 37 Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guciac, ahal aite. Eta ihardesten çuela harc erran ceçan, Sinhesten diat laincoaren Semea dela Iesus Christ. 38 Eta mana ceçan carriota gueldin ledin: eta iausts citecen biac vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan hura. 39 Eta igan ciradenean vretic, launaren Spirituac harrapa ceçan Philippe, eta guehiagoric etzeçan ikus hura Eunuchoac: eta bere bideaz ioaiten cen alegueraric. 40 Baina Philippe eriden cedin Azot-en: eta iragaitean predica ceçan Euangelioa hiri gucietan Cesareara hel leiteno.

9 Eta Saul enflabaturic oraino mehatchuz eta hiltzecaz launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. 2 Eta letra esca cequiún Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta huneticoric, guiçonac eta emazteac estecaturic eraman litzançat Ierusalemera. 3 Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoqui haren inguruán

argui cedin chistmist baten ançora cerutic. 4 Eta Iurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergatic ni persecutatzen nauc? 5 Eta erran ceçan, Nor aiz launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 6 Eta harc ikaraturic eta icituric erran ceçan, launa, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, laiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer eguin behar duán. 7 Eta harequin ioaiten ciraden guiçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. 8 Eta iaiqui cedin Saul Iurretic, eta bere beguic irequiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzen çutela, eraman ceçaten Damascera. 9 Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. 10 Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubat, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dio harc, Huná ni, launa. 11 Orduan launac hari erran cieçon, Iaiquiric oha Çucena deitzen den karricara, eta bilha eçac Iudaren etchean Saul deitzen den Tharsianobat: ecen hará, othoitzetan diagoc. 12 (Eta ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon-bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten çuela, ikustea recebi leçañat) 13 Eta ihardets ceçan Ananiasec, launa, ençun diat anhitzetic guiçon hunez, cembat gaitz eguin drauen hire sainduy Ierusalemen. 14 Etare hemen badic autoritate Sacrificadore principaletaric, hire icena inuocatzen duten gucién estecatzeco. 15 Eta erran cieçon launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ekar deçañat ene icena Gentilen, eta reguén, eta IIsraeleco haourrén aitzinera. 16 Ecen nic eracutsiren diarocat cembat behar duen ene icenagatic suffritu. 17 Ioan cedin bada Ananias eta sar cedin etche hartan: eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Saul anayé, launac igorri niauc (cein baita Iesus hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea recebi deçañat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. 18 Eta bertan eror citecen haren beguietaric quasi ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: guero iaiquiric batheya cedin. 19 Eta ian çuenean indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen ciraden discipuluequin cembeit egun. 20 Eta bertan synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela laincoaren Semea. 21 Eta icitzen ciraden hura ençuten çutén guciac, eta erraiten çutén, Ezta haur deseguin dituen Ierusalemen icen haur inuocatzen çutenac, eta hartara huna ethorri baita, hec estecaturic eraman litzançat Sacrificadore principaletara? 22 Baina Saul gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden Iuduac, confirmatuz ecen haur cela Christ. 23 Eta dembora luceren buruán eduqui ceçaten Iuduéc elkarren artean conseillu

haren hiltzeco, 24 Baina Saulen eçagutzera ethor citecen hayen celatác: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hura hil leçatençát. 25 Baina harturic hura discipuluec gauaz murrailatic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. 26 Eta Saul ethorri cenean Ierusalemera, discipuluequin lagundu nahiz çabilan: baina guciac haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hura discipulu cela. 27 Baina Barnabasec harturic hura eraman ceçan Apostoluetara, eta conta cieçén nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen Iesusen icenean. 28 Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Ierusalemen. 29 Eta frangoqui Iesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hura hil nahiz çabiltzan. 30 Hori eçaguturic anayéc eraman ceçaten hura Cesareara, eta igor ceçaten Tarsera. 31 Elicéc bada Iudea gucian eta Galílean eta Samarian baque çutén, eta edificatzen ciraden, Iaincoaren beldurréan ebiliz, eta Spiritu sainduaren consolacionez multiplicatzen ciraden. 32 Guertha cedin, Pierris guciatarat iragaiten cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden sainduetara-ere. 33 Eta eriden ceçan han Eneás deitzen cen guiçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, cein baitzén paralytico: 34 Eta diotsa Pierrisec, Eneás, sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea accotra eçac eurorren. Eta bertan iaiqui cedin. 35 Eta ikus ceçaten hura Lyddan eta Saronan habitatzen ciraden guciéc, eta conuertit citecen launagana. 36 Ioppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen cembat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea obra onez eta elemosyna eguiten cituenéz. 37 Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gambera gora batetan. 38 Eta ceren Lydda baitzen Iopperen aldean, discipuluec ençunic ecen Pierris han cela, igor citzaten bi guiçon harengana, othoizten çutela ez leçan beránt hetarano ethorterera. 39 Eta iaiquiric Pierris ethor cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten gambera gorara: eta presenta cequizquión emazte alhargun guciac nigarrez ceudela, eta eracusten cerautzatela Dorcasec hequin cenean eguiten cituen arropác, eta veztidurac. 40 Baina guciac campora idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoitz eguin ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta Pierris ikussiric iarri cedin. 41 Orduan Pierrisec escua hari emanic. eraiqui ceçan: guero deithuric sainduac eta emazte alhargunac presenta cieçén hura viciric. 42 Eta haur eçagut cedin loppe gucian eta sinhets ceçaten anhitzec launa baithan. 43 Eta guertha cedin, egon baitzedin anhitzec egun Ioppen Simon deitzen cen Iarru appainçale batenean.

10 Eta guiçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, 2 Deuota, eta Iaincoaren beldurra çuena bere etche guciarequin. eta elemosyna anhitz eguiten ceraucana populuari, eta Iaincoari othoitz eguiten ceraucana ordinarioqui. 3 Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruån, Iaincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio 4 Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçón, Hire orationeac eta elemosynác igan dituc memoriotan Iaincoaren aitzinera. 5 Orain bada igor itzac batzu Ioppera, eta erekar eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 6 Hura duc ostatus Simon Iarru appainçalebat baithan, ceinec baitu etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic eguin behar duán. 7 Eta partitu cenean Corneliori minço çayón Aingueruá, dei citzan bere cerbitzarietatic biga, eta harequin ardura ciradenetatic hommedarmes deuotbat. 8 Eta hæy gucia contactu cerauenean, igor citzan Ioppera. 9 Biharamunean hec bidean cioacela, eta hirira hurbiltzen ciradela, igan cedin Pierris etche gainera othoitz eguitera sey orenén inguruån. 10 Eta guertha cedin, gossetu cenean, refectioenea hartu nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucatela eror cedin haren gainera spirituzco transportamendubat. 11 Eta ikus ceçan ceruá irequia, eta iausten çayola beregana vncibat, mihiße handibat beçala, Iaur cantoinetan lothua, Iurrera iausten cela. 12 Ceinetan baitzén Iurreco animal Iaur oindun gucietaratic, eta bassa bestietaratic eta herrestez dabilzanetaratic, eta ceruco chorietaratic. 13 Eta ethor cedin harengana vozbat, Iaiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 14 Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztiát ian gauça communic edo satsuric. 15 Eta vozac berriz hari bigarren aldian erran cieçon, Iaincoac purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. 16 Eta haur eguin cedin hirur aldiz: guero harçara retira cedin vncia cerurát. 17 Eta Pierrisec bere baithan dudatzen çuen beçala ceric licén ikussi çuen visionea, huná, Cornelioz igorri içan ciraden guiçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen borthara. 18 Eta cembeit deithuric, galde eguin ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena han cenez ostatus, 19 Eta Pierris gogueta cegoela visioniaz, erran cieçón Spirituac, Huná, hirur guiçon hire galdez diaudec. 20 Iaiquiric bada iausti adi eta habil hequin deus dudatu gabe: ecen nic igorri citiát. 21 Pierrisec bada iaustiric Cornelioz harengana igorri içan ciraden guiçonetara, erran ceçan, Huná, ni naiz çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic hemen baitzarete? 22 Eta hec erran ceçaten, Cornelio centenera, guiçon iustoa eta Iaincoaren beldurra duena, eta Iuduén

natione gucias testimoniage duena, diuinoqui Aingueru saindu batez aduertitu ičan duc erekar enčan hi bere etchera, eta minçatzen ençun enčan. 23 Barnera deithuric bada recebi citzan hec ostatuz eta biharamunean Pierris ioan cedin hequin, eta loppeco anayetaric batzuc compainia eguin cieçoten. 24 Eta biharamunean sar citecen Cesarean. Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac eta adisqueide familiarac deithuric. 25 Eta guertha cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki baitzequiön, eta bere buruâ haren oinetara egotziric, adora ceçan. 26 Baina Pierrisec goiti ceçan hura, cioela, laiqui adi neuror-ere guiçon nauc. 27 Eta harequin minço cela sar cedin, eta eriden ceçan anhitz gende hara bilduric: 28 Eta erran cieçén, Çuec badaquiçue eztela permttitzen guiçon ludubat iuncta edo hurbil daquiön estranger bati: baina niri eracutsi draut laincoac guiçonc batre commun edo satsu ezteçadan erran. 29 Eta halacotz duda gabe ethorri ičan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer causaz ni erekarri nauçuen. 30 Orduan Corneliod dio, Laur egun dic ordu hunetarano bainincen barur, eta bedratzi orenetan niangoán, othoizte eguiten neure etchean: eta huná, guiçombat presenta ciedián ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: 31 Eta erran cieçán, Cornelio, ençun ičan duc hire orationea, eta hire elemosynác memoriotan dituc laincoaren aitzinean. 32 Igorrac bada loppera, eta dei eraci eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ostatuz Simon larru appainçalearen etchean itsas aldean: hura dathorrenean minçaturen çaic hiri 33 Halacotz bertan hiregana igorri diat, eta hic vngui eguin duc ceren ethorri aicén. Orain bada gu gucioc gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu ičan çaiçquián gauça guciac ençun ditzagunçát. 34 Orduan irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, Eguiaz erideiten dut ecen laincoa eztagoela personén apparentiara beha. 35 Baina natione gucietan hari beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela haren gogaraco. 36 Gauça haur igorri vkan draue laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric baquea Iesus Christez, cein baita gucién launa. 37 Çuec badaquiçue cer eguin ičan den ludea gucian, hassiric Galilean, Ioannesec predicatu vkan duen Baptismoaren ondoan: 38 Nola Iesus Nazareno vnctatu duen laincoac Spiritu sainduaz eta verthutez, cein ebili ičan baita vngui eguiten çuela eta deabruaz tormentatu ciraden guciac sendatzen cituela: ecen laincoa cen harequin 39 Eta gu gara testimonio luduén eta Ierusalemere comarcán eguin dituen gauça guciéz. 40 Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, eta hura laincoac resuscitatu vkan du hereneco egunean, eta eman manifestatu içateco, 41 Ez populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ciraden testimonioey, guri dit

ceinéc ian eta edan baitugu harequin hura hiletaric resuscitatu ičan den ondoan. 42 Eta manatu gaitu predicatzera populari eta testificatzera ecen hura dela vicién eta hilén iuge içateco laincoaz ordenatua. 43 Huni Propheta guciec-ere testimoniage ekarten draucate, ecen haren icenean bekatuén barkamendua recebituren dutela hura baithan sinhetsiren duten guciéc. 44 Oraino Pierrisec propos hauc eduqiten cituela, iauts cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién gainera. 45 Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentilén gainera-ere Spiritu sainduaren dohaina erautsi ičan baitzen. 46 Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen eta laincoaren laudatzen. 47 Orduan ihardets ceçan Pierrisec, Ala nehorc vra empacha ahal deçaque batheya eztitecen guc beçala spiritu saindua recebitu duten hauc? 48 Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguin cieçoten cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta ludean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza. 2 Eta igan cenean Pierris Ierusalemara iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, 3 Cioitela Circonditudo eztiraden guiçonetara sarthu ičan aiz, eta hequin ian vkan duc. 4 Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciac bata bercearen ondoan, cioela, 5 Ni nincén loppeco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaturic ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihisse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lothua, behehitzen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. 6 Hartara beguic eçarriric gogoia eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetaric, eta bassa bestietaric, eta herrestez dabilztanetaric, eta ceruco choriataric: 7 Eta ençun neçan vozbat niri erraiten cerautala, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 8 Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztuc egundano sarthu ene ahoan. 9 Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic ezteçála satsu. 10 Eta haur eguin cedin hiruretan: eta harçara retira citecen gauça hauc guciac cerurát. 11 Guero huná, moment berean hirur guiçon presenta citecen ni nincen etchera, Cesareatic enegana igorriac. 12 Eta erran cieçadan Spirituac hequin ioan nendin, dudaric eguin gabe. Eta ethor citecen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar guentecen guiçonaren etchean: 13 Eta conta cieçagun nola ikussi çuen Ainguerubat bere etchean, presentatzen çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende loppera, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 14 Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta

hi eta hire etche gucia. 15 Eta minçatzen has nendinean, iauts cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iautsi cen beçala. 16 Orduan orhoit nendin launaren erranax, nola cioen, loannesec batheyatu vkan du vrez baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz. 17 Bada guri bay dohain bera laincoac eman drauenaz gueroz, guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: ni nor nincén empatcha neçan laincoa? 18 Orduan gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-ere laincoac eman draue emendamendua vicite vkaiteco. 19 Bada Estebenen causaz ethorri içan cen tribulationeagatic barreyatu ciradenac-ere ioan citecen Phenicerano eta Cyprerano eta Antiocherano, nehorri declaratzen etzeraucataric laincoaren hitza, luduey berey baicen. 20 Baina hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitzaizten denuntiatzen çutela Iesus launa. 21 Eta launaren escua cen hequin: eta gende aralde handibat sinhetsiric conuerti cedin launagana. 22 Eta hel cedin famá Ierusalem cen Eliçaren beharrietara: eta igor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: 23 Eta arriatu cenean, eta ikussi çuenean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzen cituen guciac, bihotzeco fermutassun batez perseueratzera launarequin. 24 Ecen guiçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. 25 Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: 26 Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucian Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christino dei baitzitecen. 27 Eta egun hetan iauts citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. 28 Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu orotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. 29 Eta discipuluetic batbederac bere ahalaren araeuz, delibera ceçaten aiutatan cerbaiten igortera ludean habitatzen ciraden anayey. 30 Eta hala eguin ceçaten, Ancianoey igorritz Barnabasen eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. 2 Eta hil ceçan lacques loannesen anayea, ezpataz. 3 Eta ikussiric hori laket çayela luduey, auança cedin Pierrisen-ere hatzamaitera: (eta ciraden althagarri gaberico oguién egunac) 4 Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguian, eta eman cieçén laur laumazco gendarmesi beguiratzera: bazco ondoan hura populuari presentatu nahiz. 5 Pierris bada beguiratzen

çutén presoindeguian: baina Eliçac harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. 6 Eta Herodesec hura presentatzeco çuenean, gau hartan lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean, bi cadenaz estecatua, eta goardéc borthaitzinean beguiratzen çutén presoindeguia. 7 Eta huná, launaren Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan presoindeguian, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar ceçan, cioela, laiqui adi fitetz, eta eror cequizquión cadenác escuetaric. 8 Eta erran cieçón Aingueruác, Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta eguin ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá, eta arreit niri. 9 Eta ilkiric Pierris iarreiqui cequión, eta etzaquian eguia cenez Aingueruáz eguiten cena: baina vste çuen cembeit visione ikusten çuela. 10 Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor citecen burdinazco borthara, cuiatatera daramanera, cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkiric iragan ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruá harenganic. 11 Orduan Pierrisec accordaturic erran ceçan, Orain daquit eguiatzqui ecen launac igorri vkan duela bere Aingueruá, eta idoqui nauela Herodesen escutic, eta luduén populuaren vstecari gucitaric. 12 Eta gauçá consideraturic ethor cedin Maria loannesen, icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera, non baitziraden anhitz bilduac eta othoitze eguiten ceudela. 13 Eta bulkatu çuenean Pierrisec etche aitzineco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera, Rhode deitzen cenic. 14 Eta eçaguturic Pierrisen voza, bozcarioz etzeçan irequi etche aitzineco borthá, baina barnera laster eguinic declara cieçén, Pierris borthaitzinean cegoela. 15 Eta hec erran cieçoten, Erhoa aiz. Baina harc segurutzen çuen hala cela: eta hec cioiten, Haren Aingueruá dun. 16 Baina Pierrisec bulkatzez perseueratzen çuen: eta irequiric, ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. 17 Eta hæy keinu eguinic escuaz ichil litecen, conta cieçén nola launac idoqui çuen presoindeguitic: eta erran cieçén, Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey. Eta ilkiric ioan cedin berce leku batetara. 18 Baina arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean eya Pierris cer eguin cen. 19 Eta Herodesec hura galdeguinic eriden etzuenean, goardez informatione eguinic, mana ceçan punitzera eraman litecen: eta iautsiric ludeatic Cesareara, han egon cedin. 20 Eta Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden: ceren hayén comarcá reguerenetic entretenitzen baitzen. 21 Eta egun assignatu batez, Herodesec regue arropaz veztituric, iudicioco iar lekuan iarriric, harengabat eguin cieçén. 22 Eta populua oihez iar cedin, laincoaren

voza, eta ez guiçonarena! 23 Eta bertan io ceçan hura laincoaren Aingueruác, ceren ezpaizeraucan laincoari gloria eman: eta harabarturic hil cedin. 24 Baina laincoaren hitza auançatzen cen eta multiplicatzen. 25 Barnabas-ere eta Saul itzul citecen Ierusalemetic, carguá complituric, berequin harturic Ioannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.

13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçan Propheta eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahen, Herodes tetrarcharequin haci içan cena, eta Saul. 2 Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduac, Separa ietzadaçue Barnabas eta Saul deithu ditudan obracotzat. 3 Orduan barur eta othoizte eguinic, eta escuac hayén gainean eçarriric, igor citzaten. 4 Hec bada igorriric Spiritu sainduaz, iauts citecen Seleuciara: eta handic embarca citecen Cyprera. 5 Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten laincoaren hitza luduén synagoguetan: eta baçutén Ioannes-ere lagun. 6 Guero Islá Paphorano trebessatu çutenean, eriden ceçaten ludu propheta falsu encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, 7 Cein baitzén Sergio Paul proconsularequin. guiçon çuhurrequin. Hunec deithuric Barnabas eta Saul, laincoaren hitzaren ençuteco desira çuen. 8 Baina resistitzen cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz. 9 Baina Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric Spiritu sainduaz, harengana beguiac chuchenduric, 10 Erran ceçan, O enganio eta finecia guciac betheá, deabruaren semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren? 11 Orain bada huná, launaren escua hire gainean, eta içanen aiz itsu, ikusten eztuala iguzquia dembora batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho eta ilhumbé: eta inguru çabilan norc escutic guida leçaqueen bilha. 12 Orduan Proconsulac ikussiric cer equin içan cen, sinhets ceçan, miraz iarriric launaren doctrináz. 13 Eta Paphotic partitu ciradenean Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera Pamphiliaco hirira: orduan Ioannes hetaric partituric, itzul cedin Ierusalemera. 14 Eta hec Pergetic partituric ethor citecen Antioche Pisidiacora, eta sarthuric synagogán Sabbath egunean, iar citecen. 15 Orduan Leguearen eta Prophetén iracurtzearen ondoan, igor ceçaten synagogaco principaléc hetara, cioitela, Guiçon anayeác, baldin çuetan bada cembeit hitz populuaeren exhortationetacoric, erraçue. 16 Iaiquiric bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio, Israeltar guiçonác, eta laincoaren beldurra duçuenác, ençuçue: 17 Israeleco populu hunen laincoac elegitu vkan

ditu gure aítác, eta populu haur goratu vkan du, Egypteco lurreean ceudenean, eta besso gora batez idoqui citzan hec hartaric. 18 Eta berroguey vrtheren demboraren inguruán hayén conditioneac suffritu vkan ditu desertuan. 19 Guero deseguenic çazpi natione Chanaango lurreean, çorthез parti cieçén hayén lurra. 20 Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta berroguey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac Samuel prophetaganano. 21 Guero esca citecen regue baten, eta eman cieçén laincoac Saul Cis-en semea, Ben-iamin leinuco guiçona, berroguey vrthez. 22 Eta hura kenduric, eman cieçén David reguetan: hari-ere testimoniage emanic, erran ceçan, Eriden dut David lesseren semea, neure gogaraco guiçona, ceinec eguinen baititu ene nahi guciac. 23 Hunen hacitic laincoac bere promessaren araura suscitatu vkan drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: 24 Aitzinetic Ioannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli predicatu vkan ceraucanean haren ethorteraucoan. 25 Eta acabatzen çuenean Ioannesec bere cursua, erran ceçan, Nor naicela vste duçue? ez naiz hura ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen oinetaco çapatá ezpainaiz digne lacha deçadan. 26 Guiçon anayeác, Abrahamen arraçaco semeác, eta çuen artean laincoaren beldurra dutenác, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaiçue. 27 Ecen Ierusalemeco habitantéc eta hayén gobernadoréc hura eçagutzen etzutelaric condemnaturic, Prophetén hitz Sabbath guciac iracurtzen diradenac complitu vkan dituzté. 28 Eta eceinere heriotaco causaric hartan eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hura hil leçan. 29 Eta complitu cituztenean harçaz scribatu ciraden gauça guciac, çuretic kenduric, eçar ceçaten monument batetan. 30 Baina laincoac resuscitatu vkan du hura hiletaric. 31 Eta ikussi içan da anhitz egunez, harequin batean Galilearic Ierusalemera igan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio populua bathara. 32 Guc-ere denuntiatzen drauçuegu çuey gure Aitéy equin içan çayen promessaz den becembatean: 33 Ecen hura laincoac complitu drauela hayen haourey, cein baicara gu, Iesus resuscitaturic, bigarren Psalmuan-ere scribatua den beçala, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 34 Eta eracusteco resuscitatu duela hura hiletaric guehiagoric sepulchrera ez itzultzecotan, hunela erran vkan du, Emanen drauzquiçuet çuey David-en saindutassun segurac. 35 Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. 36 Ecen segur David bere demborán laincoaren conseillua cerbitzaturic, lokartu içan da, eta bere aitequin eçarri içan da, eta ikussi vkan du corruptione. 37 Baina laincoac resuscitatu duenac eztu ikussi

vkan corruptioneric. 38 laiquie bada guicon anayeac, ecen huneçaz bekatuen barkamendua declaratzen çaiçuela: 39 Eta Moysesen Legueaz iustificatu ecin içan çareten gauça guciataric, huneçaz, sinhesten duen gucia iustificatzen dela. 40 Gogoauçue bada Prophetetan erran içan dena guertha eztaquien. 41 Kussaçue menospreçatzaleac, eta mirets eçaçue, eta vrt çaitetzte, ecen obrabat eguiten dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituque sinhetsiren baldin nehorc conta badieçaçue. 42 Guero ilki ciradenean luduen synagogatic, othoi citzaten Gentiléc hurreneco Sabbathoan hitz hauc hæy declara lietzén. 43 Eta congregacionea barreyatu cenean, iarrei qui cequién luduetaric eta laincoa cerbitzaten çuten proselytoetic anhitz Pauli eta Barnabasi: eta hauc hæy minçatzen çaitzela, laincoaren gratian perseueratzera exhortatzen cituztén. 44 Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gucia bil cedin laincoaren hitzaren ençutera. 45 Baina luduac populua ikussiric inuidiaz bethe citecen, eta contrastatzen çaitzen Paulec erraiten cituen gauçey, contrastatzen ciradela eta blasphematzten çutela. 46 Orduan constantqui Paulec eta Barnabasec erran ceçaten, Çuey behar çaiçuen lehenic denunziatu laincoaren hitza: baina hura arbuyatzen duçuenaz gueroz, eta vicitze eternalaren vkaiteco indigne çuen buruac iugeatzen dituçuenaz gueroz, huná, itzultzen gara Gentiletará. (aiōnios g166) 47 Ecen hala manatzen draucu launac, dioela, Ordenatu aut hi Gentilén argui içateco, saluamendu aicençat lurraren bazterrerano. 48 Eta Gentilac haur çançutenean aleguera citecen, eta glorifica ceçaten launaren hitza: eta sinhets ceçaten vicitze eternalecotzat ordenatu ciraden guciéc. (aiōnios g166) 49 Eta auançatzen cen laincoaren hitza comarca hartan gucian. 50 Eta luduéc incita citzaten emazte deuot eta honest batzu, eta hirico principalac, eta eraguin ceçaten persecucione Paulen eta Barnabasen contra, eta egotz citzaten bere comarquetaric campora. 51 Baina hec berén oinetaco errhautsa inharrossiric hayén contra, ethor citecen Iconiora. 52 Eta discipuluac bethatzen ciraden bozcarioz eta Spiritu sainduaz.

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen luduén synagoga, eta minça baitzitecen hala non sinhets baitzeçan luduetaric eta Grecoetic mulço handiac. 2 Baina sinhestic etzuten luduéc incita eta corrumpi citzaten Gentilén bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, launaren gorthassunez, ceinec testimoniage ekarten baitzaraucan bere gratiazco hitzari, eta emaiten çuen signo eta miraculu eguin ledin hayén escuz. 4 Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac ciraden luduequin, eta berceac Apostoluequin.

5 Baina altchatu ciradenean Gentilac eta luduac bere Governadorequin hayén iniuriatzera eta lapidatzera: 6 Adituric gauçá, ihes eguin ceçaten Lycaonico hirietara, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta inguruco comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén Euangelioa. 8 Eta Lystraco guicon oinez impotentbat cegoen iarriric bere amáren sabeleandanic maingu, egundano ebili etzemat: 9 Hunec ençun ceçan Paul minçatzen, ceinec, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 lai qui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hura iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzéc ikussiric Paulec eguin çuena, alta ceçaten bere voza, Lycaonico lengoagez, erraiten çutela, laincoac guiconac beçalacaturic iautsi dirade guregana! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Iupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Iupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) cecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen populuequin sacrificatu. 14 Baina hori ençunic Apostoluac, Barnabas eta Paul, bere arropác çathituric oldar citecen populuaeren artera, oihuz ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiconác, cergatic gauça horiac eguiten dituque? çuec çareten affectione beren suiectioneco guiconac gara, declaratzen drauçuegula, horrelaco gauça vanoetic conuerti çaitetzten lainco viciagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciac eguin dituenagana: 16 Ceinec iragan demboretan Gentil guciac berén bidetan ebiltera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui eguinez, emaiten drauzquigula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegriaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten cituztela, nequez amatiga citzaten gendetzeac sacrificia ezlicén. 19 Orduan ethor citecen Antiochetic eta Iconiotic ludu batzu, hec populua irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta ceçaten hiritic campora, vstez hila cen. 20 Baina discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hirian: eta biharamunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri hartan euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzen cituztela discipuluén gogoac, eta exhortatzen cituztela fedean perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz tribulationez laincoaren resumán sarthu behar garela. 23 Eta compainiaren abisuz Eliceticaric batbederatan Ancianoac ordenatu ondoan, barurequin othoiz eguinic, gommenda cietzoten hec launari, cein baithan sinhetsi vkan baituztén. 24 Guero Pisidia iraganic, ethor citecen Phamphylia. 25 Eta Pergen laincoaren hitza denunziaturic, iautsi citecen Attaliara. 26 Eta handic embarca

citecen Antiochera, nondic gommendatu ičan baitziraden laincoaren gratiari, complitu çuten obracotzat. 27 Eta ethorri ičan ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta citzaten laincoac heçaz eguin cituen gauça guciac, eta nola irequi cerauen laincoac Gentiley fedearen borthá. 28 Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin.

15 Eta ludeatic iautsi ičan ciraden batzuc, iracasten cituztén anayec, cioitela, Baldin circoncidi ezpaçaitetzez Moysesen maneraren araura, ecin salua çaitetze. 2 Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten iğan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit berceric Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemara questione hunegatic. 3 Hec bada igorric Eliçáz, iragan citzaten Pheniça eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman ciecén bozcario handi anaye guciey. 4 Guero Ierusalemara arriaturic, recebitu ičan ciraden Eliçáz eta Apostoluéc eta Ancianoéc, eta conta citzaten laincoac heçaz eguin vkan cituen gauça guciac. 5 Baina (cioiten) althatu ičan dirade Phariseuén sectaco sinhetsi çuten batzu, cioitela, ecen circoncidity behar çutela, eta manatu Moysesen Leguearen beguiratzera. 6 Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac eguiteco hunez consideratzera. 7 Eta disputa handiren ondoan, Pierrisec iaiquiric erran ciecén, Guiçon anayec, çuec badaquiçue ecen haraitzinadanic laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentilé Euangelio hitza, eta sinhets leçaten. 8 Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, hæy Spiritu saindua emanez gurire beçala. 9 Eta eztu differentiaric batre eguin gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac 10 Orain bada cergatic tentatzen duçue laincoa, discipuluén leppo gainean vztarriaren eçartera, cein ez gure aitéc ez guc ecin ekarri vkan baitugu? 11 Baina Iesus Christ launaren gratiaz sinheften dugu saluaturen garela, hec-ere beçala. 12 Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguin çuen laincoac heçaz Gentilén artean. 13 Eta ichildu ciradenean, ihardets ceçan lacquesec, cioela, Guiçon anayec, ençun neçaçue ni, 14 Simonec declaratu vkan du nola lehenic laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric populubat bere iceneco har leçançat. 15 Eta hunequin accordatzen dirade Prophetén hitzac: scribatua den beçala. 16 Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen dut David-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz edificaturen ditut, eta berriz althaturen dut hura. 17 Requeri deçatençat goitico guiçonéc launa, eta Gentil guciéc, ceinén gainean

inuocatu ičan baita ene icena: dio gauça hauc guciac eguin dituen launac. 18 Bethidanic laincoac badaçaguzqui bere obra guciac. (aiõn g165) 19 Harren nic dut estimatzen eztiuela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuertitzen diradenac: 20 Baina scribatzeco çayela beguira ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardičataric, eta gauça ithotic, eta odoletic. 21 Ecen Moysesec haraitzinadanic baditu hirietaric batbederatan hura predicatzen dutenac, synagoguetan Sabbath guciac iracurtzen denaz gueroz. 22 Orduan nahi vkan dute Apostoluéc eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guiçon elegituac igor litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, Iuda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guiçon principalac anayén artean. 23 Hayén escuz scribatzen çutela seguitzen dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéc Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayec, salutatione. 24 Ceren aditu baitugu ecen gutaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaituztela, çuen arimác erauciz eta circoncidi çaitetzen eta Leguea beguira deçaquen manaturic, ceiney ezpaiquendruen carguric eman: 25 Gure irudia ičan da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun guiçonén çuetara igortera, Barnabas eta Paul gure maitequin, 26 Baitirade Iesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu dituztén guiçonac, 27 Igorri ditugu bada Iuda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquiçue. 28 Ecen on iruditu çayó Spiritu sainduari eta guri, ez eçartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessario hauc baicen: 29 Baitirade, Beguira çaitetzen idoley sacrificatu diraden gacuetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardičataric, baldin gauça hautaric çuen buruác beguira baditzaçue, vngui eguinen duçue. Vngui duçuela. 30 Hec bada congít harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citzaten letrác. 31 Eta iracurri cituztenean consolationearen gainean aleguera citecen. 32 Halaber ludac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayec eta confirma. 33 Eta han cerbait dembora eguin çutenean, igorri ican ciraden anayéc baquerequin Apostoluetarát, 34 Guciagatic-ere Silasi on irudi cequion han egoitera. 35 Eta Paul eta Barnabase-ere egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzen çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. 36 Eta cembeit egunen buruán erran cieçon Paulec Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayec launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietan, eya nola dauden. 37 Eta Barnabasec conseillatzen çuen berequin har leçaten Ioannes, Marc deitzen cena: 38 Baina Pauli etzayón bidezco iruditzen hetaric ia Pamphiliatic bereci cena, eta obra hartara lagundu etzituena berequin

har leçaten **39** Hala iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca baitzedin Cyprerat. **40** Baina Paul Silas elegituric parti cedin, anayéz laincoaren gratiari gommendaturic. **41** Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzen cituela Eliçác.

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grec-baten. **2** Huni testimoniage on ekarten ceraucaten Lystran eta Iconion ciraden anayéc. **3** Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circoncidi ceçan hura leku hetan ciraden luduacgatic: ecen baçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. **4** Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalemen ciraden Apostoluéz eta Ancianoéz eguin içan ciraden ordenancén beguiratzen. **5** Bada Eliçác fedean confirmatzen ciraden, eta contua egun guciacz emendatzen cen. **6** Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu içan ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: **7** Ethorri ciradenean Mysiara, enseyatzen ciraden Bithiniara ioaiten: baina etzicécen permiti Spirituac. **8** Baina Mysia iraganic iauts citecen Troasera. **9** Eta visionebat gauaz aguer cequiön Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guiçon-bat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedoniarat eta aiuta gaitzac. **10** Eta visionea ikussi vkan çuenean, bertan enseya guentecen Macedoniara ioaiten, segurutzen guenela ecen launac deithu guentuela hæy euangelizatzerá. **11** Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracera, eta biharamunean Neapolisera. **12** Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quaterereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartan cembatrebeit egun **13** Eta Sabbath egunean ilki guentecen hiritic campora fluuio bazterrera, non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric minça guenquintzén hara bildu içan ciraden emaztey. **14** Eta Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarlata saltzale laincoa cerbitzitzen çuen batec ençun guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeco: **15** Eta batheyatu içan cenean bera eta haren familia, othoitz ceguigun, cioela, Baldin estimatu baduçue launagana fidel naicela, sarthuric ene etchean, çaudete. Eta bortcha guençan. **16** Eta guertha cedin gu othoitzara guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuembat aitzinera ethor baitzequigun: ceinec irabaci handia emaiten baitzerauen bere nabussiey, asmatzez. **17** Haur Pauli eta guri iarrequiric, oihuz cegoen, cioela, Guiçon hauc

lainco subiranoaren cerbitzari dirade, ceinéc saluamenduco bidea denuntiatzen baitraucute. **18** Eta haur eguin ceçan anhitz egunez: baina gaitzuric Paulec, eta itzuliric erran cieçón spirituari, Manatzen aut Iesus Christen icenaren partez horrenganic ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. **19** Orduan haren nabussiéç çacussatenean ecen hayén irabaci sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, eraman citzaten merkatuco plaçara Magistratuetera. **20** Eta hec presentaturic Gobernadorey, erran ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria ludu diradelaric: **21** Eta denuntiatzen ditzuté recebi ez beguira ditzagun sori eztraden ordenançác, ikussiric ecen Romano garela. **22** Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropác çathituric mana ceçaten, açota litecen. **23** Eta anhitz çauri eguin cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguira litzan: **24** Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan ceipoaz. **25** Eta gauaren erdian Paulec eta Silasec othoizten eta laudatzen çuten laincoa: eta ençuten cituzten estecaturic ceudenéc. **26** Eta subitokuqui lur ikaratze handibat eguin cedin, hala non iharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciac, eta gucién estecailluac lacha citecen. **27** Orduan iratzaturic geolerac çacusquianeanean presoindegui borthác irequiac, ezpatá idoquiric bere buruá hil nahi çuen, vstez presoneréc ihes eguin çutén: **28** Baina Paulec oihu eguin ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruári: ecen guciac hemen gaituc. **29** Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruá Paulen eta Silasen oinetara. **30** Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer eguin behar dut saluatu içateco? **31** Eta hec erran cieçoten, Sinhets eçac Iesus Christ launa baithan eta saluaturen aiz hi eta hire etchea. **32** Eta minça cequizquiön laincoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden guciy. **33** Eta harc hec harturic gauaren ordu hartan berean ikuz cietzén çauriac: eta batheya cedin hura eta harenac guciac bertan. **34** Eta bere etchera eramanic, mahaina eçar cieçén: eta aleguera cedin, ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen laincoa baithan. **35** Eta eguna ethorri içan cenean Gobernadoréc igor citzaten sargeantac, erran leçaten, Eyc congit guiçon horiey. **36** Orduan geolerac conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié Gobernadoréc erraitera, congit eman daquicuen: orain beraz ilkiric çoazte baquerequin. **37** Baina Paulec erran cieçén, Publicoqui açotatu gaituzten ondoan, iugemendu formaric gabe, Romano garelaric, egotzi vkan gaituzte presoindeguira: eta orain ichilic campora egoizten

gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorric idoqui gaitzate. **38** Eta repporta cietzén sergeantéc Governadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic ecen Romano ciradela. **39** Eta ethorric othoitz citzaten, eta idoquiric supplica cequiztén ilki litecen hiritic. **40** Orduan ilkiric presoindeguitic sar citecen Lydia baithan: eta ikussiric anayec, consola citzaten hec, eta parti citecen.

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonicara, non baitzen luduén synagogabat. **2** Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequin Scripturetaric. **3** Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar içan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Iesus Christ cein dio, nic predicatzen bairraucuet. **4** Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiaco eguin citecen, eta laincoa berbitzatzen çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. **5** Baina bekaizteriaz mouituric ludu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltzan guiçon gaichto batzu, eta populua bilduric, trubla ceçaten hiria: eta Iasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltzan. **6** Eta eriden etzituztenean, tira citzaten Iason eta anayetaric batzu hirico Governadoretara, oihuz ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, hunare ethorri içan dirade: **7** Eta Iasonec beregana recebitu vkan ditu: eta guciéc Cesaren ordenancen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Iesus. **8** Tharrita ceçaten bada populua eta hirico Governadoreac gauça hauc çançuzquitenean. **9** Baina fiadoregoa recebituric lasonganic eta goiticoetaric, vzi citzaten ioaitera. **11** Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetaric, ceinéc hitza recebi baitzeçaten alegrança gucierequin, egun oroz Scripturác bilhatzen cituztela, eya gauça hauc hala liradenez. **12** Eta hetaric anhitzec behinçat sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetaric, eta guiçonetaric ezguitic. **13** Baina iaquin ceçatenean Thessalonicaco luduéc ecen Beroenere laincoaren hitza Paulez denuntiatu içan cela, ethor citecen hara-ere, populua tharritatzen çutela. **14** Baina bertan Paul igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledinçat itsas alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen han. **15** Eta Paulen salbura heltzeco carguá hartu çutenéc, eraman ceçaten hura Atheneserano: eta hec harenganic manamendu recebituric Silasgana eta Timotheogana, guciz bertan ethor litecen hura Baithara, parti citecen. **16** Eta Paul Athenesen hayén beguira cegoela keichatzen cen haren spiritua hura baithan, çacussanean hiria idolatriari

emana. **17** Disputatzen cen bada synagogán luduequin, eta laincoa berbitzatzen çutenequin, eta merkaturico plaçán egun oroz batzen cenequin **18** Orduan Epicuriano eta Stoiciano philosopho batzu disputatzen ciraden harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunec? Eta bercéc cioiten, Iainco arrotzén eracusle dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurrectionea. **19** Eta hatzamanic hura eraman ceçaten Marsen karricara, cioitela, iaquin ahal deçaquegu ceric den hiçaz erraiten den doctrina berri hori? **20** Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. **21** (Ecen Atheniano guciac eta han egoiten ciraden arrotzac eçeinere berce gauçatara etziraden applicatzen, cembeit berriren erraitera edo ençutera baicen) **22** Orduan Paulec Marsen karricaren erdian cegoela, erran ceçan, Athenesco guiçonác, gauça gucietan deutegui beçala ikusten çaituztet çuec. **23** Ecen iragaiten naicela eta çuen deutotioneac contemplatzen ditudala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatua baitzén, Iaincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberico ohoratzen duçuen hura nic denuntiatzen draucuet: **24** Mundua eta hartan diraden gauça guciac eguin dituen Iaincoa, ceruären eta lurraren laun delaric, ezta escuz eguin templetan habitatzen. **25** Eta ezta guiçonén escuz berbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciy vicia eta respirationea eta gauça guciac. **26** Eta eguin vkan du natura humano gucia odol batetaric: lurraren hedamen gaudiaren gainean habita litecençat, lehenetic sasoin ordenatuac determinaturic, eta hayén habitacionearen mugarriac eçarriac: **27** launa bilha leçatençat, aguian haztatuz hura eriden leçaquetenez gure batbederaganic vrrun ezpadere. **28** Ecen harçaz vicitzen eta higitzen eta içaten gara: çuen poetetaric-ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere bagara. **29** Beraz Iaincoaren leinu garenaz gueroz, eztugu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra edo harria guiçonon artez edo inuentionez moldatua irudi duela. **30** Iaincoac bada ignorantiazco demborác dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guiçon guciy leku gucietan emenda ditecen. **31** Ceren ordenatu baitu mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu duen guiçonaz, guciy eçagutzera emanic, hura hiletaric resuscitaturic. **32** Eta ençun çutenean hilén resurrectionea, batzu truffatzen ciraden, eta bercéc erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. **33** Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. **34** Batzuc halere, hari iunctaturic, sinhets ceçaten: ceinetaric baitzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen cen emaztebat, eta berceric hequin.

18 Gauça hauen ondoan Paul partituro Athenestic, ethor cedin Corinthera. **2** Eta eridenic Aquila deitzen cen Ponte nationeco ludubat, cein aitzinetic ethorri baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen ludu guciac Romaric parti litecen) retina cedin hetara. **3** Eta deren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguitea. **4** Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciac, eta exhortatzen cituen hambat luduac nola Grecoac. **5** Eta ethorri ciradenean Macedoniaric Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testificatzen cerauen luduey Iesus cela Christ. **6** Eta hec contrastatzen eta blasphematzan ari ciradela, abillamenduac iharrossiric erran ciecéen, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraidanic Gentiletarat ioanen naiz. **7** Eta handic partituro sar cedin Iustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen etchea baitzatchecan synagogari. **8** Eta Crispec synagogaco principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetic-ere anhitzec ençunic sinhets ceçaten, eta batheya citecen. **9** Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezaicela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. **10** Ecen ni nauc hirequin, eta nehorc eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. **11** Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean laincoaren hitza. **12** Baina Gallion Achaiaco Proconsul cenean, alcha citecen gogo batez luduac Paulen contra, eta eraman ceçaten iudicioco iar lekura. **13** Erraiten çutela, Leguearen contra hunec incitatzen ditu guionac laincoaren cerbitzatzera. **14** Eta Paulec ahoa irequi nahi çuen beçala, erran ciecéen Gallionec luduey, Baldin cembeit bidegabe, edo gaichtaqueria baliz, o luduac, çucenac emaiten duen lekurano sustenga cinçaqueiztet: **15** Baina baldin questione bada hitzaz eta icenez eta çuen Legueaz ceuroc ikussiren duçue ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. **16** Eta ken citzan hec iudicioco iar lekutic. **17** Orduan Grec guciéc hatzamanic Sosthenes synagogaco principalac cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta Gallionec ansiaric batre etzuen. **18** Baina Paul oraino dembora lucescos han egonic, anayetic congite harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla eta Aquila) buruá arradaturic Cenchen: ecen vot çuen. **19** Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin luduequin. **20** Eta hec othoiztez çaiçcala dembora luciagoz hequin egon ledin, etziecéen accorda. **21** Baina congite har ceçan hetaric, cioela, Necessarioqui behar dut hurrenengo bestá Ierusalemen eguin: baina harçara itzuliren

naiz çuetara, laincoac placer badu: eta parti cedin Ephesetic. **22** Eta Cesareara iautsi cenean, igan cedin Ierusalemara: eta Eliçá salutaturic iauts cedin Antiochera. **23** Eta cerbait dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, confirmatzen cituela discipulu guciac. **24** Baina ludu nationez Alexandriano Apollos deitzen cen-bat, guion eloquenta, Scripturetari botheretsua, ethor cedin Ephesera. **25** Haur cen launaren bidean instruitzen hassia, eta spiritu beroc minçatzen cen, eta iracasten cituen diligentqui launaren diraden gauçac, eçagutzen çuela solament Ioannesen Baptismoa. **26** Eta has cedin frangoqui minçatzen synagogán. Haur ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten laincoaren bidea. **27** Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hura exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipuluetara recebi leçaten hura: ceinec arriatu cenean hara, probetchu handi eguin baitziecéen gratiaz sinhetsi vkan çuteney. **28** Ecen viciqui garaitzen çayen luduey publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico bazter guciac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridenic erran ciecéen, **2** Ala recebitu duçue Spiritu saindua sinhetsi vkan duçuean? Eta hec erran cieçoten, Are Spiritu saindua denez-ere, eztiagu ençun. **3** Orduan dioste, Certan bada batheyatu içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Ioannesen Baptismoan. **4** Orduan Paulec erran ceçan, Ioannesec batheyatu vkan du emendamenduco Baptismoaz, ciotsala populuari, haren ondotic ethorteco cena baithan sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ baithan. **5** Gauça hauc ençunic bada, batheya citecen Iesus launaren icenean. **6** Eta escuac gainean eçarri cerauztenean Paulec, ethor cedin Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden lengoagez, eta prophetizatzen çutén. **7** Eta guion hauc gucioc ciraden hamabitarano. **8** Guero bera sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela launaren resumari dagozcan gaucéz. **9** Eta nola batzu gogortzen baitziraden eta ezpaitzuten obeditu nahi, gaizqui launaren bidez minçatzen ciradela populuaeren aitzinean, hetaric bera partituro, separa citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Tyranno baten escolán. **10** Eta haur eguin içan cen bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat luduéc nola Grecoéc. **11** Eta costumatu etziraden verthuteac eguiten cituen laincoac Paulen escuz: **12** Hala non are erién gainera ekarten baitzituzten haren gorputz gainetic

crobitchetac eta conciertoac, eta ioaiten baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac hetaric ilkiten baitziraden. **13** Orduan enseya citecen hara huna ebiltzen ciraden ludu exorcista batzu spiritu gaichtoac cituztenén gainean lesus launaren icenaren inuocutzen, erraiten çutela, Coniurutzen çaituztegu Paulec predicatzen duen lesusen partez. **14** (Eta ciraden Sceua ludu Sacrificadore principalarenic çazpi seme, haur eguiten çutenac) **15** Baina ihardesten çuela spiritu gaichtoac, erran ceçan, lesus eçagutzen diat, eta Paul baceaquiat nor den: baina çuec nor çarete? **16** Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoa çuen guiçonac, eta hæy garaithuric, bortcha eguin ceçan hayén contra: hala non biluzgorreric eta çaurthuric ihes eguin baitzeçaten etche hartaric. **17** Eta haur ethor cedin gucién eçagutzera hambat luduen nola Greco Ephesen habitatzen ciradenénera: eta eror cedin beldurra hayen gucien gainera, eta magnificatzen cen lesus launaren icena. **18** Eta sinhetsi çutenetaric anhitz ethorten ciraden confessatzen eta declaratzen cituztela bere eguinac. **19** Arte curiositatezcoz vsatu vkan çutenecere, anhitzec bere liburuác ekarriric erre citzaten gucién aitzinean: eta hayén valioa estimaturic eriden ceçaten berroquey eta hamar milla dinerorena. **20** Hala botheretsuqui augmentatzen cen launaren hitza eta confirmatzen. **21** Gauça hauc hunela complitu ciradenean delibera ceçan Paulec Spirituaz, Macedonia eta Achaia iraganic Ierusalemra ioaitera, cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. **22** Eta igorriric Macedoniara aiutatzen çutenetaric biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi cedin dembora batetacotz Asian. **23** Baina eguin cedin dembora hartan truble handibat doctrinaren causaz. **24** Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templetchoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officiocoey: **25** Hec bilduric, eta halaco gaucetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonac, badaquiçue ecen officio hunetaric heldu diradela gure onac: **26** Eta badacussaçue eta badançuçue nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucian Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen eztiradela iainco escuz eguiten diradenac. **27** Eta peril da ez solament gure gauça descrida dadin, baina are Diana handiaren templea guehiagoric deus estima eztaadin, eta deseguin eztaadin haren maiestate Asia guciac eta munduac ohoratzen dutena. **28** Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oihuz iar citecen, Ephesianoen Diana handiá! **29** Eta bethe cedin hiri gucia confusionez, eta oldar citecen gogo batez theatrera, harturic Gayo eta Aristarthe Macedonianoac, Paulen bideco lagunac. **30** Eta Paul populu baithara sarthu nahi cenean, etzeçaten vtzi discipuluéc. **31**

Baina Asiaco principaletaric batzuc-ere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorriric othoitz ceguïoten, ez ledin theatrera presenta. **32** Bada batzu batzu oihuz ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzec etzaquiten cergatic bildu içan ciraden. **33** Orduan gendetzetic campora auança ceçaten Alexandre, luduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandrec, ichil litecen escuaz keinu eguinic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. **34** Baina eçagutu çutenean ecen hura ludu cela, altcha cedin gucietaric vozbat, quasi bi orenez oihu eguiten çutela, Ephesianoén Diana handiá! **35** Orduan scribariac gendetzeta appacegaturic, erran ceçan, Epheseco guiçonac, cein da guiçona eztaquiiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta lupiterganic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? **36** Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appacega çaitetzten beharda, eta deus desordenatuqui eztaguiçuen. **37** Ecen ekarri vkan dituçue guiçon hauc ezpaitirade ez sacrilege, ez ezpaitute çuen iaincossá diffamatzen. **38** Beraz baldin Demetriusec eta harequin diraden officieréc eguitecoric baduté cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade Proconsulac, elkar accusa beçate. **39** Eta baldin berce gauçaz deus galdeguiten baduçue, congregatione bidezqui bilduan concludi ahal daite. **40** Ecen peril da seditionez accusa ezgaitecen, egungo egunagatic, truble huneçaz raçoin eman ahal deçaquegun causaric eztenaz gueroz. **41** Eta gauça hauc erran cituenean biltzarrearic congít eman cieçón.

20 Bada tumultoia appacegatu cenean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniarát ioaiteco. **2** Eta comarca hetan ebili cenean, eta exhortatu cituenean hitz anhitzez, ethor cedin Greciara. **3** Eta han hirur hilebethe eguinic, ceren luduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embarcatu içan baliz: haren abisua içan cen Macedonian gaindi itutzera. **4** Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiariano: eta Thessaloniceanoetaric, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoetaric, Tychiquec eta Trophimec. **5** Hauc aitzinerát ioanic iguriqui guençaten Troasen. **6** Eta gu embarca guentecen altchagarri gaberico oguien egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquentecen çazpi egun. **7** Eta asteco lehen egunean oguiaren haustera discipuluac bilduac içan eta, Paul miñço cen hequin (ceren biharamunean partitzeco baitzén) eta irauñ ceçan haren proposac gauherdi arterano. **8** Eta cen anhitz lampa gambera gorán, non bilduac baiquinaden. **9**

Eta iarriric cegoela guiçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leiho gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaithuric eror cedin hirurgarren soillerutic beherera, eta hila altcha ceçaten. 10 Baina iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaitezela trubla ecen hunen arimá haur baithan da. 11 Guero iganic eta oguiá hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. 12 Eta guiçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta haguitz consola citecen. 13 Eta gu vncira ethorriric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeco guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez eguin gogoz. 14 Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. 15 Eta handic embarcaturic, biharamunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrenengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoco egunean ethor guentecen Miletera. 16 Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera, demboraric gal ezleçançat Asian: ecen lehiatzen cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean Ierusalemen içatera. 17 Eta Miletetic meçu igorriric Ephesera, dei citzan Eliçaco Ancianoac. 18 Eta harengana ethorri ciradenean erran cieçén, Çuec badaquiçue, Asian sar nendin lehen egunaz gueroztic, nola çuequin dembora gucian içan naicén: 19 launa cerbitzatzen nuela humilitate guicerequin eta anhitz nigar hortarequin, eta luduén celata egoitetaric ethorri içan çaiçquidan tentationéquin: 20 Nola çuen probetchutaco gaucetaric eztrauçuedan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: 21 Testificatzen nerauela hambat luduey nola Grecoey laincoa baitharatco emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatco fedea. 22 Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemara, hartan heltzeco çaiçquidan gauçac eztaquizquidalaric: 23 Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri justificatzen baitraut, dioela ecen estecadurác eta tribulationeac ene beguira daudela. 24 Baina eztut deusen ansiaric, eta neure vicia etzait precioso, acaba deçadançat neure cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebitu dudán carguá, laincoaren gratiaren Euangelioa testifica dadinçat. 25 Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuçuela ikussiren ene beguithartea çuetaric batec-ere, ceinén artetic iragan bainaiz laincoaren resumá predicatzen nuela. 26 Halacotz justificatzen drauçuet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucien odoletic. 27 Ecen eztut dissimulatu çuey denuncia eznieçaçuen launaren conseillu gucia. 28 Gogoa eieçue bada çuen buruèy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac eçarri baitzaitzute Ipizpicu, laincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatu baitu bere odol propioaz. 29 Ecen nic badaquit haur,

sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppida ezutelaric arthaldea. 30 Eta ceuron artetic iaiquiren dirade guiçonac denuntiatzen ditzuzela gauça gaichtoac, discipuluac bere ondoan erekar ditzatençat. 31 Halacotz veilleçaçue, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar hortarequin çuetaric batbederaren aduertizetic. 32 Eta orain-ere, anayeác, gommendatzen cerauzquotet laincoari eta haren gratiaren hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu guciequin heretagearen emateco. 33 Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá eztut guthiciatu. 34 Baina ceuroc badaquiçue nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gauçac furnitu vkan ditzutén escu hauèc. 35 Gucietan eracutsi drauçuet ecen hunela treballatuz behar diradela flacuac supportatu, eta Iesus launaren hitzéz orhoit içan: ecen berac erran du, Gauça dohatsuaçoa dela emaita ecen ez hartzea. 36 Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico iarriric eguin ceçan othoitze hequin guciequin. 37 Orduan nigar handi guciéz eguin cedin: eta Paulen leppora bere buruác egotziz pot eguiten ceraucaten: 38 Triste ciradelaric principalqui erran vkan çuen hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea ezluzela ikussiren. Eta vncira lagundu çaiçcan.

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-chuchena ethor guentecen Cosera, eta biharamunean Rhodesera, eta handic Patrasera. 2 Eta han eridenic vnci Phenicerát trebessatzen çuen-bat hartara iganic parti guentecen. 3 Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtziric ezquér, Syria alderát vela eguin gueneçan, eta arriua guentecen Tyrera: ecen han vnciac behar çuen cargá descargaratu. 4 Eta discipuluac eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemara. 5 Baina egun hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéc emaztequin eta haourrequin laguncen guentuztela hiri lekorerano: eta belhaurico iarriric vr bazterrean othoitze eguin gueneçan. 6 Guero elkar bessarcaturic, vncira igan guentecen, eta berceac beretarát itzul citecen. 7 Eta gu biagea acabaturic arriua guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayeac salutaturic, egon guentecen egun-bat hequin. 8 Eta biharamunean ilkiric Paul eta harequin guenenac ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric Philippe Euangelistaren etchean (cein baitzén çazpietaric bat) egon guentecen hura baithan. 9 Eta hunec cituen laur alaba virgina prophetizatzen çutenic. 10 Eta han dembora vnguisco egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen Prophetabat. 11 Eta guregana ethorriric eta Paulen guerricoa harturic eta harçaz bere

oinac eta escuac estecaturic, erran ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico hunen iabe den guïçona, hunela estecaturren dute Ierusalemen Iuduéc, eta Iuraturen duté Gentilén escuetara. 12 Eta gauça hauc ençun guentueanean, othoitz eguin gueneçón guc eta leku hartan ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. 13 Orduan ihardets ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza erdiratzen duçuela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina Ierusalemen hiltzera-ere prest naiz Iesus launaren icenagatic. 14 Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainean, vtzi gueneçan, erraiten guenduela, launaren vorondeata eguin dadila. 15 Eta cembeit egunen buruån gure hatuac harturic igan guentecen Ierusalemera. 16 Eta ethor citecen discipuluetaric-ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueitela berequin Mnason Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostatuz behar baiquenen. 17 Bada ethorri guenenean Ierusalemera, gogotic recebi guençaten anayéc. 18 Eta biharamunean sar cedin Paul gurequin lacques baithara, eta Anciano guciac hara bil citecen. 19 Eta hec bessarcaturic, conta citzan punctuz punctu Iaincoac Gentilén artean haren ministerioz eguin cituen gauçac. 20 Eta hec ençun citzatenean, glorifica ceçaten launa, eta erran cieçoten, Anayé, badacussac cembat milla diraden Iudu sinhetsi dutenac: eta guciy baitacheté Iaincoaren zeloa. 21 Eta ençun dié erraiten hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera iracasten dituala Gentilen artean diraden Iudu guciac, erraiten duála, ecen ezituztela haourrac circonciditu behar, eta ez tutelata ordenancén araura ebili behar. 22 Cer eguiteco da bada? ossoqui populuac bildu behar dic: ecen ençunen dié nola ethorri aicén. 23 Eguic bada guc erraiten drauåguna. Laur guïçon citiagu vot eguin dutenic: 24 Hec harturic purificadi hequin, eta contribui eçac hequin, buruac arrada ditzatençát: eta daquitén guciéc ecen hiçaz ençun dituztén gauçetaric deus eztela: baina euror-ere Leguea beguiratuz abilala. 25 Baina Gentil sinhetsi dutenez den becembatean, guc scribatu diagu, eta ordenatu deus halacoric beguira ezteçaten, baina beguira litemen idoley sacrificatuetic, eta odoletic, eta ithoetic, eta paillardicataric. 26 Orduan Paul guïçon hec berequin harturic, eta biharamunean hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela purificationeco egunén complimendua, hetaric batbederagatic oblationea offrenda ledin artean. 27 Eta nola çazpi egunac ia hurren iragan baitziraden, Asiaco Iudu batzuc hura ikussi çutenean templean, moui ceçaten populu gucia, eta eçar citzaten escuac haren gainean: 28 Heyagoraz ceudela, Israeltar guïçonác, hel çaquizquigute: haur da guïçona populuaren eta Leguearen eta leku hunen

contra guciac leku gucietan iracasten dituen: are guehiago Grecoac-ere erekarri ditu temple barnera, eta prophanatu du leku saindu haur. 29 (Ecen lehen ikussi vkan çutén Trophime Ephesianoa hirian harequin, cein vste baitzutén Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) 30 Eta moui cedin hiri gucia, eta oldar cedin populu: eta Paul hatzamanic templetic campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. 31 Baina hec hura hil nahiz çabiltzala, hel cedin famá garniçoinaren bandaco Capitainagana, ecen Ierusalemec gucia nahassi cela. 32 Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster eguin baitzeçan hetara: eta hec ikussi cituztenean Capitaina eta gendarmesac gueldi citecen Paulen cehatzetic. 33 Orduan hurbilduric Capitainac har ceçan hura, eta mana ceçan esteca ledin bi cadenaz: eta interroga ceçan nor licén, eta cer eguin çuen. 34 Eta batzu batzuc ceuden oihez gendetzean eta berceac berceaz: eta nahastecamenduaren causaz deus seguric ecin eçagutuz, mana ceçan fortaleçara eraman ledin. 35 Eta ethorri cenean gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiten baitzén gendetzearen boaldaren causaz. 36 Ecen iarreiquiren çayón populo gendetzea heyagoraz, Ken eçac hori. 37 Eta Paulec fortaleçán sartzeraoan diotsa Capitainari, Hauçu naiz hirequin minçatzera? Harc erran cieçón, Grecquic badaquic? 38 Ezaiz hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu duana, eta laur milla gaichtaguin desertura retiratu dituana? 39 Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guïçon Iudua nauc Tarsen, Ciliciaco hiri famatuan burgés iayoa: othoitz eguiten drauat bada, permiti ieçadac minça naquión populuari. 40 Eta harc permittitu ceraucanean, Paulec, gradoetan cegoela, ichilcera escuaz keinu eguin cieçón populuari, eta silentio handi eguin içanic, minça cedin Hebraicoén lengoagez, erraiten çuela.

22 Guïçon anayéc eta aitác, ençuçue orain çuec baithan emaiten dudan defensá. 2 (Eta ençun vkan çutenean ecen Hebraicoén lengoagez minço litzayela, hambat silentio handiago eguin ceçaten: eta erran ceçan,) 3 Ni naiz guïçon Iudua, Tarse Ciliciacoan iayoa, baina hacia hiri hunetan berean Gamalielen oinetan, aitén Leguearen perfeccionean instruitua, Iaincogana zelotaco nincela, egun çuec guciac-ere çareten beçala: 4 Doctrina haur persecutatu vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindaguetara eçarriz hambat guïçonac nola emazteac: 5 Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudan beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascerat ioaiten nincén, han ciradenac estecaturic Ierusalemera ekartera, puni litemençát. 6 Eta guertha cedin bidean ioaiten

eta Damascera hurbiltzen nincela egu-erdi irian, subitokuq cerutico chistmist ançoco argui handi batec ingura bainençan: 7 Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergatic ni persecutaten nauc? 8 Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc lesus Nazareno hic persecutaten duana. 9 Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin minço cenaren voza etzeçaten ençun. 10 Orduan erran neçan, Cer eguinen dut launa? Eta launac erran cieçadan, laiquiric oha Damascera, eta han erranen çaiçzquic, eguin ditzán ordenatu çaiçzquian gauça guciac. 11 Eta ceren deus ezpainuen ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. 12 Gueroztic Ananias Leguearen araura laincoaren beldur cen guiçombat, han egoiten ciraden ludu gucietaric testimoniage ona çuena, enegana ethor cedin. 13 Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu hartan berean harenaganat beha neçan: 14 Eta harc erran ceçan, Gure aitén laincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta lustoaren ikusteco, eta haren ahotic vozaren ençuteco. 15 Ecen testimonio içanen atzayo guiçon guciac baithara, ikussi eta ençun dituan gaucéz. 16 Orain bada cer berancen duc? laiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. 17 Guero guertha cequidan, ni Ierusalemara bihurtu nincenean, eta templean othoitç eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. 18 Eta ikus bainençan ciostana, Lehiadi eta ilki adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztié recebituren hic niçaz emanen drauean testimoniagea. 19 Eta nic erran neçan, launa, hec baceaquié ecen ni presoindegaira eçarten ari nincela eta açotatzten nituela synagoga gucietan hi baithan sinhesten çutenac. 20 Eta issurten cenean Esteben hire martyrraren odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzen nitián hura hiltzen çutenén arropác. 21 Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletara vrrun igorriren aut. 22 Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan altcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac lurretic horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. 23 Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropác iharrosten eta aierat errhautsa iraitzen çutela. 24 Mana ceçan Capitainac hura fortaleçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoteaz examina ledin, iaquin leçançát cer causagatic hala oihuz leuden haren contra. 25 Bada hedéz estecatu çuten ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açotatzera? 26 Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón

hari, cioela, Ikussac cer eguiteco duán: ecen guiçon haur Romaco burgés duc. 27 Eta capitainac ethorric harengana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta harc erran ceçan, Bay. 28 Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni iayo-ere burgés nauc. 29 Bertan orduan retina citecen harenganic hura examinatu behar çutenac: eta Capitaina-ere beldur cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren estecatu baitzuen. 30 Eta biharamunean segura iaquin nahiz cer causagatic accusatzen licén luduéz, lacha ceçan estecaduretaric: eta mana ceçan, Sacrificadore principalac bil litecen, eta hayén conseillu gucia: eta ekarric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guiçon anayeác, nic conscientia on gucitan cerbitzatu vkan dut laincoa egun hunetarano. 2 Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çaiçzconac, hura muthurrean io leçaten. 3 Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi laincoac, paret churituá: eta hi baihago Leguearen arauetz ene iugeatzeco, eta Leguearen contra manatzen duc ni ceha nadin? 4 Eta present ciradenéc erran ceçaten, laincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? 5 Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez nauqian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaeren princeaz eztuc gaizqui erranen. 6 Eta iaquin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceuetaric, eta bercea Phariseuetaric, oihuz iar cedin conseilluan, Guiçon anayeác, ni Phariseu naiz, Phariseu seme: hilén sperançáz eta resurrectioneaz ni accusatzen naiz. 7 Eta haur erran çuenean, eguin cedin seditione Phariseuén eta Sadduceuén artean: eta çathi cedin biltzarrea. 8 Ecen Sadduceuéc erraiten dute eztela resurrectioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Phariseuéc bata eta bercea aithor ditzuté. 9 Eta eguin içan cen heyagora handibat: orduan Phariseuén alde ciraden Scribác laiquiric baciharducaten, erraiten çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guiçon hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezgaitecela laincoaren contra batailla. 10 Eta seditione handi eguin içanic, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta fortaleçara eramaitera. 11 Eta ondoco gauèan launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baituc niçaz Ierusalemen, hala behar duc Roman-ere testificatu. 12 Eta arguitu cenean, luduetaric batzuc eguinic biltzarre eta vot maledictionerequin, loitela, ezlutela ianen ez edanen

Paul hil leçaqueteno. 13 Eta berroquey baino guehiago ciraden coniuatone haur eguin çutenac. 14 Hec ethorriric Sacrificadore principaletara eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguin dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. 15 Orain bada çuec iaquin eraci ieçoçe Capitainari, conseilluaren vorondatetic bihar hura erekar dieçaçuela, harçaz cerbait hobequi eçagutu nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino lehen, prest gara haren hiltzera. 16 Baina Paulen arrebaren semea ençunic celatác, ethor cedin, eta sarthuric fortaleçara conta cieçón Pauli. 17 Eta Paulec Centeneretic bat beregana deithuric, erran cieçón, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharic. 18 Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz eguin dirautac, guiçon gazte haur hiregana ekar neçan, ceinec baitu cerbait hiri erran beharic. 19 Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde eguin cieçón, Cer duc niri erran beharic? 20 Eta harc erran ceçan, luduéc ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul conseillura igorri deçán, hobequiago cerbaitez informatu nahi balirade beçala harçaz: 21 Baina hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroquey guiçon baino guehiago haren celata diaudec: vot eguinic maledictionezco penán, eztutela ianen ez edanen hura hil duqueiteno: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauèan beguira. 22 Capitainac bada igor ceçan guiçon gaztea, hari manaturic, nehori ezlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. 23 Eta deithuric bi Centenér erran cieçén, Eduquitzaçue prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioaiteco, eta hiruroquey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. 24 Eta den abre prestic, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençát Felix gobernadore handiagana. 25 Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, 26 Claude Lysiasec Felix gobernadore gucizco excellentari, salutacione. 27 Guiçon haur luduéz hatzamana, eta ia heçaz hiltzeco cegoela, ethorriric garniçoinarequin edequi diraeat, eçaguturic ecen Romaco burgés cela. 28 Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén conseillura. 29 Cein eriden baitut accusatzen cela berén Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic mercei luen hoguenic batre etzuela. 30 Eta aduertitu içanic guiçon huni luduéz eguiten çaiçcan celatéz, bertan igorri vkan diát hiregana: manamendu eguinic acusaçaley-ere, hunen contretaco dituzten gauçac hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. 31 Gendarméséc bada hæy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrísera. 32 Eta biharamunean vtziric çamaldunac harequin loacençát,

itzul citecen fortaleçara. 33 Eta hec Cesareara ethorriric eta Governadore handiari letrác emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. 34 Eta iracurri cituenean Governadore handiac letrác, eta cer prouinciataco cen hura interrogatu çuenean, eta eçaguturic ecen Ciliciaco cela: 35 Ençunen aut dio, hire acusaçaleac-ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen palatioan beguira ledin.

24 Eta borz egunen buruán iauts cedin Ananias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec compari citecen Governadore handiaren aitzinean Paulen contra. 2 Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen, cioela, 3 Felix gucizco excellentea eçagutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan eguin dituan ordenança onéz. 4 Baina luçaquiago eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagatic. 5 Ecen eriden diagu guiçon pestilentioso haur seditione altchatzen drauela ludu guciey mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: 6 Cein templearen profanatzen-ere enseyatu içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen araeuz iugeatu. 7 Baina ethorriric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. 8 Haren acusaçaleac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic eurorrec informatione eguinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. 9 Eta consenti ceçaten luduec-ere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. 10 Baina ihardets ceçan Paulec, Governadore handiac minça ledin hari keinu eguinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticago neure buruáz ihardestén diát: 11 Ikussiric ecen hic eçagut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztraden, igan mincenetic Ierusalemara, adoratzerá. 12 Eta eznié templean eriden nehorequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguetan, ez hirian: 13 Eta ecin phoroga citzaqueé ni orain accusatzen nauten gauçac. 14 Baina haur aithortzen drauát, ecen secta deitzen duten bide haren araeuz, hunela dudala neure aitén laincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. 15 Eta sperança dudalaric laincoa baithan, içanen dela hilén resurrectionea, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen beguira berac-ere baitaude. 16 Halacotz pena-ere eçarten diát, consciencia dudán laincoagana eta guiçonetara trebucu gabe bethiere. 17 Eta anhitz vrtheren buruán, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera.

18 Ordu hartan eriden nié purificatua templean, ez ordea gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco ludu batzuc. 19 Ceinéc behar baitzutén hire aitzinean comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra baçutén. 20 Edo hauc beróc erran beçate baldin cerbait gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conseilluan presentatu içan naicenean. 21 Hayén artean nengoela oiuhu eguin nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén resurrectioneaz ni accusatzen naiz egun çueçaz. 22 Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec berce aldi batetarano, cioela, Secta horrez cer den diligentquiago eçagutu duqedanean, Lysias capitaina iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen eguitecoa. 23 Eta mana ceçan Centenerbat, beguira ledin Paul eta largoan eçar ledin, eta nehor ez leçan empatcha haren eçagunetari haren cerbitzatzetic edo harengana ioaitetic. 24 Eta cembaitrabeit egunean buruán, Felixec ethorric Drusilla bere emaztearequin, cein baitzén ludaca, erekar ceçan Paul, eta ençun ceçan hura minçatzen Christ baithango fedeaz. 25 Eta nola hura disputatzen baitzén iustitiáz, eta temperantiáz, eta içateco den iudicioaz, spantaturic Felixec ihardets ceçan, Oraingotz habil, eta aicinaric dudanean deithuren aut. 26 Berahala escun gainean sperança çuelaric ecen Paulec cerbait diru emanen ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekarten çuen eta minçatzen cen harequin. 27 Eta bi vrtheac complitu ciradenean, har ceçan successor Felixec Porcius Festus: eta placer eguin nahiz luduey Felixec vtzi ceçan Paul presoner.

25 Festus bada prouincian sarthuric hirur egunen buruán ioan cedin Ierusalemra Cesarearic. 2 Eta compari citecen haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta luduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. 3 Faure esquez ceudela haren contra, hurá erekar leçançat Ierusalemra: celata çaiçcolaric hura bidean hil leçatençat. 4 Eta Festusec ihardets ceçan, vngui beguiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. 5 Bada çuetaric (dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembeit hoguen guiçon haur baithan bada accusa beçate. 6 Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaberic, iauts cedin Cesareara: eta biharamunean iarriric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erekar ledin. 7 Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemic iautsi içan ciraden luduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten çutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaqueizten: 8 Ihardesten çuelaric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu luduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesarean contra. 9 Baina Festusec atseguin eguin nahiz

luduey, ihardesten ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemra igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? 10 Eta erran ceçan Paulec Cesarean iudicioco alki aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Luduey deusetan eztiraueat iniuriaric eguin, hic-ere vngui daquián beçala. 11 Ecen baldin gaizquiric eguin badut, edo deus herio merci duenic accommettitu badut, eztiát hiltzera refusatzen: baina baldin horiéc accusatzen nautenetic deus ezpada, nehorc horiéy ecin eman nieçaqueec: Cesargana appellatzen nauc. 12 Orduan Festusec conseilluarequin minçaturic, ihardets ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana ioanen aiz. 13 Eta cembeit egunen buruán Agrippa reguea eta Bernice iauts eitecen Cesareara Festusen salutatza. 14 Eta anhitz egun han egonic Festusec Regueri aippa cieçón Paulen eguitecoa, erraiten çuela, Guiçon-bat vtzi içan duc Felixec presoner: 15 Ceinen causaz, ethorri nincenean Ierusalemra, compari baitzitecen Sacrificadore principalac eta luduén Ancianoac, haren contra condemnatione requeritzen çutela. 16 Eta ihardetsi diraueat, ezutela Romanoéc costuma nehoren heriotara liuratzeco, accusatzen denac bere accusaçaleac aitzinean ditueeno, eta defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. 17 Bada huna ethorri ciradenean, luçamenduric batre gabe, biharamunean iudicioco alkian iarriric, mana nieçán ekar ledin guiçona. 18 Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçateán hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. 19 Baina questione batzu citiztean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec segurutzen çuen batez. 20 Eta nic, halaco questioneaz eguitecotan içanez, erran nieçoán, eya nahi licenez Ierusalemra ioan, eta han iugea ledin gauça hauçaz. 21 Baina ceren appella baitzedin reserua ledinçat Augustoren eçagutzera, mana nieçan beguira ledin hura igor neçaqueno Cesargana. 22 Agrippac orduan erran cieçón Festusi, Nahi niqec neurrorrec-ere guiçona ençun. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. 23 Bada biharamunean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiencián capitainequin eta hirico gendé autoritatezcoequin: Festusen manamenduz erekar cedin Paul. 24 Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen gurequin çareten guciác, badacussaçue guiçon haur, hunez luduén compainia gucia minçatu içan çait hambat Ierusalemen nola hemen, heyagoraz, hunc ezuela guehiagoric vici behar. 25 Baina nic eriden dut, deus hunc ezuela eguin herio merci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu dut harengana igortera. 26 Huneçaz cer seguric scriba dieçodan iaunari ezut. Halacotz ekarri vkan dut çuetara, eta

principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione eguinic cer scriba dudancát. 27 Ecen ezte la raçoinic irudi daut, presoner baten igortea, eta haren contrataco hoguenac ezitecen notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçón, Permettizen çaic eure buruägatic minçatzea. Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, 2 Regue Agrippá, dohatsu neure buruã estimatzen diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, luduez accusatzen naicen gauca guciez 3 Principalqui ceren baitaquit eçagutzen dituala luduén artean diraden costuma eta questione guciac: halacotz othoitz eguiten drauat, patientqui ençun néçan. 4 Bada ene vicitze gaztetassunetic eraman dudanz den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationean Ierusalem, badaquite ludu guciéc: 5 Lehendanic eçaguturic (baldin testificatu nahi baduté) nola neure aitzineacoadic gure religioneco secta gucizco excellentaren arauéz vici içan naicen Phariseu. 6 Eta orain laincoaz gure aitey eguin içan çayen promessec sperançaren causaz, iudicioan accusaturic nago. 7 Promes hartara gure hamabi leinuéc ardura gau eta egun laincoa cerbitatzén dutela helduren diradela sperança duté, cein sperançaz (o Regue Agrippá) luduéc ni accusatzen bainaute. 8 Cer? sinhets ecin daitenetan daducaçue çuec baithan, laincoac hilac resuscitatzen dituela? 9 Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi eguin behar nuela: 10 Eta eguin-ere badut Ierusalem: eta anhitz saindu nic presoindeguetan enserratu vkan dut, Sacrificadore principaletaric bothere vkanic: eta nehorc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. 11 Eta synagoga gucietan maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutatzen nituen hiri arrotzetarano. 12 Dembora hartan Damascerat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalén botherearequin eta commissionearequin. 13 Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçán cerutico arguibat iguzquiarena baino cloroagoric, arguitzen guentuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. 14 Eta gu guciac eroriric lurrera, ençun nieçán vozbat niri minço çaitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzen nauc? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguita. 15 Nic orduan erran nieçán, Nor aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana. 16 Baina iaiqui adi, eta ago çutic eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena ençadançat ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gaučen testimonio: 17 Idoquiten audalaric populu

horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baihaut, 18 Irequi ditzançat hayén beguiac, conuerti ditecençat ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic laincoagana, recebi deçatençat bekatuén barkamendua, eta çorthea sanctificatuén artean, ni baithango fedeaç. 19 Hunegatic, o Regue Agrippá, ezniçayoc desobedient içan cerutico visioneari. 20 Baina Damascen ciradeney lehenic, eta Ierusalem, eta Iudeaco comarca gucian ciradeney, guero Gentiley-ere predicatu diraeat emenda litecen eta conuerti laincoagana, obrác eguiten lituztelaric emendamendutaco digneac. 21 Causa hunegatic luduac ni templean hatzamanic enseyatu içan dituc ene hiltzen: 22 Baina laincoaren aiutaz aiutatu içanic irauñ diát egungo egunerano, testificatzen drauédala hambat chipiey nola handiéy, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: 23 Ecen behar cela Christec suffri leçan, eta hilén resurreccioneco lehena licén, ceinec populu huni eta Gentiley arguia denuntiatu behar baitzerauen. 24 Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaquin handiac çoratzen au. 25 Eta Paulec, Eznauc çoratzen, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiaczco eta adimendu onetaco hitzac erraiten citiát. 26 Ecen baceaquizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minço-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzen baitut gauça hautaric ezte la deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan eguin içan. 27 O regue Agrippá, sinhesten dituc Prophetac? baceaquiat ecen sinhesten dituala. 28 Eta Agrippac erran cieçón Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino eguin nadin. 29 Orduan Paulec erran ceçan, laincoa baithan desir niquec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere eguin cindeizten halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. 30 Eta gauça hauc harc erran cituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadora, eta Bernice, eta hequin iarri içan ciradenac. 31 Eta appartatu ciradenean bere artean minço ciraden, cioitela, Deus herio edo presoindegui mercei duen gauçaric ezte eguiten guiçon hunec. 32 Eta Agrippac Festusi erran cieçón, Larga ahal cieitaren guiçon haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu içan cenean gu Italiarát embarcaturen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce presoner batzu Iulio deitzen cen Centener Augustoren bandaco bati. 2 Eta iganic Adramyetteco vnci batetara, Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta gurequin cen Aristarcho Macedo Thessaloniceanoa. 3 Eta ondoco egunean arriua guentecen Sidonera, eta Iulio humanoqui Paul

tractaturic, permiti ceçan adisquidatarat ioanic, heçaz tracta ledin. 4 Guero handic partituristic Cypre beherera io gueneçan, ceren haice contreac baitziraden. 5 Eta Ciliciaren eta Pamphyliaeren aurkan den itsassora iraganic, ethor guentecen Myra Lyciaco hirira. 6 Eta han Centenerac eridenic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, hartara sar eraci guençan 7 Eta anhitz egunez baratch ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, haiceac permtittizen etzeraucularic, iragan guentecen Creta beherera Salmonen aurkán. 8 Eta nequez hura iragaiten guenduela, ethor guentecen Portu-ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean baitzén Laseaco hiria. 9 Eta ceren anhitz dembora iragan baitzén, eta ia vrean ioaita perilós, ceren ia barurere iragan baitzén, conseillatzen cituen Paulec, 10 Ciostela, Guiçonác, badacussat ecen itsassoan ioaita ez solament cargaren eta vnciarene, baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin içanen dela. 11 Baina Centenerac sinhestenago çuen gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten cituen gauçac. 12 Eta ceren portua ezpaitzen leku onean neguären iragaiteco, guehiagoac opinionetaco ciraden handic-ere partitzera, nehoolere Phenicera arriua ahal litezquenez, han neguären iragaiteco, cein baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco portubat. 13 Orduan egu-erdi haicea emequi altchatzen hassiric, bere intentionearen complimenduan ciradela vstez, partituristic, costabazterca ceçaten aldetsuaz Creta. 14 Baina handic sarrisco altcha cedin harenganaco aldetic haice tempestateçu Euroclydon deitzen den-bat. 15 Eta vncia haiceaz eraman içan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. 16 Eta Clauda deitzen den islato baten beherera iragan guenenean, nequez batelaren iabe içan ahal guenen. 17 Hura tiraturic marineréc remedio guciac bilhatzen cituztén, vncia beheretic hersturic: eta Syrtera eror beldurrez, velác erautsiric, berahala eramaiten ciraden. 18 Eta ceren tempestate handiz tormentatzen baiquenén biharamunean egoizte eguin ceçaten 19 Guero hereneco egunean gueuroc gure escuz vncico apparailua egotz gueneçan. 20 Eta nola ez iguzquiric ez içarric anhitz egunez ezpaitzequigon aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guehiagoric salua ahal guentezquelaco sperança gucia gal gueneçan. 21 Baina dembora lucez ian gaberic egon içan ciradenean, orduan çutic Paulec hayén artean, erran ceçan, O guiçonác, behar çatequeen ni sinhetsiric Cretatic ezquinén partitu, eta ihes eguin peril eta calte huni. 22 Baina orain exhortatzen çaituztét çareten bihotz onetaco, ecen çuetaric baten-ere galtzeric ezta içanen, vnciarenic baicen. 23 Ecen presentatu içan da ene aitzinean gau hunetan laincoaren Aingueruá,

ceinena bainaiz ni, eta cein cerbitzatzen baitut, 24 Ciostala, Paul, ezuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eta horrá, eman drauzquic laincoac hirequin vncian diraden guciac. 25 Hunetacotz bihotz on auçue, guiçonác: ecen sinhesten dut laincoa, nola niri erran içan baitzait hala içanen dela. 26 Baina cembeit islatara egotzi behar gara. 27 Bada hamalaurgarren gauá ethor cedinean, hara huna erabilten guenela itsas Adriaticoan, gauären erditsuan, estima ceçaten marineréc, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. 28 Baina plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hoguey braça, eta handic appurbat guibeleraturic, eta berriz plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hamaborz braça. 29 Eta beldurrez leku gaitzetara eror litecen laur angura vnci guibeletic egotziric, desiratzen çutén eguna ethor ledin. 30 Eta marinerac vncitic ihes eguin nahiz çabiltzala, batela itsassora erautsiric, aleguia hec angurác vnci aitzinetic hedaturen. 31 Erran cieçén Paulec Centenerari eta gendarmesey, Baldin hauc vncian ezpadaude, çuec ecin salua çaitzequete. 32 Orduan gendarmeséc ebaqui citzaten batelaren kordác, eta vtzi ceçaten beherera erortera. 33 Eta arguiaren gainera exhortatzen cituen Paulec guciac, ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, baruric beha çaudetela eta deus hartu eztuçuela. 34 Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaçuen iatera: ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayó: ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat ezta galduren. 35 Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiác renda cietzón laincoari gucién aitzinean: eta hautsiric, has cedin iaten. 36 Eta guciéc bihotz harturic, har ceçaten hec-ere iateco. 37 Eta baguinén arima guciac vncian, ber-ehun eta hiruroguey eta hamassey. 38 Eta viandaz resasiaturic, arind ceçaten vncia, ogui-bihia itsassora egoizten lutela. 39 Eta eguna ethorri cenean, herria etzeçaten eçagut: baina portu itsas adar çuen bati ohart cequizquión, hartara, eguin albalute, vncia egotzi aiher ciraden. 40 Eta angurác altchaturic itsassoari vncia abandonna cieçoten, gobernailén iunctadurac-ere lachaturic, eta haiceari vela altchaturic, tiratzen ari ciraden costara. 41 Baina eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen baguén botherez. 42 Orduan gendarmesén conseillua cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri saluaturic itzur ledin. 43 Baina Centenerac Paul emparatu nahiz, harçara citzan conseillu hartaric, eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruác egotziric lehenic, lurrera empara litecen: 44 Eta berceac, batzu taula gaintan, batzu vnci çapoetan: eta halatan eguin cedin guciac salburic empara baitzitecen lurrera.

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut ceçaten orduan ecen islá Malte deitzen cela. **2** Eta Barbaroéc humanitate handi eguin cieçagutén: ecen sua vizturicecebi guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic, eta hotzagatic. **3** Bildu çuenean bada Paulec cembeit sirmendu appur, eta eçarri cituenean sura, viperabat beroaren causaz ilkiric lot cequiön escutic. **4** Eta ikussi vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestia haren escutic, elkarric ciotsaten, Falta gabe guiçon haur guicerhaile da, cein itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permettizen vici den. **5** Baina harc bestia sura iharrossiric etzeçan minic har. **6** Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo subitoqui hilic eror leiten: baina luçaqui beha egon içan ciradenean, eta çacussatenean calteric batre etzayola ethorten, proposa cambiaturic erraiten çutén, lainco cela hura. **7** Eta ciraden leku hartan islaco principal Publio deitzen cenaren possessioneac, ceinec gu recebituric, hirur egunez benignoqui loega baiquençan. **8** Eta guertha cedin Publioren aita baitatzatan helgaitzéc eta sabeldarçunac çaducacela: hura baithara Paul sar cedin, eta othoitz eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric senda ceçan. **9** Bada haur eguin eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden eta sendatzen. **10** Hec-ere ohore handi eguin cieçagutén, eta embarcatzeracoan behar cenaz forni guençaten. **11** Eta hirur hilebetheren buruän embarca guentecen Alexandriaco vnci islán neguä iragan çuen batetan, ceinec baitzituen enseignatzat Castor eta Pollux. **12** Eta Syracusara arriaturic, han egon guentecen hirur egun. **13** Handic inguru eguinic arriua guentecen Rhegera: eta egun-baten buruän egu-erdi haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera. **14** Han anayeac eridenic, othoiztu içan guenén egoitera hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. **15** Handic anayeac gure berriac ençunic bidera ilki cequizquigun Appioren merkaturano, eta Hirur botiguetarano: hec ikussi cituenean Paulec, laincoari esquerrac rendaturic courage har ceçan. **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac eman cietzón capitain generalari presonerac: baina permetti cequiön Pauli bere gain egoitera, hura beguiratzen çuen gendarmesarequin. **17** Hirur egunen buruän dei citzan Paulec ludu principalac: eta bildu ciradenean erran cieçén, Guiçon anayeác, nic deus eguin ezpadut-ere populuaren contra edo aitén costumén contra, Ierusalemen presoner eguin içanic liuratu içan naiz Romanoén escuetara: **18** Ceinéc examinatu nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco hoguenic batre nitan etzén. **19** Baina luduac contrastatzen ciradenaren gainean, ecin bercez Cesargana appellatu içan naiz: ez neure nationea cerçaz accusa deçadan dudalacotz.

20 Causa hunegatic bada deithu çaituztet, ikus cinçatedan eta minça nenguicuençat: ecen Israeleco sperançaren causaz cadena hunez inguratua nago. **21** Eta hec erran cieçoten, Guç ez letraric recebitu diagu hiçaz ludeatic: ez ethorriric anayetic nehorc denuntiatu dic edo erran deus hiçaz gaizquiric. **22** Baina nahi diagu hireganic ençun cer irudi ceyán: ecen secta horrez den becembatean, baceaquiagu ecen leku gucietan nehor contrastatzen çayola. **23** Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor citecen harengana ostatura anhitz: eta testificationerequin declaratzen cerauen laincoaren resumá, eta eracusten cerautzén lesusez diraden gauçác, hambat Moysesen Leguetic nola Prophetetic goicetic arratserano. **24** Eta batzuc sinhesten cituztén erraiten ciraden gauçác, baina bercéc etzituzten sinhesten. **25** Eta elkarren artean accord etziradenaren gainean, parti citecen, Paulec hitz haur erran eta, Segurqui vngui Spiritu saindua minçatu içan çaye Esaias prophetáz gure Aitey, **26** Cioela, Habil populu horrengana, eta errac, Ençutez ençunen duçue eta etzuçue adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquie oharturen. **27** Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta behariez gothorqui ençun vkan duté, eta bere beguiac ertsi vkan dituzté: beguiéz ikus, eta behariez ençun, eta bihotzez adi ez teçatençat, eta conuertic ez titecen, eta senda ez titzadan. **28** Iaquie bada çuec ecen Gentiley igorri içan çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. **29** Eta gauça hauc erran cituenean, ilki citecen luduac, bere artean disputa handi çutela. **30** Baina egon cedin Paul bi vrthe complituric bere ostatu alocatuan: eta recebitzen cituen harengana ethorten ciraden guciac: **31** Predicatzan çuela laincoaren resumá, eta iracasten cituela Iesus Christ launaz diraden gauçác, minçatzeco hardieça gucirequin, nehorc empachuric eguin gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangelioaren predicatzeco bereciac. **2** (Cein lehendanic bere Prophetéz Scriptura sainduetan laincoac promettatu vkan baitzuen) **3** Bere Seme haraguiac den becembatean David-en hacitic eguinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitatzez laincoaren Seme botheretsuqui declaratuaz, Iesus Christ gure launaz: **5** Ceinaganic recebitu baitugu gratia eta Apostolutassuna fedea obedi dadinçát, Gentil guciac baithan haren icenean: **6** Ceinén artean çuec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten guciey, laincoaren onhetsiey, saindu içatera deithuey: Gracia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenic behinçát esquer draucat neure laincoari Iesus Christez çuen guciocgatic, ceren çuen fedea famatzen baita mundu orotan. **9** Ecen laincoa dut testimonio (cein cerbitzatzen baitut neure spirituan bere Semearen Euangelioan) ecen paussu gabe çueçaz memorio eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitz eguinez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit laincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohain spirituál parti dieçaquedançát, çuen confirmatzeco: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequilaco fedez consola nadinçát. **13** Eztut bada nahi ignora deçaçuen, anayeác, ecen anhizetan çuetara ethortera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz oraindrano) cembeit fructu nuençát çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatzerá. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangelioaz: ceren laincoaren botherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, luduaren lehenic eta guero Grecoaren. **17** Ecen laincoaren iustitiá hartan eracusten da fedetic federa: scribatua den beçala, lustoa fedez vicio da. **18** Ecen laincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guionén infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren laincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen laincoac hæy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça inuisibleac (hala nola haren bothere eternala eta diuinitatea) munduaren creationetic ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzen diradenean: excusa gabe diradençát. (aidios **g126**) **21** Ceren laincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, eçpaitute lainco beçala glorificatu, ez regratiatu: baina vano

eguin içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumbez bethe içan da. **22** Bere buruác çuhur eguiten cituztelaric erho eguin içan dirade. **23** Ecen cambiatu vkan duté lainco incorruptiblearen gloriá, guion corruptiblearen imaginatara, eta hegazinén, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebiltan diradenén imaginatara. **24** Halacotz laincoac-ere abandonnatu vkan ditu hec berén bihotzetaco guthicietara, satsutassunera, bere gorputz propriey itsusgoa eguitera elkarren artean: **25** Nola laincoaren eguiá gueçurretara cambiatu vkan baituté, eta adonatu baitituzté eta cerbitzatu creaturác, vtziric Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aiōn **g165**) **26** Halacotz bada abandonnatu vkan ditu laincoac itsusgoataco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiatu vkan duté vsança naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arrac-ere, vtziric emaztén vsança naturala, berotu içan dirade bere guthicián bata berceagana, arrac arrarequin infamiataco gauçac eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola eçpaituté conturic eguin laincoaren eçagutzetan eduquitera: hala abandonnatu vkan ditu laincoac iugemendu guciren falta den spiritu batetara: bide eztraden gaucén eguitera: **29** Iniustitia guciac betheac, paillardičaz, gaichtaqueriaz, auaritiaz, malitiaz: inuidiaz betheac, guicerhaitecaz, guduz, enganioz, conditione gaichtoz: **30** Rapportari, gaitzerraila, laincoaren gaitzesle, iniuriaçale, vrgulutsu, vantari, gaitzerideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Ceinéc laincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçac eguiten dituztenéc, herio merci dutén) ezituzté eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen dituzté.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guioná, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruá condemnatzen duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça bérac eguiten dituála. **2** Eta badaquigu ecen laincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçac eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guion halaco gauçac eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta euronrec hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola laincoaren iugemenduari? **4** Ala haren benignitatearen eta patientiaren eta iguriquite lucearen abrastassuna menospreciatzen duc: eçagutzen eztualaric ecen laincoaren benignitateac emendamendutara deitzen auèla? **5** Baina eure gogortassunaren eta bihotz vrriquimendu gabearan araura, hiraz thesaur eguiten draucac

eure buruári hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declarationeco egunecotzat. 6 Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: 7 Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitze eternala: (aiónios g166) 8 Baina reuoltari diradeney, eta eguiari behatzen etzaizconeey, baina iniustitia obeditzen duteney, rendaturen çaye indignatione eta hira. 9 Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guiçon guciaren arimaren gainera, luduarenera lehenic, guero Grecoarenera-ere. 10 Baina gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, luduari lehenic, guero Grecoari-ere. 11 Ecen ezta personén acceptationeric laincoa baithan. 12 Ecen Leguea gabe bekatu eguin duten guciac, Leguea gabe galduren-ere dirade: eta Leguean bekatu eguin duten guciac, Legueaz iugeaturen dirade. 13 (Ecen eztirade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificaturen dirade. 14 Ecen ikussiric ecen Gentiléç Leguea ez tuteleric, naturalqui Legueari dagozcan gauçac eguiten dituztela, hec Leguea ez tuteleric, bere buruençat berac dirade Legue: 15 Ceinec eracusten baituté Leguearen obrá scribatua bere bihotzetan, berén conscienciác halaber testimoniage rendatzen draueleric, eta hayén pensamenduéc elkar accusatzen duteleric, edo excusatzen-ere.) 16 laincoac guiçonén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangelioaren araura, Iesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz ludu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzen aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruitu içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumben diradenén argui, 20 Ignorantén instruiçale, haourrén iracastle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruá eztuc iracasten: predicatzen baituc eztela ebatsi behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurorrec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzen baitaiz, Leguea hautsiz laincoa desohoratzen duc. 24 Ecen laincoaren icena çuen causaz blasphematzan da Gentilén artean: scribatua den beçala. 25 Ecen eguia duc, circuncisionea probetachable dela, baldin Leguea beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle bahaiz, hire circuncisionea preputio bilhatzen duc. 26 Bada baldin preputioac Leguearen ordenançac beguira baditza, haren preputioa ezta circuncisionetan estimaturen? 27 Eta naturaz den preputioac baldin Leguea beguira badeça, ezau iugeaturen hi, letraz eta circuncisionez Leguearen hautsle aicenor? 28 Ecen ezta hura ludu, gainetic dena:

ezeta gainetic haraguian eguiten dena circuncisione. 29 Baina hura da ludu, barnetic dena: eta circuncisionea da, bihotzetic dena, spirituan ez letrán: cein luduren laudorioa ezpaitatorque guiçonetaric baina laincoaganic.

3 Ceric da bada luduaren abantailla, edo ceric da circuncisionearen probetçhua? 2 Handia manera orotara: eta gucién gainetic ceren laincoaren declarationeac cargutan eman baitzaizte. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpadute? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha ezstadila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guiçon gucia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adinçat, eta hiçaz iugemendu eguiten denean garaita duançat. 5 Eta baldin gure iniustitiác laincoaren iustitiá lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusto da laincoa punitzen duenean? (guiçon beçala minço naiz) 6 Guertha ezstadila: bercela, nola iugeaturen du laincoac mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundosago bada ene gueçurraz haren gloriatan, cergatic ni goitiric bekatore beçala condemnatzen naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minço diraden beçala, eta batzuc guc erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vnguia ethor dadinçat? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic raçoinac emanic eracutsi dugu, ecen guciac hambat luduac nola Grecoac, bekatuaren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iustoric, ezeta bakoitziç. 11 Ezta aditzen duenic ezta laincoa bilhatzen duenic. 12 Guciac aldaratu içan dirade, eta guciac elkarrequin inutil eguin içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetaran. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztarria: bere mihiez enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspic-aren poçoina da hayén ezpainetan. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karminduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol issuertera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquezcoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra hayen beguién aitzinean. 19 Eta badaquigu ecen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeney erraiten drauela: aho gucia boça dadinçat, eta mundu gucia hoguendun dençat laincoaren aitzinean. 20 Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen haraguiric batre haren aitzinean: ecen Legueaz da bekatuaren eçagutzea. 21 Baina orain Leguea gabe laincoaren iustitiá manifestatu içan da, Leguearen eta Prophetén testimoniagea duela. 22 Bada laincoaren iustitiá, Iesus Christen fedez sinhesten duten guciatarra eta gucién gainera: ecen ezta differentiaric batre: 23 ikussiric ecen guciéc bekatu eguin dutela, eta laincoaren gloriaren falta diradela. 24 Eta iustificatzen dirade

dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean egin ičan den redemptioneaz: 25 Cein ordenatu baitu laincoac fedezco appacegagari haren odolean, bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: 26 Diot bere iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto dencát, eta Iesusen fedeco denaren iustificaçale. 27 Non da beraz vantationea? iraitzi ičan da. Cein leguez? obrenaz? Ez: baina fedearen legueaz. 28 Concluditzen dugu beraz, fedez iustificatzen dela guiçona Leguearen obrác gabe. 29 Ala luduén ber da laincoa? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen-ere. 30 Ecen bat da laincoa, ceinec iustificaturen baitu circoncisione fedetic, eta preputioa fedez. 31 Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedez? Guertha eztabila: aitzitic Leguea confirmatzen dugu.

4 Cer beraz erranen dugu gure aita Abrahamec eriden duela haraguiaren araeuz? 2 Ecen baldin Abraham obréz iustificatu ičan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoa baithan. 3 Baina cer dio Scripturác? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu ičan çayó iustitiatara. 4 Baina obratzen duenari alocairua etzayó gratiatan contatzen baina hartzetan: 5 Ordea obratzen eztenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baithan sinhesten duenari, bere fedea iustitiatan contatzen çayó. 6 Nola Dauidec-ere declaratzen baitu laincoac obrác gabe iustitiá imputatzen draucan guiçonaren dohain-ontassuna, dioela, 7 Dohatsu dirade ceinén iniquitateac quittatu ičan baitirade eta ceinén bekatuac estali ičan baitirade. 8 Dohatsu da launac bekatua imputatu eztraqueon guiçona. 9 Bada dohain-ontassun haur, circoncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu ičan çayola Abrahami fedea iustitiatan. 10 Nola bada imputatu ičan çayó? circoncisionean cela, ala preputioan? ez circoncisionean, baina preputioan. 11 Guero recebi ceçan circoncisionearen seignalea, fedea iustitiataco cigulutan cein baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten duten gucién aita licençát, hæy-ere iustitiá imputa lequiençát: 12 Eta circoncisionearen aita, erran nahi da, ez circoncisionecoén solament, baina gure aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari darreizconen-ere. 13 Ecen promessa etzayó Legueaz heldu ičan Abrahami, edo haren haciari, munduaren heredero içateco, baina fedezco iustitiáz. 14 Ecen baldin Leguetic diradenac, heredero badirade ezdeus bilhatu da fedea, eta iraungui da promessa. 15 Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non ezpaita legueric, han ezta transgressioneric 16 Harren fedez da heretagea, gratiaz dencát, promessa haci guciaren fermu dencát: ez Leguetic den haciaren solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein baita gure gucién aita,

17 (Scribatua den beçala, Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztiraden gauçac balirade beçala. 18 Ceinec sperançaren contra sperançaz sinhets baitzeçan, anhitz nationeren aita ičanen cela: erran ičan çayonaren araura, Hala ičanen duc hire hacia. 19 Eta fedean flaccu ez ičanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilerá, ehun vrtheren inguruá baçuen-ere: ezeta Sararen vmunci ia hilerá. 20 Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedez laincoari gloria emanic: 21 Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes egin ceraucana, botheretsu cela eguiteco-ere. 22 Halacotz haur -ere iustitiatan imputatu ičan çayó. 23 Eta ezta scribatu ičan harengatic solament, ecen haur iustitiatan imputatu ičan çayola: 24 Baina guregatic-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitatu duena baithan sinhesten dugunoy, 25 Cein heriotara liuratu ičan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatu gure iustificationeagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. 2 Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hunetara, ceinetan fermu baicaude, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançán. 3 Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, daquigularic ecen tribulationeac patientia ekarten duela. 4 Eta patientiác experientia, eta experientiac sperançá. 5 Eta sperançac eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzetan eman ičan çaicun Spiritu sainduaz. 6 Ecen Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán infidelacgatic hil ičan da. 7 Ecen miraz iustoagatic nehor hiltzen da: baina aguian norbeit ventura leite cembeit vngueguilegatic hiltzera. 8 Baina certificatzen du bere charitatea gu baithara laincoac, ceren oraino bekatutara abandonnatuac guinela, Christ guregatic hil ičan baita. 9 Anhitez areago beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu ičanen gara hiratic. 10 Ecen baldin etsay guinela reconciliatu ičan bagara laincoagana haren Semearen herioaz, anhitez areago reconciliaturic saluaturen gara haren viciáz. 11 Eta ez haur solament baina gloriatzen-ere bagara laincoa baithan Iesus Christ gure launaz, ceinez orain reconciliacione recebitu baitugu. 12 Halacotz, nola guiçonbateg bekatua mundura sarthu ičan baita, eta bekatuaz herioa: eta halaz guiçon gucietara herioa heldu ičan da, ceren guciéc bekatu egin baituté. 13 Ecen Leguerano bekatua munduan cen, baina bekatua ezta imputatzen legueric ezteanean 14 Baina regnatu vkan du herioac Adamganic

Moysesganano, bekaturic eguin eztutenén gainean-ere Adamen transgressionearen façoinera cein baita ethorteco cenaren figura. **15** Baina dohaina ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz anhitz hil içan badirade, anhitez areago laincoaren gratiá, eta guiçon-batez den gratiaren dohaina, cein baita Iesus Christ anhizetara abondatu içan da. **16** Eta ezta dohaina bekatu eguin duen batez sarthu içan den gaucá beçala: ecen hoguena offensa batetatic sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da anhitz offensataric iustificationetan. **17** Ecen baldin baten offensaz herioac regnatu vkan badu, anhitez areago iustitiazco gratiaren eta dohainaren abundantia recebitzen dutenéc vicizetara regnaturen duté Iesus Christ batez. **18** Bada nola offensa batez hoguena ethorri baita guiçon gucietara condemnationetan: hala iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina -ere guiçon gucietara vicitezco iustificationetan. **19** Ecen nola guiçon baten desobedienciaz, bekatore anhitz eguin içan baitirade, hala baten obedienciaz iusto anhitz eguinen dirade. **20** Eta Leguea berçalde sarthu içan da handi ledinçat offensá: baina non handitu içan baita bekatua, han abundosago içan da gratiá: **21** Nola regnatu baitu bekatuac heriotara, hala gratiác-ere regna leçançat iustitiaz vicitze eternaletara, Iesus Christ gure launaz. (aiõnios g166)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekatutan, gratiá abunda dadinçat? **2** Guertha eztdila. Ecen bekatuari hil içan gaizquionac, nola hartan oraino vicico gara? **3** Ala eztaquiçue ecen Iesus Christ launean batheyatu içan garen gucioc, haren herioan batheyatu içan garela? **4** Ohortze içan gara bada harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola resuscitatu içan baita Christ hiletaric Aitaren gloriáz, hala gu-ere vicitze berritan ebil gaitecençat. **5** Ecen baldin harequin chartatuac bagara haren hiltzearen conformitatez, haren resurreccionearen conformitatez- ere içanen gara. **6** Haur daquigularic ecen gure guiçon çaharra harequin crucificatu içan dela, deseguin dadinçat bekatuaren gorputza, guehiagoric bekatua cerbitza ezteçagunçat. **7** Ecen hil dena libre da bekatutatic. **8** Eta baldin hil bagara Christequin, sinhesten dugu vicico-ere harequin garela: **9** Daquigularic ecen Christ hiletaric resuscitaturic, eztela guehiagoric hiltzen, herioac eztuela haren gainean guehiago dominationeric. **10** Ecen hil içan dena, bekatuari hil içan çayó behingotz: baina vici dena, laincoari vici çayó. **11** Hala çuec-ere estima eçaçue bekatuari hil çaiçquotela, baina laincoari vici çaiçquotela Iesus Christ gure launaz. **12** Ezteçala bada regna bekatuac çuen gorputz mortalean, haren guthicietan

bekatua obedi deçaçuençat. **13** Eta eztiçtoçuela applica çuen membroac iniquitatezco harma içateco bekatuari: baina applica ietzoçue çuen buruác laincoari, hiletaric viztu anço: eta çuen membroac iustitiataco harma içateco laincoari. **14** Ecen bekatuac eztu çuen gainean dominationeric vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina gratiaren azpian. **15** Cer bada? eguinen dugu bekatu, ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiaren azpian? Guertha eztdila. **16** Ala eztaquiçue ecen noren-ere obeditzera cerbitzari iarten baitzarete, obeditzen duçuenaren cerbitzari çaretela: edo bekatuaren heriotara, edo obediencia iustitiata? **17** Bada esquer laincoari ceren bekatuaren cerbitzari içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baituçue doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: **18** Eta bekatuaren azpitic ilkiric, iustitiaren cerbitzari eguin içan baitzarete. **19** Guiçonén ançora minço naiz çuen haraguiaren infirmitatearen causaz. Bada nola applicatu baituçue çuen membroac cerbitzatzeco satsutassunari eta iniquitateari iniquitate eguitera: hala orain applicaitzaçue çuen membroac cerbitzatzeco iustitiari saindutassunetara **20** Ecen bekatuaren cerbitzari cinetenean: libré cineten iustitiaz den becembatean. **21** Cer fructu cenduten bada orduan orain ahalque çareten gauça hetaric? ecen hayén fina, herioa da. **22** Baina orain bekatuaren azpitic libreturic, eta laincoaren cerbitzari eguinic, baduçue çuen fructua saindutassunetan: eta fina, vicitze eternala. (aiõnios g166) **23** Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta laincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ gure launaz. (aiõnios g166)

7 Ala eztaquiçue, anayeác, (ecen Leguea eçagutzen duteney minço natzaye) nola Legueac dominatione duen guiçonaren gainean vici den artean? **2** Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. **3** Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte eguin badadi: baina senharra hil badadi legue hartaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte eguin badadi. **4** Bada, ene anayeác, çuec-ere Legueari hil çaiçquiete Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretençat: laincoari fructifica dieçogunçat. **5** Ecen haraguiaren guinean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. **6** Baina orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deçagunçat, eta ez letrazco çahartassunetan. **7** Cer erranen dugu beraz? Leguea bekatu da? Guertha eztdila. Aitzitic bekatua eztu eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen eznuqueen eçagutu guthiciá

baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. 8 Baina bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gucia. Ecen Leguea gabe, hila da bekatua. 9 Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekatua berriz vitzen hassi ičan da. 10 Eta ni hil ičan naiz: eta eriden ičan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. 11 Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. 12 Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. 13 Beraz on den gauçá herio eguin ičan çait? Guertha eztadila: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledincát, on den gauçáz herioa engendratu vkan draut, bekatua excessiuoqui bekatore eguin ledin manamenduaz. 14 Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. 15 Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitaritzat, hura eguiten dut. 16 Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. 17 Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. 18 Ecen badaquit eztela habitatzen nitan (erran nahi baita, ene haraguiian) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitzea, eztut erideiten. 19 Ecen nahi dudana vnguia eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. 20 Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. 21 Erideiten dut beraz legue haur nitan, vnguia eguin nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. 22 Ecen atseguin hartzen dut laincoaren Leguean barneco guiçonaz den becembatean: 23 Baina badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. 24 Helas guiçon miserablea ni, norc idoquiren nau herio hunetaco gorputzetic? 25 Esquerrac emaiten drautzat laincoari Iesus Christ gure launaz. Bada nic neurrorrec adimenduaz cerbitzatzen dut laincoaren Leguea, baina haraguiiaz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre Iesus Christean diradenençat: erran nahi da, haraguiaren araura ebilten eztiradenen, baina spirituaren araura. 2 Ecen Iesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre eguin nau bekatuaren eta herioaren leguetic. 3 Ecen Leguearen impotentiác deus ecin çaidianean haraguiian, laincoac igoriric bere Seme propria bekatutaco haraguiaren formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekatua

haraguiian. 4 Leguearen iustitiá compli dadinçat gutan, haraguiaren araura ezgabiltzanotan, baina Spirituaren araura. 5 Ecen haraguiaren araezco diradenac haraguiaren gaucetara dirade affectionatu: baina Spirituaren araezcoac, Spirituaren gaucetara. 6 Eta haraguiaren affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: 7 Ceren haraguiaren affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen laincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. 8 Beraz haraguiian diradenac, laincoari placent ecin dirateque. 9 Ordea çuec etzarete haraguiian, baina Spirituan: baldin behinçat laincoaren Spiritua habitatzen bada çuetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. 10 Eta baldin Christ çuetan bada, gorputza behinçat hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitzea iustitiaren causaz. 11 Bada baldin Iesus hiletaric resuscitatu duenaren Spiritua habitatzen bada çuetan, Christ hiletaric resuscitatu duenac, viuificaturen ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çuetan habitatzen denaren causaz. 12 Halacotz bada, anayeác, çordun gara, ez haraguiagana, haraguiaren araura vicitzeco, baina Spirituagana. 13 Ecen baldin haraguiaren araura vici baçarete, hilen çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguiteac mortificatzen badituçue, vico çarete. 14 Ecen laincoaren Spirituaz gobernatzen diraden guciac, laincoaren haour dirade. 15 Ecen eztuçue suiectionetaco spiritubat recebitu, berriz beldurretan içateco: baina recebitu duçue adoptionezco spiritua, ceinez oihu eguiten baitugu Abba, erran nahi baita, Aita. 16 Spiritu hunec berac testificatzen du gure spirituarequin batean, ecen laincoaren haour garela. 17 Eta baldin haour bagara, bayeta herederó: herederó, diot, laincoaren, eta Christen herederóquide, baldin ordea harequin batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica gaitecençat. 18 Ecen estimatzen dut dembora hunetaco suffrimenduac eztiradela comparatzeco ethorteco den gloria gutan manifestaturen denarequin. 19 Ecen creaturác desir handiz beguira daude noiz laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. 20 Ecen creaturác vanitatetara suiet dirade, ez bere nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri dituenaren causaz, 21 hec-ere deliuraturen diradela corruptionearen suiectionetic, laincoaren haourrén gloriaren libertatean içateco. 22 Ecen badaquigu creatura guciac suspirioz elkarrequin daudela, eta penatan diradela oraindrano. 23 Eta ez hec solament, baina gu-ere Spirituaren primitiác ditugula, gueuroc gure baithan suspirioz gaude, adoptionearen beguira gaudela, gure gorputzaren deliurançaren diot. 24 Ecen sperançaz saluatu ičan gara. Eta ikusten den sperançá, ezta sperança: ecen nehorc ikusten duena, certaco spera leçaque? 25

Baina baldin ikusten eztugunaz sperança badugu, patientiaz iguriquiten dugu. **26** Eta halaber Spirituac-ere arincen ditu gure infirmitateac, ecen cerçaz othoitz eguin behar dugun bide beçala, eztaquigu: baina Spiritua bera othoitez dago guregatic erran ecin daitezqueen suspirioz. **27** Baina bihotzac examinatzen dituenac badaqui, ceric den Spirituaren affectionea: ecen laincoaren araura othoitz eguiten du sainduacgatic. **28** Badaquigu halaber ecen laincoari on daritzoteny gauça guciac elkarrequin aiutatzen çaitzela onetara, iaquiteco da, haren ordenançaren araura deithu diradeny. **29** Ecen lehenetic cein eçagutu baititu hec predestinatu-ere ditu bere Semearen imaginaren conforme içateco, hura dençât lehen iyaoa anhitz anayeren artean. **30** Eta cein predestinatu baititu, hec deithu-ere ditu: eta cein deithu baititu, hec iustificatu-ere ditu: eta cein iustificatu baititu hec glorificatu-ere ditu. **31** Cer bada erranen dugu gauça hautara? Baldin laincoa gure alde bada, nor içanen da gure contra? **32** Ceinec bere Seme propria ezpaitu guppida vkan, baina gure guciongatic eman vkan baitu, nola eztrauzquigu gauça guciac-ere harequin emanen? **33** Norc produituren du accusationeric laincoaren elegituén contra? laincoa da iustificatzen duena. **34** Nor da condemnaturen duena? Christ da hil içan dena, baina are resuscitatu-ere dena: laincoaren escuinean-ere dena, eta guregatic othoitz eguiten duena. **35** Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatac? **36** Scribatua den beçala, Hire causaz hiltzen gaituc egun oroz: estimatu içan gaituc haraquinçaco ardién pare. **37** Baina gauça hautan guciotan victorioso bainoago gara, gu onhetsi gaituenaren partez. **38** Ecen segur naiz ecen ez herioc, ez vicitzec, ez Aingueruèc, ez principaltassunéc, ez botheréc, ez presenteco gaucéc, ez ethortecoéc: **39** Ez goratassunec, ez barnatassunec, ez berce creaturac batec-ere ecin separaturen gaituela laincoaren amorio Iesus Christ gure launean ekarri draucunetic.

9 Eguia diot Christean, eztiot gueçurric, neure conscientíac halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, **2** Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. **3** Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatua nincén neure anayeacgatic, cein baitirade ene ahaide haraguiaren arauéz: **4** Cein baitirade Israeltá: ceinena baita adoptionea, eta gloriá, eta aliançác, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoo eta promessac: **5** Ceinenac baitirade Aítac, eta hetaric da Christ haraguiaren arauéz, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua.

Amen. (aiōn g165) **6** Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztirade Israeleco diraden guciac, Israel. **7** Eta ceren Abrahamen haci diraden eztirade halacotz guciac haour, baina Isaactan haci deithuren çaic hiri. **8** Erran nahi da, eztradelara haraguiaren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzen diradela hacitan. **9** Ecen promessaren hitza haur da, Demhora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. **10** Eta ez haur solament, baina Rebeccac-ere batganic concebitu çuenean, baitzén, gure aita Isaacganic. **11** Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric eguin gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoençát, **12** Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran içan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. **13** Scribatua den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. **14** Cer beraz erranen dugu? Ala da iniustitiaric laincoa baithan? Guertha eztafila. **15** Ecen Moysesí erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate eguin nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia eguinen diarocat misericordia eguin nahi vkanen draucadanari. **16** Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eguiten duenaren. **17** Ecen badiotsa Scripturác Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts deçadançát hitan neure botherea, eta denuntia dadinçát ene icena lur gucian. **18** Beraz nahi duenari misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen du. **19** Erranen drautac bada niri, Cergatic oraino arranguratzen da? ecen nor da haren vorondateari resisti ahal dieçaqueona? **20** Bainaitzitic, o guiçoná, hi nor aiz laincoaren contra replicatzen duana? Ala erranen drauca gauça moldatuac hura moldatu duenari, Cergatic hunelaco eguin nauc? **21** Ala eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetaric eguiteco bothere, vnci bataren ohoretaco, eta bercearen desohoretaco? **22** Eta cer da, baldin eracutsi nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco vnci galtzecotzat apprestatuac? **23** Eta bere gloriaczco abrastassunén eçagut eraciteco misericordiazco vnci gloriataco apprestatu dituenetara? **24** Cein deithu-ere baititu diot gu, ez solament luduetaric, baina Gentiletaric-ere. **25** Nola Osea baithan-ere erraiten baitu, Deithuren dut ene populu etzena, neure populu: eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. **26** Eta içanen da, erran içan çayen lekuan, Etzarete ene populu çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. **27** Esaias-ere oihuz dago Israelen gainean, Israeleco haourrén contua itsassoco sablea beçala licen orduan, restançác dirade saluaturen **28** Ecen launac acabatzen eta laburtzen du beharquia iustitiarequin:

ceren beharqui laburtubat eguinen baitu launac lurraren gainean. 29 Eta lehen Esaiasec erran çuen beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpaleracu hacia, Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorrha irudi vkan guenduqueen. 30 Cer beraz erranen dugu? Ecen Gentil iustitarii ezarreitzanéc, iustitia ardietsi vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: 31 Baina Israel, iustitiazco Legueari çarreicalaric, iustitiazco Leguera ezteza heldu içan. 32 Cergatic? ceren ezpaita haur içan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen behaztopatu içan dirade behaztopagarrico harrian. 33 Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen.

10 Anayeác, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana Israeligatic eguiten dudan othoitzá da salua ditecen. 2 Ecen testimoniage ekarten drauet, nola laincoaren zeloa badutén, baina ez scientiaren araura. 3 Ecen laincoaren iustitiá eçagutzen eztezelaric, eta bere iustitia fundatu nahiz dabiltzalaric, laincoaren iustitarii etzaizca susmettitu. 4 Ecen Leguearen fina Christ da, sinhesten duen guciaren iustitiatan. 5 Ecen Moysesec- ere scribatzen du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec eguinen dituen guiçona, heçaz vicico dela. 6 Baina fedez den iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrála eure bihotzean, Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic erekarta. 7 Edo, nor iautsiren da abysmera? hori duc Christen hiletaric harçara erekarta. (Abyssos g12) 8 Baina cer erraiten du? Hire hurbil duc hitza hire ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedezco hitz predicatzen duguna. 9 Ecen baldin confessa badeçac eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhets badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitatu duela, saluaturen aiz. 10 Ecen bihotzez sinhesten da iustificatu içateco, eta ahoz confssione eguiten saluatu içateco. 11 Ecen erraiten du Scripturác, Nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen. 12 Ecen ezta differentiaric luduaren eta Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrats, hura inuocatzen duten guciatara. 13 Ecen norere baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen da. 14 Nolatan bada inuocaturen duté hura baithan sinhetsi vkan ezteutenéc: eta nolatan sinhetsiren duté harçaz ençun vkan ezteutenéc? eta nolatan ençunen duté predicaçalaric gabe? 15 Eta nolatan predicaturen duté baldin igor ezpaditez? scribatua den beçala, O cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! 16 Baina guciac etzaizquio behatu içan Euangelioari, ecen Esaiasec erraiten du, launa, norc sinhetsi du gure predicationea? 17 Beraz fedea ençutetic

da: eta ençutea laincoaren hitzaz. 18 Baina galdez nago, ala ezteute ençun vkan? Bainaitzitic lur orotara ilki içan da hayen soinuá, eta munduaren bazterretarano hayén hitzac. 19 Baina galdez nago, ala Israelec ezteu laincoac eçagutu vkan? Lehenic Moysesec erraiten du, Nic ielosgoatara prouocaturen çaituztét gende gende-eztenaz, gende adimendu gabe batez asserre eraciren çaituztét. 20 Eta Esaiasec hardieça hartzen du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen ezteindutenéz, eta claroqui aguertu içan natzaye ene galderic eguiten ezteuteney. 21 Baina Israelec den becembatean erraiten du, Egun gucian hedatu vkan ditut neure escuac populu desobedientagana eta contrastatzen denagana.

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac bere populu? Guertha ezteadila: ecen ni-ere Israelár naiz, Abrahamen hacitic, Beniaminen leinutic. 2 Ezteu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. Ala eztaquiçe Eliasez cer erraiten duen Scripturác? nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen contra, dioela, 3 launa hire Prophetác hil citié, eta hire aldareac desequin citié, eta ni azquendu içan nauc neuror, eta ene arimaren ondoan dabilzac. 4 Baina cer diotsa hari reposta diuinoc? Reseruatu citiát neurorrendaco çazpi milla guiçon belhaunic Baalen imaginari plegatu ezteaucatic. 5 Hala bada dembora hunetan-ere, reseruacione gratiazco electionearen arauetz eguinen içan da. 6 Eta baldin gratiaz, ez guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric ezta gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric ezta gratia: bercela obrá guehiagoric ezta obra. 7 Cer beraz? Bilhatzen çuena Israelec ezte ardietsi: eta electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu içan dirade, 8 Scribatua den beçala, Eman vkan draue laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus ezteçatençát: eta beharri, ençun ezteçatençát egungo egunerano. 9 Eta Daud-ec erraiten du, Berén mahaina arte bilha bequié, eta laço eta trebucamendu, eta haur pagamendutan. 10 Ilhun bitez hayén beguiac, ikus ezteçatençát: eta hayén bizcarra bethiere makur eçac. 11 Galdez nago bada, ala trebucatu içan dirade eror litecençát? Guertha ezteadila: baina hayén erorteaz saluamendua Gentiletara ethorri içan da, hæy iarriquerita incitatze. 12 Eta baldin hayén erorte munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? 13 Ecen çuey Gentiloy diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becembatean, neure ministerioa ohoratzen dut: 14 Eya nolazpait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzaquedanez, eta hetaric batzu salua. 15 Ecen baldin hayén iraitzea munduaren reconciliatione bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric

vicitze baicen? 16 Eta baldin primitiác saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. 17 Eta baldin adarretaric batzu hautsi ičan badirade, eta hi bassa oliua incelaric, charthatu ičan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant eguin bahaiz, 18 Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, eztuc hic erroa egarten, baina erroac hi. 19 Erranen duc bada, Hautsi ičan dirade adarrac, ni chartha nendingát. 20 Vngui: hec infidelitatez hautsi ičan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. 21 Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpaditu, beguirauc hi-ere guppida ezauèn. 22 Ikussac beraz laincoaren benignitatea eta seueritatea: trebucatuetera, seueritatea: eta hiregana, benignitatea, baldin perseuera badeçac benignitatean: ezpere hi-ere ebaquiren aiz. 23 Eta hec-ere baldin perseuera ezpadeçate infidelitatean, charthaturen dituc, ecen laincoa botheretsu duc harçara hayén charthatzeco. 24 Ecen baldin hi naturaz bassa cen oliuatic ebaqui ičan bahaiz, eta natura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez areago natural diradenac charthaturen dirade bere oliua proprian? 25 Ecen ez tut nahi ignora deçaçuen, anayeác, secretu haur, (ceuroc baithan arrogant etzaretencat) ecen gogortassuna parte Israeli ethorri ičan çayola, Gentilén complimendua sar leiteno. 26 Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. 27 Eta aliança haur eneganic vkanen duté, Kendu dituquedanean hayén bekatuac. 28 Euangelioaz den becembatean, bay etsay dirade çuen causaz, baina electioneaz den becembatean, onhetsiac, Aitén causaz. 29 Ecen dolu gabe dirade laincoaren dohainac eta vocationea. 30 Ecen nola çuec-ere noizpait laincoagana desobedient ičan baitzarete: baina orain misericordia ardietsi baituçue hayén desobedient içanez: 31 Hala hauc-ere orain ez tuté obeditu vkan, çuey eguin çaiçuen misericordiaz hauc-ere misericordia ardiets deçatençát. 32 Ecen laincoac ertsi vkan ditu guciac desobedientiatan, guciy misericordia leguiençát. (eieſe g1653) 33 O laincoaren sapientiaren eta eçagutzearen abrastassunen barná! ala haren iugemenduc baitirade comprehendí ecin daitezqueen beçalacoac, eta haren bideac erideiteco impossibleac! 34 Ecen norc eçagutu vkan du launaren gogoa? edo nor ičan da haren conſeillari? 35 Edo norc lehenic eman drauca hari, eta rendaturen baitzayo? 36 Ecen harenganic, eta harçaz, eta harengatic dirade gauça guciac: hari gloria secularcotz. Amen. (aiŕn g165)

12 Othoitz eguiten drauquet bada, anayeác, laincoaren misericordién partez, offrenda ditzaçuen çuen gorputzac

sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu raçoinezcoa. 2 Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çaitetztez çuen adimenduaren arramberritez, phoroga deçaçuençát ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoa. (aiŕn g165) 3 Ecen niri eman ičan çaitadan gratiáz, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, ezteçan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatera: laincoac batbederari fedearen neurria repartitu draucan beçala. 4 Ecen nola gorputz batetan anhitz membro baitugu, eta membro guciéc ezpaitute operationebat bera: 5 Hala anhitz garelaric gorputzbat gara Christ baithan eta batbedera gara bata bercearen membro. 6 Eta ditugula dohain diuersac, eman ičan çaicun gratiaren araura, edo prophetia, deçagun prophetiza fedearen proportionearen arauéz: 7 Edo ministerio, garen administrationean: edo iracasten ari dena, den instructione emaila. 8 Edo exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen ari denac, distribui deçan simplicitetean: presiditzen duenac daguián diligentqui: misericordia eguiten duenac, daguián alegueraqui. 9 Charitatea den fictione gabe: çaretan gaitzaren gaitzetsle, vnguiari eratchequiac. 10 Anayetassunezco charitatez elkarren onhestera emanac: elkarri ohoratzerá aitzincen çaitzatela. 11 Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz ardént, launa cerbitzatzen duçuela. 12 Sperançaz aleguera çaretelaric, tribulationean patient, orationean perseueratzen duçuela. 13 Sainduén necessitatetara comunicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiquiren çaitzatela. 14 Benedicaitzaçue çuec persecutatzen çaituztenac: benedicaitzaçue, diot, eta ez maradica. 15 Aleguera çaitetze aleguera diradenequin, eta nigar eguiçue nigarrez daudenequin. 16 Gogo batez bata berceagana affectionatuac çaretelaric: gauça gorác affectatzen ez tituçuelaric, baina beheretara accommodatzen çaretelaric. Etzaretela çuhur ceuroc baithan. 17 Ezteçoçuela nehori gaitza gaitzagatic renda. Procuraitzaçue gauça honestac guiçon gucién aitzinean. 18 Eguin albadadi, çuetan den becembatean, guiçon guciequin baquea duçuen. 19 Etzaitzeltela ceuroc mendeca, ene maiteác, baina leku emoçue hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. 20 Bada baldin gosse bada hire etsaya, emóc iatera: baldin egarri bada, emóc edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. 21 Ezadila gaitzquiaz garait, baina garait eçac vnguiaz gaitzquia.

13 Persona gucia potestate goragoén suiet biz, ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta diraden

potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. 2 Halacotz, potestateari resistitzen draucanac, laincoaren ordenañari resistitzen drauca: eta resistitzen dutenéc, bere buruén gainera damnatione erekarriren duté. 3 Ecen magistratuac eztrade icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada nahi duc potestatearen beldur ez ičan? eguic vngui, eta recebituren duc laudorio harenganic. 4 Ecen laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa gabe ezpatá ekarten: ecen laincoaren cerbitzari duc, mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. 5 Harren behar da ičan suieit ez hiragatic solament, baina conscienciagatic-ere. 6 Ecen halacotz tributac-ere pagatzen dituque: ecen laincoaren ministre dirade, hunetara berera emplegatzen diradela. 7 Renda ieceque bada guciey çor draueçuen: nori tributa, tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: nori ohorea, ohorea. 8 Etzaretela neheregana deusez çordun: elkarri on daritzoçuen baicen: ecen bercei on daritzanac, Leguea complitu du. 9 Ecen haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranen, Eztuc guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. 10 Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. Beraz Leguearen complimendua, charitatea da. 11 Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela lotaric iratarz gaitecen: ecen orain hurbilago daucu saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. 12 Gauá iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari dagocan abillamenduz. 13 Egunáz anco honestqui ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, ez ohatzetan eta insolentietan, ez gudutan eta inuidiatan. 14 Baina vezti çaitetztes lesus Christ launaz, eta haraguiaz artharic eztuçuela haren guthicién complitzeco.

14 Eta fedez infirmo dena recebi eçaque, baina ez disputationez iharduquitera. 2 Batac sinhesten du gauça gucietaric ian ahal deçaquela: eta berce infirmo denac belhar iaten du. 3 Iaten duenac, iaten eztuena ezteçan menosprecia: eta iaten eztuena, iaten duena ezteçan iudica. Ecen laincoac hura bere recebitu vkan du. 4 Hi nor aiz bercearen cerbitzaria iudicatzan duana? bere launari fermu egoiten edo erorten ciayóc: baina fermaturen dic: ecen botheretsu duc laincoa haren fermatzeco. 5 Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago, eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi den: batbedera biz segur bere conscientián. 6 Egunera behatzen duenac,

launagana behatzen du: eta egunera behatzen eztuena, launagana eztu behatzen. Iaten duenac, launari iaten du: ecen regratiatzan du laincoa: eta iaten eztuena, launari eztu iaten, eta regratiatzan du laincoa. 7 Ecen ezta gutaric nehor bere buruári vici, eta ezta nehor bere buruári hiltzen. 8 Ecen edo dela vici garén, launari vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, launaren gara. 9 Ecen hunetacotzát Christ hil, eta resuscitatu, eta vicitara itzuli ičan da, hambat hilén nola vicién gainean dominatione duençat. 10 Baina hic cergatic iudicatzan duc eure anayea? edo hicer cergatic menospreciatzan duc eure anayea? Ecen guciac comparituren gara Christen iudicioco throno aitzinean. 11 Ecen scribatua da, Vici naiz ni, dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun gucia: eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. 12 Bada segur gutaric batbederac bere buruaz contu rendaturen drauca laincoari. 13 Ezteçagula beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan iugemenduz vsat eçaque, behaztopagarriric batre edo trebucagarriric çuen anayeri eçar ezteçoçuen. 14 Badaquit, eta segur naiz lesus launaren partez, eztela deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela estimatzen duenaren, hura harendaco satsu baita. 15 Baina baldin viandagatic hire anayea tristetzen bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil ičan baita. 16 Eztadila beraz çuen vnguia gaitz erran. 17 Ecen laincoaren resumá ezta ianhari ez edari: baina iustitia eta baque eta bozcario Spiritu sainduaz. 18 Ecen gauça hautan Christ cerbitzatzan duena, laincoaren gogaraco da, eta laudatua da guiçonéz. 19 Iarrei qui gaquitzén beraz baqueari dagozcan gaucey, eta elkarren edificationetaco diradeney. 20 Ezteçála hic viandaren causaz launaren obra deseguin: eguia duc gauça guciac chahu diradela, baina gaizquia duc scandalorequin iaten duen guiçonaren. 21 On duc haraguiric ez iatea, eta mahatsarnoric ez edatea, eta hire anaye behaztopatzen edo scandalizatzen, edo infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. 22 Hic fede duc? auc euror baithan laincoaren aitzinean. Dohatsu da bere buruá iudicatzan eztuena laudatzen duen gauçán. 23 Baina scrupulo eguiten duena, baldin ian badeça, iudicatu da: ecen eztu fedez iaten: eta fedetic eztén gucia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóc, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. 2 Bada gutaric batbederac complaci beça bere hurcoa vnguire edificationetan. 3 Ecen Christec-ere eztu bere buruá complacitu nahi vkan, baina, scribatua den

beçala, Hiri iniuria erraiten drauëanén iniuriác ene gainera erori içan dituc. **4** Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciac, gure doctrinatan scribatu içan dirade, Scripturetaco patientiaz eta consolacionez sperança dugunçát. **5** Bada patientiataco eta consolacionetaco laincoac diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeco gratia Iesus Christen araura: **6** Gogo batez eta aho batez glorifica deçaquençát laincoa, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita. **7** Halacotz recebi eçaçue elkar, Christec-ere gu recebitu gaituen beçala laincoaren gloriatan. **8** Bada erraiten dut, Iesus Christ circonsionearen ministre içan dela, laincoaren eguiagatic, Aitey eguin çaitzen promessac confirma litzançát: **9** Eta Gentiléç laincoa bere misericordiagatic glorifica deçaten: scribatua den beçala, Halacotz laudorio emanen drauat hiri Gentilén artean, eta hire icenari cantaturen diarocát. **10** Eta berriz dio, Aleguera çaitetztez Gentilác haren populuarequin. **11** Eta berriz, Lauda eçaçue launa Gentil guciéc eta elkarrequin lauda eçaçue hura populu guciéc. **12** Eta berriz Esaiasec erraiten du, Içanen da lesserenic çain-bat, eta, Gentilén gobernatzera alchaturen den-bat: Gentiléç hartan sperança vkanen duté. **13** Sperançaçco laincoac bada compli çaitatzela bozcario guciac eta baquez sinhetsiz, sperançaçz abundos çareteneçát Spiritu sainduaren verthutez. **14** Bada segur naiz, ene anayeác, ni neuror-ere çueçaz, ecen çuec cueróc ontassunez betheac çaretela, eçaçutze guciac betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaqueçue. **15** Eta, anayeác, ausartquichiago scribatu drauçuet partez, çuec orhoit eraciten bacintutzét beçala, laincoaz niri eman içan çaitadan gratiagatic, **16** Iesus Christen ministre naiceneçát Gentilac baithan, empletzen naicela laincoaren Euangelio sainduan, Gentilén oblationea placént dençát, Spiritu sainduaz sanctificaturic. **17** Badut beraz cerçaz gloria nadin Iesus Christez, laincoazco gauçetan. **18** Ecen ez ninçande, Christec niçaz eguin eztuen gauçaren erraitera ausart, Gentilén obediatiara erekarteco, hitzez eta eguinez: **19** Signoén eta miraculuén verthutez, laincoaren Spirituaren verthutez: hambat non Ierusalemetic eta aldrietaric Illyriquerano abunda eraci vkan baitu Christen Euangelioa: **20** Hala Euangelioaren predicatzen enseyatzen nincela, ez Christ aippatu içan cen lekutan, berçeren fundament gainean edifica ezneçançát. **21** Baina scribatua den beçala, Harçaz denuntiatu içan etzayenéc, ilkussiren duté: eta ençun eztutenéc, adituren duté. **22** Eta halacotz empatchatu içan naiz anhitzetan ethortera çuetara. **23** Baina orain guehiago lekuric comarca hautan eztudanaz gueroz, eta ia anhitz vrthez gueroztic çuetara ethortera desir dudanaren gainean: **24** Parti nadinean Espaigniarát, ethorriren naiz

çuetara: ecen sperança dut iragaitean ikussiren çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: baldin lehen çuequin içatez sasituche banaiz. **25** Bada orain banoa Ierusalemérát, sainduey administratzera. **26** Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera içan da Ierusalemen diraden sainduetaco paubrey cerbaiten partizera. **27** Ecen hala placer vkan duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin hayén on spiritualetan participant içan badirade Gentilac, hec-ere carnaléz den becembatean aiutatu behar ditutzé. **28** Bada haur acabatu duquedanean eta hæy fructu haur consignatu drauquedanean, Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. **29** Eta badaquit ecen çuetara ethor nadinean, Christen Euangelioco benedictionearen abundantiarequin ethorriren naicela. **30** Halaber anayeác, othoitz eguiten drauçuet Iesus Christ gure launaz, eta Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitetzten, enegatic laincoari eguinen drautzaçuen othoitzéz: **31** Iudean diraden desobedientetaric deliura nadinçát, eta Ierusalemen eguitemo dudan administratione haur, sainduén gogaraco dençát: **32** laincoaren vorondatez çuetara bozcariorequin ethor nadinçát, eta çuequin batean recrea nadinçát. **33** Bada baquezco laincoa dela çuequin gucioquin, Amen.

16 Gommendatzen drauçuet bada gure arreba Phebe, Cenchreco Eliçaren nescato dena: **2** Hura gure launean recebi deçaquençát sainduey dagoten beçala, eta assisti çaquizquioten çuen behar içanen den gauça guciatan: ecen hura anhitzen ostatezza içan da, eta neurorren-ere. **3** Salutaizçaue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Iesus Christ launean. **4** Ceinéc ene viciagatic bere leppoac susmettitu baititutzé: hæy eztrautzet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliçça guciéc-ere bay. **5** Saluta eçaçue hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaçue Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. **6** Saluta eçaçue Maria guregana anhitz traillaatua. **7** Salutaizçaue Andronic eta Lunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluén artean notable diradenac, eta ni baino lehen içan diradenac Christean. **8** Saluta eçaçue Amplia ene maitea gure launean. **9** Saluta eçaçue Vrban, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. **10** Saluta eçaçue Apelles, Christean approbatua. Salutaizçaue Aristobulorenecoac. **11** Saluta eçaçue Herodion ene lehen gussua. Salutaizçacue Narcisse baithaco gure launean diradenac. **12** Salutaizçaue Tryphena eta Tryphosa, gure launean traillaitzen diradenac. Saluta eçaçue Persida, nic maite dudana eta anhitz traillaatu dena, gure launean. **13** Saluta eçaçue Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene ama. **14** Salutaizçaue

Asyncrito, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayec. **15** Salutaizaçue Philologo, eta Iulia, Nereo, eta haren arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. **16** Saluta eçaçue elkar pot eguite saindu batez Christen Elicéc salutaten çaituztez. **17** Eta othoitz eguiten drauçuet, anayeác, gogoa ditzaçuen, çuec recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta scandaloac eguiten dituztenac: eta apparta çaitetzen hetaric. **18** Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa eztuté cerbitzaten, baina bere sabela: eta hitz eztiz eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducitzen dituzté. **19** Ecen çuen obedientiá batbederaz eçagutua da: Aleguera naiz bada çueçaz den becebatean: baina nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. **20** Eta baquezco laincoac deseguinen du Satan çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren gratia dela, çuequin. Amen. **21** Salutaten çaituztez Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta Iasonec, eta Sosipaterec ene lehen gussuéc. **22** Salutaten çaituztét gure launean nic Tertiusc, epistola haur scribatu dudana. **23** Salutaten çaituztez Gaius-ec, ene eta Eliça guciaren ostatuac. Salutaten çaituztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayec. **24** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen. **25** Bada çuec confirma ahal çaitzaquezenari, ene Euangelioaren eta Iesus Christen predicationearen araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearen araura: (aiōnios g166) **26** Baina, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucietan declaratu denaren araura: (aiōnios g166) **27** laincoari, bada, çuhur bakoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. (aiōn g165)

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, **2** laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuey, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzan duten guciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten drauzquiót neure laincoari bethi çueçaz, Iesus Christ launean çuey eman içan çaiçuen laincoaren gratiagatic: **5** Ceren gauça gucietan abrastu içan baitzarete hartan, eloquentia eta eçagutze gucian: **6** Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: **7** Hala non ezpaitzarete falta eceinere dohainen, Iesus Christ gure launaren reuelationearen beguira çaudetela. **8** Ceinec confirmaturen-ere baitzaituztéz finerano irreprensibile içateco Iesus Christ gure launaren egunecotzat. **9** Fidel da laincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. **10** Bada othoitz eguiten drauquet anayeác, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaçuen guciéc, eta eztén çuen artean targoaric: baina çareten iunctatuac adimendu batetan eta gogo batetan. **11** Ecen, ene anayeác, declaratu draudate çueçaz Chloes baithacoéc, ecen discordiác diradela çuen artean. **12** Bada haur diot, ecen çuetaric batbederac erraiten duela, Ni behinçát Paulen naiz, eta ni Apolloren, eta ni Cephasen, eta ni Christen. **13** Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çuengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? **14** Esquerrac emaiten drauzquiót laincoari ceren ezpaitut çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: **15** Nehorc erran ezteçan ecen neure icenean batheyatzen ariçan naicela. **16** Batheyatu vkan dut Estebenen familiare: gaineracoz eztaquit berkeric batre batheyatu vkan dudanez. **17** Ecen eznau igorri Christec batheyatzera, baina euangelizatza: ez hitzeçco çuhurtzian, Christen crutzea ezdeusetara eztadinçát. **18** Ecen crutzeçco hitza, galtzen diradeneç behinçát, erhogoa çaye: baina guri saluatzan garenoy, lainçoaren verthute da. **19** Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. **20** Non da çuhurra? non da Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho eguin laincoac mundu hunetaco sapientia? (aiõn g165) **21** Ecen laincoaren sapientian munduac laincoa eçagutu eztenaz gueroç haren sapientiac, laincoaren placera içan da predicationearen erhogoaz sinhesten dutenén saluatzera. **22** Ecen luduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté:

23 Baina guçaz den becembatean predicatzan dugu Christ crucificatua, luduey behinçát scandalo, eta Grecoey erhogoa çayena. **24** Baina deithu diradeneç hambat luduey nola Grecoey predicatzan drauegu Christ laincoaren verthutea eta laincoaren sapientia. **25** Ecen laincoaren erhogoá guiçonac baino çuhurrago da: eta laincoaren flaqueçá guiçonac baino borthitzago da. **26** Ecen badacussaçue çuen vocationea, anayeác, ecen etzaretela çuhurrac anhitz haraguiaren araez, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. **27** Baina munduco gauça erho diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançát çuhurrac: eta munduco gauça flaccu diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançát gauça borthitzac: **28** Eta munduco gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu laincoac, eta gauça eztiradenac, diradenac deseguin ditzançát **29** Glorifica eztadinçat haraguiric batre haren aitzinean. **30** Baina harenganic çuec çarete Iesus Christean, cein eguin içan baitzaicu laincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redemptione: **31** Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadinçát.

2 Eta ni ethorri içan naicenean çuetara, anayeác, eznaiz ethorri eloquentiazco edo sapientiazco excellentiarequin, laincoaren testimoniagea denuntiatzen nerauçuela. **2** Ecen ezut deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hura-ere crucificatua. **3** Eta ni infirmitaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çuec baithan. **4** Eta ene minçatzea eta ene predicationea ezta içan sapientia humanoren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracustetan. **5** Çuen fedea eztençát guiçonén sapientian, baina laincoaren potentian. **6** Eta sapientia denuntiatzen dugu perfectoén artean: eta sapientia diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguin diradenena: (aiõn g165) **7** Baina denuntiatzen dugu laincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, laincoac ia dembora gucién aitzinetic gure gloriatan determinatu vkan çuena: (aiõn g165) **8** Cein mundu hunetaco princietaric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriaczco launa etzuqueten crucificatu. (aiõn g165) **9** Baina predicatzan ditugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi eztituen, eta beharic ençun eztituen gauçác, eta guiçonén bihotzetara igan içan eztiradenac, cein laincoac hari on daritzoteneç appaindu baitrauzté. **10** Baina guri laincoac reuelatu vkan drauzquiugu bere Spirituaz: ecen Spirituac gauça guciac penetratzen ditu, býy laincoaren gauça barnác-ere. **11** Ecen guiçonetaric ceinec daquizqui guiçonaren gauçác, guiçonaren spiritu hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren gauçac-ere

eztitu nehorc eçagutu vkan, laincoaren Spirituac baicen. **12** Bada guc eztugu munduaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganico Spiritua: laincoaz guri eman içan çaiçquigun gauçac eçagut ditzagunçât: **13** Cein denuntiatzen ere baititugu, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça spiritualac spiritualetara appropriatuz. **14** Baina guiçon naturalac eztitu comprehenditzen laincoaren Spirituaren gauçac: ecen erhogoa çaiçquio, eta ecin adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. **15** Baina guiçon spiritualac iugeatzen ditu gauça guciac, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. **16** Ecen norc eçagutu du launaren intentionea, hura instrui deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayeac, ecin miñçatu natzayçue çuey spiritualey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. **2** Ezne edatera emaitex haci çaituztet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineçaqueten, baina orainere oraino ecin deçaqueçue: ceren oraino carnal baitzarete. **3** Ecen inuidia eta gudu eta targoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate guiçonaren araura? **4** Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apolloren, etzarete carnal? **5** Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz synthetsi vkan baituçue, eta batbederari launac eman draucan beçala? **6** Nic landatu vkan dut, Apolloc arregatu: baina laincoac eman du handitzea. **7** Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitzea emaiten duen laincoa. **8** Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere traillauren araura. **9** Ecen gu laincoarequin languile gara, çuec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. **10** laincoaren gratia niri eman çaitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta eçarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. **11** Ecen berce fundamentic nehorc ecin eçar deçaque eçarri denaz berceric, cein baita Iesus Christ. **12** Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: **13** Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen du. **14** Baldin cembeit gainean edificatu duenen obrá badago, sari recebituren du. **15** Baldin cembeiten obrá erra badadi, galtze eguinen du: baina bera saluaturen da, badaric-ere suz beçala. **16** Eztaquiçue ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren Spiritua habitatzen dela çuetan? **17** Baldin

norbeitec laincoaren templea deseguin badeça, deseguin du hura laincoac: ecen laincoaren templea saindu da, cein baitzarete çuec. **18** Ezteçala nehorc bere buruá seduci: baldin cembeitec vste badu çuen artean çuhur dela mundu hunetan, erho eguin bedi, çuhur dadinçât. (aiõn g165) **19** Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, erhogoa da laincoaren aitzinean: ecen scribatua da, Hatzamaiten ditu çuhurrac hayén finecian. **20** Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén pensamenduac vano diradela. **21** Bada, ezta dila nehor gloria guiçonétan: ecen gauça guciac çuen dirade: **22** Bada Paul, bada Apollo, bada Cephas, bada mundua, bada vicitzea, bada herioa, bada presenteco gauçaric, bada ethorthecoric, guciac dirade çuen: **23** eta çuec Christen, eta Christ laincoaren.

4 Estima beça guçaz guiçonac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. **2** Baina gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbедера eriden dadin. **3** Niçaz den becembatean, ansia guti dut çueçaz edo iugemendu humanoç iudicatu içatearen: are neure buruá-ere eztat iudicatzen. **4** Ecen deusetan eztat neure buruá hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. **5** Halacotz, ezteçaquela dembora baino lehen iudica, launa dathorreno, ceinec ilhumbeco gauça estaliac-ere argiuren baititu, eta bihotzetaco conseilluac manifestaturen: eta orduan laudorio vkanen du batbederac laincoaganic. **6** Bada anayác, gauça hauc miñçatzeco manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apolloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaquençât, scribatua den baino guehiago ez presumitzera: bata bercearen contra hant etzaitzençât berceren contra. **7** Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztuanic? eta baldin recebitu vkan baduc, cergatic gloriatzen aiz recebitu ezpahu beçala? **8** Ia asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere çuequin batean regna deçagunçât. **9** Ecen badarizat laincoac gu monstrañça eçarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguietaco miragarri eguin içan gaitzaitze munduari eta Aingueruey eta guiçoney. **10** Gu erho Christgatic, eta çuec çuhur Christ launean, gu flaccu, eta çuec sendo: çuec noble, eta gu bilaun. Ordu hunetarano eta gosse gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzen gara, eta leku batetic berceera errebelatuac gabiltza: **11** Eta traillaitzen gara, gure escu propriéz lan eguinez. **12** Iniuriatzen gara, eta vngui erraiten dugu: persecutatzen gara, eta suffritzen dugu: **13** Diffamatzen gara, eta othoitz eguiten dugu, munduco scobaquin beçala eguin içan gara,

eta gucién karracaquin beçala oraindrano. 14 Eztrauzquiuet gauça hauc scribatzen ahalque çaitzatedançát, baina neure haour maite anço auisatzen çaituztet. 15 Ecen hamar milla pedagogo bacintuzte-ere Christean, ez ordea anhitz aita: ecen Iesus Christean, Euangelioaz nic engendratu vkan çaituztet. 16 Othoitz eguiten drauçuet bada, ene imitaçale çareten. 17 Halacotz igorri drauçuet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launear, harc orhoit eraciren drauzquiue ceric diraden ene bideac Christean, leku gucietan Eliça orotan iracasten dudan beçala. 18 Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuac içan dirade. 19 Baina ethorriren naiz sarri çuetara, baldin launac nahi badu: eta eçaguturen dut, ez hantu içan diraden horièn hitza, baina verthutea. 20 Ecen laincoaren resumá ezta hitzean, baina verthute spiritualean. 21 Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillardiça badela, eta halaco paillardiça cein Gentilén artean aippatzen-ere ezpaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. 2 Eta çuec hantuac çarete, eta eztuçue nigar lehen eguin, ken ledinçát çuen artetic eguitate haur eguin duena. 3 Nic behinçát gorputzez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala eguin duenaren, 4 (Çuec eta ene spiritua Iesus Christ gure launaren icenean bildurric, Iesus Christ gure launaren botherearequin.) 5 Halacoaren Satani liuratzera haraguiaren destructionetan, spiritua salbu dençát Iesus launaren egunean. 6 Çuen gloriatzea ezta ona: Eztaquiue ecen altchagarri gutibatec orhe gucia alcha eraciten duela? 7 Purga eçaçue bada altchagarri çaharra, orhe berri çaretençát, altchagarri gabe çareten beçala: ecen gure Bazcoa guregatic sacrificatu içan da, cein baita Christ. 8 Bada eguin deçagun besta, ez altchagarri çaharrez, ezeta malitiataco eta gaichtaqueriataco altchagarri, baina altchagarri gaberico oguiz, diot puritatezcoz eta eguiaczcoz. 9 Scribatu drauçuet epistolán, nahasta etzaitzeten paillartequin: 10 Eta ez guciz mundu hunetaco paillartequin, edo auaritosoequin, edo harrapariequin, edo idolatrequin: ezpere segur behar cenduquete mundutic ilki. 11 Baina orain scribatu drauçuet etzaitzeten nahasta, baldin cembeit anaye deitzen denic paillard bada, edo auaritoso, edo idolatre, edo gaitzerraile, edo hordi, edo harrapari: halacoarequin ian-ere ezteçaçuen. 12 Ecen cer iudicatzeco dut nic campoco diradenez-ere? eztuçue barneco diradenéz çuec iudicatzeten? 13 Baina

campocoac launac iudicatzeten ditu. Ken eçaçue bada gaichto hori ceurón artetic.

6 Hauçu da çuetaric cembeit, eguitecoric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez sainduén aitzinera? 2 Eztaquiue ecen sainduéc mundua iugeaturen dutela? eta baldin çueçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauça chipienén iugeatzeco? 3 Eztaquiue ecen Aingueruác iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gauçac? 4 Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gaucéz gortecac badituçue, Eliçán estima chipitacoen diradenac eçar itzaçue iar-lekuan. 5 Çuen ahalquetan, haur erraiten drauçuet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal deçaçuenic? 6 Baina anayec anayearen contra auci du, eta are infidelén aitzinean. 7 Ia segur guciz falta da çuetan, ceren auci baituçue ceurón artean: ceren eztuçue lehen iniuria suffritzen? ceren eztuçue lehen calte recebitzen? 8 Baina çuec iniuria eguiten duçue eta calte: eta are anayey. 9 Ala eztaquiue ecen iniustoéc ez tutelala laincoaren resumá heretaturen? 10 Etzaitzela engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoinéc, ez auaritosoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, ez tute laincoaren resumá heretaturen. 11 Eta halaco gauça cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Iesus launaren icenean, eta gure laincoaren Spirituaz. 12 Gauça guciac permetitzen çaiçquit, baina guciac eztride probetçutaco: gauça guciac permetitzen çaiçquit, baina ni eznaiz deusen botherearen suiectioneraco. 13 Viandác sabelaren, eta sabela viandén: baina laincoac haur eta hec deseguineten ditu: baina gorputza ezta paillardiçataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. 14 Eta laincoac gure launa-ere resuscitatu du, eta gu-ere resuscitaturen gaitu bere bothereaz. 15 Eztaquiue ecen çuen gorputzac Christen membro diradela? edequiric beraz Christen membroac paillarda baten membro eguinen ditut? Guertha eztadila. 16 Ala eztaquiue ecen paillarda bati iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dela? Ecen eguinen dirade, dio, biga haraguiat. 17 Baina launari iunctatzen çayona, spiritubat da. 18 Ihes eguiçoue paillardiçari: ecen guiçonac daguian bekatu gucia gorputzetic campoan da, baina paillardiça eguiten duenac, bere gorputz propriara bekatu eguiten du. 19 Ala eztaquiue ecen çuen gorputza temple dela çuetan den Spiritu sainduaren, cein baituçue laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruèn? 20 Ecen erossiac çarete prezioz: glorifica eçaçue bada laincoa çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade laincoarenac.

7 Eta scribatu drautaçuen gaucéz den becembatean, on da guiçonaren emazteric ez hunquitzea. **2** Baina paillardičari ihes eguiteagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharra biu. **3** Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteacere senharrari. **4** Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. **5** Ezteçaçuela defrauda batac bercea cembeit demboratacotz consentimendu batez ezpada, baruretan eta orationetan emplega çaitetzençát: eta harçara elkargana itzul çaitetze, Satanec tenta etzaitzatençát çuen incontinentiagatic. **6** Baina haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. **7** Ecen nahi nuque guiçon guciac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, batac hunela eta berceac hala. **8** Bada erraiten drauet ezcondugabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. **9** Baina baldin continent ezpadirade, ezcon bitez: ecen hobe da ezconcea ecen ez erre içatea. **10** Eta ezconduey denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztadin parti. **12** Baina bercey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **13** Eta baldin cembeit emaztec senhar infidela badu, eta senharrac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **14** Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharrac: bercela çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. **15** Eta baldin infidela partitzen bada, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebá halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. **16** Ecen cer daquin emazteá, eya senharra saluaturen dunanez? edo cer daquic senharrá, eya emaztea saluaturen duanez? **17** Baina nola batbederari dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera deithu baitu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliça gucietan ordenatzen dut. **18** Circoncidituric norbeit deithu içan da? ezterakarran preputioa: preputioan norbeit deithu içan da? eztadila circoncidi. **19** Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: baina laincoaren manamendúen beguiratzea. **20** Batbedera cer vocationetan deithu içan baita hartan bego. **21** Sclabo deithu aiz? eztuála arranguratic: baina baldin are libre eguin ahal bahadi, harçaz lehen vsat eçac. **22** Ecen launean deithu içan den sclaboa, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. **23** Precioz errossiac çareté, etzaretela guiçonén sclabo. **24** Batbedera certain deithu içan baita, anayeaç, hartan bego laincoa baitan. **25** Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric

eztut: baina coseillu emaiten drauçuet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanic beçala. **26** Estimatzen dut bada haour on dela presenteco necessitateagatic, ecen on dela guiçonarendaco hunela içatea. **27** Emazterequin lothua aiz? ezteçála bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçála bilha emazteric. **28** Bada baldin ezcon bahadire, eztuc bekaturic eguin: eta baldin ezcon badadi virginá, eztu bekaturic eguin: baina halacoéc tribulatione vkanen duté haraguian: baina nic guppida çaituztet. **29** Baina haur erraiten drauçuet, anayeaç, ecen demborá labur dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezpalute beçala diraden: **30** Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezpalaude beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezpalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezpaluté beçala: **31** Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezpaluté beçala: ecen mundu hunen figurá iragan doa. **32** Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gaucéz, nolatan launaren gogaraco daten: **33** Baina emaztedunac, artha du munduco gaucéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. **34** Diuers dirade emazte ezcondua eta virginá: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gaucéz, gorputzez eta spirituz sainda dençát: baina emazte ezconduac, artha du munduco gaucéz, nolatan senharraren gogaraco daten. **35** Eta haur çuen probetchutan erraiten dut, ez laçoa eçar dieçaquedençát: baina carazqui eta moldez launari iuncta çauizquietençát empatchuric batre gabe. **36** Baina baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virginác bere adin florea iragan deçan, eta hala eguin behar dela: nahi duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. **37** Baina bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean puissança, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. **38** Bada, bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. **39** Emaztea lothua da legueaz haren senharra vici den dembora gucian: baina haren senharra hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. **40** Baina dohatsuago da baldin hala badago, ene conseilluaren araura: eta estimatzen dut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen guciéc eçagutze badugula: eçagutzeac hancen du, baina charitateac edificatzen. **2** Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. **3** Baina baldin cembeitec laincoari on badaritzta, hura harçaz iracatsi içan

da. 4 Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus ezte la idolá munduan, eta ezte la berce laincoric bat baičen. 5 Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bada ceruän bada lurrean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) 6 Baina guc iainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciac, eta gu hartan: eta laun-bat, Iesus Christ, ceinez baitirade gauça guciac, eta gu harçaz. 7 Baina ezta gucietan eçagutzea, ecen batzuc idolaren conscienciaequin orairandro, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén consciencia nola ezpaita fermu, satsutzen da. 8 Bada viandác ezgaitu iaincoaren gogaracotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vkansuago: eta ian ezpadeçagu-ere, eztugu gutiago. 9 Baina beguirauçe çuen puissança hori infirmo diradeney nolazpait scandalotan eztén. 10 Ecen baldin norbeitic ikus baheça hi eçagutze duanor, iarriric agoela idolén templeco mahaičan, infirmo denaren consciencia ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetaric iatera? 11 Eta hire eçagutze horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil ičan baita? 12 Bada hunela anayén contra bekatu eguiten duçuenen, eta hayén consciencia infirmoa çaurtzen duçuenen, Christen contra bekatu eguiten duçe. 13 Halacotz, baldin viandác ene anayea scandalizatzen badu, eztut ianen haraguiric secular, neure anayea scandaliza ezteçadançát. (aiōn g165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Iesus Christ gure launa ikussi? etzarete çuec ene lana gure launean? 2 Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen berere banaiz: ecen ene Apostolutassunaren cigulua çuec çarete gure launean. 3 Ene defensá examinatzen nautenac baithara, haur da: 4 Ala extugu bothere iateco eta edateco? 5 Ala eztugu bothere emazte arrebata baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? 6 Edo, nic neurorrec eta Barnabasec eztugu bothere lanic ez eguiteco? 7 Norc guerlaric eguiten du bere despendioz behinere? norc landatzen du mahasti, eta haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznetic eztu edaten? 8 Ala guiçonaren arauetz gauça hauc erraiten ditut? ala Legueac-ere eztitu gauça hauc erraiten? 9 Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothuren idi bihitzen ari denari. Ala artha du idiéz iaincoac? 10 Ala haur guciç guregatic erraiten du? segur haur guregatic scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bihitzen duenac participant içateco sperançatan. 11 Baldin guc çuey gauça spiritualac ercin badrauzquiegu, gauça handia da çuen carnalac

biltzen baditugu? 12 Baldin berceac bothere hunetan çuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztugu bothere hunetz vsatu vkan: aitzitic gauça guciac suffritzen ditugu, Christen Euangelioari empatchuric batre eztemogunçát. 13 Eztaquieçe ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatuetaric iaten dutela? eta aldarean empletatzen diradenéc, aldarearequin perticipatzen dutela? 14 Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangelioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. 15 Badaric-ere nic gauça hautaric batez-ere eztut vsatu vkan. Eta gauça hauc eztitut scribatu, hala niri eguin daquidançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc ene glorificamendua ezdeusetara deçan. 16 Ecen Euangelizatzen badut-ere, eztut ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadeçat. 17 Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garaitic eguiten badut, dispensationea eman ičan çait. 18 Cer sari dut beraz? Euangelioa predicatzen dudanean, Christen Euangelioa deus hartu gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangelioan. 19 Ecen gucietaric libre banaiz-ere, gucién suiectioneco neure buruá eguin vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançát. 20 Eta eguin ičan natzaye luduey ludu beçala, luduac irabaz ditzadançát: Leguearen azpico diradeney, Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian diradenac irabaz ditzadançát. 21 Legue gabey Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz-ere iaincoagana, baina Christen Leguearen azpico) Legue gabeac irabaz ditzadançát. 22 Eguin ičan natzaye infirmoey infirmo beçala, infirmoac irabaz ditzadançát: guciy eguin ičan natzaye gauça gucia, guciç batzu salua ditzadançat. 23 Eta haur eguiten dut Euangelioagatic, çuequin batean participant hartan eguin nadinçát. 24 Eztaquieçe ecen stadioan laster eguiten dutenéc, guciéc laster eguiten badutela, baina batec precioa hartzen duela? hala laster eguieçe non har baiteçaqueçe. 25 Eta combatitzen den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta hec eguiten duté coroa corrupituren den baten vkaiteagatic: baina guc corrupituren eztenagatic. 26 Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidala nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa beçala. 27 Baina gaztigatzen dut neure gorputza, eta suiectionetara erekartan: eceinere maneraz bercey, predicatu ondoan, neuror reprobato eriden eznaidinçát.

10 Nahi dut bada daquieçen anayeaç, ecen gure Aitác oro hodey azpian ičan diradela, eta guciac itsassoaz iragan ičan diradela: 2 Eta guciac Moysesen batheyatu ičan diradela

hodeyea eta itsassoan. 3 Eta guciéc vianda spiritual ber batetari ian dutela. 4 Eta guciéc edari spiritual-ber batetari edan dutela: ecen edaten çutén iarreiquiten çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. 5 Baina hetari anhitzen gainea eztu placer hartu vcan laincoac: ecen deseguin içan dirade desertuan. 6 Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia ezitzagunçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitituzté. 7 Eta etzaretén idolatre, hetari batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populua iatera eta edatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. 8 Eta ezteçagun paillarda, hetari batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur milla. 9 Eta ezteçagun tenta Christ, hetari batzuc tentatu vkan dutén beçala, eta suguez deseguin içan baitirade. 10 Eta ezteçagun murmura, hetari batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade desegüileaz. 11 Eta gauça hauc gucioc exemplutan heltzen çaitzen hæyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (aiōn g165) 12 Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguira biu error eztadin. 13 Tentationec etzaituztez hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permissuren tenta çaitetzen egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea-ere sustenga ahal deçaquencat. 14 Hunegatic, ene maiteác, ihes eguicue idolatriatic. 15 Adituey beçala minço natzaiçue: ceuroc iugea eçaque erraiten dudana. 16 Benedictionezco copa benedicatzen duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta hausten dugun oguia ezta Christen gorputzaren communionea? 17 Ecen gu baicara anhitz, oguibat gara eta gorputzbat: ceren guciac ogui batetan participant baicara. 18 Ikussaçue Israel haraguiaren arauz dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztirade aldarean participant? 19 Cer erraiten dut beraz? idola cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait dela? ez. 20 Aitzitic diot, ecen Gentiléç sacrificatzen dituzten gauçac, deabruy sacrificatzen drauztela, eta ez laincoari: eztut bada nahi çuec participant çaretén deabruén. 21 Ecin launaren copá edan deçaqueçue, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean participant çaratezte: eta deabruén mahainean. 22 Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hura baino borthitzago gara? 23 Gauça guciac permissitzen çaiçquit, baina guciac eztirade probetchutaco: gauça guciac permissitzen çaiçquit, baina gauça guciéc ezute edificatzen. 24 Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac bercerena. 25 Haraquincán saltzen den orotari, ianagaçue: deus galdeguin gabe conscientiagatic. 26 Ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 27 Eta baldin infideletari

cembeitec gomitatzen baçaituztez, eta ioan nahi baçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotari ianagaçue, deus galdeguin gabe conscientiagatic. 28 Baina baldin cembeitec erran badieçaçue, Haur idoley sacrificatua da, ezteçaquela ian, auertitu çaituztenagatic, eta conscientiagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 29 Baina conscientiá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergatic ene libertatea iudicatzen da berceren conscientiaz? 30 Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergatic gaichto iudicatzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? 31 Bada, edo iaten baduçue, edo edaten baduçue. edo cerbait berceric eguiten baduçue, gucia laincoaren gloriatan eguicue. 32 Çaretén scandalo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. 33 Ni-ere gauça guciatan gucién gogaraco naicen beçala, bilhatzen eztudala neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çaretén ene imitaçale, ni-ere Christen beçala. 2 Bada laudatzen çaituztet, anayeác, ceren ene gauça guciéz orhoit baitzareté, eta ceren eman drauzquicuedan beçala, ordenançac eduquiten baitituçue. 3 Baina nahi dut daquicuen, ecen guicōn guciaren buruá Christ dela: eta emaztearen buruá, guicōna: eta Christen buruá, laincoa. 4 Guicōn buruá estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzen du bere buruá. 5 Baina emazte buruá estali gaberico othoitz eguiten edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzen du beré buruá: ecen hambat da nola arradatua baliz. 6 Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere bedi: eta baldin deshonest bada emaztearen moztu edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guicōnac eztu estali behar buruá, laincoaren imaginá eta gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guicōnaren gloriá da. 8 Ecen guicōna ezta emaztetic, baina emaztea guicōnetic. 9 Ecen are ezta guicōna creatu içan emazteagatic, baina emaztea guicōnagatic. 10 Hunegatic vkaiteco du emazteac buruán seignalea suiectionetan dela, Aingueruáčgatic. 11 Guciagatic-ere ez guicōna emaztea gabe, ezeta emaztea guicōna gabe, gure launean. 12 Ecen nola emaztea guicōnetic, baita, hala guicōna-ere emazteaz: baina gauça guciac laincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaçue, Honest da emazteac estali gaberico laincoari othoitz daguion? 14 Ala naturác beracere etzaituztez iracasten ecen guicōnac adatsdun içatea desohore duela? 15 Baina emazteari adatsdun içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguitzat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduquicále dela irudi badu, guc halaco costumari eztagu, ez laincoaren Elicéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzen drauçuet non ezpaitzaituztet,

laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotan biltzen, baina desemendiotan. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenean Eliçân, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiatic-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest eguin ditecençat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auançatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala eztiuçue etcheac hetan iateco eta edateco? ala laincoaren Eliçâ menospreciatzen duçue, eta ahalquetzen dituçue ez tutenac? Cer erranen drauçuet? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaituztet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauçuedana: nola Iesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen oguia: 24 Eta gratiâc rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaçue, ian eçaçue: haur da ene gorputza çuengatic hausten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 25 Halaber copa-ere har ceçan affaldu cenean, cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur eguiçue, noiz-ere edanen baituçue, ene memoriotan. 26 Ecen noiz-ere ianen baituçue ogui haur, eta copa haur edanen, launaren herioa denuntiatuere duçue, dathorreno. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu ogui haur, edo edanen launaren copâ indignoqui, hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta odolaren 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruâ, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copâ hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, discernitzen ez tuelaric launaren gorputza. 30 Halacotz da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruâc iugea baguinça, ezguintezque puni. 32 Baina punitzen garenean, launaz instruitzen gara: munduarequin condemna ezgaitecençât. 33 Bada, ene anayeâc, biltzen çaretenean iatera batac bercea iguriqui eçaçue. 34 Eta baldin nehor gosse bada, etchean ian beça: condemnationetan bil etzaitetzençât. Eta garaitico gaucéz, nathorrenean ordonaturen duquet.

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeâc, ez tute nahi ignora deçaçuen. 2 Badaquiçue ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabilitzabela. 3 Halacotz iaquin eraciten drauçuet, ecen laincoaren Spirituaz minço denec batec-ere, ez tuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehor ecin derraqueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiac badirade, baina Spiritu berbat da: 5 Administrationén differentiac-ere badirade: baina laun berbat: 6 Operationén differentiac-ere badirade: baina

lainco berbat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietan. 7 Baina batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçaguzetaco hitza, spiritu beraren arauéz: 9 Eta berceari fedea, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiâ: eta berceari, spirituen discrezioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Baina gauça hauc guciac eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuituz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyatu içan gara gorputzbat içateco, bada luduric, bada Greoric, bada sclaboric, bada liberic: eta guciac edaran içan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputza-ere ezta membrubat, baina anhitz. 15 Baldin erran badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça beharriac, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia bada, non içanen da ençutea? baldin gucia ençutea bada, non içanen da senditzea? 18 Baina orain eçarri vkan du laincoac membroetaric batbedera gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin guciac membrubat balirade non liçateque gorputza? 20 Baina orain anhitz dirade membroac, badaric-ere gorputzbat. 21 Eta ecin beguiac derraqueo escuari, Hire beharic ez tute: edo berriz buruâc oiney, Çuen beharic ez tute. 22 Baina are guehiago dena gorputzeco membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac dirade. 23 Eta gorputzeco membro deshonestén diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ditugu: eta gure membro deshonestenéc, ornamendu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partéc ornamendu beharic ez tute: baina laincoac moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari ohore guehienic emanez: 25 Gorputzean diuisioneric ez tutençât, baina membroéc batac berceagatic suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrubat ohoratzen den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrequin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu eçarri vkan ditu laincoac Eliçân, lehenic Apostoluac, guero Prophetâc, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutâc, gobernamentuac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor?

ala guciac verthutedun? **30** Ala guciéc badute sendatzeco dohaina? ala guciac lengoage diuersez minço dirade? ala guciéc interpretatzen dute? **31** Baina çareten dohain excellentenén guthicioso: eta oraino bide excellentagobat eracutsiren drauçuet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minça banadi, eta charitateric ez tudan, eguin naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. **2** Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian mysterio guciac eta scientia gucia: eta nuen fede gucia, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric ez tudan, deus eznaiz. **3** Eta baldin distribui badizat neure on guciac paubrén hatzeco, eta baldin eman badeçat neure gorputza erre içateco, eta charitateric ez tudan, etzait deus probetchatzen. **4** Charitatea patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: charitateac eztu insolentiaric, eta ezta hancen: **5** Eztu deshonestateric eguiten, eztabila bere probetchuén ondoan, ezta despitatzen: eztu gaitzic pensatzen: **6** Ezta bidegabeaz alegueratzen, baina alegueratzen da eguiaz. **7** Gauça guciac pairatzen ditu, gauça guciac sinhesten ditu, gauça guciac speratzen ditu, gauça guciac suffritzen ditu. **8** Charitatea nehoiz-ere ezta erorten: baina are prophetiác abolituren dirade, eta lengoagéc fin harturen duté, eta scientiá abolituren da. **9** Ecen partez eçagutzen dugu eta partez prophetizatzen. **10** Eta perfeccionea ethorri datenean, orduan partez dena abolituren date. **11** Haourra nincenean, haour anço minço nincén, haour anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: baina guiçon eguin naicenean, abolitu vkan ditut haourtassuneco manerác. **12** Ecen orain mirail batez ikusten dugu ilhunqui: baina orduan beguithartez beguitharte ikussiren dugu: orain eçagutzen dut partez, baina orduan eçaguturen dut eçagutu-ere naicén beçala. **13** Bada orain badaude hirur gauça hauc, fedea, sperançá, charitatea: baina hautarico handiena charitatea da.

14 Çarreizate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthicioso, baina guehienic prophetiza deçaçuen. **2** Ecen lengoage arrotzez minço dena etzaye guiçoney minço, baina laincoari: ecen nehorc eztu ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. **3** Baina prophetizatzen duena, guiçoney minço çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. **4** Lengoage arrotzez minço denac, bere buruá edificatzen du: baina prophetizatzen duenac, Eliçá edificatzen du. **5** Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minça çaitetzten, baina nahiago prophetiza deçaçuen ecen handiago da prophetizatzen duena ecen ez lengoage diuersez minço dena, baldin interpretatzen ezpadu, Eliçá

edificacione har deçañçát. **6** Bada orain, anayeác, baldin banathor çuetara lengoage arrotzez minço naicela, cer probetchu eguinen drauçuet: baldin minça ezpanaquiçue edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? **7** Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec- ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçaguturen da chiruláz edo harpáz ioiten dena? **8** Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadeça trompettác, nor preparaturen da bataillara? **9** Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz pronuntia ezpadeçaçue, nolatan adituren da erraiten dena? ecen airera minçaçale içanen çarete. **10** Hambat (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, eta batre ezta muturic. **11** Beraz baldin ezpadaquit vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari barbaro: eta minço çaitadana barbaro içanen çait. **12** Hala çuec-ere dohain spiritual guthicioso çaretenaz gueroç, çarreizate hetan abundoso içateari Eliçaren edificationetan. **13** Halacotz lengoage arrotzez minço denac othoitz begui interpreta ahal deçañçát. **14** Ecen baldin lengoage arrotzez othoitz eguiten badut, ene spirituoac othoitz eguiten du: baina ene adimendua fructu gabe da. **15** Cer bada? othoitz eguinen dut spirituz, baina othoitz eguinen dut adimenduz-ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut adimenduz-ere. **16** Bercela, baldin benedica badeçac spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolátan erranen du Amen hire remerciamentuaren gainera? ecen hic cer erraiten duan etzeaquic. **17** Ecen hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea ez tatec edificatzen. **18** Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago lengoagez minço bainaiz. **19** Baina Eliçán nahiago naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadançát, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. **20** Anayeác, etzaretela adimenduz haour: baina çareten malitiaz haour, eta adimenduz çareten guiçon eguinac. **21** Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpain arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. **22** Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiá, ez infideley, baina sinhesten duteney. **23** Bada baldin Eliça gucia bil badadi batetara, eta guciac lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: ez tuté erranen, ecen erhotzen çaretela? **24** Baina baldin guciéc prophetizatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. **25** Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoraturen du laincoa, declaratzen duela ecen

laincoa eguiatzqui çuetan dela. 26 Cer da bada anayeaç? biltzen çareten oroz, çuetaric batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça guciac edificationetan eguin bitez. 27 Ezpa lengoage arrotzez edocein minço bada, biguez edo gorena hirurez eguin bedi, eta aldizca: eta batec interpreta beça. 28 Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere buruári minça bequió eta laincoari. 29 Eta biga edo hirur Propheta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. 30 Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen bati reuelatu içan baçayó, lehena ichil bedi. 31 Ecen guciéc bata bercearen ondoan prophetiza ahal deçaqueçue, guciéc ikas deçatençát, eta guciac consola ditecençát. 32 Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. 33 Ecen laincoa ezta confusionezco lainco, baina baquezco, sainduén Eliça gucietan agueri den beçala. 34 Çuen emazteac Elicetan ichilic beude: ecen etzaye permttitzen minçatzera: baina bire suiet, Legueac-ere erraiten duen beçala. 35 Eta baldin cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharrac interroga bitzate: ecen deshonest da emaztén Eliçán minçatzeta. 36 Ala çuetaric laincoaren hitza ilki içan da? ala çuetara beretara heldu içan da? 37 Baldin cembeittec vste badu Propheta dela, edo spiritual, eçagut beça ecen scribatzen drauzquiquedan gauçác laincoaren manamendu diradela. 38 Eta ignorant dena, ignorant biz. 39 Halacotz, anayeaç, çareten prophetizatza guthicioso, eta lengoage arrotzez minçatzeta ezteçaçuela empatcha. 40 Baina gauça guciac bidezqui eta ordenançaz eguin bitez.

15 Bada auisatzen çaitutzet, anayeaç, declaratu drauçuedan Euangelioaz, cein recebitu baituçuë, ceinetan egoiten-ere baitzarete. 2 Ceinez saluatzeten-ere baitzarete, baldin orhoit baçarete cer maneraz hura denuntiatu drauçuedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduçuë. 3 Ecen eman drauçuet recebitu-ere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: 4 Eta nola ohortze eta resuscitatu içan den hereneco egunean, Scripturén araura: 5 Eta nola ikussi içan den Cephasez, eta guero hamabiéz. 6 Gueroztic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: 7 Gueroztic ikussi içan da lacquesez: eta guero Apostolu guciez. 8 Eta gucietaco azquenenic, aburtoin ançoçoz ikussi içan da niçaz-ere. 9 Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digne eznaicenor, ceren persecutatu vkan baitut laincoaren Eliçá. 10 Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec guciac baino guehiago travaillatu içan naiz: badaric-ere

ez ni, baina laincoaren gratia enequin dena. 11 Beraz, bada nic, bada hec, hunela predicatzen dugu, eta hunela sinhetsi vkan duçuë. 12 Eta baldin Christ predicatzen bada ecen hiletaric resuscitatu içan dela, nola erraiten dute batzuc çuen artean, ecen hilén resurrectioneric ezteza? 13 Ecen baldin hilén resurrectioneric ezpada, Christ-ere ezta resuscitatu içan. 14 Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, beraz vano da gure predicationea, eta çuen fedea-ere vano da. 15 Eta erideiten-ere bagara laincoaren testimonio falsu: ecen testificatu vkan dugu laincoaz, nola resuscitatu vkan duen Christ, cein ezpaitu resuscitatu, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade. 16 Ecen baldin hilac resuscitatzen ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatu içan. 17 Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, vano da çuen fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. 18 Beraz Christan lokartu diradenac-ere, galdu içan dirade. 19 Baldin vicitze hunetan solament Christ balthan sperança badugu, guiçon gucietaco miserablenac gu gara. 20 Baina orain, Christ resuscitatu içan da hiletaric: eta lokartu içan diradenén primitia eguin içan da. 21 Ecen herioa guiçon batez denaz gueroz, hilén resurrectionea-ere guiçon-batez da. 22 Ecen nola guciac Adamtan hiltzen baitirade, hala Christan-ere viuificaturen dirade guciac. 23 Baina batbедера bere ordenançán: primitia Christ, guero Christen diradenac, haren aduenimenduan. 24 Guero içanen da fina, eman drauqueonean resumá lainco Aitari: abolitu duqueenean principaltassun gucia, eta puissança eta bothere gucia. 25 Ecen behar du harc regnatu, etsay guciac bere oinén azpian eçarri dituqueeno. 26 Eta azquen etsay deseguinen dena herioa da. 27 Ecen gauça guciac suiet eguin vkan ditu haren oinén azpico (baina erraiten duenean, ecen gauça guciac haren suiet eguin içan diradela, agueria da ecen gauça guciac haren suiet eguin dituenta reseruatua dela.) 28 Eta gauça guciac hari suiet eguin çaiçqueonean, orduan Semea bera-ere suiet eguinen çayó gauça guciac hari suiet eguin drauzquionari, laincoa dençat gucia gucietan. 29 Bercela cer eguinen duté hiltzat batheyatzen diradenéc, baldin guciz hilac resuscitatzen ezpadirade? eta cergatic batheyatzen dirade hiltzat? 30 Eta cergatic gu periletan gara ordu oroz? 31 Egunetic egunera hiltzen naiz, gure gloria Iesus Christ gure launean dudanan. 32 Baldin guiçonaren aruez bestién contra bataillatu içan banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan deçagun: ecen bihar hilen gara. 33 Etzaitetzela seduci. Propos gaichtoéc corrumptizen dituzte conditione onac. 34 Iratzar çaitetztez iustoqui vicitzera, eta bekaturic eztaguçuëla: ecen batzuc laincoaren eçagutzeta eztuté: çuen ahalquetan erraiten drauçuet. 35 Baina erranen

du cembeitec, Nola resuscitazen dirade hilac? eta nolaco gorputzetan ethorriren dirade? **36** Erhoá, hic ereiten duána, eztuc viuificatzen, baldin hil ezpadadi. **37** Eta ereiten duána, eztuc gorputz sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen baita, oguiarena, edo cembeit berce bihirena. **38** Baina laincoac emaiten diraucac gorputza nahi duen beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz propria. **39** Haragui gucia ezta haragui ber-bat: baina berce da guiçãoén haraguia, eta berce, abren haraguia: eta berce arrainena: eta berce choriena. **40** Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputz lurrecoac: baina berce da cerucoén gloriá, eta berce lurrecoena. **41** Berce da iguzquiaren gloriá, eta berce ilharguiaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen içarra içarraganic different da gloriatan. **42** Hala ičanen da hilén resurreccionea-ere: gorputza ereiten da corruptionetan, resuscitazen da incorruptionetan. **43** Ereiten da desohorezco, resuscitazen da glorioso: ereiten da infirmo, resuscitazen da botheretsu. **44** Ereiten da gorputz sensual, resuscitazen da gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada gorputz spirituala. **45** Scribatua-ere den beçala, Eguin ičan da Adam lehen guiçãoa arima vicitan: Adam guerocoa spiritu viuificaçaletan. **46** Baina spiritual dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual dena. **47** Lehen guiçãoa lurretic, lurreco: eta bigarren guiçãoa, cein baita launa, cerutic. **48** Lurrecoa nolaco, halaco lurreco diradenac-ere: eta cerucoa nolaco, halaco cerucoac-ere. **49** Eta lurrecoaren imaginá ekarri vkan dugun beçala, ekarriren dugu cerucoaren imagina-ere. **50** Huná cer diodan, anayeác, ecen haraguiac eta odolac laincoaren resumá hereta ecin deçaquetela: eta corruptioneac eztuela incorruptionea heretatzen. **51** Huná, mysteriobat erraiten drauquet, Guciac behinçat lokarturen ez gara, baina guciac bay muthaturen: **52** Moment batez eta begui keinu batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompettác) eta hilac resuscitaturen dirade incorruptible, eta gu muthaturen gara. **53** Ecen behar da corruptible haur vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti dadin immortalitatez. **54** Bada corruptible haur veztitu datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu datenean immortalitatez, orduan eguinen da scribatu dena, Iretsi ičan da herioa victoriatará. **55** O herioá, non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire eztena? (**Hadēs g86**) **56** Bada herioaren eztena, bekatua da: eta bekatuaren botherea, Leguea. **57** Baina esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Iesus Christ gure launaz. **58** Halacotz, ene anaye maiteác, çareten fermu, constant, abundoso launaren obrán bethiere, daquiçuelaric ecen çuen traillaia ezte launo gure launean.

16 Sainduendaco eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicei ordenatu baitrauet, hala çuec-ere eguiçue. **2** Asteco lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baitan eçar deçan appart, laincoaren benignitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collectác eguin ezitecençát. **3** Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz approbaturen baitituçue, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalemara. **4** Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. **5** Ethorriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) **6** Eta çuec baitan aguian egonen naiz, edo neguá iraganen-ere: çuec guida neçaquençát norat-ere ioanen bainaiz. **7** Ecen etzaitzuet orain iragaitze ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baitan, baldin launac permiti badeça. **8** Baina egonen naiz Ephesen Mendecoste arteno. **9** Ecen bortha handibat eta efficaciotacobat irequi ičan çait, baina etsay anhitz. **10** Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoauçue segur den çuec baitan: ecen launaren obrá obratzen du nic-ere beçala. **11** Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaçue baquerequin, dathorrençát enegana, ecen haren beguira nago anayequin. **12** Eta anaye Apolloz den becembatean, anhitz othoitz eguin draucat ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaiteco: baina ethorriren da oportunitatea duenean. **13** Veilla eçaçue, çaudete fedean fermu, valentqui perporta çaitetze, fortifica çaitetze. **14** Çuen eguiteco guciac charitaterequin eguin bitez. **15** Eta othoitz eguiten drauquet, anayeác, badaquiçue Estebenen familiá Achaiaco primitién artean dela, eta sainduén cerbitzura bere buruác eman dituztela: **16** Çuec-ere çareten suiet halacoén, eta gurequin languiten eta traillaitzen ari den guciaren. **17** Boz naiz bada Estebenen eta fortunaten eta Achaioren ethorteaz, ceren çuen absentia hec supplitu vkan baituté. **18** Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. **19** Salututzen çaituztez Asiaco Elicéc. Salututzen çaituztez gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etheco Eliçarequin. **20** Salututzen çaituztez anaye guciéc. Saluta eçaçue elkar pot saindu batez. **21** Ene Paulen escuazco salutacionea. **22** Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on ezaritzanic, biz anathema, maran-atha. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin. **24** Ene charitatea çuequin gucioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayea, laincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucian diraden saindu guciequin: **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, misericordiën Aita eta consolatione guciaren laincoa, **4** Gure tribulatione gucian consolatzten gaituena: consola ahal ditzagunçat cer-ere tribulationetan diradenac, gueuroc laincoaz consolatzten garen consolatione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundatzen baitirade, hala gure consolatione-ere abundatzen da Christez. **6** Eta edo affligitzen bagara, çuen consolationeagatic da, eta guc-ere suffritzen ditugun molde bereco suffrimenduën patientián eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzten bagara, çuen consolationeagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperança çueçaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolatione-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquicuen, anayeaç, gure afflictione Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiuoqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciaz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquentecençat, baina hilac resuscitatzten dituen laincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzten: cein baithan sperança baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Çuec-ere aiutatzen gaituquelaric guregatic eguinen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz eguin çaicun dohainaz, anhitzez guregatic esquerrac renda ditecençat. **12** Ecen gure gloriatzea haur da, gure conscientiarene testimoniagea ecen laincoaren simplicitarequin eta puritaterequin, ez haraguiaren sapientiarequin, baina laincoaren gratiarequin conversatu vkan dugula munduan, eta principalqui çuec baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquicuegun gauçac, ez tirade iracurtzen edo eçagutuzen-ere dituçunenez berce: eta sperança dut finerano-ere eçagutuzen dituçuela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaituçue parte, ecen çuen gloriatze garela, çuec-ere gurea beçala Iesus launaren egunecotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincén lehen çuetara ethorri, gratia doblea cindutençat: **16** Eta çuetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethorri çuetara, eta çueçaz guida nendin ludeara. **17** Bada haur deliberatzen nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzen ditudan gauçac, haraguiaren araez deliberatzen ditut, hala non ni

baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic lainco fidelac badaqui ecen ene çuetarac hitza ezte la içan Bay eta Ez. **19** Ecen laincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predicatu içan dena, niçaz eta Syluanoz eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen laincoaren promes guciac hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) laincoaren gloriatan guçaz. **21** Bada confirmatzen gaituena çuequin Christ launean eta vnctatu gaituena laincoa da: **22** Ciguilatu-ere gaituena, eta Spirituaren errésac gure bihotzetan eman drauzquiguna. **23** Nic bada laincoa dut testimonio deitzen neure arimaren gain, ecen çuen guppidez, oraino eznaicela ethorri Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiutaçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberatu vkan dut, çuetara tristitiarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista baçaitzatet, nor da ni aleguera nençaqueenic, niçaz contristatu liçatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçuet, ethor nadinean tristitiaric eztudançat alegueratu behar nincenetic: çueçaz gucioc fidaz ecen ene alegança, çuen gucion dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçuet, anhitz nigar hortarequin: ez contrista cindeitzençat, baina eçagut cineçatençat çuetara dudan charitate guciçco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, ez nau ni contristatu, baina aldez (hura cargago ezteçadan) çuec gucioc. **6** Asco du harc anhitzez eguin içan çayon reprochu hunez. **7** Hala non contrariora barka diecoçuen aitzitic, eta consola deçaçuen, tristitiaren handieguiz irets ezteçadinçat hura. **8** Harren othoitz eguiten drauçuet, confirma deçaçuen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçuet, eçagut neçançat çuen experienciá, eya gauça gucietara obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen draucaçuenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari çuengatic eguin draucat Christen beguihartea aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençat. **11** Ecen haren entrepresac badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorric Troasera Christen Euangelioagatic, borthá irequi baçaitadán-ere launaz: **13** Eztut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezpaineçan eriden Tite neure anayea: baina hetaric congite harturic, ioan nendin Macedoniarát. **14** Esquer bada laincoari bethi Christean triumpha eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina eçagut eraciten draucunari leku gucietan. **15** Ecen Christen vssain ona gara laincoagana, saluatzten diradenetan, eta galtzen diradenetan: **16** laquiteco da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzetaracotz: eta gauça hautacotzat nor

da sufficientic? 17 Ecen eztugu, anhitze beçala, traffiquic eguiten laincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic laincoaganic beçala laincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berriz gure buruén gommendatzen? ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarriic çuetara, edo çuetaric gommendagarriic? 2 Gure epistolá çuec çarete, gure bihotzetan scribatua, cein eçagutzen eta iracurtzen baita guiçon guciéz. 3 Agueri den becebetean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintaz, baina lainco viciaren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguzcoetan. 4 Eta halaco confidança dugu Christez laincoa baitan. 5 Ez sufficient garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeco, gueuroganic beçala: baina gure sufficientiá laincoaganic da. 6 Ceinec Testamentu berrico ministre sufficient-ere eguin baiquaitu, ez letraren, baina Spirituaren: ecen letrác hiltzen du, baina Spirituaz viuificatzen du. 7 Eta baldin heriotaco ministerioa letraz harrietan moldatua içan bada glorioso, hambat non Israeleco haourréc ecin behá baitzeçaqueten Moysesen beguithartera, haren beguitharteco gloria fin vkan behar çuenagatic: 8 Nolatan ezta Spirituaren ministerioa gloriosoago içanen? 9 Ecen baldin condemnationetaco ministerioa glorioso içan bada: iustitiataco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriáz. 11 Ecen baldin fin hartu behar çuena glorioso içan bada, vnguiz gloriosoago da dagoena. 12 Beraz hunelaco sperançá dugunaz gueroz, minçatzeco libertate handiz vsatzen dugu. 13 Eta ez gara Moysez beçala ceinec estalquia emaiten baitzuen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezleçatençát. 14 Bada, hayén adimenduac gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharreco lecturán kendu gabea (cein Christez kencen baita) 15 Baina egungo egun hunetarano Moyses iracurtzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. 16 Baina launagana conuertitu datequeenean kenduren da estalquia. 17 Eta launa Spiritu da: eta launaren Spiritua non, libertatea han. 18 Bada gu gucioc beguithartea aguerturic launaren glorián miratzen garela, imagina berera transformatzen gara gloriataric gloriatara, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren araeuz, ezgara naguitzen. 2 Aitzitic iraitzi ditugu ahalquezcó estalquiac, ebilten garela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruác guiçonén conscientia gucia baitan, laincoaren

aitzinean. 3 Eta baldin gure Euangelioa estalia bada, galtzen diradenén da estalia: 4 Ceinétan mundu hunetaco iaincoac itsutu vkan baititu adimenduac, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioaco arguic hæy arguiric eztaguiençát. (aiñon g165) 5 Ecen eztitugu gure buruác predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari garela Iesusgatic. 6 Ecen arguic ilhumbetic argui leguián erran duen laincoac, argui eguin du gure bihotzetan, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzera illuminatzeco. 7 Baina thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençát, eta ez gutaric: 8 Gucietan affligitzen gara, baina ez hertsen: behartzen gara, baina ez vtziten: 9 Persecutatzen gara, baina ez abandonnatzen: irazitzen gara, baina ez galtzen. 10 Leku gucietan bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula Iesusen vicitzea-ere gure gorputzean manifesta dadinçát. 11 Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuritzen gara Iesusgatic, Iesusen vicitzea-ere gure haragui mortalean manifesta dadinçát. 12 Hunegatic herioac gutan lan eguiten du, eta vicitzeac çuetan. 13 Eta ceren fedearen Spiritu ber-bat baitugu, scribatua den beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz minçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz minço gara. 14 Daquigularic ecen Iesus launa resuscitatu duenac gu-ere Iesusez resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiará cuequin batean. 15 Ecen hauc gucioc çuengatic dirade, gratia guczco handi haur, anhitzen remerciamentuz redunda dadinçát laincoaren gloriatan. 16 Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guiçon campocóa corumpitzen bada-ere: barnecóa ordeá arramberritzen da egunetic egunera. 17 Ecen gure afflictione arin artegutitacoac eraguiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentqui eternalbat. (aiñonios g166) 18 Gauça visibleac consideratzen eztitugunean, baina inuisibleac: ecen visibleac demboratacotz dirade: baina inuisibleac, seculacotz. (aiñonios g166)

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitacione hunetaco tabernaclea deseguin badadi, edificibat laincoaganic badugula, etche escuz eguin eztén eternalbat ceruétan. (aiñonios g166) 2 Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitacione cerutic denaz veztitu içatera desir dugula. 3 Badaric-ere baldin veztituac ez billuciac eriden bagaitze. 4 Ecen tabernacle hunetan garenoc, cargaturic suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreeuzitu içatera, iretsi dadinçát mortal dena vicitzeaz. 5 Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoa da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. 6 Confidança dugularic bada

bethiere eta daquigularic ecen arrotz garella gorputz hunetan, absent gara launaganic. 7 (Ecen fedez gabiltza ez ikustez) 8 Baina confidança dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzera ioan. 9 Eta halacotz dugu desiratzten, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco içatera. 10 Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançaçat eguin duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. 11 Daquigularic bada launazco içiapena cer den guiçonac ditugu federa erekartan, eta laincoagana manifestatuac gara: eta sporçu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuac garella. 12 Ecen eztrauzquiçuegu gure buruác berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauçuegu guçaz gloriatzeco: duçuençat cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriatzen diradenén contra. 13 Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquio: edo adimendu onetaco bagara, çuén gara. 14 Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez guerthu garelatic, ecen baldin bat guciacgatic hil içan bada, beraz guciac hil içan diradela. 15 Eta hura guciacgatic hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruèy vici eztiradençat, baina hecgatic hil eta resuscitatu içan denari. 16 Halacotz, guc hemendic harát nehor eztugu eçagutzen haraguiaren arauéz: eta baldin Christ haraguiaren arauéz eçagutu badugu-ere, orain ordea eztugu guehiagoric eçagutzen. 17 Beraz baldin cembeit, bada Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciac berri eguin dirade. 18 Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatu baiquaitu berequin Iesus Christez, eta eman baitraucu reconciliationezco ministerioa: 19 Ecen laincoa Christean cen, mundua berequin reconciliatzen çuela, hæy imputatzen etzerautzela berén bekatuac: eta eçarri vkan du gutan reconciliationezco hitza. 20 Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitz eguiten balerauçue beçala: othoitz eguiten drauçuegu Christen icenean, reconcilia çaquizquioten laincoari. 21 Ecen bekatuac eçagutu eztuena, guregatic bekatu eguin vkan du: hartan gu laincoaren iustitia eguin guentecençat.

6 Bada haren languile garelatic, othoitz eguiten-ere badrauçuegu, eztuçuen, alfer laincoaren gratiá recebitu. 2 Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exauditv vkan aut, eta saluamendutaco egunean aiutatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. 3 Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioa vitupera eztadinçat: 4 Baina gauça guciatán approbatu eracusten ditugularic gure buruác laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, 5 Çauriétan, presoindegiétan,

tumultuoétan, trabaiuétan, veillatzétan, barurétan. 6 Puritatez, eçaguttez, spiritu patientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrysia gaberico charitatez, 7 Eguiazco hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. 8 Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. 9 Seduciçale beçala, eta alabaina eguiati: ez eçagunac beçala, eta alabaina eçagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gatzigtatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: 10 Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucién possediçale. 11 O Corinthianoác, gure ahoa irequia da çuetara, gure bihotza largatua da. 12 Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. 13 Bada neure haourrey anço recompensa beraz minço natzaiçue: larga çaitetztez çuec-ere. 14 Etzaitetzela infidelequin vztár: ecen cer participacione du iustitiác iniustitiarequin? eta cer communicatione arguiac ilhumbearequin. 15 Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidellarequin? 16 Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. 17 Harren, ilki çaitetztez hayén artetic, eta separa çaitetztez, dio launac: eta gauça cithalic hunqui ezteçaçuela, eta nic recebituren çaituztet. 18 Eta içanen natzaiçue çuey Aita, eta çuec içanen çaitzquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gucitacoac.

7 Beraz, ene maiteác, promessac ditugunaz gueroz, haraguiaren eta spirituaren satsutassun orotaric chahu ditzagun gure buruác: acabatzen dugularic sanctificationea, laincoaren beldurrequin. 2 Recebi gaitzæue gu: nehor eztugu iniuriatu, nehor eztugu corruptitu, nehor eztugu pillatu. 3 Eznaiz çuen condemnationetan minço: ecen lehen erran dut gure bihotzetan çaretela, elkarrequin hiltzeco eta elkarrequin vicitzeco. 4 Minçatzeco libertate handia dut çuec baitan: çueçaz gloriatzeco materia handia dut: consolacionez complitu naiz, bozcarioz hambat eta guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucian. 5 Ecen Macedoniara ethorri eta, eztu vkan gure haraguiac paussuric batre, baina gucietan affligitu içan gara: campotic bataillác, barnetic icidurác. 6 Baina abatituac consolaten dituen laincoac consolatu vkan gaitu Titeren ethortez. 7 Eta ez solament haren ethortez, baina hura çueçaz consolatu içan den consolacioneaz-ere, contatzen ceraucunean çuen desir handia, çuen nigarra, çuen eneganaco affectione handia, hala non alegueratuago içan bainaz. 8 Ecen baldin tristetu baçaituztet-ere epistolaz,

eztut vrriqui, vrriquitu ičan baçaitadan-ere, ecen badacussat epistola harc, demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztela. **9** Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu ičan çareten, baina ceren tristetu ičan çareten penitentiatara: ecen tristetu ičan çarete laincoaren araura, hala non deusetan ezpaizaiçue calteric eguin ičan gure aldetic. **10** Ecen laincoaren araezco tristitiác, penitentia obratzen du, vrriquimendu gaberico saluamendutara: baina munduco tristitiác herioa obratzen du. **11** Ecen horrá, laincoaren araez tristetu içate horrec berac, cein artha handia çuetan obratu vkan du: aitzitiic cer satisfacionea, aitzitic indignationea, aitzitic beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, aitzitic mendequioa? gauça gucietan eracutsi ičan çarete nola chahu çareten eguiteco hunetan. **12** Bada baldin scribatu badrauçuet-ere, eztrauçuet scribatu iniuria eguin vkan duenaren causaz, ezeta iniuriatu ičan denaren causaz, baina çuec baithan manifesta ledinçát guc çueçaz dugun arthá laincoaren aitzinean. **13** Causa hunegatic consolatu ičan gara çuen consolatu ičanaz: baina haguitzez alegueratuago ičan gara Titeren alegrançáz, ceren recreatu ičan baita haren spiritua çueçaz gucióz. **14** Eta baldin cerbaitetan çueçaz hura baithan gloriatu ičan banaiz, eztut ahalqueric receiptu: baina nola gauça guciac eguiaz erran bairtrauzquiçuegu, hala gure gloriatzea-ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá eriden ičan da. **15** Eta haren affectione handiago da çuetara, orhoitzen denean çuen gucion obedienciáz, eta nola hura receiptu vkan duçuen beldurrequin eta ikararequin **16** Aleguera naiz bada ceren guça gucietan çueçaz assegura ahal bainaite.

8 laquin eraciten drauçuegu bada, anayeác, Macedoniaco Elicey eman ičan çayen laincoaren gratiá: **2** Nola afflictionezco phorogança handitan hayén alegranciázco abundantiá, eta hayén paubrecia beherá abundant ičan den hayén prompt içatearen abrastassunetan: **3** Ecen testificatzen dut, ahalaren araez, eta ahalaz garaitic, gogatsu ičan diradela: **4** Othoitz handirequin othoitz eguiten ceraucutela, sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta communicationea, recebi gueneçan. **5** Eta eztute sperança guenduen beçala eguin, baina bere buruác eman drautzate lehenic launari, eta guero guri, laincoaren vorondatez. **6** Tite exhorta gueneçançát, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere leçan çuec baithan gratia haur-ere. **7** Bada gauça gucietan abundos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta eçaguttez, eta diligentia oroz, eta çuen gureganaco charitatez, eguiçue gratia hunetan-ere abundos çareten. **8** Eztut manamenduz erraiten, baina bercén diligentiaz çuen

charitateco leyltatearen-ere phorogatzegatic. **9** Ecen eçagutzen duçue Iesus Christ gure launaren gratiá, nola çuengatic paubre eguin ičan den abrats celaric: haren paubreciáz çuec abrats cindeiztençát. **10** Eta gauça hunetan conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco da, chazdanic hassi ičan cinetenón, éz solament eguiten, baina nahi vkaiten-ere. **11** Orain bada eguite bera-ere acaba eçaçue, nolaco ičan baita nahiaren gogo presta, halaco biz acabatzea-ere vkanaren araez. **12** Ecen baldin aitzinetic bada gogo prest içatea, nehor duenaren araez gogaraco da, eta ez eztuenaren araez. **13** Ecen ezta haur bercéc solagemendu dutençát, eta çuec aurizqui çaitetztençát, baina egoalqui dembora hunetan çuen abundantiác suppli beça hayén peitutassuna. **14** Hayén abundantiác-ere çuen peitutassuna suppli deçançát, egoaltassun eguin dadinçát. **15** Scribatua den beçala, Anhitz bildu çuenac, eztu deus vkan soberaturic: eta guti çuenac, eztu vkan gutiegui. **17** Ceren ene exhortationea gogaraco ičan baitzayó, eta affectionatuago içanez bere buruz çuetara ethorri ičan baita. **18** Eta igorri vkan-dugu harequin batean anayea, ceinen laudorioa baita Euangelioan Eliça gucietan: **19** (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere ičan da Elicéz gure bidageco lagun, guçaz administratzen den gratia hunequin laun beraren gloriatan eta çuen gogo prestaren cerbitzutan) **20** lh'es eguiten draucagula huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzen den abundancia hunetan: **21** Eta procuratzen dugula on dena, ez launaren aitzinean solament, baina guionén aitzinean-ere. **22** Eta igorri dugu hequin gure anayea, cein experimentatu baitugu anhitzetan anhitz gauçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago çuetan dudan confidança handiagatic. **23** Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutaçale: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. **24** Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançá eracutsaçué hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aiutáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. **2** Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloac anhitz persona incitatu vkan du. **3** Igorri vkan ditut bada anaye hauc, gure çueçazco gloriatzea alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençát: **4** Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden baçaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterrardançát çuéc) çueçaz gloriatu gareneco seguridada hunetan. **5** Bada necessario estimatu vkan

dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hura prest dençat liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. 6 Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. 7 Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristitiarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. 8 Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietan bethiere sufficientia gucia duçuelaric, obra on orotara abundos çaretencat: 9 Scribatua den beçala, Distribuitu eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago secularcotz. (aiōn g165) 10 Bada hacia ereilleari fornitzen draucanac, ogui-ere iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacia, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: 11 Gauça gucietan abrasturic abundos çaretencat simplicitate orotara, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquión laincoari. 12 Ecen oblatione hunen administracioneac eztu sainduén necessitatea supplitzen solament, baina abundatzen-ere badu anhitzec laincoari esquerrac drauzquioten becembatean: 13 (Aiuta hunen phorogança hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetaco suiectionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietaraco communicatione promptoaren gainean) 14 Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren gratia çuetan abundatzen denagatic. 15 Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauçuet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurorrec Paulec, presentian çuen artean chipi, baina absentian çuetara hardit naicenac. 2 Othoitz eguiten drauçuet bada present niçatequeenean eznaicén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzen baitut hardit içatera haraguiaren araura ebiltzen baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. 3 Ecen haraguiaren ebiltzen garelaric, ez gara haraguiaren araura bataillatzen: 4 (Ecen gure guerlaco harmadurác eztrade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) 5 Deseguiten ditugularic conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra altchatzen den goratassun gucia: eta eramaiten dugularic captiuo beçala adimendu gucia Christen obedientiara: 6 Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. 7 Beguién aitzinean dituçuen gaucetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldiz pensa beça bere baithan, ecen hura Christena den beçala, halaber gu-ere

Christenac gabela. 8 Ecen baldin are guehiago cerbait gloriatu nahi banaiz gure puissançáz, cein launac eman baitraucu çuen edificationetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalqueturen: 9 Irudi eztudancat epistolaz icitu nahi çaituztedala. 10 Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentia flaccu, eta hitza gaichto. 11 Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentian, halaco içanen gabela presentian-ere eguinez. 12 Ecen ezgara venturatzen gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruác laudatzen dituzten batzuequin: baina eztute aditzen hec bere buruác bere buruèquin neurtzen dituztela, eta bere buruác bere buruèquin comparatzen dituztela. 13 Baina gu ezgara gloriaturen gure neurrico eztrade gaucéz: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren arauetz, gloriaturen gara çuetarano-ere heldu içan gabela. 14 Ecen çuetarano heldu içan ezipaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çuetarano-ere heldu içan gara Christen Euangelioan: 15 Ez gure neurrico etzén gauçaz gloriatzen guinadelaric, erran nahi dut, bercceren trabaiulletan: baina sperança dugularic ecen çuen fedea handi dadinean, gu-ere frangoqui handituren gabela assignatu içan çaicun neurrian. 16 Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria bercceri assignatu içan çayón neurrian, erran nahi dut, gauça ia preparatuetan. 17 Baina gloriatzen dena launean gloria bedi. 18 Ecen berac bere buruá preçatzen duena ezta approbatua, baina launac preçatzen duena.

11 Ainençaque supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaque. 2 Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosgoaz: ecen preparatu cerazquiotet senhar bati (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedancat: 3 Baina beldur naiz nolazpait, nola sugueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciáz, hala çuen pensamenduac-ere corrumpi ezitecen Christen den simplicitetic. 4 Ecen baldin norbeit ethor baledi guc predicatu eztagun berce Iesusbat predica lieçaçuenic, edo baldin berce spiritubat recebitzen bacinduté recebitu eztaçuenic, edo berce Euangelioat recebitu eztaçuenic, hura vngui paira cineçaquete. 5 Ecen badaritzat eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago içan. 6 Eta baldin idiot banaiz-ere minçoan, ez ordea eçagutzean: aitzitic guciáz gauça gucietan manifestatu içan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neure buruären behertzean, çuec altha cindeitzençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangelioa predicatu baitrauçuet? 8 Berce Eliçác billuci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cinçatedancat. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean

eznaiz nagui ičan eguitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena suplitu vkan dute Macedoniaric ethorri ičan ciraden anayéc, eta beguiratu ičan naiz eta beguiraturen deusetan-ere çuen carga içatetic. 10 Christen eguiá da nitan, ecen gloriatze haur ezteza boçaturen enetzat Achaiaco regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on ezartzuedan? laincoac badaqui. 12 Baina eguiten dudana eguinen-ere badut: occasione bilha dabiltzaney occasionea trenca diecedançát: gloriatzen diraden gauçán gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutara transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera -ere transformatzen da arguico Ainguerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiataco ministretara transformatzen badirade: ceinén fina hayen obrén araura içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc ezteçan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaçue, ni-ere appurbat gloria nadinçát. 17 Erraiten dudana, ezta launaren araez erraiten, baina erhogoaz beçala, gloriatzeco segurança hunetan. 18 Haragiaren araez anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic suffritzen dituçue erhoac, çuhur çaretelatic. 20 Ecen suffritzen duçue baldin nehorc suiectionetan eçarten baçaituztez, baldin nehorc iresten baçaituztez, baldin nehorc çuena edequiten badrauçue, baldin nehorc gaineancen bada, baldin nehorc beguithartean ioiten baçaituztez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe ičan baguinade beçala, aitzitic certan-ere nehore hardit baina (erhoqui minço naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minço naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldiz. 24 luduetaric recebitu vkan dut borz aldiz berrogeuirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu ičan naiz, behin lapidatu ičan naiz: hiruretan naufragio eguin vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean ičan naiz. 26 Bidetan anhitz aldiz, fluuióén periletan, gaichtaguinén periletan, neure nationecoetic periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsassoan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Traballutan eta nequetan, veillatzetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campotico gauçac daudela bada egun oroz assetiatzen nauenic, cein baita, Eliça guciéz dudana arthá, 29 Nor affligitzen da, eta ni eznaicén affligitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznaicén erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gauçéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita lesus Christ gure launaren Aita seculacotz benedicatua,

badaqui ecen eztiadala gueçurric. (aiōn g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, eçarri vkan çuen goaita Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Baina leiho batetatic sasquian erautsi ičan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethorriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut guiçon-bat Christ launear hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurgarren cerurano harrapatu ičan denic. 3 Eta badaquit, halaco guiçona (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecen harrapatu ičan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco guiçonaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure infirmitatetan baicen. 6 Ecen baldin gloriatu nahi banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguia erranen dut: baina iragaiten naiz, nehore niçaz estima ezteçan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago. 7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchequi eznençinçát, eman ičan çait escardabat haragiaren, eta Satanen aingueruá ene buffetatzeco, altchequi eznençinçát. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari othoitz eguin draucat hura eneganic parti ledinçát. 9 Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiáz ecen ene puissançá infirmitatean acabatzen duc. Beraz guciç gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, Christen puissançá nitan habita dadinçát. 10 Halacotz dut atseguin hartzen infirmitatetan, iniurietan, necessitatetan, persecutionetan, Christengatic hersturetan: ecen noiz bainaiz impotent, orduan naiz botheretsu. 11 Erho ičan naiz neure gloriatzean: çuec bortchatu nauçue: ecen ni behar nincén çueçaz laudatu, ikussiric ecen eznaicela deusetan Apostolu excellentac baino mendreago ičan, deus ezpanaiz-ere. 12 Segur ene Apostolutassunaren seignaleac complitu ičan dirade çuetan patientia gucierequin eta signorequin eta miraculerequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan berce Eliçac baino mendreago ičan çarete? ni neuror çuen caltetan nagui ičan eznaicena baicen? bidegabe haur barka ieçadaçue. 14 Huná, herenci prest naiz çuetara ethortera: eta eznaiz çuen caltetan nagui içanen: ecen eznaibila çuen diraden gauçén ondoan, baina ceurón ondoan: ecen haourréç ezteza aitendaco thesaurizatu behar, baina aitéç haourrendaco. 15 Eta niçaz den becembatean guciç gogotic despendaturen dut eta despendaturen naiz çuen arimacgatic: çuec hambat eta guehiago maite çaituztedalatic, gutiago onhetsia banaiz-ere. 16 Baina biz, nic eztaiztedan cargatu

vkan: ordea sotil içanez, fineciaz hartu vkan çaituztet. 17 Çuetara igorri vkan ditudanetatic batez-ere pillatu vkan çaituztet? 18 Othoitz eguin draucat Titeri, eta harequin igorri vkan dut anayebat: ala pillatu vkan çaituztez Titec? ezgara Spiritu batez ebili ican? ezgara hatz ber-batez ebili içan? 19 Berriz vste duçue ecen gure buruâc excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minço gara: baina gauça hauc gucioc, gucizco maiteâc, çuen edificacioneagatic. 20 Ecen beldur dut guertha eztaadin, ethor nadinean, nahi etzintuqueiztedan beçalaco eriden etzaitzatedan, eta ni eriden eznadin çueçaz nahi eztuçuen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiâc, asserretassunac, liscarrac, gaizquierraiteac, chuchurlâc, vrguluac, seditioneac: 21 Eta berriz nathorreanean abacha ezneçan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu eguin duten anhitzez, eta emendatu eztiradenéz cithalqueriataric, paillardicataric eta eguin vkan duten insolentiatric.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia Biga edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen da hitz gucia. 2 Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz aitzinetic diot, present baninz beçala, eta absent naicelatic orain scribatzen drauet lehen bekatu eguin duteney, eta goitico guciy, ecen berriz banathor eztudala nehor guppida vkanen. 3 Christ nitan minço denaren experiariaren ondoan çabiltzatenaz gueroz, cein ezpaita infirmo çuetara, baina da botheretsu çuetan. 4 Ecen crucificatu içan bada-ere infirmitatez, alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gure infirmo gara harequin, baina vici gara harequin laincoaren verthutez çuec baithara. 5 Çuen buruâc experimentaitzaçue eya fedean çaretenez, çuen buruâc phorogaitzaçue: ala eztiçuçue çuen buruâc eçagutzen, ecen Iesus Christ çuetan dela? baldin reprobo ezpaçarete. 6 Baina sperança dut eçagutüren duçuela ecen gu ezgarela reprobo. 7 Eta othoitz eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric eguin ezteçaçuen: ez gu approbatu eriden gaitecençât, baina çuec vngui daguiçuençât, eta gu reprobo beçala garençât. 8 Ecen deus ecin daidiquegu eguiaren contra, baina eguiaren alde. 9 Ecen alegueratzen gara gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten: eta haur-ere desiratzen dugu, diot, çuen perfectionea. 10 Halacotz gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançât, launac edificacionetacotz eta ez destructionetacotz eman drautan botherearen araura. 11 Gaineracoaz, anayeâc, aleguera çaitetztez, auança çaitetztez perfect içatera, consola çaitetztez, çareten consentimendu batetaco, çareten vici baquean, eta charitatezco eta baquezco laincoa içanen da çuequin. 12

Elkar saluta eçaçue pot saindu batez. 13 Salututzen çaituztez saindu guciéc. 14 Iesus Christ launaren gratiâ, eta laincoaren charitatea, eta Spiritu sainduaren communicationea dela çuequin gucioquin. Amen.

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guiçonéz ezeta guiçonon partez, baina Iesus Christen eta lainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye guciéc, Galatiaco Elicey: **3** Gratia dela çuequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **4** Ceinec bere buruá eman vkan baitu gure bekatuacgatic, idoqui guençançát secula gaichto hunetaric, gure lainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aiõn g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiõn g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan cenduztena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre eztelaric: baina batzuc trublatzen çaituztéz, eta nahi duté erauci Christen Euangelioa: **8** Baina baldin gucere, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzen badrauçue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orain-ere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzen badrauçue recebitu duçuenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guiçonéz predicatzen dut ala laincoaz? ala guiçonén gogara eguin nahiz nabila? Segur baldin oraino guiçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezniñçande. **11** laquin eraciten drauçuet bada, anayeác, niçaz predicatu içan den Euangelioa, ez tela guiçonaren araura. **12** Ecen ez tuta hura guiçonaganic recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudan Iudaismoan, nola terriblequi laincoaren Eliçá persecutatzen eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzen nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aitén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina laincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sabeleandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançát Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguiarequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalem-era itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Gueroztic hirur vrtheren buruán itzul nendin Ierusalem-era Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikus lacques launaren anayea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquicedan gaucetan, huná, badiotsuet launaren aitzinean, ecen ez tiodala gueçurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguithartez eçagun gabea Iudeaco Eliça Christean ciradenez: **23** Baina solament ençun vkan çuten erraiten

cela, Gu berce orduz persecutatzen guentuenac, orain predicatzen du berce orduz deseguiten çuen fedea. **24** Eta glorificatzen çuten laincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruán, berriz igan nendin Ierusalem-era Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta igan nendin reuelationez, eta hæy communica niecén Gentilén artean predicatzen dudan Euangelioa, baina particularqui estimatan diradenez, neholere alfer laster aznaguian edo eguin eznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin bortcha circonciditu içatera. **4** Anaye falsu Eliçán bere buruz nahastecatueñ causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espia içatera, gu suiectionetara erekar guençatençát. **5** Eta suiectionez ezquitzaizte susmettitu momentbat-ere, Euangelioico eguiác çuetan iraua leçançát. **6** Eta ez tuta deus ikassi cerbait diradela irudi dutenetaric (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquitzen: ecen laincoac ez tuta guiçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradenez eztraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Baina contrariora, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangelioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncisionecoa Pierrisi beçala: **8** (Ecen Pierris baitan obratu vkan duenac Circoncisioneco Apostolutassunera, obratu vkan du ni baitan-ere Gentiletara.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, lacquesec eta Cephasec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéc) lagunçazco escuinac eman drauzquigute niri eta Barnabasi: gu Gentiletarát guendoacencçát eta hec Circoncisionecoëtarat: **10** Solament auisatu gaituzte paubrész orhoit guentecen: eta haren beraren eguitera arthatsu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçon hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén lacquesganic batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten çuen: baina ethorri içan ciradenean, retina eta separa cedin hetaric Circoncisionecoén beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iudeec-ere: hala non Barnabase-ere erekarri içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzabiltzala oin chuchenez, Euangelioico eguiaren araura, erran nieçon Pierrisi gucien aitzinean, Baldin hi Iudu aicelaric Gentil anço vici bahaiz, eta ez Iudu anço, cergatic Gentilac bortchatzen dituc iudaizatza? **15** Gu baicara naturaz Iudu, eta ez Gentiletaric bekatore. **16** Daquigularic ecen ez tela guiçona iustificatzen Legueco obrész, baina Iesus Christen fedez: guc-ere Iesus Christ baitan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençát Christen fedez, eta ez Legueco obrész: ceren haraguiric batre ezpaita

iustificaturen Legueco obréz, 17 Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz bekatuaren ministre da? Guertha ezadila. 18 Ecen baldin deseguin ditudan gauçac harçara edificatzen baditut, transgressor neure buruâ eguiten dut. 19 Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, laincoari vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan naiz. 20 Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina vici da nitan Christ eta orain haraguiari vici naicen vicitzeaz laincoaren Semearen fedez vici naiz, ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu bere buruâ enegatic. 21 Eztut abolitzen laincoaren gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bada, beraz Christ mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroác, norc encantatu çaituztéz eguia obedi ezteçauçen? ceiney beguién aitzinean lehenetic representatu içan baitzaiçue Iesus Christ, çuen artean crucificatua? 2 Haur solament iaquin nahi dut çuetaric, Legueco obréz Spiritu saindua recebitu vkan duçue, ala fedearen predicationeaz? 3 Hain çoro çarete, Spirituaz hassiric, orain haraguiaz acaba deçauçen? 4 Alfer hambat suffritu vkan duçue? baldin alfer-ere bada. 5 Bada, Spiritua çuey fornitzen drauçuenac, eta verthuteac çuetan obratzen dituenac, Legueco obréz eguiten du, ala fedearen predicationeaz? 8 Eta Scripturác aitzinetic ikussiric ecen fedez laincoac iustificatzen dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan Gende guciac. 9 Bada, fedezcoac benedicatzen dirade Abraham fidelarequin. 10 Ecen norere Legueco obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade: ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita egonen Legueco liburân scribatuac diraden gauça gucietan, hec eguin ditzançát. 11 Eta Legueaz nehör ezteia iustificatzen laincoa baithan, gauça clara da: ecen iustoa fedez vicico da. 12 Eta Leguea ezta fedetic: baina gauça hec eguinen dituen guçona, vicico da hetan. 13 Baina Christec redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera guregatic maledictione eguin içanic: (ecen scribatua da, Maradicatua da çurean vrkatua den gucia) 14 Abrahamen benedictionea Gentiletara hel ledinçát Iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi deçagunçát. 15 Anayeác, guionén ançora minço naiz, Appointamendubat guçon-batena badere, autoritatez confirmatua bada, nehör ezte hausten ez emendatzen. 16 Abrahami bada promessac erran içan çaiçquio, eta haren haciari. Eztu erraiten, Eta haciey, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, Eta hire haciari, cein baita Christ. 17 Haur bada diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz

confirmatu içan den aliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar vrtheren buruân ethorri içan den Legueac ezteia hausten, promessa aboli deçançát. 18 Ecen baldin heretagea Leguetic bada, ez ia promessetic: baina Abrahami promessetic eman vkan drauca laincoac. 19 Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz eratchequi içan da, ethor leiteno haci hura ceini promessa eguin içan baitzayó, eta Leguea ordenatu içan da Aingueruéz, Ararteco baten escuz. 20 Eta Arartecoa ezta batena: baina laincoa bat da. 21 Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha ezadila. Ecen eman içan baliz Leguea ceinec viuifica ahal leçan, segur Leguetic liçate iustitiá. 22 Baina ertsi vkan du Scripturác gucia bekatuaren azpian, promessa Iesus Christen fedez eman lequiençát sinhesten duteney. 23 Bada fedea ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian beguiratzen guinen ertsiac ruelatzeço cen federa heltzeço. 24 Bada, Leguea gure pedagogo içan da Christgana, fedez iustifica guentecençát. 25 Baina fedea ethorric gueroztic, ezgara guehiagoric pedagogoren azpian. 26 Ecen guciác laincoaren haour çarete Iesus Christ baithango fedez. 27 Ecen batheyatu içan çareten guciéc Christ iaunci vkan duçue. 28 Ezta luduric ez Grecquic, ezta sclaboric ez libreric, ezta arric ez emerit: ecen çuec gucioc bat çarete Iesus Christean. 29 Eta baldin çuec Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete, eta promessaren arauéz heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno, ezta different deusetan cerbitzariagatic, gauça gucien iabe badere: 2 Baina tutorén eta curatorén azpico da aitáz ordenatu içan çayón demborarano 3 Hala gu-ere haourrac guinean munduco elementén azpiratuac guinén suiectionetan: 4 Baina ethorri içan denean demboraren complimendua, igorri vkan du laincoac bere Semea emaztetic eguina, eta Leguearen azpico eguina: 5 Leguearen azpico ciradenac redemi litzançát, haourrén adoptionea recebi gueneçançát. 6 Eta ceren haour baitzarete, igorri vkan du laincoac çuen bihotzetara bere Semearen Spiritua, oihuz dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. 7 Bada guehiagoric ezaiz sclabo, baina semé: eta baldin seme bahaiz, laincoaren heredero-ere Christez. 8 Baina laincoa eçagutzen etzendutenean cerbitzatzen centuzten naturaz iainco eztiradenac. 9 Baina orain laincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic laincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baitituçue? 10 Egunac beguiratzen dituçue eta hilebetheac, eta demborác eta vrtheac. 11 Beldurra dut çueçaz, alfer traillaçu naicén çuec baithan. 12

Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeác, othoitz eguiten drauquet: ni deusetan eznauçue iniuriatu vkan. 13 Eta badaquiçue nola haraguiaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauçuedan lehen. 14 Eta niçaz ene haraguiaren eguiten cen experientiá eztuçue menospreciatu ez arbiuatu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauçue, bayeta Iesus Christ beçala. 15 Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificatzen drauquet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrazquedetela. 16 Etsay eguin natzaiçue eguia erraiten drauçuedanean? 17 Çueçaz ielossi dirade, ez onetacotz baina aitzitic idoqui nahi çaituztéz berac desira ditzauçençát. 18 Baina on da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. 19 Neure haourtoác, ceinéz berriz ertzeco penatan bainaiz, Christ forma daiteno çuetan. 20 Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiatu neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. 21 Erradaçue Leguearen azpico içan nahi çaretenéc, Leguea eztuçue ençuten? 22 Ecen scribatua da Abrahamec bi seme vkan cituela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. 23 Baina nescatoaganicoa haraguiaren araeuz iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. 24 Gauça hauc comparationez erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi alliançac, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: 25 (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemeko oraingoari ihardesten draucanic) eta bere haourrequin cerbitzutana dena: 26 Baina Ierusalemeko gorá, libre da, cein baita gure gución ama. 27 Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezaiçená: dendadi eta heyagora eguin ertzeco penan ezaiçená: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. 28 Gu bada, anayeác, Isaac beçala promessezco haour gara. 29 Baina nola orduan haraguiaren araeuz sorthuac persecutatzen baitzuen Spirituaren araeuz sorthua, hala orain-ere. 30 Baina cer dio Scripturac? Egotzquic campora nescatoa eta haren semea: ecen eztic heretaturen nescatoaren semeac librearen semearequin. 31 Bada, anayeác, ezgara nescatoaren haour baina librearen.

5 Beraz Christec libre eguin gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriz etzaitzela eduqui suiectionezco vtzarriaz. 2 Huná, nic Paulec erraiten drauquet ecen baldin circoncidí baçaitzetez Christ etzaiçuela deus probetchaturen. 3 Eta testificatzen draucat berriz circonciditzen den guiçon guciari, ecen hura Legue guciaren beguiratzera çordun dela. 4 Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. 5 Ecen gu fedetic den Spirituaz iustitiazco sperançaren beguira gaude: 6 Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deus balio,

ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen fedec. 7 Vngui laster eguiten cenduten, norc empatchatu çaituztéz, eguia obedi etzeneçaten? 8 Persuasione hori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. 9 Altchagarri appurbatec orhe gucia mincen du 10 Ni seguratzten naiz çueçaz gure launean, ecen eztuçuela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublazten çaituztenac, ekarriren du condemnationea, norece baita hura. 11 Bada niçaz den becembatean, anayeác, baldin are circoncisionea predicatzen badut, cergatic are persecutatzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. 12 Ailitez trenca çuec trublazten çaituztenac. 13 Ecen, anayeác, çuec libertatera deithu içan çaréte: solament beguirauçue, libertatea eztén haraguiari occasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaçue. 14 Ecen Legue gucia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 15 Baldineta elkar aussiquiten eta iresten baduçue: beguirauçue bata berceaz consumi etzaitzeten. 16 Eta haur erraiten drauquet, Spirituaren araua ebil çaitzetez: eta haraguiaren guthiciac ezitzaçuela compli. 17 Ecen haraguiac guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiaren contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi dituçuen gauça guciac ezpaituçue eguiten. 18 Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. 19 Bada, çogueriac dirade haraguiaren obrác, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentía, 20 Idolatriá, poçoinquericá, etsaigoác, bekaizteriac, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiác, 21 Inuidiac, guiça-erhaitecác, hordiquericá, gormandicác, eta hauc irudiac, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquicuet, lehen-ere erran dudana beçala: ecen halaco gauçac eguiten dituztenéc laincoaren resumá heretaturen eztutela. 22 Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegrançá, baquea, spiritu patienta, benignitatea, ontassuna, fedea, emetassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenéc haraguiac crucificatu duté affectionéquin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituz, Spirituz eбилere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthicioso eguin, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanez.

6 Anayeác, baldineta erori içan bada guiçon-bat cembeit faltatan, çuec spiritual çaretenoc goiti eçaçue haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruá, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkarren cargác egar itzaçue: eta halaz compli eçaçue Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitec vste badu cerbait dela, deus eztelaric, harc bere fantasiaz bere buruá enganatzen du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan

gloria vkanen du, eta ez berceic baithan. 5 Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. 6 Bada communica bieçó hitzean iracasten denac, bere iracastleari, on guciataric. 7 Etzaitzela engana: laincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baitu guiçonac, hura bilduren-ere du. 8 Ecen bere haraguiaren ereiten duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren ereiten duenac, Spiritutic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) 9 Bada vnguiguitez ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinen bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitez. 10 Bada dembora duguno, daguegun vngui guciey, baina principalqui fedeco domesticoe. 11 Badacussaçue cein letra lucez scribatu drauçuedan neure escuz. 12 Nor-ere nahi baitirade apparent eracutsi haraguian, hec bortchatzen çaituztez circonciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatençát. 13 Ecen circonciditzen diradenéc berec-ere eztute Leguea beguiratzen: baina nahi duté çuec circoncidi çaitetzen, çuen haraguian gloria ditecencát. 14 Baina niri guertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. 15 Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac 16 Eta nor-ere regla hunen araura ebilten baitirade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta laincoaren Israelen gainean. 17 Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác daczazquet neure gorputzean. 18 Anayeác, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac Iesus Christ launean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benediçoin spiritual gucian, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu hartan mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irreprensibile haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençançat Iesus Christez, bere vorondatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiazco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco eguin baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, cein baita bekatuén barkamendua haren gratiazco abastassunaren araura: **8** Ceinetaric gaindi eraguin baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gucitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzuen bere baithan: **10** Demborén complimenduaren dispensationean gucién elkargana biltzera Christean, hambat ceruètan diradenén nola lurreean, hura bera baithan: **11** Ceinetan eguin-ere baicara haren heretage, predestinatu içanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciac eguiten baititu bere vorondateco conseilluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetaric Christ baithan sperança vkan dugunoc. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baituçue eguiazco hitza ençun vkanic, cein baita, çuen saluamendutaco Euangelioa: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, ciguilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errésa, haren possessione conquestuaren redemptionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic Iesus launean duçuen fedea, eta saindu gucietaraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çuengatic gratién rendatzetic, mentione çueçaz eguiten dudala neure othoizetan. **17** Iesus Christ gure launaren laincoac, Aita gloriázcoac diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Çuen adimenduco beguiac illuminaturic: daquiçuençat ceric den haren vocationearen sperança, eta ceric den haren heretageco gloriaren abastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren botherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bothere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ baithan, hura hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principaltassun, eta pissança, eta verthute, eta dominatione ororen garayan,

eta ez solament secula hunetan baina ethortecoan-ere aippatzen den icen ororen garayan. (aiōn g165) **22** Eta gauça guciac haren oinén azpico suiet eguin vkan ditu, eta bera eçarri vkan du gauça ororen garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciac gucietan complitzen dituenaren complimendu.

2 Eta çuec viuificatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatuetan: **2** Ceinétan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bothereco princearen araura, cein baita desobedientiazco haourretan orain obratzen duen spiritua: (aiōn g165) **3** Ceinén artean guc guciac-ere noizpait conuersatu vkan baitugu gure haraguiaren guthicietan eguiten guentuela, haraguiaren eta gure pensamenduén desirac: eta naturaz hiraren haour guinén berceac-ere beçala. **4** Baina lainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatuz hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuificatu vkan gaitu, ceinen gratiaz saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitatu vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan Iesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculetan bere gratiaren abastassun abundanta bere gureganaco benignitateaz Iesus Christean. (aiōn g165) **8** Ecen gratiaz saluatu içan çarete fedeaeren moienez: eta hori ez çuetaric: laincoaren dohaina da: **9** Ezobréz, nehor gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara Iesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu laincoac hetan ebil guentecençat. **11** Halacotz, orhoit çaitetzte nola çuec noizpait Gentilac haraguiari, Preputio deitzen baitzineten, haraguiari Circoncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora hartan Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliancetaric estranger, sperançaric etzindutelaric, eta lainco gabe munduan cinetelaric: **13** Baina orain Iesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hura da gure baquea, biac bat eguin dituen, eta bién arteco paretaren cerrailua hautsi duena: **15** Bere haraguiac abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan guiçon berribat eguin leçançat, baquea eguiten luela. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, laincoari crutzeaz, hartan etsaigoá deseguinic. **17** Eta ethorric euangelizatu vkan drauçue baquea, çuey vrrungoey, eta hæy hurbilecoey. **18** Ecen harçaz dugu biéc Spiritu batetan sartze Aitagana. **19** Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina sainduén burgesquide, eta laincoaren domestic: **20** Apostoluén eta Prophetén fundament gainean edificatuac,

ceinen har cantoin principala baita Iesus Christ bera: 21 Ceinetan edificio gucia elkari eratchequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: 22 Ceinetan çuecere elkarrequin edificatzen baitzarete laincoaren tabernacle çaretençât, Spirituaz.

3 Causa hunegatic ni Paul Iesus Christen presoner naiz çuengatic, baitzarete Gentil. 2 Baldin behinçat ençun vkan baduçue çuec baithara eman içan çaitadan laincoaren gratiaren dispensationea. 3 Nola laincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: 4 Haren iracurtzetic eçagut ahal deçaqueçue ceric den ene eçagutzea Christen mysterioan.) 5 Cein ezpaita eçagutu içan guiçonén seméz iragan generationetan, orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta Propheta sainduey Spirituaz: 6 Ecen Gentilac diradela herederouquide eta gorputz batetaco bereco eta haren promessean participant Christean Euangelioaz. 7 Ceinen ministre eguin içan bainaiz laincoaren gratiaren dohainaren arauetz, cein eman içan baitzait haren botherearen operationearen arauetz. 8 Niri bada saindu gucietaco chipienari eman içan çait gratia haur, Gentilén artean Christen abrastassun comprehendi ecin daitenaren euangelizatzeo, 9 Eta guciy manifestatzeo ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren comunionea, ceinec gauça guciac creatu baithitu Iesus Christez: (aiõn g165) 10 Orain maniferta daquiençat Eliçáz ceruètaco principaltassuney eta botherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: 11 Iesus Christ gure launean eguin vkan duen ordenança eternalaren araura: (aiõn g165) 12 Ceinez baitugu libertate eta sartze confidançarequin, hura baithan dugun fedea. 13 Halacotz, nago requerimenduz etzaitzetzen enoya ene çuengatico afflictioneacgatic, cein baita çuen gloriá. 14 Causa hunegatic gurtzen ditut neure belhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagana, 15 Ceinaganic ahaidetassun gucia ceruètan eta lurrean deitzen baita, 16 Eman dieçaçuençât, bere gloriaren abrastassunaren arauetz, indarrez fortifica çaitzetzen haren Spirituaz barneco guiçonean: 17 Eta habita dadin Christ fedez çuen bihotzetan: 18 Charitatean erro eguinic eta fundaturic, comprehendi ahal deçaçuen saindu guciequin ceric den çabaltassuna eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna: 19 Eta eçagut deçaçuen Christen amorio eçagutze gucia iragaiten duena: compli çaitzetzençât laincoaren complimendu gucian. 20 Bada gutan obratzen duen bothereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantquiago

botheretsu denari, 21 Dela gloria Eliçán Iesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (aiõn g165)

4 Othoitz eguiten drauçuet bada nic, bainaiz presoner gure launean, ebil çaitzetzen deithu içan çareten vocationeari dagocan beçala, 2 Humilitate eta emetassun gucierequin, spiritu patient batequin, elkar supportatzen duçuelaric charitatez: 3 Arhatsu çaretelaric Spirituaren vnitatearen beguiratzera baquezco lotgarriaz. 4 Gorputzbat da eta Spiritubat, deithu-ere içan çareten beçala çuen vocationearen sperança batetara: 5 launbat, Fedebat, Baptismobat: 6 Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eta gucién artean, eta çuetan guciotan. 7 Baina gutaric batbederari gratia eman içan çayó Christen dohainaren neurriaren araura. 8 Halacotz dio, Goiti iganic captiuo eraman vkan du captiuitatea, eta eman drauzte dohainac guiçoney. 9 Eta igaitte hura cer da, lehen lurreco parte behera hautara iautsi-ere dela baicen? 10 Iautsi içan den hura bera da igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guciac bethe litançât. 11 Hanc bada eman ditu batzu, Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, Euangelista: eta berceac, Pastor eta Doctor içateco, 12 Sainduén elkarganatzeagatic, ministerioaren obracotzât, Christen gorputzaren edificationetan. 13 Guciac rencontra gaitetzqueno fedea, eta laincoaren Semearen eçagutzearen vnitatean, guiçon perfectotan, Christen adin perfecteco neurri: 14 Guehiagoric haour ezgarençât balençán ebiteco, eta doctrinataco haice oroz hara huna guiçonén enganioz, eta hayén finecia cautelosqui enganagarriccoz erabili içateco. 15 Baina eguiari garreitzalaric charitatearequin, gucietan handi gaitecen hartan, cein baita buruá, Christ: 16 Ceinetic gorputz guciac vngui iunctaturic, eta forniduraren iunctura guciéz elkarrequin iossiric, membroetic batbederaren neurrico indarraren araura harten baitu gorputzeo hacitze, bere buruären edificationetan charitatez. 17 Haur bada erraiten dut, eta launaz requeritzen çaituztet, guehiagoric etzaitzetzen ebil berce Gentilac dabilzan beçala berén adimenduco vanitatean, 18 Adimenduz ilhunduac diradelaric eta laincoaren vicizetic appartatuac, hetan berén bihotzeo gogortassunetic den ignorantiaren causaz: 19 Eta sendimendu gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan dituzté dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitu desordenaturequin. 20 Baina çuec eztuçue hala ikassi vkan Christ: 21 Baldin behinçât hura ençun vkan baduçue, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá Iesus baithan den beçala: 22 Ken deçaçuen leheneco conuersationeaz den becembetean guiçon çaharra, enganagarricco guthicién araura corrupitzen dena: 23

Eta arramberri çaitetzen çuen adimenduco spirituan: 24 Eta iaunz deçaçuen guiçon berria, cein laincoaren araura creatu ičan baita iustitiatan eta eguiazco saindutassunetan. 25 Halacotz, gueçurra kenduric, minça çaitetztez eguiaz batbedera cein çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. 26 Asserre çaitetztez, eta bekaturic eztaguiçuela: iguzquia ezstadila etzin çuen asserretassunaren gainean: 27 Eta lekuric eztemoçuela deabruari. 28 Ebaisten çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic trabailla bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra duenari emaiteco duençát. 29 Hitz corrupturic batre çuen ahotic ilki ezstadila, baina cembeit bada, edificacionearen vsançaco on datenic, ençuten duteney gratia eman diecençát. 30 Eta ezteçaçuela contrista laincoaren Spiritu saindua, ceinez ciguilatuac baitzarete redemptioneco egunecotzát. 31 Samindura eta colera, eta hira, eta oiho, eta gaitzerraite gucia çuetaric ken bedi, malitia gucirequin. 32 Baina çareten elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauçuen beçala.

5 Çareten bada laincoaren imitaçale haour maite anço: 2 Eta ebil çaitetzte charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruá guregatic oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrrinetan 3 Bada, paillardiça eta cithalqueria gucia, edo auaritiá aippa-ere ezstadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduy: 4 Edo gauça deshonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratiën rendatzeric. 5 Ecen badaquiçue haur, ecen ecein ere paillartec, edo cithalec, edo auaritisoc, cein baita idolatre, eztuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. 6 Nehorc etzaitzatela hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. 7 Etzaretela bada hequin parçonér. 8 Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitetzte: 9 (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitiá eta eguia gucitan) 10 Experimentatzen duçuelaric launari placent çayona cer den. 11 Eta ezteçaçuela communica ilhumbearen obra fructu gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaçue. 12 Ecen heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere deshonestate da. 13 Baina gauça guciac, camporatzen diradenean arguiaz, manifestatzen dirade: ecen gucia manifestatzen duena, arguia da. 14 Halacotz erraiten du, Iratzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi hiletaric, eta arguituren au Christec. 15 Gogoauçue bada nola çuhurqui ebil çaitetzqueten, ez erho anço, baina çuhur anço: 16 Recrubatzen duçuelaric demborá: ecen

egunac gaitz dirade. 17 Halacotz, etzaretela çuhurtzia gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. 18 Eta etzaitzela hordi mahatsarnoz, ceinetan dissolutione baita: baina bethe çaitetzte Spirituaz: 19 Minçatzen çaretela çuen artean psalmuz, laudoriz eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen drauçaçuela launari çuen bihotzean. 20 Gratiac-ere rendatzen drautzaçuela bethiere gauça guciéz, Iesus Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitari: 21 Elkarren suiet çaretelaric laincoaren beldurrequin. 22 Emazteác, çuen senharrén çareten suiet, launaren beçala: 23 Ecen senharra da emaztearen buru, Christ-ere Eliçaren buru den beçala, eta hura da gorputzaren saluadorea. 24 Bada, nola Eliçá baita Christen suiet, hala emazteac-ere diraden bere senharrén suiet gauça gucietan. 25 Senharrác, çuen emaztey on erizteçue, Christec-ere Eliçari on eritzi draucan beçala, eta bere buruá eman vkan baitu harengatic: 26 Hura sanctifica leçançát, purificaturic vrezco ikuttez hitzaz. 27 Hura beretaco Eliça glorioso eguin leçançát, macularic ez cimurduratic gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irrehensible. 28 Hala senharréc on eritzi behar drauece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruári on daritza. 29 Ecen nehorc egundano bere haraguiari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: 30 Ecen haren gorputzeco membro gara, haren haraguitic eta haren heçurretaric. 31 Halacotz, vtziren ditu guiçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haraguiat ičanen dirade. 32 Misterio haur handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. 33 Hunegatic, çuec-ere eguiçue çuen aldetic batbederac hala on daritzón bere emazteari nola bere buruári: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haur gauça iustoa da. 2 Ohoraitzac eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua promessequin) 3 Vngui hel daquiançát eta vicitze lucetaco aicençát lurraren gainean. 4 Eta çuec aitéc ezitzaçuela prouoca despitetara çuen haourrac, baina haz itzaçue instructionetan eta launazco remonstrationetan. 5 Cerbitzariác, obeditzáçue haraguiaren arauetz çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzeco simplicitaterequin, Christ beçala. 6 Ez beguicotzat cerbitzatzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçuelaric laincoaren vorondatea gogotic. 7 Affectione onequin cerbitzatzen duçuelaric launa, eta ez guiçonac: 8 Daquicuelaric haur, ecen batbederac

cerere vngui eguin baituque, hura recebituren duqueela, ala den sclaboc ala librec. 9 Eta çuec nabussiéc, hura bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquiçuelaric ecen hayén eta çuen launa ceruétan dela, eta personén acceptioneric ezteela hura baithan. 10 Gaineracoaz, ene anayeác, fortifica çaitetzte gure launean, eta haren indarraren botherean. 11 launz eçaçue laincoaren harmadura gucia, deabruaren celatén contra resisti ahal deçaçuençát. 12 Ecen ezugu borrocá odolaren eta haraguiaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, mundoço iaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aiōn g165)

13 Harren, har eçaçue launaren harmadura gucia, resisti ahal deçaçuençát egun gaitzean, eta guciy garraithuric fermu çaudeten. 14 Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iaunciric: 15 Oinetan iaunciric baquezco Euangelioaren preparationea. 16 Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzaçuen. 17 Saluamendutaco casqueta-ere har eçaçue, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. 18 Oratione mota oroz eta supplicationez othoitz eguiten duçuela dembora gucian spirituz, eta hartara iratzarri çaudetela perseuerança gucierequin eta supplicationerequin, saindu guciagatic, 19 Eta enegatic, minçatzea eman daquidançát neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançát Euangelioaren mysterioa, 20 Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçát, minçatu behar dudan beçala. 21 Eta daquizquiçuençát çuec-ere ene eguitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye maiteac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquiçue: 22 Cein harengatic beragatic igorri vkan baitu çuetara, iaquin ditzaçuençát gure eguitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac. 23 Baquea dela anayeoquin, eta charitatea federequin lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. 24 Gratia dela Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten guciequin.

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ launean Philippesen diraden saindu guciey Ipizpiquequin batean eta Diacrequin, **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari çueçazco orhoitzapen handirequin, **4** (Bethiere neure oratione gucietan çuen guciongatic bozcariorequin othoitze eguiten dudala) **5** Ceren Euangelioren communionera ethorri içan çareten, lehen egunetic oraindrano: **6** Huneçaz segurutzen naicela, ecen obra ona çuetan hasi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: **7** Nola raçoina baita nic haur estima deçadan çueçaz gucioz, ceren bihotzean baitzadzutatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangelioren confirmationean çuec gucioc enequin baitzarete participant ene gratian. **8** Ecen laincoa dut testimonio cein cinez desirutzen çaituztedan çuec gucioc Iesus Christen affectione cordialez: **9** Eta hunez othoitzez nago, çuen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçaçagutzerequin eta iugemendu gucirequin: **10** Gauça contrarioac discerni ditzaçuençat: pur eta trebucu gabe çaretençat Iesus Christen egunerano: **11** Iesus Christez laincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz betheac çaretelatic. **12** Eta nahi dut daquicuen, anayeác, ecen niri heldu çaiçquidan gauçac Euangelioren auançamendutarago ethorri içan diradela: **13** Hambat non ene estecadurác famatu içan baitirade Christ launean Pretorio gucian eta berce leku gucietan: **14** Eta anayetatic anhitz gure launean ene estecaduréc asseguraturic, ausartquiago hitzaz minçatzera hauçu baitirade. **15** Eta batzuc behinçat inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzen duté: **16** Batzuc, diot, contentionez Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecadurác afflictionez emendatu vstез: **17** Baina bercéc charitatez, daquitelatic ecen Euangelioren defensionetan eçarri içan naicela. **18** Cer bada? nola-ere baita, bada fictionez, bada eguiaz, Christ predicatzen da: eta hunetan alegueratzen naiz, eta alegueraturen-ere. **19** Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara çuen orationéz, eta Iesus Cristen Spirituaren aiutáz, **20** Ene iguriquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznaicela confus içanen, aitzitic libertate gucirequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicitzez bada hiltzez bada. **21** Ecen niri Christ irabaizte çait vicitzera eta hiltzera. **22** Ala haraguian vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. **23** Ecen hertsen naiz alde

bietaric, desir dudalaric partizera eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: **24** Baina haraguian egon nadin necessarioago da çuengatic. **25** Eta haur seguratuqui badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala çuequin gucioquin çuen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. **26** Abunda dadinçat çuen gloriationea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethorteaz. **27** Solament Christen Euangeliolari dagocan beçala conuersa eçaçue, bada ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bada absent naicén, adi deçadan çuen eguitecoez, ecen perseueratzen duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangelioren fedez combatitzen çaretelatic, eta contrastez deusetan icitzen etzaretelatic: **28** Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur laincoaganic. **29** Ecen çuey eman içan çaiçue Christgatic, ez solament hura baitan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: **30** Nitán ikussi duçuen, eta orain ençuten duçuen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolacioneric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzco communioneric batre, baldin affectione cordialic eta misericordiaric batre bada, **2** Compli eçaçue ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelaric, charitate ber-bat duçuelaric, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelatic. **3** Deus eztadila contentionez edo vana gloriáz eguin, baina bihotzetic humilitatez batac bercea bere buruá baino excellentago estima beça. **4** Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina bercerenetara-ere. **5** Bada biz çuetan Iesus Christ baitan-ere içan den affectionea. **6** Ceinec laincoaren formán celaric ezpaitu estimatu harrapatze laincoaren bardin içatea: **7** Badaric-ere bere buruá ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, guiçonén irudico eguin içanic, eta formaz eriden içanic guiçon beçala: **8** Bere buruá beheratu vkan du obedient eguin içanic heriorano, are herio crutzecorano. **9** Halacotz laincoac-ere hura subiranoqui goratu vkan du, eta icen-bat eman vkan drauca icen gucien gaineco denic: **10** Iesusen icenean ceruétacoén eta lurrecoén eta luppecoén belhaun gucia gur dadinçat: **11** Eta mihi guciac confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, lainco Aitaren glorián. **12** Hunegatic, ene maiteác, bethiere obeditu vkan duçuen beçala, ez ene presentian beçala solament, baina orain vnguiz guehiago ene absentian, beldurrequin eta ikararequin emplega çaitetze çuen saluamenduan. **13** Ecen laincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea eta eguitea, bere placer onaren araura. **14** Gauça guciac eguin itzaçue murmurateric eta questioneric gabe: **15** Çaretençat reptochu

baguetaco eta simple, laincoaren haour irreprensible, natione bihurriaren eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguique torchoéc beçala munduan, vicizetaco hitza aitzinera ekarten dutenén ançora: **16** Gloria ahal nadinçat Christen egunean, ecen ezudala alfer laster eguin, ez alfer lan eguin: **17** Eta baldin çuen fedearen sacrificio eta cerbitzu gainera sacrificia banadi-ere, aleguera naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. **18** Çuec-ere halaber çareten aleguera, eta aleguera çaitetze ene onaz. **19** Eta sperança dut Iesus launear, Timotheo sarri igorriren drauçuedala, nic-ere gogo on dudançaç çuen eguitecoac eçaguturic. **20** Ecen ez tut nehor hain gogo bardinetaçoric, eguiatz çuen eguitecoéz arrangura duqueenic. **21** Ecen guciac bere gaucey iarreiquiren çaitzé, ez Iesus Christeney. **22** Baina harçazco experientiá eçagutzen duçue, nola, semeac aít cerbitzaten duen beçala, enequin cerbitzaten ari içan den Euangelioan. **23** Hura bada sperança dut igorriren drauçuedala, neure eguitecoey dreçu eman drauçueedan sarrienaz. **24** Eta segurutzen naiz launear, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela çuetara. **25** Baina necessario cela estimatu vkan dut çuetara igortera Epaphrodite anayea eta aiutaçalea eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolu-ere dena, eta nic behar vkan dudanaren administraçalea. **26** Ecen harc çuec gucioc desiratzten centuzten, eta guciç desplacer çuen ceren eri içan cela aditu vkan baitzenduten. **27** Eta segur eri içan da hiltzeco statuan: baina laincoac misericordia eguin vkan drauca, eta ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristitiaren gainera eznuençat. **28** Bada, hambat affectione handizago hura igorri vkan dut, hura ikussiric berriz aleguera çaitetzençat, eta nic hambat tristitia gutiago dudançaç. **29** Recebi eçaçue bada hura gure launear bozçario gucierequin: eta halaco diradenac estimatan eduquitzaçue. **30** Ecen Christen obragatic heriorano hurbildu içan da, bere vicia abandonnaturic, suppli leçañat çuen ene baitharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeaç, aleguera çaitetze launear: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait herabe, eta çuen segurançá da. **2** Gogoa eyeçue orey, gogoa eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoçue concisioneari. **3** Ecen gu gara Circoncisionea, laincoa spirituz cerbitzaten dugunoc, eta gloriatzten garenoc Iesus Christean eta haraguian confidançaric eztugunoc: **4** Nic cerçaz haraguian-ere confidança dudan badut-ere. Baldin cembeit bercec veste badu confidançaric duela haraguian, nic guehiago. **5** Bainaiz çortzi garreneco egunean circonciditua, bainaiz Israel arraçatic, Beniaminen leinutic, Hebraico Hebraicoetaric,

religionez Phariseu: **6** Zeloz den becembatean Eliçaren persecutaçale: Leguean den iustitiaz den becembatean, estacuru gabe. **7** Baina irabacitan nadutzan gauçac, caltetaco estimatu vkan ditut Christen amorecatic. **8** Bayeta segur gauça guciac calte diradela estimatzen dut Iesus Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: ceinagatic gauça hauçaz guciocaz neure buruá billuci vkan baitut, eta gorotz beçala eduquiren ditut, Christ irabaz deçadançat. **9** Eta eriden nadin hartan, ez neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina Christen fedear dena, cein baita, laincoagatic fedez den iustitiá: **10** Eta eçagut deçadançat, hura, eta haren resurreccionearen verthutea, eta haren afflictionén participacionea, haren herioaren conforme eguin içanic: **11** Eya cerbait maneraz hel ahal naitenez hilen resurreccionera: **12** Ez ia ardietsi dudalacotz, edo ia perfect naicelacotz: baina banarreí, eya are ardiets ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi içan naiz Iesus Christez. **13** Anayeaç, niçaz den becembatean ez tut neure buruáz estimatzen oraino ardietsi vkan dudala. **14** Baina gauçabat eguiten dut guibeletic diraden gauçac ahanzten ditudala, eta aitzinetic diraden gucetar auañatzten naicela, chedeari narrayó, laincoaren garaitico vocationearen preçioari, Iesus Christ launear. **15** Bada, perfect garen gucioc dugun sendimendu haour: eta baldin cerbait berçela senditzen baduçue, hura-ere laincoac reuelaturen drauçue. **16** Guciagatic-ere certara heldu içan baicara, hartan regla ber-batez ebil gaitecen, eta garen sendimendu ber-batetaco. **17** Anayeaç, çareten gogo batez ene imitaçale, eta consideraitzaçue hala dabilzanac, nola gu baiquaituçue exemplutan. **18** Ecen anhitz dirade dabilzanac ceineçaz anhitzetan erran vkan baitrauçuet, eta orain-ere nigarrez nagoela erraiten, Christen crutzearen etsay diradela: **19** Ceinén fina baita perdicionea, ceinén laincoa, sabela, eta gloriá hayén confusionerequin, pensatzten dutelatic lurreco gucetan. **20** Baina gure conuersionea ceruètan da: nondic Saluadorearen-ere beguira baicaude, cein baita Iesus Christ launa, **21** Ceinec transformaturen baitu gure gorputz ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme eguin dadinçat, gauça guciac-ere bere suiet eguin ahal ditzaqueen verthutearen araura.

4 Halacotz, ene anayeaç, eta desiratuác ene bozçarioa eta coroa, hunela egon çaitetze gure launear, ene maiteác. **2** Euodiari othoiztez nagoca, eta Synticheri othoiztez nagoca diraden affectione ber-batetaco launear. **3** Eta hiri-ere othoiz eguiten drauat, neure eguiatzco laguná, aiuta ditzan emazte enequin batean bataillatu diradenac Euangelioan, eta Clementequin eta ene berce aiutaçalequin,

ceinén icenac baitirade vicitzeco liburuän. **4** Aleguera çaitetzte launean bethiere: berriz diot, aleguera çaitetzte. **5** Çuen modestiá eçagut bedi guiçon guciéz: launa hurbil da. **6** Eztuçuela deusez ansiaric: baina gauça orotan othoitzaz eta supplicationez esquer emaiterequin çuen requestác notifica bequizquió laincoari. **7** Eta laincoaren baque adimendu gucia iragaiten duenac beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac Iesus Christean. **8** Gaineracoaz, anayeác, gauça eguiazco diraden guciac gauça honest guciac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen onetacoac, baldin edocein verthute bada eta edocein laudorio, gauça hautan pensa eçaçue: **9** Cein ikassi-ere baitituçue, eta recebitu, eta ençun, eta ikussi-ere nitan. Gauça hauc bada eguin itzaçue, eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **10** Alegueratu içan naiz launean haguitz, ceren ia azquenecotz arrapherdatu çareten çuen niçazco ansián: hartan pensatzen-ere bacendutén, baina commoditateric etzindutén **11** Eznaiz minço deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren araura content içaten. **12** Eta badaquit behera içaten, badaquit abundant içaten-ere: leku gucietan eta gauça gucietan ikassi dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu içaten. **13** Gauça guciac ahal ditzauquet Christ fortificatzen nauenaz: **14** Badaric-ere vngui eguin duçue ceren elkarrequin ene afflictionera comunicatu vkan baituçue. **15** Eta çuec-ere badaquiçue, Philippianoác, ecen Euangelioaren predicatione hatsean, Macedoniariac partitu nincenean, eceinere Eliçac etzarautala deus comunicatu har eta emanezco beharquián, çuec ceuroc baicen. **16** Ecen Thessalonican nincenean, behin eta berriz, behar nuena igorri vkan drautaçue. **17** Ez emaitzeren galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut daquiçuen contura çuen abantailletan. **18** Bada recebitu vkan ditut gauça guciac, eta abundantia dut: complitu içan naicela, diot, Epaphroditeganic recebituric çueçaz igorriac, vrrin onetaco vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiataco sacrificio. **19** Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen gucia, bere abrasassunaren araura gloriarequin Iesus Christean. **20** Bada gure lainco eta Aitari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **21** Salutaitzaçue saindu guciac Iesus Christean Salutatzten çaituttez enequin diraden anayéc. **22** Salutatzten çaitutzéz saindu guciéc, eta principalqui Cesaren etcheçoéc. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen.

Kolosarrei

1 PAVL laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayear, **2** Colossen diraden saildu eta anay fideley Christean: Gratia dela quequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari, cein baita, Iesus Christ gure launaren Aita bethi çuengatic othoitz eguiten dugula, **4** Ençunic çuen fede Iesus Christ baithangoa eta saildu gucietara duçuen charitatea: **5** Ceruètan çuey beguiratzen çaiçuen sperançagatic, cein Euangelioaren eguiazco hitzaz lehen ençun vkan baituçue, **6** Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotara-ere beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, laincoaren gratiá eguiazqui ençun eta eçaçutu vkan duçuen egunaz gueroztic. **7** Nola ikassi-ere baituçue Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-quideaganic, cein baita Christen ministre fidel çuendaco: **8** Ceinec declaratu-ere baitraucu çuen Spirituazco charitatea. **9** Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çuengatic othoitz eguitetic eta galdeguitetic betha çaitetzen haren vorondatearen eçaçutzeaz, sapientia eta adimendu spiritual gucierequin: **10** launari dagoçan beçala ebil çaitetzençat, gauça gucietan haren gogaraco çaretentçat, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala laincoaren eçaçutzean. **11** Indar orotan fortificaturic, haren gloriaren verthutearen araez, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozçarioequin: **12** Esquerrac emaiten drautzauçuela Aitari, ceinec sufficient eguin baiquaitu sailduén heretagean participant içateco arguiari: **13** Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. **14** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. **15** Cein baita lainco inuisiblearen imaginá, gauça creatu guciac baino lehen iayoa. **16** Ecen hartan creatu içan dirade ceruètan eta lurreean diraden gauça guciac, visibleac eta inuisibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltassunac, nahiz Puissançac, gauça guciac, diot, harçaz eta harengatic, creatu içan dirade. **17** Eta bera gauça guciac baino lehen da, eta gauça guciac harçaz consistitzen dirade. **18** Eta hura da Eliça gorputzaren buruá, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayoa: gauça gucietan lehen lekua eduqui deçançat. **19** Ecen Aitáren placer ona içan da complimendu gucia hartan habita ledin: **20** Eta harçaz reconcilia litzan gauça guciac beregana, pacificaturic haren crutzeco odolaz hambat ceruán nola lurreean diraden gauçac. **21** Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamenduz obra gaichtotan: **22** Badaric-ere

orain reconciliatu çaituzte bere haraguiaren gorputzean, herioaz: çuec eguin cintzatençat saildu, eta atçaquio gabe eta irreprensibile bere aitzinean: **23** Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezpaçarete ençun vkan duçuen Euangelioico sperançatic, cein Euangelio ceruären azpico creatura ororen artean predicatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul eguin içan bainaiz: **24** Orain alegueratzen naiz çuengatic suffritzen ditudan gauçéz, eta Christen afflictionén gaineracoac complitzen ditut neure haraguiari, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. **25** Ceinetaco ministre eguin içan bainaiz, laincoaren dispensationez, cein eman içan baitzait çuec baithara, laincoaren hitzaren complitzeco: **26** Cein baita, secula eta adin guciéz gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sailduy. (aitõn g165) **27** Ceiney laincoac eçaçut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abrastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çuetan, gloriázco sperançá: **28** Cein guc predicatzen baitugu, admonestatzen dugularic guiçon gucia, eta iracasten dugularic guiçon gucia sapientia orotan: guiçon gucia perfect eguin deçagunçat Iesus Christ launean. **29** Hartacotzat travaillatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan botheretsuqui obratzen duenaren araura.

2 Ecen nahi dut daquiçuen cein batailla handia dudan çuengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguiari ene presentia ikussi ez tuten guciacgatic: **2** Consola ditecençat hayén bihotzac, elkarrequin charitatez iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren abrastassun gucian, gure lainco eta Aitaren eta Christen mysterioaren eçaçutzetan. **3** Ceinetan sapientiazco eta scientiazco thesaur guciac gordeac baitirade. **4** Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco hitzez engana etzaitzatençat. **5** Ecen gorputzez absent banaiz-ere, spirituz ordea quequin naiz, alegueratzen naicelaric eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta Christ baithan duçuen fedearen fermutassuna. **6** Beraz Iesus Christ launa recebitu vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetze: **7** Erro eguinac eta edificatuac çaretelaric hartan, eta fedean confirmatuac, iracatsi içan çareten beçala, abundos çaretelaric hartan remerciamentuerequin **8** Beguirauçue nehorc pilla etzaitzaten philosophiaz eta enganio vanoç, guiçonén ordenancén araura, munduco rudimenten araura, eta ez Christen araura: **9** Ecen hartan habitatzen da diuinitatezco bethetassun gucia corporalqui. **10** Eta çarete hartan complituac, cein baita Principaltassun eta Bothere guciaren buruá. **12** Harequin hortze içanic Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatu-ere baitzarete, laincoaren fede botheretsuqui operatzen duenaz, ceinec hura hiletaric resuscitatu vkan

baitu. 13 Eta çuec hilac cinetelariç bekatuetan eta çuen haraguiaren preputioan, harequin batean viuificatu vkan çaitutzé, çuey bekatu guciac barkaturic, 14 Eta iraunguiric ordenancetan gure contra cen obligançá, cein baitzén gure contrario, baina harc kendu vkan du hura artetic, crutzeari eratchequiric: 15 Eta billuciric Principaltassunac, eta Bothereac monstrañçatan eraman vkan ditu publicoqui heçaz hartan triumphaturic. 16 Nehorc bada etzaitzabela condemna ianean, edo edanean, edo besta egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoén respectuz: 17 Cein baitirade ethorteco ciraden gaucén itzal, baina gorputza Christena da. 18 Nehorc ezteçala çuen gainean seignoria bere placerera humilitatez, eta Aingueruén cerbituz, ikussi eztiuen gaucetara bere buruá auançatuz, bere haraguiaren adimenduz erhoqui hanturic: 20 Bada baldin hil baçarete Christequin munduco rudimentez den becembatean, cergatic nehorc ordenançaz cargatzen çaituzte, munduan vici bacinete beçala? 21 Hala nola, Ezteçála ian, Ezteçála dasta, Ezteçála hunqui. 22 Guiçonon manamenduén eta doctrinén araeuzco gauça hauc gucioc vsança berez galdu doaça. 23 Badaric-ere gauça hauc badute cerbait sapientia irudi bere vorondatezco deuotionean, eta spirituzco humilitatean, eta gorputza guppida eztuten becembatean: eztirade ordea eceinere preciotaco, ceren haraguia resasiatzen duten gaucetara beha baitaude.

3 Bada baldin resuscitatu içan baçarete Christequin, garayan diraden gauçac bilhaitzaçue, non baita Christ laincoaren escuinean iarria. 2 Garaico gaucetan pensa eçaçue, ez lurraren gainecoetan. 3 Ecen hil içan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. 4 Baina Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuec-ere aguerturen çarete gloriatan. 5 Mortificaitzaçue bada çuen membro lurraren gainecoac, paillardicá, cithalqueriá, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritiá, cein baita idolatria. 6 Gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. 7 Ceinetan çuec-ere ebili içan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. 8 Baina orain ken itzaçue çuec-ere hec guciac, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, miñçatze deshonesta çuen ahotic apart. 9 Gueçurric ezterraçuela batac bercearen contra, eraunciric guiçon çaharra bere eguitatequin, 10 Eta iaunciric berria, cein arramberritzen baita eçaguttez, hura creatu duenaren imaginaren araura. 11 Non ezpaita Grecquic ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta gucietan Christ. 12 Vezti çaitetzte bada laincoaren elegitu, saindu

eta maite anço, misericordiazco halsarrez, benignitatez, humilitatez, emetassunez, spiritu patientez: 13 Supportatzen duçuelaric batac bercea, eta barkatzen draucaçuelaric elkarri, baldin cembeitec berceren contra kereillaric badu: nola Christec-ere barkatu vkan baitrauçue, hala çuec-ere. 14 Eta hauen gución gainera vezti çaitetzte charitatez, cein baita perfezionezco lotgarria. 15 Eta laincoaren baqueac regna beça çuen bihotzetan, ceinetara deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gratioso. 16 Christen hitza habita bedi çuetan largoqui sapientia gucirequin: iracasten eta admonestatzen duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez remerciamenturequin, cantatzen draucaçuela çuen bihotzean launari. 17 Eta cerere eguin baiteaçue hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguiçue, esquerrac emaiten drautzaçuela gure lainco eta Aitari harçaz. 18 Emazteác, çareten suiet çuen senharretara, bide den beçala gure launean. 19 Senharrác, on erizteçue çuen emaztey, eta etzaitzabela samint hayén contra. 20 Haourrác, obeditzaçue aitác eta amác gauça gucietan: ecen haur launari placent çayó. 21 Aitác, ezitzaçuela tharrita çuen haourrac: gogoa gal ezteçatençát. 22 Cerbitzariác, obeditzaçue gauça gucietan çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzatzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacindute beçala, baina bihotzeco simplicitatequin, launaren beldur çaretelariç. 23 Eta cerere baitaguicue, gogotic eguiçue launari anço eta ez guiçoney anço. 24 Daquiçuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairuá, ecen Christ launa cerbitzatzen duçue. 25 Baina iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui eguin duqueena: eta ezta personén acceptioneric.

4 Nabussiác eguiçue çucena eta eguimbidea cerbitzariey, daquiçuelaric ecen çuec-ere baduçuela laun-bat ceruétan. 2 Orationetan perseuera eçaçue, hartan veillatzen duçuelaric remerciamenturequin. 3 Othoitz eguiten duçuelaric elkarrequin guregatic-ere hitzaren borthá laincoac irequi dieçagunçát, Christen mysterioaren denuntiatzeco, ceinagatic presoner-ere bainaiz. 4 Hura manifesta deçadançát, miñçatu behar dudan beçala. 5 Çuhurqui ebil çaitetzte campocoetara, demborá recubatzen duçuelaric. 6 Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar draucaçuen daquiçuençát. 7 Ene equiteco guciac notificaturen drauzquiçue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: 8 Cein igorri vkan baitut çuetara berariaz, eçagut ditzançát çuen eguitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac, 9 Onesimo gure anaye fidelarequin eta

maitearequin cein baita çuenetariç, hec alde hunetaco eguiteco guciéz auertituren çaituztéz. **11** Eta Iesus lusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solameñ ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamendutaco içañ dirade. **12** Salutatzen çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoitzetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: **13** Ecen haur harçaz testificatzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. **14** Salutatzen çaituztez Luc medicu maiteac, eta Demasec. **15** Salutaizaçue Laodicean diraden anayead, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. **16** Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaçuen. **17** Eta erroçue Archipperi, Gogo a eçac gure launean recebitu vkan duàn administrationea compli deçánçat. **18** Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela çuequin. Amen.

1 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén Eliça, lainco Aitán eta Iesus Christ gure launean denari, Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **2** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari bethiere çueçaz gucióz, memorio çueçaz eguiten dugula gure othoizetan: **3** Pausu gabe orhoitzen garelaric çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen trabaiullaz, eta çuen sperançaren patientiáz Iesus Christ gure launean, gure lainco eta Aitaren aitzinean: **4** Daquigularic, anaye maiteác, çuec laincoaz elegituac çarete: **5** Ecen gure Euangelioa consistitu içan da çuec baithan ez hitzean solament, baina verthutean-ere, eta Spiritu sainduan, eta segurança handitan, daquiçuen beçala noloco içan garen çuen artean çuengatic. **6** Çuec-ere gure imitaçale eguin içan çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin, Spiritu sainduaren bozcariorquin: **7** Hala non Macedonian eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu içan baitzarete. **8** Ecen çuetaric soinu eguin vkan du laincoaren hitzac, ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-ere çuen fede lainco baithangoa diuulgatu içan da, hala non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: **9** Ecen beréc guçaz contatzen duté cer sartzea vkan dugun çuetara, eta nola conuertitu içan çareten laincoagana idoletaric, cerbitza cineçatençát lainco vicia eta eguiázcoa: **10** Eta haren Seme Iesusen beguira cinaudetençát ceruëtaric, cein resuscitatu vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic deliurutzen gaituena.

2 Ecen ceuroc badaquiçue, anayeác, gure çuec baitharaco sartzea nola eztén vano içan: **2** Baina are, daquiçuen beçala, lehenetic affligitu eta iniuriatu içan baguinen-ere Philippesen, hardieça hartu vkan dugu gure laincoan, çuey laincoaren Euangelioaren predicatzera combat handirequin. **3** Ecen gure exhortationea ezta abusioenez, ez vileniaz, ez enganiorequin içan: **4** Baina nola laincoaz aprobatu içan baicara Euangelioaren predicacionea eman lequigun, hala minçatzen gara, ez guiçonén gogara eguin nahi baguendu beçala, baina laincoaren, ceinec gure bihotzac aprobaten baititu. **5** Ecen behinere lausenguzco hitzez eztugu vsatu vkan, daquiçuen beçala: ezeta auaritiataco occasionez: lainco da testimonio. **6** Eta guiçonetaric eztugu gloriaric bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez bercetaric, grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen Apostolu beçala. **7** Baina içan gara eme çuen artean, vnhide batec bere haourrac delicatuqui hatzen balitu beçala. **8** Hunela

çuetara affectionatuac guinelaric, desir guenduen çuey partizera ez solament laincoaren Euangelioa, baina gure arima propriac-ere, ceren guçaz onhetsiac baitzineten. **9** Ecen orhoit çarete, anayeác, gure trabaiullaz eta nequeaz: ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren phorogu ezguinençát, predicatu vkan dugu çuec baithan laincoaren Euangelioa. **10** Çuec testimonio çarete eta lainco, nola sainduqui eta iustoqui, eta reprotchu gabe çuen, sinhetsi duçuenón artean conuersatu vkan dugun. **11** Daquiçuen beçala, nola çuetaric batbedera, aitác bere haourrac beçala, auertitzen guenduen. **12** Eta consolatzen eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara deitzen çaituzten laincoari dagocan beçala. **13** Halacotz gucere esquerrac emaiten drauzquiogu laincoari paussuric gabe, ceren laincoaren hitzaren predicacionea gureganic recebitu vkan duçuenean, recebitu vkan baituçue, ez guiçonén hitz beçala, baina (nola eguiázqui baita) laincoaren hitz beçala, ceinec obratzen-ere baitu çuetan sinhesten duçuenotan. **14** Ecen çuec, anayeác, imitaçale eguin içan çarete laincoaren Eliça Iudean diradenén Iesus Christean, nola gauça berac suffritu vkan baituçuue çuec-ere çuen natione berecoetaric, hec-ere Iuduetaric beçala: **15** Ceinéc Iesus launa-ere hil vkan baituté, eta berén Propheta propriac, gu-ere persecutatu vkan gaituzté, eta eztirade laincoaren gogaraco, eta guiçon gucién contrario dirade: **16** Gu empatchatzen gaituztelaric Gentiley minçatzetic salua ditecençat, bethi compli ditzatençát bere bekatuac: ecen hetara heldu içan da hirá finerano. **17** Eta gu, anayeác, çuetaric separaturic dembora appurbatetacotz ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago empletatu içan gara çuen beguithartearen ikustera, desir handirequin. **18** Halacotz ethorri nahi içan gara çuetara (ni Paul behinçát) behin eta berriz, baina empatchatu vkan gaitu Satanec. **19** Ecen ceric da gure sperançá, edo bozcarioa, edo gloriagarrico coroa? ala ez çuec-ere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren aduenimenduan? **20** Segur çuec çarete gure gloriá eta bozcarioa.

3 Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi içan çaicu gueuroc Athenesen gueldi guentecen. **2** Eta igorri vkan dugu Timotheo gure anaye eta laincoaren ministrea eta Christen Euangelioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera eta exhortatzera çuen fedearen gainean: **3** Nehor trubla eztadinçát afflictione hautan: ecen ceuroc badaquiçue hartaco ordenatuac garela. **4** Ecen çuec baithan guinenean aitzinetic erraiten guendruçuuen ecen afflictione iragan behar vkanen guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta badaquiçue. **5** Halacotz nic-ere guehiagoric ecin pairatuz, hura igorri

vkan dut çuen fedea eçagut neçançát, tentaçaleac nolazpeit tentatu centuqueuzten beldurrez, eta ezdeustu ezlicén gure traballua. 6 Eta heuraguiric eztuela ethorri cenean Timotheo çuetaric guregana, eta declaratu cerauzquigunean çuen fedea eta charitatea, eta nola duçuen guçaz memorio ona bethiere, desiratzen gaituçuelaric ikustera, guc-ere çuec beçala: 7 Halacotz içan gara consolatu, anayeác, çuetan, gure afflictione eta tribulatione orotan, çuen fedeez. 8 Ecen orain gara vici, baldin çuec fermu baçaudente launean. 9 Ecen cer remerciamentu laincoari renda ahal deçaqueogu çueçaz, gure laincoaren aitzinean çuen causaz alegueratzen garen alegança guciagatic? 10 Gau eta egun abundantquiago othoitz eguiten dugula ikus deçagunçát çuen beguitharta, eta compli deçagunçát çuen fedean peitu dena. 11 Bada, gure lainco eta Aitac, eta Iesus Christ gure launac chuchent deçala gure çuetarato bidea. 12 Eta çuec launac multiplica eta abunda eraci çaitzatala elkarganaco eta gucietaraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: 13 Confirma ditzançát çuen bihotzac reprotchu gabe saindutassunean gure lainco eta Aitaren aitzinean, Iesus Christ gure launaren bere saindu guciequillaco aduenimenduco.

4 Gaineracoaz bada anayeác, othoizten çaituztegu, eta requeritzen Iesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çareten eta laincoaren gogaraco içan, guerotic guerora auançago çaitetzen. 2 Ecen badaquiçue cer manamenduac eman drauzquiçuegun Iesus launaren partez. 3 Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardicataric beguira çaitetzen: 4 Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vnciaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: 5 Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil lainco eçagutzen eztutenean ançora. 6 Nehorc ezteçala aurizqui edo engana bere anayea eceinere eguitedotan: ecen launa gauça hauen gucién mendecaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu bairauçuegu. 7 Ecen ezgaitu deithu vkan laincoac cithalqueriatarata, baina sanctificationetara. 8 Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu guiçon-bat arbuyatzen, baina lainco, ceinec bere Spiritu saindua gutan eçarri-ere vkan baitu. 9 Anayetassunezco charitateaz den becembatean, eztuçue mengoaric scriba dieçaçuedan ecen ceuroc laincoaz iracatsiac çarete, elkar onhets deçaçuen. 10 Ecen eguiten-ere baduçue haur Maeedonia gucian diraden anaye orotará: baina othoizten çaituztegu, anayeác, guerotic guerora auançago çaitetzen, 11 Eta pena eçar deçaçuen baquez içatera, eta çuen eguitedo proprién eguitera, eta çuen escu propriéz languitera, manatu çaituztegun beçala: 12 Campotic diradenetara honestqui perporta çaitetzençát,

eta deusen beharic eztuçuençát. 13 Eta eztut nahi çuec ignorant çareten, anayeác, lo daunçanéz den becembatean, contrista etzaitzençát, berce goitico sperançaric eztutenac-ere beçala. 14 Ecen baldin sinhesten badugu Iesus hil eta resuscitatu dela, halaber Iesus launean lo daunçanac-ere laincoac erekarriren ditu harequin. 15 Ecen haur erraiten drauçuegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaitzela aitzinduren lo daunçateney. 16 Ecen launa bera exhortationezco oihurequin, eta Archangelu vozequin, eta laincoaren trompettarequin iautsiren da cerutic: eta Christean hilac resuscitaturen dirade lehenic: 17 Guero gu viciric goitico garatenoc, harrapaturen garate hequin batean hodeyeta launaren aitzinera airetan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. 18 Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz.

5 Demboréz eta momentéz den becembatean, anayeác, ezta mengoaric scriba dieçaçuedan. 2 Ecen ceuroc badaquiçue vngui ecen launaren eguna ethorriren dela, ohoina gauaz beçala. 3 Ecen erran deçatenean, Baque eta segurança: orduan gainera ethorriren çaye vstegaberico destructionea, içorra denari mina beçala, eta eztirade itzuriren. 4 Baina çuec, anayeác, etzarete ilhumben, non egun harc, ohoinac eguiten duen beçala, ardiets çaitzaten. 5 Çuec gucioc arguiaren haour çarete, eta egunaren haour: ezgara gauaren edo ilhumbearen haour. 6 Ezgaunçala bada lo berceac beçala, baina gauden iratzarri eta garén sobre. 7 Ecen lo daunçanac, gauaz lo daunça: eta horditzen diradenac, gauaz dirade hordi. 8 Baina gu egunaren garenoc, garén sobre, fedezco eta charitatezco halacretaz vezituac, eta casquet orde, saluamendutaco sperançáz. 9 Ecen ezgaitu ordenatu laincoac hiracotzát, baina saluamenduaren vkaitecotzát Iesus Christ gure launaz, 10 Cein guregatic hil içan baita: bagaude iratzarriic, ala bagaunça lo, harequin batean vici garén. 11 Harren, exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batat bercea, eguiten-ere duçuen beçala. 12 Halaber othoizten çaituztegu, anayeác, eçagut ditzauçuen çuen artean traballatzen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launean, eta çuen admonestaçaleac: 13 Eta amorio handitan eduqui ditzauçuen, eguiten dutén obragatic. Auçue baque elkarren artean. 14 Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeác, admonesta ditzauçuen vicitze desordenatutacoac, consola ditzauçuen gogo chipitacoac, sustenga ditzauçuen flaccuac, çareten spirituz patient gucietara. 15 Beguirauçue nehorc eztieçón gaitza gaitzagatic nehori renda: baina vnguiari bethi çarreizate, bata berceagana eta gucietara. 16 Bethiere çareten aleguera. 17 Paussu gabe othoitz eguiçue.

18 Gauça gucietan esquerrac emainzquiçue: ecen haur da laincoaren çuetaraco vorondatea Iesus Christez. 19 Spiritua ezteçaçuela iraungui: 20 Prophetiác eztiçaçuela menosprecia. 21 Gauça guciac experimentaitzaçue: on denari çatchetzate: 22 Gaizquiaren irudi orotaric beguira çaitetzte. 23 Bada lainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatela: eta çuen spiritu gucia eta arima eta gorputza hoguen gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimenduco beguira ditecela. 24 Fidel da çuec deithu çaituztena, eguinen-ere badu. 25 Anayeác, othoitz eguiçue guregatic. 26 Salutaitzaçue anaye guciac pot saindurequin. 27 Requeritzen çaituztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu guciy. 28 Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure lainco Aitan eta Iesus Christ gure launean Thessaloniceanoen den Eliçari: **2** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu laincoari bethiere çuengatic, anayeác, raçoina den beçala, ceren haguitz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotari batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çuengatic gloriatzen baicara laincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituçuen afflictione guciotaco patientiáz eta fedez: **5** Cein baitirade laincoaren iugemendu iustoaren seignale, laincoaren resumaren digne eguin çaitetzençát, ceinagatic sufritzen-ere baituçue: **6** Ecen gauça iustoa da laincoa baithan, çuec affligitzen çaituzteney, afflictione renda diecén **7** Eta çuey affligitzen çaretenoý solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus launa cerutic bere puissanciaco Aingueruèquin, **8** Suzco garrequin, mendecitzen delaric laincoa eçagutzen eztutenéz, eta Iesus Christ gure launaren Euangelioari behatzen etzazquienéz: **9** Cein punituren baitirade punitione eternellez, condemnaturic launaren presentiaz eta haren botherearen gloriáz: (aiōnios g166) **10** Dathorreanean glorificatu dençát bere sainduetan, eta miragarri eguin dadinçat sinhesten duten guciotan (ceren gure çuec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun hartan: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çuengatic, çuec vocationearen digne gure laincoac eguin çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedearen obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadinçát Iesus Christ gure launaren icena çuetan, eta çuec hartan, gure laincoaren eta Iesus Christ launaren gratiarean araura.

2 Othoitz eguiten drauçuegu bada, anayeác, Iesus Christ gure launaren aduenimenduaz eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitzeten bertan adimenduz erauz, eta etzaitzeten trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzatala seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorriren non reuoltamendua lehen ethor eztadin, eta manifesta eztadin bekatutaco guiçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita lainco erraiten eta adoratzen den guciren contra: hala non hura iainco beçala, laincoaren templean iarten baita, bere buruá eracusten duela ecen iainco dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino çuequin nincela, gauça hauc erraiten nerauzquiçuela? **6** Eta orain cerc daducan badaquiçue, hura manifesta

dadinçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquiren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein launac deseguin baidu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimenduco claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissança gucierequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculerequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucierequin galtzen diradenetan, ceren eguiaren amorioa ezpaitute recebitu vkán saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorriren draue laincoac abusionezco operationea, gueçurra sinhets deçatençát: **12** Condemna ditecençat eguia sinhetsi vkan eztuten guciac, baina iniquitatean placer hartu vkan dutenac. **13** Baina guc, launaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman laincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaituzte laincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedez: **14** Ceinetara deithu vkan baitzaituzte gure Euangelioaz Iesus Christ gure launaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeác, çaudete fermu eta educaçue ikassi duçuen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure laun berac, eta gure lainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (aiōnios g166) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzatala hitz eta obra on orotan.

3 Gaineracoaz, anayeác, othoitz eguiçue guregatic, launaren hitzac laster daguiñat, eta glorifica dadin çuec baithan-ere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto hautaric: ecen fedea ezta gucién. **3** Baina fidel da launa, ceinec confirmaturen baitzaituzte eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzen-ere bagara launean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquiçuegun gauçác eguiten-ere badituçuela eta eguinen. **5** Bada launac chuchent ditzala çuen bihotzac laincoaren amoriora, eta Christen beguira egoitera. **6** Anayeác, denuntiatzen drauçuegu halaber Iesus Christ gure launaren icenean, separa çaitzeten anaye desordenatuqui eta ez gureganic recebitu duen doctrinarean araura ebiltzen den orotaric. **7** Ecen ceuroc badaquiçue nola imitatu behar gaituçuen: ecen ezgara desordenatuqui maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren oguia dohainic ian: baina traillairequin eta nequerequin gau eta egun languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençát. **9** Ez bothere eztugunez, baina gure buruén çuey exemplutan emaitagatic, imita gaitzaçuençat. **10** Ecen çuequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendrauchuen, ecen baldin cembeit traillaatu

nahi ezpada, ian-ere ezteçan. **11** Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuqui dabilzanic, deus ari eztiradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. **12** Bada halaco diradeney denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure launaz sosseguequin traillaizen ari diradela bere oguia ian deçaten. **13** Eta çuec, anayeác, etzaitetzela enoya vngui eguitez. **14** Eta baldin cembeitec gure hitza obeditzen ezpadu, epistolaz hura nota eçaçue: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençát: **15** Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçue anaye anço. **16** Bada laun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucian. launa dela çuequin gucioquin. **17** Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignale ene epistola gucietan: hunela scribatzen dut. **18** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, lainco gure Saluadorearen eta gure sperança Iesus Christ launaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, **2** Timotheo neure eguiazco semeari fedean, Gratia dela hirequin, misericordia eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Othoitz eguin drauadan beçala Ephesen egon andin, Macedoniarát ioaiten nincenean, eguin eçac, denuntia dieceançat batzuey ezteçaten berçelaco doctrinaric iracats. **4** Eta ezitelen behá elhe çarretara eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, questioneac engendratzen baitituzte ecen ez laincoaren edificacione fedeaz dena. **5** Bada manamenduaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta ficione gaberico fedetic. **6** Gauça hautaric batzu erauciric conuertitu içan dituc elhe vanotara: **7** Legueco doctor içan nahi diradelaric eta aditzen ezituztelaric erraiten eta asseguratzen dituzten gauçac. **8** Eta baceaquiaqu ecen ona dela Leguea, baldin nehorc harçaz bidezqui vsatzen badu. **9** Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iarri, baina gaichtoagatic eta desobedientagatic: laincoaren menospreçiaçaleagatic eta vicitze gaichtotacoagatic, religioneric ezta ducatenagatic eta profanoagatic, aita-amén hitzaleagatic eta guicerhaileagatic: **10** Paillartagatic, bugreagatic, guiça ebatsleagatic, gueçurtiagatic, desperiuruagatic, eta baldin deus berçeric doctrina sanoaren contratacoric bada. **11** Cein doctrina baita lainco benedicatuaren Euangelio gloriázco niri cargutan eman içan çaitadanaren araura. **12** Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinec fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan eçarriric: **13** Ni, lehen bainincén blasphemaçale eta persecutaçale eta iniuriaçale: baina misericordia eguin içan caitadac: ecen ignorantiaz eguin vkan diat, fedea eznuelaric. **14** Baina garaithu içan duc gure launaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. **15** Haur duc hitz segura, eta recebi deçagun guciz dignea, ecen Iesus Christ ethorri içan dela mundura bekatoren saluatzera, ceinetarico lehena bainaiz ni. **16** Baina hunegatic misericordia eguin içan caitadac, nitan lehenic eracuts leçançat Iesus Christec clementia gucia, exemplu nincençat hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren çutenén. (aiōnios g166) **17** Bada Regue eternalari, immortalari, inuisibleari, lainco çuhur berari dela ohore eta gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **18** Manamendu haur gommendatzen drauat, Timotheo ene semé, aitzinetic hiçaz içan diraden prophetién araura, heçaz bataillatze onez batailla adinçat: **19** Dualaric fede eta

conscientia ona: hura batzuc iraitzirc, fedeaz galtze eguin vkan dié. **20** Ceinetaric baitrade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas deçatencát guehiagoric ez blasphematzen.

2 Exhortatzen aut bada gauça gucién aitzinetic eguin ditecen requestac, othoitzeac, supplicationeac, eta remerciamenduac guiçon guciagatic: **2** Regueagatic, eta dignitatetan diraden guciagatic, vicitze baquezcoa eta emea eraman deçagunçat pietate eta honestate gucierequin. **3** Ecen haur gauça ona eta atseguinetacoa duc lainco gure Saluadorearen aitzinean, **4** Ceinec nahi baitu gende guciac salua ditecen, eta eguiaren eçagutzera ethor ditecen. **5** Ecen laincobat duc eta arartecobat laincoaren eta guiçonén artean, Iesus Christ guiçon eguinic: **6** Ceinec bere burua eman vkan baitu rançoinetan guciagatic: testimoniage içateco bere demborán: **7** Ceinen publicaçale eta Apostolu ni ordenatu içan bainaiz (egui cioat Christean etzioat gueçurric) Gentilén Doctor federequin eta eguierequin. **8** Nahi diat bada guiçonéc othoitz daguiten leku orotan escuac chahuric althchatzen dituztelaric hira eta questione gaberic. **9** Halaber emazteac-ere abillamendu honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra ditecen, ez bilo içurtzez, edo vrrhez edo perlaz, edo abillamendu soberanciatacoz: **10** Baina (emazte laincoaren cerbitzatez professione eguiten duteney dagoten beçala) obra onez. **11** Emazteac silentiorequin ikas beça suiectione gucierequin. **12** Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permititzen, ezeta guiçonaren gainean autoritatez vsatzea, baina den silentiotan. **13** Ecen Adam lehenic formatu içan duc, guero Eua. **14** Eta Adam eztuc seducitu içan, baina emaztea reducitu içanic, transgressionearen causa içan duc. **15** Baina saluatua içanen duc haour engendratzez, baldin egon badadi fedean, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin nehorc, Ipizpicu içatera desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: **2** Baina behar dic Ipizpicuac içan irreprensibile, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostatuz gogotic recebiçale, iracasteco carazco: **3** Ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazite deshonestaren guthicioso, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritoso: **4** Bere familia honestqui gobernatzen duelaric, bere haourrac suiectionetan eduquiten dituelaric honestate gucierequin: **5** (Ecen baldin edoceinec bere etchearen gobernatzen ezpadaqui, nolatan laincoaren Eliçari gogoa emanen drauca?) **6** Ez apprendiz berri, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eztadinçat. **7** Behar dic are harc duen testimoniage ona

campocoetaric-ere: reprothutara eta deabruen laçora eror eztainginçat. 8 Diacréc halaber behar die içan honest, ez bi hitzetaco, ez mahatsarno anhitzari emanac, ez irabaitze deshonestaren guthicioso: 9 Eduquiten dutelari fedearen mysterioa conscientia चाहुरquin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecen lehen, guero cerbitza deçaten, baldin reprothchu gabetaco badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, ez gaitzerraila, baina sobre, leyal gauça gucietan. 12 Diacreac diraden emazte bederaren senhar, gobernaten dituztelari honestqui bere haourrac eta bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueitenéc grado ona acquisitzen dié beretzat, eta libertate handia lesus Christ baithango fedean. 14 Gauça hauc scribatzen drauzquiat, sperança dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançat nola behar den laincoaren etchean conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habea eta sustenguá. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haraguian, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Aingueruéz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebitu içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu abuseriey behatzen çaitzela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurrac iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientia cauterizatua baita, 3 Defendatzen dutelari ezconcea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu baitrauzte vsatzeco remerciamenturequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gucia duc on, eta deus ez iraitzeco, baldin remerciamenturequin recebitzen bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey lesus Christen ministre on aiçate, haci içanic fedearen, eta diligentqui iarreiçui atzayón doctrina onaren hitzetan. 7 Baina iraitzic fable profanoac eta atsoenac irudiac: eta exerci eçac eure buruá pietatean. 8 Ecen exercitacione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucietara probetchutaco duc, presenteco vicitzearen eta ethortecoaren promessa duelaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guciz recebi dadin dignea. 10 Ecen halacotz traillaizen-ere gaituc, eta escarniatzen, ceren sperança baitugu lainco vician, cein baita guiçon gucién Saluadore, eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaitac eta iracats. 12 Nehorc hire gatzetassuna ezteçala menosprecia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, conuersationean, charitatean, spirituan, fedean, puritatean. 13 Ehor nadin artean, aquió iracurtzeari, exhortatzeari,

doctrinari. 14 Ezteçála menosprecia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, Ancianoén compainiaren escuén impositionearequin. 15 Gauça hauc practicaizac, eta aicén gauça hautan attento: hire auançamendua agueri dençat gucién artean. 16 Gogoa emoc eure buruári eta doctrinari: perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur badaguic, eure buruá duc saluaturen eta hiri behatzen çaitzquianac.

5 Guiçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayec beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebác beçala castitate gucierequin. 3 Emazte alhargunac ohoraitzac, eguiaçqui alhargun diradenac. 4 Baina baldin cembeit emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche proprira pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiaçqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac sperança dic laincoa baithan, eta perseueratzen dic othoizetan eta orationetan gau eta egun. 6 Baina deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaitac, irreprensibile diradençat. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etcheçoéz artharic ezpadu, fedez vkatu dic, eta duc infidela baino gaichtoago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci ditueney, eya estrangerac alogeatu ditueney, eya sainduén oinac ikuci ditueney, eya affligituac aiutatu ditueney, eya obra on orori ardura iarreiçui içan çayonez. 11 Baina alhargun gazteagoac refusaizac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezcondu nahi dituc: 12 Bere condemnationea dutelari, ceren bere lehen fedea iraitzi vkan baituté. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelari ikasten dié etchez etche ebilten: eta eztituc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar eztiraden gaucéz dadassatelari. 14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour daguiten, etchea governa deçaten, occasioneric batre etsayari eztemoten gaizqui erraiteco. 15 Ecen ia baztu itzili içan dituc Satanen ondoan. 16 Baldin edocein fidelec edo cembeit fidelsac baditu emazte alhargunac, aiuta bitza hec, eta eztaingin carga Eliçá, eguiaçqui alhargun diradenén asco dençat. 17 Vngui presiditzen duten Ancianoac ohore doblaren digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán traillaizen diradenac. 18 Ecen Scripturác erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztraucac ahoa lothuren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. 19 Ancianoaren contra accusationeric ezteçala

recebi biga edo hirur testimonioren azpian baicen. 20 Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceac-ere baldur diradençát. 21 Requeritzen aut laincoaren eta Iesus Christ launaren eta Aingueru elegituén aitzinean, gauça hauc beguira ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten ezuala alde batera makurtuz. 22 Escuac eztietaala nehorri bertan eçac, eta ezteçála communica berceren bekatuetan, eure buruá pur beguireçac. 23 Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçac, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. 24 Guïçon batzuén bekatuac aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoaçac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarreiquiren ciaiztec. 25 Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercealaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vzarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore oren digna estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphemata eztiencençát. 2 Eta nabussi fidelac dituztenéc, eztiatela menosprecia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelaric. Gauça hauc iracats itzac eta exhorta. 3 Baldin nehorc berce doctrinaric iracasten badu, eta consentitzen ezpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauèzco doctrinán, 4 Hura hantua duc, deus eztaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriác, suspicione gaichtoac, 5 Guïçon adimenduz corruptituén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelaric pietatea irabazte dela: retiradi halacoetaric. 6 Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. 7 Ecen deus eztiagu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. 8 Baina vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz content içanen gaituc. 9 Ecen abrastu nahi diradenac, erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baitituzte guïçonac destructionetara eta perditionetara. 10 Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiratzan dutelaric batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere buruác anhitz doloretan nahaspilatu vkan baitituzté. 11 Baina hic, laincoaren guïçoná, gauça hæy ihes eguiéc, eta iarreiquiren aquié iustitari, pietateari, fedeari, charitateari, patientiari, emetassunari. 12 Fedearen combat ona combati eçac, lot aquio vicitze eternalari, ceinetera deithu-ere baitaiz, eta confessione ona anhitz testimonioren aitzinean eguin vkan duc. (aiōnios g166) 13 Denuntiatzen drauat gauça guciac viuificatzen dituen

laincoaren, eta Iesus Christen aitzinean, ceinec testificatu vkan baitu Pontio Pilateren azpian confessione ona: 14 Manamendu haur beguira deçán macula eta reptochu gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimendurano: 15 Cein eracutsiren baitu bere demborán Prince benedicatuac eta bakoitzac, reguén Regueac eta iaunén launac: 16 Ceinec berac baitu immortalitate, nehor hurbil ecin daiten arguian habitatzen delaric, cein ezpaitu guïçonec batec-ere ikussi, ez ecin ikus baiteçaque: ceini ohore eta indar seculacotz. Amen. (aiōnios g166) 17 Mundu hunetan abrats diradene denuntia iecéc, eztiaden arrogant, eta ezteçaten bere sperança eçac fermutate gabeco abrastassunetan, baina lainco vician, ceinec emaiten baitrauzquigu abundosqui gauça guciac, vsatzeco: (aiōn g165) 18 Vngui eguin deçaten, obra onez abrats diraden, emaile on eta compuntquide onetaco diraden. 19 Thesaurizatzen dutelaric beretaco fundament on-bat ethorquicunera, ardiets deçatençat vicitze eternala. 20 O Timotheo, deposita beguireçac, ihes eguiten drauealaric oihu vanoéy eta profanoey, eta falsuqui hala deitzen den scientiaco contradictioney: 21 Cein scientiaz professione eguiten çutelaric batzu fedetic erauci içan baitirade. Gratia dela hirequin. Amen.

2 Timoteori

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren araura, **2** Timotheo neure seme maiteari: gratia, misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Esquer diaroatc laincoari, cein cerbitzaten baitut neure aitzinecoacdanic conscientia purequin, nola paussu gabe baitut memorio hiçaz neure orationetan gau eta egun: **4** Hire ikusteco desir dudalaric, hire nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçat: **5** Orhoitzen naicela hitan den fictione gabeco fedeez, cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. **6** Causa hunegatic auisatzen aut vitz deçan ene escuén impositioez hitan den laincoaren dohaina. **7** Ecen eztraucuc eman laincoac iciapenetaco spiritubat, baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu sanotaco spiritubat. **8** Ezaicela bada ahalque gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz haren presonér: baina aicén participant Euangelioico afflictionetan, laincoaren puissançaren araura: **9** Ceinec saluatu vkan baiquaitu, eta bere vocatione sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta dembora eternalac baino lehen Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (aiōnios g166) **10** Eta manifestatu içan duc orain Iesus Christ gure Saluadorearen ethortez, ceinec herioa-ere deseguin vkan baitu, eta arguira eman vicitzea eta immortalitatea Euangelioaz: **11** Ceinen publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu eta Gentilén doctor. **12** Halacotz gauça hauc-ere suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen baceaquiat nor sinhetsi dudan: eta segur nauc ecen hura botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco egun hartarano. **13** Educac eneganic ençun vkan dituan hitz sanoén eguiazco formá, federequin eta Iesus Christ baithan den charitaterequin. **14** Deposit ona beguireçac Spiritu sainduaz, cein habitatzen baita gutan. **15** Badaquic haur, ecen aldaratu içan diradela eneganic Asian diraden guciac: ceinetaric baitirade Phygello eta Hermogenes. **16** launac misericordia daguiola Onesiphoren etcheari: ecen anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc ahalquetu içan: **17** Aitzitic Roman içan denean guciz affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: **18** Demola hari othoi launac eriden deçan misericordia launa baithan egun hartan: eta cembat anhitz cerbitzu Ephesen-ere eguin drautan, hic guciz vngui daquic.

2 Hi bada, ene semé, fortificadi Iesus Christ baithan den gratián: **2** Eta anhitz testimonioren artean eneganic ençun dituan gauçac, iracats ietzec gende fideley, cein bercen-ere iracasteco sufficient içanen baitirade. **3** Hic bada traillauffri eçac Iesus Christen gendarmés on anço. **4** Eztuc nehor guerlán empatchatzen vicitzeco eguitecoéz, guerla eguiteco hautatu duenaren gogaraco dençat. **5** Halaber baldin nehorc combatic eguiten badu, eztuc coroatzen baldin bidezqui combatitu ezpada. **6** Laborariac traillauffu behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. **7** Consideraitzac erraiten ditudan gauçac: launac bada eman dieçála adimendu gauça gucietan. **8** Aicén orhoit Iesus Christ resuscitatu içan dela hiletaric, David-en hacitic celaric, ene Euangelioaren araura: **9** Ceinetan, gaizquiguile anço, affligitzen bainaiz estecailluetarano: baina launaren hitza eztuc estecatua. **10** Halacotz gauça guciac suffritzen citiát elegituacgatic, hec-ere obteni deçatençat Iesus Christ launean den saluamendua, gloria eternalarequin. (aiōnios g166) **11** Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil içan bagara, harequin vicico-ere garela. **12** Baldin suffritzen badugu, regnaturen-ere harequin diagu: baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiaitic: **13** Baldin desleyal bagara, hura ordea fidel diagoc, vka bere buruá ecin ceçaquec. **14** Arramberrizac gauça hauc, protestatzen dualaric launaren aitzinean ezteçan nehorc hitzez iharduqui, baita probetchuric batre ekarten ezten gauça, aitzitic ençuleac erautzen dituena. **15** Diligentadi eure buruären laincoari approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, artezqui eguiaren hitza ebaquiten duála. **16** Oihu vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impietate handiagotara auançaturen baitirade. **17** Eta hayén hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade Hymeneo eta Phileto: **18** Cein eguiatic erauci içan baitirade, erraiten dutela ia resurreccionea eguin içan dela, eta erautzen dié edoecin batzuén fedea. **19** Alabaina laincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu haur duelaric, Eçagutzen ditu launac cein diraden harenac: eta, Retira bedi iniustitiataric Christen icena inuocatzen duen gucia. **20** Eta etche handi batetan eztuc solament vrrhezco eta cilharrezco vnciric, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta bazu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. **21** Bada nehorc baldin bere buruá hautaric chahu badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta launaren vsegetacotz carazcoa, eta launaren obra on orotara appaindua. **22** Gaztetassunaren guthiciey-ere ihes eguiéc, eta iarrei qui aquió iustitiari, fedeari, charitateari, baqueari bihotz purez launa inuocatzen dutenequin. **23** Eta questione erroac, eta instructione gabetacoac iraiçquic, daquialaric ecen hec gudu engendratzen dutela. **24** Bada launaren

cerbitzariac eztic reuoltari ičan behar, baina eme gucietara, iracasteco carazco, patientqui gaichtoac supportatzen dituelaric: 25 Emetassunequin iracasten dituelaric opinione contrariotaco diradenac: eya noizpait laincoac vrriquimendu eman dieçaqueenez eguiaren eçagutzeco, 26 Eta emenda ditecen, haren vorondatearen eguitemeco, itzuriric deabruaren laçotic, ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan ičanen dela dembora perilosic. 2 Ecen ičanen dituc guiçonac bere buruentár, auaritoso, vantari, vrgulutsu, disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat, laincoaren menospreçiaçale, 3 Affectione natural gabe, leyaltae gabe, calumniaçale, moderamendu gabe, crudel, on diradenén gaitzetsle, 4 Traidore, temerario, hantuac, laincoari baino voluptatey hobe erizle. 5 Pietatearen irudia dutelaric, baina haren verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. 6 Ecen hautaric dituc etchetara forratzen diradenac, eta gathibu dadutzatenac emazteto bekatuz cargatuac, guthicia diuersez erabiliac, 7 Bethiere ikasten dutelaric, eta behinere eguiaren eçagutzera hel ecin daitezquelaric. 8 Eta hala nola lannesec eta lambressec resistitu baitraucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari resistitzen diraucoé: guiçon adimenduz corrupituac, fedez den becembetean reproboac. 9 Baina eztié guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro ičanen duc gucietara, hayena-ere ičan den beçala. 10 Baina hic complituqui eçagutu vkan duc ene doctriná, gubernua, intentionea, fedea, emetassuna, charitatea, patientiá: 11 Persecutioneac, afflictioneac, cein niri heldu ičan baitzaizquit Antiochian, Iconian, Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan cioat, eta gucietaric idoqui vkan niauc launac. 12 Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi diraden guciéc-ere persecutione suffrituren dié. 13 Baina guiçon gaichtoac eta abusariac auançaturen ditut gaizquiagora seducitzen dutelaric eta seducituac diradelaric. 14 Bada hi egon adi ikassi dituán eta eman ičan çaiçquián gaucetan, daquialaric norenganic ikassi vkan dituán: 15 Eta nola haourra-danic letra sainduac eçagutu vkan dituán, ceinéc çuhur ahal baiheçaquete saluamendutacotz Iesus Christ baithan den fedez. 16 Scriptura gucia duc diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeo, redarguitzeo, corregitzeo eta instruitzeo iustitiatan: 17 Compli dadinçát laincoaren guiçona, obra on orotara complituqui instruituric.

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta Iesus Christ launaren aitzinean, ceinéc bere aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac iugeaturen baititu: 2 Predica eçac hitza, perseuera eçac orduz eta orduz lekora: ari

adi redarguitzen, mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina gucierequin: 3 Ecen ičanen duc demborabat ezpaitute doctrina sana suffrituren: baina beharri quillicorrac dituztelaric, beréc bere desirén araeuzco iracastunac bilduren baitituzté: 4 Eta eguiatic beharriac itzuliren baitituzté, eta fabletara emanac ičanen baitirade. 5 Baina hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac afflictioneac, eguin eçac euangelistaren obra, eguic hire administrationea approbatua den. 6 Ecen ni ia sacrificatu içatera nihoac, eta ene partitzeo demborá hulbil duc. 7 Combat ona combatitu diát, neure cursua acabatu diát, fedea beguiratu diát. 8 Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco coroá, cein rendaturen baitraut launac egun hartan, iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren aduenimendua desiratu vkan duqueiten guciy-ere bay. 9 Diligentadi enegana ethortera sarri. 10 Ecen Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan ičan duc: Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. (aiõn g165) 11 Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. 12 Tychique-ere igorri diat Ephesera. 13 Troasen Carpo baithan vtzi vkan dudan manteliná, ethor adinean ekarrac eurequin, eta liburuác, baina principalqui pergamioac. 14 Alexandre cobre-arotzac anhitz gaitz eguin dirautac: launac bere eguinén araeuz renda dieçola. 15 Harenganic hi-ere beguiradi: ecen haguitz gure hitzey resistitu vkan dirauac. 16 Nehor etziaitadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic guciéc abandonnatu vkan niaué: imputa eztaquiela. 17 Baina launa assistitu ičan caitadac, eta fortificatu vkan niauc, niçaz predicationea compli dadinçát, eta hura ençon deçatençát Gentil guciéc: eta deliuratu ičan nauc lehoinaren ahotic. 18 Eta deliuraturen niauc launac obra gaichto gucitaric eta emparaturen bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiõn g165) 19 Salutaitzac Prisca eta Aquila, eta Onesiphororen familiá. 20 Erasto guelditu ičan duc Corinthen: eta Trophimo Mileten vtzi diat eria. 21 Diligentadi negu aitzinean ethortera. Salututzen auté Eubuloc eta Pudensec eta Linoc eta Claudiac eta anaye guciéc. 22 Iesus Christ launa dela hire spirituerequin. Haren gratia dela çuequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC laincoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, laincoaren elegituén fedearen eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançacotzát, cein promettatu vkan baitu lainco gueçurti eztenac dembora eternalén altzinetic, eta manifestatu bere demboretan: (aiōnios g166) **3** Diot bere hitza, lainco gure Saluadorearen ordenançaren tenorez niri cargutan eman içan çaitadan predicationeaz: Tite neure seme eguiazcoari gure artean commun den fedearen arauetz. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ laun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goitico diraden gaucén corrigitzen continua deçançát, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu drauadan beçala: **6** Baldin cembeit bada irreprensibleric emazte bakoitz baten senhar, haour fidelac dituelaric, ez dissolutioneaz accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen Ipizpicuac behar dic içan irreprensibile, laincoaren etchearen gobernari anço, ezten porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte deshonestaren guthicioso: **8** Baina estrangerén ostatur gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instructionearen araura den hitz fidelaren eduquile, doctrina sanoz exhorta-ere ahal deçançát, eta contrastatzen diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenic eta vanoqui minçaçaleric, eta adimenduén seduciçaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: hæy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar ez tiraden gauçac iracasten dituztela irabazte deshonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitic, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel nauçiac. **13** Testimoniage haur eguiazcoac duc: causa hunegatic reprehenditzac hec viciqui, fedean sano diradençát: **14** Behatzen ez tuteleric luduén fabletara, eta eguiatic aldaratzen diraden guçi onén manuetara. **15** Gauça guciac chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco ez tuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié laincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Baina hic denuntiatzac doctrina sainduari dagozcan gauçac. **2** Guçi on çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedean, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber diraden saindutassunari dagocan

continentiataco, ez gaitzerraila, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençát moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourrén maite vkaiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén suiet: laincoaren hitza blasphema ez tadinçát. **6** Guçi on gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietan eracusten dualaric eure buruá obra onen exemplu, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitza sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzen dena confundi dadinçát, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkanez. **9** Cerbitzariac bere nabussién suiet diraden, gauça gucietan hayén gogara eguiten dutelaric, contradiciçale ez tiradelaric: **10** Deus appartatzen ez tuteleric, baina leyltate on guciac eracusten dutelaric, gauça gucietan lainco gure Saluadorearen doctriná orna deçatençát. **11** Ecen aguertu içan ciayec guçi on guciy laincoaren gratia saluagarria. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta munduco desiréz renuntiatuac, sobrequi, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (aiōn g165) **13** Dohain onetaco sperançaren eta gure lainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguira gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruá guregatic, gu redemi guençançat iniquitate guciaric, eta purifica guençançát bere populu particular, obra onetara affectionatu içateco. **15** Gauça hauc denuntiatzac, eta ari adi exhortatzen eta reprehenditzen autoritate gucierequin: nehore ezeçala hi menospreçia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén suiet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ez terraten, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun guciac eracusten dutelaric guçi on gucietara. **3** Ecen gu-ere noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Baina lainco gure Saluadorearen benignitateaz eta guçi onetaraco amorioa aguertu içan denean, **5** Ez eguin vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guciac regenerationeazco garbitzez, eta Spiritu sainduazco arramberritez: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero eguin guentecencát vicitze eternaleraco sperançaren araura. (aiōnios g166) **8** Hitz segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha dutençát obra onén entretenitzera laincoa sinhetsi dutenéc: huná, guçi onen on eta probetçutaco diraden gauçac. **9** Baina

questione erhoac eta genealogiac eta contentioneac eta Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. 10 Guiçon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: 11 Daquialaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatua delaric. 12 Igor deçadanean Artemas hiregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicapolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. 13 Zeno Legueco doctora eta Apollo diligentqui guidaitzac, deusen faltaric eztutén. 14 Bada ikas beçate gurec-ere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe eztiradençát. 15 Salututzen auté enequin diraden guciéc. Salutaitzac fedez on darizcutenac. laincoaren gratia dela çuequin gucioquin, Amen.

Filemoni

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari, **2** Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-quideari, eta hire etheco Eliçari: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten dirautzat neure laincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric neure orationetan, **5** Ceren baitançut hire charitatea, eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu guciac baithara: **6** Hire fedearen communicationea botheretsu dençát, eçagut dadinçát çuetan den on gucia Iesus Christez. **7** Ecen bozcario handi diagu eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. **8** Halacotz, Iesus Christean libertate handi badut-ere hiri eguimbide duanaren manatzeco: **9** Badere charitateagatic lehen othoitzez niagoc, hunelaco banaiz-ere, bainaiz Paul ancianoa, eta orain presoner-ere Iesus Christgatic. **10** Othoitzen aut bada neure seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan dudanagatic: **11** Berce orduz ez hire probetchutaco içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco denagatic: cein igorten baitrauát. **12** Hic bada hori, erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. **13** Cein nic nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde cerbitza nençançát Euangelioaren estecailluetan: **14** Baina hire vorondatea gabe eztiát deus eguin nahi vkan bortchaz beçala ezlicençát hire vnguia, baina gogo onezco. **15** Ecen aguian halacotz hireganic partitu içan duc appurbatetacotz, bethierecotz recebi eçançát: (aiōnios g166) **16** Ez engoitic sclabotan, baina sclabo baino conditione hobeagotan, anaye maitetan, principalqui ene: cembatez bada guehiago eure, eta haraguiaren araez eta launaren araez? **17** Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac ni beçala. **18** Eta baldin cerbait bidegabe eguin badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac. **19** Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere niri çor drautadala. **20** Bay, anayé, placer haur nic hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene halsarrac launean. **21** Hire obedientiáz segur içanez scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan baino guehiago-ere eguinen duála. **22** Baina are bertaric ostatu appain ieçadac: ecen sperança diát çuen orationéz emanen natzaiçuela: **23** Epaphras ene presoner quideac Iesus Christean, **24** Marc-ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec, salutatzen auté. **25** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz manieraz lehenago laincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, **2** azqueneco egun hautan minçatu içan çaicu guri bere Semeaz, Cein eçarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere eguin vkan baitu: (aiōn g165) **3** Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzen dituelaric gauça guciac bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz eguinic, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. **4** Cembatenaz Aingueruác baino excellentago eguin içan baita, hambatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. **5** Ecen egundano Aigueruètaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen natzayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? **6** Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen duenean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Aingueru guciéc. **7** Eta Aingueruéz den becembatean dio, ceinec bere Aingueruác eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: **8** Baina Semeaz den becembatean dio O laincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptrea duc, çucenezco sceptrea. (aiōn g165) **9** On eritzi draucac iustitari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vnctatu vkan au laincoac, eure laincoac bozcariotaco olioz, eure lagunetaric abantail. **10** Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruác hire escuen obrác dituc: **11** Hec deseguinén dituc, bailla hi permanent aiz: eta guciac veztidura beçala çaharturen dituc: **12** Eta estalqui baten ançora hic dituc hec biribilgaturén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztiituc faltaturen. **13** Eta Aingueruètaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, eçar ditzaqedano hire etsayac hire oinén scabella? **14** Eztride guciac spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzucu igorten diradelaric saluamenduco heredero içanen diradenacgatic.

2 Halacotz behar dugu hobequi gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitea vtzi eztiitzagunçát. **2** Ecen baldin Aingueruéz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgressioné eta desobedientia guciac recompensa bidezcoa recebitu vkan badu, **3** Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassiric, hura ençun vkan çutenéz confirmatu ican baitzaicu: **4** Testimoniage rendatzen cerauelaric laincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez

bere vorondatearen araura, **5** Ecen eztu Aingueruén suiet eguin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: **6** Eta testificatu vkan du nombeit cembeitec, dioela, Cer da guiçoná, harçaz orhoit aicen? edo cer da guiçonaren semea, hura visita deçan? **7** Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueruác baino: gloriáz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezco obrén gaineco. **8** Gauça guciac suiet eguin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça guciac haren suiet eguin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet eztén: baina eztacussagu oraino gauça guciác haren suiet diradela. **9** Baina Aingueruác baino chipichiago eguin içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passioneagatic, gloriáz eta ohorez coroatu içan dela: laincoaren gratiaz guciacgatic herioa dasta leçançát. **10** Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. **11** Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade guciac, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, **12** Dioela, Denuntiaturen diraeat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. **13** Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta laincoac niri eman drauzquidan haourrac. **14** Ceren bada haourrac participant baitirade haraguian eta odolean, hura-ere halaber participant eguin içan da hetan beretan, herioaz deseguin leçançát herioaren iaurgoá çuena, cein baita deabrua: **15** Eta deliura litzançát herioaren beldurrez, bere vici gucian sclabo içatera suiet ciraden guciac. **16** Ecen segur eztiit Aingueruác hartu vkan, baina Abrahamen hacia hartu vkan du. **17** Halacotz behar cen gauça gucietan anayec irudi licén, misericordioso licençát eta Sacrificadore subirano fidel laincoa baltharatco gaucetan, populuaren bekatuén pagamenduaren eguiteco. **18** Ecen suffritu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenén-ere aiutatzecho botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduác, vocatione celestialen participant çareténac, considera eçaçue gure confessioneco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Iesus Christ, **2** Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucian beçala. **3** Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan baita etchea edificatu duena, ecen ez etchea bera. **4** Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça hauc guciac edificatu dituena, laincoa da. **5** Eta segur Moyses fidel içan da haren etche

gucian cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gaucén testificatzeco: **6** Baina Christ seme beçala da bere etchean: ceinen etchea baicara gu, baldin confidança eta gloriatzen garen sperança finerano fermu eduqui baditzaguo. **7** Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue **8** Eztitzaçuela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan beçala, tentationeco egunean desertuan: **9** Non tentatu vkan bainaute çuen aitéc, experimentatu vkan bainaute- eta ikussi baitituzte ene obrác berroquey vrthez. **10** Halacotz enoyatu içan naiz generatione hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten duté bihothez, eta ezituzté eçagutu vkan ene bideac. **11** Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean **12** Gogoauçue, anayéac, çuetaric cembeitetan eztén bihotz sinheste gabetaco gaichtoa, lainco viciaganic reuoltagarri: **13** Baina exhorta eçaçue elkar egun oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor gogor eztdinçát bekatuaren enganioz. **14** Ecen Christen participant eguin içan gara, bay baldin hatse hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui badeçagu finerano. **15** Erraiten deno, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, ezitzaçuela gogor çuen bihotzac tharritamenduan beçala. **16** Ecen batzuc ençun vkan çutenean, tharrita ceçaten launa: baina ez Egyptetic Moysesez ilki içan ciraden guciéc. **17** Baina ceinéz enoyatu içan da berroquey vrthez? ala ez bekatu eguin vkan çutenéz, ceinéz gorputzac erori içan baitirade desertuan? **18** Eta ceini cin eguin cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzutenez baicen? **19** Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztdin çuetaric cembeit haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuata eriden eztdin. **2** Ecen guri-ere euangelizatu içan çaicu hæyere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaizén fedeaerequin nahassia ençun vkan çutenetan. **3** Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. **4** Ecen nombeit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin laincoa çazpigarren egunean bere obra gucietaric. **5** Eta hunetan berriz, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean. **6** Ikussiric bada oraino batzu sartzen diradela hartan, eta lehenic denunziatu içan çauenac eztiradela sarthu içan bere incredulitatearen causaz: **7** Berriz determinatzen

du egun iaquin-bat, Egun, Daid baithan erraiten duela hambat demboraren buruán (nola erran içan baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, ezitzaçuela gogor çuen bihotzac. **8** Ecen baldin losuec hæy eman balaraue reposic, etzatequeen guehiagoric berce egunez minçatu. **9** Halacotz, guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. **10** Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, reposatu içan da hura-ere bere obretaric, laincoa beretaric beçala. **11** Daguigun bada diligentia repos hartan sartzera: nehor eztdin eror desobedientiazco exemplu berera. **12** Ecen laincoaren hitza vici da eta efficaciotaco, eta den ezpata bi ahotacoric baino penetrantago: eta ardiesten du arimaren eta spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diuisionerano: eta da pensamenduén eta bihotzeco intentionén iuge **13** Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean agueri eztenic: aitzitic gauça guciac dirade billuciac eta irequiac haren beguetan ceinequin baitugu gure eguitecoa. **15** Ecen eztagu Sacrificadore subirano gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueenbat, baina dugu manera berean gauça gucietan tentatu içan dena, salbu bekatuan. **16** Goacen bada segurançarequin gratiazco thronora, misericordia ardiets eta gratia eriden deçagunçát aiuta behar demboraco.

5 Ecen Sacrificadore subirano guciac guionetaric hartzen da, eta guionengatic ordenatzen da laincoa baitharaco gaucean: offrenda ditzançát donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: **2** Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituque: ceren bera-ere infirmitatez inguratua baita: **3** Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populuagatic, hala bere buruägatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. **4** Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruári ohore haur, baina laincoaz deitzen denac, Aaron beçala. **5** Hala Christec-ere eztrauca bere buruári ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano eguin ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. **6** Bercetan-ere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiōn g165) **7** Ceinec bere haraguiaren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoitzac eta supplicationeac oiñu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu cerautzanean, eta beldur cenetic ençun içan cenean, **8** Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá suffritu vkan dituen gaucezaric: **9** Eta sanctificatu içanic, eguin içan çaye hura obeditzen duten guciéy saluamendu eternalaren authór: (aiōnios g166) **10** Laincoaz icendatu içanic Sacrificadore subirano Melchisedech-en façoinera. **11** Ceinez propos lucea baitugu erraiteco, eta declaratzeco difficila: ceren ençutera naguitu

ičan baitzarete: **12** Cereneta demboraren araeuz iracatsle ičan behar cinetelari, berriz iracatsi behar baitzarete cer diraden laincoaren hitzetaco lehen hatseco elementac: eta halaco eguin çarete non ezne behar baituçue, eta ez vianda cerraturic. **13** Ecen norc-ere eznez vsatzen baitu, harc iustitiazco hitzaren experientiaric eztu: ecen haour da: **14** Baina handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu ičanez sensuac exercitatuac dituztenén onaren eta gaitzaren beretzeco.

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, auança gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztagularic obra hiletarico penitentiaren, eta laincoa baltharaco fedearen fundamenta, **2** Baptismoén doctrinazco eta escuén impositioenezco, eta hilén resurreccionezco, eta iudicio eternalezco fundamenta. (aiōnios g166) **3** Eta haur eguinen dugu baldin behinçat permiti badeça laincoac. **4** Ecen ezta possible behin illuminatu ičan diradenac, eta dohain celestiala dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguin ičan diradenac, **5** Eta dastatu vkan dutenac laincoaren hitz ona, eta ethorteco den secularen verthuteac: (aiōn g165) **6** Baldin eror baditez, berriz arramberri ditacen penitentiara, ikussiric ecen laincoaren Semea berriz crucificatzen dutela hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela. **7** Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen lurrac eta lancen duteney belhar sasoinzcoric ekarten drauenac, recebitzen du benedictione laincoaganic: **8** Baina elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da eta malediccionearen hurbil, ceinen fina erre içatera beha baitago. **9** Baina segurutzen gara çueçaz den becembatean, maiteac, gauça hobez, eta saluamenduarequin eguitenago denez: hunela minço bagara-ere. **10** Ecen laincoa ezta iniusto, ahanz daquión çuen obrá eta haren icenera eracutsi vkan duçuen travailluzco charitatea, sainduey aiuta eguin eta eguiten draueçuen becembatean. **11** Baina desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracutsi deçan, sperañaren segurança bethecotzat finerano: **12** Notchalent eguin etzaitzetzençat, baina fedez eta patientiaz promessac heretatzten dituztenén imitaçale. **13** Ecen Abrahami promes eguin ceraucanean laincoac, ceren berce handiagoz ecin iura baitzeçaqueen, iura ceçan berarçaz, **14** Ciuela, Segur benedicatuz benedicaturen aut, eta multiplicatuz multiplicaturen aut. **15** Eta hala patientiqui iguriquiric recebitu vkan du promessa. **16** Ecen guiçonéc berac baino handiagoz iuratzten duté. eta confirmationetaco iuramendua, differentia guciaren finetan eduquiten duté. **17** Gauça hunetan laincoac abundosquiago promessaco herederoy bere conseilluaren fermetate mutha ecin daitequena eracutsi nahiz, iuramenduz

seguratu vkan du: **18** Bi gauça mutha ecin daitezquenez (ceinétan impossible baita laincoac gueçurric erran duen) consolatione segura dugunçat, recursa dugunóc proposatu ičan çaicun sperañaren vkaitera: **19** Cein baitaducagu arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela barnean diradenetaran sartzten den-bat beçala. **20** Non Iesus aitzindari guregatic sarthu ičan baita Melchisedec-en façoinera Sacrificadore subirano eternalqui eguin içanic. (aiōn g165)

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemgog regue, lainco subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki ičan baitzayón Abrahami haur reguén deseguitetic itzultzen cela, eta harc ceçan benedica: **2** Hari hamarrena-ere gauça guciataric parti cieçón Abrahamec: eta lehenic hura da interpretatzen iustitiazco regue, eta guero Salemgog regue-ere: cein erran nahi baita baquezco regue: **3** Aita gabe, ama gabe, leinu gabe: ezuelaric egunén hatseric, ez vicitzearen finic: baina laincoaren Semearen irudico eguin içanic, dago Sacrificadore eternalqui. **4** Considera eçaçue bada cein handi eguin ičan den haur, ceini Abraham patriarchac despuilletaco hamarrena-ere eman baitzeçón. **5** Eta Leuiren semetaric diradenéc Sacrificadoregoa dutelari, manua baduté populuaganic hamarrenaren hartzeco Leguearen araeuz, erran nahi baita, bere anayetaric, Abrahamen guerruncetic ilki ičan badirade-ere. **6** Baina hec diraden leinu bereco contatzen eztenac, hamarrena hartu vkan du Abrahamganic, eta promessac cituena benedicatu vkan du. **7** Eta contradictioneric batre gabe chipién dena guehién denaz benedicatzen da. **8** Eta hemen hiltzen diraden guiçonec hamarrenac hartzen dituté: baina han vici dela testimoniage duenac hartzen ditu. **9** Eta (hunela minça nadin) Abrahamtan detchematu ičan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzen ohi baititu. **10** Ecen hura oraino bere aitaren guerruncean cen, Melchisedec Abrahami bidera ilki ičan çayonean. **11** Beraz baldin perfectionea Sacrificadoregoa Leuiticoan ičan baliz (ecen populuac Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cen goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech-en façoinera altcha ledin, eta ezladin Aaronen façoinera erran? **12** Ecen Sacrificadoregoaren officioa cambiatu içanic, necessario da Leguearen cambioa-ere eguin dadin. **13** Ecen gauça hauc norçaz erraiten baitirade hura berce leinuri appartenitzen çayó, cein leinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu vkan. **14** Ecen claro da Iudaren leinutic ilki ičan dela gure launa, cein leinutan ezpaitu Moysesec Sacrificadoregoaz deus erran. **15** Eta are haur da claroago, ceren Melchisedech-en façoinera ilkiten baita berce Sacrificadorebat: **16** Cein

ezpaita Sacrificadore eguin ičan manamendu carnaleco Leguearen araez, baina vicitze immortalenco puissançaren araez. 17 Ecen testificatzen du hunela, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoïnera. (aiõn g165) 18 Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. 19 Ecen eztu deus perfectionetara eraman vkan Legueac: baina ičan da sperança hobeagoren preparacionebat ceinez hurbiltzen baicara laincoagana. 20 Eta iuramendu gabe ičan eztén becembatean (ecen berceac iuramendu gabe Sacrificadore eguin ičan dirade. 21 Baina haur iuramendurequin, hari erran vkan draucanaz, luratu vkan dic launac, eta etziayóc doluturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoïnera) (aiõn g165) 22 Hambatenaz aliança hobeagoren fiadore eguin ičan da Iesus. 23 Eta Sacrificadoréz den becembatean, anhitz eguin ičan dirade, ceren herioaz empachatzten baitziraden egoitera. 24 Baina hunec, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetuabat du. (aiõn g165) 25 Eta halacotz salua-ere perfectoqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteco içateco. 26 Ecen beharra guenduen halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, innocentia, macularic gabea, bekatoretaric separatua, ceruác baino gorago altchatua: 27 Ceinec ezluen beharric egun oroz, berce Sacrificadore subiranoéc beçala, lehenic bere bekatuagatic sacrificioric offrendatu, guero populuaenacgatic: ecen haur behingoz eguin vkan du bere buruá offrendaturic. 28 Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guïçon infirmoac: baina iuramenduco hitz Leguearen ondoacoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aiõn g165)

8 Bada erraiten ditugun gaucén sommaria haur da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren escuinean, ceruétan: 2 Sanctuarioco ministre eta eguiaczo Tabernacleco, cein fincatu baitu launac, eta ez guïçonac. 3 Ecen Sacrificadore subirano gucia donoén eta sacrificioén offrendatzeco ordenatzen da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbat cer offrenda. 4 Ecen baldin lurrean baliz, Sacrificadore-ere ezliçateque, Leguearen araez donoac offrendatzen dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. 5 Ceinéc gauça celestialén patroina eta itzala cerbitzatzen baitute, Moyses diuinoqui ihardetsi ičan çayón beçala Tabernaclea acabatu behar çuenean, Bada ikussac (dio) eguin ditzán gauça guciac mendian eracutsi ičan çayán patroiaren araura. 6 Baina orain gure Sacrificadore subiranoac ministerio excellentagoa obtenitu vkan du, cembatenaz Alliança hobeago baten

ararteco baita, cein promes hobeagoén gainean ordenatu ičan baita. 7 Ecen baldin lehen hura deusen falta ičan ezpaliz, bigarrenari etzaiqueon bilhatu lekuric. 8 Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, Huná, ethorri dirade egunac, dio launac, complituren baitut Alliança berribat Israeleco etchearen gainean eta Iudaco etchearen gainean. 9 Ez hayén aitequin eguin vkan nuen Alliançaren araura, hayén escua hartu nuen egunean Egypteco lurretic idoqui nitzançát, ceren ezpaitirade hec ene Alliançán egon, eta nic menospreciatu vkan ditut hec, dio launac. 10 Ecen haur da egun hayén ondoan Israeleco etchearequin eguinen dudan Alliançá, dio launac, Eçarriren ditut neure Legueac hayén adimenduan, eta hayén bihotzean ditut scribaturen: eta ičanen naiz hayén lainco, eta hec ičanen dirade ene populu. 11 Eta eztu iracatsiren batbederac bere hurcoa, ez batbederac bere anayea, dioela, Eçagut eçac launa: ecen eçaguturen nauté chipienetic hayén arteco handieneranoco guciéc. 12 Ecen amatigatua ičanen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta eznaiz guehiagoric orhoit ičanen hayén iniquitatéz. 13 Berribat erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta çahartzen eta ancianotzen dena abolitu içateari hurbil dagoca.

9 Beraz bacituen lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançác, eta sanctuario mundanoa. 2 Ecen Tabernaclea edificatu ičan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. 3 Eta bigarren velaren ondoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: 4 Vrrhezco encenserbat çuelaric, eta Alliançaco Arká ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén vrrhezco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen cihor lilitu ičan cena: eta Alliançaco Taulác. 5 Eta haren gainean gloriaczo Cherubinac ciraden Propitiatorioari itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça hauçaz orain particularqui minçatzeco mengoaric. 6 Eta gauça hauc hunela ordenatuac ičanic, lehen Tabernaclean bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac cerbitzuaeren collplitzeagatic. 7 Baina bigarrenean, vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen cen, ez odol gaber, cein offrendatzen baitzuen bere buruägatic eta populuaeren faltacgatic: 8 Harçaz declaratzen çuela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioco bidea, lehen tabernaclea oraino çutic egoiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: 9 Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzen baitziraden, cerbitzua eguiten çuenean conscientiá, ecin sanctifica ceçaquetelaric. 10 Solament ianharitan, eta edaritan, eta

ikutze diuersetan, eta ceremonia carnaletan, haur corregi çatequeen demborarano ordenatuac: **11** Baina Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorriric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz eguinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetacoz: **12** Eta ez aker edo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redemptione eternala obtenituric. (aiōnios g166) **13** Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuac, satsuc sanctificatzen baditu haraguiaren puritateaz den becembatean: **14** Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spiritu eternalaz bere buruá macularic gabe laincoari offrendatu baitrauca, chahuturen du obra hiletaric çuen conscientiá lainco viciaren cerbitzatzeco? (aiōnios g166) **15** Eta halacotz da Testamentu berriaren ararteco, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redemptionetan, deithuéc heretage eternalco promessa recebi deçatençát. (aiōnios g166) **16** Ecen testamenturic den lekuan, necessario da testamentu eguilearen herioa den. **17** Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamentu eguilea vici deno. **18** Bada, lehena-ere ezta odolic gabe dedicatu içan. **19** Ecen iracurri cerautzanean manamendu guciac Leguearen arauéz Moysesec populu guciari, harturic aretzén eta akerrén odola vrarequin, eta escarlatan tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuá bay populu gucia ihizta citzan: **20** Cioela, Haur da laincoac çuey ordenatu drauçuen Testamentuco odola. **21** Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzucu vnci guciac, odolez ihizta citzan. **22** Eta quasi gauça guciac Leguearen arauéz odolez purificatzen dirade, eta odol issurtze gabe barkamenduric ezta eguiten. **23** Behar içan da beraz ceruétan diraden gaucén figurác, hunelaco gauça hauçaz purifica litecen, baina celestial berac purifica ditecen hauc diraden baino sacrificio hobez. **24** Ecen Iesus ezta leku saindu escuz eguinetan sarthu, cein baitziraden eguiazcoey ihardesten cerauecen figurác: baina ceruän berean, orain laincoaren beguitharte aitzinean guregatic comparitzeco. **25** Baina ez anhitzetan bere buruá offrenda deçançát, Sacrificadore subiranoa leku sainduetan vrthe guciac bercceren odolequin sartzen cen beçala. **26** (Bercela suffritu behar vkan çuqueen anhitzetan munduaren fundacioneaz gueroztic) baina orain behin seculén consummationean, bekatuaren destructionetan, bere buruázco sacrificioaz comparitu içan da. (aiōn g165) **27** Eta hala nola ordenatu baitzaye guiçoney behin hiltzera, eta guero iugemendua: **28** Halaber Christ-ere behin offrendatu içanic anhitzen bekatuac aboli litançát,

berrizco aldian bekatu gabe aguerturen çaye haren beguira daudeneý saluamendutacotz.

10 Ecen Legueac ethorteco ciraden onén itzala çuelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzen cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenac iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. **2** Bercela ala etziratequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzen çutenéc behin purificatu içanic, bekatutaco conscientiaric batre guehiagoric etzuqueitela vkan? **3** Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuen commemoratione arramberritubat. **4** Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. **5** Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificoric ez offrendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat appropriatu vkan drautac niri. **6** Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzaizquic placent içan: **7** Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) eguin deçadan, o laincoá hire vorondatea: **8** Lehen erran çuenaren gainean. Sacrificoric ez offendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztituc aprobaturic: (cein Leguearen arauéz offrendatzen baitirade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc eguin deçadan, o laincoa, hire vorondatea. **9** Kentzen du beraz lehena, guerocoa eçar deçançát. **10** Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. **11** Sacrificadore oroc bada assistitzen çuen egun oroz administratzen eta maiz sacrificio berac offrendatzen cituela, ceinec iagoitic bekatuac ecin ken baitzitzaqueizten: **12** Baina haur sacrificio bakoitzbat bekatuagatic offendaturic, eternalqui iarria da laincoaren escuinean. **13** Goitico denaren beguira dagoelaric, haren etsayac haren oinén scabella eçar diteno. **14** Ecen oblatione bakoitz batez consecratu vkan ditu seculacotz sanctificatzen diradenac. **15** Eta testificatzen draucu Spiritu sainduac berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, **16** Haur da egun hayén ondoan hequin eguinen dudan aliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzetan, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: **17** Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit içanen. **18** Bada gauça hauen barkamendua den lekuan, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. **19** Ikussiric bada, anayeác, badugula libertate leku sainduetan sartzeco Iesusen odolaz, **20** Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gandi, veláz, erran nahi baita, bere haraguiáz: **21** Eta badugula Sacrificadore handibat laincoaren etchearen carguá duenic: **22** Goacen eguiazco bihotzequin eta fedezco segurançarequin, conscientia gaichtotaric bihotzac chahuturic: **23** Eta ikuciric gorputza

vr chahuz, daducagun gure sperançaren confessionea variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) **24** Eta gogoa demogun elkarrî charitatera eta obra onetara incitatzeco: **25** Vtziten eztagularic gure congregationea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzen dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago cembatenaz baitacussaçue hurbiltzen dela egun hura. **26** Ecen baldin iaquiara bekatu badaguigu eguiaren eçagutzeta recebituz gueroztic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: **27** Baina iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. **28** Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Leguea, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. **29** Cembatez vste duçue tormenta borthitzagoa merecitu duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta aliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguin drauqueonac? **30** Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere populua. **31** Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erortea. **32** Orhoit çaitetze aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu içan cinetenaz gueroztic, afficionezco combat handi suffritu vkan baituçue: **33** Alde batetic gucién monstraçatan escarnioz eta tribulationez eçarri içan çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun eguin içan çaretenean. **34** Ecen ene estecaduretaco afflictionean-ere participant eguin içan çarete, eta çuen onén galtzea bozcarioequin recebitu vkan duçue: cinaquitelatic ceuroc baithan onhassun hobebat duçuela ceruétan, eta permanent denic. **35** Ezteçauçuela bada iraitz çuen confidançá, ceinec baitu recompensa handia. **36** Ecen patientia behar duçue, laincoaren vorondatea eguin duqueçuenen promessa recebi deçaçuençát. **37** Ecen oraino dembora appurto appurtoibat, eta ethorteco dena ethorriren da, eta eztu beranthuren. **38** Eta iustoa fedez vicico da: baina baldin cembeite apparta badadi, eztu ene arimác hartan placeric hartzen. **39** Baina gu ezgara perditionetara appartatzen garenac, baina fedeari iarreiquiten guiaizquionac arimaren saluamendutan.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten eztiraden gauçac eracusten dituen. **2** Ecen harçaz aitzinecoec testimoniage vkan duté. **3** Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguin içan dela: gauça inuisiblén demonstratione eguin ledinçát. (aion g165) **4** Abelec fedez Caineac baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage

obtenitu vkan baitu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificatzen baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minço da. **5** Fedez Henoch eraman içan da, herioa ikus ezleçançát: eta ezta eriden içan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco içan cela: **6** Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. **7** Fedez Noéc, diuinoqui auertitu içanic oraino ikusten etziraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arká bere familiaren saluatzeco: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta eguin cedin fedearen arauetz den iustitiaren herederó. **8** Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. **9** Fedez egon cedin promettatu içan çayón lurrean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-equin eta Iacob-equin promes beraren herederóquidequin. **10** Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen eguilea eta fundaçalea baita laincoa. **11** Fedez Sarac-ere haciaren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes eguin ceraucana fidel cela. **12** Eta halacotz batetatic (etare ia hilaganic) sorthu içan da gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco conta ecin daiten sablea beçala. **13** Fedean hauc gucioc hil içan dirade promessac recebitu gabe: baina vrrundanic hec ikussiric eta sinhetsiric eta salutaturic, eta aithorturic ecen arrotz eta estrangér ciradela lurrean. **14** Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, claroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan dabiltzala. **15** Eta segur, baldin harçaz orhoit içan balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itzultzeco dembora baçuten: **16** Baina orain hobeagobat desiratzen duté, erran nahi baita celestia: hunegatic laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzera, ecen preparatu cerauen ciuitatebat. **17** Fedez offrenda ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu içan cenean, eta seme bakoitza offrenda ceçan, promessac recebitu vkan cituenac: **18** (Ceini erran içan baitzayón, Isaactan deithuren çaic hacia) **19** Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hura conformitatez recruba baitzeçan. **20** Fedez, ethorteco ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta Esau. **21** Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetatic batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. **22** Fedez, Ioseph-ec hiltzean eguin ceçan mentione Israeleco haourrén ilkitiaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. **23** Fedez, Moyses sorthu

ičan cenean, gorde ičan cen bere ahaidéz hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzacussaten, eta ezpaitzraden beldur Regueren ordenañaren. **24** Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaoren alabaren seme deithu içatera: **25** Hautatzenago çuela laincoaren populuarequin affligitu içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatzuzco atseguinén vkaitera: **26** Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. **27** Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen inuisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. **28** Fedez eguin citzan Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten cituenac, hec hunqui ezlitzançát. **29** Fedez iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyaturic, Egyptianoac hundatu ičan baitziraden. **30** Fedez Ierichoco murruac eror citecen, çazpi egunex inguratuac egonic. **31** Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredulequin batean, espiác baquerequin ostaturic recebitu vkan cituenean. **32** Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaturen çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta Iephthez, eta Daid-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: **33** Ceinéc fedez combatitu vkan baitituzte resumác, fedez eguin vkan duté iustitia obtenitu vkan dituzte promessac, boçatu lehoinén ahoac, **34** Iraungui suaren indarra, itzuri ičan çaitze ezpata ahoey, sendo eguin ičan dirade erietaric, borthitz eguin ičan dirade guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituzté, **35** Emaztéce recebitu vkan dituzte resurrectionez bere hilac: eta batzu hedatu ičan dirade, deliuratu içatera conturic eguiten etzutelaric resurrectione hobebat obteni leçatençát. **36** Eta berceac phorogatu ičan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago estecaduraz eta presoindeguitz: **37** Lapidatu ičan dirade, segatu ičan dirade, tentatu ičan dirade, ezpata herioz hil ičan dirade: hara huna ebili ičan dirade ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, affligituric, tormentaturic. **38** Eta ezpaitzén mundua hayén digne: desertuetan errebelatuac çabiltzala eta mendietan eta lectetan eta lur çulhoetan. **39** Eta hauc guciéc fedez testimoniage obtenituric, ezuté recebitu vkan promessa: **40** laincoac cerbait hoberic guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ezlitecençát.

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac ingurutzen gaituenaz gueroz, carga gucia, eta gu errachqui trabatzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitzan proposatu ičan çaicun lasterrari: **2** Beha gaudelaric fedearen capitainagana eta, compliceagana, Iesusgana: ceinec escutan çuen bozcarioaren orde suffritu vkan

baitu crutzea, ahalquea menospreciaturic, eta laincoaren thronoaren escuinean iarri ičan da. **3** Considera eçaçue bada diligenteric nor den halaco contradicionea bere buruären contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etzaitzençat. **4** Oraino eztuçue odolerano resistitu vkan, bekatuaren contra combatitzen çaretela: **5** Eta ahanci çaiçue exhortationea, ceinec çuey haourrey beçala erraiten baitrauçue, Ene haourrá, ezteçála menosprecia launaren gaztiguá, eta eztaquiála gogoia falta harçaz corregitzen aicenean. **6** Ecen maite duena launac gaztigatzen dic, eta recebitzen duen haour gucia cehatzen dic. **7** Baldin gaztigamenduric suffritzen baduçue, laincoa bere haourrey anço presentatzen çaiçue: ecen cein da haourra aitác gaztigatzen eztena? **8** Bada baldin gaztigamendu gabe baçarete, ceinetan participant baitirade guciac, beraz bastard çarete eta ez seme. **9** Eta gure gorputzén aitác gaztigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiu suietago ičanen, eta vico baicara? **10** Ecen hec egun gutitacotz, berey irudi çayen beçala, gaztigatzen guentuztén: baina hunec gure probetchutan, haren saindutassunean participant garençát. **11** Bada gaztigu guciac ordu berean ezituzte bozcariotaco dela, aitzitic tristitiataco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu diratenez. **12** Goititzaçue bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partituac chuchent itzaçue: **13** Eta bidesca chuchenac eguin ietzeçue çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçát, bainaitzitic sendo dadin. **14** Baqueari çarreizate guciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehorez ezpaitu launa ikussiren. **15** Gogoatzen duçularic nehorez aldara eztadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzatençát: eta anhitz harçaz satsu eztecençát. **16** Eztén nehorez paillard edo profano, Esau beçala, ceinec vianda batetan sal baitzeçan bere lehen sortzezco primeçá. **17** Ecen badaquiçue are guero heretatzece benedicionea desiratzen çuelaric, refusatu ičan dela: ecen etzeçan eriden penitentiaco lekuric, nigar vrirequin benedicionearen escatu ičan bacen-ere. **18** Ecen etzarete ethorri escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratzen den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, **19** Eta trompeta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagoric ezlaquién dreça hitza. **20** (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batecere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciiaz iraganen da. **21** Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Icitu naiz eta ikaratu) **22** Baina ethorri

içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiara, 23 Eta ceruètan scribatuac diraden lehen sorthuén congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: 24 Eta Iesusgana aliança berrico Arartecoagana, eta Abelenac baino gauça hobear erraiten dituen odol issurira. 25 Beguirauçe refusa ezteçaquen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitzez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denaganic erauz bagaitetz. 26 Ceinen vozac orduan higuí baitzeçan lurra: baina orain denuntiatu vkan du, dioela, Oraino behin nic higituren dut ez solament lurra, baina ceruá-ere. 27 Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzen du fermu eztiraden gauçen, hala nola escuz eguin diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençat. 28 Hunegatic higuí ecin daitequeen resumá hartzen dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baitzeçaquegu laincoa non haren gogaraco baiquirate, reuerentiarequin eta beldurrequin. 29 Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. 2 Hospitalitatea eztaquiçuela ahanz: ecen harçaz batzuc eztaquitelaric ostatur recebitu vkan dituzte Aingueruác. 3 Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: affligitzen diradenez, ceuroc-ere gorputzez affligitzen bacinete beçala. 4 Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroac iugeaturen ditu laincoac. 5 Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecoéz: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnaturen. 6 Hala non segurançarequin erran ahal baitzeçaquegu, launa ene aiutaçale, eznaiz beldur içanen guiçonac ahal daididan gauçaren. 7 Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedea imitatzen baituçe, consideratzen duçuelaric ceric içan den hayén conuersationearen fina. 8 Iesus Christ atzo içan dena eta egun, hura bera da eternalqui-ere. (aiōn g165) 9 Doctrina diuersez eta estrangerez etzaitzeltela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. 10 Badugu aldarebat ceinetaric iateco çucenic ezpaitute Tabernaclea cerbitzatzen dutenéc. 11 Ecen abréñ gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora Sacrificadore subiranoaz, erratzen dirade tendetaric lekora. 12 Halacotz Iesusec-ere, sanctifica leçançát populua bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. 13 Ilki gaitecen bada harengana tendetaric lekora haren

ignominiá ekarten dugula. 14 Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. 15 Harçaz bada offrenda dieçogun ardua laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. 16 Bada beneficentia eta communicationea eztaquizquiçuela ahanz: ecen halaco sacrificioéz placer hartzen du laincoac. 17 Obeditzaçe çuen guidaçaleac, eta susmetti çaquiztéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui eguin deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hura ezliçateque çuen probetchutan. 18 Othoitz eguiçe guregatic: ecen asseguratzen gara conscientia ona dugula, desiratzen dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzera. 19 Eta hambatez guehiago othoitz eguiten drauçuet haur daguçiuen, sarriago restitui naquiçuençat. 20 Iainco baquezcoac bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia aliança eternalzecco odolaz, Iesus Christ gure launa) (aiōnios g166) 21 Confirma çaitzatela obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duelaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 22 Halaber othoitz eguiten drauçuet, anayeác, suffri eçaçe exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauçuet. 23 Iaquiche gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaitutzet. 24 Salutaitzaçe çuen guidaçale guciac, eta saindu guciac. Salutatzén çaitutzét Italiacoec. 25 Gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES laincoaren eta Iesus Christ launaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutatione. **2** Ene anayeác, bozcario perfectotan educaçue tentatione diuersetara eror çaitetzenean: **3** Daquiçuelaric ecen çuen fedearen phorogançác patientia engendratzen duela. **4** Baina patientiác obra perfectoa biu, perfect eta integro çaretençat, deusen falta etzaretelaric. **5** Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltaric badu, esca bequió laincoari, ceinec emaiten baitraue guciey benignoqui, eta ez reprochatzen: eta emanen çayó. **6** Baina federequin esca bedi, batre dudatzen eztuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen den itsas bagaren pare da. **7** Ezteçala bada estima guiçon harc deus launaganic recebituren duela: **8** Guiçon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide gucietan. **9** Gloria bedi bada anaye conditione bachotacoa bere goratassunean: **10** Baina abrats dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da. **11** Ecen nola iguzquia beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala abratsa-ere bere bide gucietan chimalduren da. **12** Dahatsu da tentatione suffritzen duen guiçona: ecen phorogatu datenean recebituren duque, launac hura maite duteney promettatu drauen vicizeco coroa. **13** Nehorc, tentatzen denean, ezterrara laincoaz tentatzen dela: ecen laincoa ecin tenta daite gaizquiz, eta nehor eztu tentatzen. **14** Baina batbedera tentatzen da bere guthicia propriaz tiratzen eta bazcatzen denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, ertzen da bekatuz: eta bekatuac acabatu denean, herio engendratzen du. **16** Etzaitzeltela abusa, ene anaye maiteác. **17** Donacione on oro, eta dohain perfect oro garaitic da arguién Aitaganic iausten dela, cein baithan ezpaita cambiamenduric, ez aldizczaco itzalic. **18** Harc bere vorondez engendratu vkan gaitu eguiaczco hitzaz, haren creaturetaco primitiác beçala guinençát. **19** Halacotz, ene anaye maiteác, biz guiçon gucia ençutera lehiati, berantcor minçatzera, eta berantcor asserretzera. **20** Ecen guiçonaren asserreac laincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** Halacotz, iraitziric cithalqueria gucia eta malitiazco superfluitatea, emetassunequin recebi eçaçue, çuetan landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen arimác. **22** Eta çareten hitzaren eguile eta ez solament ençule, ceuron buruác enganatzen dituçuela. **23** Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez eguile, hura mirailean bere beguitharte naturala consideratzen duen guiçonaren pare da. **24** Ecen consideratu vkan du bere buruá, eta ioan ičan da, eta bertan ahance çayó nolaco cen. **25** Baina miratu

datena Legue perfectoan, cein baita libertatezcoa, eta hartan perseueratu duqueena, ceren ezpaitate ençule ahanczor ičan, baina obraren eguile: hura dohatsu ičanen da bere eguinean. **26** Baldin cembeitec vste badu religioso dela çuen artean, bridatzen eztuelaric bere mihia, baina bere bihotza enganatzen duelaric, halacoaren religionea vano da. **27** Religione pura eta macula gabea lainco eta Aita baithan, haur da, çurtzén eta emazte alhargunén visitatzea bere tribulationetan: eta macula gabe bere buruären beguiratzea mundu hunetaric.

2 Ene anayeác, eztuçuela Iesus Christ gure laun gloriaczcoaren fedea, personén acceptionerequin. **2** Ecen baldin sar badadi çuen congregationera guiçon-bat vrrhezco erhaztun-bat duela, preciosqui veztituric: eta sar dadin halaber edocein paubre charqui veztituric, **3** Eta ikartze duçuen preciosqui veztitua denagana, eta erran dieçoçuen hari, Hi iar adi hemen honestqui: eta paubreari derroçuen, Hi ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian: **4** Eztuçue differentia eguin vkan ceuroc baithan, eta eguin ičan baitzarete pensamendu gaichtozco iuge? **5** Ençuçue, ene anaye maiteác, ezitu laincoac elegitu mundu hunetaco paubreac fedez abrats içateco, eta hura maite duteney promettatu drauen resumaco heredero? **6** Baina çuec desohoratu vkan duçue paubrea. Ala abratsec etzaituztez tyrannizatzen, eta etzaituztez gortetara erekartan? **7** Eztute hec blasphematzan çuen gainean inuocatu ičan den lcon ona? **8** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen baduçue Scripturaren araura, cein baita, On eritziren draucac eure hurcoari eure buruári beçala, vngui eguiten duçue: **9** Baina baldin personén acceptioneric baduçue, bekatu eguiten duçue, eta reprehenditzen çarete Legueaz transgrediçale beçala. **10** Ecen norc-ere Legue gucia beguiraturen baitu, eta punctu batetan faltaturen, gucietan hoguendun da. **11** Ecen erran duenac, Eztuc adulteraturen, erran du halaber, Eztuc hilen. Bada baldin adulteratzen ezpaduc, baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale eguin aiz. **12** Hala minça çaitetze eta hala eguiçue nola libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenéc. **13** Ecen condemnatione misericordia gabe eguinen çayó misericordia eguin eztuqueenari: eta gloriatzen da misericordia condemnationearen contra. **14** Ene anayeác, cer probetchu, baldin norbeitec badarra fede baduela, eta obrác eztiúen? ala fede harc hura salua ahal deçaque? **15** Eta baldin anayea edo arrebá billuciac badirade, eta peitu eguneco vitançaren: **16** Eta çuetaric cembeitec hæy erran diecén, Çoazte baquerequin, bero çaitetze eta asse çaitetze: eta eztinguzteçuen gorputzaren necessario diraden

gauçác, cer probetchu duquite? 17 Hala fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. 18 Baina are errané du edoceinec, Hic fedea duc, eta nic obrác citiat, eracuts ieçadac eure fedea eure obrác gabe, eta nic eracutsiren draut hiri neure obretaric neure fedea. 19 Hic sinhesten duc ecen laincobat dela: vngui eguiten duc: deabruec-ere sinhesten dié, eta ikara diabilzac. 20 Baina nahi duc iaquin, o guiçon vanoá, ecen fedea obrác gabe hila dela? 21 Gure aita Abraham ezta obretaric iustificatu ičan, Isaac bere semea aldare gainean offrendatu çuenean? 22 Badacussac nola fedea obratzen çuen haren obretan, eta obretaric fedea acabatu ičan dela? 23 Eta complitu ičan dela Scripturá dioela, Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu ičan çayó iustitiatara, eta laincoaren adisquide deithu ičan da. 24 Badacussaçue bada ecen obretaric iustificatzen dela guiçona, eta ez fedetic solament? 25 Halaber Rahab paillarda-ere ala ezta obretaric iustificatu ičan, recibitu cituenean mandataricac, eta berce bidez idoqui cituenean? 26 Ecen nola gorputza spiritu gabe hila baita, hala fedea-ere obrác gabe hila da.

3 Ene anayeác, etzaretela magistru anhitz: daquigularic ecen condemnatione handiagoa recibituren dugula. 2 Ecen anhitz gauçatan huts eguiten dugu guciéc Baldin cembeitac hitzean huts eguiten ezpadu, hura guiçon perfectoa da, eta bridatan eduqui ahal deçaque gorputz gucia-ere. 3 Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drauztegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gucia hara huna drabilagu: 4 Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernail chipito batez, norat-ere gobernaçalearen placerac nahi baituque. 5 Hala mihia-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurtze handia irachequiten duen. 6 Mihia-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihia eçarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzen baitu gorputz gucia, eta irachequiten gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. (Geenna g1067) 7 Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gucia hetzen da, eta heci ičan da natura humanoaz: 8 Baina mihia eceinere guiçonec ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da poçoin mortalez bethea. 9 Harçaz benedicatzen dugu gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu laincoaren irudira eguínico guiçonac. 10 Aho ber-batetaric ilkiten da benedictione eta maledictione: Ezta behar, ene anayeác, hauc hunela eguin ditecen. 11 Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea eta mina? 12 Ala ficotze batec oliuaric ekar

ahal deçaque, edo aihenac ficoric? hala ecin ekar deçaque ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. 13 Nor da çuhur eta iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione onez bere obrác, çuhurtziaczco emetassunequin. 14 Eta baldin inuidia saminic baduçue, eta tharritamenduric çuen bihotzetan, etzaitzeltela gloria, eta gueçurric ezterraçuela eguiaren contra. 15 Ecen çuhurtzia haur ezta garaitic iausten dena, baina da lurecooa, sensuala eta deabruetzcoa. 16 Ecen non baita inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu eta obra gaichto gucia. 17 Baina garaitico çuhurtziá, lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneioso, misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric gabea, hypocrisia gabea. 18 Eta iustitiazco fructua baquerequin ereiten çaye baquezcoéy.

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenetic? 2 Desiratzen duçue eta eztuçue vkaiten, inuidioso çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaqueçue: combatitzen çarete eta guerla eguiten duçue, baina eztuçue desiratzen duçüena, ceren ezpaizarete escatzen. 3 Escatzen çarete eta eztuçue recibitzen: ceren gaizqui escatzen baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaçuençát. 4 Adulteroác eta adulterác, eztaquiçue ecen munduaren adisquidetassuna, laincoaren etsaytassun dela? nor-ere bada nahi ičanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. 5 Ala vste duçue ecen Scripturác alferretan erraiten duela, Inuidiatara aurthiten du çuetan habitatzen den spirituac? 6 Aitzitic du gratia handiagoa emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. 7 Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoçue deabruari, eta ihes eguinen du çuetaric. 8 Hurbil çauquitzate laincoari, eta hurbilduren çaiçue: garbitzaçue escuac, o bekatoreác, eta purificaitzaçue bihotzac, o gogo doblatacoác. 9 Affligi çaitetzte eta eguiçue lamentatione eta nigar: çuen irria nigarretara conuerti bedi, eta çuen alegança tristitiatara. 10 Humilia çaitetzte launaren aitzinean, eta goraturen çaitutzé. 11 Elkarren contra etzaitzeltela gaizqui minça, anayeác: anayeaen contra minço denac, eta bere anayea condemnatzen duenac, Leguearen contra gaizqui erraiten du, eta Leguea condemnatzen du: eta baldin Leguea condemnatzen baduc, ezaiz Leguearen eguile, baina iuge. 12 Legue eçarlea bat da salua eta gal ahal deçaçüena: hi nor aiz bercea iugeatzen duana? 13 Eya orain erraiten duçüenác, Egun edo bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara han vrthebat, eta merkatalgoa eguinen dugu, eta irabaciren dugu: 14 Eztaquiçuelaric biharamunean cer ičanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur batetacotz

aguertzen eta guero deseguiten den vaporebat da. 15 Erran behar cindutenaren lekuan, Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, eguinen dugu haur edo hura. 16 Baina orain gloriatzen çarete çuen vanterietan: horlaco gloriatze gucia gaichto da. 17 Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, bekatu eguiten du.

5 Eya orain abrastác, nigar eguiçue, vrhubi eguiten duçuela çuen miseria helduren çaiçquienacgatic. 2 Çuen abrastassunac vsteldu dirade, çuen abillamenduac cerrenez betheac dirade. 3 Çuen vrhea eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoildurác testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen haraguiac suac beçala: thesaurizatu duçue azquen egunetaco. 4 Huná, çuen landác errequeitatu dituzten languilén alocairu çueçaz defraudatu içan dena, oihuz dago, eta errequeitaçalén oihuac armadén launaren beharrietan sarthu dirade. 5 Deliciotan vici içan çarete lurraren gainean eta çuen atseguinac hartu vkan dituçue, eta çuen bihotzac ressasiatu vkan dituçue sacrificiotaco egunean beçala. 6 Condemnatu eta hil vkan duçue iustoa: eta eztrauçue resistitzen. 7 Çareten bada patient, anayeác, launaren aduenimendurano. Huná, laboraria lurreco fructu preciosoareen beguira egoiten da, patientqui haren beguira dagoela goiceco eta arratseco vria recebi deçaqueno. 8 Çareten patient çuec-ere eta confirmaitzaçue çuen bihotzac: ecen launaren aduenimendua hurbil da. 9 Etzaitetzela arrangura elkarren contra, anayeác, condemna etzaitetzençát: huná, iugea borthaitzinean dago. 10 Ene anayeác, har-itzaçue afflictionetaco eta patientiataco exemplutan Prophetác, cein minçatu baitirade launaren icenean. 11 Huná, dohatsu eduquiten ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-en patientiá ençun vkan duçue, eta launaren fina ikussi duçue, nola guciz misericordioso den launa eta gogabera. 12 Bada gauça ororen aitzinetic, ene anayeác, iura ezteçaçuela ez ceruáz, ez lurrac, ez edocein berce iuramenduz: baina biz çuen baya, Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror etzaitetzençát. 13 Affligitzen da cembeit çuen artean? othoitz begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta beça. 14 Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza Eliçaco ancianoac, eta othoitz beguité harengatic, vnctatzen dutela hura olioç launaren icenean. 15 Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic eguin badu barkaturen çaiçquió. 16 Confessa ietzoçue batac berceari çuen faltác, eta othoitz eguiçue batac berceagatic, senda çaitetzençát: ecen anhitç balio du iustoaren efficaciorequin den orationeac. 17 Elias cen gu bay passionén suiectionetaco

guiçona, eta othoitztez othoitz eguin ceçan, ezlaguian vriric, eta etzeçan eguin vriric lurraren gainean hirur vrthez eta sey hilebethez. 18 Eta berriz othoitz eguin ceçan, eta ceruác vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar ceçan. 19 Anayeác, baldin çuetaric cembeit eguiatic errebela badadi, eta hura conuerti badeça cembeitec, 20 laquin beça ecen conuerti eraci duqueenac bekatorebat bere bideco errebelamendutic, saluaturen duqueela arimabat heriotaric, eta bekatu mulçoa estaliren duqueela.

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian, Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac çareten estrangerey. **2** Iainco Aitaren prouidentiareen arauz Spirituaren sanctificationetan elegituey, obeditezco eta Iesus Christen odolaz ihiztatu içateco: Gratia eta baque multiplica daquiçuela. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec bere misericordia handiaz regeneratu vkan baiquaitu sperança vicitara, Iesus Christen hiletarico resurreccionearaz. **4** Heretage corrumpi ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençat conseruatura, **5** Iaincoaren verthutean fedez beguiratzen çaretenonçat, azquen demborán reuelatu içateco prest den saluamendutacotz. **6** Cein gauçatan alegueratzen baitzarete, dembora appurbat orain (baldin behar bada) tristetuac çaretelatic tentatione diuersetan: **7** Çuen fedearen phorogançá vngüiz preciosoaçoa ecen ez vrrhearena (cein galtzen baita eta halere suz phorogutzen) eriden dadinçat, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: **8** Cein ikussi eztuçuelaric maite baituçue: ceinetan orain ikusten eztuçuelaric, baina sinhesten duçuelaric, alegança erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzen baitzarete. **9** Eramaiten duçuelaric çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. **10** Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vkan duté, çuetara ethorteco cen gratiaz prophetizatu vkan duten Prophetéc. **11** Informatzen ciradelaric noizco edo cer demborataco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzen cituen Christi ethorteco çaiçcan suffrançác eta hayén ondoco gloriác: **12** Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzen cerauzquigutela orain çuey denunziatu içan çaiçquiçuen gauçác çuey Euangelioa predicatu drauçueçatenez, cerutic igorric Spiritu sainduaz, cein gaucén contemplatzeco desira baitute Ainguerué. **13** Halacotz çuen adimenduco guerrunceca guerricaturic, sobrietaterequin, auçue perfectoqui sperança çuey presentatzen çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. **14** Eta haur, haour obedientéc beçala, çuen buruác conformatzen ezituçuelaric lehenago çuen ignorantían centuzten desiretara: **15** Baina çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere çareten saindu çuen conuersatione orotan. **16** Halacotz da scribatua, Çareten saindu: ecen ni saindu naiz. **17** Eta baldin Aitatan inuocatzen baduçue, personén acceptioneric gabe batbederaren obraren arauz iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaitetzte çuen goitza hunetaco demborán. **18** Daquiçuelaric ecen redemitu

içan çaretela çuen conuersatione vano aitén ordenancetaric hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrhez: **19** Baina Christen odol preciosoaz, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: **20** la munduaren fundacionea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hautan manifestatuarenaz, çuengatic, **21** Eta harçaz sinhesten duçue hura hiletaric resuscitatu duen eta hari gloria eman draucan Iaincoa baithan, çuen fedea eta sperança Iaincoa baithan licençat. **22** Bada çuen arimác purificatu içanic, obeditzen duçuela eguia Spirituaz, anayetassunezco charitate ficcione gabecorequin, bihotz chahuz elkarri on eritzoçue affectionatuqui: **23** Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, Iaincoaren hitz viciáz, eta eternalqui egoiten denaz. (aiōn g165) **24** Ceren haragui gucia baita belharra beçala, eta guiçonaren gloria gucia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: **25** Baina launaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aiōn g165)

2 Beraz vtziric malitia gucia, eta enganio guciá, eta hypocrisiác, eta inuidiác, eta gaitzerraita guciac, **2** Desira eçaçue, haour heuraguiric ezuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabeco eznea, harçaz haz çaitetztençat. **3** Baldin dastatu baduçue ecen benigno dela launa. **4** Harengana hurbiltzen çaretelaric cein baita harri vicia, guiçonéz arbuyatua, baina Iaincoa baithan elegitua eta precioso. **5** Çuec-ere harri vici anço edifica çaitetzte, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez Iaincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeco. **6** Halacotz contenitzen-ere da Scripturán, Huná, eçarten dut Sionen, har cantoin principala, elegitua eta precioso: eta hartan sinhesten duena ezta confus içanen. **7** Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçuenón: baina sinhesten ezutenen, harri edificaçaléc arbuyatu vkan dutena cantoineco principal eguin içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. **8** Cein trebucetzen baitirade hitzaren contra desobedient diradelaric: hartaco ordenatu-ere dirade. **9** Baina çuec çarete generatione elegitua, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu adquisitua: ilhumbetic bere miragarrizco arguira deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzaçuençat. **10** Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete Iaincoaren populu: çuec misericordia obtenitu etzendutenóc, orain misericordia obtenitu vkan duçue. **11** Maiteác, othoitç eguiten drauçuet, estrangeren eta bidezcoén ançora, beguira çaitetzten haraguiaeren guthicetaric, ceinec guerla eguiten baitute arimén contra: **12** Çuen conuersationea duçuelaric

honest Gentillén artean çueçaz gaizquigüilez beçala minço diraden gaucetan, ikussi dituqueizten obra onetariç glorifica deçatençát laincoa visitationeco egunean. 13 Çareten bada suiet gobernamentu humano guciaren launagatic: edo regueren, superioraren beçala: 14 Edo gobernadorén, harçaz igorri içañ diradenén beçala, gaizquigüilén mendequiotan eta vnguigüilén laudoriotan. 15 Ecen hunela da laincoaren vorondatea, vngui eguitez, guiçon erhoén ignorantiari ahoa boça dieçoçuen: 16 Libertatetan çaretenéc beçala, eta ez libertatea malitiaren estalquitian bacendute beçala, aitzitic laincoaren cerbitzariéc beçala. 17 Guçiac ohoraitzaçue: anayetassunari on eritzoçue. Çareten laincoaren beldur. Regue ohora eçaçue. 18 Cerbitzariác, çareten beldur gucierequin nabussién suiet, ez solament onén eta humanoén, baina dorpén-ere. 19 Ecen haur da gogaraco, baldin norbeitic laincoaganaco conscienciagatic fascheriariç suffritzen badu, iniustoqui suffritzen duelariç: 20 Ecen cer laudorio da, baldin falta eguiniç buffetatzen çaretenean pairatzen baduçue? baina baldin vngui eguiten duçuelariç eta affligitzen çaretelariç pairatzen baduçue, haur da laincoaren gogaraco. 21 Ecen hunetacotzát deithu içañ çarete: ecen Christec-ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtziten draucula, haren oin hatzey iarreiqui çaquiztençat: 22 Ceinec ezpaitu bekaturic eguin vkan, eta eceinere enganioric ezta eriden içañ haren ahoan. 23 Ceinec iniuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui eguiten ceraucatenean, ezpaitzuen mehatchuric eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen duenagana. 24 Ceinec gure bekatuac ekarri vkan baititu bere gorputzean çur gainean: bekatuey hilic, iustitiari vici guiazquionçat: ceinen vkalduráz sendatu içañ baitzarete. 25 Ecen ardi errebelatuac beçala cineten, baina orain conuertitu içañ çarete çuen arimén Artzainagana eta Ipizpicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersationeaz hitza gabe irabaz ditecençat, 2 Ikussi duqueitenean çuen conuersatione caste beldurrequin dena: 3 Ceinén ornamendua eztn lekoreco bilo içurduratan, edo vrrhezco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: 4 Baina bihotzeco guiçon gordea, spiritu eme eta sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, cein baita laincoaren aitzinean precioso. 5 Ecen hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan sperança çutenac-ere appaincen ciraden, suiet ciradelariç bere senharrén: 6 Sarac Abraham obeditzen çuen beçala, hura iaun deitzen çuela, ceinen alaba eguin içañ baitzarete, vngui eguiten duçuela, eta eceinere iciapenen beldur etzaretela. 7 Senharréc,

halaber conuersa eçaçue hequin discretqui emaztezco vnci fragilagoarequin beçala, ohore emaiten draucaçuela, elkarrequin vicitzeco gratiaren heredero quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac empata eztitecençat. 8 Eta finalqui guciac çareten consentimendu batetaco eta compassione batetaco, fraternalqui onhetsle çaretelariç misericordioso, gratioso: 9 Gaitza gaitzagatic rendatzen eztuçuela edo iniuria iniuriagatic, baina contrariora, benedictatzen duçuela: daquiquelariç ecen hartara deithuac çaretela, benedictionezco heretagea possedi deçaçuençat. 10 Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, beguira beça bere mihia gaitzetaric, eta bere ezpainac enganioren pronuntiatzetic: 11 Itzul bedi gaizquitic, eta begui vngui: bilha beça baquea, eta iarreiqui bequió hari. 12 Ecen launaren beguic iustoén gainera beha daude, eta haren beharriac hayén othoizteta, eta launaren beguithartea da gaizquiac eguiten dituztenén gainean. 13 Eta nor da çuey calteric eguinen drauçuen, baldin vnguiari baçarreitzate? 14 Baina baldin cerbait suffritzen baduçue vngui eguinagatic, dohatsu çarete. Baina hayén beldurrez icit etzaitetzela, ezeta trubla: 15 Aitzitic lainco launa sanctifica eçaçue çuen bihotzetan: eta çareten bethi prest ihardestera çuetan den sperançaç raçoin galde eguiten duen guciari, emetassunequin eta reuerentiarequin, 16 Conscientia ona duçuelariç: çuen contra gaizquigüiléz beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen conuersatione Christ baithango ona calumniatzen dutenac. 17 Ecen hobe da vngui eguiten duçuela affligi çaitzetten, baldin laincoaren vorondateac hala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. 18 Ecen Christec-ere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguiç mortificaturic, baina viuificaturic Spirituaz. 19 Cein Spirituz carceleco spirituey-ere partituric predicatu vkan baitraue, 20 Lehenago desobedient ciradeney, behin beha cegoenean laincoaren patientiá Noeren egunetan, appaincen cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: 21 Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurác gu-ere saluatzen gaitu: ez haraguiço satsutassunac chahutzen dituenac, baina conscientiá onaren attestacioneac laincoaren aitzinean Iesus Christen resurrectioneaz: 22 Cein baita laincoaren escuinean, cerurát ioanic, ceini suiet eguin baitzaitza Aingueruác, eta puissanceac eta verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz gueroç haraguiçan, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çaitetze, nola haraguiçan suffritu duena bekatutaric cessatu den, 2 Guehiagoric ez guiçonén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguiçan den

demborán vici dençat. 3 Ecen asco içateco çaicu ceren gure vicico dembora iraganean Gentilén vorondatea complitu dugun, conuersatzen guenduenean insolentiétan, guthiciétan, hordiqueriétan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominablétan. 4 Halacotz bere buruác estranger iruditzen çaitzé dissolutionezco insolentia berera hequin laster eguiten eztuçuenean, çuec gaitzerraiten çaitutzela. 5 Ceinéc contu rendaturen baitraucate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. 6 Ecen hunetacotz hiley-ere euangelizatu içan çaye: condemna litecençat guiçonén arauez, haraguiz: eta vici liraden laincoaren arauez spirituz. 7 Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri othoitz eguitera: 8 Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectionezcoa duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuéan anhitztassuna. 9 Çareten elkarren ostaturz recebiçale, murmuracioneric gabe. 10 Batbederac dohaina recebitu duenaren arauez bercey administra biecé, laincoaren anhitz aldezco gratiaren dispensaçale onéc beçala. 11 Baldin norbeit minço bada, minça bedi laincoaren hitéz beçala: baldin norbeit administratzen ari bada, administra beça laincoac administratzen duen puissançaren araura: gauça gucietan glorifica dadinçat laincoa Iesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 12 Gucizco maiteác, ezteçaçuela estranio eriden, labean beçala çaretenean çuen phorogatzegatic, cerbait gauça vste gaberico ethorten balitzeiçue beçala: 13 Aitzitic Christen afflictionetan comunicatzen duçuen becembatean, aleguera çaitetzte: haren gloriaren reuelationean-ere, atsequin hartzen duçuela aleguera çaitetztençat. 15 Bada çuetaric nehor ezstadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquiguile, edo berceren onén guthicioso beçala: 16 Baina baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. 17 Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren ethetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da laincoaren Euangelioa obeditzen ez tutenén fina? 18 Eta baldin iustoa nequez saluatzan bada, infidela eta bekatorea non comparituran da? 19 Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui eguinéz.

5 Çuen artean diraden Ancianoey othoitz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionén testimonio, eta manifestatzeco den glorián participant: 2 Bazca eçaçue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuena, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. 3 Eta

ez launaren heretagén gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaratezten beçala. 4 Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriaczco coroa incorruptiblea. 5 Halaber gazteác, çareten çaharrén suiet, eta guciac çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia eguiten. 6 Humilia çaitetzte bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: 7 Çuen artha gucia haren gainera egoitzen duçuela: ecen harc artha du çueçaz. 8 Çareten sobre, eta veilla eçaçue, ecen çuen etsay deabrúa, lehoin marrumalaribat beçala, çuen inguru dabila, cein irets deçaçueen bilha: 9 Resisti ieçoçue fedez fermu çaretelaric: daquiçuelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia munducoan complitzen diradela. 10 Baina gratia guciaren laincoac, ceinec deithu baiquaitu bere gloria eternalera Iesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatzela. (aiōnios g166) 11 Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 12 Syluano gure anaye, vste dudan becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauçuet: exhortatzen çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia eguiaczcoa, çeineten baitzaudete. 13 Salutatzen çaituzte Babyloneco Eliça çuequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. 14 Saluta eçaçue elkar charitatezco potez. Baquea dela çuequin gucioquin, cein baitzarete Iesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierrisec Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereco fedea gure laincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquiçuela laincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissança diuinoac eman baitrauzquigu vicitzeço eta pietatezco diraden gauça guciac, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoa eman içan baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant eguin çaitetzençat, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec- ere bada hunetara berera diligentia gucia ekárten duçuelaric eratchequi ieçoçue gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiari temperantia, eta temperantiari patientia, eta patientiari pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztea, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaituzte lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Baina gauça hauc ezituena itsu da, deus vrrundanic eztacussalaric, ahanciric bere bekatu çaharretaric purificatu içan dela. **10** Halacotz, anayeác, emplega çaitetze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituçuela, etzarete nehoiz-ere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (aiñonios g166) **13** Ecen gauça iustoa estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **14** Daquidalaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri içanen dela, Iesus Christ gure launac declaratu-ere drautan beçala. **15** Baina pena-ere eçarriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione eguin ahal deçaçuen. **16** Ecen eztrauçuegu eçagutzera eman Iesus Christ gure launaren botherea eta aduenimendua, fable artez desguisatuey iarreiquiz: baina gure beguiez haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen lainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gucizco fermua, ceini behatzeaz vngui eguiten baituçue, leku ilhunan arguitzen duen candela bati beçala, egunac arguitzen has deçaqueno, eta artiçarra ilki daiteno çuen bihotzetan. **20** Baldin lehenic aditzen baduçue haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre eztela declaratione particularetacoric. **21** Ecen prophetiá ezta

guioçonén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spiritu sainduaz inspiraturic miñçatu içan dirade laincoaren guioçon sainduac.

2 Baina propheta falsuac-ere içan dirade populuaren artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéc secretuqui sar eraciren baitituzte perditionetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baituté, bere buruén gainera perditione lasterra erekartan duqueitelaric. **2** Eta anhitz iarreiquiren çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiáz enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguinen baituqueite: ceinéc gainera condemnationeac ia aspaldidanic ezpaitu berancen, eta ceinén perditionea ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin laincoac Aingueru bekatu eguin vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenez abysmaturic liuratu vkan ditu, iudicioco reseraturic. (Tartaroõ g5020) **5** Eta lehenagoco mundua eztu guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguiratu vkan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta eguin vkan du exemplu liraden gaichtoqui vici liradenén. **7** Eta Lot iustoa abominablén conuersatione dissolutionezcoaz fatigatua deliuratu vkan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta ençutez egunetic egunera tormentatzen çuen bere bihotz iustoa, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén tentationetaric deliuratzten: eta iniustoén iudicioco eguneco tormentatu diradençat reseruatzen: **10** Eta principalqui haraguiari darreiztala, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztirade beldur dignitatéz gaizqui miñçatzera. **11** Aingueruéç, indarrez eta puissançaz handiago badirade-ere, ezteute hayén contra launaren aitzinean gaitzerraitzeço sententiaric emaiten. **12** Baina hauc, animal brutal bere sensualitateari darreiztanac beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguinac dirade, aditzen eztituzten gauçac vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguinere dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egun orozco delicioac, thatçac eta maculác, dostatzen diradela bere enganioetan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic guelditzen eztaquitela, arima inconstantac bazcatzen dituztela, bihotza auaritiataro exercitatua dutela, maledictionezco haour diradela: **15** Bide çucena vtziric errebelatu içan dirade, Balaam Bosoren semearen bideari iarreiqui içanic, ceinéc iniquitatezco sariari

on eritzi baitzaraucan: eta bere iniquitateaz vençutu içan cen: **16** Ecen asto eme vztarrico batez voz humanoz minçaturic reprimi ceçan Prophetaren frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabiliac, eta ilhumbezco lanhoa secularcotz beguiratzen çaye. (questioned) **18** Ecen vanitatezco propos gucz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituzté haraguiaren guthiciéz eta insolentiéz, erroretan conuersatzen dutenetic eguiazqui ihes eguin çutenac: **19** Libertate hæy promettatuz berac corruptionearen sclabo diradelaric, ecen norçaz nehor vençutu içan baita, hura haren sclabo eguin içan da. **20** Ecen baldin munduco satsutassunetic retiratu diraden ondoan Iesus Christ launaren eta Saluadorearen eçagutzeaz, guciagatic-ere berriz hetan nahassiric vençut baditéz, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago eguin içan da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hura, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Baina hæy heldu içan çaye proverbio eguiazcoz erraiten ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtze propria: eta, Ahardi ikucia itzuli içan da istilera iraulcatzera.

3 Maiteác, ia bigarren epistola haur scribatzen drauquet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta sainduéz aitzinetic erran içan diraden, hitzéz, eta gure manamenduaz, cein baicara launarén eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquiçuelaric: ecen ethorriren diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebilten diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimenduco promessa? ecen Aitác lokartu içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandanic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzen duté, nola ceruèc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, laincoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Baina orain diraden ceruác eta lurra hitz beraz reseruatric suco beguiratzen dirade iudicioaren eta guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Baina hunez etzaretela ignorant, maiteác, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzen duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz nehor gal dadin, baina guciac emendamendutara datocen. **10** Baina ethorriren da launaren eguna, ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruác habarrotsequin iraganen baitirade: eta elementac beraz deseguin dirade, eta lurra, eta hartaco obra guciac choil erren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciac deseguin behar

diradenaren gainean, nolaco behar duçe içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Beguirá çaudetela, eta lehiatzen çaretela laincoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruác irachequiric deseguin baitirade, eta elementac beraz vrthuren? **13** Baina promessaren araura ceru berrién eta lur berriaren beguirá gaude ceinétan iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteác, gauça hauén beguirá çaudetela, diligentia eçarçue macula gabe eta reprotchu gabe harçaz eriden çaitetzen baquerequin. **15** Eta gure launaren patientiá saluamendu estima eçaçe: Paul gure anaye maiteac-ere hari eman içan çayón sapientiare araura scribatu vkan drauquen beçala: **16** Quasi bere epistola guciatan nola punctu hauçaz minço baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéc eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteác, engoitic aduertituac çaretenaz gueroztic, beguirauçe abominablén enganioz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatetic eror etzaitetzen. **18** Baina auança çaitetze Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçagutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (aiōn g165)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençun vkan duguna, gure beguiéz ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeco Hitzaz. **2** (Ecen vicitzea manifestatu ičan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu eta denuntiatzen drauquegu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu ičan baitzaicu.) (aiōnios g166) **3** Eta ikussi eta ençun vkan duguna, diot, denuntiatzen drauquegula, cuec-ere comunione duçuençát gurequin, eta gure comunionea da Aitarequin eta Iesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiuegu çuen bozcarioa compli dadinçát. **5** Haur da bada harenganic ençun vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauqueguna, Ecen laincoa dela arguia, eta ilhumberic batre hura baithan eztela. **6** Baldin erran badeçagu ecen comunione dugula harequin, eta ilhumbean bagabiltza, gueçurra erraiten dugu, eta eztugu eguiten eguiá. **7** Baina baldin arguián bagabiltza, hura arguián den beçala, comunione dugu elkarrequin harequin batean, eta Iesus Christ haren Semearen odolac purgatzén gaitu bekatu orotatic. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekatuic eztugula, gure buruác seducitzen ditugu, eta eguiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniquitate orotatic gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen eztugula bekatuic eguin: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haurtoác, gauça hauc scribatzen drauzquiuet, bekatuic eztaguieñçát: eta baldin cembeitec eguin badu bekatuic, badugu aduocatbat Aita baithara, Iesus Christ iustoa. **2** Eta hura da appointamendua gure bekatuacgatic, eta ez gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic-ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, baldin haren manamenduac beguira baditzagu. **4** Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren manamenduac ezpaititu beguiratzen, gueçurti da, eta eguiá ezta hura baithan: **5** Baina norc beguiratzen baitu haren hitza eguiázqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garela. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac-ere ebili **7** Anayéac, eztrauquet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çaharra hatseandanic ençun vkan duçuen hitza da. **8** Berçalde manamendu berribat scribatzen drauquet, cein baita eguiázco hartan eta çuetan: ceren ilhumbea iragan baita,

eta eguiázco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguián dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumbean da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguián dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Baina bere anayeri gaitz daritzana, ilhumbean da, eta ilhumbean dabila, eta eztaqui norát ioaiten den: ecen ilhumbeac haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauquet, haurtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaizquiue haren icenagatic. **13** Scribatzen drauquet, aitác, ceren eçagutu baituque hatsean-danic dena. Scribatzen drauquet, gazteác, ceren gaichtoari garaihu baitzaizquiete. Scribatzen drauquet, haour chipiác, ceren eçagutu vkan baituque Aita. **14** Scribatu vkan drauquet, aitác, ceren eçagutu baituque hatsean-danic dena. Scribatu drauquet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çuetan egoiten baita, eta gaichtoari garaihu baitzaizquiete. **15** Eztuçuela maite mundua, ez munduco gauçac: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitaren amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguiaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondatea eguiten duena dago seculacotz. (aiōn g165) **18** Haurtoác, azquen dembora da: eta nola ençun vkan baituque ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaigu ecen azquen demborá dela. **19** Gure artetic ilki ičan dirade baina etziraden gutaric: ecen baldin gutaric ičan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur eguin ičan da manifesta ledinçát ecen guciac eztiradela gutaric. **20** Baina çuec baduque vnctionea Sainduaganic, eta eçagutzen dituque gauça guciac. **21** Eztrauquet scribatu vkan, eguiá eçagutzen eztuçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçuen, eta gueçurric batre ezpaita eguiatic. **22** Nor da gueçurti, Iesus dela Christ vkaten duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta Semea vkaten baititu. **23** Norc-ere vkaten baitu Semea, harc Aita-ere ezta: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatsean-danic ençun vkan duçuen çuetan hego: ecen baldin çuetan badago hatseandanic ençun vkan duçuen çuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (aiōnios g166) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquiuet, çuec seducitzen çaituztenéz. **27** Baina harenganic recebitu vkan duçuen vnctionea dago çuetan, eta eztuque mengoaric nehorc iracats çaituzten: baina vnctione berac gauça guciéz iracasten çaituzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vnctioneac iracatsi çaituzten beçala, hartan egonen

çarete. 28 Orain bada, ene haourtoác, çaudete hartan: aguer dadinean assegurança duguncát, eta haren aitzinean confus ezgarençát haren aduenimenduan. 29 Baldin badaquiçue ecen hura iusto dela, iaquiçue ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura harenganic iayo dela.

3 Ikussaçue nolaco charitatea guri eman draucun Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. 2 Maiteác, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta aguertu içanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. 3 Eta norc-ere sperança haur baitu hura baithan, purificatzen du bere buruá, hura-ere pur den beçala. 4 Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatua da Leguearen contra dena. 5 Eta badaquiçue ecen hura aguertu içan dela gure bekatuac ken litzançát, eta bekatuac hura baithan eztela. 6 Hura baithan egoiten denec eztu bekatuac eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, eztu ikussi hura, eta eztu eçagutu hura. 7 Haourtoác, nehorc seduci etzaitatela: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. 8 Bekatu eguiten duena, deabruaganic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu eguiten du: hunetacotz aguertu içan da laincoaren Semea, deseguin litzançát deabruaren obrác. 9 Nor-ere iayo içan baita laincoaganic, harc bekatuac eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekatuac, ceren laincoaganic iayo içan baita. 10 Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anayea onhesten hura ezta laincoaganic. 11 Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duçuen mandatalgoá, Elkarrí on eritzi dieçogun. 12 Ez Caineç beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceineç hil baitzuen bere anayea. Eta cergatic hil vkan çuen? ceren haren obrác gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. 13 Ene anayeaç, ezteçaçuela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. 14 Guc badaquigu ecen iragan garella heriotic vicitzera, ecen on daritzegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. 15 Norc-ere gaitz baitaritzta bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquiçue guicerhailec batec-ere ezteuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (aiõnios g166) 16 Hunetan eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere vicia guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viciac anayeaçgatic eçarri behar ditugu. 17 Bada norc vkanen baituque munduco onetatic, eta ikussiren baituque haren anayeaç necessitate duqueela eta ertsiren baitutraza bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea

egoiten da hura baithan? 18 Ene haourtoác, ezteçagula on eritzi hitzez ezeta mihiz, baina obraz eta eguiacz: 19 Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garella, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. 20 Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen ditu gauça guciac. 21 Maiteác, baldin gure bihotzac condemnatzen ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. 22 Eta ceren-ere esca bagaitz, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamenduac beguiratzen ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçac eguiten ditugu. 23 Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun Iesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarrí on daritzogun, manamendu eman draucun beçala. 24 Eta haren manamenduac beguiratzen dituen, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

4 Maiteác, spiritu gucia ezteçaçuela sinhets, baina phorogaitzaçue spirituac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri içan dirade mundura. 2 Hunetan eçagut eçaçue laincoaren Spiritua. Iesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. 3 Eta cein-ere spirituc ezpaitu confessatzen Iesus Christ haraguitara ethorri içan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spiritua Antechristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituçue, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. 4 Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaithu çaitze hæy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. 5 Hec mundutic dirade, halacotz munduac minço dirade, eta mundua hæy behatzen çaye. 6 Gu laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzen çaicu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzen: hunetan eçagutzen dugu eguiaczco Spiritua, eta erroreçco spiritua. 7 Maiteác, elkarrí on eritzi dieçogun: ecen charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaioç iayo da, eta eçagutzen du laincoa. 8 Onhesten ezteuenac, ezte eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. 9 Hunetan manifestatu içan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere Seme bakoitza igorri vkan baitu laincoac mundura, harçaz vici garençát. 10 Hunetan da charitatea, ez ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea gure bekatuacgatic appointamendu lizençát. 11 Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, guc-ere behar dugu elkar onhetsi. 12 laincoa ezte nehorc ikussi egundano: baldin elkar maite badugu laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu da gutan. 13 Hunetan eçagutzen

dugu ecen hartan egoiten garela, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. **14** Eta guc ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu ecen Aitác igorri vkan duela Semea munduaren Saluadore içateco. **15** Norc-ere confessaturen baitu ecen Iesus dela laincoaren Semea, laincoa hura baithan dago, eta hura laincoa baithan. **16** Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu laincoac guregana duen charitatea. laincoa charitate da: eta charitatean egoiten dena, lainco baithan egoiten da, eta laincoa hura baithan. **17** Huneçaz complitu içan da charitatea guregana, iudicioco egunean segurança dugunçát, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. **18** Beldurric ezta charitatean: aitzitic charitate perfectoac campora egoitzen du beldurra: ecen beldurric tormenta du: eta beldur dena ezta complitua charitatean. **19** Guç hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. **20** Baldin nehorc erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritzta: gueçurti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenac, ikusten eztuen laincoa nola maite ahal duque? **21** Eta manamendu haur dugu harenganic, laincoa maite duenac, maite duen bere anayea-ere.

5 Norc-ere sinhesten baitu ecen Iesus dela Christ hura laincoaganic iayoa da: eta norc-ere on baitaritzá engendratu duenari, on daritzá harenganic engendratu içan denari-ere. **2** Hunetan eçagutzen dugu ecen on daritzegula laincoaren haourrey, laincoari on daritzagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. **3** Ecen haur da laincoaren charitatea, haren manamenduac beguira ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac eztrade. **4** Ecen cer-ere laincoaganic iayo baita, garaitzen çayo munduari: eta haur da victoria munduari garaithu çayona, gure fedea. **5** Nor da munduari garaitzen çayona, Iesus dela laincoaren Semea sinhesten duena baicen? **6** Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri içan dena: ez vrez solalnent, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testificatzen duena ecen Spiritua eguia dela. **7** Ecen hirur dirade testificatzen dutenac ceruán, Aita, Hitzá, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. **8** Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurrean, Spiritua eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. **9** Baldin guionén testificacionea recebitzen badugu laincoaren testificacionea handiago da: ecen haur da laincoaren testificacionea, cein testificatu vkan baitu bere Semeaz. **10** laincoaren Semea baithan sinhesten duenac, badu laincoaren testificacionea bere baithan: laincoa sinhesten eztuenac, gueçurti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz testificatu vkan duen testificacionea. **11** Eta haur da

testificacionea, ecen vicitze eternala eman draucula laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (aiōnios g166) **12** Semea duenac, badu vicitzea: laincoaren Semea eztuenac, eztu vicitzea. **13** Gauça hauc scribatu vkan drauzquicuet çuey, laincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquicuençát ecen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençát laincoaren Semearen icena baithan. (aiōnios g166) **14** Eta haur da laincoa baithan dugun confidançá, ecen baldin cerbait esca bagaitz haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. **15** Eta baldin badaquigu ecen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitz: badaquigu ecen baditugula galdeguiten drauzquigun esqueac. **16** Baldin cembeitec ikusten badu bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatuz, escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari vicitze: bekatu eguiten duteney diot ez heriora. Bekatua denean heriora, eztiat erraiten harengatic othoitz daguián. **17** Iniquitate gucia bekatu da: baina bada bekatu heriora eztenic. **18** Badaquigu ecen nor-ere laincoaganic iayo baita, harc eztuela bekaturic eguiten: baina laincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruá, eta Gaichtoac eztu hunquizen hura. **19** Badaquigu ecen laincoaganic garela: eta mundu gucia gaichtoan datzala. **20** Baina badaquigu ecen laincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeco: eta gara eguiatian, Iesus Christ haren Semean: haur da eguiaczco laincoa, eta vicitze eternala. (aiōnios g166) **21** Haourtoác, beguira çaitetze idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haourrey, cein nic eguiaz maite baititut, eta ez nic neurrorrec solament, baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan dagoen eta seculacotz gurequin içanen den eguiaren causaz: (aiõn g165) **3** Gratia, misericordia, baquea dela çuequin lainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Iesus Christ launaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu içan naun haguitz, ceren eriden dudan hire haourretaric eguián dabiltzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala Aitaganic. **5** Eta orain othoitz eguiten draunat, andreaá, ez manamendu berriric scribatzen banaraun beçala, baina hatseandanic vkan duguna, elkarri on daritzogun. **6** Eta haur da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura: haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetzen. **7** Ecen anhitz abusari sarthu içan da mundura, ceinéc ezpaitute confessatzen Iesus Christ haraguitan ethorri içan dela: halacoa abusari da eta Antechrist. **8** Gogouaçuë çuen buruètara, gal eztiçaguncát eguin ditugun gauçác, baina sari bethea recebi deçagunçát. **9** Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen doctrinán, laincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hura ezteçaçuela recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hura salutatzan duenac communicatzan du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça banuen-ere çuey scribatzecoric, eztitut paperez eta tintaz scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcarioa complitua dençát. **13** Hire ahizpa elegituaren haourréc salutatzan auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari.

2 Maiteá, desiratzen diat gauça gucietan prospera deçán, eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. **3** Ecen alegueratu içan nauc haguiz ethorri içan diradenean anayec eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui ebiltan baitaiz. **4** Haur baino bozcario handiagoric eziát, cein baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabiltzala. **5** Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta estrangeretara. **6** Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz Eliçaren presentían: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan beçala, vngui daidiquec. **7** Ecen haren icenagatic partitu içan dítuc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. **8** Guc beraz behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. **9** Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aiher denac, Diotrephesec ezguiaitic recebitzen. **10** Halacotz, baldin ethor banadi aippaturen citiat harc eguiten dituen obrác, elhe gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez, eztiitic berac anayec recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac empatchatzen citic eta Eliçatic egoizten. **11** Maiteá, ezteçála imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. **12** Demetrioç guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina gucere testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen gure testificationea eguiazco dela. **13** Banián anhitz gauça scribatzecoric, baina eztrauát tintaz eta hegatsez scribatu nahi. **14** Baina sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutatzan auté adisquidéc. Salutaitzac adisquideac icenguilatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayear, lainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conservatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica daquicuela. **3** Maiteac, artha handi dudalaric çuey scribatzera saluamendu communaz, necessario içan çait çuey scribatzera, exhorta çaitzatedançât bihotz hartzera behin sainduey eman içan çayen fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içan dirade guiçon batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende laincoaren beldur gabeac, gure laincoaren gratia cambiatzen dutela dissolutionetara, eta lainco labe bakoitza, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aipattu nahi drauzquiçuet, ikussiric ecen haur behin badaquicuela, ecen launac populua Egyptetic deliuratu çuenean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguin vkan cituela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguiratu vkan etzutenac, baina bere principaltassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (aiidios g126) **7** Sodoma eta Gomorrha, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguiaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içan diraden beçala, su eternaleco pená suffritzen dutela. (aiõnios g166) **8** Halaber ordeá hauc-ere lokarturic bere haragua satsutzen duté eta seignoriá menospreciatzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guciagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciharducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiaren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen ezituzten gauça guciéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçagutzen dituzten gauça gucietan corrumpitzen dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari iarreiçui içan çaiçquio, eta Balaam enganatu içan den alocairuaren enganioz abandonnatu içan dirade, eta Core-erén contradicionearen araura deseguin içan dirade. **12** Hauc dirade çuen charitatezco othorencetaco maculác, çuequin banquetatuz, nehoren beldur gabe bere buruác bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetaric ilkiac: **13** Itsassoco baga dorpeac, bere vileniéz hagun eguiten dutela, içar errebelatuac, ceinéy apprestatua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (aiõn g165) **14** Eta prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoco çazpigarren guiçonac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içan da launa bere millionezco sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién

vençutzerá obra gaichto gaichtoqui eguin dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuraçale, reuoltari, bere guthicietan dabilztanac, eta hayén ahoa propos gucizco hantuz minço da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteac, çaretan orhoit Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içan diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauçuela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco guthicién araura ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruác separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua ezutenac. **20** Baina çuec, maiteac çuen fede gucizco sainduaren gainera çuen buruác edificatzen dituçuela, eta Spiritu sainduaz othoitz eguiten duçuela, **21** Elkar laincoaren charitatean conserua eçaçue, Iesus Christ gure launaren misericordiaren beguira çaudetela vicitze eternalecotzat. (aiõnios g166) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discrezionez vsatzen duçuela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaçue, sutic arapatzen dituçuela, haraguiac maculatu arropari-ere gaitz daritzoçuela. **24** Gaineracoaz, trebucatu gabe beguira, eta bozcariorequin irreprensibile bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten lainco **25** çuhur bakoitziari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificentia eta indar eta puissança, eta orain eta secula gucietacotz. Amen. (aiõn g165)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypsea, cein eman vkan baitrauca hari laincoac, declara dietzençât bere cerbitzariey sarri egin behar diraden gauçac: eta harc bere Aingueruârequin igorric loannes bere cerbitzariari significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baitu laincoaren hitzaz eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta hartan scribatuac diraden gauçac beguiratzen dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesc Asian diraden çazpi Elicey, Gratia dela eta baquea çuequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoaren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidela, hiletarico lehen iayoa, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquaitu eta ikuci gure bekatuetaric bere odolaz: eta egin baicrauzquió Regue eta Sacrificadore lainco bere Aitari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciac: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gucitacoac. **9** Ni loannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anayea eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, laincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan Igande egun batez, eta ençun neçan neure guiblean voz handibat trompeta batena beçala, cioela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta Ikusten duána scribeçac liburu batetan, eta igor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphian eta Laodicean. **12** Orduan itzul nendin enequin miñçatu içan cen vozaren ikustera: eta itzuliric ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcoric: **13** Eta çazpi vrrhezco candelérén artean guiçonaren Semea irudi çuembat, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vगतzén aldean guerricatu. **14** Eta haren buruá eta biloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéla: eta haren voza vr handién hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotzbat ilkiten cen: eta haren beguithartea cen argui iguzquiac bere indarrean argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuenean,

eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuina ene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Baina hil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta citiát iffenuaren eta herioaren gakoac. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Scribatzac ikussi vkan dituan gauçac, eta diradenac eta hauén ondoan egin behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan dituán çazpi içarrén mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarrac, çazpi Elicetaco Aingueruâc dituc eta ikussi dituán çazpi candeleraç, çazpi Eliçac dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueruâri scriba ieçóc, Çazpi içarrac bere escu escuinean dadutzanac, çazpi candelér vrrhezcoén artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Baceaquizquiatic hire obrác, eta hire trailla, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu dituán Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta trailla içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Baina badiát cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori aicén, eta dolu bequic, eta leheneco obrác egin itzac: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelera bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Baina haur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitariztec, hæy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriousoari emanen draucat iatera vicitzeco arboretic cein baita laincoaren paradisoaren erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueruâri-ere scriba ieçóc, Lehenac eta azquenac, hil içan denac eta vitzu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Baceaquizquiatic hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrats aiz) eta bere buruâc ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaiçela suffritzeco dituán gaucen beldur: huná, deabuac çuetaric batzu presoinean eçarteco citic phoroga çaitetzencât, eta vkanen duçue tribulatione hamar egunez: aicén fidel heriorano, eta emanen drauát vicitzeco coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicéy, Victoriousoari etzayo calteric eguinen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueruâri-ere scriba ieçóc, Bi ahotaco ezpata çorrotz duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Baceaquizquiatic hire obrác, eta non habitatzen aicén, Satanen thronoa den lekuan: eta ene icena badaducac, eztuc renuntiatu vkan ene fedea: Are Antipas ene martyridela heriotara eman içan den egunean-ere

çuen artean, non habitatzen baita Satan. 14 Baina cerbait gauça appur badiat hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná eduquiten dutenetic, ceinec iracasten baitzuen Balac Israeleco haourrén aitzinean scandalo eçartera, idoley sacrificatzen çaitzen gaucetatic iatera, eta paillardatzera. 15 Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná daducatenetic-ere, cein baita nic gaitz daritzadan gauçá. 16 Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure ahoco ezpatáz. 17 Beharriic duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriousoari emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen berribat scribaturic, cein nehorc ezpaitu eçagutzen, recebitzen duenac baicen: 18 Thyatiren den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, laincoaren Semeac, ceinec baititu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen oinéc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten citic, 19 Baceaquizquiat hire obrac eta hire charitatea eta cerbitzua eta fedea eta hire patientiá eta hire obrác: eta hire azquen obrác lehenac baino guehiago dituc. 20 Baina cerbait gauça appur badiát hire contra: ceren permettizen baituc lezabel emazteac (ceinec eguiten baitu bere buruá prophetessa) iracats deçan, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta idoley sacrificatzen diradenetic iatera. 21 Eta eman diarocat dembora, bere paillardic emenda ledinçát: eta eztuc emendatu. 22 Huná, nic diát hura eçarten ohean: eta harequin adulteratzen dutenac gucizco tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ezpadítez. 23 Eta haren haourrac herioz hilen citiát, eta iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelçurrunac eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric batbederari emanen diarocat bere obrén araura. 24 Baina çuey goitico Thyatiren çareteny erraiten drauçuet, Nor-ere baitirade doctrina haur eztutenac, eta Satanen barnatassunac eçagutu eztiutzenac, dioiten beçala: eztut çuen gainera berce cargaric eçarriren. 25 Baina duçuena, educaçue ethor nadino. 26 Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrác finerano beguiratu dituqueenari, emanen draucat bothere Gentilén gainean. 27 Eta gubernaturen dituque burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade lurrezco vnciac beçala, nic-ere Aitaganic recebitu vkan dudan beçala: 28 Eta emanen draucat hari artiçarra. 29 Beharriic duenac, ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey.

3 Sarden den Eliçaco Aingueruari-ere scriba ieçóc, laincoaren çazpi spirituac eta çazpi içarrac dituenac gauca hauc erraiten citic. Baceaquizquiat hire obrác, ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. 2 Aicén iratzarri eta confirmaitzac goitico hiltzera doacenac: ecen hire obrác eztiát perfect

eriden laincoaren aitzinean. 3 Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun vkan duán: eta beguireçác, eta dolu bequic. Bada baldin veilla ezpadeçac ethorriren nauc hiregana ohoina beçala, eta eztuc iaquinen cer orenez ethorriren naicén hiregana. 4 Cembeit persona-ere badituc hic Sarden bere abillamenduac satsutu eztiutzenic, eta ebiliren baitirade enequin abillamendu churitan: ecen digne dituc. 5 Garaita vkanen duena hala veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiát haren icena iraunguiren vicitzeco liburutic, eta aithorturen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren Aingueruén aitzinean. 6 Beharriic duenac ençun beça cer Spirituac 7 Eta Philadelphian den Eliçaco Aingueruári scriba ieçóc, Sainduac eta Eguatiac, ceinec baitu David-en gako, ceinec irequiten baitu, eta nehorc ez ersten: eta ersten baitu, eta nehorc ez irequiten, gauça hauc erraiten citic: 8 Baceaquizquiat hire obrác: huná, eman vkan drauát eure aitzinera bortha irequia, eta nehorc ecin erts ceçaquic hura: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratu baituc ene hitza, eta ezpaituc renuntiatu ene icena. 9 Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, bere buruác ludu eguiten baitituté eta ezpaitirade, aitzitic gueçurra cioé: huna bada, eguinen diát ethor ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eçagut deçaten, ecen nic maite audala: 10 Ceren hic beguiratu vkan baituc ene patientiazco hitza, nic-ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten phorogatzera. 11 Huná, baniatorquec sarri: educac duána, nehorc har ezteçançát hire coroá. 12 Garaita vkanen duena, neure laincoaren templean habe eguinen diát, eta eztuc guehiagoric camporat ilkiren, eta scribaturen diát haren gainean neure laincoaren icena, eta neure laincoaren ciuitatearen icena, cein baita, Ierusalem berria, ene laincoaganic cerutic iauntsia, eta neure icen berria. 13 Beharriic duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey. 14 Laodicean den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, Gauça hauc erraiten citic Amenec, testimonio fidelac eta eguiatic, laincoaren creaturaren hatseac: 15 Baceaquizquiat hire obrác, ecen ezaicela ez hotz ez eraquin: aihinz hotz edo eraquin. 16 Baina ceren eppel baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut neure ahotic. 17 Ecen badioc, Abrats naiz, eta abrastu naiz, eta eztut deusen beharriic: eta eztuc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itu eta billuzgorri aicela. 18 Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrhe suz phorogatutic, abrats adinçát: eta abillamendu churriic, vezti adinçát, aggueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vncta ditzan eure beguiac, ikus deçançát. 19 Nic maite ditudan guciac reprehenditzen eta gatzitgutzen

ciatiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. 20 Huná, borthan niagoc, eta bulkatzen diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. 21 Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neure thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitut eta iarria bainago Aitarequin haren thronoan. 22 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey.

4 Gauça hauen buruän beha neçan, eta huná, borthabat irequia ceruän: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin minço liçaten trompeta batena beçalaco, cioela, lgan adi huna, eta eracutsiren draut cer gauça equin behar diraden hemendic harát: 2 Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen eçarria ceruän: eta norbeit throno gainean iarriric. 3 Eta iarriric çegoenac beth-ikartez iaspe eta sardoin harria cirudien: eta cen thronoaren inguruän orçadarra smaranda cirudiela. 4 Eta thronoaren inguruän ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarriric abillamendu churiz veztituac: eta cituztela bere buru gainetan vrrhezco coroác. 5 Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampa suz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituac. 6 Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystala irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruän laur animal beguiz betheac aitzinean eta guiblean. 7 Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretzea irudi çuen, eta hirugarren antmalac, çuen guionac beçalaco beguithartea, eta laurgarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. 8 Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegal inguruän, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitela, Saindu, saindu, saindu, lainco laun botheregucitacoa, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. 9 Eta animal hec emaiten ceraucateanean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarria cenari, secula seculacotz vici denari: (aiön g165) 10 Egoizten cituzten bere buruäc hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarria cenaren aitzinera, eta adoratzten çutén vici dena secula seculacotz, eta eçartzen cituzten bere coroác throno aitzinean, erraiten çutela, (aiön g165) 11 Digne aiz launa recebi decán gloria eta ohore eta puissança: ecen hic creatu dituc gauça guciác, eta hire vorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi ciguluz ciguilatua. 2 Eta ikus neçan Aingueru borthitzbat predicatzten çuela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuä,

eta lacha ditzan haren ciguluac? 3 Eta nehorc, ez ceruän, ez lurrean, ez lurraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuä, ezeta hartara beha. 4 Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaizén nehor digneric eriden içan liburuären irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco 5 Eta Ancianoetatic batec erran cieçadan, Eztaguiála nigarric: huná, garaita dic ludaren leinutico Lehoinac, David-en çainac, liburuären irequiteco, eta haren çazpi ciguluén lachatzeco. 6 Eta beha neçan, eta huná thronoaren eta laur animálen artean, eta Ancianoén artean Bildots-bat cegoela nehorc hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gucira igorriac. 7 Eta ethor cedin eta har ceçan liburuä thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. 8 Eta liburuä hartu çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruäc egotz citzaten Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrác eta vrrhezco ampolác perfumez betheac, cein baitirade sainduén orationeac: 9 Eta cantatzten çutén cantu berribat, cioitela, Digne aiz liburuären hartzeco, eta haren ciguluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzcac laincoari eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta natione orotatic. 10 Eta equin guerauzcac gure laincoari regue eta sacrificadore: eta regnaturen diagu lurraren gainean. 11 Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoén inguruän, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: 12 Cioitela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissança, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. 13 Eta ceruän den creatura gucia, eta lurraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciac ençun nitzan, erraiten çutela, Thronoan iarria denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissança, secula seculacotz. (aiön g165) 14 Eta laur animaléc erraiten çuten, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten vici dena secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac ciguluetaric lehena, eta ençun neçan laur animaletaric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. 2 Eta beha neçan, eta huná, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequión hari corobabat, eta ilki cedin garaitzen çuela, eta garaita luençat. 3 Eta irequi vkan çuenean bigarren cigulua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. 4 Eta ilki cedin berce çaldi gorrhatsbat, eta haren gainean iarria cenari eman cequión lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil

leçaten: eta eman cequiön hari ezpata handibat. 5 Eta irequi vkan çuenean hirurgarren cigulua, ençun neçan hirurgarren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta huná, çaldí beltzbat: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. 6 Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan, eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoiari eta olioari eztieceála calteric eguin. 7 Eta irequi vkan çuenean laurgarren cigulua, ençun neçan laurgarren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. 8 Eta beha neçan, eta huná, çaldí pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta lffernua çarrayón hari, eta hæy eman cequién bothere lurraren laurdenaren gainean, hiltzeco ezpataz, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. (Hadēs g86)

9 Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta mantenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimác: 10 Eta ceuden oihuz ocengui, cioitela, Noiz artean, laun sainduá eta eguiatiá, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetariç? 11 Eta eman cequiztén batbederari arropa churiac, eta erran cequién reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. 12 Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta huná, lur ikaratze handibat eguin cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubatz beçala, eta ilhargui gucia odola beçalaca cedin. 13 Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac iraitzen dituen beçala haice handiz erabilten denean. 14 Eta ceruá retira cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guciac bere lekuetaric alda citecen. 15 Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac, eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guciac, eta libre guciac gorde citecen lecétan eta mendietaco hartuquétan: 16 Eta erraiten cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitetzte gure gainera eta estal gaitzaçue throno gainean iarria denaren beguithartetice, eta Bildotsaren hiratic. 17 Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Aingueru ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric ezlaguiançát lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore baten-ere gainean. 2 Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco viciaren cigulua çuela: eta oihu eguin cieçén ocengui laur Aingueru lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, 3 Cioela, Eztaguieçuela calteric lurrari, ez

itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan seignala ditzaqueguno. 4 Eta ençun neçan seignalatatu içan ciradenén contua, ehun berroquey eta laur milla seignalaturic Israeleco haourrén leinu gucietaric: 5 ludaren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Rubenen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Gad-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: 6 Aser-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Nephthaliren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Manasseren leinutic, hamabi milla seignalaturic: 7 Simeonen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Leuiren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Isacharen leinutic, hamabi milla seignalaturic: 8 Zabulon-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Iosephen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Beniaminen leinutic, hamabi milla seignalaturic: 9 Gauça hauén ondoan beha neçan, eta huná, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueenbat, gende eta leinu eta populu eta mihi gucietaric, throno aitzinean eta Bildotsaren presentían ceudela, arropa luce churiz veztituac, eta palmác bere escuetan: 10 Eta oihuz ceuden ocengui, cioitela, Saluamendua gure lainco throno gainean iarria denaganic eta Bildotsaganic. 11 Eta Aingueru guciéc assistitzen çuten thronoaren, eta Ancianoén eta laur animalén inguruán: eta bere buruáç egotz citzaten throno aitzinera bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 12 Cioitela, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissança, eta indar gure laincoari secula seculacotz. Amen. (aiön g165)

13 Orduan har ceçan hitza Ancianoetaric batec, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? 14 Eta erran nieçón, launa, hic badaquic. Eta erran cieçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac: eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitu Bildotsaren odolean. 15 Halacotz dituc laincoaren throno aitzinean, eta hura cerbitzatzen dié egun eta gau haren templean: eta thronoan iarria dena habitaturen duc horiequin. 16 Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiaç, ez beroc batec-ere. 17 Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithurri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gucia horién beguietaric.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigarren cigulua, silentio eguin cedin ceruán oren erditsubat. 2 Eta ikus nitzan çazpi Aingueru laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequiztén çazpi trompette. 3 Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequiön anhitz parfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançát, throno aitzinean den aldare

vrhezcoaren gainean. 4 Eta igan cedin perfumén kea, Sainduén orationequin, Aingueruären escutic laincoaren aitzinera. 5 Eta har ceçan Aingueruäc encensera, eta bethe ceçan hura aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguin citecen igorciriac eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratze. 6 Eta çazpi trompettác cituzten çazpi Aingueruäc prepara citecen trompettáz ioitera. 7 Eta lehen Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta eguin ceçan babaçuça eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. 8 Eta bigarren Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta mendi handi suz erratzen cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguin cedin. 9 Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vncien herén partea deseguin cedin. 10 Guero herén Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuuioen herén partera, eta ithur vretara. 11 Eta içarraren icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guiçon hil cedin vretaric, ceren karmindu içan baitziraden vrac. 12 Guero Laurgarren Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta içarren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguirc eguiten, ez gauärenac halaber. 13 Orduan ikus eta ençun neçan Ainguerubat hegaldatzen cela ceruären erdiaz, cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione lurreco habitantez, berce hirur Aingueruec ioren dituzten trompeta soinuacgatic.

9 Orduan borzgarren Aingueruäc trompettáz io ceçan, eta ikus neçan içarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequiön abysmeco putzuaren gakoa. (Abyssos g12) 2 Eta irequi ceçan abysmeco putzua, eta altcha cedin putzuc kea, labe handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuc ketic. (Abyssos g12) 3 Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequiön lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. 4 Eta erran cequiön ezlaguioten calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guiçoney. 5 Eta eman cequiön ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethez, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guiçona io duqueeneco beçala. 6 Eta egun hetan guiçonéc herioa bilhaturen duté, eta ez tuté eridenen: eta desiraturen duté hiltzera, eta herioac ihes eguinen du hetaric. 7 Eta othien formá cen çaldi bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru

gainetan vrrhea ciruditen coroac beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guiçonén beguitharteac beçala. 8 Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. 9 Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegalén hotsa, anhitz, çaldic combatera laster eguiten duteneco carreta hotsa beçala. 10 Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guiçoney calte eguitea borz hilebethez. 11 Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueruä, ceinec baitu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita desegulea. (Abyssos g12) 12 Maledictionebat iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. 13 Orduan seigarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta ençun neçan vozbat laincoaren beguién aitzinean den aldare vrrhezcoaren laur adarretaric proceditzen cenic, 14 Ciotsala seigarren Aingueru trompettá çuenari, Lachaitzac laur Aingueru Euphrateco fluuio handi gainean estecatuc diradenac. 15 Lacha citecen bada laur Aingueruäc, baitziraden appainduc orenecotz eta egunecotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençát guiçonén herén partea. 16 Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençun neçan hayén contua. 17 Eta hunela ikus nitzan çaldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradenéc, cituztela suzco eta hyacinthezco eta suphrezco halacretac: eta çaldién buruäc ciraden lehoinén buruäc beçala: eta hayén ahoetaric ilkiten cen su, eta ke eta suphre. 18 Eta hirur gauça hauçaz hil içan cen guiçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkiten cen suphrez. 19 Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugueac irudi ciraden, cituztela buruäc, ceinéç calte eguiten baitzuten. 20 Eta goitico guiçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençát deabruac eta vrrhezco eta cilharrezco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceinéç ecin ikus baiteçaquete ez ençun, eta ecin ebil baititezque: 21 Eta etzitecen emenda bere guiza-erhaitequetaric, ez bere poçoiquerietaric, ez bere paillardicetaric, ez bere ohoinquerietaric.

10 Orduan ikus neçan berce Aingueru borthitzbat cerutic iausten cela, hodeibatez inguratua ceinen buruan baitzén orçadarra: eta haren beguitharte cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. 2 Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. 3 Eta oiuhu eguin ceçan ocengui, lehoin batec orroa eguiten duenean beçala: eta oiuhu eguin vkan çuenean, çazpi igorcirc bere

vozac pronuntia citzaten. 4 Eta çazpi igorciriéc bere vozac pronuntiatu vkan cituztenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Seignalaiztac çazpi igorciriéc pronuntiatu dituzten gauçac, eta hec eztiçala scriba. 5 Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruác, altcha ceçan bere escua cerura, 6 Eta iura ceçan secula seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruá eta hartan diraden gauçac, eta lurra eta hartan diraden gauçac, eta itsassoa eta hartan diraden gauçac, ecen guehiago demboraric ezteia içanen: (aiõn g165) 7 Baina çazpigarren Aingueruären vozeco egunetan trompettáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzari Prophetey declaratu vkan drauen beçala. 8 Eta cerutic ençun vkan nuen voza, berriz minça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. 9 Eta ioan nendin Aingueruägana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: baina hire ahoan ezti içanen duc ezti beçala. 10 Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan ezti beçala ezti: baina iretsi vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. 11 Orduan erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri.

11 Eta eman cequidan canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, laiqui adi, eta neurt itzac laincoaren templea eta aldarea, eta hartan adorazten dutenac. 2 Baina iraitzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hura neurt: ecen eman içan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroguey eta bi hilebethez. 3 Baina emanen diraeat hura neureric bi testimoniori, ceinéc, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez, çacuz veztituac diradela. 4 Hauc dituc bi oliuác eta bi candelér lurreco launaren presentían daudenac. 5 Eta baldin nehorc hæy gaizquiric eguin nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: ecen baldin nehorc gaizquiric eguin nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. 6 Hauc dié bothere ceruären ersteco, vriric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertizteco, eta lurraren açotatzeco plaga oroz noizere nahi baituqueite. 7 Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiác, guerla eguinen dic hayen contra, eta garaithuren citic eta hilén: (Abyssos g12) 8 Eta hayen gorputzac etzanen dituc Ciuitate handico

placetan, cein deitzen baita spiritualqui Sodoma eta Egypte, non gure launa-ere crucificatu içan baita. 9 Eta ikussiren citié leinuétacoéc, eta populuétacoéc, eta mihietacoéc, eta nationétacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdiz, eta eztiqee peremitturen hayen gorputzac eçar ditecen sepulturatan. 10 Eta lurreco habitantéc bozcario vkanen dié hayén gainean, eta atsequin harturen dié: eta presentac igorriren diraeéc elkari: ceren bi Propheta hauc tormentatu ditueizten lurrean habitant diradenac. 11 Baina hirur egun eta erdiren buruán vicitzeco spiritu laincoaganicoa hetara sarthuren datec, eta egonen diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren ditueiztenen gainera. 12 Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæy diostela, Igan çaitetzte huná: eta igan dituc cerura hodey batetan: eta ikussi citié bere etsayéc. 13 Eta oren hartan lur ikaratze handi eguin içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partea erori içan duc, eta hil içan dituc lur ikaratze hartan çazpi milla guiçon, eta berceac icitu içan dituc, eta eman diraucoé gloria ceruco laincoari. 14 Bigarren maledicionea iragan içan da: eta huná hirugarren maledicionea ethorriren da sarri. 15 Eta çazpigarren Aingueruác io ceçan trompettáz, eta voz handiac eguin citecen ceruán, cioitela, Eguin içan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnaturen du secula seculacotz. (aiõn g165) 16 Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarriric ceudenéc, egotz citzaten bere buruác bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 17 Cioitela, Esquerrac drauzquiagu hiri lainco laun bothere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissançá handia, eta ceren hassi duán eure resumá: 18 Eta asserretu içan dituc Gentilac, eta ethorri içan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophetey, eta sainduy, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguin ditzançát lurra deseguiten dutenac. 19 Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruán, eta ikus cedin haren alliançazco Arká haren templean: eta eguin cedin chistmist eta hots eta lur ikaratze, eta babaçuça handi.

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruán, Emazte iguzquiáz inguratubat, ceinen oinén azpian baitén ilharguia, eta buruán hamabi içarrezco coroabat. 2 Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragaiten çuen erdi cedingát. 3 Ikus cedin berce signobatare ceruán, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru cituenic eta hamar adar: eta bere buruétan çazpi

diadema. 4 Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarrén herén partea, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar çuenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçançât. 5 Eta erd cedin seme ar batez ceinec gobernatu behar baitzituen nazione guciac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. 6 Eta emazteac ihes ceguian desertu batetara, non baitu lekua laincoaz appainduric, han hura haz deçatençât milla eta berehun eta hiruroguey egunez. 7 Eta eguin cedin bataillabat ceruân: Michele eta haren Aingueruâc bataillatzen ciraden dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueruâc: 8 Baina etziraden borthitzenac içan, eta hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruân. 9 Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gucia seducitzen baitu: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueruâc harequin iraitz citecen. 10 Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruân, Orain eguin da saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen gure anayén accusaçalea iraitzi içan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoaren aitzinean egun eta gau. 11 Baina hec garaihu içan çaiçquio Bildotsaren odolaren causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac eztituzte guppida vkan heriorano. 12 Halacotz çaitetzte aleguera, ceruâc eta hetan habitatzen çaretenâc. Maledictione lurreco eta itsassoco habitantez: ecen iautsi da deabrua çueta, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. 13 Ikussi vkan çuenean bada dragoinac ecen iraitzi içan cela lurrera, persecuta ceçan arraz erdi içan cen emaztea. 14 Baina eman içan çaiçzan emazteari arrano handi batenic bi hegal, hegalda ledinçât suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demborétacotz eta demboraren erditacotz. 15 Eta iraitz ceçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluuiobat beçala, hura harrapa eraci leçançât fluuiioaz. 16 Baina aiuta ceçan lurrac emaztea, eta irequi ceçan lurrac bere ahoa, eta hurrupa ceçan dragoinac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluuioa 17 Orduan asserre cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goiticoén, laincoaren manamenduac beguiratzen dituztenén eta Iesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gainetan hamar diadema: eta bere buru gainetan

basphemiotaco icen-bat. 2 Eta nic ikussi vkan nuen bestiâc Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissançá, eta thronoa, eta bothere handi. 3 Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu içan cen: eta miraculuz cegoela lur gucia iarreiqui cequión bestiari. 4 Eta adora ceçaten, bestiari bothere eman ceraucan dragoina, eta adora ceçaten bestiâ, cioitela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? 5 Eta eman cequión aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen cituena, eta eman cequión bothere berroguey eta bi hilebetheren complitzeco. 6 Eta irequi ceçan bere ahoa blasphematzera laincoaren contra, blasphema litançât haren icena, eta haren tabernaclea, eta ceruân diradenac. 7 Eta eman cequión sainduén contra-ere guerla eguitea, eta hæy garaitzea: eta eman cequión bothere leinu, eta mihi, eta nazione ororen gainean. 8 Eta adoratzen çutén hura lurreco habitant guciéc, ceinén icenac ezpaitrade scribatuac, munduaren fundacionetic hil içan den Bildotsaren vicitzeco liburuân 9 Baldin nehorc beharriic badu, ençun beça. 10 Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadin: hemen da sainduén patientiâ eta fedea. 11 Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minço cen. 12 Eta harc lehen bestiaren bothere gucia exercitzen çuen haren presentian: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitantéc adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria sendatu içan baitzén. 13 Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guiçonén aitzinean. 14 Eta seducitzen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinén eguitea eman içan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitantez, eguin lieçoten imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri içan baitzén, baina viztu içan da. 15 Eta hari eman cequión, bestiaren imaginari spiritu eman lieçón, eta bestiaren imaginâ minça ledin, eta eguin leçan, bestiaren imaginâ adoratzen ezluten guciac, hil litecen. 16 Eta eguiten çuen, guciéc, chippiéc eta handiéc, abratséc eta paubréc, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. 17 Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá luenec baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. 18 Hemen da sapientiâ: adimenduric duenac conta beça bestiaren icena: ecen contua guiçonarena da, eta haren contua, sey ehun eta hiruroguey eta sey.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroquey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. 2 Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handiën hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarrac ioiten cituzten guitarrariën soinuab: 3 Eta cantatzen çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroquey eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: 4 Hauc dirade emaztequin satsutu ez tiradenac: ecen virgina dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guiçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. 5 Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: ecen macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. 6 Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen cela, Euangelio eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitante, eta natione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (aiōnios g166) 7 Cioela ocengui, Çareten beldur laincoaren, eta hari gloria emoçue: ecen ethorri da haren iugemendua ordua: eta adora eçaçue ceruá eta lurra eta itsassoa eta vr ithurriac eguin dituená. 8 Eta berce Ainguerubat iarrei qui cequiön, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardicaren hirataco mahatsarnoaz natione guciac edaran vkan baititu. 9 Eta heren Aingueruá iarrei qui cequiön, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestia eta haren imaginá, eta har badeça haren mercá bere belarrea edo bere escuan, 10 Harc-ere edanen du laincoaren hiraco mahatsarnotic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz eta suphrez Aingueru sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. 11 Eta hayén tormentaco kea alchaturen da secula seculacotz: eta ez tute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzen dutenéc bestia eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (aiōn g165) 12 Hemen da sainduén patientia: hemene dirade laincoaren manamendua eta lesusen fedea beguiratzen dituztenac. 13 Orduan ençun neçan vozbat cerutic, ciostala, Scriba eçac, Dohatsu dirade launean hiltzen diraden hilac hemendic harat. Bay, dio Spirituac: ecen reposatzen dirade bere nequetaric, eta bere obrac iarrei quiten çaitzé. 14 Eta beha neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey gainean norbeit cegoen iarriric guiçona irudi çuenic, çuela bere buru gainean vrrhezco coroabat, eta bere escuan iguitey çorrotzbat. 15 Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetic, oihuz çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac:

ecene ethorri çaic errequeitazeco ordua: ecene lurreco vztá çorhitu duc. 16 Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. 17 Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetic, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. 18 Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldaretic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oihu eguin cieçón iguitey çorrotza çuenari, cioela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: ecene hartango mahatsac onthu dituc. 19 Eta eçar ceçan Aingueruac bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendema ceçan lurreco mahastia, eta igor ceçan laincoaren hiraren laco handira. 20 Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruän handiric eta miraculzcoric, Çazpi Aingueru, cituztela azquen çazpi plagác ecene heçaz da laincoaren hira complitu. 2 Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela itsasso beirazco irudian, eta cituztela laincoaren guitarrac: 3 Eta cantatzen çuten laincoaren cerbitzari Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, cioitela, Handi eta miraculzco dituc hire obrac, lainco laun bothere gucitacoa: iusto eta eguiaczco dituc hire bideac, sainduén Regueá. 4 Nor ezta hire beldur içanen, launa, eta norc ez tu glorificaturen hire icena? ecene saindu bakoitza aiz hi: ecene gende guciac ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: cerene hire iugemendua manifestatu içan baitirade. 5 Eta gauça hauén buruän beha neçan, eta huná, irequi cedin testimoniageco Tabernaclearen templea ceruän. 6 Eta ilki citecen templetic çazpi plagác cituzten çazpi Aingueruac, veztituric liho purez eta churiz, vrrhezco guerricoez bulhar inguruétan guerricatuac. 7 Eta laur animaletaric batec eman cietzén çazpi Aingueruey çazpi ampola vrrhezcoric, lainco secula seculacotz viciaren hiraz betheac. (aiōn g165) 8 Eta bethe cedin templea laincoaren maiestatetic: eta haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagác compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetic, ciostela çazpi Aingueruèy, Çoazte eta issuritazue laincoaren hiraren çazpi ampolac. 2 Ioan cedin bada lehen Aingueruá, eta issur ceçan bere ampola lurrera, eta eguin cedin plagabat gaitzic eta damutacoric bestiaren mercá çuten guiçonén contra, eta haren imaginá adoratzen çutenén contra. 3 Eta bigarren Aingueruac issur ceçan bere ampola itsassora, eta

sarrasquibaten odola beçalaca cedin eta itsassoco arima vici gucia hil cedin. 4 Eta herén Aingueruác issur ceçan bere ampolá fluuiioetara eta vr ithurrietara, eta odol bilha citecen. 5 Eta ençun neçan vretaco Aingueruä, cioela, lusto aiz launa, Aicena eta Incena eta Saindua: ceren gauça hauc iugeatu baitituc: 6 Ceren Sainduén eta Prophetén odola issuri vkan baituté, hic- ere odol eman vkan drauec edatera: ecen digne dituc. 7 Eta ençun neçan bercebat Sainctuariotic, cioela, Segurqui, lainco laun bothere gucitacoá, eguiazco eta iusto dituc hire iugemenduac. 8 Guero laurgarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá iguzkira, eta hari eman cequiún guïçonén suz erratzea. 9 Eta erre citecen guïçonac bero handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén gainean bothere duen laincoaren icena: eta etzitecen emenda hari gloria eman lieçotençát. 10 Guero borzgarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá, bestiaren throno gainera: eta eguin cedin haren resumá ilhumbegu: eta mastacatzen cituztén bere mihiac dolorearen handiz. 11 Eta blasphema ceçaten lainco cerucoa bere doloreacgatic eta çauriacgatic: eta etzitecén emenda bere obretaric. 12 Guero seigarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá Euphratesco fluuiio handira: eta agor cedin hartaco vra, appain ledinçát iguzqui ilkite aldeco Reguén bidea. 13 Eta ikus nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren ahotic, eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu satsu iguelén irudicoric: 14 Ecen badirade deabruén spiritu, signoac eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu orotaco reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencát lainco bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara. 15 (Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da iratzarri dagoena, eta bere abillamenduac beguiratzen dituena, billuzgorric ebil eztadinçát, eta nehorc haren laidoa ikus ezteçançát) 16 Eta bil citzaten, Hebraicoz Arma-gedon deitzen den lekura. 17 Guero çazpigarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá airera: eta ilki cedin voz handibat ceruco templetic throno aldetic, cioela, Eguin da. 18 Orduan eguin cedin chistmist eta hots eta igorciri: eta lur ikaratze handia eguin cedin, nolacoric ezpaita içan guïçonac lurraren gainera diradenaz gueroztic, lur ikaratzeric diot hain handiric. 19 Eta eguin cedin ciuitate handi hura hirur partetara, eta Gentiléen ciuitateac eror citecen, eta Babylon handiá ethor cedin memoriotara laincoaren aitzinean, hari bere hiraren indignationezco mahatsarno coparen emaiteco. 20 Eta isla oroc ihes eguin ceçan, eta mendiac etzitecen guehiagoric eriden. 21 Eta harriabar handiric talentbat beçalacoric iauts cedin cerutic guïçonetara. eta blasphema cecaten lainco guiconéc harriabarrezco plagaren causaz: ecen harc eguin çuen plagá guiczco handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolác cituztén çazpi Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, ciostala, Athor, eracutsiren drauat anhitz vren gainean iarriric dagoen paillarda handiaren damnationea: 2 Ceinequin paillardatu baitute lurreco reguéc, eta haren paillardaçzco mahatsarnoaz horditu içan baitirade lurreco habitantac. 3 Eta spirituz deserty batetara eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat, bestia escarlata coloretaco, blasphemiotaco icenez bethe, çazpi buru eta hamar adar cituen baten gainean iarria. 4 Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, eta vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatus eta perlaz, copa vrrhezcobat bere paillardaçaco abominationez eta satsutassunez bethea bere escuan çuela. 5 Eta bere belarrean icen-bat scribaturic, Mysterio, Babylon handia, lurreco paillardicén eta abominationén amá. 6 Eta ikus neçan emaztea sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz horditua, eta hura ikussiric, mireste handiz mirets neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruác, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia çazpi burutacoaren eta hamar adaretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan duán bestiá, içan duc, eta eztuc guehiagoric: eta igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta miretsiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitirade scribatuac vicitzeco liburuän munduaren hatseandanic) dacussatenean bestiá, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina baita. (Abyssos g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena. Çazpi buruác, çazpi mendiac dirade ceinén gainean emaztea iarria baita. 10 Eta regueac çazpi dirade: borzac erori dirade, eta bat bada, bercea ezta oraino ethorri: eta dathorreanean behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta bestiá cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere regue beçala oren batez harturen dié bestiarequin. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissançá eta autoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 15 Guero erran cieçadan, Ikussi dituán vrac, non paillardá iarria baita, dituc populuac, eta tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Ecen laincoac eçarri dic hayén bihotzetan, eguin deçaten harc placer duena, eta consenti ditecten, eta eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac

compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duän emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori da, erori da Babylon handi hura, eta eguin içan da deabruén habitacione, eta spiritu satsu ororen eta hegaztina satsu eta execrable ororen retiragune: 3 Ecen haren paillardičaren hirazco mahatsarnotic edan vkan dute gende guciéc, eta lurreco reguéc harequin paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. 4 Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki çaitetzte hartaric ene populúa, haren bekatuetan participant eztaerençát, eta haren plaguetaric recebi ezteçaquençát. 5 Ecen haren bekatuac elkarrri iarreiqui içan çaiçca cerurano, eta orhoit içan da laincoa haren iniquitatéz. 6 Renda ieçoçue harc eguin vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoçue doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoçue doblea. 7 Combat bere buruá glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoçue hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinec iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar eguinen duté harçaz eta deithore haren gainean lurreco reguéc, harequin paillardatu dutenéc eta deliciosqui vici içan diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá nola hire condemnationea oren batez ethorri içan den! 11 Lurreco merkatariec-ere nigar eguinen duté eta deithore haren gainean, ceren nehorc ezpaitu hayén marchandiçatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, eta perlazcoric, eta crespazcoric, eta pourprezcoric, eta cetazcoric, eta escarlatazcoric, eta vssain onetaco çur mota gucitaric, eta yuirezco vnci gucitaric, eta vnci gucizco çur preciatuzcoric, eta cobrezcoric, eta burdinazcoric, eta marbrezcoric: 13 Eta canela, eta vssain on, eta vnguentu, eta encensu, eta mahatsarno, eta olio, eta irin flore fin, eta ogui bihi, eta behor eta ardi, eta çaldi, eta carriot, eta sclabo, eta guiçonén arima. 14 (Hire arimaren desirezco fructuac ioan ditun hireganic, eta gauça delicatu eta excellent guciac galdu içan çaiçquin: eta eztitun guehiagoric gauça

hec eridenen) 15 Gauça hauén merkatariac bada abrastu içanic vrrun hareganic egonen dirate haren tormentaren beldurrez, nigarrez eta deithorez daudela. 16 Eta dioitela, Elas, elas, Ciuitate handia, cein baitzén crespaz veztitua, eta pourpaz, eta escarlataz, eta baitzén vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz; nola oren batez desolatu içan dirade hain abrastassun handiac? 17 Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco compainia gucia, eta marinerac eta cembatec-ere itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. 18 Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz iarriren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi hunen pareric? 19 Eta errhouts egotziren duquitee bere buru gainetara, eta heyagora eguinen duquitee nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, ciuitate handiá, ceinetan abrastu içan baitziraden itsassoan vnciric çuten guciac, haren magnificentia handitic, nola oren batez desequin içan den! 20 Alegueradi haren gainean ceruá, eta çuec Apostolu eta Propheta sainduác: ecen laincoac iugeatu vkan du çuen causá, harçaz den becembatean. 21 Guero har ceçan Aingueru borthitzbatec harribat, errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz ceçan itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric eridenen. 22 Eta guittarrarién, eta musicianoén, eta chirula, eta trompeta soinularién vozic ezta tec hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiotaco den officieric batre ezta tec guehiagoric hitan eridenen: eta errota harriaren hotsa ezta tec guehiagoric hitan ençunen: 23 Eta candela arguiac eztic arguiric eguinen hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren voza ezta tec hitan guehiagoric ençunen, ceren hire merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire poçoinqueriéz seducitu içan baitirade natione guciac. 24 Baina hartan Prophetén eta Sainduén odola eriden içan da, eta lurraren gainean heriotara eman içan diraden gucieneana.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen voz handibat ceruán, cioela, Halleluia: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissança gure lainco launari dagoca. 2 Ecen eguiaczco dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardičáz lurra corruptitu vkan duen paillarda handiaz iustitia eguin vkan baitu, eta bere cerbitzarién odola haren escuetan mendecatu vkan baitu. 3 Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (aiōn g165) 4 Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruác bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarriric dagoen laincoa, cioitela, Amen, Halleluia. 5 Eta vozbat thronotic ilki

cedin, cioela, Lauda eçaque gure laincoa haren cerbitzari guciéc, eta haren beldur çareten chipiéc eta handiéc. 6 Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, cioitela, Halleluia, ecen regnatu vkan du gure lainco laun bothere gucitacoac. 7 Boz eta aleguera gaitecen, eta demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. 8 Eta eman içan çayó crespé purez eta arguitzen duenez vezti ledin: ecen crespá, Sainduén iustificacioneac dirade. 9 Orduan erran cieçadan, Scriba eçac, Dohatsu dirade Bildotsaren ezteyetao affarira deithuac. Erran cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiazco dituc. 10 Eta egotz neçan neure buruá haren oinén aitzinera hura adora neçançát: eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: hire cerbitzari quide nauc, eta hire anayén, ceinéc baitute Iesusen testimoniagea. Iaincoa adora eçac: ecen Iesusen testimoniagea duc prophetiazco Spiritua. 11 Guero ikus neçan ceruá irequiric, eta huná, çaldí churibat, eta haren gainean iarriric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguiatia, eta iustoqui iudicatzen duena eta combatitzen dena. 12 Eta haren beguiac ciraden sugarra beçala, eta haren buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribuz icena harc berac baicen eçagutu vkan eztuena: 13 Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. 14 Eta ceruán diraden armadác iarreiquiren çaiçquión çaldí churiz, veztituric crespá churiz eta purez. 15 Eta haren ahotic ilkiten cen ezpata çorrotzbat, harçaz io ditançát nationeac: ecen harc gubernaturen ditu hec burdín berga batez: eta hura da lainco bothere gucitacoaren hissizco eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquiren duena. 16 Eta çuen bere veztidurán eta ictherrean scribuz icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN IAVNA. 17 Guero ikus neçan Ainguerubat iguzquian barna cegoela, ceinec oiñu eguin baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chori guciyec, Çatozte, eta bil çaitetzte lainco handiaren affarira, 18 lan deçaçuençát reguén haraguia, eta capitainén haraguia, eta borthitzen haraguia, eta çaldíén haraguia, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haraguia, 19 Guero ikus nitzan bestiá eta lurreco regueac eta hayen armadác bilduric guerla eguitera çaldí gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. 20 Eta bestiá hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac eguin cituena harequin, ceinéz seducitu baitziten bestiaren mercá hartu vkan çutenac, eta haren imaginá adoratu vkan çutenac: viciric iraitzi içan dirade bi hauc suzco stang suphrez çacheacan batetara: (Linné Pyr g3041

g4442) 21 Eta goiticoac hil içan ciraden çaldí gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chori guciac asse citecen hayén haraguietatic.

20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeco gakoá çuela, eta cadena handibat bere escuan. (Abyssos g12) 2 Eta hatzaman ceçan dragoina, sugue çaharra, cein baita deabruá eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrthetacotz. 3 Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci eztiçançát, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (Abyssos g12) 4 Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainetan gendeac, eta iugemendua eman cequién: eta Iesusen testimoniageagatic, eta laincoaren hitzagatic buruác edequi içan çaiçtenén arimác, eta ceinéc ezpaiztuten adonatu bestiá ez haren imaginá, eta ezpaiztutén hartu vkan haren mercá bere belarretan edo bere escuetan, eta vicio dirade eta regnaturen duté Christequin milla vrthez. 5 Baina goitico hilac eztrade resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurreccionea. 6 Dohatsu eta saindu da lehen resurreccionean parte duena, hayén gainean bigarren herioac eztu bothereric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnaturen duté harequin milla vrthez. 7 Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindeguitic. 8 Eta ilkiren date seduci ditançát lurraren laur comeretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditançát bataillara: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. 9 Eta igan citecen lurraren çabaltassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuitate maitea: baina iauts cedin sua laincoaganic cerutic, eta irets citzan hec. 10 Eta hec seducitzen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suphrezco stagnera, non baitirade bestiá eta propheta falsua: eta tormentaturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (aiñ g165, Linné Pyr g3041 g4442) 11 Guero ikus neçan throno handi churibat, eta norbeit haren gainean iarria, ceinen aitzinetic ihes eguin baitzeçaten lurrac eta ceruác, eta etzedin hayendaco lekuric eriden. 12 Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuác irequi citecen: eta berce liburubat irequi cedin, cein baita vicitzeco liburu: eta iugea citecen hilac liburuétan scribatuac ciraden gaucetatic, bere obrén araura. 13 Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta iffenuac renda citzaten hetan ciraden hilac: eta iugemendua eguin cedin batbederaren obrén araura: (Hadēs g86) 14 Eta iffenua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da

bigarren herioa. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Eta norere ezpaitezidin eriden vicitzeo liburuān scribaturic, suzco stagnera iraitz cedin. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Guero ikus nečan ceru berribat eta lur berribat: ecen lehen ceruā eta lehen lurra ioan ičan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. 2 Eta nic loannesec ikus nečan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. 3 Eta ençun nečan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guičonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu ičanen dirade, eta laincoa bera hequin ičanen da hayén lainco. 4 Eta ichucaturen du laincoac nigar chorta gucia hayén beguietaric: eta herioa guehiagoric ezta ičanen ez vrthueriaric, ez heyagoranic, ez nequeric: ecen leheneco gauçac iragan dirade. 5 Eta erran cečan throno gainean iarria cenac, Huná, gauça guciac berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta eguiazcoac. 6 Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucat vicitzeo ithur vretic, dohainic. 7 Garaituren duenac, heretaturen ditu gauça guciac: eta ičanen natzayo hari lainco, eta hura ičanen çait niri seme. 8 Baina beldurtiey, eta increduley, eta execrabley, eta guiča-erhailey, eta pailartey, eta poçoaçaley, eta idolatrey, eta gueçurti guciey partea assignatua dagote suz eta suphez dacheacan stagnean, cein baita bigarren herioa. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. 10 Eta eraman nenčan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemeco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic laincoaganic: 11 laincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri guczico preciatua irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. 12 Eta çuen murraila handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Aingueru: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabi leinuetaco haourrén icenac 13 Orient aldetic, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Eguerditic hirur boltha: eta Occidentetic, hirur bortha. 14 Eta Ciuitatearen murrailac cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. 15 Eta enequin minço cenac çuen vrrhezco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren murrailaren neurtzeo. 16 Eta Ciuitatea bera cen quarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurt cečan Ciuitatea vrrhezco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta ciraden

haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta goratassuna bardin. 17 Guero neurt cečan haren murrailá ehun eta berroguey eta laur bessotaco, guičonaren neurritz, cein baita Aingueruären. 18 Eta cen haren murrailaco bastimendua iaspez: baina Ciuitatea bera cen vrrhe purez, beira pura irudi. 19 Eta Ciuitatearen murrailaco fundamentac ciraden harri preciatu guciac ornatuac: lehen fundamenta cen iaspez: bigarrena, sapphirez: herena, chalcedonez: laurgarrena, smaraudez: 20 Borzgarrena, sardonixez: seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: çortzigarrena, beryllez: bedratzigarrena, topabez: hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, hyacinthez: hamabigarrena, amethystez. 21 Eta hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan bat: eta borthetaric batbedera cen perla bederaz. Eta Ciuitateo plaçá cen vrrhe purez, beira guczico arguia beçala. 22 Eta eznečan templeric ikus hartan: ecen lainco laun bothere gucitacoa da hartaco templea, eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren edo ilharguiren beharric, hartan arguitzeo: ecen laincoaren gloriác arguitu du hura, eta haren arguia da Bildotsa. 24 Eta saluatu ičan diraten nationeac haren arguien ebiliren dirade: eta lureco reguéc bere gloriá eta ohorea hartara ekarriren duté. 25 Eta hartaco borthác eztirade ertsiren egunáz: ecen ezta gauic han ičanen. 26 Eta ekarriren da Gentilén gloriá eta ohorea hartara. 27 Ezta sarthuren hartara gauça satsutzen duenic batre, edo abominationeric eta falseriaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vicitzeo liburuān scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr vicizco fluuio purbat, crystalac beçala arguitzen çuenic, laincoaren eta Bildotsaren thronotic heldu cela. 2 Eta haren plaçaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeo arborea ekarten cituela hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta ičanen guehiagoric: baina laincoaren eta Bildotsaren thronoa hartan ičanen da, eta bere cerbitzariéc cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguithartea, eta haren icena hayén belarretan ičanen da. 5 Eta gauic han ezta ičanen, eta candela arguiren, ez iguzqui arguiren beharric ez tuté: ecen lainco launac arguitzen ditu hec: eta regnaturen duté secula seculacotz. (aiōn g165) 6 Guero erran cieçadan, Hitz hauc fidelac dituc eta eguiazcoac: eta Propheta sainduén lainco launac igorri vkan dic bere Aingueruā, bere cerbitzariey eracuts dietzençat sarri eguin behar diraden gauçac. 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco prophetiazco hitzac beguiratzen dituen. 8 Eta ni naiz loannes gauça hauc

ençon eta ikussi ditudana. Eta ençon eta ikussi ondoan egotz neçan neure buruä gauça hauc eracusten cerauzquidan Aingueruären oinén aitzinera adora neçançát: **9** Eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: ecen cerbitzariquide nauc hire, eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac begiratzten dituztenén: laincoa adora eçac. **10** Guero erran cieçadan, Eztitzála ciguila liburu hunetaco prophetiazco hitzac: ecen demborá hurbil duc. **11** Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta saindu dena sanctifica bedi oraino. **12** Eta huná, ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, renda dieçodançát batbederari haren obrá içanen den beçala. **13** Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta azquena, **14** Dohatsu dirade haren manamenduc beguiratzten dituztenac: çucen dutençát vicitzeco arborean, eta borthetari sar ditecençát Ciuitatera. **15** Baina campoan içanen dirade orac, eta poçoaçaleac, eta paillartac, eta guiça-erhaileac, eta idolatreac, eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. **16** Nic Iesusec igorri vkan dut neure Aingueruä gauça haur testifica lietzaçuençat Elicétan. Ni naiz Daud-en çaina eta generationea, Içar arguitzen duena eta goicecoa. **17** Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vicitzeco vretic dohainic. **18** Ecen protestatzen draucat liburu hunetaco prophetiaren hitzac ençuten dituen guciari, Baldin nehorc gauça hauey eratchequi badiecé, eratchequiren drautza hari laincoac liburu hunetan scribatuac diraden plagác. **19** Eta baldin nehorc ken badeça deus prophetia hunen liburuco hitzetaric, kenduren du laincoac haren partea vicitzeco liburutic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatuac diraden gauçetaric. **20** Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athor Iesus launa. **21** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Eta nic loanneseic ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela Iaincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, Iaincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta Iaincoa bera hequin içanen da hayén Iainco.

Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

aidios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebreatarrei 1:2
Hebreatarrei 1:8
Hebreatarrei 5:6
Hebreatarrei 6:5
Hebreatarrei 6:20
Hebreatarrei 7:17
Hebreatarrei 7:21
Hebreatarrei 7:24
Hebreatarrei 7:28
Hebreatarrei 9:26
Hebreatarrei 11:3
Hebreatarrei 13:8
Hebreatarrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28
Joan 12:25
Joan 12:50
Joan 17:2
Joan 17:3
Eginak 13:46
Eginak 13:48
Erromatarrei 2:7
Erromatarrei 5:21
Erromatarrei 6:22
Erromatarrei 6:23
Erromatarrei 16:25
Erromatarrei 16:26
2 Korintoarrei 4:17
2 Korintoarrei 4:18
2 Korintoarrei 5:1
Galaziarrei 6:8
2 Tesalonikarrei 1:9
2 Tesalonikarrei 2:16
1 Timoteori 1:16
1 Timoteori 6:12
1 Timoteori 6:16
2 Timoteori 1:9
2 Timoteori 2:10
Titori 1:2
Titori 3:7
Filemoni 1:15
Hebrearrei 5:9
Hebrearrei 6:2
Hebrearrei 9:12
Hebrearrei 9:14
Hebrearrei 9:15
Hebrearrei 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Joan 1:2
1 Joan 2:25
1 Joan 3:15
1 Joan 5:11
1 Joan 5:13
1 Joan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Apokalipsia 14:6

eleēse

Erromatarrei 11:32

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6

Hadēs

Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Eginak 2:27
Eginak 2:31
1 Korintoarrei 15:55
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 6:8
Apokalipsia 20:13
Apokalipsia 20:14

Limnē Pyr

Apokalipsia 19:20
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 20:14
Apokalipsia 20:15
Apokalipsia 21:8

Sheol

Hasiera 37:35
Hasiera 42:38
Hasiera 44:29
Hasiera 44:31
Zenbakiak 16:30
Zenbakiak 16:33
Deuteronomioa 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Erregeak 2:6
1 Erregeak 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Salmoak 6:5
Salmoak 9:17
Salmoak 16:10
Salmoak 18:5
Salmoak 30:3
Salmoak 31:17
Salmoak 49:14
Salmoak 49:15
Salmoak 55:15
Salmoak 86:13
Salmoak 88:3
Salmoak 89:48

Salmoak 116:3
Salmoak 139:8
Salmoak 141:7
Esaera Zaharrak 1:12
Esaera Zaharrak 5:5
Esaera Zaharrak 7:27
Esaera Zaharrak 9:18
Esaera Zaharrak 15:11
Esaera Zaharrak 15:24
Esaera Zaharrak 23:14
Esaera Zaharrak 27:20
Esaera Zaharrak 30:16
Kohelet 9:10
Kantarik Ederrena 8:6

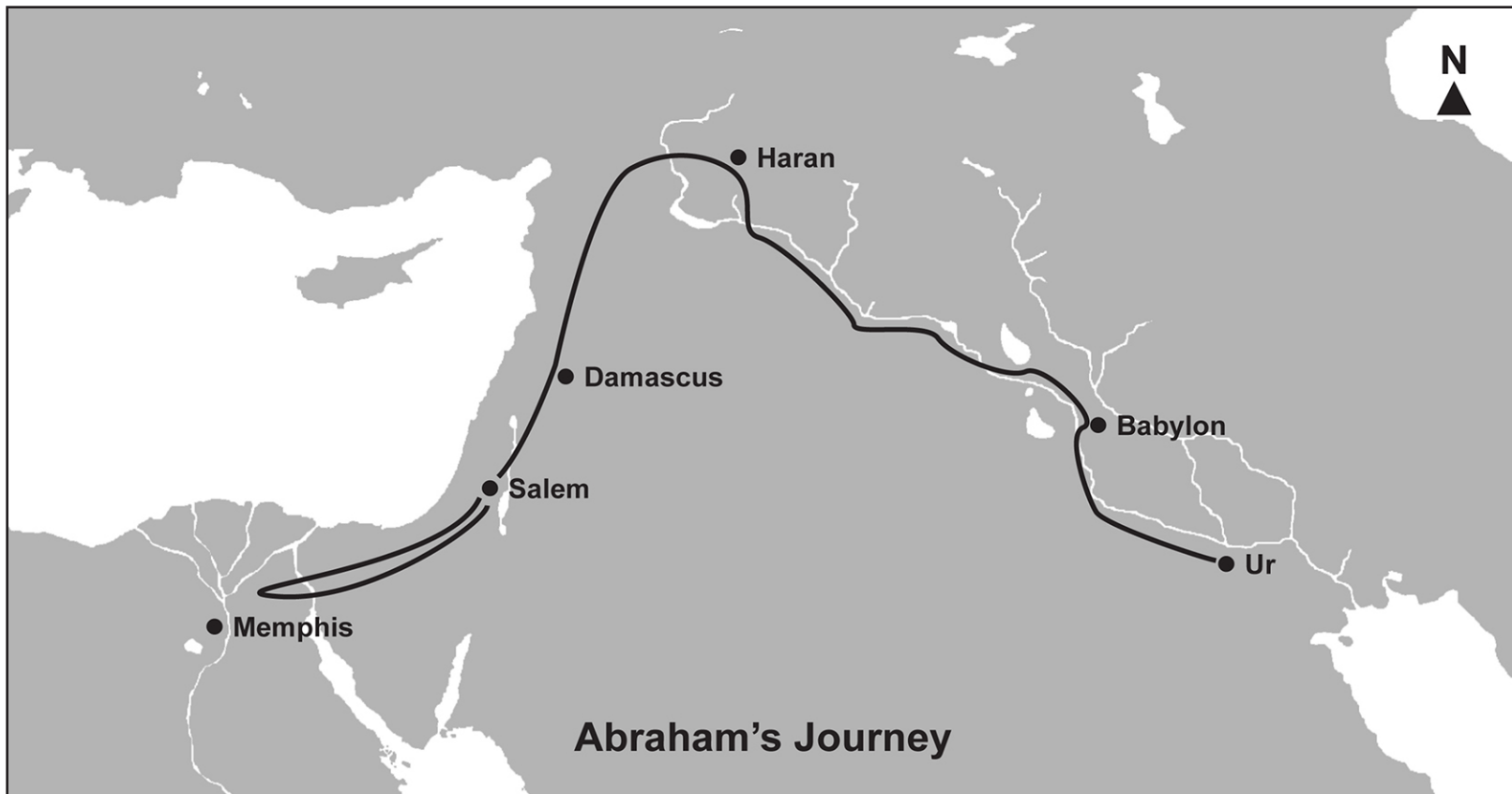
Isaias 5:14
Isaias 7:11
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Oseas 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pedro 2:4

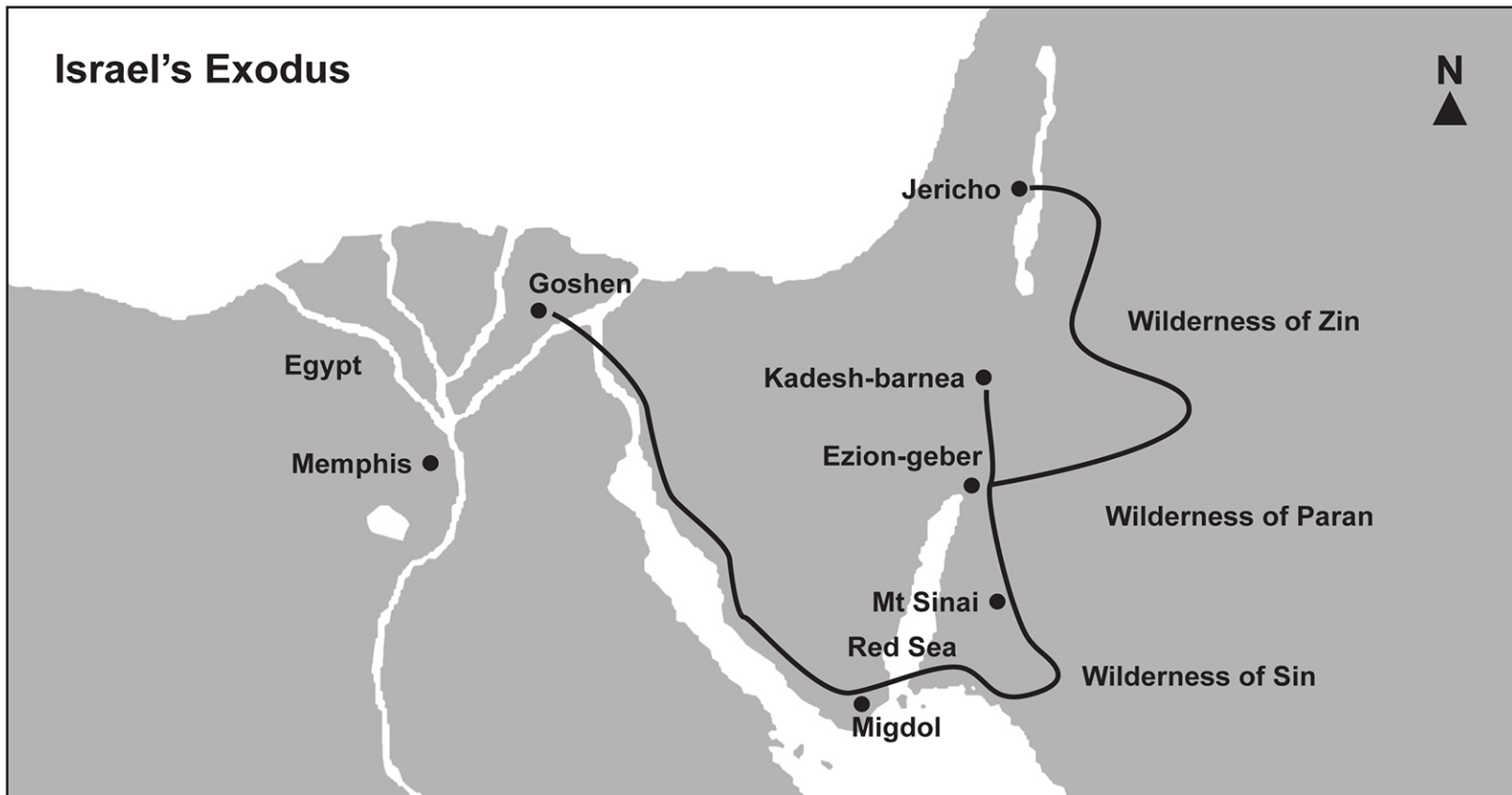
Questioned

2 Pedro 2:17

Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçât, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. - Hebrearrei 11:8

Israel's Exodus

Bada, Faraonec populua igorri çuenean, Jaunac etzituen eraman hauço diren Filistindarren lurreraco bidetic: beldurrez-eta guerla ikusten baçuten beren contra alchatzen, urriqui çaquioeten eta guibelerat bihur Eguiptora. - Ecsodoa 13:17

Ecen guïçonaren Semea-ere ezta ethorri cerbizatu içatera, baina cerbitatzera, eta bere viciaren anhihengatic rançoinetan emaitera. - Markos 10:45

PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangeliuoren predicatzeco bereciac. - Erromatarrei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us						
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin						
Where are we? ▶			When are we? ▼								
			Innocence		Fallen				Glory		
Who are we? ▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth		
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
				Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
				Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
			Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
				Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
				Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
			Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
				Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Revelation 20:13 Thalaasa	
				Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels					
First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10			Rebelling against Christ Accusing mankind							
False Prophet					Revelation 20:2 Abys						
Satan											
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all						

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

Çoazte bada eta iracats itzaque gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: - Mateo 28:19